

ธรรมะ เพื่อประชาชน

กัลยาณมิตร

www.kalyanamitra.org

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (ทองพ้ออันนชโย)

ฉบับพระรัตนตรัย

ธรรมะ เพื่อประชาชน

พระธรรมเทศนา พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

ฉบับพระรัตนตรัย

จัดทำเนื่องในวาระครบรอบ ๖๐ ปี

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)

วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗

วัดพระธรรมกาย

มูลนิธิธรรมกาย
DHAMMACAKKA FOUNDATION

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

คำนำ

ย้อนประวัติศาสตร์ไปเมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีก่อน พระบรม-
โพธิสัตว์ผู้เป็นมหาบุรุษ ทรงถืออุบัติขึ้นบนโลก พระองค์ตรัสรู้
อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เพื่อยังมวลมนุษยชาติและสรรพสัตว์
ทั้งหลาย ให้หลุดพ้นจากทุกข์ภัยในสังสารวัฏไปสู่เอกนัตบรมสุข
ในอายตนิพพาน

ตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา ของการเผยแผ่พระธรรม
อันประเสริฐ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเปิดเผยความจริงแท้
ของชีวิต ให้มนุษย์และเทวดาได้ประจักษ์ ทรงเผยความลึกลับของ
กฎแห่งกรรม อันเป็นกฎสากลของโลกที่มีผลบังคับต่อเหล่า
สรรพสัตว์ในภพสาม และทรงชี้ทางรอดจากอบาย เพื่อให้สรรพชีวิต
ได้ดำเนินไปสู่หนทางสวรรค์และนิพพาน แม้กาลเวลาจะล่วงเลย
มาจวบจนปัจจุบันนี้ พระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ก็ไม่ได้
สูญหายไปไหน ยังคงถูกเก็บบันทึกไว้อย่างดีในพระไตรปิฎก

คำนำ

พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิได้เห็นคุณค่าอันสูงยิ่งในพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้นำสรพศาสตร์ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก มาชี้แจงแสดงธรรมให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและการนำไปประพฤติปฏิบัติ โดยได้แสดงพระธรรมเทศนาผ่านรายการ **“ธรรมะเพื่อประชาชน”** ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุทั่วประเทศ รวมทั้งมีการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม และอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลกเป็นประจำทุกวัน

ความรู้ธรรมะที่พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธินำมาถ่ายทอดแก่ชาวโลก ทำให้ผู้ฟังทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เป็นความรู้ที่แฝงคติ มีสาระประโยชน์ มีความลุ่มลึกไปตามลำดับ ก่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องสมบูรณ์ อันจะเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาจิตใจและเปลี่ยนแปลงชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น เพราะสามารถดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามหลักวิชาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บรรดาศิษยานุศิษย์ล้วนซาบซึ้งในธรรมอันประเสริฐของพระพุทธองค์ ที่ได้ฟังผ่านรายการดังกล่าว จึงได้พร้อมใจกันกราบขออนุญาตพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ เพื่อ

คำนำ

รวบรวมสาระในพระธรรมเทศนาและจัดพิมพ์ขึ้นเป็นหนังสือ
ธรรมะ เพื่อเป็นธรรมทานแก่ผู้มีบุญทั้งหลาย ในวาระมหามงคล
๖๐ ปี พระราชภาวนาวิสุทธิ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๘ เล่มๆ ละ ๖๐ เรื่อง
รวมทั้งหมด ๑,๐๘๐ เรื่อง

หนังสือธรรมะชุดนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อ
บรรพชิตและคฤหัสถ์ ในภาวะที่โลกกำลังขาดแคลนธรรมะของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าและต้องการยอดกัลยาณมิตรผู้เป็นแสงสว่าง
แก่โลก การศึกษาธรรมะในหนังสือชุดนี้ นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี
เพื่อจุดประกายให้เกิดการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎก และธรรมะ
ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ละเอียดลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไป

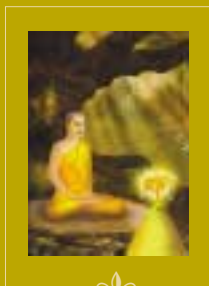
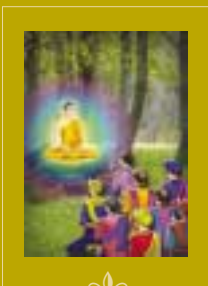
คณะผู้จัดทำและเหล่าศิษยานุศิษย์ทุกคน ขอกราบ
ขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ ที่ได้เมตตา
อนุญาตให้นำออกพิมพ์เผยแพร่ เพื่อเป็นธรรมทาน ในวาระอัน
เป็นมหาอุดมมงคลนี้

คณะผู้จัดทำ
ศิษยานุศิษย์พระราชภาวนาวิสุทธิ

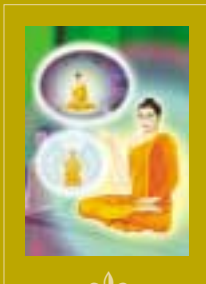
๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๗

สารบัญ

คำนำ	๓
๑. สรรณะอันเกษม	๑๑
๒. หนทางสายกลาง	๒๕
๓. ที่พึ่งที่แท้จริง	๓๕
๔. ฐานที่ ๗ ไสยปริสุทธิดุจตะวันแก้ว	๔๗
๕. รัตนตรัยที่พึ่งแหล่งสุดท้าย	๕๙
๖. เป้าหมายสูงสุดของชีวิต	๖๙
๗. รู้แจ้งด้วยธรรมกาย	๗๙
๘. อานุภาพพระรัตนตรัย	๘๗
๙. ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย	๙๗
๑๐. ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน	๑๐๕
๑๑. เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง	๑๑๕
๑๒. ทำจิตให้เลื่อมใส	๑๒๓
๑๓. น้อมใจไว้ในพุทธองค์	๑๓๑
๑๔. พระรัตนตรัยเป็นเยี่ยม	๑๔๑

๑๕. รัตนะ ๗ ยังสู้พระรัตนตรัยไม่ได้	๑๔๙
๑๖. กายแห่งการตรัสรู้ธรรม	๑๕๙
๑๗. ผู้ขัดขวางการสร้างบารมี	๑๖๗
๑๘. ๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย	๑๗๕
๑๙. ฝึกใจให้หยุดนิ่ง	๑๘๕
๒๐. ตามเห็นกายในกาย	๑๙๓
๒๑. ธรรมกาย คือหลักของชีวิต	๒๐๓
๒๒. รัตนะภายใน	๒๑๑
๒๓. หนทางสู่ธรรมกาย	๒๑๙
๒๔. พิจารณาล่องวางในขั้นที่ ๕	๒๒๕
๒๕. อุปสรรคของการเจริญภาวนา	๒๓๕
๒๖. มาร ๕ ผูก	๒๔๕
๒๗. มาร ผู้ขัดขวางคนดี	๒๕๓
๒๘. อธิปไตยสี่ ชี้ทางสู่นิพพาน	๒๖๓
๒๙. รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง	๒๗๑

๓๐. ที่พึ่งอันอมตะ

๒๘๑

๓๑. มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๘๙

๓๒. วิชาในพระพุทธานุศาสน์

๒๙๙

๓๓. รัตนชาติและพระรัตนตรัย

๓๐๙

๓๔. อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๑๙

๓๕. ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๒๙

๓๖. ธรรมกาย กายมาตรฐาน

๓๓๙

๓๗. โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๔๙

๓๘. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๕๙

๓๙. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๖๙

๔๐. อนัตตลักขณสูตร

๓๗๙

๔๑. อาทิตยปริยายสูตร

๓๘๙

๔๒. กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๓๙๗

๔๓. สรรเสริญพระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๐๗

๔๔. ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๑๕

๔๕. พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน	๔๒๕
๔๖. ถึงพระรัตนตรัยได้ไปสวรรค์	๔๓๓
๔๗. ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย	๔๔๓
๔๘. สัญญาแห่งความเลื่อมใส	๔๕๑
๔๙. ต้นแบบแห่งความดี	๔๕๙
๕๐. เวสัรัชชธรรม ๔	๔๖๙
๕๑. นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย	๔๗๗
๕๒. คนดีที่โลกต้องการ	๔๘๗
๕๓. ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย	๔๙๗
๕๔. พระอริยเจ้า	๕๐๕
๕๕. พระอรหันต์มีจริง	๕๑๕
๕๖. ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา	๕๒๕
๕๗. พระอรหันต์รู้ได้ยาก	๕๓๓
๕๘. เบื้องต้นเบื้องปลายไม่ปรากฏ	๕๔๓
๕๙. โสฬสญาณ	๕๕๑
๖๐. หลุดพ้นจากสังสารวัฏ	๕๖๑
ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมชโย)	๕๖๙
พจนานุกรม	๕๗๓
วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น	๕๘๗
รายนามเจ้าภาพ	๕๙๕

ส ร ณะ อ น เ ก ษ ม

มนุษย์เป็นอันมาก ถูกภัยคุกคามแล้ว ย่อมถึงภูเข่า ป่า
อาราม และรุกขเจดีย์ว่าเป็นที่พึ่ง สรณะนั้นแลไม่เกษม
สรณะนั้นไม่อุดม เพราะบุคคลอาศัยสรณะนั้น ย่อมไม่พ้นจาก
ทุกข์ทั้งปวงได้ ส่วนบุคคลใดถึงพระพุทธ พระธรรม และ
พระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ย่อมเห็นอริยสัจ ๔ (คือ) ทุกข์ เหตุให้
เกิดทุกข์ ความกำลั่งทุกข์ และมรรคมืองค์ ๘ อันประเสริฐ
ซึ่งยังสัตว์ให้ถึงความสงบแห่งทุกข์ ด้วยปัญญาชอบ สรณะ
นั้นแลของบุคคลนั้นเกษม สรณะนั้นอุดม เพราะบุคคลอาศัย
สรณะนั้น ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้

ธรรมะเพื่อประชาชน

๑๒

วันเวลาที่ผ่านไปแล้ว เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถจะเรียกกลับคืนมาได้ เหมือนดังสายน้ำที่ไหลผ่านเลยไปไม่อาจหวนกลับชีวิตคนเราก็คงเช่นกัน ย่อมผ่านไปพร้อมกับกาลเวลา ที่นำความแก่ชรามาสู่ตัวเราทุกคนวนิชาติ ซึ่งนักสร้างบารมีจะต้องรู้จักให้วันเวลานั้นผ่านไปพร้อมกับการสร้างความดี เราต้องใช้เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดนี้ สร้างบารมีให้เต็มที่ เพื่อทำสิ่งที่มีคุณค่าที่สุดให้เกิดขึ้นกับตัวของเราเองและผู้อื่น ด้วยการประพฤติธรรม แม้สภาวะเศรษฐกิจของโลกจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บางครั้งชีวิตเราอาจได้รับผลกระทบกระเทือนบ้าง คล้ายกับกำลังถูกลมรสุมใหญ่โหมกระหน่ำ แต่ก็ขออย่าได้หวั่นไหว เพราะเหตุการณ์เช่นนี้เป็นธรรมดาของโลก

ขณะที่เกิดความแปรปรวนของกระแสโลก คนทั้งหลายต่างกำลังแสวงหาที่พึ่งให้กับตนเอง เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยของชีวิต แต่มีจำนวนน้อยคนนักที่จะพบกับที่พึ่งอันเกษม เพราะส่วนใหญ่ยังไม่รู้เลยว่าที่พึ่งอันแท้จริงนั้นคืออะไร อยู่ที่ตรงไหน และจะเข้าถึงได้อย่างไร ดังนั้นเราจึงต้องมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่พึ่งอันเกษม ที่พึ่งอันแท้จริงกัน

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

ส ร ณะ อ น เ ก ช ม

๑๓

“พหุ เว สรณํ ยนฺติ	ปพฺพตานิ วณานิ จ
อารามรูกฺขเจตฺยานิ	มนุสฺสา ภยตฺทชิตา
เนตํ โข สรณํ เขมํ	เนตํ สรณมุตฺตมํ
เนตํ สรณมาคฺคม	สพฺพทฺรฺกฺขา ปมฺจุจติ
โย จ พุทฺธญฺจ ธมฺมญฺจ	สงฺฆญฺจ สรณํ คโต
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ	สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสติ
ทฺรฺกฺขํ ทฺรฺกฺขสมฺปปาทํ	ทฺรฺกฺขสฺส จ อติกฺกมํ
อริยญฺจกุจฺจกิกํ มคฺคํ	ทฺรฺกฺขุปสมคามินํ
เอตํ โข สรณํ เขมํ	เอตํ สรณมุตฺตมํ
เอตํ สรณมาคฺคม	สพฺพทฺรฺกฺขา ปมฺจุจติ

มนุษย์เป็นอันมาก ถูกภัยคุกคามแล้ว ย่อมถึงภูเขาวาป่า อาราม และรูกฺขเจตีย์ว่าเป็นที่พึ่ง สรณะนั้นแลไม่เกษม สรณะนั้นไม่อุดม เพราะบุคคลอาศัยสรณะนั้น ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ส่วนบุคคลใดถึงพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ย่อมเห็นอริยสัจ ๔ (คือ) ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความก้ำวล่วงทุกข์ และมรรคมีองค์ ๘ อันประเสริฐ ซึ่งยังสัตว์ให้ถึงความสงบแห่งทุกข์ ด้วยปัญญาชอบ สรณะนั้นแลของบุคคลนั้นเกษม สรณะนั้นอุดม เพราะบุคคลอาศัยสรณะนั้น ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้”

สรณะอันเกษม

๑๔

พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงเข้าถึงสรณะภายใน และได้พิสูจน์แล้วว่า ที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงนั้น มีอยู่ ๓ อย่างเท่านั้น ผู้รู้ทั้งหลายต่างยืนยันเช่นนี้เหมือนกันหมด เพราะฉะนั้นเราควระจะยึดเอาพระรัตนตรัย ๓ อย่างนี้ เป็นที่พึ่งเป็นที่ระลึก เป็นที่ยึดที่เกาะของใจเรา แล้วเราจะพ้นจากความทุกข์ทรมาน เข้าถึงความสุขที่แท้จริงได้ ชาวโลกทั้งหลายที่ยังไม่เคยได้ยินได้ฟังคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็มักจะไม่รู้จักสรณะที่แท้จริงว่าคืออะไร อยู่ที่ตรงไหน จะเข้าถึงได้ด้วยวิธีการใด

เมื่อไม่ได้ยินไม่ได้ฟัง ก็มักจะไปยึดสิ่งที่ตนได้พบ ได้เห็น ได้ยิน หรือได้ฟังมาว่า สิ่งนั้นสิ่งนี้เป็นที่พึ่งที่ระลึก อย่าว่าแต่ในสมัยนี้เลย แม้แต่ในสมัยพุทธกาล พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงบังเกิดขึ้นแล้วในโลก ตรัสถึงที่พึ่งที่ระลึกว่ามีอยู่ ๓ อย่างเท่านั้น ผู้มีบุญผู้ประพฤติปฏิบัติตาม ก็ได้บรรลุธรรมาภิสมัย เข้าถึงพระรัตนตรัยกันเป็นจำนวนมาก แต่ในยุคนั้น บางคนแม้มาเกิดร่วมสมัยกัน ก็ยังไม่ได้ยินได้ฟังว่าอะไรเป็นสรณะที่แท้จริง ดังตัวอย่างของปุโรหิตอัคคิตัต

*ปุโรหิตอัคคิตัตเป็นผู้ที่มีปัญญา เป็นพหูสูตร ท่านเป็นที่ปรึกษาของพระเจ้าแผ่นดินถึง ๒ พระองค์ คือพระเจ้ามหาโกศล

สรณะอันเกษม

๑๕

กับพระเจ้าปเสนทิโกศล ต่อมาเมื่อท่านชราภาพลงแล้ว ก็อยาก
จะแสวงหาที่วิเวก จึงได้กราบบังคมทูลลาพระราชบิดาเพื่อออก
บำเพ็ญสมณธรรม ได้บวชเป็นฤๅษี ตั้งบรรณศาลาอยู่ที่ริมฝั่ง
แม่น้ำแห่งหนึ่ง มีผู้ที่เลื่อมใสในท่านบุโรหิต จำนวนถึงหมื่นคน
เพราะมีความเชื่อมั่นในความเป็นพหุสูตของท่านบุโรหิต ว่าจะ
สามารถแนะนำสั่งสอนให้รู้จักที่พึ่งที่แท้จริงได้ ในที่สุดก็ได้บวช
เป็นฤๅษีตาม อาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ

ต่างตั้งกติกากันไว้ว่า หากเวลาที่ใครเกิดกามวิตกขึ้นมา
คือเมื่อเป็นฤๅษีแล้ว ถ้าไปนึกถึงเรื่องทรัพย์สินสมบัติหรือเรื่องสตรี
เป็นนักบวชแล้วยังนึกถึง ๒ เรื่องนี้ ก็ให้ไปชนเอาทรายที่ริมฝั่ง
แม่น้ำมากองไว้ นี่จัดเป็นความดีอย่างหนึ่งที่ท่านฤๅษีอัคคิทัตได้
สั่งสอนแก่บิรवारฤๅษี หากเกิดความรู้สึกอย่างนี้แล้ว ก็ให้ไปชน
ทรายมา แล้วก็ไม่ว่ากัน ไม่ต้องรู้สึกอายกัน เป็นการเปิดเผย
ความบริสุทธิ์ใจซึ่งกันและกัน

ปรากฏว่า ทรายที่ริมฝั่งน้ำ ถูกชนขึ้นมากองโตเป็นภูเขา
ทีเดียว จนกระทั่งมีพญานาคเกิดความยินดีในทรายกองโตนั้น
เห็นว่ามันสวยงาม จึงไปนอนเฝ้าอยู่บนยอดกองทราย พระผู้มี-
พระภาคเจ้าทรงสอดพระญาณในยามรุ่งอรุณ มองเห็นอุปนิสัย
ของฤๅษีอัคคิทัตและบิรवार ว่าจะได้บรรลุมรรคผลนิพพาน

สรณะอันเกษม

๑๖

เพราะบุญบารมีเต็มเปี่ยม โดยในขณะนี้กำลังบำอินทรีย์อยู่

แต่ทว่าอัคคิทัตฤาษีได้สั่งสอนตนเองและบริวารไปในทางที่ยังไม่ถูกต้องว่า เมื่อไรเกิดความสะดุ้งกลัว เกิดความทุกข์ทรมาน ให้พึงลี้ภัยลี้ภัย คือกะไรที่คิดว่าลี้ภัยลี้ภัย ก็ให้พึงลี้ภัยนั้น เช่น พึ่งภูเขาสูงโดดๆ พึ่งป่าที่ดูแล้ววังเวง พึ่งต้นไม้ใหญ่ๆ ที่เข้าใจว่าจะมีลี้ภัยลี้ภัย หรือสิ่งที่จะบันดาลความสำเร็จให้บังเกิดขึ้นได้ พึ่งอารามลี้ภัยลี้ภัย พึ่งเทวสถาน การสั่งสอนที่ไม่ถูกต้องเช่นนี้ และยังให้ยึดถืออย่างนี้เรื่อยมา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอดพระญาณเห็นว่า ถึงเวลาแล้วที่ฤาษีเหล่านั้นจะได้เข้าถึงสรณะที่แท้จริง เพราะมีอุปนิสัยจะได้บรรลุผลนิพพาน

ในยามเช้า พระพุทธร่องค์ตรัสเรียกพระโมคคัลลานะมาแล้วทรงรับสั่งว่า “โมคคัลลานะ เธอจงไปโปรดอัคคิทัตฤาษีกับบริวาร ให้เป็นลัมมาทิฏฐิ ให้รู้จักที่พึ่งที่แท้จริงเถอะ” พระโมคคัลลานะก็กราบทูลว่า “อัคคิทัตฤาษีมีบริวารมาก มีกำลังมากเหลือเกิน ลำพังเพียงข้าพระองค์จะไปโปรดละก็ คงจะไม่เชื่อฟัง เพราะว่าฤาษีรวมกันเป็นหมู่ใหญ่ อาจจะไม่เชื่อฟัง ข้าพระองค์ได้ แต่ถ้าหากว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าจะเสด็จไปด้วย ก็คงจะโปรดได้ทั้งหมด” พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงรับสั่งย้าให้พระโมคคัลลานะรีบไปก่อนเถิด แล้วพระองค์จะตามไปในภายหลัง

สรณะอันเกษม

๑๓

ในที่สุด พระโมคคัลลานะก็ไปโดยลำพัง แสดงตนไปยืน
อยู่หน้าบรรณศาลาของฤๅษีอัคคิทัต และก็เรียกฤๅษีอัคคิทัต
ด้วยชื่อว่า “อัคคิทัต เราจะขออาศัยอยู่ที่นี้ ขอให้ท่านช่วยชี้
สถานที่ที่เราจะอาศัยด้วย” อัคคิทัตเป็นผู้สูงด้วยคุณวุฒิและวัยวุฒิ
เป็นผู้มากด้วยมานะทิฐิ มีความคิดว่า เราเป็นถึงอดีตบุโรหิต
ของพระเจ้าแผ่นดินถึง ๒ พระองค์ ใครๆ ก็เคารพนับถือเรา
ทั้งนั้น ไม่มีใครที่จะกล้ามาเรียกชื่อของเราแบบคนคั่นเคยเช่นนี้
ด้วยมานะทิฐิ จึงตอบพระโมคคัลลานะไปว่า “ไม่มี ที่ตรงนี้น่ะ
ไม่มีสำหรับท่าน”

พระโมคคัลลานะจึงกล่าวว่า “ปกติมนุษย์ก็เข้าอยู่ในหมู่
มนุษย์ โคเข้าอยู่ในฝูงโค นักบวชก็ต้องอยู่ในหมู่ของนักบวช
เพราะฉะนั้นให้ท่านช่วยชี้ว่า ที่ที่เราควรจะอยู่นะ อยู่ที่ไหน”
ฤๅษีอัคคิทัตก็บอกว่า “ไม่มีหรอก” แต่พระโมคคัลลานะก็ยัง
ยืนยันว่า จะขออาศัยอยู่ที่ตรงนี้ ในที่สุดฤๅษีอัคคิทัตจึงบอกว่า
มีอยู่ที่หนึ่ง คือที่กองทรายโน้น มีอยู่ที่เดียวเท่านั้น ถ้าท่าน
อยากอยู่ก็ตามใจท่าน

พระโมคคัลลานะเดินไปที่กองทราย เมื่อพบกับพญานาค
จึงเกิดการประลองฤทธิ์กัน เพราะพญานาคซึ่งหวงแหนที่อยู่
รูสึกโกรธ ที่จุๆ ก็มีผู้จะมาแย่งที่พักอาศัย ด้วยอาณุภาพแห่ง
พญานาค พอโกรธก็บันดาลให้เกิดเปลวเพลิง เรียกว่าการ

ส ร ณะ อ น เ ก ช ม

๑๘

บั้งหวนคว้น เป็นเปลวเพลิงที่มีฤทธิ์ร้อนแรงมาก พระโมคคัลลานั้นไม่รู้สีกกัลวแต่อย่างใด เพราะท่านเป็นอัครสาวกผู้เลิศทางด้านมฤตยูมากจึงเข้ากลืนเตโชสมบัติ บั้งหวนคว้นพุ่งใส่พญานาค เป็นไฟที่ร้อนแรงยิ่งกว่านั้นอีก ในที่สุด พญานาคสู้ไม่ได้ ก็ยอมแพ้ แล้วขดตัวแผ่พังพาน บังแดดบังฝนให้พระเถระได้นั่งสมาธิอยู่บนกองทรายตลอดทั้งคืน

ครั้นรุ่งเช้า อัครคิทัตก็สั่งให้ฤาษีบริวารตามไปดูชื่อว่า ปานนี้กับบวชท่านนั้นคงละลายไปด้วยอานุภาพแห่งพญานาคแล้ว เมื่อไปดู ปรากฏว่าเห็นพระโมคคัลลานั้นนั่งอยู่บนกองทราย โดยมีพญานาคขดเป็นวงกลมแผ่พังพาน คอยปกป้องอันตรายให้ จึงเกิดความเลื่อมใส ในเวลานั้นเอง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จมา ในขณะที่ทิฐฐิมานะของฤาษีทั้งหลายลดลงแล้ว เมื่อท่านประทับในที่อันควร พระโมคคัลลานั้นเข้ามาถวายบังคม พวกรฤาษีเห็นดังนั้น ก็เข้ามาถวายบังคม เพราะคิดว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าจะต้องมีอานุภาพมากกว่าพระโมคคัลลานั้น ซึ่งสามารถปราบพญานาคได้เป็นแน่แท้

ในที่สุด เมื่อทิฐฐิมานะลดลงแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมให้อัครคิทัตและบริวารได้ทราบถึงธรรมะที่แท้จริงว่าธรรมะนั้นมีอยู่ภายในเท่านั้น คือพุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ และสังขรัตตะ เป็นที่พึงอันเกษม เป็นที่พึงที่แท้จริง ที่จะช่วยให้พ้น

สรณะอันเกษม

๑๕

จากความทุกข์ทั้งหลายได้ ส่วนภูเข ป่า ต้นไม้ใหญ่ อาราม คักคัลลิตี สิ่งนั้นไม่ใช่เป็นที่พึ่งอันเกษม

เรื่องนี้เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า พระรัตนตรัยภายในเท่านั้น เป็นที่พึ่งที่ระลึกได้อย่างแท้จริง อคคิทัตถาซีและบริวารก็ได้ บรรลุผลนิพพานกันทั้งหมด พระพุทธเจ้าทรงประทาน การบวชแบบเอหิภิกขุอุปสัมปทาให้ ทรงแสดงเกี่ยวกับรัตนะ ทั้ง ๓ ว่าอยู่ภายในตัว ในกึ่งกลางกายของทุกๆ คน เป็นที่พึ่ง ที่แท้จริงภายใน แต่จะเข้าถึงตรงนี้ได้ ต้องทำให้หยุดให้นิ่งอยู่ ภายใน หยุดอยู่ในกลางนั้นไปเรื่อยๆ หยุดอยู่ในกลางกาย พอถูกส่วนเข้าก็เข้าถึงดวงธรรมเบื้องต้นเรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน บังเกิดขึ้นที่กลางกาย อย่างเล็กขนาด ดวงดาวในอากาศ อย่างกลางก็ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ อย่างใหญ่ขนาดพระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน เป็นดวงสว่างที่เดียว อยู่ในกลางกาย นั่นคือเบื้องต้นที่จะเข้าถึงรัตนะทั้ง ๓ ที่เป็นที่พึ่งที่ระลึกภายในเป็นสรณะอันเกษม

พอหยุดถูกส่วนเข้า จะเข้าถึงดวงธรรมต่างๆ เป็นชุดๆ บังเกิดขึ้นอยู่ในกลางนั้น เข้าถึงดวงศีล เข้าถึงดวงสมาธิ เข้าถึง ดวงปัญญา เข้าถึงดวงวิมุตติ เข้าถึงดวงวิมุตติญาณทัสสนะ และในที่สุดก็เข้าถึงกายมณุษย์ละเอียด ที่มีหน้าตาเหมือนกับ ตัวของเราเอง นั่งขัดสมาธิหันหน้าออกไปทางเดียวกับตัว

ส ร ณะ อ น เ ก ช ม

๒๐

ของเรา ให้เอาใจหยุดต่อไปอีกในกลางนั้น พอถูกส่วนก็เข้าถึงดวงธรรมอีกชุดหนึ่ง คือ ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เป็นชุดที่ ๒ และในที่สุดก็เข้าถึงกายทิพย์ที่อยู่ภายใน

ทำไปอย่างนี้เรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าถึงกายรูปพรหม ถึงกายอรูปพรหม และเข้าถึงกายธรรม กายธรรมนั้นแหละ คือ พุทธรัตนะ ในกลางกายธรรมมีดวงธรรมรัตนอยู่ กลางธรรมรัตนะนั้นก็มีกายธรรมละเอียดเรียกว่าสังฆรัตนะ ซ้อนกันอยู่ภายในอย่างนี้ เข้าไปเรื่อยๆ ๓ อย่างนี้แหละ เป็นสภาวะที่พึงที่ระลึกอย่างแท้จริง

เมื่อเราได้ตั้งใจปฏิบัติธรรมตามนี้แล้ว นับว่าเป็นบุญลาภของเรา ที่ได้มีโอกาสมาศึกษากิจในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สำคัญเกี่ยวกับชีวิตของเราเอง ถ้าหากเรายังไม่รู้จักว่า สรณะนั้นเป็นอย่างไร อยู่ตรงไหน จะเข้าถึงด้วยวิธีการใด ชีวิตเราจะมีแต่ความทุกข์ทรมาน แต่ถ้าหากว่าเรารู้จักและรู้วิธีที่ถูกต้องแล้ว ไม่ช้าเรา就会เข้าถึงความสุขที่แท้จริงภายใน วิธีที่จะเข้าถึงความสุขและที่พึงที่แท้จริง ต้องหยุดนิ่งอย่างเดียว

ใจที่แวบไปแวบมา คิดไปในเรื่องราวต่างๆ แล้วฝึกให้มาหยุดนิ่งอยู่ในกลางกาย ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ในระดับ

สรณะอันเกษม

๒๑

เหนือสะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ โดยการสมมติว่าเราหยิบเส้นด้ายขึ้นมา ๒ เส้น เส้นหนึ่งซึ่งให้ดึงจากสะดือ ทะลุหลัง อีกเส้นหนึ่งซึ่งจากด้านขวาทะลุไปด้านซ้าย ให้เส้นด้ายทั้ง ๒ ตัดกันเป็นกากบาท จุดตัดเล็กเท่ากับปลายเข็ม ตรงนี้เรียกว่าศูนย์กลาง-กายฐานที่ ๖ ให้สมมติเอานิ้วชี้กับนิ้วกลางวางซ้อนกัน แล้วนำไปทาบทรงจุดตัดของเส้นด้ายทั้งสอง สูงขึ้นมา ๒ นิ้วมือ เรียกว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตรงนี้นั่นเอง เป็นที่สถิตของรัตนะทั้ง ๓

เมื่อเรามีความปรารถนาที่จะให้เข้าถึงรัตนะทั้ง ๓ จะต้องเอาใจมาหยุดอยู่ตรงฐานที่ ๗ ตรงนี้ เอาใจของเรามาหยุดมานิ่งอยู่ที่ตรงนี้อย่างสบายๆ ให้ใจหยุด ให้ใจนิ่ง ให้ใจใส ให้ใจสบาย ทำใจให้เบิกบานให้แจ่มชื่น หยุดอยู่ที่ตรงนี้ แต่ถ้าหากว่ามีความคิด มีเรื่องราวต่างๆ ผ่านเข้ามาในใจ ก็ให้ภาวนา สัมมา อะระหังๆ ภาวนาอย่างนี้ไปเรื่อยๆ โดยให้เสียงคำภาวนาดังออกมาจากจุดกึ่งกลางกายฐานที่ ๗ จะก็ همین ก็แสนครั้งก็ตาม ก็ภาวนาไปอย่างสบาย ภาวนาไปเรื่อยๆ จนกว่าใจของเราไม่อยากจะภาวนา อยากจะนิ่งเฉยๆ ถ้าเกิดความรู้สึกอย่างนี้ ก็ให้เรานิ่งเฉยๆ นิ่งไปเรื่อยๆ อย่างสบายๆ ใจเย็นๆ

ไม่ช้าใจของเราจะหยุดนิ่งเอง จะนิ่งเฉย พอใจนิ่งแล้วไม่ช้าจะเริ่มโล่ง เริ่มโปร่ง เริ่มเบาสบายอย่างแท้จริง เมื่อเรารักษาอารมณ์นี้อย่างต่อเนื่อง แสงสว่างจะค่อยๆ บังเกิดขึ้นใน

ส ร ณะ อ น เ ก ช ม

๒๒

กลางหยุดนิ่ง จะค่อยๆ สว่างขึ้นๆ ไปเอง ในตอนนี้ ดวงธรรม จะปรากฏเกิดขึ้นมาเป็นจุดสว่างเล็กๆ เหมือนดวงดาวในอากาศ หรือโตใหญ่ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ หรือโตใหญ่ขนาด พระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน เป็นดวงธรรมที่ใสบริสุทธิ์บังเกิดขึ้น ในกลางใจหยุดนิ่ง ดวงธรรมต่างๆ และกายต่างๆ ล้วนแต่เป็น สิ่งที่มีอยู่แล้วดั้งเดิม ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เราสมมติ หรือสร้างขึ้น มา เมื่อใจของเราละเอียดได้ในระดับไหน เราก็เข้าถึงในระดับนั้น

เพราะฉะนั้น เมื่อใจของเราละเอียดด้วยวิธีการทำหยุด ทำนิ่งอย่างนี้ เราจะเข้าถึง เมื่อเข้าถึงยิ่งละเอียดเข้าไปเท่าไร ยิ่งมีความสุขเพิ่มขึ้นๆ เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ความสุขที่เข้าถึงดวงธรรม ก็สุขในระดับหนึ่ง ความสุขที่เข้าถึงกายภายในก็อีกระดับหนึ่ง ปริมาณความสุขมากขึ้น ประณีตเพิ่มขึ้น ความสุขที่เข้าถึง กายธรรมก็อีกระดับหนึ่ง จะเพิ่มขึ้นในทุกๆ ด้านทีเดียว สุขเพิ่ม ขึ้นๆ เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าทั้งโลกมีความสุขกันอย่างนี้ ทุกคน สันติสุขอันไพบูรณ์จะบังเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นทุกท่านต้องเข้าใจ ให้ดี นี่เป็นกิจที่ควรทำ สำหรับการได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เป้าหมายของเราหรือสิ่งที่เราแสวงหานั้น คือสภาวะภายใน ได้แก่ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ เมื่อเราเข้าถึงแล้ว ชีวิตของเราก็จะสมบูรณ์ ถ้าหากว่าเราเข้าไม่ถึง ชีวิตของเรา ยังไม่ปลอดภัย

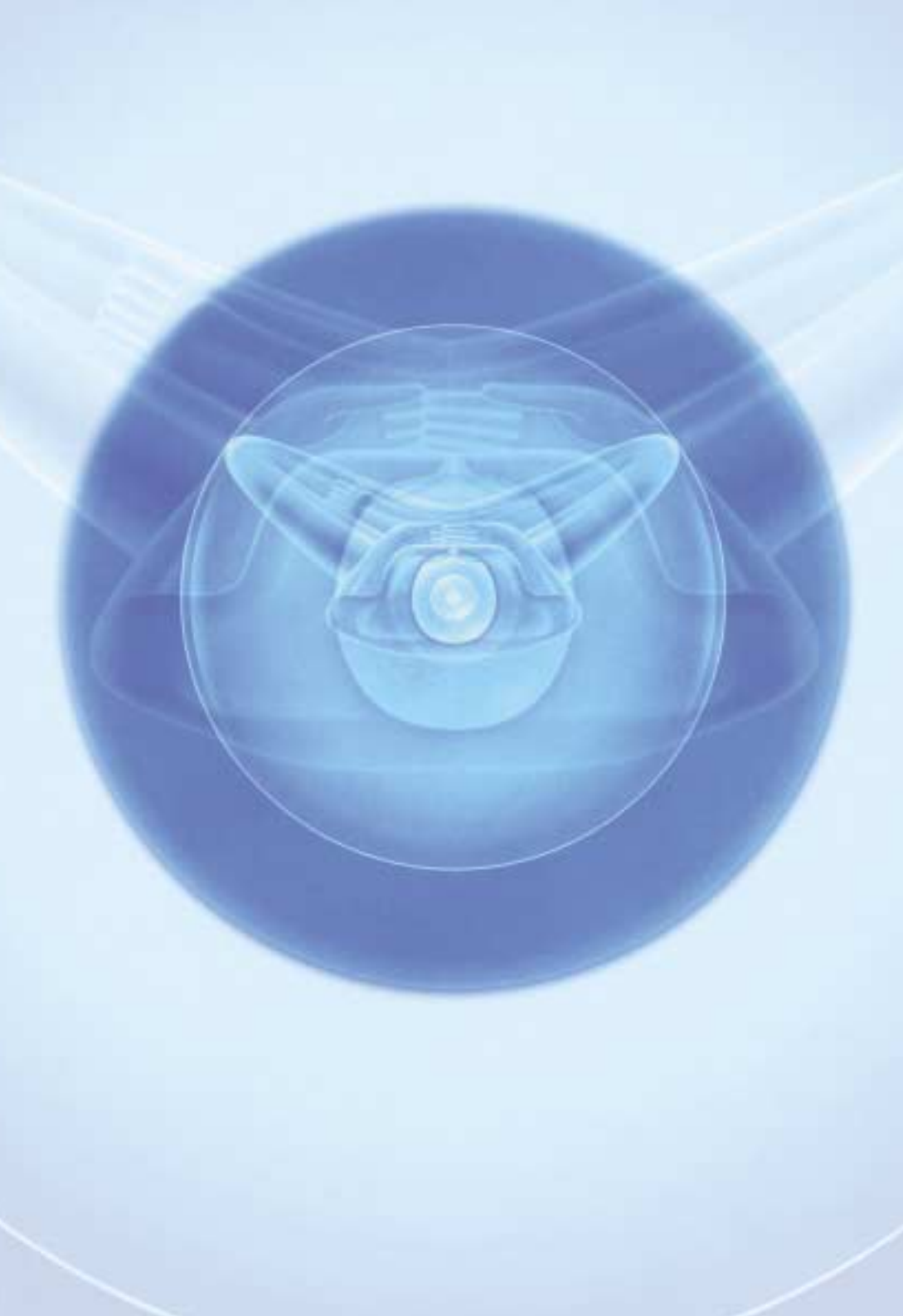

สรณะอันเกษม

๒๓

ฉะนั้น ชีวิตเราควรแสวงหาสิ่งที่เป็นสรณะที่แท้จริง เราจะได้พ้นจากความทุกข์ทั้งหลาย หลวงพ่ออยากให้เราเข้าถึง ตรงนี้กัน เพราะอยากให้มีความสุข อยากให้มีความบริสุทธิ์ อยากให้รู้แจ้งเห็นแจ้งเกี่ยวกับเรื่องตัวของเรา และสรรพสิ่งทั้งหลาย เราเกิดมาทั้งที่ต้องเข้าถึงที่พึ่งที่แท้จริงให้ได้ ต้องรู้เรื่องราวของตัวเองว่าเรามาจากไหน มาทำไม อะไรคือ เป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต ต้องให้ไปรู้ไปเห็นด้วยตัวเองให้ได้ เมื่อรู้เห็นแล้วเราก็ต้องมุ่งเอาชีวิตเป็นเดิมพันทีเดียว มุ่งไปให้ ถึงที่สุดแห่งธรรม เพราะฉะนั้นให้ทุกท่านรักในการปฏิบัติธรรม เอาจริงเอาจังอย่าเกียจคร้าน อย่าได้ประมาท แล้วเราจะ สมปรารถนากันทุกคน

หนทางสายกลาง

หนทางสายกลาง พระตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญา
อันยิ่ง เกิดธรรมจักขุ เกิดญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อ
ความเข้าไปสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้พร้อม และ
เพื่อพระนิพพาน

หนทางสายกลาง

๒๖

“ความสุข” เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน เพราะถ้ากายและใจของเราไม่มีความสุขแล้ว จะประกอบภารกิจการทำงานอันใด ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของเรา ที่จะแสวงหาความสุขที่แท้จริงให้แก่ตนเอง

ร่างกายที่เราต้องใช้ทุกวันเพื่อการประกอบธุรกิจการทำงาน การศึกษาเล่าเรียน หรือการครองเรือนก็ตาม มีความจำเป็นต้องชำระล้างให้สะอาด ไม่ให้ร่างกายสกปรก จึงจะเป็นสุขและทำหน้าที่ได้เป็นปกติ จิตใจของเราก็คงเช่นเดียวกัน ต้องมีการชำระล้างให้สะอาดบริสุทธิ์ ผ่องใสได้ด้วยการเจริญภาวนา จึงจะเป็นสุขและสามารถคิดอ่านทำการงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสั่งสอนให้พุทธบริษัท รู้จักชำระใจให้สะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส ด้วยการเจริญภาวนา ทำให้หยุดนิ่งในหนทางสายกลางที่อยู่ใจกลางกาย ทรงสั่งสอนให้เราเห็นความสำคัญของการฝึกฝนใจว่า ใจที่ผ่องใสย่อมนำมาซึ่งความสุข เป็นทางมาแห่งมหากุศล เป็นเครื่องนำพาสัตว์โลกทั้งหลายไปสู่สุคติภูมิ และนำทุกชีวิตไปสู่เป้าหมายอันสูงสุดคือมรรคผลนิพพานได้

หนทางสายกลาง

๒๓

*พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแนะนำหนทางแห่งความ
บริสุทธิ์ไว้ว่า

“มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา จกฺขุภรณิ
ฌาณภรณิ อุปสมาย อภิญฺฌาย สมุโพราย นิพฺพานาย
สํวตฺตต

หนทางสายกลาง พระตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วย
ปัญญาอันยิ่ง เกิดธรรมจักขุ เกิดญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อ
ความเข้าไปสงบระงับ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความรู้พร้อม
และเพื่อพระนิพพาน”

หนทางในโลกนี้มีมากมาย ทั้งทางบก ทางน้ำ และทาง
อากาศ แต่หนทางที่จะหลุดพ้นจากโลก หลุดพ้นจากภพ
หลุดพ้นจากวัฏสงสาร มีเพียงหนทางเดียวเท่านั้น เรียกว่า
หนทางสายกลาง หรือมชฺฌิมาปฏิปทา เป็นหนทางแห่ง
ความบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งมวล พระพุทธศาสนาเป็น
ศาสนาเดียวในโลกนี้ ที่ช่วยชี้แนะหนทางหลุดพ้น จากวงจร
แห่งวัฏสงสารโดยสิ้นเชิง เพื่อให้บรรลुถึงบรมสุขอันเป็นอมตะ
นิรันดร์กาล

หนทางสายกลาง

๒๘

มัชฌิมาปฏิปทาหรือหนทางสายกลางนี้ พระบรมศาสดาตรัสไว้ใน “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ธรรมจักรหรือจักรแห่งธรรม คือ วิธีปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมะ ที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำผู้มีบุญในสมัยนั้น เนื่องจากว่าชีวิตของมนุษย์ทุกๆ คนที่เกิดมาต่างมีความทุกข์ด้วยกันทั้งสิ้น และมีความปรารถนาที่จะแสวงหาหนทางพ้นทุกข์

ในสมัยก่อนที่พระพุทธองค์จะมาตรัสรู้ ได้มีวิธีแสวงหาความพ้นทุกข์ โดยเข้าใจว่าจะทำให้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะอยู่ ๒ วิธี คือ ๑.อัตตกิลมถานุโยค พวกที่ปฏิบัติตึงเกินไป ๒.กามสุขัลลิกานุโยค พวกนี้ก็หย่อนเกินไป พวกที่ตึงเกินไปก็มีความเห็นว่าต้องทรมานตัว ทรมานกายเพื่อให้ผู้มีอำนาจสูงสุดซึ่งสมมติเรียกว่าพระผู้เป็นเจ้า เห็นใจ สงสาร จะได้ช่วยให้พ้นทุกข์ จึงทรมานตัวเองให้ได้รับความลำบาก ทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ อีกประเภทหนึ่งคือปล่อยตัวปล่อยใจไปตามกระแสกิเลส คิดว่าจะพ้นทุกข์ได้จะต้องแสวงหาความสนุกเพลิดเพลินในทางโลก มนุษย์ในยุคนี้มีความเชื่อกันอย่างนี้

จนกระทั่งพระพุทธเจ้าของเราทรงอุบัติเกิดขึ้นในโลก ท่านได้ทรงทดลองพิสูจน์ทั้ง ๒ วิธีการ แล้วทรงเห็นว่าไม่ใช่หนทางบรรลุมรรคผล ไม่มีพระผู้เป็นเจ้าองค์ไหนที่จะช่วยดลบันดาล

หนทางสายกลาง

๒๕

ให้พ้นทุกข์ได้เลย หรือการสนุกสนานเพลิดเพลินในทางโลก มันก็แค่กลบทุกข์เท่านั้นเอง เพียงแค่กลบทุกข์ไม่ใช่แก้ทุกข์ หลังจากเลิกสนุกแล้วก็กลับมาทุกข์เช่นเดิม เพราะฉะนั้นก็ไม่พ้นทุกข์ไปได้ ในที่สุดทรงพบหนทางสายกลางเป็นทางดำเนินของจิต เข้าไปสู่ความหลุดพ้นภายใน โดยตั้งต้น ณ กลางกายของมนุษย์

หนทางสายกลางที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ ถ้าปฏิบัติตามแล้วจะมีสิ่งนี้เกิดขึ้น คือ จกขุกรณี ธรรมจักขุจะเกิด ญาณกรณี ญาณเป็นเครื่องรู้ก็จะเกิด อุปสมาย จะเข้าไปสงบระงับสังขารทั้งหลาย อภิญญา เป็นไปเพื่อให้ได้อภิญญา คือ ความรู้ยิ่งในทางพระพุทธศาสนา ยิ่งกว่าความรู้ทั้งหลายในโลก เช่น มหัทธิย ตาทิพย์ ระลึกชาติได้ รู้วาระจิต มีอิทธิฤทธิ์ แสดงฤทธิ์ได้ ทำอัสวะให้ลั่นได้ สมโพธาย รู้พร้อมหมดทุกอย่าง รู้ได้รอบตัว นิพพานาย เพื่อพระนิพพาน นี่หนทางสายกลางของท่าน ถ้าปฏิบัติแล้วจะได้ดังนี้

การที่จะทำได้ จกขุกรณี ญาณกรณี อุปสมาย อภิญญา สมโพธาย นิพพานาย นั้น จะต้องประกอบด้วยมรรคมืองค์ ๘ คือมีความเห็นถูก คิดถูก พูดถูก ทำถูก อาชีพอชอบ เพียรชอบ มีสติชอบ มีสมาธิชอบก่อน เบื้องต้นต้องมีความเห็นถูก

หนทางสายกลาง

๓๐

แต่ความเห็นถูกที่สำคัญที่สุดคือเห็นว่าพระนิพพานมีจริง เป็นบรมสุขที่จะดับทุกข์ได้จริงพ้นทุกข์ได้จริง และมีผู้ปฏิบัติตามเห็นได้จริง ความคิดชอบ มีความคิดที่ถูกต้องเป็นความคิดที่แตกต่างจากชาวโลก คิดออกจากกาม คิดออกจากความพยายาบท คิดออกจากความเบียดเบียน ซึ่งความคิดเหล่านี้มีอยู่เป็นประจำของชาวโลก

ถ้าจะเดินเส้นทางสายกลางต้องคิดให้เหนือโลก ทวนกระแสของชาวโลก คิดตรงข้ามเลย โดยหากชาวโลกตรึกเรื่องกามเราก็คิดออกจากกาม เขาตรึกเรื่องพยายาบทเราก็คิดออกจากความพยายาบท เขาตรึกเรื่องการเบียดเบียนกัน เราก็คิดออกจากการเบียดเบียน เมื่อมีความคิดอย่างนี้มากขึ้นๆ จะส่งผลให้กาย วาจา ใจบริสุทธิ์ สิ่งใดที่จะทำให้กายไม่บริสุทธิ์ วาจาไม่บริสุทธิ์ ใจไม่บริสุทธิ์ ให้เว้นหมดเลย แล้วมีสติให้ใจของเราอยู่ในกลางกายทำความเพียรระวังบาปอกุศลไม่ให้เกิดขึ้น ให้เกิดแต่สิ่งที่ดีๆ แล้วก็หมั่นทำให้เจริญขึ้น ในที่สุดสัมมาสมาธิก็จะเกิด คือใจหยุดทีเดียว

ถ้าบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ได้ ไม่เข้าสัมมาสมาธิก็เกิดขึ้นอยู่ภายใน หยุดนิ่งถูกส่วนเข้าก็เป็นดวงใส ใสสว่างเกิดขึ้นที่กลางกาย อย่างเล็กขนาดดวงดาวในอากาศ อย่างกลางก็ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ อย่างใหญ่ขนาดพระอาทิตย์ตอน

หนทางสายกลาง

๓๑

เที่ยงวัน เกิดขึ้นในกลางหยุด กลางนั่ง ที่กลางกาย แล้วก็หยุด
อย่างนี้เรื่อยไปเลย หยุดไปตามลำดับ พอถูกส่วนเข้าจะเห็น
ดวงธรรมผุดซ้อนกัน เกิดขึ้นอยู่ภายใน ซ้อนกันเป็นชั้นๆ
เข้าไป จนกระทั่งครบ ๖ ดวง ในกลางดวงธรรมดวงที่ ๖ จะพบ
กายภายในเรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด

กายมนุษย์ละเอียด หน้าตาเหมือนกับตัวของเราเลย
ท่านหญิงเหมือนท่านหญิง ท่านชายเหมือนท่านชาย นั่งขัดสมาธิ
หันหน้าออกไปทางเดียวกับเรา เรียกว่ากายมนุษย์ละเอียดหรือ
กายฝัน กายที่เรานอนหลับแล้วฝันไปก็กายนี้แหละ ออกไปทำ
หน้าที่ฝัน แล้วก็กลับมารายงานกายมนุษย์ เมื่อหยุดอยู่ในกลาง
กายมนุษย์ละเอียดนี้ต่อไปเรื่อยๆ จะพบดวงธรรมซ้อนๆ กัน
อยู่ภายใน ละเอียดลงไปเรื่อยๆ สุกใสสว่างเข้าไปเรื่อยๆ พอสุด
ดวงที่ ๖ ก็เข้าถึงกายทิพย์ ซึ่งเป็นกายของสุคติภูมิ เป็นกายที่
สวยงาม มีเครื่องประดับประดาสวยงามมาก เมื่อเราละโลกไปแล้ว
ถ้าสั่งสมกุศลธรรม กายทิพย์นี้จะนำไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์
เป็นกายของชาวสวรรค์ เมื่อหยุดต่อไปอีกในกลางนั้น ถูกส่วน
เข้าจะพบดวงธรรมภายในซ้อนๆ กันอยู่เข้าไปเรื่อย ในที่สุด
จะเข้าถึงกายรูปพรหมในกลางดวงที่ ๖

กายรูปพรหมสวยงามหนักยิ่งขึ้น คล้ายๆ กายทิพย์ แต่ว่า
สวยกว่า ประณีตกว่า ละเอียดกว่า ในกลางกายรูปพรหม ก็มี

หนทางสายกลาง

๓๒

ดวงธรรมต่างๆ ซ่อนกันอยู่ พอสุดดวงที่ ๖ ก็เข้าถึงกาย-
อรุปพรหม ซึ่งมีลักษณะคล้ายๆ กายรูปพรหม แต่ว่าสวยงามกว่า
ละเอียดกว่าซ่อนอยู่ภายใน ในกลางกายอรุปพรหมก็มีดวงธรรม
ต่างๆ ซ่อนอยู่ พอสุดดวงที่ ๖ ก็เข้าถึงกายธรรม กายธรรมนี้แหละ
เป็นกายที่สำคัญ มีลักษณะสวยงามมาก คล้ายๆ กับพระพุทธรูป
แต่ว่าสวยงามกว่าพระพุทธรูปที่มนุษย์ปั้น เนื่องจากมีลักษณะ
มหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ

กายธรรมนี้แหละที่มีจักขุเกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว จักขุ ญาณ
ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ล้วนเกิดขึ้นอยู่ในกายนี้ ความรู้ยิ่ง
ในทางพุทธศาสนาก็จะเกิดขึ้น ความรู้พร้อม รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกล
รู้ได้รอบตัว ก็เกิดขึ้น และเป็นไปเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน
ถ้าเดินทางสายกลางตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนแล้ว จะพบ
อย่างนี้ จะทำให้เรารู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในชีวิตของเราและ
สรรพสัตว์ ตลอดถึงสรรพสิ่งทั้งหลาย เพราะฉะนั้นกายธรรมนี้
จึงเป็นกายที่สำคัญที่สุด ถ้าปฏิบัติทางสายกลาง ต้องได้อย่างนี้

ก่อนที่จะเรารู้จักหนทางสายกลาง ขอให้เราทำความ
รู้จักกับฐานที่ตั้งถาวรของใจเสียก่อน ฐานที่ตั้งถาวรของใจนั้น
เราเรียกว่า ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ฐานที่ ๗ นี้อยู่ที่ไหน
สมมติว่าเราขึงเส้นด้าย ๒ เส้น เส้นหนึ่งจากสะดือทะลุไปด้านหลัง
อีกเส้นหนึ่งจากด้านขวาทะลุไปด้านซ้าย เส้นด้ายทั้ง ๒ ตัดกัน

หนทางสายกลาง

๓๓

เป็นกากบาท จุดตัดเล็กเท่ากับปลายเข็ม จุดตัดนี้เรียกว่าฐานที่ ๖ ยกถอยหลังขึ้นมา ๒ นิ้วมือ คือเอานิ้วชี้และนิ้วกลางมาวางซ้อนกัน ทาบตรงจุดนี้ จุดนี้เรียกว่าฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางกาย เป็นหนทางสายกลาง ที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา เป็นหนทางที่พระพุทธเจ้า และเหล่าพระอรหันต์ทั้งหลายเสด็จเข้าสู่พระนิพพานนั่นเอง เราจะต้องเอาใจของเรามาหยุดนิ่งอยู่ตรงนี้ตลอดเวลา

ให้ประคับประคองใจของเรา นำใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย ตรงฐานที่ ๗ นี้ โดยกำหนดบริกรรมนิมิต เป็นเครื่องหมายที่ใสสะอาด บริสุทธิ์ ประดุจเพชรลูกที่เจียรไนแล้ว ไม่มีขีดข่วนคล้ายขนแมว โดดเท่ากับแก้วตาของเรา ให้ใจตรึงนึกถึงดวงใส หยุดไปที่จุดกึ่งกลางของความใสบริสุทธิ์ของบริกรรมนิมิต นึกอย่างเบาๆ สบายๆ ตรึงให้ต่อเนื่องกันไป พร้อมกับนึกถึงบริกรรมภาวนาในใจ โดยให้เสียงของคำภาวนาดังออกมาจากจุดกึ่งกลางของบริกรรมนิมิต ภาวนาว่า สัมมา-อะระหังฯ ๆ ๆ ภาวนาไปเรื่อยๆ

ถ้าไม่เผลอจากบริกรรมทั้ง ๒ ไม่เข้าใจจะหยุดนิ่ง พอใจหยุดนิ่งถูกส่วน คำภาวนา สัมมา อะระหัง จะเลือนหายจากใจ เหลือแต่ดวงใสอย่างเดียว เกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ พร้อมกับความรู้ตัวภายใน ใจจะหยุดอยู่ที่ดวงใส เมื่อเป็นอย่างนี้

หนทางสายกลาง

๓๔

ก็ให้ตรึงดวงใสอย่างนั้นไปเรื่อยๆ ประคองไปเรื่อยๆ พอถูกส่วน ก็เข้าถึงดวงปฐมมรรค แล้วจะพบกายในกายไปตามลำดับ นี่ต้องทำกันอย่างนี้ ถ้าได้ดวงใสอย่างนี้แล้ว คือพบหนทางสายกลางแล้ว นี่ก็จะเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าเราได้พบหนทางที่ถูกต้องแล้ว ไม่ช้าเราจะไปสู่อายตณนิพพานได้

ให้ประคับประคองใจของเราให้หยุดนิ่ง อยู่ที่ศูนย์กลางกายให้ได้ตลอดเวลา หมั่นฝึกฝนทำใจหยุดนิ่งทุกวันจนเป็นนิสัย จนกระทั่งใจของเราคุ้นเคยกับความสงบ เข้าถึงความสุขอันละเอียดอ่อน เมื่อนั้นใจของเราจะสดชื่น เบิกบาน ผ่องใส มีพลังใจ จะมีประสิทธิภาพ สามารถเผชิญกับอารมณ์หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่มากระทบได้อย่างมีสติ สงบ เยือกเย็น เป็นสุขอยู่ภายใน และจะมีอานิสงส์ต่อเนื่อง ให้ใจของเราหยุดนิ่ง จะได้เข้าถึงพระรัตนตรัยได้อย่างง่ายๆ ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของมวลมนุษยชาติ ที่เงินทองก็หาซื้อไม่ได้ จะได้มาด้วยวิธีการเดียวเท่านั้น คือการทำใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นแหล่งแห่งความสุขความสำเร็จ และเป็นแหล่งแห่งความสมปรารถนาของเราทุกคน

ที่ ฟั ง ที่ แ ท้ จ ริ ง

จงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง
สิ่งอื่นไม่ใช่
จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง
สิ่งอื่นไม่ใช่

ที่พึ่งที่แท้จริง

๓๓

พุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ สังฆรัตตะ ๓ สิ่งนี้เท่านั้น เป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของเราทั้งหลาย ในยามที่มีทุกข์ ก็สามารถพึ่งท่านได้ ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ได้ เมื่อมีสุขแล้ว ถ้าวะระลึกถึงรัตตะทั้งสามนี้ ก็เพิ่มเติมความสุขได้ เพราะ พระรัตนตรัยเป็นแหล่งรวมแห่งความสุข ความเบิกบานใจ ซึ่ง มี อยู่ภายในตัวของเราทุกๆ คน หากทุกคนในโลกเข้าถึงสรณะ อันสูงสุดนี้ได้เมื่อใด ความทุกข์ทั้งหลายจะดับไปเมื่อนั้น จะ เข้า ถึงความสุขที่แท้จริง เป็นบรมสุขคือสุขอย่างยิ่ง เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย เนื่องจากชีวิตของเราทุกคนที่เกิดมา ล้วน เกิดมาเพื่อแสวงหาความสุขที่แท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้เราทำใจให้ปลอดโปร่ง วางเปล่าจากเครื่องกังวล ด้วยการแนะนำไม่ให้ไปยึดมั่นถือมั่น ในสิ่งทั้งหลายทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นคน เป็นสัตว์ เป็นสิ่งของ จะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม ทรงสอนว่า สิ่งเหล่านี้ล้วน ไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นทุกข์ และก็ไม่ใช่ ของเรา เพราะว่าบังคับบัญชาไม่ได้ ควบคุมไม่ได้ คิดอย่างนี้ แล้วใจจะได้คลายจากความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งนี้ พอคลายแล้ว จะได้อะไร เมื่อคลายแล้วมันก็หลุด เมื่อหลุดพ้น จิตก็บริสุทธิ์ เมื่อบริสุทธิ์จิตก็หยุดนิ่ง ใจหยุดนิ่งทีเดียว หยุดนิ่งกลับไปสู่ที่ตั้ง เดิมในปริณิณทลของใจ

ที่ ฟุ้ง ที่ แท้จริง

๓๘

พุทธรัตตะ ธรรมรัตตะ สังฆรัตตะ สามอย่างนี้ เป็นที่ฟุ้งที่ระลึกอย่างแท้จริง เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา คงที่เป็นอมตะ การที่เข้าไปถึงทั้งสามสิ่งนี้ ท่านให้เข้าไปด้วยทางสายกลางที่มีอยู่ภายในตัว ด้วยวิธีการทำให้หยุดให้หนึ่ง พอใจหยุดนิ่งถูกล้วน จะเห็นกายในกายเข้าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงกายที่เป็นสภาวะ ท่านเรียกว่าธรรมกาย คือกายนั้นเป็นธรรมล้วนๆ มีความบริสุทธิ์ล้วนๆ ไม่มีสิ่งที่เป็นมลทินเจือเลย เหมือนทองคำบริสุทธิ์

กายที่เป็นสภาวะนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว เพียงแต่เราเข้าไปให้ถึงท่านให้ได้เท่านั้น เพราะฉะนั้นพระพุทธองค์ทรงใช้คำว่า “เล่นไป” เล่นไปสู่สภาวะทั้งสาม ก็คือ “ไตรสรณคมน์” ไตรแปลว่าสาม สภาวะคือที่ฟุ้ง ไตรสรณคมน์ ที่ฟุ้งสามอย่าง คมนะแปลว่า เล่นเข้าไป คือเคลื่อนเข้าไป เล่นไปหาที่ฟุ้งทั้งสามที่เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา มีอยู่ในตัวของเรา เป็นตัวตนที่แท้จริง เป็นเกาะ เป็นที่ฟุ้งที่แท้จริง

พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้ใน อตตปิยสูตร ว่า

“อตตปิปา วิหทธ อตตสธนา อนณฺณสธนา ธมฺมที่ปา
ธมฺมสธนา อนณฺณสธนา

จงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่ฟุ้ง สิ่งอื่นไม่ใช่ จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่ฟุ้ง สิ่งอื่นไม่ใช่”

ที่พึ่งที่แท้จริง

๓๕

บุคคลทั้งหลาย ไม่ว่าหญิงหรือชาย เด็กหรือผู้ใหญ่ ต่างก็ปรารถนาที่พึ่ง ต้องการที่ยึดเหนี่ยวพึ่งพาอาศัย เมื่อเป็นเช่นนี้ ต่างคนก็ต่างแสวงหา เสาะหาว่าอะไรจะเป็นที่พึ่งที่แท้จริงของตนได้ ดังคนในสมัยโบราณ เมื่อยังไม่ทราบว่าจะอะไรคือที่พึ่งที่แท้จริง ก็เข้าไปยึดถือเอาต้นไม้บ้าง ภูเขาบ้าง โดยคิดว่าสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นที่พึ่งที่ระลึกของตนได้ แต่สุดท้ายพบว่า สิ่งเหล่านี้ยังไม่ใช่ที่พึ่งที่ระลึกที่จะสามารถคุ้มครองตนเองให้พ้นภัยได้

แม้ในสมัยปัจจุบัน ขณะที่บ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงสูง สภาพเศรษฐกิจเป็นเหมือนภาพลวงตา ส่งผลกระทบให้ชีวิตของเราเปลี่ยนแปลงไปด้วย และดูเหมือนคนส่วนใหญ่กำลังอยู่ในสภาวะที่ลับสนมีความไม่แน่นอนในชีวิต ผู้คนทั้งหลายจึงต่างเสาะแสวงหาที่พึ่งให้กับตนเอง ไปพบอะไรก็พึ่งไปหมด ที่ไหนเขาว่ามีอะไรดีก็ทำตามเขาไป เพราะฉะนั้นมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย ย่อมปรารถนาที่พึ่งกันทั้งนั้น แต่ส่วนใหญ่ยังไม่รู้เลยว่าที่พึ่งที่แท้จริงนั้นคืออะไร

*ครั้งหนึ่ง ในคราวที่พระบรมศาสดาเสด็จไปโปรดพวกราชกุมาร ที่กำลังเล่นซ่อนหากันอยู่ในป่าไผ่ฝ่าย ราชกุมารทุกพระองค์ต่างก็มีมเหลืด้วยกันทั้งสิ้น แต่ราชกุมารอีกพระองค์หนึ่ง

ที่พึ่งที่แท้จริง

๔๐

มีมเหลืกำมะลอ คือไปจ้างหญิงงามประจำเมืองมาเป็นมเหลื
ครั้งไปถึงป่าไรฝ้ายก็เล่นซ่อนหาปิดตากันสนุกสนาน และได้
ถอดเครื่องประดับฝากให้มเหลืถือไว้ทุกๆ องค์ถ้วนหน้า
มเหลืกำมะลอพอเห็นของมีค่าเช่นนั้น จึงคิดว่า ถ้าเราเอา
เครื่องประดับเหล่านี้ไป จะสามารถเลี้ยงตัวได้ชาติหนึ่งทีเดียว
เราจะได้ไม่ต้องมาเดือดร้อนในการแสวงหาทรัพย์อีก

เมื่อนางคิดเช่นนั้น ก็หาอุบายที่จะขโมยเอาเครื่อง-
ประดับนั้นแล้วหลบหนีไป หลังจากที่ว่าขุมารทั้งหลายทรงเล่น
ซ่อนหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว กลับมาขอห่อเครื่องประดับที่มเหลื
ของแต่ละองค์เก็บไว้ให้ ฝ่ายมเหลืกำมะลอของราชกุมารนั้น
หายตัวไปแล้ว จึงช่วยกันค้นหา แต่หาเท่าไรก็ไม่พบ จนในที่สุด
มาพบกับพระบรมศาสดาซึ่งประทับอยู่ใต้โคนไม้ จึงได้ทูลถาม
พระองค์ว่า “ท่านผู้เจริญเห็นหญิงถือห่อผ้าเดินทางมาทางนี้ไหม”
พระบรมศาสดาทรงรับสั่งว่า “ท่านจะหาหญิงคนนั้น หรือจะหา
ตนเองดี” ราชกุมารเป็นคนมีปัญญาจึงทูลรับว่า “หาตนเองดีกว่า
พระเจ้าข้า” ถ้าจะหาตนเองก็นั่งลงซิ เราจะบอกให้ แล้วพระองค์
ก็ตรัสถึงคำว่า “ตัว” หรือ “ตน” ว่า “พวกเธอจะมีตนเป็นเกาะ
มีตนเป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่ จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง
สิ่งอื่นไม่ใช่”

ที่พึ่งที่แท้จริง

๔๑

คำว่า “ตน” นั้น หมายถึงอะไร หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านได้ค้นพบว่า กายมนุษย์นี้เรียกว่าตน กายมนุษย์-ละเอียดก็เรียกว่าตน กายทิพย์ก็เรียกว่าตน กายทิพย์ละเอียดก็เรียกว่าตน กายรูปพรหมก็เรียกว่าตน กายรูปพรหมละเอียดก็เรียกว่าตน กายอรูปพรหมก็เรียกว่าตน กายอรูปพรหม-ละเอียดก็เรียกว่าตน ทั้งแปดกายนี้ เป็นตนที่อยู่ในภพ ซึ่งตนที่อยู่ในภพนี้เป็นตนโดยสมมติ ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ยังเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ส่วนตนที่อยู่นอกภพออกไปยังมีอีก กายธรรมโคตรภูก็ เป็นตน กายธรรมโคตรภูละเอียดก็เป็นตน กายธรรมพระโสดา ก็เป็นตน กายธรรมพระโสดาละเอียดก็เป็นตน กายธรรม-พระสกทาคา ก็เป็นตน กายธรรมพระสกทาคาละเอียดก็เป็นตน กายธรรมพระอนาคามี ก็เป็นตน กายธรรมพระอนาคามี-ละเอียดก็เป็นตน กายธรรมพระอรหัตก็ เป็นตน กายธรรม-พระอรหัตละเอียดก็เป็นตน ทั้งสิบกายนี้เป็นตนโดยวิมุตติ ไม่ใช่ตนโดยสมมติ เป็นตนที่หลุดพ้นออกไปจากภพแล้ว ตนนี้ แหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่งที่แท้จริง เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา

หากเราลองนึกถึงคนที่แล่นเรือไปกลางมหาสมุทร แล้วเผชิญเรือเกิดล่ม ทุกคนต่างก็ลอยคออยู่ อะไรลอยผ่านมา

ที่ฟังที่แท้จริง

๔๒

ก็ต้องคว่ำไฉ่หมด เพราะปรารถนาจะมีที่ยึดที่เกาะ ยิ่งถ้าหากว่า
ว่ายน้ำไป จนกระทั่งพบเกาะกลางมหาสมุทรเข้า ก็ยิ่งขึ้นอกขึ้นใจ
รีบขึ้นไปบนเกาะนั้นโดยเร็วทีเดียว เพราะได้เกาะได้ที่อาศัยแล้ว
มิฉะนั้นจะต้องว่ายน้ำเหน็ดเหนื่อยอยู่ในมหาสมุทรจนแทบขาดใจ
แต่ถ้าขึ้นเกาะได้แล้วก็หายเหนื่อย เกาะนั้นแหละเป็นที่พึ่ง
สิ่งอื่นพึ่งไม่ได้เลย เราทั้งหลายก็อาศัย “ตน” ที่กล่าวมาแล้ว
นี่แหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่

คำที่เรียกว่า “ธรรม” คืออะไร อยู่ที่ตรงไหน ธรรมก็มี
ไว้สำหรับให้ตนนั้นเป็นที่อยู่ ถ้าหากไม่มีธรรมเลย ตนก็เป็นอยู่
ไม่ได้ ทั้งกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม
กายธรรมโคตรภู กายธรรมพระโสดา กายธรรมพระสกทาคามี
กายธรรมพระอนาคามี และกายธรรมพระอรหัต มีธรรมให้กาย
ตั้งอยู่ ถ้าไม่มีธรรม ทุกกายก็ดับหมด

คำว่า “ธรรม” นี้อยู่ที่ไหนหรือ ก็อยู่ในกลางกายมนุษย์
ของเราเนือง ตั้งอยู่ในระดับเหนือสะดือขึ้นมาสองนิ้วมือ เรียก
ว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นศูนย์กลางกายของมนุษย์ทุกคน
เมื่อใจหยุดนิ่งตรงนี้ จะถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์
กลมใส บริสุทธิ์ เท้าฟองไข่แดงของไก่ ดวงนี้เรียกว่า “ธรรม”
ถ้าธรรมดวงนี้ดับ กายมนุษย์ก็ดับไป ถ้าธรรมดวงนี้บริสุทธิ์
ผ่องใส กายมนุษย์ก็รุ่งโรจน์โชติกาการ ถ้าธรรมดวงนี้ชุ่มชื้น

ที่พึ่งที่แท้จริง

๔๓

เศร้าหมอง กายมนุษย์ก็เศร้าหมองไม่แผ่ไกลไปด้วย ดวงธรรม
นั่นเอง เป็นชีวิตของมนุษย์ทีเดียว

กายทิพย์ กายพรหม กายอรุปรพรม ก็มีดวงธรรมใส
บริสุทธิ์อยู่กลางกายแบบเดียวกัน กายธรรมทุกๆ กาย ก็มี
ดวงธรรมใสบริสุทธิ์แบบเดียวกัน วัดเส้นผ่าศูนย์กลางเท่า
หน้าตักของกายธรรม ธรรมกายหน้าตักเท่าใด ธรรมดวงนั้น
ก็วัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้เท่านั้น

ดวงธรรมของกายธรรมทั้งหมด เรียกว่า “ธรรม” นี้
เป็นธรรมนอกภพออกไป ไม่ใช่ในภพ จึงได้ขยายส่วนออกไป
เช่นนั้น ดวงธรรมนอกภพมีขนาดใหญ่โต เป็นดวงใสบริสุทธิ์
ใสเกินใส ธรรมนี้แหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง ถ้าไม่ได้ดวงธรรมนี้
กายอื่นๆ ก็ไม่มีที่อาศัย กายมนุษย์ก็ไม่มี ดังนั้นดวงธรรมที่มี
ความละเอียดขึ้นไปเรื่อยๆ นั่นแหละ เป็นทั้งเกาะเป็นทั้งที่พึ่ง
พึ่งกันไปตามลำดับ มีกายกับธรรมสองอย่างนี้เท่านั้นที่เป็นเกาะ
เป็นที่พึ่ง สิ่งอื่นไม่ใช่

ที่พึ่งที่ระลึกซึ่งเปรียบเสมือนเกาะนั้น อยู่ในกลางตัวเรา
นี่เอง เข้าถึงได้ด้วยวิธีการหยุดนิ่ง เว้นจากหยุดจากนิ่งแล้วเข้า
ถึงไม่ได้ คือ เล่นเข้าไปถึงรัตนะทั้งสามไม่ได้ มีวิธีขับเคลื่อนเข้าไป
เล่นเข้าไปด้วยวิธีหยุดอย่างเดียว ทำใจให้หยุด หยุดอยู่ใน

ที่พึ่งที่แท้จริง

๔๔

กลางกาย พอถูกส่วนเท่านั้นถึงจะเล่นได้ ถ้าไม่หยุดจะเล่นได้ไม่ได้ พอใจเราหยุดนิ่ง ก็เล่นออกจากกายหายาบ เมื่อเคลื่อนเข้าไปสู่ภายใน จะมีความรู้สึกที่เราหลุดจากกายหายาบ มีความรู้สึกเหมือนไม่มีตัวตน ไร้ตัวตน เหมือนออกจากที่แคบไปสู่ที่กว้าง เราจะรู้สึกโล่ง โปร่ง เบา จนกระทั่งเข้าถึงดวงธรรมภายในได้ในที่สุด

เมื่อหยุดเข้าไปเรื่อยๆ จะเล่นต่อเข้าไปอีก เข้าถึงดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ แล้วก็เข้าถึงกาย-มนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม เป็นชั้นๆ เข้าไป ถอดออกเป็นชั้นๆ เล่นต่อไปเรื่อยๆ ด้วยวิธีหยุดอย่างเดียวเท่านั้น เป็นวิธีเดียวด้วยเส้นทางสายกลาง เส้นทางเดียวที่เรียกว่า “เอกายนมรรค” หนทางเดียว วิธีเดียว

เข้าสู่เส้นทางที่มีหนึ่งเดียว เป็นเส้นทางสายกลางของ พระอริยเจ้า เป็นเส้นทางเดียวที่จะทำให้หลุดพ้นจากกิเลส อาสวะที่บังคับบัญชาเราอยู่ ด้วยการให้มีความโลภ ความโกรธ ความหลง

เพราะฉะนั้นอย่าได้นำภารกิจประจำวันเพื่อมาเป็นข้ออ้าง เป็นข้อแก้ และเงื่อนไข ที่จะทำให้เราเกียจคร้านหรือทอดธุระ ในการปฏิบัติธรรม ให้หันมาหมั่นฝึกทำใจให้หยุด ให้นิ่ง ให้เฉย

ที่ฟังที่แท้จริง

๔๕

สบายๆ ที่กลางกาย ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ ทุกวัน ควบคู่กับ
ภารกิจประจำวันที่เรากระทำอยู่ ถ้าเราทำได้แบบนี้ วันนี้
จะเป็นวันที่แตกต่างจากทุกๆ วันที่ผ่านมาทีเดียว จะเป็นวันที่มี
ความหมายสำหรับชีวิตของเรา เพราะเป็นวันที่ใจเราตั้งมั่นเพื่อ
จะให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน ซึ่งเป็นความนึกคิดที่ประเสริฐ
ที่สุด ถูกต้องร่องรอยตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ดังนั้น ควรหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งให้ได้ตลอดเวลาทั้งทุกๆ ท่าน

ฐานที่ ๗ ไส้บริสุทธ์ ดุจตะวันแก้ว

เธอทั้งหลายจงดูรถอันไม่มีโทษ มีหลังคาสีขาว มี
เพลาเดียว ไม่มีทุกข์ แล่นไปถึงที่หมาย ตัดกระแสตัณหาขาด
ไม่มีกิเลสเครื่องผูกพัน

ฐานที่๗ ไสยบุรีสุทธิดูจตะวันแก้ว

๔๘

เมื่อถึงวันพระ เราควรรู้จักชำระกาย วาจา ใจ ของเรา ให้สะอาดบริสุทธิ์ ด้วยการทำทาน รักษาศีล เจริญสมาธิภาวนา เช่นบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยายของเราได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา จนเป็นประเพณีอันดีงาม ท่านถือว่าวันพระเป็นวันแห่งความบริสุทธิ์ ที่จะได้มาตามระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัยคือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของเราทั้งหลาย สิ่งอื่นที่จะเป็นที่พึ่งยิ่งไปกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว

พระลัมมาลัมมพุทธเจ้าได้ตรัสธรรมภาษิตไว้บทหนึ่งว่า

“เนลงโค เสตปจฉาโท เอกาโร วตตติ รโถ
อนินฺหิ ปสฺส อายนฺตํ จินฺนโสถํ อพฺพนฺนํ

เธอจงดูรถอันไม่มีโทษ มีหลังคาสีขาว มีเพลาเดียว ไม่มีทูกษ์ แล่นไปถึงที่หมาย ตัดกระแสนัดมหาชาติ ไม่มีกิเลสเครื่องผูกพัน”

คำว่า “รถ” หมายถึงสรีระร่างกายของเรา ซึ่งเคลื่อนไหวไปมาได้เหมือนรถ คำว่า “ไม่มีโทษ” เป็นชื่อของศีล เมื่อมีศีลบริสุทธิ์แล้ว การงานใดๆ ที่กระทำลงไป จัดเป็นงานที่ไม่มีโทษ คำว่า “หลังคาสีขาว” คือใจที่ขาวใสบริสุทธิ์ เป็นใจที่หลุดพ้นเหมือนหลังคาที่มุงดีแล้ว กิเลสย่อมไม่ร่วรดเข้ามาในใจ คำว่า “มีเพลาเดียว” เป็นชื่อของสติ เมื่อใจบริสุทธิ์หยุดนิ่งแล้ว สติจะ

ฐานที่๗ ในบริสุทธิจิตตะวันแก้ว

๔๕

ตั้งมั่นเป็นสัมมาสติ เป็นมหาสติ เพลาธจึงเป็นเหมือนสติที่จะ
หมุนไปในทางที่ชอบ สู่ทางสายกลาง ทางแห่งความบริสุทธิ์
หมดจด จิตเข้าไปสู่แหล่งแห่งความสุขอันไม่มีประมาณ และ
มุ่งตรงไปถึงจุดหมายปลายทางได้

คำว่า “ถึงที่หมาย” ท่านหมายเอาบุคคลที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จสูงสุดในชีวิต คือได้บรรลุธรรมกายอรหัตแล้ว ได้ดำเนิน
จิตผ่านดวงธรรม ผ่านกายภายในเข้าไปเป็นลำดับ จนกระทั่ง
ถึงกายธรรมอรหัต จิตหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย
สังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูงหมดสิ้น คือตั้งแต่ลักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา
สีลัพพตปรามาส ราคะ ปฏิฆะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ
อวิชชา ละได้หมด ลั่นเชื้อไม่เหลือเศษ ตัดขาดเหมือนตาลยอด
ด้วน ไม่มียอกขึ้นมามากอีก ตัดกระแสตัณหาขาด ไม่มีกามตัณหา
ภวตัณหา วิภวตัณหา หมดความทะยานอยากในกามภพ รูปภพ
และอรูปภพ ไม่มีกิเลสเครื่องร้อยรัด ปลดพันธนาการของชีวิต
ได้แล้ว จิตอยู่ในกระแสพระนิพพาน มีพระนิพพานเป็นอารมณ์
จิตเป็นอิสระอย่างแท้จริง ได้เข้าถึงจุดหมายปลายทางของชีวิต
คือบรรลุพระนิพพานนั่นเอง

ก่อนที่จะดำเนินจิตเข้าสู่ภายใน เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางนั้น
ในเบื้องต้นเราต้องชำระศีลให้บริสุทธิ์ก่อน เพราะศีล

ฐานที่๗ ไสยบริสุทธิดุจตะวันแก้ว

๕๐

เป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้ง เป็นบ่อเกิดแห่งคุณความดีทั้งหลาย และเป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวง ถ้าศีลของเราบริสุทธิดุจตะวันแก้ว จะเป็นเหตุให้สมาธิตั้งมั่น เมื่อสมาธิตั้งมั่นดีแล้ว จะก่อให้เกิดปัญญา เมื่อปัญญาเกิดขึ้นแล้ว จะรู้เห็นไปตามความเป็นจริง สามารถกำจัดอวิชชากิเลสทั้งหลายให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้น ศีล สมาธิ ปัญญา หรือไตรสิกขานี้ จึงเป็นหลักที่สำคัญยิ่งของการศึกษากิจในทางพระพุทธศาสนา ทุกท่านควรทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตรงตามพุทธประสงค์ต่อไป

ต่อจากนี้ไป ขอเรียนเชิญท่านทั้งหลาย ได้นั่งหลับตา เจริญสมาธิภาวนา นั่งขัดสมาธิ เอาขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้มือขวาวจรดนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย วางไว้บนหน้าตักพอสบายๆ หลับตาของเราเบาๆ สบายๆ คล้ายกับเรานอนหลับ อย่าไปบีบหัวตาและอย่ากดลูกนัยน์ตา แล้วก็ผ่อนคลายกล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย ทำใจของเราให้ปลอดโปร่ง โล่งเบา สบาย ให้แช่มชื่น เบิกบาน ผ่องใส ให้สะอาดบริสุทธิ์

นึกให้ใส บริสุทธิดุจตะวันแก้วก็ได้ เราลองนึกย้อนหลังถึงวันแห่งมหาปิติ วันที่ ๖ กันยายน ที่ผ่านมา เราได้เห็นสิ่งอัศจรรย์ปรากฏขึ้นบนท้องฟ้า เห็นดวงตะวันแก้วพร้อมๆ กันนับหมื่นคน ซึ่งปกติเราจะมองดูดวงอาทิตย์ด้วยตาเปล่าไม่ได้

ฐานที่ ๗ ในสภปริสุทธิจุดตะวันแก้ว

๕๑

แต่วันนั้นดูได้โดยไม่แสบตา ดวงตะวันเหมือนถูกดูดหายไป
แล้วมีดวงธรรมเหมือนดวงแก้วใสๆ ปรากฏขึ้นมาแทนที่ดวง
อาทิตย์ คล้ายดวงธรรมผุดซ้อนขึ้นมาเป็นดวงแก้วใสๆ เลื่อน
เข้าเลื่อนออก เหมือนการชุมภาพของกล้องถ่ายภาพ ผุดเกิดขึ้น
ซ้อนๆ กัน ใสเกินใส เย็นตาเย็นใจ เป็นดั่ง “ดวงธรรมตะวันแก้ว”
แล้วก็เกิดเป็นวงแหวนรอบนอกของดวงตะวันแก้ว หมุนวนไป
ทางขวา เปล่งฉัพพรรณรังสีออกมาเป็นแสงสีต่างๆ สดใส
สวยงามยิ่งนัก เหมือนสีรุ้งเกิดขึ้นมาทีละสี สุดท้ายก็เป็นรัศมี
สีทองอร่ามทาบทาบพันท้องฟ้า บนมหาธรรมกายเจดีย์ จนพวกเรา
ต่างเป็นสีทองไปหมด

สักครู่ก็เห็นสีเหลืองทองปรากฏเป็นองค์หลวงปู่วัดปากน้ำ
เหมือนห่มจีวรสีทองอร่าม ค่อยๆ ขยายขึ้นจนเต็มองค์ ตะวันแก้ว
ลอยเด่นอยู่ในกลางกายของหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาซีเจริญ ในที่สุด
น้ำตาแห่งความปลื้มปิติก็ได้เอ่อล้นออกมา ด้วยความศรัทธา
เลื่อมใส เชื่อมั่นในคุณของพระรัตนตรัยอย่างเปี่ยมล้น สุดท้ายจะ
พรรณาได้หมดสิ้นทีเดียว

เราจะนึกถึงดวงแก้วเป็นบริกรรมนิมิตก็ได้ นึกอย่าง
สบายๆ มีความสุข ให้ใจหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางฐานที่ ๗ ฐานที่
๗ นี้อยู่ที่ไหน ให้เราสมมติขึงเส้นด้ายจากสะดือทะลุไปด้านหลัง

ฐานที่๗ ไสยปริสุทธิตุจตะวันแก้ว

๕๒

จากด้านขวาทะลุไปด้านซ้าย เส้นด้ายทั้ง ๒ ตัดกันเป็นกากบาท จุดตัดเล็กเท่ากับปลายเข็ม จุดนี้เรียกว่าฐานที่ ๖ ยกถอยหลังขึ้นมา ๒ นิ้วมือ คือ เอนิ้วชี้มือและนิ้วกลางมาวางซ้อนกัน ทาบตรงจุดตัดนี้ จุดนี้เรียกว่าฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางกาย เป็นฐานที่ตั้งถาวรของใจของเราอย่างแท้จริง เราจะต้องเอาใจของเรามาหยุดนิ่งอยู่ตรงนี้ตลอดเวลา

ท่านใดรู้สึกอยากทำใจหยุดนิ่งเฉยๆ ก็ให้ทำใจนิ่งๆ สบายๆ ไปเรื่อยๆ สำหรับท่านที่ชอบเพลินไปนึกถึงเรื่องอื่น ก็ให้เรานึกถึงบริกรรมภาวนาว่า สัมมา อะระหังๆ ๆ ควบคู่ไปกับการนึกบริกรรมนิมิตก็ได้ หรืออาจจะนึกถึงความดีที่เราเคยทำผ่านมานึกแล้วจิตเป็นกุศล อารมณ์ดี เบิกบาน ผ่องใส หรือจะนึกถึงอำนาจแห่งศีล ท่านที่เคยรักษาศีล ๕ เป็นปกติอยู่แล้ว รักษาศีล ๘ ในวันพระวันโกน หรือเคยอยู่ธุดงค์สุดสัปดาห์ หรืออาจจะนึกถึงบุญที่เราเคยทำมาในอดีต เช่น การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า สร้างมหาวิหารพระมงคลเทพมุนี สร้างสมาธิธรรมกายสากล การสร้างพระธรรมกายประจำตัวประดิษฐาน ณ มหาธรรมกายเจดีย์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์อันยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติก็ดี นึกแล้วจะบังเกิดความปลื้มปิติ แซ่มนั่น เบิกบานใจ เป็นสุขอย่างไม่มีประมาณ

เพราะมหาธรรมกายเจดีย์ ที่เราทุกคนได้ทุ่มเท ร่วมแรงร่วมใจสร้างกันขึ้นมาด้วยศรัทธาอันเปี่ยมล้นในพระรัตนตรัย

ฐานที่ ๗ ไสยปริสุทธิตุจตะวันแก้ว

๕๓

เพื่อเป็นศูนย์รวมใจของมวลมนุษยชาติทั่วโลกนี้ จะเป็นแหล่งสร้างจิตใจที่ติงามของมวลมนุษย์ จิตใจที่ติงามนี้จะสร้างคนดีที่โลกต้องการให้บังเกิดขึ้น และคนดีเหล่านี้จะช่วยกันสร้างสรรค์โลกนี้ให้เป็นโลกแห่งสันติสุขอย่างแท้จริง และเมื่อมนุษย์ทุกคนมาสู่สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้แล้ว จะเกิดการปรองดองกันเหมือนหมู่ญาติอันเป็นที่รัก ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และเผ่าพันธุ์ จะชักชวนกันมาทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา มาปฏิบัติธรรม ในที่สุดจะเข้าถึงแหล่งแห่งสันติสุขที่แท้จริง และสันติสุขภายในนี้จะค่อยๆ แผ่ขยายออกไปเรื่อยๆ เป็นพลังมวลแห่งสันติสุขที่จะก่อให้เกิดสันติภาพที่แท้จริง แผ่ออกไปอย่างไม่มีประมาณ จนครอบคลุมไปทั่วทั้งโลก

ดังนั้น มหาธรรมกายเจดีย์ เจดีย์แห่งพระรัตนตรัยที่พวกเราได้ร่วมใจสร้างกันขึ้นมา จึงเป็นมหัศจรรย์ที่สุด เป็นมหากุศลอันยิ่งใหญ่ควรที่เราจะระลึกนึกถึงบุญนี้ด้วยความปลื้มปิติกันทุกๆ คน ให้น้อมใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อหยุดถูกส่วน เราจะเห็นดวงธรรมไสยปริสุทธิตุจตะวันแก้วเป็นดวงธรรมเบื้องต้นที่เรียกว่า ดวงปฐมมรรค หรือเรียกว่า ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน หยุดนิ่งต่อไป จะเห็นดวงศีล ที่ชัด ใส สว่างยิ่งขึ้น อยู่ภายใน ยิ่งเราหยุดนิ่งได้สนิทมาก ดวงศีลในกลางตัวก็จะชัดมาก เป็น “ศีลเห็น” คือเห็นเป็นดวง ใสยิ่งกว่าเพชร ไสยปริสุทธิตุจตะวันแก้ว

ฐานที่๗ ไสวบริสุทธิดุจตะวันแก้ว

๕๔

ดูจดวงตะวันแก้ว สว่างยิ่งกว่าดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน ความ
บริสุทธียิ่งเพิ่มมากขึ้นๆ ยิ่งบริสุทธียิ่งมีความสุขเพิ่มมากขึ้น
พอเราหยุดใจเบาๆ สบายๆ ในกลางดวงศีล แนบแน่นจนกระทั่ง
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดวงศีลที่เราเข้าถึงนั้น จะเป็นอริศีล
เป็นศีลที่ยิ่งกว่าศีลอื่นใด เพราะเป็นศีลที่นำไปสู่ความบริสุทธิต่อ
หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ เราจะเหมือนแช่อิ่มอยู่ในกลางดวงศีล
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับศีลดวงนั้น

หยุดนิ่งในกลางดวงศีลต่อไป จะเข้าถึงดวงสมาธิ
ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ไปตามลำดับ
จนเข้าถึงภายในกายเป็นลำดับ ในที่สุดจะเข้าถึงพระธรรมกาย
มีลักษณะเป็นพระพุทธรูปแก้วใสบริสุทธิต่อ นี่เป็นเครื่องยืนยันว่า
ศีลของเราบริสุทธิต่อบริบูรณ์แล้ว เราจะรู้สึกอบอุ่นใจ ปีติและ
เป็นสุข ปลอดภัยเหมือนมีเกราะแก้วคุ้มกันภัยอันตรายให้แก่
เราได้เป็นอย่างดี

*ในสมัยพุทธกาล มีพระภิกษุรูปหนึ่ง กำลังนั่งฟังธรรม
ในเวลากลางคืน ขณะนั้นมีงูพิษเลื้อยออกมาจากที่อยู่ของมัน
แล้วมากัดที่ขาของท่าน พอท่านรู้ว่าถูกงูกัด จึงรีบตั้งสติมัน

ฐานที่๗ ในบริสุทธิจิตจะวันแก้ว

๕๕

เพื่อระงับความเจ็บปวด พิษงูได้แผ่ซ่านไปตามกระแสเลือดอย่างรวดเร็ว ท่านไม่รู้จะไปหายาที่ไหนมารักษาได้ทันท่วงที จึงนึกสอนตนเองว่า หากเราจะต้องมรณภาพในตอนนี้อย่างไร เราจะต้องทำใจให้ผ่องใส อย่างน้อยก็จะได้ไปสู่สุคติ

ท่านจึงนึกถึงศีล ๒๒๗ ข้อ ที่ได้รักษามาอย่างดีแล้ว ตั้งแต่ออกบวชได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติชอบเรื่อยมา จนกระทั่งถึงบัดนี้ ไม่เคยล่วงละเมิดศีลข้อใดเลย ศีลของท่านสะอาดบริสุทธิ์มาก พอนึกถึงก็เกิดความปีติ ปราโมทย์ใจ ความปีติได้เอิบอาบซึมซาบ แผ่ซ่านไปทั่วเรือนร่าง จนสามารถข่มทุกขเวทนา ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ เมื่อกายสงบ ท่านจึงทำใจให้เป็นสมาธิ ดำเนินจิตหยุดนิ่งเข้าสู่ภายใน มีใจรวมเป็นหนึ่ง จนกระทั่งเข้าถึงดวงธรรม แล้วเห็นดวงศีล ที่ชัด ใส สว่าง อยู่ในกลางตัว

ท่านบังเกิดความปีติเป็นอย่างมาก จึงตั้งจิตอธิษฐานว่า “ด้วยอานุภาพแห่งศีลที่ข้าพเจ้าตั้งใจรักษามาอย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ไม่มีต่างพร้อย ด้วยสัจจวาจานี้ ขอให้พิษร้ายจงพลันมลายหายสูญไปด้วยเถิด”

พอลิ้นคำอธิษฐานของท่าน ความมหัศจรรย์ก็บังเกิดขึ้น พิษร้ายได้ไหลย้อนออกจากร่างกายท่าน ชั่วแรกลงสู่แผ่นดินทันที ทำให้ท่านหายจากความทุกข์ทรมาน พ้นจากเงื้อมมือ

ฐานที่๗ โสภวิสุทธิ์ดูจตะวันแก้ว

๕๖

ของพญามัจจุราชมายได้อย่างน่าอัศจรรย์ ด้วยอำนาจแห่งศีล
นั่นเอง

เมื่อท่านเห็นอานภาพแห่งศีลเช่นนั้น จึงเกิดความปีติ
จิตเป็นเอกัคคตารมณ์ มีอารมณ์เดียว ไม่วอกแวกเลย ใจก็ยัง
หยุดนิ่ง แล่นเข้าไปสู่ภายใน เห็นดวงสมาธิ ปัญญา วิมุตติ
วิมุตติญาณทัสสนะ และเข้าถึงกายภายในไปตามลำดับ ในที่สุด
ท่านก็ได้บรรลุกายธรรมอรหัต เป็นพระอรหันต์ในคำคตินั้นนั่นเอง

ดังนั้น ความเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีลนี้ มีคุณอันยิ่งใหญ่
มีอานิสงส์อันไพศาลสุดจะนับจะประมาณได้ทีเดียว ในเบื้องต้น
ย่อมส่งผลให้มีความสุขกายสุขใจในปัจจุบันชาตินี้ ในท่ามกลาง
หลังจากหลับตาลาโลกไปแล้ว ย่อมไปเสวยบุญต่อในสุคติ
โลกสวรรค์ ในเบื้องปลายจะส่งผลให้จิตหลุดพ้นจากกิเลส
อาสวะทั้งหลาย เข้าสู่ฝั่งแห่งพระนิพพาน

ท่านสาธุชนทั้งหลาย จึงควรดำเนินชีวิตด้วยความ
ไม่ประมาทใช้วันเวลาที่มีอยู่เพียงน้อยนิดให้คุ้มค่าได้รับประโยชน์
สูงสุดสมกับการมาเกิดเป็นมนุษย์ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน
ควรรักษาศีล กลั่นใจของเราให้สะอาดบริสุทธิ์อย่างสม่ำเสมอ
ไม่ว่าเราจะประกอบภารกิจหน้าที่การงานอันใดก็ตาม ให้ฝึกใจ
หยุดนิ่งควบคู่ไปด้วย เมื่อใจหยุดนิ่งภายในดีแล้ว ศีลของเรา

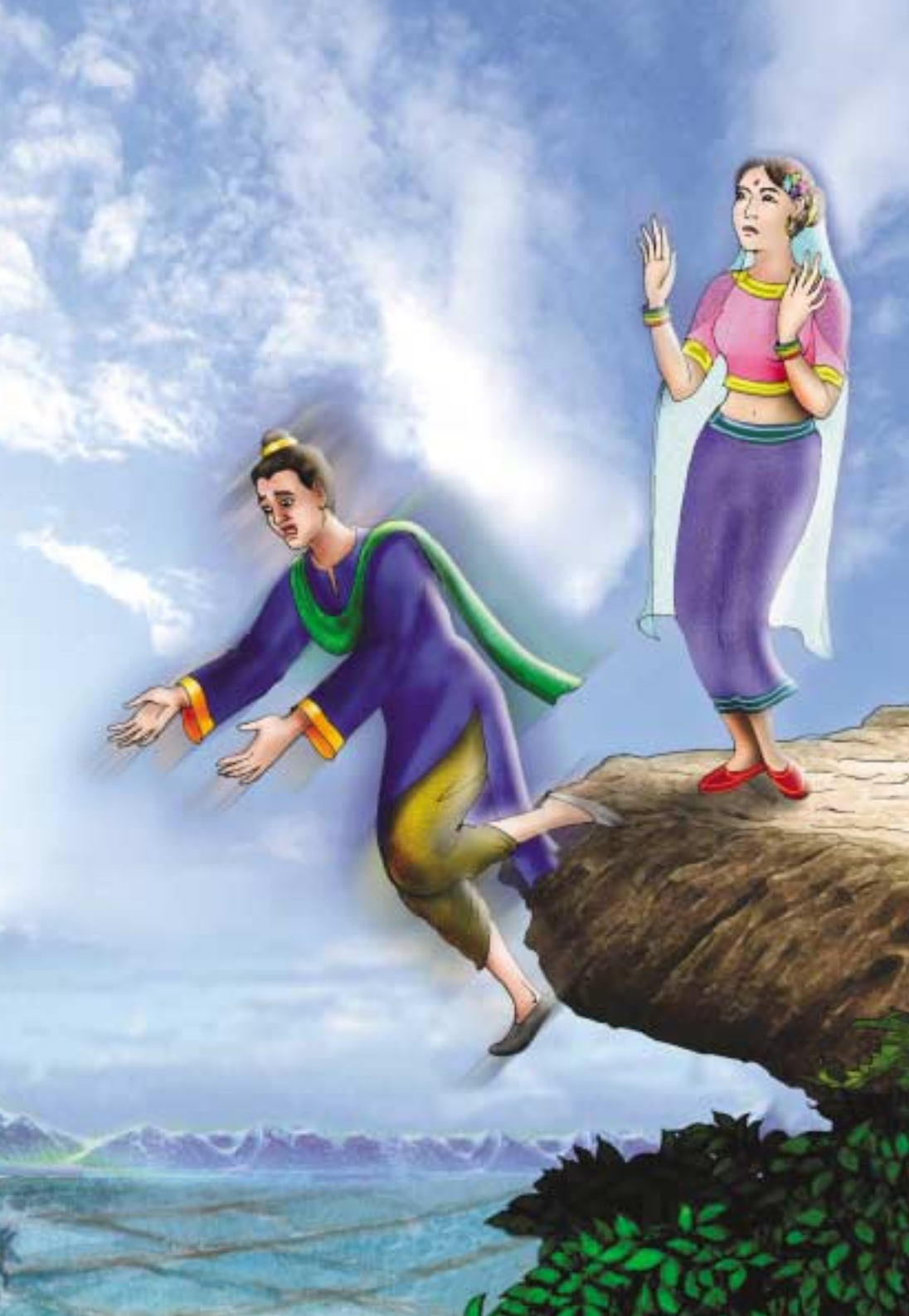

ฐานที่๗ ไสยบริสุทธิดุจตะวันแก้ว

๕๖

ก็จะบริสุทธิ ก็จะส่งผลให้วาทะบริสุทธิ การกระทำจะบริสุทธิ
ตามไปด้วย เมื่อกาย วาจา ใจบริสุทธิ ชีวิตของเราจะมีแต่ความสุข
สดชื่น เบิกบาน สัมกับการเป็นยอดนักสร้างบารมี ผู้เกิดมา
สร้างบารมีอย่างแท้จริง

รัต น ต รั ย
ที่ พื ง แ ห ล่ ง ส ุด หั า ย

พรหมจรรย์อันเรากล่าวดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นเอง
เป็นธรรมอันไม่จำกัดด้วยกาล ผู้ใดศึกษาโดยไม่ประมาท
ผู้นั้นย่อมไม่เป็นโมฆะ

รัตนตรัยที่ฟังแหล่งสุดท้าย

๖๐

สิ่งที่บ่งบอกถึงความสุขและความสำเร็จในชีวิตของเราทุกคน มีเพียงสิ่งเดียวเท่านั้น คือ “บุญ” ซึ่งจะเป็นเครื่องสนับสนุน ให้เราได้รับบรรลุวัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ เราจะเป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติ มีโอกาสทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนาอย่างเต็มที่ ได้ฟังอมตะธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ประพฤติปฏิบัติธรรม จนกระทั่งได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ทั้งหมดนี้ต้องอาศัยบุญเป็นบาทเบื้องต้นทั้งสิ้น

สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกับเสลพราหมณ์ว่า

“พรหมจรรย์อันเรากล่าวดีแล้ว ผู้ปฏิบัติจะพึงเห็นเอง เป็นธรรมอันไม่จำกัดด้วยกาล ผู้ใดศึกษาโดยไม่ประมาท ผู้นั้นย่อมไม่เป็นโมฆะ”

การศึกษากิจในทางพระพุทธศาสนานั้น ถ้าผู้ศึกษามีความตั้งใจจริง มีความเพียรพยายาม ย่อมได้ผลแห่งการปฏิบัติจริง สิ่งที่ได้ทุ่มเทลงไป ย่อมไม่สูญเปล่า จะเป็นบุคคลผู้มีชีวิตที่เป็นแก่นสารทีเดียว

เราเคยคิดไหมว่า ชีวิตนี้เราต้องการอะไรกันบ้าง คนในโลกนี้ส่วนใหญ่ พอตื่นเช้าขึ้นมาก็ออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพ เข้า สาย บ่าย ค่ำ ทำงานตลอดทั้งวัน เมื่อเลิกงาน กลับบ้าน

ก็พักผ่อนนอนหลับ พอเริ่มวันใหม่ก็ทำเช่นนี้อีก ชีวิตวนเวียนกันอยู่อย่างนี้ บางท่านดำเนินชีวิตอย่างนี้ไปจนตลอด ยังไม่รู้เลยว่าชีวิตที่แท้จริงต้องการอะไร แล้วทุ่มเททำทุกสิ่งทุกอย่างไปเพื่ออะไร

การทำงานในชีวิตประจำวันของชาวโลก โดยทั่วไปเพื่อให้ได้ปัจจัยสี่มาหล่อเลี้ยงร่างกาย คือให้ได้อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วชีวิตเราก็ต้องลำบาก และทุกสิ่งที่ได้มาก็เพื่อบรรเทาความทุกข์ให้เรา เนื่องจากพื้นฐานของชีวิตคือความทุกข์ เหมือนกับพื้นฐานของโลกคือความมืด ดังนั้นมนุษย์จึงปรารถนาความสุข ซึ่งความสุขของผู้ครองเรือนนั้นเกิดจากเหตุ ๔ ประการ ที่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าได้ตรัสเรียกว่า “สุขของคฤหัสถ์” คือ

ความสุขจากการมีทรัพย์ คือเมื่อได้ทรัพย์มาก็เก็บออมไว้ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ สุขกายสบายใจว่าทรัพย์ของเรานั้นมีอยู่ ชีวิตจะได้ไม่ต้องลำบาก

ความสุขจากการใช้ทรัพย์ คือได้ใช้จ่ายตามปรารถนา อยากได้อะไรก็ซื้อเอา มีทรัพย์มากจะทำอะไรก็คล่องตัวไม่ติดขัด สะดวกสบายทุกอย่าง

รัตนตรัยที่พึงแหล่งสุดท้าย

๖๒

ความสุขจากการไม่เป็นหนี้ คือไม่ต้องไปยืมเงินใคร จึงไม่ต้องกังวลในการหาทรัพย์สินมาใช้คืน และก็ไม่เป็นทุกข์ใจ เวลาเจ้าหนี้มาทวง

ความสุขจากการประกอบการทำงานที่ไม่มีโทษ คือประกอบ สัมมาอาชีวะ ไม่ผิดศีลธรรม ไม่ผิดกฎหมาย ก็เกิดความสุข ไม่เดือดร้อนใจ

ความสุขทั้ง ๔ อย่างนี้ เป็นความสุขพื้นฐานในชีวิตประจำวันของผู้ครองเรือน ซึ่งยังไม่ใช่คำตอบของการมีชีวิตอยู่ เพราะการดำรงชีวิตของเรานั้นน่าจะมีความสุขที่ประเสริฐยิ่งกว่านี้ เนื่องจากความสุขทั้ง ๔ อย่างนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยังไม่ใช่ความสุขที่เที่ยงแท้ถาวร

มวลมนุษยชาติกำลังค้นหาคำตอบของการมีชีวิตอยู่ ว่าเราเกิดมามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร ต่างก็ลองผิดลองถูกกันต่าง ๆ นานา โดยไม่ทันจะรู้ว่า วันเวลาของชีวิตกำลังเหลือน้อยลง ไปทุกที ผู้รู้ทั้งหลายได้พบแล้วว่า เป้าหมายของการมีชีวิตอยู่นั้น ก็เพื่อทำภารกิจหลักของชีวิตให้สมบูรณ์ ให้เข้าถึงบรมสุข สิ่งนั้นก็คือการเข้าถึงกายธรรม เพราะกายธรรมเป็นนิมิต เป็นสุขขัง เป็นอัสสา มีความมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือ และเป็นตัวตนที่แท้จริง เป็นอิสระ กิเลสบังคับ

บัญชาไม่ได้เมื่อเข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต ก็เป็นอันว่าภารกิจหลักของชีวิตนี้ ได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว กิจที่จะทำต่อไปไม่มีอีกแล้ว เลิกการเวียนว่ายตายเกิด สิ่งนี้คือ เป้าหมายที่แท้จริงของมวลมนุษยชาติ

*เหมือนเช่นเรื่องธิดาเศรษฐีท่านหนึ่ง ชื่อ กุณฑลเกสรี นางเป็นผู้มีบุญเก่าสั่งสมมาดี สมบูรณ์ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และคุณสมบัติ วันหนึ่งขณะที่นางอยู่บนปราสาทชั้นที่ ๗ แล้ว มองลงมายังท้องถนน เห็นโจรคนหนึ่งถูกราชบุรุษคุมตัวอยู่ เห็นแล้วก็เกิดจิตปฏิพัทธ์ หลงรักโจรเข้า โจรนั้นเป็นคนโหดเหี้ยม อำมหิต ปล้นฆ่าชิงทรัพย์จนเป็นที่เลื่องลือไปทั่วเมือง ขนาด ชาวเมืองเห็นราชบุรุษคุมตัวเขาอยู่ ยังพากันแตกตื่นด้วยความ ตกใจกลัว

ธิดาเศรษฐีเมื่อหลงรักโจร ก็ได้แต่เข้าห้องนอนร้องไห้ คร่ำครวญถึงโจรคนนั้น แม้เศรษฐีและภรรยาจะพยายามห้าม ลูกสาวและชี้แจงให้เข้าใจ แต่นางก็ไม่ยอมฟังเหตุผลและ คงยืนยันว่า ถ้าไม่ได้โจรมาเป็นสามีแล้วจะฆ่าตัวตาย ในที่สุด เศรษฐีจึงให้เงินราชบุรุษเพื่อเป็นสินบนให้ปล่อยโจร แล้วพามา อยู่กับธิดาของตนบนปราสาท

รณนฤมิตรที่พึ่งแหล่งสุดท้าย

๖๔

เมื่ออยู่ร่วมกันอย่างสามภรรยาแล้ว นางคิดจะผูกใจสาม ด้วยการตกแต่งเครื่องประดับที่มีราคาแพงๆ และเอาใจสาม ทุกราย แต่ว่าวิสัยของโจรแทนที่ว่าเมื่อรอดชีวิตแล้วจะได้สำนึก และคิดกลับตัวกลับใจเสียใหม่ แต่กลับคิดร้ายหนักยิ่งขึ้น เพราะเห็นธิดาเศรษฐีมีเครื่องประดับหลากหลายชนิดล้วนแต่ มีราคา จึงเกิดความโลภ คิดวางแผนลวงธิดาเศรษฐีไปฆ่า เพื่อชิงเอาเครื่องประดับนั้น

โจรลวงนางว่าให้ไปทำพิธีแก้บนที่ยอดเขา โดยอ้างว่า “การที่ฉันรอดชีวิตจากการถูกประหาร และได้มาพบกับแม่นางนั้น เป็นเพราะอานุภาพของเทวดาที่สิงสถิตอยู่บนยอดเขาแห่งนี้ ฉันได้บนไว้ขณะถูกคุมตัวมา” นางหลงเชื่อจึงขึ้นไปบนยอดเขา พร้อมกับโจร โดยสั่งให้ข้าทาสบริวารรออยู่ที่เชิงเขา

เมื่อถึงยอดเขา โจรก็แสดงอาการหัวเราะ แล้วบอกกับ ธิดาเศรษฐีว่า “ฉันพาเธอมาเพื่อจะฆ่าเธอ แล้วเอาเครื่องประดับไป” พอรู้ความจริงว่า โจรผู้สามต้องการฆ่าแล้วชิงเครื่องประดับ นางจึงใช้ปัญญาหลอกให้โจรตายใจ ด้วยการ ทำที่เป็นเรื่องให้คร่ำครวญด้วยความอาลัยรัก และขอแสดงความอาลัยต่อเขาเป็นครั้งสุดท้าย โดยเวียนประทักษิณสาม ๓ รอบ แล้วนางก็โอบกอดโจรอยู่ข้างหลัง ทำที่เป็นเรื่องให้เสียใจ แต่พอโจรเพลอ นางก็ผลักโจรตกเหวลงมาตายในที่สุด ครั้นโจร

ผู้เป็นสามีตายไปแล้ว นางเองรู้สึกละอายใจที่จะกลับบ้าน เพราะเกรงว่าจะถูกบิดามารดาตำหนิ จึงตัดสินใจถอดเครื่องประดับทิ้งเสีย แล้วหนีไปบวชอยู่ในสำนักของปริพาชกแห่งหนึ่ง

กุนทลเกสีเป็นคนมีสติปัญญาหลักแหลม บวชแล้วไม่นานก็เรียนสำเร็จในความรู้ของพวกปริพาชก ซึ่งมีวิชา “วาทะพันหนึ่ง” ในการถามตอบปัญหา ครั้นเห็นว่าไม่มีความรู้อะไรใหม่เพิ่มเติม จึงออกเดินทางไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อแสวงหาความรู้ เมื่อไปถึงหมู่บ้านหรือนิคมแห่งใด นางจะก่อกองทรายไว้ที่ปากทางเข้าหมู่บ้านหรือนิคมแห่งนั้น แล้วปักกิ่งไม้หว่าไว้บนกองทรายเป็นเชิงท้าทายว่า “ผู้ใดสามารถตอบปัญหาของเราได้ ขอให้ผู้นั้นจงเหยียบกิ่งไม้หว่ากิ่งนี้” พอพ้น ๗ วันแล้ว ถ้ากิ่งไม้หว่าคงปักอยู่อย่างเดิม ก็แสดงว่าไม่มีใครตอบคำถามของนางได้ และจะถือกิ่งไม้หว่าแล้วไปแสวงหาที่อื่นต่อไป

นางเดินทางไปจนถึงเมืองสาวัตถี แคว้นโกศล หลังจากก่อกองทรายไว้ที่ปากทางเข้าเมือง และปักกิ่งไม้หว่าไว้บนกองทราย พระสารีบุตรบิณฑบาตผ่านมา เห็นเด็กกลุ่มหนึ่งยืนล้อมกิ่งไม้หว่าอยู่จึงถามว่า “นั่นอะไร” เมื่อพระเถระทราบเรื่องจากเด็กแล้ว จึงให้เด็กเหยียบกิ่งไม้หว่านั้น นางกุนทลเกสีก็เข้ามาดูเด็กเหล่านั้นว่า กิจด้วยปัญหาของเจ้าไม่มี ทำไมจึง

รัตนตรัยที่พึ่งแหล่งสุดท้าย

๖๖

เหยียบกิ่งไม้ พวกเด็กก็บอกว่า “พระสารีบุตรบอกให้เหยียบ”

นางจึงเข้าไปถามพระสารีบุตรเพื่อความแน่ใจ เมื่อนางรู้แล้วว่าพระเถระเป็นผู้ที่จะตอบปัญหาของนาง จึงเข้าไปยังสำนักของพระสารีบุตรในตอนบ่าย ข้าราชการได้ตอบปัญหานี้เป็นที่สนใจของชาวเมืองเป็นอย่างมาก ต่างพากันมาฟังการได้ตอบปัญหาระหว่างบัณฑิตทั้ง ๒ อย่างคับคั่ง

เมื่อนางกุนทลเกล็ดถามปัญหาพระสารีบุตร ไม่ว่าจะถามเรื่องอะไร พระสารีบุตรก็ตอบได้หมด ถามถึงพันคำถามก็ตอบได้หมด จนคำถามของนางหมด พระสารีบุตรก็ถามว่า “ปัญหาของท่านหมดแล้วหรือ ปัญหาข้ออื่นมีอีกไหม” นางตอบว่า “มีเท่านี้แหละ ท่านผู้เจริญ” เนื่องจากพระสารีบุตรท่านเป็นผู้เลิศกว่าอรหันตสาวกทั้งหลาย ในด้านมีปัญญาเป็นเลิศ คือ นอกจากพระสัมพันธัญญพุทธเจ้าแล้ว ไม่มีใครที่จะมีปัญญาเกินกว่าท่าน และท่านยังเคยบวชเป็นปริพาชกมาก่อน จึงมีความแตกฉานในความรู้ของพวกปริพาชก จนกระทั่งอาจารย์ลัญชัย-ปริพาชกได้แต่งตั้งให้ท่านเป็นผู้สอนแทน ดังนั้นจึงตอบคำถามของนางกุนทลเกล็ดได้หมดทุกข้อ

พระสารีบุตรจึงถามปัญหากลับไปบ้างว่า “อะไรชื่อว่าหนึ่ง” นางไม่สามารถตอบได้ พระสารีบุตรจึงเฉลยว่า “พุทฺธมन्द

น้องหญิง” นางจึงขอร้องให้พระสารีบุตรสอนพุทธมนต์ให้บ้าง พระเถระจึงบอกว่า ถ้าอยากจะได้เรียนต้องบวชในพระพุทธศาสนา ก่อน นางจึงขอบวชทันทีโดยไม่ลังเล พอบวชได้เพียง ๓ วัน เท่านั้น ก็ได้บรรลุกายธรรมอรหัต เป็นพระอรหันต์ถึงพร้อมด้วย ปฏิสัมภิทา

แสดงให้เห็นว่ามนุษย์เราล้วนแสวงหาความรู้ที่แท้จริง เป็นความรู้อันประเสริฐที่รู้เพียงหนึ่งแล้วจะรู้ได้ทั้งหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นความรู้ที่น่าศึกษา น่าเรียนรู้อย่างยิ่ง ดังเช่น ภิกษุณีกุนทลเกสี ท่านรู้เพียงแค่ว่าหนึ่ง คือการทำจิตให้บริสุทธิ์ ตามพุทธวิธี ด้วยการ “หยุด” ที่เรียกว่า “นิโรธ” ในที่สุดท่าน ก็ได้บรรลุกายธรรมอรหัต ฉะนั้นความต้องการที่แท้จริงของชีวิตเราคือ ต้องเข้าไปถึงธรรมกายให้ได้ เพราะความรู้ที่สมบูรณ์ ความรู้แจ้งแทงตลอดในสรรพสิ่งทั้งหลาย รวมอยู่ในกลาง ธรรมกายนี้แหละ เมื่อหยุดจึงเห็น เมื่อเห็นจึงรู้ เมื่อรู้จึงหลุด เพราะว่า “หยุดเป็นตัวสำเร็จ”

เมื่อเข้าใจถูกต้องร่องรอยตามคำสอนของพระบรมศาสดา ดีแล้ว ขอให้เอาใจใส่ ตั้งใจฝึกฝนอบรมและปฏิบัติธรรมกัน อย่างจริงจังทุกวันทุกคืนอย่าให้ว่างเว้น ตั้งใจฝึกใจหยุดนิ่งกัน ให้ดี แล้วเราจะพบที่พึ่งภายในที่แท้จริงได้ตลอดไปในที่สุด

เป้าหมายสูงสุด
ของชีวิต

ผู้มีปัญญาเป็นเครื่องทรงจำ เรากล่าวว่า เป็นบัณฑิต
เพราะการยึดได้ซึ่งประโยชน์ในทฤษฎีธรรม
และประโยชน์ในสัมปรายภพ

๓๐

ในทุกวันนี้ มนุษย์ส่วนใหญ่ต่างยังไม่รู้ว่าเกิดมาทำไม อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต และเมื่อไม่มีโอกาสได้ฟังธรรมของพระพุทธองค์ ชีวิตจึงยังต้องเวียนวนอยู่ในกระแสแห่งความทุกข์ระทม เหมือนถูกตรึงด้วยเครื่องพันธนาการร้อยรัด แต่เมื่อได้ฟังพระสัทธรรม ก็จะเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต แล้วรู้ว่าอะไรคือเป้าหมายสูงสุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ จะได้ไม่เสียเวลา เพื่อมุ่งหน้าไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงนั้น

มีพุทธพจน์บทหนึ่ง พระพุทธองค์ตรัสไว้ใน อุโฆตถสูตร ว่า

“**ทิฏฺเฐ ธมฺเม จ โย อตฺถโก โย จตฺถโก สมปรายิกโก**
อตถภาสิสมยา ธีโร ปณฺธิโตติ ปวฺจุจติ

ผู้มีปัญญาเป็นเครื่องทรงจำ เรากล่าวว่า เป็นบัณฑิต เพราะการยึดได้ซึ่งประโยชน์ในทิฏฐุธรรม และประโยชน์ในสัมปรายภพ”

บัณฑิต คือผู้มีใจผ่องใสเป็นปกติ และดำเนินชีวิตอยู่ด้วยปัญญา เป็นผู้ฉลาดในอุบายแห่งความเลื่อมและความเจริญ มีความทรงจำดี เนื่องจากมีใจใส ทำให้ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้จึงบริสุทธ์ เมื่อจิตบริสุทธ์ ดวงจำก็บริสุทธ์ จึงมีความทรงจำแม่นยำไม่ผิดพลาด เมื่อทรงจำได้มาก ถึงเวลา

เป้าหมายสูงสุดของชีวิต

๓๑

จะใช้งานก็สามารถนำออกมาใช้งานได้คล่องแคล่ว มีปัญญา
แตกฉาน รอบรู้ในทุกๆ ด้าน รู้ว่าอะไรดีอะไรชั่ว อะไรถูกอะไรผิด
อะไรเป็นบุญอะไรเป็นบาป มีวินัยฉัยที่ถูกต้องร่องรอยตาม
ความเป็นจริง มองเห็นประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่าง
แจ่มแจ้ง

นักปราชญ์ราชบัณฑิตในสมัยก่อน เช่น พระบรมโพธิสัตว์
ท่านสอนตนเองได้ รู้ว่าเกิดมา มีอะไรที่เป็นสาระหรือไม่เป็นสาระ
จึงรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง ว่าต้องสร้างบารมีไปจนกว่า
บารมีจะเต็มเปี่ยม ได้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ
พระนิพพาน ตราบใดที่ยังไม่หลุดพ้นจากอาสวกิเลส ไม่ได้บรรลุ
กายธรรมอรหัต เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต ก็ยัง
ประมาทไม่ได้ อย่างน้อยจะต้องยึดเอาประโยชน์ในปัจจุบันและ
ประโยชน์ในอนาคตไว้ก่อน

ประโยชน์ในปัจจุบันเรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ คือ
ถึงพร้อมด้วยความหมั่น ตั้งแต่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน นำวิชาความรู้
นั้นมาประกอบอาชีพสุจริต ขยันขันแข็งทำงาน ไม่เกียจคร้าน
ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ได้ทรัพย์มาแล้วก็รู้จักเก็บรักษา ถึงพร้อม
ด้วยการรักษา ไม่ใช่จ่ายสุรุ่ยสุร่าย แต่ใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์
สูงสุดเพื่อตนเองและส่วนรวม และการที่จะให้ชีวิตสมบูรณ์ได้นั้น

๓๒

ต้องมีต้นแบบ ต้องรู้จักคบคนดี มีนักปราชญ์ราชบัณฑิตเป็น
กัลยาณมิตร เพื่อที่จะดำเนินชีวิตได้ถูกต้อง พบกับชีวิตอัน
ประเสริฐ ชีวิตจะได้ดำเนินอยู่บนหนทางสายกลาง เลี่ยงชีวิตได้
เหมาะสม เป็นอยู่อย่างพอดี ถ้าปฏิบัติให้ถึงพร้อมอย่างนี้ได้
จะเกิดความเจริญรุ่งเรืองในปัจจุบัน โบราณท่านเรียกกรรม
หมวดนี้ว่า หัวใจเศรษฐี ใครที่ปฏิบัติตามแล้ว จะได้เป็นเศรษฐี
ในปัจจุบันทีเดียว

เมื่อทำประโยชน์ในปัจจุบันให้เกิดขึ้นแล้ว ต้องมอง
การณ์ไกลถึงประโยชน์ในอนาคตอีกด้วย ที่เรียกว่า สัมปรายภักต-
ประโยชน์ คือ ประโยชน์ในภายหน้า ที่จะทำให้เราเดินทางไปสู่
สัมปรายภพได้อย่างปลอดภัย หลังจากละโลกไปแล้วต้องไปสู่
ชีวิตใหม่ที่สดใสกว่าเดิม นั่นคือ ต้องเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา คือ
มีความเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในใจเห็นพระธรรมกาย
ใสแจ่ม ทั้งเลื่อมทั้งใสสว่างเห็นตลอดเวลา เลื่อมใสในพระธรรม
เห็นธรรมรัตนะใสแจ่มในกลางพุทธรัตนะ เลื่อมใสในพระสงฆ์
คือ เห็นสังฆรัตนะ ธรรมกายที่ละเอียดกว่า ซ่อนอยู่ในกลาง
ธรรมรัตนะ ความเลื่อมใสจะนำไปสู่ความบริสุทธิ์ภายใน และ
ความบริสุทธิ์นี้จะบ่งเกิดแห่งคุณความดีทั้งหลาย จะทำให้
เราเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล เมื่อกาย วาจา ใจของเราบริสุทธิ์
ใจจะมีแต่ความคิดที่ดีๆ คิดจะเสียสละ คิดจะเป็นผู้ให้ เราก็จะ

เป้าหมายสูงสุดของชีวิต

๓๓

ถึงพร้อมด้วยจาคะ สละความตระหนี่ออกจากใจ โดยเฉพาะ
สละอารมณ์ที่ไม่ดีออกไป ให้เหลือไว้แต่อารมณ์ที่ดีเท่านั้น
อารมณ์สบาย อารมณ์เยือกเย็น มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีแต่
ให้ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ประการสุดท้ายคือ ความถึงพร้อม
ด้วยปัญญา รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประโยชน์หรือมิใช่ประโยชน์
เป็นปัญญาทางธรรมที่จะช่วยชี้หนทางสว่างในชีวิต ช่วยให้เรา
พ้นจากทุกข์ ไม่พลัดตกไปในอบายภูมิ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพระลัทธิธรรม
คำสั่งสอน ให้รู้จักประโยชน์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เพื่อชีวิต
เราจะได้ปลอดภัยทั้งในโลกนี้และโลกหน้า โดยเฉพาะปัญญาที่
เกิดจากการทำสมาธิเจริญภาวนา เรียกว่าเป็นภาวนามยปัญญา
เป็นปัญญาที่จะนำไปสู่ความหลุดพ้น ท่านได้กล่าวไว้ว่า “แสง
สว่างใดจะเสมอด้วยแสงสว่างแห่งปัญญานั้นไม่มี” จะสว่างได้
ใจต้องหยุด ถ้าใจหยุดเดียวสว่างเอง เราจะเข้าถึงแสงสว่าง
ภายใน เข้าถึงกายภายใน และเข้าถึงพระธรรมกายเป็นลำดับ

ในอดีตเขารู้จักปฏิบัติตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธ-
เจ้ากันอย่างนี้ ถึงได้เรียกว่าบัณฑิต เพราะได้ทำประโยชน์ทั้ง
ในภพนี้และภพหน้า ส่วนประโยชน์ที่สูงยิ่งไปกว่านั้น เรียกว่า
ปรমัตถประโยชน์ คือประโยชน์อันสูงสุด นั่นคือการทำ

๓๔

พระนิพพานให้แจ้ง มีวิธีการเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้เราเข้าไป
ถึงความรู้แจ้ง คือ ทำใจหยุดอย่างเดียว หลวงปู่วัดปากน้ำ
ภาษีเจริญ ท่านถึงย่ำว่า หยุดเป็นตัวสำเร็จ ถ้าหยุดนิ่งได้สนิท
เราจะไปถึงเป้าหมายอันสูงสุด คือ ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน
การฝึกใจหยุดนิ่งจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก จะก่อให้เกิดประโยชน์
อันยิ่งใหญ่แก่ตัวเราเอง และมวลมนุษยชาติ

เพราะฉะนั้น เราต้องกระทำทั้งประโยชน์ในปัจจุบัน
ประโยชน์ในอนาคต และประโยชน์อันสูงสุดให้ได้ ต้องมี
พระนิพพานเป็นแก่นสาร มีที่สุดแห่งธรรมเป็นเป้าหมาย
ถึงจะได้ชื่อว่าเป็นยอดนักสร้างบารมีที่แท้จริง

*ในสมัยพุทธกาล มีอุบาสกท่านหนึ่ง เกิดมาพร้อมกับ
สมบัติมากมาย อีกทั้งเป็นคนมีสติปัญญาเฉียบแหลม เรียนจบ
ไตรเพท พอมีโอกาสเข้ามาศึกษาความรู้ทางพระพุทธศาสนา
ได้ถามพระภิกษุรูปหนึ่งว่า “ทำอย่างไรจึงจะใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า
และทำอย่างไรถึงจะได้บุญมาก” พระท่านตอบว่าให้หมั่นทำ
ทานอย่างสม่ำเสมอ อุบาสกกลับไปบ้าน ก็ตั้งใจทำบุญตักบาตร
ทุกวัน ช่วยเหลือเจือจุนคนยากคนจนมิได้ขาด แต่ก็ยังไม่อิ่มใจ

เป้าหมายสูงสุดของชีวิต

๓๕

จึงได้ย้อนกลับไปถามพระใหม่ว่า “ทำทานแล้วควรทำอะไรอีก” พระท่านก็ตอบว่า “ให้ตั้งใจรักษาศีล” เขาก็ตั้งใจรักษาศีล ๕ และศีล ๘ อย่างเต็มที่ จนมีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจขึ้นมา ต่อมาจึงอยากจะทำสมาธิภาวนาให้เหมือนกับพระท่านบ้าง

สุดท้ายจึงเห็นว่า ชีวิตฆราวาสเป็นชีวิตที่คับแคบ มากไปด้วยธุลี โอกาสที่จะทำตนให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ประดุจ ลิงซ์ขัณฑ์นั้นทำได้ยาก โอกาสในการทำภาวนาก็ไม่ค่อยมี ท่าน จึงได้ตัดสินใจขอบวชเป็นพระภิกษุ เมื่อบวชแล้วก็ตั้งใจแสวงหา หนทางดับทุกข์ ตั้งใจประพฤติตามพระธรรมวินัยเป็นอย่างดี แล้วก็ทำภาวนาอย่างเอาจริงเอาจัง ประารถความเพียรอย่าง ไม่ลดละ เพียงไม่กี่วันก็สามารถทำใจหยุดนิ่ง เข้าถึงกายธรรม- อรหัตเป็นพระอรหันต์ในที่สุด พระพุทธองค์ทรงทราบแล้ว ได้ตรัสสอนโมทนาสาธุการในท่ามกลางพุทธบริษัท และทรงสอน ให้เอาเป็นแบบอย่างในการสร้างความดี คือให้สั่งสมความดี ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งความดีถึงที่สุด

เราจะเห็นว่า สุตยอดของการแสวงหา คือการได้เข้าถึง ความสุขภายใน เข้าถึงกายธรรมอรหัตซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุด ของชีวิต เพราะฉะนั้นเราจะต้องศึกษาให้เข้าใจว่า อะไรคือ แก่นแท้ของชีวิต อะไรคือเรื่องหลัก อะไรคือเรื่องรอง ถ้าเรา ทราบได้อย่างนี้ เราจะได้เป็นคนที่ไม่หลงโลก ไม่เพลิดเพลिनอยู่

๓๖

ในโลก จะใช้ชีวิตอยู่ในโลกนี้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เพราะเราต่างทราบแล้วว่า ธรรมกายคือเป้าหมายของชีวิต เกิดมาแล้ว ต้องเข้าถึงธรรมกายให้ได้

จะเข้าถึงได้ใจต้องหยุด คือเอาใจมาหยุดนิ่งตรง ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อหยุดถูกส่วนจะเห็นเป็นดวงใส สะอาดบริสุทธิ์ ปรากฏเกิดขึ้นมาที่ศูนย์กลางกาย อย่างเล็กขนาด ดวงดาวในอากาศ อย่างกลางก็ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ อย่างใหญ่ก็ขนาดพระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน หรือยิ่งกว่านั้น จะขนาดไหนก็ตาม เมื่อเกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เห็น สะดือขึ้นมา ๒ นิ้วมือ เรียกว่า ดวงปฐมมรรค ซึ่งแปลว่า หนทางเบื้องต้นที่จะเข้าถึงธรรมกาย และธรรมกายจะเกิดขึ้น ที่เดียวเท่านั้น คือที่ฐานที่ ๗ ซึ่งธรรมกายนี้แหละเป็นกายแห่ง การตรัสรู้ธรรมของทุกๆ คน

เมื่อถึงธรรมกายก็จะเกิดธรรมจักขุและญาณทัสสนะ การเห็นด้วยธรรมกายเป็นการเห็นที่แตกต่างไปจากการเห็น ด้วยตามนุษย์หรือตาทิพย์ คือเห็นได้รอบตัว ทั้งซ้าย ขวา หน้า หลัง บน ล่าง ตรงกลาง ระหว่างหัวต่อในเวลาเดียวกัน เห็นอย่างนี้เรียกว่าเห็นรอบตัว เห็นรอบทิศ และก็หยั่งรู้ได้ ด้วยญาณทัสสนะของธรรมกาย รู้ทั่วถึง รู้พร้อม รู้ยิ่ง รู้แจ้ง เห็นแจ้งแทงตลอดหมดในภพสาม โลกกันต์ และนิพพาน

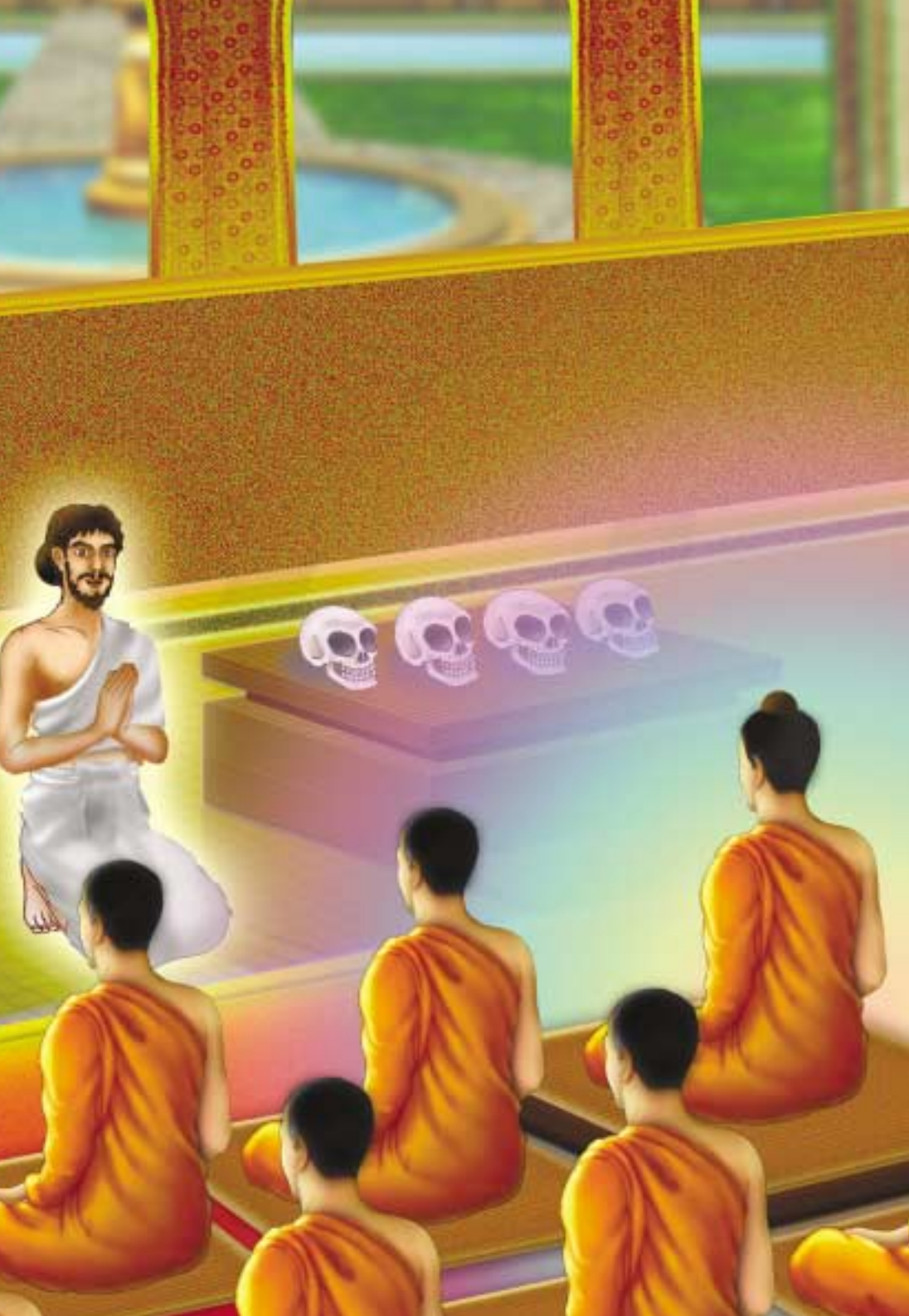
เป้าหมายสูงสุดของชีวิต

๓๓

ธรรมกายนี้มีอยู่หลายระดับ ตั้งแต่ธรรมกายโคตรภู ธรรมกายพระโสดาบัน ธรรมกายพระสกทาคามี ธรรมกาย พระอนาคามี และธรรมกายพระอรหัต เป้าหมายสูงสุด คือต้อง เข้าไปให้ถึงกายธรรมอรหัตที่ละเอียดที่สุด บริสุทธิ์ที่สุด หลุดพ้น จากการบังคับบัญชาของกิเลสอาสวะ ถ้าถึงกายธรรมอรหัต ก็ได้ชื่อว่าบรรลุเป้าหมายสูงสุดของการเกิดมาเป็นมนุษย์ในชาตินี้

ถ้าจับหลักเช่นนี้ได้แล้ว เราจะได้รู้ว่าธรรมกายนี้แหละ เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของมวลมนุษยชาติ เป็นที่พึงที่ระลึก อันสูงสุด ที่เรียกว่าเป็นสรณะ ไม่ใช่ต้นไม้ ภูเขาเลากา ไม่ใช่ จอมปลวก เจ้าทรงผิสีงอะไรต่างๆ เหล่านี้ล้วนไม่ใช่สรณะ ไม่ใช่ ที่พึงที่ระลึกอันแท้จริง ที่พึงที่ระลึกที่แท้จริงนั้นอยู่ภายในตัว ของเรานี่เอง คือธรรมกาย หรือพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ สามอย่างนี้เท่านั้นที่เป็นสรณะอันประเสริฐ ควรที่เราจะระลึก นึกถึงอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น ให้หมั่นฝึกใจให้หยุด ให้นิ่ง ให้เข้าถึง ธรรมกายให้ได้ อย่าเอาภารกิจการทำงานมาเป็นข้ออ้างสำหรับ ตัวเรา ทำให้เราทอดธุระในการปฏิบัติธรรม เพราะเวลาในโลก นี้มีอยู่อย่างจำกัด จงใช้เวลาทุกวินาทีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการประพฤติปฏิบัติธรรม ทำใจให้หยุดนิ่งกันให้ได้ ทุกๆ ท่าน

รู้ แ จ้ง

ด้ ว ย ธ ร ร ม ก า ย

ชนพาลทั้งหลายผู้ไม่รู้แจ้ง พวกกันลุ่มหลงอยู่ในโลกนี้
ความมืดตื้อย้อมมีแก่ชนพาลทั้งหลายผู้ถูกอวิชาหุ้มห่อแล้ว
ผู้ไม่เห็นอยู่ ส่วนนิพพานเป็นธรรมชาติเปิดเผยแก่สัตว์บุรุษ
ผู้เห็นอยู่ เหมือนอย่างแสงสว่าง ฉะนั้น ชนทั้งหลายเป็นผู้ค้นคว้า
ไม่ฉลาดต่อธรรม ย่อมไม่รู้แจ้งนิพพานที่มีอยู่ในที่ใกล้ ชน
ทั้งหลายผู้ถูกภวราคะครอบงำแล้ว แล่นไปตามกระแสภวตัณหา
ผู้เข้าถึงวิภูฏะอันเป็นบ่วงแห่งมารเนื่องๆ ไม่ตรัสรู้ธรรมนี้ได้
โดยง่าย

๘๐

ทุกๆ ท่านล้วนเกิดมาก็เพื่อจะมาสว่างบารมี ด้วยการฝึกฝนอบรมตนเอง ทั้งกาย วาจา ใจให้บริสุทธิ์ เพื่อมุ่งเข้าไปสู่ความรู้แจ้งภายใน มุ่งขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นออกไปจากใจ โดยอาศัยการทำสมาธิภาวนา ส่วนการศึกษาวิชาความรู้ในทางโลก ก็เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ให้ดำเนินชีวิตไปได้โดยสะดวกราบรื่นเท่านั้น แต่การศึกษาทางธรรมเป็นเรื่องหลักที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะจะทำให้เราได้บรรลุจุดหมายปลายทางของชีวิต คือการทำจิตให้บริสุทธิ์หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ไปสู่พระนิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ทวยตานุปัสสนาสสูตร ว่า

“ชนพาลทั้งหลายผู้ไม่รู้แจ้ง พวกกลุ่มหลงอยู่ในโลกนี้ ความมืดตื้อย่อมมีแก่ชนพาลทั้งหลายผู้ถูกอวิชชาหุ้มห่อแล้ว ผู้ไม่เห็นอยู่ ส่วนนิพพานเป็นธรรมชาติเปิดเผยแก่สัตว์บวช ผู้เห็นอยู่ เหมือนอย่างแสงสว่าง ฉะนั้น ชนทั้งหลายเป็นผู้ค้นคว้า ไม่ฉลาดต่อธรรม ย่อมไม่รู้แจ้งนิพพานที่มีอยู่ในที่ใกล้ ชนทั้งหลายผู้ถูกภวราคะครอบงำแล้ว เล่นไปตามกระแสภวตัณหา ผู้เข้าถึงวิภูฏะอันเป็นบ่วงแห่งมารเนื่องๆ ไม่ตรัสรู้ธรรมนี้ได้โดยง่าย นอกจากพระอรียเจ้าทั้งหลาย ใครหนอย่อมควรจะรู้บท คือนิพพานที่พระอรียเจ้าทั้งหลายตรัสรู้ดีแล้ว พระอรียเจ้าทั้งหลาย เป็นผู้ไม่มีอาสวะเพราะ

รู้แจ้งด้วยธรรมกาย

๘๑

รู้โดยชอบ ย่อมปรินิพพาน”

อายตณนิพพานนั้นมีอยู่ ผู้ได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ก็มิอยู่มากมายนับไม่ถ้วน นี่คือความมหัศจรรย์ของพระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา ถ้าหากเราปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงสอนไว้ ก็ย่อมเข้าถึงพระนิพพานได้ เพราะพระนิพพานมิใช่ไม่ใช่เปล่าสูญ ดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อายตนะนั้นมีอยู่ ดิน น้ำ ไฟ ลม อากาสนัญญายตนะ วิญญาณัญญายตนะ อากิญจัญญายตนะ โลกนี้ โลกหน้า พระจันทร์ และพระอาทิตย์ ย่อมไม่มีในอายตนะนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราย่อมไม่กล่าวซึ่งอายตนะนั้นว่า เป็นการมา เป็นการไป เป็นการตั้งอยู่ เป็นการจุติ เป็นการอุปบัติ อายตนะนั้นหาที่ตั้งอาศัยมิได้ มิได้เป็นไป หาอารมณ์มิได้ นี่แลเป็นที่สุดแห่งทุกข์”

ถ้าหากปฏิบัติไม่ถูกวิธี แม้จะมีความรู้มากมายเพียงใด ก็ไม่สามารถรู้แจ้งในพระนิพพานได้ เพราะพระนิพพานเป็นสภาวะที่รู้เห็นได้ยาก เหมือนดังเรื่องของพระวังคิสะ ผู้รู้ “ฉวสีสมนต” ซึ่งสามารถรู้ได้ว่าคนที่ตายแล้วไปเกิดที่ไหน จนเป็นผู้มีชื่อเสียงมาก แต่ไม่รู้ที่ไปของพระอรหันต์ว่าท่านไปเกิดที่ใด

๘๒

*ในสมัยที่ท่านเป็นฆราวาส เป็นผู้แตกฉานในไตรเพท และทำสมาธิได้ดีมาก นอกจากนี้ท่านได้ศึกษา “ฉวสีสมนต์” คือเพียงแค่เอาเล็บเคาะกะโหลกศีรษะคนตายเท่านั้น ก็สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนั้นไปเกิดในภพภูมิไหน พวกพราหมณ์รู้ว่าการอาศัยวังคิสะคนนี้จะเป็นทางให้มีทรัพย์สมบัติมาเลี้ยงชีพได้ จึงพาวังคิสะเที่ยวตระเวนไปตามเมืองต่างๆ แล้วป่าวประกาศบอกมหาชนว่า “ถ้าหากใครต้องการรู้ว่า ญาติพี่น้องของท่าน ที่ล่วงลับไปแล้ว ไปเกิดที่ไหน ก็ให้นำกะโหลกศีรษะมา แล้วเราจะบอกให้”

เมื่อมหาชนได้ยินดังนั้น จึงนำเอากะโหลกศีรษะของญาติที่ตายไปแล้ว มาให้วังคิสะพิสูจน์ แม้กระทั่งพระราชมหาอำมาตย์ หรือพวกเศรษฐีทั้งหลาย ต่างพากันมาหาท่าน เพราะอยากรู้ว่าญาติที่ละโลกไปแล้ว ไปเกิดเป็นอะไร ที่ไหน แล้วได้ให้ทรัพย์สินเงินทองมากมายเป็นรางวัล จนพวกพราหมณ์กลายเป็นผู้มั่งคั่งขึ้นมาเพราะอาศัยวังคิสะ และพวกพราหมณ์ก็ได้พาวังคิสะไปทั่วชมพูทวีป

วันหนึ่ง วังคิสะได้เดินทางมาถึงกรุงสาวัตถี พักอยู่ในที่

รู้แจ้งด้วยธรรมกาย

๘๓

ไม่ไกลจากวัดพระเชตุวัน ได้ยินเสียงมหาชนกล่าวสรรเสริญคุณของพระบรมศาสดาว่า “เป็นพระอรหันต์ ผู้รู้แจ้งโลกทั้งปวง ไม่มีใครยิ่งกว่าหรือเทียบเท่าได้พระองค์ทรงเป็นบรมครูของมนุษย์และเทวาททั้งหลาย” จึงอยากจะไปเฝ้าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบ้าง เพราะวังคิสะรู้ตัวเองว่า ถึงแม้จะได้รับคำยกย่องว่าเป็นบัณฑิต แต่ก็ยังไม่ได้หมดกิเลสเหมือนดังพระพุทธรเจ้า

ก่อนที่จะไป วังคิสะได้ถูกพวกพราหมณ์กล่าวทัดทานไว้ว่า “วังคิสะ ท่านอย่าไปเฝ้าพระสมณโคดมเลย เพราะใครก็ตามเมื่อเห็นพระองค์แล้ว พระองค์จะกลับใจบุคคลนั้นด้วยมายากลทำให้เป็นผู้มีสติวิปลาส ท่านอย่าได้ไปเลย” วังคิสะไม่เชื่อถ้อยคำของพราหมณ์เหล่านั้น จึงตัดสินใจเด็ดขาดที่จะไปเฝ้าพระบรมศาสดาให้ได้

เมื่อไปถึงวัดพระเชตุวันแล้ว พระบรมศาสดาตรัสถามท่านว่า “วังคิสะ เธอรู้ศิลปะอะไรบ้าง” วังคิสะทูลตอบว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์รู้ฉวีลีสมนต์” “แล้วมนต์นั้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง” วังคิสะตอบว่า “ถ้าร้ายมนต์นี้แล้วเอาเล็บเคาะศีรษะของคนแม้อย่างไรแล้วถึง ๓ ปี ก็รู้ที่เขาเกิดพระเจ้าข้า”

พระบรมศาสดาทรงให้นำเอาศีรษะของคนที่เกิดในนรก

ของคนที่เกิดเป็นมนุษย์ ของคนที่เกิดในเทวโลก และของผู้ที่
ปรินิพพานแล้วมาอย่างละหนึ่งศักราช วังคิสะร้ายมนตร์แล้ว
เคาะศักราชอันแรก กราบทูลว่า “ท่านผู้เจริญ บุคคลนี้ไปบังเกิด
ในนรก” แล้วตรัสถามถึงศักราชอื่นๆ ตามลำดับ วังคิสะก็ตอบว่า
“บุคคลนี้ไปเกิดเป็นมนุษย์ บุคคลนี้ไปเกิดในเทวโลก พระเจ้าข้า”
พระบรมศาสดาทรงประทานสาธุการแก่เขาทุกครั้งไป

ครั้นถึงศักราชของผู้ที่ปรินิพพานไปแล้ว เขาไม่สามารถ
ตอบได้ เพราะไม่เห็นทั้งเบื้องต้นและเบื้องปลายของบุคคลนั้น
พระบรมศาสดาจึงตรัสถามว่า “วังคิสะ ท่านไม่เห็นหรือ” เขาทูลว่า
“ขอข้าพระองค์ได้พิจารณาดูอีกครั้งหนึ่ง” แล้วก็พลิกกะโหลก
ศักราชกลับไปกลับมา ร่ายมนตร์อยู่ตั้งหลายครั้ง แต่ก็ไม่เห็นที่ไป
เกิดของบุคคลผู้นี้ เมื่อพยายามอย่างเต็มที่แล้ว จึงยอมจำนน
แล้วกล่าวว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ไม่รู้ที่ไปของ
บุคคลนี้ ถ้าพระองค์ทรงทราบ ขอจงตรัสบอกเถิด” พระศาสดา
ตรัสว่า “วังคิสะ เรา รู้จักที่ไปของผู้เป็นเจ้าของศักราชนี้ แม้ยิ่ง
กว่านี้ก็รู้” แล้วตรัสพระภาषิตว่า

“ผู้ใดรู้การจุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย โดยประการ
ทั้งปวง เราเรียกผู้นั้น ผู้ไม่ข้องแล้ว ไปดีแล้ว รู้แล้วว่าเป็นพราหมณ์
ส่วนเทพ คนธรรพ์ และมนุษย์ ไม่ทราบคติของผู้สิ้นอาสวะแล้ว

รู้แจ้งด้วยธรรมกาย

๘๕

เราเรียกผู้สิ้นอาสวะนั้นว่า เป็นพระอรหันต์”

วังคีสะได้กราบทูลว่า “พระองค์ผู้เจริญ เรามาแลกเปลี่ยนวิชากันเถิด ข้าพระองค์จะถวายมนต์ที่ข้าพระองค์รู้แต่พระองค์ขอพระองค์ได้โปรดตรัสบอกมนต์นั้นแก่ข้าพระองค์ด้วย” พระศาสดาตรัสว่า “วังคีสะ เราจะไม่แลกเปลี่ยนกับเธอ เราจะให้อย่างเดียวเท่านั้น แต่เมื่อเราจะให้มนต์นี้ ต้องให้แก่ผู้เป็นบรรพชิตเท่านั้น”

วังคีสะคิดว่าถ้าเราได้เรียนรู้มนต์นี้แล้ว ก็จะทำให้เราเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วทั้งชมพูทวีป จึงตัดสินใจขอบวชเนื่องจากท่านเป็นผู้มีปกติไม่อिमในการแสวงหาความรู้ จึงได้ตั้งใจเรียนพุทธมนต์ ซึ่งพระพุทธร่องค์ทรงสอนเกี่ยวกับเรื่องอาการ ๓๒ ท่านเป็นผู้มีปัญญามาก จึงเห็นความเสื่อมสิ้นไปของสังขารอย่างรวดเร็ว สามารถยกจิตขึ้นสู่ไตรลักษณ์ เจริญวิปัสสนา แล้วได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ผู้สมบูรณ์ด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้รู้แจ้งทั้งในภพและนอกภพ และรับการยกย่องให้เป็นเอตทัคคะในด้านผู้มีปฏิภาณฉลาด ในการผูกบทคาถา

เพราะฉะนั้น ความรู้อันสูงสุดก็มีอยู่ในพระพุทธรศาสนา นี้แหละ เป็นความรู้แจ้งที่เกิดจากการเห็นแจ้ง เห็นเพราะมี

๘๖

ธรรมจักขุเกิดขึ้น รู้ได้เพราะอาศัยญาณทัสสนะของธรรมกาย ซึ่งเป็นความรู้ในเรื่องโลกุตตระหรือเรื่องที่พ้นโลก พ้นจากภพสามไปแล้ว จะอาศัยการวิเคราะห์หรืออาศัยหลักทางตรรกวิทยาไม่ได้เลย แต่เป็นเรื่องที่อยู่ในวิสัยของผู้มีรู้มีญาณที่มีใจหยุดนิ่งดีแล้ว ซึ่งต้องอาศัยการลงมือปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การรู้แจ้งเห็นจริงในสรรพสิ่งทั้งหลาย

วิชาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นวิชาที่ยิ่งใหญ่นำอัครรรย ยิงเรียนก็ยิงรู้ ยิงรู้ก็ยิงบริสุทธิ์ ยิงบริสุทธิ์ก็ยิงมีความสุข เป็นความรู้คู่ความสุขและความบริสุทธิ์ ถ้าทำให้หยุดนิ่งได้ เราก็สามารถศึกษาได้ เพราะสิ่งเหล่านี้อยู่ในวิสัยที่เราเรียนรู้ได้ ขอเพียงเราได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังสักวันหนึ่งก็จะรู้เห็นอย่างที่คุณรู้ทั้งหลายได้รู้ได้เห็นกันมาแล้ว

ดังนั้น อย่าได้เกียจคร้านกันเลย เพราะวันเวลาที่ผ่านไปได้พาเอาชีวิตของเราไปด้วย แล้วนำความเสื่อมความแก่ชรามาให้เราแทน เราจึงควรจะใช้เวลาที่มีอยู่นี้สร้างบารมีให้เต็มที่ ถ้าจะแก้ให้เป็นแบบแก่นุญแก่บารมี มีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจเพิ่มขึ้น มีใจหยุดนิ่งละเอียดยิ่งขึ้น จนกระทั่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระธรรมกายตลอดเวลา ได้ศึกษาวิชาธรรมกายของพระพุทธเจ้า อย่างนี้ชีวิตจึงจะมีคุณค่าสูงสุด

อ ำ นุ ภ า พ
พ ระ รั ต น ต รั ย

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงรู้ธรรมอันประเสริฐ
ประทานธรรมอันประเสริฐ เป็นผู้นำมาซึ่งพระธรรมอันประเสริฐ
ไม่มีใครยิ่งกว่า ได้ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ รัตนะแม่นี้
เป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า ด้วยคำสัจนี้ ขอความ
สุขสวัสดิ์ จงบังเกิดมีเถิด

อานาปานะสมาธิ

๘๕

มนุษย์ที่เกิดมาภพชาติหนึ่งนั้น ก็เพื่อแสวงหาที่พึ่งที่ระลึกอันแท้จริง แสวงหาสิ่งที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นสุขได้ด้วยตัวเอง และเป็นตัวตนที่แท้จริง สิ่งที่เราต้องการนี้ รวมประชุมอยู่ในธรรมกายทั้งหมด ธรรมกายคือแก่นของชีวิต เป็นชีวิตในระดับลึกที่อยู่ภายในตัวของเรา ที่ทุกคนมีสิทธิ์จะเข้าถึงได้ หากฝึกใจให้หยุดนิ่ง ถ้าหยุดได้มากเมื่อไร ก็เข้าถึงได้เมื่อนั้น โดยไม่จำกัดด้วยกาลเวลา ถ้าเราเข้าถึงธรรมกายแล้ว ชีวิตเราจะอยู่อย่างมีความหมายและอยู่อย่างมีเป้าหมาย มีความมั่นคงของชีวิต เป็นชีวิตที่มีสันติสุขที่แท้จริง เป็นชีวิตที่มีความสุขอย่างไม่มีประมาณ

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน รตนสูตร ว่า

“วโร วรณญ วรโท วราหโร

อนุตโตโร ธมมวโร อเทสยิ

อิทมปิ พุทฺเธ รตนํ ปณฺธิตํ

เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โทตฺถ

พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงรู้ธรรมอันประเสริฐ
ประธานธรรมอันประเสริฐ เป็นผู้นำมาซึ่งพระธรรมอัน
ประเสริฐ ไม่มีใครยิ่งกว่า ได้ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ
รัตนะแมนี เป็นรัตนอันประณีตในพระพุทธเจ้า ด้วยคำสัตย์นี้
ขอความสุขสวัสดิ จงบังเกิดมีเถิด”

พระธรรมกายคือรัตนอันประเสริฐ เป็นเป้าหมายชีวิตของมวลมนุษยชาติ เราเกิดมาแต่ละภพแต่ละชาติมีเป้าหมายเพียงประการเดียว คือขจัดความทุกข์ให้หมดสิ้นไป ตราบใดที่ยังไม่พบหนทางขจัดทุกข์ทั้งหลายได้ เราก็ยังเวียนว่ายตายเกิดกันอยู่รำไป ธรรมกายซึ่งเป็นตัวพุทธรัตนะ สถิตอยู่ภายในตัวเรานี้แหละ ท่านเป็นผู้หลุดพ้นแล้วจากทุกข์ทั้งปวง เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ เป็นกายที่มีความสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือเลย

ธรรมกายนี้แหละ คือหลักของชีวิต เป็นหลักของพระพุทธศาสนา อีกทั้งเป็นหลักสากล ถ้าใครเข้าถึงได้ก็จะพ้นจากทุกข์ทั้งหลายได้ เข้าถึงธรรมกายได้ ชื่อว่าเข้าถึงตัวพระพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานที่แท้จริง แม้พระองค์จะดับขันธปรินิพพานนานแล้ว แต่กายธรรมของพระองค์ยังคงอยู่ ทำให้เกิดความรู้สึkmั่นใจและปลอดภัยในชีวิต การตรัสรู้ระลึกถึงและหมั่นสวดสรรเสริญพระพุทธานุคุณเป็นประจำจะทำให้เรารู้สึกอบอุ่นใจ มีความสุขใจ ความทุกข์ยากที่บังเกิดขึ้นก็สามารถถูกขจัดให้หมดสิ้นไปได้

*เหมือนดังในสมัยพุทธกาล กรุงเวสาฬะเกิดพายุภัยข้าวยากมากแพง ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาล พวกมนุษย์

อ่านภาพพระรัตนตรัย

๕๑

พากันล้มตายเพราะความอดอยาก เกิดโรคระบาดแพร่กระจายไปทั่วเมือง เนื่องจากล้มตายกันไปมาก ไม่สามารถนำไปเผาหรือฝังให้หมดได้ ใครตายก็จะนำศพออกไปทิ้งนอกเมือง ศพของชาวเมืองจึงเกลื่อนกลาดไปทั่ว พวกอมนุษย์ได้กลืนศพของมนุษย์ก็พากันเข้ามาหากิน

ชาวกรุงเวสาลีจึงถูกร้าย ๓ อย่างนี้คุกคามเอา คือภัยเกิดจากความอดอยาก ภัยจากอมนุษย์เบียดเบียน และภัยจากโรคระบาด ชาวเมืองจึงได้ประชุมปรึกษาหารือกัน แล้วได้กราบทูลพระราชว่า “ขอเดชะ ข้าแต่พระองค์ผู้สมมติเทพ ภัย ๓ ประการนี้ เกิดขึ้นแก่บ้านเมืองแล้วพระเจ้าข้า ตั้งแต่สมัยโบราณ นับได้ ๗ ราชวงศ์ ไม่เคยมีภัยเช่นนี้เกิดขึ้นเลย”

พระราชาทรงเรียกประชุมเจ้าลิจฉวี ตรัสในท่ามกลางที่ประชุมว่า “ขอได้โปรดพิจารณาตรวจสอบ หาสาเหตุที่เราไม่ตั้งอยู่ในธรรมเถิด” พวกเจ้าลิจฉวีพิจารณาทบทวนถึงขนบธรรมเนียมประเพณีทุกอย่าง ก็ไม่เห็นข้อบกพร่องใดๆของพระราชเลย จึงพากันคิดหาวิธีที่จะขจัดภัยนี้ให้หมดสิ้นไปในที่ประชุมของสภา ต่างก็ได้แสดงความคิดเห็นของตน แต่ก็ไม่สามารถตกลงกันได้

มีอยู่กลุ่มหนึ่ง เสนอความคิดในท่ามกลางที่ประชุมว่า

อานุกรภาพพระรัตนตรัย

๕๒

“ได้ทราบข่าวมาว่า พระลัมมาลัมพุทธเจ้าทรงอุบัติขึ้นในโลกแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้นทรงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์ แก่กุลแก่ปวงสัตว์ทั้งหลาย ทรงมีฤทธิ์มาก มีอานุภาพมาก” พระเจ้าลิจฉวีได้ฟังดังนั้น ทรงมีพระหฤทัยโสมนัสยิ่งนัก ตรัสถามว่า “กับัดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ไหนเล่า”

เมื่อทราบว่พระพุทธองค์ประทับอยู่ในกรุงราชคฤห์ จึงส่งเครื่องราชบรรณาการ พร้อมทั้งข้อความอาราธนานิมนต์ พระผู้มีพระภาคเจ้า ให้เสด็จมาโปรดในเมืองเวสาลี พระเจ้าพิมพิสารเมื่ออ่านข้อความแล้ว เสด็จไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยคณะทูต แล้วกราบทูลเรื่องราวทั้งหมด ให้ทรงทราบ

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพิจารณาว่าเมื่อเรากล่าวรัตนสูตร ในกรุงเวสาลี การอารักขาจักแผ่ไปแสนโกฏิจักรวาล เมื่อจบ พระสูตร สรรพสัตว์ประมาณ ๘๔,๐๐๐ จักได้บรรลุธรรมาภิสมัย เมื่อทรงใคร่ครวญด้วยอนาคตสังญาณ เห็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ อย่างนี้แล้วก็ทรงรับนิมนต์

พระเจ้าพิมพิสารทรงรับสั่งให้ข้าราชการบริพารจัดแจงหนทาง ทำพื้นที่ประมาณ ๕ โยชน์ให้ราบเรียบ แล้วพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็เสด็จไปพร้อมกับภิกษุอีก ๕๐๐ รูป พระราชาทรงให้นำเอาดอกไม้

อานาภาพพระรัตนตรัย

๕๓

๕ สี โปรยหนทาง ๕ โยชน ให้ยกรงชัยคอยต้อนรับทุกโยชน ให้กันแควตฉัตร ๒ ชั้น สำหรับพระผู้มีพระภาคเจ้า ฉัตรชั้นเดียว สำหรับภิกษุแต่ละรูป นอกจากนี้พระองค์ยังทรงทำการบูชาด้วย ดอกไม้ และของหอมต่างๆ อีกมากมาย จนกว่าพระบรมศาสดา จะเสด็จข้ามไปยังเมืองเวสาลี

ฝ่ายพวกเจ้าลิจฉวี เมื่อทราบว่าเป็นพระเจ้าพิมพิสารทรง ทำการบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยสักการะที่ยิ่งใหญ่ถึงเพียงนั้น จึงช่วยกันตกแต่งหนทางถวายการรับเสด็จพระพุทธร่องค์ยิ่งใหญ่ เป็นสองเท่า ขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งบนพุทธอาสน์ บนเรือพระที่นั่ง เหล่าเทวดาตั้งแต่ชั้นภุมมเทวา จนถึงพรหมชั้น อภินิหารได้พากันทำการบูชา เหล่านาคที่อาศัยอยู่ใต้แม่น้ำคงคา ก็ได้พากันทำการบูชาพระองค์เช่นเดียวกัน

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จถึงฝั่งแม่น้ำคงคาที่เป็น เขตแดนของเจ้าลิจฉวี มหาเมฆได้ตั้งเค้าขึ้น ล่งเสียงคำรามดัง ไปทั่วสารทิศ พอพระผู้มีพระภาคเจ้ายกพระบาทแรกวางลงริม ฝั่งแม่น้ำคงคา ฝนโบกขรพรรษก็โปรยเม็ดลงมา ผู้ต้องการให้ เปียกก็เปียก ผู้ไม่ต้องการให้เปียกก็ไม่เปียก ซากศพของพวก มนุษย์ที่หมักหมมอยู่ในพระนคร ถูกกระแสน้ำพัดลงแม่น้ำคงคา จนหมดสิ้นจนกระทั่งภาคพื้นสะอาด เป็นการต้อนรับการเสด็จ

อานุภาพพระรัตนตรัย

๕๔

มาเยือนของพระผู้มีพระภาคเจ้า

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จถึงกรุงเวสาลี กัศรัลเรียกพระอานนท์มารับสั่งว่า “ดูก่อนอานนท์ เธอจงเรียนรัตนสูตรนี้แล้วเดินสาธยายไประหว่างกำแพงในกรุงเวสาลีกับพวกเจ้าลิฉฉวีทำพระปริตรไปเถิด” เนื้อหาพระปริตรที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้มีเนื้อความบ่งถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ว่า

ยงฺกิญจิทฺตํ โลกํ ทฺรพฺยํ เครื่องปลื้มใจ อย่างใดอย่างหนึ่งในโลกนี้ หรือในโลกอื่น หรือรัตนะใดอันประณีตในสววรรค ทฺรพฺยํ เครื่องปลื้มใจและรัตนะนั้นที่เสมอด้วยพระตถาคตเจ้า ไม่มีเลย แม้สิ่งนี้ก็ป็นรัตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า

พระอานนท์เรียนพระปริตรแล้ว ถือบาตรของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตักน้ำให้เต็มบาตร สาธยายพระปริตรไปพลาง ประพรมน้ำไปพลาง เมื่อหยาดน้ำกระเซ็นไปกระทบพวกอมมนุษย์ ก็พากันหนีออกไปทางประตูทั้ง ๔ ของพระนคร พวกมนุษย์ที่ป่วยก็หายจากโรค ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลตามเดิม เมืองเวสาลีจึงมีความสงบร่มเย็นสืบมา

เราจะเห็นว่าอานุภาพพระปริตรที่เพียงสวดสรรเสริญพระรัตนตรัย ยังมีอานุภาพถึงเพียงนี้ ไม่ต้องพูดถึงการเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในเลยว่าจะมีอานุภาพขนาดไหน การที่เรา

อานาปานะสมาธิ

๕๕

เกิดมาในภพชาติหนึ่ง ก็ต้องการแสวงหาที่พึ่ง ที่นำความ
ปลอดภัยมาให้แก่ชีวิต แสวงหาสิ่งที่ไม่เปลี่ยนแปลง มีสันติสุข
ด้วยตัวของตัวเอง ไม่ต้องไปพึ่งวัตถุภายนอก สิ่งที่เราปรารถนา
คือรัตนะภายในนี้เอง

รัตนะภายในก็คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ
นี้แหละ พระธรรมกายคือพุทธรัตนะ เป็นรัตนะอันทรงคุณค่าสูงสุด
เราจะเข้าถึงได้ต่อเมื่อเราฝึกใจให้หยุด ให้นิ่ง ให้สงบระงับ
เพราะใจที่หยุดอย่างดีแล้วเท่านั้น จึงจะเข้าถึงพระธรรมกาย
ภายใน ความสุข ความบริสุทธิ์ และความปลอดภัยทั้งมวล
รวมประชุมอยู่ในธรรมกายนี้เท่านั้น ดังนั้นหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่ง
กันให้ได้ทุกวัน จะได้เข้าถึงรัตนตรัยภายในกันทุกคน

ผล แห่ง การ ยึดมั่น
ใน พระ รัตน ต รั ย

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลระลึกถึง
พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อยู่อย่างนี้
ความกลัว ความครั่นคร้าม
ความขนพองสยองเกล้า จักไม่มี

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๕๘

ชีวิตของเราในปัจจุบัน เหมือนก้าวเข้าไปสู่สมรภูมิรบ เป็นสมรภูมิชีวิตที่มีแต่การต่อสู้กับกิเลสอาสวะ ซึ่งผู้พ่ายแพ้ และผู้ชนะเป็นคนคนเดียวกัน ก็คือตัวเรา ไม่มีคู่ต่อสู้ที่ไหนที่เอาชนะยากที่สุดเท่ากับตัวของเราเอง การเอาชนะใจตนเอง ให้ได้นั้นมิใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ได้เป็นเรื่องยากเกินไปสำหรับ ยอดนักสร้างบารมีอย่างพวกเรา เพราะเรามีเป้าหมายที่จะเข้าถึงความสุขภายใน อันเป็นที่พึงที่ระลึกของพวกเราอย่างแท้จริง คือพระธรรมกาย ซึ่งจะทำให้เราพบแต่ความสุขความสำเร็จ ในชีวิตที่สมบูรณ์

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ใน ธัชคคสูตร ว่า

“เอวํ พุทฺธํ สรณฺตานํ ธมฺมํ สงฺขมฺยจ ภิภฺชโว
ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมทฺโส น เหลสฺสติ

ภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์อยู่อย่างนี้ ความกลัว ความครั่นคร้าม ความขนพองสยองเกล้า จักไม่มี”

พญาช้างศึกก่อนที่จะเข้าสู่สมรภูมิรบ ความพญาช้างจะต้องฝึกฝนให้ช้างนั้นรู้จักการต่อสู้ รู้จักการหลบหลีก และรู้จักการ ยাত্রาทัพให้ชำนาญ พญาช้างจะต้องฝึกความอดทนอย่างยิ่งยวด ไม่ว่าจะเป็นความอดทนต่อการรับคำสั่ง รวมถึงสิ่งที่จะมา

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๕๕

รังความขณะออกรบ เพราะเมื่อใดก็ตาม ที่พญาช้างเกิดความ
หงุดหงิดใจกับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เช่น แมลงหวี่ แมลงวันที่มา
ไต่ตอมแล้วเกิดความรำคาญ จนกระทั่งลืมหน้าที่หลักของตนเอง
ซึ่งได้รับมอบหมายจากนายควาญช้าง เมื่อออกสู่สมรภูมิรบ
ก็ต้องพ่ายแพ้ปราชัยกลับมา

เหมือนกับใจของเรา ที่ยังไม่ได้ฝึกฝนให้มีความมั่นคง
เมื่อมีสิ่งใดมากระทบ ก็พลอยทำให้กระเทือนเข้าไปถึงใจ เป็นเหตุ
ให้ไม่มีความสุข เป็นทุกข์ร้อนตลอดเวลา การหมั่นฝึกใจให้หยุด
นิ่งด้วยการตรีกะลิกถึงพระรัตนตรัยอันเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด
ซึ่งมีอานุภาพไม่มีประมาณ มีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ตลอดเวลา
ใจของเราจะหนักแน่นมั่นคง เกาะเกี่ยวอยู่ที่ศูนย์กลางกาย
แล้วจะเป็นใจที่มีอานุภาพ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งอื่นที่จะมารบกวน
เหมือนพญาช้างศึกที่ถูกฝึกมาเป็นอย่างดี ไม่หวั่นไหวต่อข้าศึก
ทั้งปวง

มีตัวอย่างของบุคคลมากมาย ที่ยึดพระรัตนตรัย
เป็นสรณะที่พึ่งอันสูงสุด แล้วได้ประสบกับอานุภาพที่เกินควร
เกินคาด บางท่านพบเห็นความอัศจรรย์จนกลายเป็นเรื่องปกติ
ธรรมดา *เหมือนในสมัยพุทธกาล มีอุบาสกท่านหนึ่งเป็นผู้มี

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๑๐๐

ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา มาก ท่านมาที่วัด-
พระเชตะวันมหาวิหารเป็นประจำ แม้ว่าจะต้องประกอบสัมมาอาชีวะ
หาเลี้ยงครอบครัว ก็มิได้นำสิ่งเหล่านั้นมาเป็นอุปสรรค

เมื่อถึงคราวทุกข์ยากลำบาก ก็เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส
ยังคงมุ่งมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมเรื่อยไป แม้ระยะทางจากบ้าน
จนถึงพระวิหาร จะอยู่ห่างไกลกันมาก แต่ท่านก็ไม่ได้เห็นแก่
ความเหน็ดเหนื่อย มุ่งมั่นที่จะเดินทางมาฟังธรรมจากพระองค์
จนกระทั่งสามารถนำใจมาไว้ที่ศูนย์กลางกายได้ตลอดเวลา
ไม่นานอุปาสกแก้วท่านนั้นก็เข้าถึงพระธรรมกาย ภายนอก
เป็นอุปาสกถือศีล ๕ แต่ภายในมีพระธรรมกายที่สว่างไสว

เย็นวันหนึ่ง ขณะที่อุปาสกท่านนี้กำลังเดินทางไป
พระเชตะวันมหาวิหาร ไปถึงฝั่งแม่น้ำอจิรวดี ไม่มีเรือส่งข้ามฟาก
แม่น้ำ ท่านจึงนั่งลงที่ริมฝั่ง และทำสมาธิภาวนา มีพระพุทธรเจ้า
เป็นอารมณ์จนกระทั่งกายเบาเท่ากับใจ เมื่อทำให้นั่นคงดีแล้ว
ก็เดินก้าวลงสู่แม่น้ำ เหมือนเดินไปบนแผ่นดิน เพราะอำนาจสมาธิ
ที่มีพระพุทธรเจ้าเป็นอารมณ์ ทำให้ไม่จมน้ำ ครั้นสมาธิอ่อนลง
เท้าเริ่มจะจมน้ำ อุปาสกก็ประคองจิตมีพระพุทธรเจ้าเป็นอารมณ์
ให้มั่น แล้วเดินต่อไป จนกระทั่งข้ามฝั่งได้สำเร็จ

เมื่อไปถึงวัดแล้ว พระบรมศาสดาได้ปฏิสันถารกับ

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๑๐๑

อุบาสกแก้วท่านนี้ว่า “อุบาสก วันนี้ดูท่านเบิกบานผ่องใสกว่าปกติ ดูราวกับว่าไม่ได้เดินทางมาไกลเลย” อุบาสกได้กราบทูลว่า “ข้าพระองค์มีความปีติ ยึดเอาพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ จึงได้ที่พึ่ง เดินบนผิวน้ำได้คล้ายกับเดินบนแผ่นดิน” พระศาสดาทรงอนุโมทนาพร้อมกับรับสั่งว่า “มิใช่ท่านเท่านั้น ที่ระลึกถึงพระพุทธคุณแล้วได้ที่พึ่ง สมัยก่อนก็มีอุบาสกผู้ระลึกถึงพระพุทธคุณเป็นที่พึ่ง แม้เรืออับปางกลางมหาสมุทรก็รอดพ้นมาได้เช่นกัน”

แล้วพระพุทธองค์ก็ตรัสเล่าให้ฟังว่า ในศาสนาของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า มีอุบาสกท่านหนึ่งเป็นผู้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม จนกระทั่งกาย วาจา ใจ สะอาดบริสุทธิ์ เข้าถึงกายธรรมโสดาบันเป็นอริยสาวก วันหนึ่งท่านได้โดยสารเรือไปกับช่างกลบกคนหนึ่ง ซึ่งภรรยาของช่างกลบกได้ฝากฝังกับอุบาสกท่านนี้ ก่อนออกเดินทางว่า “ขอให้ช่วยดูแลสามีของดิฉัน ให้ปลอดภัยจากรายานตรายทุกชนิดด้วย”

ครั้นเรืออับปางลงกลางมหาสมุทร ผู้โดยสารในเรือต่างก็จมน้ำกระจัดกระจายกันไปหมด อุบาสกผู้เป็นพระโสดาบันกับช่างกลบก ได้เกาะแผ่นกระดานลอยมาถึงเกาะร้างแห่งหนึ่ง ที่ไม่มีใครอาศัยอยู่แถบนั้นเลย ด้วยความหิวที่ไม่ได้ทานอาหาร

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๑๐๒

มาหลายวัน ช่างกลบกจึงจับนกมาปิ้งกิน และแบ่งให้อุบาสกด้วย

แต่อุบาสกเป็นผู้มีศีล จึงไม่ยอมทานแม้ไม่มีอาหาร
อดอยากปางตายท่านก็ไม่ละเลยที่จะยึดเอาพระรัตนตรัย
เป็นสรณะ ได้นั่งทำภาวนาระลึกนึกถึงคุณของพระรัตนตรัย
ด้วยอานุภาพอันไม่มีประมาณของพระพุทธเจ้า พระธรรม และ
พระสงฆ์ เหล่าเทวดาที่รักษาประจำมหาสมุทรนั้น ก็เกิดเมตตา
จิตในอุบาสก จึงมอบหมายให้พญานาค เนรมิตร่างให้เป็นเรือ
ลำใหญ่ ที่เต็มไปด้วยรัตนะ ๗ ประการ เสากระโดงทั้ง ๓ เป็น
แก้วมณีสีอินทนิล ใบเรือเป็นทองคำ เชือกทำด้วยเงิน ส่องแสง
ระยิบระยับงดงามอยู่ริมมหาสมุทร โดยมีเทวดาประจำมหาสมุทร
แปลงเป็นต้นหนเรือ

เทวดายืนอยู่บนเรือแล้วประกาศว่า มีผู้ใดจะไปชมพูทวีป
บ้างไหม อุบาสกได้ตอบว่าจะขอไปด้วย เทวดาจึงเชื้อเชิญให้
ขึ้นเรือ แต่พอช่างกลบกจะขอขึ้นด้วย เทวดากลับไม่อนุญาต
พร้อมกับบอกว่า “เราไม่มีบุญพอที่จะได้ใช้เรือวิเศษลำนี้
เรือนี้จึงเหมาะแก่ท่านผู้เดียว” อุบาสกเป็นคนมีเมตตา จึงได้
อธิษฐานจิตว่า “ขออานุภาพบุญที่ข้าพเจ้าทำมาทั้งหมดนี้
จงบังเกิดมีแก่ช่างกลบกด้วยเถิด” แล้วก็ร้องบอกช่างกลบกให้
รับทราบ

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๑๐๓

ช่างกลบเกล็นกล่าวอนุโมทนาสาธุการ เมื่อได้บุญจากการอนุโมทนาแล้ว เทวดาประจำมหาสมุทรก็ใช้เทวฤทธิ์อุ้มอุบาสกและช่างกลบเกล็นขึ้นบนเรือ แล้วพามาส่งจนถึงกรุงพาราณสีด้วยความปลอดภัย นอกจากนี้ เทวดายังได้มอบทรัพย์สมบัติให้ทั้ง ๒ คนอีกด้วย ช่างกลบเกล็นเมื่อเห็นอานุภาพของพระรัตนตรัยและบุญอย่างนั้นแล้ว ก็กลับตัวกลับใจตั้งใจทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนามีได้ขาด เมื่อละจากภพนั้น ทำให้ได้ไปสู่สุคติภูมิ

นี่ก็เป็นความอัศจรรย์ที่บังเกิดขึ้น เพราะใจที่มั่นคงในพระรัตนตรัย ทำให้ได้รับอานิสงส์ใหญ่ ในยามมีทุกข์ท่านก็ช่วยให้พ้นทุกข์ เมื่อสุขแล้วท่านยังช่วยให้เรามีความสุขยิ่งๆ ขึ้นไปอีก พระรัตนตรัยจึงเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของทุกคน และท่านก็อยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคนในโลก ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม สิ่งนี้มีอยู่ในตัวอยู่แล้ว เข้าถึงได้เมื่อไร ก็มีความสุข มีความบริสุทธิ์ทัพบทวิเพิ่มมากขึ้น ความรู้แจ้งก็บังเกิดขึ้น จิตใจจะเบิกบานเป็นปกติราวกับผู้นิรทุกข์ จะมีมหากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย

เพราะฉะนั้น เราควรทุ่มเทชีวิตจิตใจในการปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ให้เวลาผ่านไปอย่างมีคุณค่า เปี่ยมไปด้วย

ผลแห่งการยึดมั่นในพระรัตนตรัย

๑๐๔

บุญญาบารมี การปฏิบัติธรรมเป็นกรณียกิจที่เราจะต้องทำอย่างแท้จริง เพราะเราเกิดมาเพื่อสร้างบารมีอย่างเดียวจำเป็นต้องนั่งสมาธิให้เข้าถึงพระธรรมกายภายในให้ได้ จะได้เกิดคลื่นแห่งความบริสุทธิ์ แผ่ขยายออกไปจากศูนย์กลางกายของเราอย่างนุ่มนวล ไปยังมวลมนุษยชาติ เพื่อกลั่นกาย วาจาใจของสรรพสัตว์ทั้งหลายให้บริสุทธิ์ ให้เกิดกระแสที่ดั่งามและสิ่งที่ดีขึ้นมาในโลก แล้วสันติภาพของโลกที่เราปรารถนา ก็จะได้สมหวัง ดังนั้นให้ตั้งใจปฏิบัติธรรมกันอย่างสม่ำเสมอ ทุกๆ วัน

ถึง พระรัตนตรัย ไม่ว่าที่ไหนก็ตาม

ท่านทั้งหลายจงรับไตรสรณคมน์ จงรับศีลห้า ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าแล้ว จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ ท่านทั้งหลายจงดูเราเป็นตัวอย่าง รักษาศีลแล้ว แม้ทุกท่านก็จักได้บรรลุอรหัตโดยไม่นานเลย เราเป็นผู้มีวิชา ๓ บรรลุอิทธิวิธินิลาคนในเจโตปริยญาณ เราไม่รู้จักทุกข์เลย นี่เป็นผลแห่งการถึงสรณคมน์

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๐๗

การสร้างบารมีเป็นภารกิจหลักที่ยิ่งใหญ่ ยิ่งกว่าภารกิจทั้งหลายของมวลมนุษยชาติในโลก ถือเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่จะต้องทำ เพราะเรามีชีวิตอยู่ได้ไม่เกินร้อยปี ก็ต้องบ่ายหน้าไปสู่ความตายแล้ว ชีวิตหลังความตายเป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวสำหรับสรรพสัตว์ทั้งหลายที่ไม่ได้สั่งสมบุญ เหตุนั้น ผู้รู้หรือบัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายจึงหนักแน่นมั่นคงในการสั่งสมบุญบารมี โดยไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรค

ท่านเหล่านั้น มักจะเตรียมตัวให้พร้อมก่อนที่มรณภัยจะมาถึง พร้อมเสมอต่อการสร้างบารมี และพร้อมเสมอต่อการเดินทางไปสู่สัมปรายภพ เพราะได้สั่งสมบุญเอาไว้ดีแล้ว

มีวาระแห่งภชาตที่ปรากฏอยู่ใน ตีนิสธนาคมนียเถราปทาน ความว่า

“พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติแล้วในโลก ศาสนาของพระองค์เป็นไปอยู่ ท่านทั้งหลายพึงทำสักการะอันยิ่งในบุญเขตอันยอดเยี่ยมตามกำลังของตน ท่านทั้งหลายจักพบพระนิพพาน ท่านทั้งหลายจงรับไตรสรณคมน์ จงรับศีลห้า ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าแล้ว จักทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ ท่านทั้งหลายจงดูเราเป็นตัวอย่าง รักษาศีลแล้ว แม้ทุกท่านก็จักได้บรรลุอรหัตตโดยไม่นานเลย เราเป็นผู้มีวิชา ๓ บรรลุ

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๐๘

อิทธิวิธี่ ฉลาดในเจโตปริยญาณ เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็น ผลแห่งการถึงสรณคมน์”

การบังเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์นั้น ทรงอุบัติขึ้นเพื่อประโยชน์สุขของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย รวมไปถึงสรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า การบังเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า ในแต่ละครั้งนั้น หมายถึงการอุบัติขึ้นของพระธรรมและพระสงฆ์ ด้วย ที่เราเรียกรวมว่า พระรัตนตรัย ใครก็ตามที่มีจิตผูกพัน กับพระรัตนตรัย ก็เท่ากับว่าได้เปิดประตูสวรรค์ เปิดหนทาง พระนิพพานอย่างแท้จริง การถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่พึ่ง ที่ระลึกถือเป็นความโชคดีอย่างมหาศาล

เหมือนชีวิตของนักสร้างบารมีท่านหนึ่ง ท่านเป็นผู้ที่คิด อยู่เสมอว่า โอกาสแห่งการทำความดีไม่มีทางตัน ต้องมีทางใด ทางหนึ่งเสมอ แม้หนทางหนึ่งไม่สะดวกก็ย่อมมีอีกหนทางหนึ่ง ที่ไปได้ *นักบุญท่านนี้ เกิดในยุคของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า วิปัสสี ในยุคนั้น เป็นยุคที่คนอายุยืนยาวมาก คือ มีอายุถึงหนึ่งแสนปี

ชายหนุ่มคนนี้ เกิดในพันธุ์มุนดินคร เป็นผู้มีศรัทธาใน

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๐๕

พระรัตนตรัยมาก มีความคิดอยู่เสมอว่า เมื่อเรามีโอกาส จะ
ออกบวชให้ได้ เพราะการบวชเป็นหนทางเดียว ที่สามารถ
บำเพ็ญตนให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ท่านคิดอยู่อย่างนี้ตลอดเวลา
แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำอย่างนั้นได้ เพราะมารดาบิดาของท่าน
เป็นคนตาบอด ด้วยความเป็นผู้ที่มีความกตัญญูก็เลี้ยงดูท่าน
ทั้งสองเรื่อยมา เลยทำให้ไม่มีโอกาสได้ทำตามมโนปณิธานของ
ตนเอง

เมื่อไม่สามารถที่จะทำตามที่ได้ต้องการได้ก็คิดว่า มี
หนทางอื่นอีกหรือไม่ ที่เราสามารถดำรงตนให้บริสุทธิ์ และไม่
เหินห่างจากเส้นทางบุญได้ เพราะเราจะทอดทิ้งผู้เฒ่าทั้งสอง
ออกบวชหาควรไหม อย่างกระนั้นเลย เราควรที่จะรับสละแล้ว
ดำรงตนมั่นในพระรัตนตรัย จึงจะสามารถพ้นจากทุกข์ได้ เมื่อ
คิดอย่างนั้นแล้วก็เข้าไปหาพระอัครสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
ชื่อว่า นิสกะ แล้วรับเอาสละจากท่าน หลังจากที่ได้รับสละแล้ว
ก็เป็นผู้ที่ไม่ประมาทในการใช้ชีวิต มักจะนั่งคิดอยู่เสมอว่า

เราเลี้ยงดูมารดาบิดาผู้ตาบอด จึงไม่ได้ออกบวช แต่ก็
ไม่เป็นไร ถือว่าเป็นการทดแทนบุญคุณของท่านผู้ให้กำเนิดเรา
มา เมื่อโลกทั้งหลายถูกความมืดคืออวิชชาบดบัง ผู้ที่เกิดมาแล้ว
สร้างบุญ จึงสามารถที่จะสลัดตนออกจากทุกข์ได้ เราก็ควรที่จะ

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๑๐

ตั้งมั่นอยู่ในสธนะ รักษาศีลให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ ท่านคิดอย่างนี้
ทุกๆ วัน และตัวท่านเองก็สามารถทำได้อย่างที่ตั้งใจด้วย โดย
ไม่ขาดตกบกพร่องเลย ท่านทำอยู่อย่างนี้ตลอดแสนปีเต็ม

ในวันสุดท้าย ก่อนที่จะหลับตาลาโลกได้ระลึกถึงผลแห่ง
กุศลกรรมที่ตนเองได้รับสธนะ ขอลงพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์
ว่าเป็นที่พึ่ง และระลึกถึงศีลที่ตนเองรักษาอย่างเอาชีวิตเป็น
เดิมพัน พอละจากโลกไปผลบุญส่งให้ไปบังเกิดในภพดาวดึงส์
เมื่ออย่างก้าวไปที่ใดก็จะได้รับความเกรงอกเกรงใจจากหมู่เทพทั้ง
หลาย และเป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยบุญพิเศษอีกถึง ๘ ประการ คือ

๑. จะอยู่ที่ใดก็ตาม จะเป็นผู้ที่ทุกๆ คนเคารพบูชา

๒. เป็นผู้ที่มีปัญญาคมกล้า สามารถที่จะไขปัญหา
ข้อข้องใจได้ทุกอย่าง

๓. มนุษย์และเทวดาทั้งหลาย จะเอาเยี่ยงอย่าง ดำเนิน
รอยตามแบบอย่างการกระทำของท่าน

๔. จะมีโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นไม่พร่องเลย

๕. จะเป็นผู้ที่มีผิวพรรณวรรณะงดงามสว่างไสว งามล้ำ
กว่าใครๆ

๖. เป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบเป็นเยี่ยม

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๑๑

๗. เป็นผู้ที่ไม่หวั่นไหวต่อมิตรสหาย คือเป็นผู้ที่มีมิตรสหายที่เป็นมิตรแท้ ไม่นำความเดือดเนื้อร้อนใจมาให้

๘. จะมียศสูงสุดในภพที่เกิด

พอเสวยทิพยสมบัติจนเต็มอ้อมอย่างนี้แล้ว ถึงเวลาลงมาเกิดในโลกมนุษย์ก็ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิถึง ๗๕ ครั้ง เป็นพระเจ้าประเทศราชอีกนับครั้งไม่ถ้วน ทุกๆชาติที่เกิด ล้วนมีมหาสมบัติรอทำอยู่แล้ว ผลบุญนี้อัศจรรย์มากทีเดียว เพียงแค่การขอลงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก ทำให้ท่านมีชีวิตอยู่แต่ในสุคติภูมิ เวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้โดยไม่เคยพลัดตกไปในอบายภูมิเลย แม้แต่ครั้งเดียวจนกระทั่งมาถึงภพชาติสุดท้าย

ในสมัยของพระลัมบาลัมพุทธานุเจ้าของเรา ท่านก็ได้ลงมาเกิดในตระกูลมหาเศรษฐีที่มั่งคั่งที่สุดในกรุงสาวัตถี อยู่มาจนกระทั่งอายุได้เพียง ๗ ขวบเท่านั้น ท่านได้เดินทางออกจากบ้านไปเที่ยวเล่นพักผ่อน แวดล้อมด้วยเด็กหนุ่มสาวด้วยกัน หลังจากที่ออกจากพระนครแล้ว บุญก็บันดาลให้เดินเข้าไปในสังฆาราม ได้เห็นพระชินาสพฺรหฺมหนึ่งกำลังบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ จึงเข้าไปหาท่าน พระเถระมองเห็นเด็กน้อย อายุเพียง ๗ ขวบ ก็รู้ว่าผู้มีบุญท่านนี้เป็นผู้มีภพชาติสุดท้าย ท่านจึงแสดงธรรมให้ฟัง ให้รับสรณะ

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

๑๑๒

ด้วยอานุภาพแห่งบุญเก่า ที่ได้เคยสร้างสมไว้ตั้งแต่
ภพชาติในอดีต ทำให้เด็กน้อยอายุเพียง ๓ ขวบนั้น นั่งลงบน
อาสนะในที่ใกล้ๆ กับพระเถระเจริญวิปัสสนา ได้บรรลุพระอรหัต
ณ ที่ตรงนั้นนั่นเอง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบคุณของ
กุมารนั้น พระพุทธองค์จึงทรงประทานอุปสมบทให้เป็นประจุ
พระเถระมากพรรษา ด้วยอายุเพียงเจ็ดขวบเท่านั้น

พระเถระน้อยได้ย้อนกลับไปดูบุพกรรมของตนที่เคย
สั่งสมเอาไว้ ก็เกิดปีติสมนัส ประรณนาที่จะกล่าวบุพกรรม
ความดีงามของท่านเป็นแบบอย่าง และเพื่อเป็นการยืนยันถึง
ผลบุญ จึงเปล่งอุทานว่า

“เราได้ขอถึงสรณะ กรรมที่เราทำดีแล้วเพียงเท่านั้น
ได้ให้ผลแก่เราในที่นี้ สรณะเราได้รักษาดีแล้ว ความปรารณา
แห่งใจเราก็ดำรงไว้ดีแล้ว เราถึงได้บรรลุความสุขที่ละเอียด
ประณีต เพราะผลที่เราถึงสรณะ ทำให้บรรลุคุณวิเศษทั้งหลาย
ของท่านทั้งหลายจึงดำเนินตามรอยบาทพระศาสดา หมั่นปฏิบัติ
ตามพระดำรัสให้บริบูรณ์เถิด จงถึงสรณคมน์ รักษาศีล เพราะการ
ถึงสรณคมน์ จะพาท่านทั้งหลายพ้นจากกองทุกข์” พระเถระได้
กล่าวถ้อยคำอันเป็นมงคลนี้ เป็นเครื่องเตือนใจให้กับนักสร้าง
บารมีทั้งหลาย ทำให้ทุกๆ คน เกิดกำลังใจที่จะทำความดีตาม

ถึงพระรัตนตรัยไม่ไกลนิพพาน

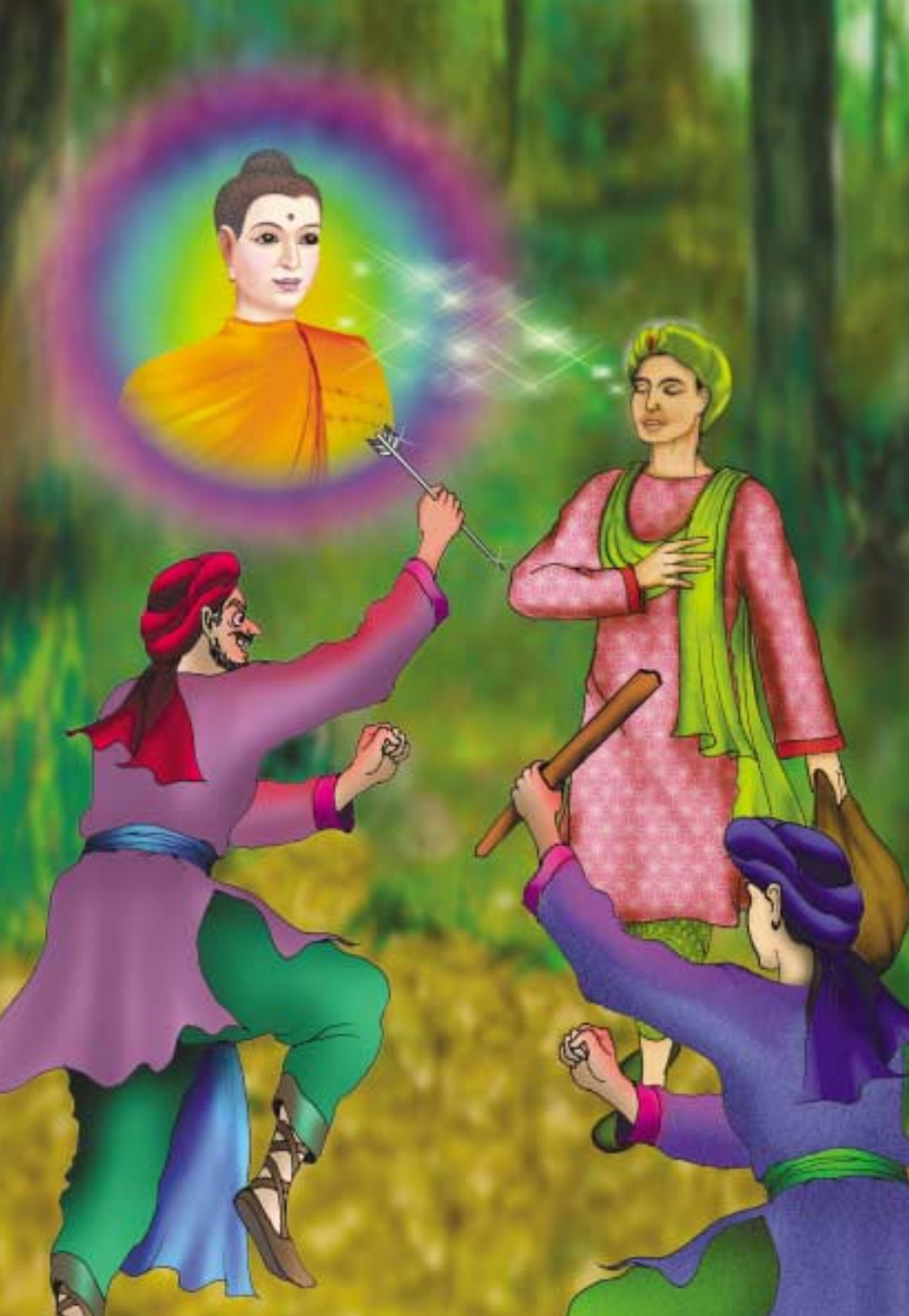
๑๑๓

คำของท่าน และเห็นคุณค่าของการถึงไตรสรณคมน์

เราจะเห็นว่า การระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีพระรัตนตรัยเป็นที่ยึดที่เกาะเป็นสรณะ ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยเลย เพียงแค่เราระลึกถึงพระรัตนตรัยว่า เป็นที่พึ่งที่ระลึกแล้วมีจิตเลื่อมใส ดำรงตนอยู่ในความดีงาม จะเกิดอานิสงส์มากมาย มหาศาลอย่างจะนับจะประมาณมิได้ เพราะพระรัตนตรัยมีอานุภาพไม่มีประมาณ และการถึงสรณคมน์ที่แท้จริง นอกจากจะมีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์แล้ว เราต้องหมั่นปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงสรณะที่มีอยู่ภายในให้ได้ด้วย

ถ้าหากเข้าถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะได้ ก็เท่ากับว่า เราได้เข้าถึงสรณะที่แท้จริงที่เรียกว่า ถึงไตรสรณคมน์ มีใจแน่วไปถึงรัตนะทั้ง ๓ และรัตนะทั้ง ๓ นี้แหละ ที่จะเป็นที่พึ่งให้แก่เราได้อย่างแท้จริง ฉะนั้นให้ทุกท่านปฏิบัติให้เข้าถึงพระรัตนตรัยในตัวให้ได้

เส้นทางไปของ
ผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง

ชนเหล่าใดในศาสนานี้ละการระคะนอง
คือภวระคะ และโมหะได้ขาด
ชนเหล่านั้น ย่อมไม่ต้องนอนในครรภ์
คือเกิดอีก เพราะถึงนิพพานดับทุกข์เป็นสนิทดีแล้ว

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๑๖

การเจริญสมาธิภาวนา เป็นหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ ๓ ประการ ที่มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นหนทางที่จะทำให้เข้าถึงความบริสุทธิ์ ความเต็มเปี่ยมของชีวิต ทุกคนที่เกิดมาแล้ว หากไม่ได้ประพฤติปฏิบัติธรรม ก็ไม่สามารถทำจิตให้หลุดพ้นจากอาสวกิเลสเข้าไปสู่เส้นทางสายกลางภายในได้ การแสวงหาความบริสุทธิ์เพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะคือวัตถุประสงค์ดั้งเดิมของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ฉะนั้นความเป็นมนุษย์จะสมบูรณ์ได้ต้องเจริญสมาธิภาวนาทำใจหยุดใจนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นทางเอกสายเดียว ที่มุ่งตรงต่ออายตณนิพพาน

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏอยู่ใน ฉัตตมาณวกวิมาน ความว่า

“เอธ ปชหนฺติ กามราคะ

ภวราคานุสสยญจ ปหาย โมหํ

น จ เต อุเปนฺติ คพฺภเสยฺยํ

ปรินิพฺพานคตา หิ ลีลิตฺวา

ชนเหล่าใดในศาสนานี้ละกามราคะอนุสัยคือภวราคะ และโมหะได้ขาด ชนเหล่านั้น ย่อมไม่ต้องนอนในครุฑ คือเกิดอีก เพราะถึงนิพพานดับทุกข์เย็นสนิทแล้ว”

อาสวกิเลสและเครื่องร้อยรัดทั้งหลายมีกามราคะเป็นต้น เป็นเครื่องผูกสรรพสัตว์ทั้งหลายให้เวียนวนอยู่ในกองทุกข์

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๑๓

เวียนว่ายตายเกิดมานับภพนับชาติไม่ถ้วน เพราะยังไม่สามารถ
กำจัดกิเลสอาสวะทั้งหลายได้อย่างสิ้นเชิง ผู้ใดก็ตามรู้แจ้ง
เห็นจริงในโลกและชีวิตได้อย่างนี้ว่า ทุกๆ ชีวิตต่างอยู่ในคุกคือ
ภพน้อยใหญ่อย่างนี้ แล้วเร่งสร้างบารมี หมั่นทำใจหยุดใจนิ่งจน
กระทั่งกำจัดกิเลสอาสวะได้อย่างเด็ดขาดหมดสิ้นแล้ว จะเข้าสู่
อายตณนิพพาน แดนเกษมที่พระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลาย
ท่านปรากฏอยู่ด้วยธรรมกายไม่ต้องกลับมาเวียนตายเวียนเกิด
กันอีกต่อไป

แต่การเดินทางในวัฏสงสารนั้น หากเราไม่มีที่พึ่งที่ระลึก
แล้ว ก็ยากที่จะนำพาตัวของเราให้ปลอดภัยภัยคืออบายภูมิได้
เพราะในโลกทุกวันนี้ กระแสกิเลสได้ปนเป็นไปทั่ว ได้ชักนำ
จิตใจของมนุษย์ทั้งหลาย ให้หมกมุ่นอยู่แต่กับสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์
จนทำให้आุภาพของใจนั้นเสื่อมถอยลงไป มีโอกาสสร้างบาป
อกุศลเพิ่มพูนขึ้นโดยไม่รู้ตัว หากไม่ได้กัลยาณมิตรคอยชี้แนะ
ช่วยบอกหนทางแห่งความถูกต้องให้ จนกระทั่งสามารถรู้ได้ว่า
อะไรคือที่พึ่งในสังสารวัฏแล้ว เป็นการยากที่จะเอาตัวรอด
จากอบายภูมิได้ แต่ถ้าผู้ใดได้รู้แจ้งและมีที่พึ่งที่ระลึกให้แก่ตนเอง
นับเป็นความโชคตัวอย่างมหาศาล พระรัตนตรัย คือ พระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์เท่านั้นที่เป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด ไม่มีสิ่งใด
ที่เป็นที่พึ่งที่ระลึกยิ่งไปกว่านี้ ผู้ที่มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ย่อม

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๑๘

จะประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

*เหมือนชีวิตจริงของมาณพคนหนึ่ง ในสมัยพุทธกาล
นามว่า ฉัตตมาณพ เป็นบุตรคนเดียวของพราหมณ์ในเสถัพยนคร
มาณพนี้เป็นที่รักของบิดามารดามาก เพราะเป็นบุตรชายคนเดียว
เมื่อเติบโตขึ้น บิดาได้ส่งไปศึกษาเล่าเรียนมนต์และวิชาทั้งหลาย
ในสำนักของโปกขรสาติพราหมณ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่มีชื่อเสียง
มากในยุคนั้น เนื่องจากว่ามาณพเป็นผู้ที่มีปัญญา จึงใช้เวลาไม่
นานนัก ก็สามารถศึกษาเล่าเรียนวิชาทั้งหลายได้จบสิ้น

เมื่อเรียนจบแล้วจึงเข้าไปหาอาจารย์และถามว่า
“กระผมได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบแล้ว กระผมควรให้ทักษิณ
ค่าบูชาครูแก่อาจารย์เป็นจำนวนเท่าไรขอรับ” อาจารย์ของ
มาณพนั้นกล่าวว่า “ธรรมดาลูกศิษย์ควรให้ค่าบูชาครูพอเหมาะ
พอสมกับฐานะของตนเอง เจ้าจงนำหยาปณะมาพั้นหนึ่ง เป็น
ค่าบูชาครูเถิด” พอมาณพได้ฟังอย่างนั้นก็ลาอาจารย์กลับมา
ที่เสถัพยนคร บ้านเกิดของตัวเอง ใหว่บิดามารดาแล้วบอก
เรื่องราวทั้งหมด แก่บิดาโดยกล่าวขึ้นว่า “ขอพ่อได้โปรดให้
ทรัพย์จำนวนพันหยาปณะแก่ลูกด้วยเถิด ลูกจะเอาไปเป็นค่าบูชา

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๑๕

ครู” บิดามารดาตอบตกลง แล้วนำกำหนดมาผูกเป็นห่วง มอบให้กับลูกชายตนเอง

การจัดเตรียมทรัพย์ค่าบูชาครูครั้งนี้ หาได้รอดพ้นจากสายตาของพวกโจรไปได้ จึงได้วางแผนที่จะปล้นชิงทรัพย์มาฉวยในระหว่างทาง พอวันรุ่งขึ้นมาณพผู้ไม่รู้ชะตาชีวิตของตนเอง ได้ถือทรัพย์เพื่อจะเดินทางกลับไปยังสำนักของอาจารย์ ไกลรุ่งของวันนั้น พระบรมศาสดาตรวดดูสัตว์โลก เห็นฉัตตมาณพเข้ามาในข่ายคือพระญาณ ทรงทราบว่า ฉัตตมาณพนี้จะถูกโจรฆ่าชิงทรัพย์ แม้ตัวของมาณพเองจะเป็นผู้ที่มีจิตใจที่ดี แต่ยังไม่เป็นที่พึงในปรโลก

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่หลังจากทรงดำริอย่างนั้นแล้ว พระพุทธร่องค์จึงได้เสด็จไปประทับนั่งอยู่ที่โคนต้นไม้แห่งหนึ่งเพื่อดักรอมาณพนั้น ส่วนฉัตตมาณพได้ถือทรัพย์ค่าบูชาครูมุ่งหน้าไปสำนักอาจารย์ และได้พบพระผู้มีพระภาคเจ้าระหว่างทาง จึงเข้าไปยืนเฝ้า พระศาสดาตรัสถามว่า “เธอจะเดินทางไปไหน” ฉัตตมาณพได้กราบทูลเรื่องราวทั้งหมดให้ทราบ พระศาสดาฟังเรื่องราวทั้งหมดแล้วจึงตรัสว่า “ดูก่อนมาณพ เธอเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ แต่เธอเองยังไม่รู้จักที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงของชีวิตเลย เธอรู้จักสรวงและศีลหรือยังเล่า”

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๒๐

ครั้งพระศาสดาตรัสถามอย่างนี้ มาณพกราบทูลว่า “ไม่รู้จักเลย พระเจ้าข้า” พระศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนมาณพ ชีวิตที่ไม่มีที่พึ่ง เป็นชีวิตที่ไม่ปลอดภัยทั้งภายในปัจจุบันนี้และภายในสังสารวัฏ เธอจงเรียนเอาวิธีถึงสรณะก่อนเถิด”

มาณพเองเป็นผู้ที่มีบุญพอสมควร เมื่อพระบรมศาสดาตรัสอย่างนั้น จึงน้อมรับด้วยความเคารพ พระบรมศาสดาตรัสว่า “ผู้ใดเป็นผู้ที่ประเสริฐในหมู่มนุษย์ เป็นศากยมุณี ทำกิจที่ควรทำแล้ว ถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน พรั่งพร้อมด้วยพละและวิริยะ เธอจงเข้าถึงผู้นั้น ผู้เป็นสุคติเป็นสรณะ เธอจงเข้าถึงพระธรรมที่ล้ำกราคะไม่หวนไหว ไม่เศร้าโศก เป็นอสังขตธรรม ไม่ปฏิกุล ไผเราะ ชื่อตรง จำแนกไว้ดีแล้ว เป็นสรณะ บัณฑิตทั้งหลายกล่าวทานที่ถวายในท่านเหล่าใด ว่ามีอานิสงส์มาก ท่านเหล่านั้นคืออริยบุคคลสี่จำพวกแปดบุรุษ ผู้แสดงธรรม เธอจงเข้าถึงพระสงฆ์นั้นเป็นสรณะเถิด”

มาณพฟังพระดำรัสของพระศาสดาอย่างนั้นแล้ว เกิดความเลื่อมใสอย่างไม่มีประมาณ จึงประกาศตนเอง ขอเป็นผู้ที่มีพระรัตนตรัยเป็นสรณะ พระบรมศาสดาทราบอย่างนั้นแล้ว ให้มาณพตั้งอยู่ในศีลห้าแล้วเสด็จหลีกไป หลังจากที่พระศาสดาเสด็จไปแล้ว ในใจของมาณพยังตรึกระลึกนึกถึงคุณของ

เส้นทางไปของผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึง

๑๒๑

พระรัตนตรัยอยู่ตลอดเวลา หัวใจยังพองโตไปด้วยความปีติ
ก้มหน้าก้มตาเดินมาจนกระทั่งถึงบริเวณที่พวกโจรดักรุมอยู่
พอพวกโจรเห็นฉัตรमाणพิกัปกัณวังกฐเข้ามา มาณพไม่ได้
ใส่ใจถึงโจรเหล่านั้นเลย ในใจของตัวเองยังคงตรึงระลึกนึกถึง
พระรัตนตรัยอยู่ตลอดเวลา

โจรคนหนึ่งได้เอาลูกธนูอาบยาพิษแทงอย่างฉับพลัน
ทำให้มาณพนั้นสิ้นชีวิตลงทันที หลังจากที่มาณพตายแล้วก็พากัน
ชิงเอาทรัพย์นั้นไป มาณพผู้ได้ที่พึงในนาที่สุดท้าย ตายไปใน
ขณะที่ใจผ่องใสมีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ ได้ไปเกิดในวิมาน
ทองประมาณ ๓๐ โยชน์ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เหมือนหลับ
แล้วตื่นขึ้นในอัตภาพใหม่ เมื่อเห็นมหาสมบัติอันโอฬารอย่างนั้น
ก็ตรวจสอบพฤติกรรมของตัวเองก็รู้ว่า ที่เรามีสมบัติใหญ่อย่างนี้ก็ด้วย
พระมหากรุณาของพระบรมศาสดาแท้ๆ

ฝ่ายหมู่ญาติของเขารู้ข่าวการเสียชีวิต ต่างพากัน
เศร้าโศกเสียใจ มารวมประชุมกันกระทำฅาปนกิจในวันนั้นเอง
พระบรมศาสดาได้เสด็จมาที่สถานที่แห่งนั้น แม้ฉัตรเทพบุตรก็ได้
ลงมาถวายบังคมพระบรมศาสดา ยังความอัศจรรย์ใจให้เกิดขึ้น
กับพุทธบริษัทที่ประชุมกัน พระบรมศาสดาทรงแสดงธรรม
โปรด ฉัตรเทพบุตรได้บรรลุโสดาปัตติผล ในคราวนั้นเอง ฝ่าย

เส้นทางไปของ ผู้มี พระรัตนตรัย เป็นที่พึ่ง

๑๒๒

ญาติของเทพบุตรต่างก็มีศรัทธาตั้งมั่นในพระรัตนตรัยยิ่งขึ้นไป

เราจะพบได้ว่า พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกได้ในทุกที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อ การระลึกนึกถึงพระรัตนตรัยนั้น จะทำให้มีความอบอุ่นและปลอดภัยในชีวิต และเราไม่ทราบว่าจะต้องพบเจอกับภรรณภัยเมื่อใด การมีที่พึ่งให้กับตัวของเรา จะเป็นเครื่องประกันได้ว่า ชีวิตในวันข้างหน้าของเราจะต้องปลอดภัยและจะประสบแต่สิ่งที่ดีงาม ฉะนั้นควรที่จะต้องเตรียมตัวให้พร้อมเสมอ เพราะการปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในเท่านั้น ที่จะเป็นที่พึ่งที่แท้จริงของเราตลอดไป ดังนั้นให้ทุกท่านเป็นผู้มีความรักและขยันปฏิบัติธรรมกันอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน ได้ชื่อว่า เป็นผู้ปลอดภัยอย่างแท้จริง

๑๒

ทำ จิต ให้ เลื อ ม ไ ส

เพราะเหตุที่จิตฟุ้งไส สัตว์บางพวกในโลกนี้
เมื่อแตกกายทำลายจันท์ ย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๒๕

วัตถุประสงค์การเกิดมาของชีวิตทุกๆ คน ก็เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งที่ท่านยังเป็นพระบรมโพธิสัตว์อยู่ เมื่อเกิดมาในโลกมนุษย์ ท่านก็ทำแต่ความดีเรื่อยไปจนกระทั่งหมดอายุขัย และตลอดระยะเวลานั้นท่านไม่เคยละเลยต่อการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ทรงทำอย่างนี้ทุกภพทุกชาติ จนบารมีของท่านเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ และได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบรมครูของเรา สั่งสอนสัตว์โลกให้เข้าถึงธรรมตามพระองค์ไปด้วย ดังนั้นเราควรหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่งกัน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อังคุตตรนิกาย เอกนิบาตว่า

**“เจโตปสาทเหตุ เอวมิธกัจเจ สตตะ กายสุส เกทา
ปรมมรณา สุกตฺติ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชนติ**

**เพราะเหตุที่จิตผ่องใส สัตว์บางพวกในโลกนี้ เมื่อ
แตกกายทำลายขันธ์ ย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์”**

เวลาในช่วงสุดท้ายของชีวิต ก่อนที่จะหลับตาลาโลก เป็นช่วงเวลาที่สำคัญ จะเป็นเครื่องวัดการกระทำของเราทั้งหมดที่ได้ทำมาตลอดชีวิตว่าจะไปสู่สุคติโลกสวรรค์ ไปเสวยสุขอยู่ในสัปปรายภพ หรือจะพลัดไปสู่อบายภูมิ เพื่อไปรับวิบากกรรม

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๒๖

ที่ทำไว้ บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเราได้สอนไว้ว่า
ให้นึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เอาไว้ให้มันที่เดียว
ใจจะได้มีที่ยึดเหนี่ยวก่อนจะลั่นลมหายใจ ละโลกจะได้ไปสู่สุคติ

พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า จิตเต อสงฺกิลฺลฺเจ สุคติ
ปาฏิกฺขชา เมื่อบุคคลมีจิตผ่องใสไม่เศร้าหมอง ย่อมมีสุคติ
เป็นที่หวัง พระองค์ทรงสอนให้เราทำใจให้ผ่องใส นึกคิดแต่
เรื่องที่ดีๆ เป็นบุญกุศล นึกถึงธรรมะ นึกถึงพระรัตนตรัย ยิ่งถ้า
หากเราเข้าถึงพระรัตนตรัย มีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ ใจติด
แน่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งมีความบริสุทธิ์ผ่องใส สามารถ
จะปิดประตูบาปกรรมได้ ละโลกแล้วจะไปสู่สุคติภูมิแน่นอน

*เหมือนในสมัยหนึ่ง ในแคว้นอัลลกะปปะได้เกิดข้าวยาก
หมากแพง เนื่องจากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อหิวาตกโรค
ได้แพร่ระบาดไปทั่วเมือง ผู้คนล้มตายลงเป็นจำนวนมาก จนต้อง
มีการอพยพไปอยู่เมืองอื่นแทน ในจำนวนชาวบ้านที่อพยพหนี
ไปนั้น มีชายคนหนึ่งชื่อโกตุหลิก พร้อมทั้งภรรยาและลูกน้อย
คนหนึ่ง ก็ได้อพยพไปอยู่ที่เมืองโกลัมพีที่ห้อมล้อมด้วย ไม้ดอกไม้
ประดับมาหลายวันจนเสบียงหมดลง จึงถูกความหิวคุกคาม
ไม่มีแรงจะอุ้มลูกเดินทางต่อไปได้

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๒๓

สามีจึงบอกภรรยาว่า “ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ เราก็ยังสามารถที่จะมีลูกได้อีก เราทิ้งลูกไว้ที่นี่เถิด” แต่ธรรมชาติดวงใจของผู้เป็นแม่ ย่อมมีความรักความปรารถนาดีต่อลูกน้อยยิ่งกว่าชีวิตของตน ภรรยาจึงไม่ยอมทอดทิ้งลูก ได้กล่าวทัดทานสามีว่า “ฉันไม่อาจจะทิ้งลูกผู้เป็นดังดวงใจได้ ฉันจะอุ้มลูกเอง”

สองสามีภรรยาได้ผลัดเปลี่ยนกันอุ้มลูกน้อย ฝ่ายสามีก็เกลี้ยกล่อมภรรยาบ่อยๆ ว่า “ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ เราก็ยังสามารถมีลูกใหม่ได้ ลูกคนนี้อะไรเอาไว้เป็นภาระเลย” แต่ภรรยาก็ได้ทัดทานไว้ทุกครั้ง เด็กน้อยได้ถูกเปลี่ยนกันอุ้มจนเหนื่อยอ่อนนอนหลับอยู่ในอ้อมแขนของผู้เป็นพ่อ สามีรู้ว่าลูกชายหลับแล้ว จึงปล่อยให้ภรรยาเดินนำหน้าไปก่อน แล้วได้วางเด็กให้นอนตากแดดอยู่บนหนทาง

ภรรยาเมื่อเดินไปได้สักครู่ใหญ่ เหลียวหลังกลับมาเพื่อจะอุ้มลูก แต่ไม่เห็นลูกจึงถามสามีว่าลูกอยู่ไหน สามีบอกนอนหลับอยู่เลยไม่ได้อุ้มมา เมื่อเดินกลับไปหาลูก เด็กน้อยได้เสียชีวิตลงเสียแล้ว ภรรยาจึงรู้สึกเสียใจมาก ที่ลูกต้องมาตายอย่างอนาถ และด้วยกรรมที่ทิ้งลูกในครั้งนี้ ทำให้นายโกตุหลิกต้องถูกทรมานถึง ๗ ชาติด้วยกัน

สองสามีภรรยาได้เดินทางไปจนถึงบ้านของคนเลี้ยงโค

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๒๘

นายโคบาลเห็นสามีภรรยาผู้นำสงสาร เดินทางมาด้วยความเหน็ดเหนื่อยหิวกระหาย จึงได้อนุเคราะห์ด้วยการให้รับประทานข้าวปายาสและเนยใสตามชอบใจ เนื่องจากนายโกตุหลิกอดอาหารมาหลายวัน จึงทานข้าวปายาสไปมากจนแน่นท้อง แล้วนั่งดูนายโคบาลปั้นข้าวให้นางสุนัขตัวหนึ่ง ซึ่งนอนอยู่ใต้โต๊ะ จึงคิดว่า นางสุนัขตัวนี้ ยังมีความสุขสบายกว่าเรามีอาหารกินทุกวันโดยไม่ลำบาก

พอตกตอนกลางคืน เนื่องจากนายโกตุหลิกับประทานอาหารมากเกินไป อาหารจึงไม่ย่อย เกิดความอึดอัดทรมานทรมายจนสิ้นใจในคืนนั้น แต่ก่อนตายนายโกตุหลิกมีจิตผูกพันกับสุนัข จึงได้ไปเกิดในท้องของสุนัขตัวนั้น ส่วนภรรยาได้ทำมาปนกิจศพสามีเรียบร้อยแล้ว ก็รับจ้างอยู่ในบ้านของนายโคบาลนั้น

พอกาลล่วงไป ๖-๗ เดือน นางสุนัขก็คลอดลูกออกมา นายโคบาลได้เลี้ยงดูลูกสุนัขอย่างดี จนเป็นสุนัขโกตุหลิกแสนรู้และทุกๆ วันจะมีพระปัจเจกพุทธเจ้ามาฉันภัตตาหารที่บ้านของนายโคบาลท่านฉันแล้วก็จะให้ก้อนข้าวแก่ลูกสุนัขเป็นประจำ ทำให้ลูกสุนัขเกิดความรักในพระปัจเจกพุทธเจ้าเป็นอย่างยิ่ง เวลานั้นนายโคบาลจะไปนิมนต์พระปัจเจกพุทธเจ้ามาฉันที่บ้าน ก็จะพาสุนัขติดตามไปด้วยทุกครั้ง

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๒๕

วันหนึ่ง นายโคบาลกราบเรียนพระปัจเจกพุทธเจ้าว่า “ถ้าวันไหน ตนไม่ว่าง ก็จะทำให้สุนัขตัวนี้ไปนิมนต์” เพราะฉะนั้น ในวันที่นายโคบาลติดภารกิจ ไม่สะดวกที่จะนิมนต์ท่าน สุนัข แสนรู้จะวิ่งไปที่กุฏิของท่าน แล้วนั่งอยู่หน้าประตู เท่า ๓ ครั้ง ให้ท่านรู้ว่ามานิมนต์ไปฉัน พระปัจเจกพุทธเจ้าจะไปรับบิณฑบาต เดินทางไปพร้อมกับสุนัขเป็นประจำ

อยู่มาวันหนึ่ง พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องการจะทดลองสุนัข จึงแกล้งเดินไปอีกทางหนึ่ง สุนัขเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าเดิน ผิดทาง ก็วิ่งไปขวางข้างหน้าท่านแล้วก็เห่าให้กลับเข้าทาง แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าก็แกล้งเดินต่อไปอีกหน่อย สุนัขก็วิ่ง ไปคาบขायจิ๋วรูดท่านมาในทางที่เคยเดินเป็นประจำ แล้วใน ระหว่างทางก็คอยเห่าไล่สัตว์ร้ายให้หนีไป จะได้ไม่มาทำ อันตรายท่าน มันได้ทำหน้าที่นี้ด้วยความเคารพเลื่อมใสใน พระปัจเจกพุทธเจ้า

เมื่อออกพรรษา ถึงคราวจิวรกฐิน พระปัจเจกพุทธเจ้า ได้อำล่านายโคบาล เพื่อไปกรานกฐินกับพระปัจเจกพุทธเจ้าอีก ๕๐๐ รูป ที่ภูเขาคันธมาทน์ นายโคบาลกราบนิมนต์ท่านว่า “ขอพระองค์อย่าได้จากไปนานนัก ได้โปรดเสด็จกลับมาโปรด ข้าพระองค์อีกเถิด” พระปัจเจกพุทธเจ้าได้ให้ศีลให้พร แล้วก็ เหาะไปยังภูเขาคันธมาทน์ ส่วนสุนัขแสนรู้ได้ยืนอยู่ใกล้ๆ

ทำจิตให้เลื่อมใส

๑๓๐

ไม่สามารถจะพูดจาภาษามนุษย์ได้ จึงได้แต่เห่าหอนด้วยความ
อาลัยรักในพระปัจเจกพุทธเจ้า พอพระปัจเจกพุทธเจ้าลับ
สายตาไป สุนัขก็ขาดใจตายลง

ด้วยผลกรรมที่สุนัขมีใจผูกพันกับพระปัจเจกพุทธเจ้า
มีความเลื่อมใสในท่าน ทำให้ได้ไปเกิดเป็นໂມษกเทพบุตรผู้มีเสียง
ไพเราะ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เพียงแค่กระซิบเบาๆ เสียงก็ดัง
ไปไกลถึง ๑ โยชน์ เมื่อพูดด้วยเสียงธรรมดา เสียงนั้นก็ดังกลบ
ทั่วทั้งสวรรค์ เป็นเสียงที่มีอานุภาพไพเราะเสนาะโสตมาก เพราะ
อานิสงส์ที่เห่าหอนพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยความเลื่อมใส

เพราะฉะนั้น ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย จึงเป็นทาง
มาแห่งมหากุศล นับเป็นบุญลาภอันประเสริฐที่เราได้เกิดมาเป็น
มนุษย์ มีโอกาสได้สวدمนต์สรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย
เพราะบุญนี้จะช่วยปิดนรกเปิดสวรรค์ให้เรา จะทำให้เราเป็นผู้
สมบูรณ์ด้วยมนุษย์สมบัติ ทิพยสมบัติและนิพพานสมบัติ

ดังนั้น เมื่อเราได้โอกาสดีที่สุดคือได้กายมนุษย์ ก็ควรจะ
ทำความดีกันให้เต็มที่ เร่งสร้างบารมีทุกวันและทำให้ใจให้หยุดนิ่ง
ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในให้ได้ ให้เห็นพระธรรมกายใสสว่าง
อยู่กลางกายตลอดเวลา ถ้าทำอย่างนี้ได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้มี
ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยที่แท้จริง

นั อ ม ใจ ไว้ ใน พุ ท ธ อ ง ค์

เราได้เป็นพระราชสมบุรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ
เป็นใหญ่ในแว่นแคว้น ยินดียิ่งในกรรมของตน นี่เป็นผลแห่ง
การบูชาด้วยดอกไม้ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราไปรดดอกไม้ใด
ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัปที่
๘๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มียศอนันต์ สมบุรณ์ด้วย
แก้ว ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ก็ด้วยอานุภาพแห่ง
พุทธบูชา นั้น

๑๓๓

หนทางแห่งการสร้างบารมี เป็นเส้นทางที่ยาวไกลและจะต้องอาศัยความเพียรเป็นผู้ไม่ประมาท จึงจะสามารถสร้างบารมีและข่มย่นหนทางในสังสารวัฏให้สั้นเข้ามาได้ ถ้าหากเป็นผู้ที่ประมาทในชีวิตแล้ว ก็ยิ่งจะทำให้เวลาของการเวียนว่ายตายเกิดนั้นยืดยาวออกไปเรื่อยๆ ไม่มีที่สิ้นสุด พระบรมศาสดาจึงตรัสว่า สังสารวัฏของผู้ที่ประมาทอยู่นั้น ยาวไกลเหลือเกิน การที่เราจะเป็นผู้ไม่ประมาทอย่างสมบูรณ์ได้นั้น ก็ต้องหมั่นนำใจของเราให้กลับเข้ามาอยู่ในแหล่งแห่งสติและแหล่งของปัญญา ต้องหมั่นทำใจหยุดใจนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ให้ได้ตลอดเวลา สติและปัญญาของเราจะได้เต็มเปี่ยมบริบูรณ์

มีวาระแห่งภาชิตที่ปรากฏอยู่ใน สกจิตตนิยเถราปทาน ความว่า

“เราได้เป็นพระราชาสมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ เป็นใหญ่ในแว่นแคว้น ยินดียิ่งในกรรมของตน นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกัปที่ ๙๑ แต่กัปนี้ เราโปรยดอกไม้ไต่ ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัปที่ ๔๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มียศอนันต์ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ก็ด้วยอานุภาพแห่งพุทธบูชา”

๑๓๔

การเจริญพุทธานุสติ มีพระพุทธรูปเป็นอารมณ์ หมายความว่า มีใจจดจ่ออยู่กับพระพุทธรูป ทุกวันทุกคืน ทั้งหลับ ตื่น ยืน เดิน นั่งนอน ระลึกรู้ถึงพระองค์ท่านอยู่ที่กลางกาย อยู่ตลอดเวลา อย่างนี้ได้ชื่อว่า มีพุทธานุสติอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าที่สุดสำหรับผู้ที่เกิดมาเป็นคนสร้างบารมี จะทำให้เราได้บุญใหญ่ เราเป็นพุทธศาสนิกชนจึงควรหมั่นระลึกถึงพระองค์ท่านเอาไว้ให้ดี

ถ้อยคำที่หลวงพ่อกล่าวข้างต้นนั้น เป็นคำรำพึงของ พระอรหันตเถระเจ้าองค์หนึ่งในสมัยพุทธกาล ที่ท่านเคยสร้าง บารมีเอาไว้ และได้รับอานิสงส์ที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จึงได้ เปล่งอุทานออกมา หลวงพ่ออยากจะทำเรื่องราวเหล่านั้น มาเปิดเผยให้ทุกท่านได้รับทราบ เราจะได้เกิดความเชื่อมั่นว่า บุญเล็กบุญน้อย ที่เราตั้งใจสั่งสมเอาไว้ในพระศาสนา โดยมี พระพุทธรูปอยู่ในใจ ย่อมเป็นทางมาแห่งผลานิสงส์อันยิ่งใหญ่ ไพศาลอย่างไม่มีประมาณทีเดียว

*ชีวประวัติการสร้างบารมีของพระเถระนามว่า สกจิตต-
นียเถระเจ้า ภพชาติในอดีต ท่านก็ได้บำเพ็ญบุญ สร้างบุญพอ

๑๓๕

สมควรในแต่ละชาติ แต่ก็ไม่มีบุญใหญ่ๆ ให้ได้สร้าง เพราะบางชาติที่เกิดมาก็ไม่ได้พบเนื้อนาบุญ บางชาติก็มีตกต่ำไปอยู่ในอบายภูมิ ชีวิตขึ้นๆ ลงๆ อย่างนี้หลายภพหลายชาติ เพราะประมาทและไม่มีโอกาสได้พบเจอเนื้อนาบุญ

กลับมาเกิดอีกครั้งหนึ่ง ก็เกิดมาในยุคของพระวิปัสสิ-
สัมมาสัมพุทธเจ้า ยุคนั้นก็เป็นยุคที่ธรรมะสว่างไสวไปทั่วชมพูทวีป
สรรพสัตว์ทั้งหลายผู้มีบุญเต็มเปี่ยม พอได้ฟังธรรมของพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้า ต่างก็ได้รับรสพระธรรม ตามสมควรแก่บุญ
บารมีของตนเอง ผู้ที่มีบุญเต็มเปี่ยมแล้วก็เป็นพระอรหันต์
บารมีรองๆ ลงไปก็เป็นพระอนาคามี พระสกิทาคามี พระโสดา-
บัน โคตรภูบุคคลลดหลั่นลงไปตามลำดับ บางท่านก็ไม่ได้
คุณวิเศษอะไรเลย แต่ว่าเป็นกัลยาณชน เมื่อฟังธรรมจาก
พระพุทธองค์แล้ว ก็เกิดความรู้สึกลึกซึ้งในเนื้อความแห่งธรรม
ผู้ที่เป็นมิฉชาติภูติ ก็กลับมาเป็นสัมมาทิฐิ รู้คุณค่าของบุญ
และตั้งแต่บัดนั้นมา ก็ได้สั่งสมบุญกับพระศาสนาอย่างเต็มที่
เต็มกำลัง

ในยุคนั้น พระเถระได้บังเกิดในช่วงที่พระตถาคตสิ้น
พระชนม์ชีพไปแล้ว เหลือเพียงคำสอนที่เหลืออยู่ไว้ให้เหล่านุชน
รุ่นหลังได้ศึกษา พอท่านเติบโตขึ้น ก็มีโอกาสดูคำสอนของ

๑๓๖

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทำให้เกิดความซาบซึ้งในเนื้อความแห่งพระธรรมนั้น บังเกิดความเสียใจว่า น่าเสียดายยิ่งนักที่เรายังไม่ทันได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ก็เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว นี่เพียงแค่ว่าเราได้ศึกษาคำสอนของพระองค์ท่านก็ยิ่งทำให้เราเกิดดวงปัญญาแจ่มแจ้ง รู้แจ้งเห็นจริงในชีวิตได้ หากเราได้เข้าเฝ้าเฉพาะพระพักตร์ ได้ฟังธรรมแล้วไซ้ เราคงมีโอกาสดำรงบรรลุลหิต ดังเช่นผู้อื่นบ้าง

ก็คิดอย่างนี้ทุกๆ วันทีเดียว แต่ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร มีอยู่วันหนึ่ง เกิดความคิดขึ้นมาว่า เราควรที่จะดำเนินตามรอยบาทพระพุทธรองค์ หมั่นบำเพ็ญเพียรให้สม่ำเสมอ หากเราทำได้อย่างนี้อาจจะได้บรรลุลหิตดังเช่นพระอริยเจ้าทั้งหลาย แม้ปรารถนาที่จะออกบวชในพระศาสนา แต่ก็ลังเล ตัดสินใจไม่ได้ ท่านคิดว่าอุปนิสัยเรานั้น ไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะมาอยู่ในท่ามกลางพระนคร ซึ่งมีผู้คนพลุกพล่าน หากเราบวชในพระศาสนาเพียงพรรษาแรกแล้วออกไปอยู่เพียงลำพัง พระอุปัชฌาย์ก็คงไม่อนุญาต เอาเถิด เราจะบวชเป็นฤาษีก็แล้วกัน

ท่านได้ออกบวชเป็นฤาษี เดินทางเข้าไปหิมวันตประเทศ มุ่งแสวงหาที่วิเวกนารีนรมย์ จนมาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นป่ารกชัฏ เป็นป่าทึบ เต็มไปด้วยสัตว์ร้ายเช่น สีสหะ เสือโคร่ง

น้อมใจไว้ในพุทธองค์

๑๓๖

ยักษ์ ผีเสื้อน้ำ ช้างดุ ม้าดุ ครุฑ และงู ได้ยินแต่เสียงลัฏฐ์ป่า
มากไปด้วยเสียงแห่งหมูนก ทั้งนกดูเหว่า นกการะเวก ส่งเสียง
ไพเราะกลบไปทั้งป่า ในบรรยากาศอย่างนี้ ฤๅษีกลับรู้สึก
เย็นกายเย็นใจเกิดความสงบใจอย่างประหลาด จึงตัดสินใจว่า
จะอยู่อาศัยในที่นี้ เพื่อทำความเพียร

พอหาที่พักได้แล้วก็สร้างอาศรม ทำที่มุงบัง แม้จะบวช
เป็นพระฤๅษีแล้วก็ตาม แต่ในใจของท่านนั้น ก็ยังเคารพ
เลื่อมใสต่อพระศาสดา คิดว่า การที่เรามาอยู่อย่างนี้ ก็เพื่อดำเนิน
รอยตามพระพุทธองค์ เราควรที่จะมีใจส่งไปในพระองค์ท่าน
ทุกๆ วัน ทุกๆ ค่ำ หากเรามีท่านเป็นอารมณ์แล้ว จะทำให้เรา
อยู่อย่างไม่วาดสะดุ้งตกใจกลัวต่อภัยต่างๆ จึงได้ก่อเจดีย์ทราย
ไว้ที่ซอกเขาแห่งหนึ่ง เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพระบรมศาสดา

แล้วทุกๆ วัน ดาบสนั่นจะนำดอกไม้มาสักการะพระเจดีย์-
ทรายนั้นโดยรำลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าทำความรู้สึกประหนึ่งว่า
ได้เข้าเฝ้าเฉพาะพระพักตร์ของพระพุทธองค์ บูชาด้วยดอกไม้
ป่านานาพันธุ์ เคารพบูชาพระเจดีย์ทรายนั้นราวกับพระพุทธองค์
ยังทรงพระชนม์ชีพอยู่ คอยดูแล ปัดกวาดเอาใจใส่พระเจดีย์
เหมือนดูแลเอาใจใส่พระบรมสารีริกธาตุทีเดียว ท่านนมัสการ
อยู่อย่างนี้จนตลอดชีวิต

๑๓๘

ขณะที่จะละจากโลก ในใจท่านนั้นก็มิภาพพระพุทเจ้า อยู่ภายในด้วยความเคารพเลื่อมใส ที่ไม่คลอนแคลน ด้วย อานุภาพแห่งบุญกรรมนั้น ท่านจึงท่องเที่ยวไปในเทวโลกและ มนุษย์ทั้งหลาย เมื่อเกิดเป็นเทวดาเสวยสวรรค์สมบัติ ก็ได้ ทิพยสมบัติที่ละเอียดประณีตล่วงเทวาททั้งหลาย เมื่อเกิดเป็น มนุษย์ก็ได้มหาสมบัติที่มากมายเกินมนุษย์ทั้งปวง ได้บังเกิด เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ที่สมบูรณ์ด้วยจักรพรรดิสมบัติอันเลิศ นับภพนับชาติไม่ถ้วนทีเดียว

ในพุทธรูปบาทกาลนี้ท่านได้มาบังเกิดในตระกูลเศรษฐี ด้วยอานุภาพบุญเก่า ทำให้สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ เพียบพร้อม ด้วยศรัทธาในพระศาสนา จึงออกบวช บวชได้ไม่นานท่านก็ได้ บรรลุลหรรณเป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา ท่านระลึกชาติไปดู บุญกรรมของตน พอเห็นแล้วก็เกิดปีติโสมนัสจึงเปล่งอุทานว่า

“ผลแห่งบุญที่เกิดขึ้น เพราะมีพระพุทเจ้าเป็นอารมณ์นี้ นำอัครรรย์เหลือเกิน เพียงเราก่อเจดีย์ทรายโปรยดอกไม้ต่างๆ กราบไหว้พระสถูป ดุจถวายบังคมพระลัมมาลัมพุทเจ้า เพียงแค่นี้เราก็ได้เป็นพระราชสมบุรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ เป็นใหญ่ในแคว้นแคว้น นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกับที่ ๙๑ แต่กับนี้ เราโปรยดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้นเราไม่รู้จักทุกคติเลย

๑๓๕

นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกับที่ ๘๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
มียศยิ่งใหญ่ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ภาพชาตินี้ เราถึงที่สุดแล้ว
เราสมบูรณ์ด้วยคุณวิเศษทั้งหลาย คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘
และอภิญา ๖”

เราจะเห็นว่า การน้อมใจไปในพระพุทธเจ้า แล้วกระทำการ
บูชาอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นทางมาแห่งมหากุศลทีเดียว
เป็นทางมาแห่งความสุขและมหาสมบัติทั้งหลาย ดังนั้นจึงไม่ใช่
เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เลย การที่เราส่งใจไปในพระพุทธเจ้าบ่อยๆ
สม่ำเสมอ จึงเป็นสิ่งที่สมควรทำอย่างยิ่ง และต้องทำให้เป็น
ปกตินิสัย เราจะได้รับอานิสงส์ใหญ่กระทั่งได้บรรลุมรรคผล
นิพพาน วิธีการทำอย่างง่ายๆ ก็คือ ต้องหมั่นนึกถึงองค์พระบ่อยๆ
จะเป็นพระปฏิมากรองค์ใดองค์หนึ่งก็ได้ นึกน้อมให้ท่านมาสิง
สถิตอยู่ในกลางกาย แต่ดีที่สุดให้เป็นพระแก้วใสใจจะได้บริสุทธิ์
ได้เร็ว ให้เห็นท่านชัดใสแจ่มอยู่ในกลางกาย ทำได้แบบนี้ จึง
ได้ชื่อว่า เคารพเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า มีพระพุทธเจ้าเป็น
อารมณ์อย่างแท้จริง ให้หมั่นทำกันให้ได้อย่างนี้

พ ร ะ ร ัต น ต ร ัย เ ป้ น เ ย้ ย ม

บุญอันเลิศ คือ อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สุขและกำลัง
ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้รู้แจ้งธรรมอันเลิศ เลื่อมใสในสิ่งที่เลิศ
คือเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ ผู้เป็นทักษิณะบุคคลอันเยี่ยม
เลื่อมใสในพระธรรมที่เลิศอันปราศจากราคะ เป็นที่เข้าไปสงบ
ระงับและเป็นสุข เลื่อมใสในพระสงฆ์ผู้เลิศ เป็นนาบุญชั้นเยี่ยม
ให้ทานในท่านผู้เลิศ ผู้มีปัญญาตั้งมั่นแล้วในธรรมอันเลิศ ให้
ทานแก่ท่านผู้เป็นบุญเขตอันเลิศ จะเกิดเป็นเทวดาหรือมนุษย์
ย่อมเข้าถึงสถานที่อันเลิศ บันเทิงใจอยู่

๑๔๒

บนเส้นทางอันยาวไกลในสังสารวัฏเราต้องรู้จักขวนขวาย
สั่งสมบุญบารมีกันอย่างต่อเนื่องที่เนื่องจากไม่ใช่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ เลย
ที่เราจะมองข้าม คิดได้แต่เพียงว่าจะทำเมื่อไรก็ได้ เพราะกว่าที่
เราจะได้บรรลุจุดหมายปลายทางที่แท้จริงของชีวิต ไม่ใช่เรื่อง
พอดิพอร้ายเลย หากเรายังเป็นผู้ที่ประมาทอยู่ ไม่เร่งสั่งสม
บุญบารมีและทำความเพียรในการเจริญสมาธิภาวนา เส้นทาง
นั้นก็ยิ่งจะยาวไกลออกไปอีก ดังนั้นการสั่งสมบุญควบคู่กันไป
กับการประพฤติปฏิบัติธรรม จึงเป็นภารกิจหลักที่เราต้องหมั่น
ทำให้เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

มีวาระแห่งสุภาสิตปรากฏอยู่ใน จุนทิสสูตร ความว่า

“อคุโธ เว ปสนน่าน	อคุคฺ ธมฺมํ วิชานตํ
อคุเค พุทุเช ปสนน่าน	ทกฺขิณฺเญเย อนุตฺตเร
อคุเค ธมฺเม ปสนน่าน	วิราคุปสเม สุขे
อคุเค สงฺฆเ ปสนน่าน	ปฺญญกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
อคุคฺสฺมี ทานํ ททตํ	อคุคํ ปุญฺญํ ปวทฺตติ
อคุคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ
อคุคฺสฺส ทาตา เมธาวิ	อคุคฺธมฺมสมาธิโต
เทวภูโต มนุสฺสโส วา	อคุคฺปฺปตฺโต ปโมทติ

บุญอันเลิศ คือ อายุ วรรณะ ยศ เกียรติ สุขและกำลัง

พระรัตนตรัยเป็นเยี่ยม

๑๔๓

ย่อมเจริญแก่บุคคลผู้รู้แจ้งธรรมอันเลิศ เลื่อมใสในสิ่งที่เลิศ คือเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ ผู้เป็นทักษิณบุคคลอันเยี่ยม เลื่อมใสในพระธรรมที่เลิศอันปราศจากราคะ เป็นที่เข้าไป สงบระงับและเป็นสุข เลื่อมใสในพระสงฆ์ผู้เลิศ เป็นนาบุญ ชั้นเยี่ยม ให้ทานในท่านผู้เลิศ ผู้มีปัญญาตั้งมั่นแล้วในธรรม อันเลิศ ให้ทานแก่ท่านผู้เป็นบุญเขตอันเลิศ จะเกิดเป็น เทวดาหรือมนุษย์ ย่อมเข้าถึงสถานที่อันเลิศ บันเทิงใจอยู่”

ผู้มีจิตเลื่อมใสในสิ่งที่ควรเลื่อมใส ย่อมมีใจที่ละเอียด ประณีต นุ่มนวลควรแก่การงาน และเหมาะสมที่จะเป็น ภาชนะรองรับบุญกุศลที่จะเกิดขึ้นจากการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา เมื่อใจละเอียดย่อมมีธรรมะภายในที่ละเอียด เช่นกัน มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึก สิ่งอื่นที่ประเสริฐ เลิศกว่าพระรัตนตรัยภายในนี้ไม่มีอีกแล้ว เมื่อเราได้เข้าถึง พระรัตนตรัยภายในตัวของเราเอง เท่ากับว่าเราได้เข้าถึงสิ่งที่ เลิศที่สุดแล้วของชีวิต

เราทั้งหลายเป็นผู้ที่โชคดีมาก ที่มีโอกาสรับรู้ ว่า อะไรที่ เป็นสิ่งที่เลิศที่สุด และยังสามารถประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึง สิ่งที่เลิศนั้นได้ การประพฤติอย่างนี้ได้ชื่อว่า ดำเนินรอยตาม เยี่ยงอย่างบัณฑิตนักปราชญ์ทั้งหลายในกาลก่อน วันนี้จึงมี

๑๔๔

เรื่องราวที่จะนำมาเล่า เพื่อมาเป็นตัวอย่างสำหรับนักสร้างบารมีทั้งหลาย คือว่าเมื่อใดที่ผู้มีบุญยังไม่รู้ว่า สิ่งใดที่เลิศที่สามารถอำนวยความสะดวกเป็นเลิศ และยังเป็นทั้งที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดนั้น แท้ที่จริงแล้วเป็นอย่างไร เมื่อไม่รู้ก็ไม่ได้อยู่นิ่งเฉยเสีย ท่านเหล่านั้นจะตระเวนหาคำตอบให้ได้ทีเดียว แม้ว่าจะลำบากยากแค้นสักเพียงไหนก็ไม่ยอมย่อท้อ เพราะพื้นฐานของชีวิตของทุกๆ คน ย่อมต้องการสิ่งที่เลิศ สิ่งที่ดี สิ่งที่สามารถประโยชน์สุขให้ด้วยกันทั้งนั้น แต่สิ่งที่ต้องการนั้น จริงๆ แล้วคืออะไร

*ครั้งในสมัยพุทธกาล เคยเกิดเรื่องทำนองนี้มาแล้ว ในสมัยนั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่พระเวฬุวันมหาวิหาร ใกล้กรุงราชคฤห์ ซึ่งพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้สร้างถวาย และพระองค์ยังพระราชทานอภัยให้แก่สัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในบริเวณนั้นอีกด้วย สัตว์ที่ว่านั้นก็มีการรวมอยู่ด้วย เพราะสาเหตุนี้เอง พระเวฬุวันจึงมีชื่อเรียกยาวขึ้นกว่าเดิมว่า พระเวฬุวันกลั่นทก-นิวาปสถาน กลั่นทก แปลว่า กระแต นิวาปสถาน แปลว่า ที่ให้อาหาร ดังนั้นสถานที่แห่งนี้จึงเป็นที่ให้อาหารแก่กระแตทั้งหลายด้วย

พระรัตนตรัยเป็นเยี่ยม

๑๔๕

ในนั้น มีราชกุมารีพระองค์หนึ่ง เป็นเชื้อพระวงศ์ พระนามว่า จุนที มีสมบัติและบริวารมากมาย มีมากถึง ๕๐๐ คัน และมีกุมารี ๕๐๐ คน เป็นบริวาร ราชกุมารีจุนทีนี้ เป็นกุมาริกาที่รำลึกกันว่าเป็นผู้ที่มีปัญญามาก และมีบุญมากทีเดียว เมื่อได้ฟังกระทู้ปัญหาอะไรขึ้นมาแล้ว มักจะนำเอาไปขบคิดพิจารณาหาเหตุผลผลเสมอๆ มีอยู่วันหนึ่ง ราชกุมารีได้นั่งคุยกับพระภคดา พระนามว่า จุนทะ ซึ่งท่านเป็นสัมาทิฏฐิบุคคล เชื่อบุญ เชื่อบาป และตั้งแต่เข้าวัดปฏิบัติธรรม ก็ได้รับการปลุกฝังในสิ่งเหล่านี้ด้วย พระราชกุมารจุนทะเองก็มีความปรารถนาให้น้องสาวของตนเป็นผู้ที่มีที่พึ่งให้กับตนเอง จึงกล่าวขึ้นว่า

“น้องรัก ผู้หญิงหรือผู้ชายก็ตามที่เป็นผู้ถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งที่ระลึก แล้วรักษาศีลทั้งห้าข้อคือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤติดิฉินในกาม การพูดมุสา และการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ผู้นั้นตายไปแล้วจะไม่พลัดตกไปในทุกคติเลย มีแต่จะท่องเที่ยว ในสุคติโลกสวรรค์เท่านั้น”

เมื่อจุนทีกุมารีได้ฟังถ้อยคำอย่างนี้ก็เกิดความสงสัยขึ้นในใจว่า สิ่งที่ว่าชายของเรบอกมานี้ คืออะไรกันแน่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่วานั้น เป็นอย่างไรกัน เราจะเข้าไปไต่ถามผู้รู้ที่ไหนดีหนอ ขบคิดอยู่พอสมควรทีเดียว พอนึกได้จึงคิดว่า

พระรัตนตรัยเป็นเยี่ยม

๑๔๖

เรารู้ผู้ที่สามารถจะให้คำตอบนี้ได้แล้วในวันนี้ โดยเราจะเดินทางไปได้ตามพระบรมศาสดา เมื่อราชกุมารคิดอย่างนั้น จึงได้ตระเตรียมและเดินทางไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมกับบริวารทั้ง ๕๐๐ คนของพระนาง โดยมีรถ ๕๐๐ คันเป็นพาหนะ

พอเมื่อราชกุมารจอมปราชญ์มาถึงที่ประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ถวายบังคมพระพุทธรองค์แล้วนั่งลงอยู่ ณ ที่สมควร พอได้โอกาสเหมาะจึงทูลถามปัญหาแก่พระบรมศาสดาเกี่ยวกับที่ตัวเองมีความสงสัยว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พี่ชายของหม่อมฉันได้กล่าวกะหม่อมฉันว่า ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือเป็นชาย ควรถึงพระพุทฺธ พระธรรม และพระสงฆ์ สมาทานรักษาศีล ทั้งทำให้บริบูรณ์ เมื่อตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์อย่างเดียว หม่อมฉันมีความสงสัย อยากจะขอลถามว่า ผู้ที่เลื่อมใสในพระศาสดาเช่นไรเล่า เมื่อตายไปแล้วจะไปสู่สุคติอย่างเดียว เลื่อมใสในพระธรรมเช่นไร จึงสามารถที่จะเข้าถึงสุคติอย่างเดียว เลื่อมใสในพระสงฆ์เช่นไร จึงจะเข้าถึงสุคติเช่นเดียวกัน ผู้ที่ทำศีลของตนเองให้บริบูรณ์อย่างไรเล่า ถึงจะไปสู่สุคติอย่างเดียว”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าได้สดับดังนั้น ก็ทอดพระเนตรดูราชกุมารด้วยพระทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาเยือกเย็นด้วยมหากรุณา จึงตรัสตอบว่า “ดูก่อนจุนท์ บรรดาลสัตว์ทั้งหลายที่มี

พระรัตนตรัยเป็นเยี่ยม

๑๔๓

อยู่ในสากลโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์สองเท้า สี่เท้า มีเท้ามาก มีเท้าน้อยหรือไม่มีเท้าก็ตาม จะมีรูปร่างมีสัญญาหรือไม่มี สัญญาที่มีอยู่ประมาณเท่าใดก็ตาม พระตถาคตเจ้าเป็นผู้เลื กกว่าสัตว์เหล่านั้นทั้งหมด

ชนเหล่าใดเลื่อมใสในพระพุทธรเจ้า ชนเหล่านั้นได้ชื่อว่า เลื่อมใสในสิ่งที่เลิศ วิบากหรือผลอันเลิศย่อมมีแก่ผู้นั้น วิราคะ เป็นธรรมที่ย้ายความเมา กำจัดความกระหาย ถอนเสียซึ่งอาลัย เข้าไปตัดวัฏฏะเป็นที่สิ้นตัณหา คลายกำหนด เป็นที่ดับทุกข์ ชนเหล่าใดเลื่อมใสในวิราครธรรมนี้ ชนเหล่านั้นได้ชื่อว่า เลื่อมใสในสิ่งที่เลิศ ผลอันเลิศย่อมบังเกิดขึ้น พระสงฆ์สาวก ของพระพุทธรเจ้า เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เป็นผู้ควรแก่ของ ที่ควรคำนับ ควรต้อนรับ ควรแก่ของทำบุญ ควรทำอัญชลี เป็น เนื่อนาบุญของโลก ผู้ที่เลื่อมใสในสงฆ์เหล่านี้ ชื่อว่าเลื่อมใส ในสิ่งที่เลิศ

ศีลที่พระอริยเจ้าทั้งหลายปรารถนา รักษาอย่างดีไม่ขาด ไม่ต่าง ไม่พร้อย ไม่ทะลุ เป็นอิสระ อันวิญญูชนสรรเสริญ เป็น ไปเพื่อสมาธิ เป็นอริยกัณตศีล เลิศกว่าศีลทั้งหลาย ผู้ใดทำให้ บริบูรณ์ในอริยกัณตศีลนี้ ผู้นั้นได้ชื่อว่า ทำให้บริบูรณ์ในสิ่งที่เลิศ วิบากที่มีผลอันเลิศ ย่อมเกิดขึ้นแก่เขา

๑๔๘

ราชกุมารได้ฟังพระดำรัสของพระบรมศาสดาแล้ว ก็เกิดมหาปีติซาบซึ้งในรสพระธรรม เกิดความกระจำแจ้งใน คำถามของตน ทำให้เกิดความเคารพเลื่อมใสในพระบรมศาสดา เป็นอันมาก ตั้งแต่นั้นมา เธอได้ตั้งใจทำโอวาทที่พระพุทธองค์ แสดงไว้ จึงทำให้ชีวิตมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง มีพระรัตนตรัย เป็นสรณะปฏิบัติตามที่ชาย

เราจะเห็นว่า ในพระดำรัสของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น พระองค์ยังทรงยืนยันว่า พระรัตนตรัยเป็นสิ่งที่เลิศประเสริฐสุด ผู้ที่มีจิตใจเลื่อมใสในพระรัตนตรัยอย่างเต็มเปี่ยม ย่อมมีวิบาก คือผลอันเลิศละเอียดประณีตตามไปด้วย บุญอันเลิศย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้นั้น

ดังนั้นเมื่อเรารับรู้รับทราบอย่างนี้แล้ว ควรหมั่นทำใจให้ เลื่อมใสในพระรัตนตรัยให้ยิ่งๆ ขึ้นไป จนกระทั่งสามารถเข้าถึง และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระรัตนตรัยภายในตัวของเรานั้น ให้ได้ หากทำได้แบบนี้ ชีวิตของเราก็จะได้เข้าถึงฐานะอันเลิศ คือพระนิพพานอย่างแน่นอน

๑๕

รัตนะ ๗

ยัง ผู้ พระ รัตน ต รั ย ไ ม ไ ด้

รัตนะใด ๆ ที่มีมากมายในโลกนี้
รัตนะนั้นทั้งหมด เทียบไม่ได้กับพุทธรัตนะ
ดังนั้น ขอความสุขสวัสดิ์จึงมีแก่ท่านทั้งหลาย

รัตนะ ๗ ยังสู้ พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๑

“การปฏิบัติธรรม” ก็คือการฝึกใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึง พระรัตนตรัยภายใน ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ รัตนะทั้งสามนี้เป็นสรณะที่แท้จริงของชาวพุทธและของชาวโลก ทั้งหมด เราปฏิบัติธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงรัตนะทั้ง สามนี้ให้ได้ ถ้าเข้าถึงเมื่อไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง ที่บรรลุมรรคผลของการเกิดมาเป็นมนุษย์ พระรัตนตรัยมี อยู่หลายระดับ ซ้อนกันเป็นชั้นๆ เข้าไปภายใน ถ้าเราทำใจให้ หยุดได้ก็จะเข้าถึง แต่ถ้าหยุดไม่ได้ก็เข้าไม่ถึง เพราะ “หยุด เป็น ตัวล่ำเร้ง”

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ว่า

“ยงฺกิญฺจิ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุณฺณํ

รตนํ พุทฺธสฺมํ นตฺถิ ตสฺมา โสตฺถิ ภวนฺตุ เต

รัตนะใดๆ ที่มีมากมายในโลกนี้ รัตนะนั้นทั้งหมด เทียบไม่ได้กับพุทธรัตนะ ดังนั้น ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่ ท่านทั้งหลาย”

นักปฏิบัติธรรมผู้มีใจหยุดนิ่งดีแล้ว จะมีแต่พระรัตนตรัย ภายในเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด ส่วนผู้ถึงความเต็มเปี่ยม ของชีวิตฝ่ายฆราวาส คือพระเจ้าจักรพรรดิ จะมีรัตนะ ๗ ประการ เป็นสัญลักษณ์ รัตนะทั้ง ๗ เป็นของผู้มีบุญ ปราภฏเกิดขึ้นมา

รัตนะ ๗ ยังสู้พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๒

ด้วยอานุภาพแห่งบุญที่สั่งสมมานับภพนับชาติไม่ถ้วน

*ในวันที่รัตนะ ๗ จะบังเกิด พระเจ้าจักรพรรดิจะชำระกาย วาจา ใจ ให้บริสุทธิ์ โดยรักษาอุโบสถศีลซึ่งเป็นศีลที่จะทำให้ใจห่างจากเครื่องพันธนาการของชีวิต เมื่อท่านสมาทานศีล ๘ แล้ว ท่านจะระลึกนึกถึงผลบุญที่ได้สั่งสมมานับภพนับชาติไม่ถ้วน และด้วยอานุภาพแห่งบุญนั้น รัตนะทั้ง ๗ ก็บังเกิดขึ้นเป็นเครื่องยืนยันในบุญญาธิการของพระองค์ท่าน รัตนะทั้ง ๗ นั้นก็มีจักรแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว นางแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว แล้วก็มิดวงแก้วมณี แก้ว ๗ อย่างนี้ จะช่วยทำให้พระเจ้าจักรพรรดิมีความสุข มีอานุภาพ ปกครองไปได้ทั่วถึงทวีปทั้งสี่

ทวีปทั้งสี่ในที่นี้ หมายถึงโลกทั้งโลกที่เราอาศัยอยู่นี้เป็น ๑ ทวีป รวมกับอีก ๓ โลก ที่มีมนุษย์อาศัยอยู่เช่นเดียวกันเป็น ๔ ทวีป โดยมีเขาพระสุเมรุเป็นแกนกลางของภพสาม ทวีปทั้ง ๔ อยู่กันคนละทิศ ทิศเหนือมีอุตตรกุรุทวีป ทิศใต้มีชมพูทวีป ทิศตะวันตกมีอปรโคยานทวีป ทิศตะวันออกมีบุพพวิเทหทวีป ทวีปทั้งสี่ล้วนมีมนุษย์อยู่อาศัย มีกายหยาบเช่นเดียวกับเรา แต่ละทวีปหน้าตาก็ไม่เหมือนกัน บางทวีปหน้ากลมเหมือน

รัตน ๗ ยังสู้พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๓

พระจันทร์ บางทวิปหน้าสี่เหลี่ยม บางทวิปก็มีหน้าคล้ายสามเหลี่ยมหน้าจั่ว คือคางแหลม แล้วก็ชมพุทวิปของเรานี้หน้ารูปไข่เป็นส่วนใหญ่

พระเจ้าจักรพรรดิจะปกครองทวิปทั้ง ๔ ซึ่งติดต่อกันได้เพียงทางเดียวคือทางอากาศ ไปด้วยจักรแก้ว จักรแก้วไม่ได้มีลักษณะเหมือนอย่างที่เขาสีเขียนหรือจินตนาการกัน มันคนละจักรแก้วกับของพระเจ้าจักรพรรดิ ลักษณะสวยงามที่เดียวจักรแก้วจะทำหน้าที่พาไปทุกทิศทุกทาง ในทวิปทั้งสี่ติดต่อกันได้และไม่ใช่จะพาไปได้เฉพาะพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์เดียว แต่พาข้าราชการบริวารไปด้วยได้ และยังพาชาวทวิปอื่นมายังชมพุทวิปของเราก็ได้

ขุนพลแก้วจะทำหน้าที่ดูแลบ้านเมืองแทนท่าน เหมือนนายกรัฐมนตรีทำหน้าที่แทนพระราชา แต่บ้านเมืองในยุคนี้ไม่ต้องมีการทำมาหากิน ไม่มีเรื่องธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง ไม่มีเรื่องผลประโยชน์ แต่มีเรื่องคุณประโยชน์ พระเจ้าจักรพรรดิจะทำหน้าที่สั่งสอนชาวโลกทั้งสี่ให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลในธรรม มีศีล ๕ เป็นปกติ ทุกคนเป็นอยู่ได้ด้วยอำนาจแห่งบุญของพระเจ้าจักรพรรดิ ขุนพลแก้วจะทำหน้าที่คอยดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยไม่ให้เกิดความเดือดร้อนไปถึงพระเจ้าจักรพรรดิ

รัตนะ ๗ ยังกู้พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๔

ขุนคลังแก้วจะดูแลเกี่ยวกับเรื่องสมบัติ สมบัติจะอยู่ที่ตรงไหน ขุนคลังแก้วมองเห็นหมด แล้วก็มียานุภาพนำเอามาได้ รัตนชาติที่อยู่ตามเชิงเขาสดตบรรพต ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ มีชื่อเรียกไพเราะทั้งนั้น มีรัตนชาติเกิดขึ้นมากมาย ในทวีปทั้งสี่ก็มีมาก สมบัติอันเป็นของมนุษย์หายากๆ กิติ เป็นกึ่งมนุษย์ อมนุษย์ หรือเป็นของทิพย์กิติ ขุนคลังแก้วสามารถนำเอามาให้พระเจ้าจักรพรรดิได้

ส่วนนางแก้วนั้นจัดการดูแลเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เพื่อให้เกิดความสุขความสบาย นางแก้วจะมีรัศมีกายสว่างออกจากตัว คล้ายๆ กับเทพธิดาบนสวรรค์ สวยงามมาก ไม่มีข้อ ปุ่ม ปมให้เห็นเลย ผิวพรรณสวย หน้าร้อนตัวก็เย็น หน้าหนาวตัวก็อุ่น ปรับอุณหภูมิร่างกายได้ มีปกติกล่าวถ้อยคำที่ไพเราะ เสียงเพราะ มีรูปสมบัติ คุณสมบัติ ทรัพย์สมบัติพร้อมหมด

ช่างแก้ว ม้าแก้ว ก็เป็นพาหนะที่สวยงามมาก แล้วก็สะดวกสบายยิ่งกว่ายานพาหนะสมัยนี้ สามารถเดินทางไป ในอากาศได้ ไปในน้ำ ในดินได้ ไปรอบโลกภายในพริบตาเดียว ยังไม่มียานพาหนะอันใดที่จะไปได้รวดเร็วเหมือนช่างแก้ว ม้าแก้ว จะไปช้าก็ได้ ไปเร็วก็ได้ เป็นช่างที่สวยงาม แตกต่างจากช่างเมืองมนุษย์ ถ้าเอามาเทียบกัน ช่างเมืองมนุษย์นั้น

รัตน ๗ ยังสู้ พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๕

เหมือนหมู แล้วก็แก้ตั้งแต่เกิด พอเกิดมาหนังก็เหี่ยวยุ่น

แต่ข้างแก้วหนังจะตึง ตัวกะทัดรัดสวยงามสง่า ไม่มีข้อ
ไม่มีปม งวงก็ไม่ยาวเหมือนช้างเมืองมนุษย์ คือยาวพอดีๆ
ดวงตาก็สวยราวกับตาของเทพบุตร คือ ปกติตาข้างทั่วไปตา
มันจะตึ่เล็กๆ แต่นี่ข้างแก้ว ตาโตสวยงามทีเดียว เนื้อตึง หางยาว
เป็นพวง ยาวพอดี ตรงปลายเป็นรูปดอกบัว เหาะเหินเดิน
อากาศได้ ทำให้ใหญ่ก็ได้ ให้ตัวเล็กก็ได้ ให้หายก็ได้ ให้เห็นก็ได้
ไปในทวีปทั้งสี่ก็ได้อีกเหมือนกัน

ม้าแก้วก็เช่นเดียวกัน สวยงาม เป็นม้าสุขุมลชาติ
เหาะเหินเดินอากาศได้เช่นเดียวกับข้างแก้ว งามไม่มีที่ติ ขนก็
ไม่รุงรัง เรียบเหมือนหรีวไว้แล้วอยู่เสมอ เรียบแปล้ แนบไปกับ
ตัวตลอด หางก็เป็นพวงสวยงาม เดินไม่มีอาการกระเพื่อม
สมมติเราถือแก้วน้ำ ไปนั่งอยู่บนหลังม้าแก้วหรือข้างแก้ว
ไม่ว่าที่จะซุซระแคะไหนก็ตาม น้ำในแก้วไม่มีหกเลย ไม่มีอาการ
กระเพื่อม เหมือนน้ำที่ตั้งอยู่บนพื้นเรียบในที่นิ่งๆ นี่ก็เป็นความ
อัศจรรย์ของม้าแก้ว

สิ่งสุดท้ายก็คือ ดวงแก้วมณี มีรัศมีสว่าง เย็น สว่างทั้ง
กลางวัน สว่างทั้งกลางคืน ลอยไปไหนมาไหนได้ แฉกจะส่องดู
ภพภูมิอะไรต่างๆ ก็เห็นได้ ดูทีไกลก็ได้ ดูทีใกล้ก็ได้ ที่ลับที่แจ้ง

รัตนะ ๗ ยิ่งสู้พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๖

ได้หมด ลักษณะก็กลมรอบตัวเหมือนดวงแก้วอย่างนี้แหละ ไม่ใช่เป็นรูปแท่งแปดเหลี่ยมอย่างที่ได้ยินได้ฟังกัน เป็นสัญลักษณ์ของผู้มีบุญ และดวงแก้วนี้จะบันดาลให้พืชพันธุ์ธัญญาหารเครื่องบริโภคนูปบริโภคบังเกิดขึ้นได้ เพราะฉะนั้นดวงแก้วจึงเป็นสิ่งที่สำคัญทีเดียว

ในสมัยพุทธกาล ก็ยังมีดวงแก้วของท่านโชติกเศรษฐี คือที่อยู่ของท่าน เป็นปราสาทแก้ว ในปราสาทสว่างด้วยดวงแก้วเหมือนแสงไฟ จะให้สว่างทั่วถึงทั้งหมดก็ได้ จะให้สว่างแล้วไม่มีเงาของวัตถุสิ่งของเลยก็ได้ จะให้สว่างเฉพาะส่วนก็ได้เหมือนดวงแก้วของท่านโชติกเศรษฐี ผู้มีบุญในกาลก่อน

เรื่องของรัตนะเป็นสิ่งที่ใครๆ ก็ปรารถนาแต่จะเกิดขึ้นได้เฉพาะผู้มีบุญเท่านั้น รัตนะทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็ยิ่งสู้พระรัตนตรัยไม่ได้ รัตนะ ๗ ประการ เป็นเพียงโลกียทรัพย์ ไม่สามารถทำให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ แต่พระรัตนตรัย คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ รัตนะ ๓ อย่างนี้เท่านั้นเป็นรัตนะอันทรงคุณค่าที่สุด เป็นที่พึงได้ ให้ความสุขที่แท้จริงแก่ผู้เข้าถึง และทุกคนก็เข้าถึงได้ การจะเป็นเจ้าของรัตนะนี้ได้ มีวิธีเดียว คือต้องทำใจหยุดนิ่งเท่านั้น เข้าถึงแล้วจะมีความสุขทุกทิวาราตรี เมื่อมีทุกข์ก็ช่วยให้พ้นทุกข์ มีสุขแล้วก็ทำให้สุขยิ่งขึ้น

รัตน ๗ ยังสู้พระรัตนตรัยไม่ได้

๑๕๖

ขึ้นไป เป็นเหตุให้กาย วาจา ใจ สะอาดบริสุทธิ์เพิ่มมากขึ้น

พระรัตนตรัยทรงอนุภาพมากขนาดนี้ นอกจากจะเป็น
ที่พึ่งให้แก่ตัวเองแล้ว ยังเป็นที่พึ่งให้กับมวลมนุษยชาติอีกด้วย
เพราะฉะนั้นให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งให้ดี เมื่อหยุดนิ่ง
ถูกส่วน จะได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในกันทุกคน ชีวิตที่ปลอดภัย
คือชีวิตที่ได้เข้าถึงพระรัตนตรัย ผู้เข้าถึงพระรัตนตรัยจะปลอดภัย
ทั้งในโลกนี้และในปรโลก

ก า ย แ ห่ ง ก า ร ต ร ั ฐ รั ฐ ร ร ม

ในกาลใดแล ธรรมทั้งหลาย มาปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มี
ความเพียรเพ่งอยู่ ในกาลนั้น พราหมณ์ย่อมกำจัดมาร และ
เสนามารเสียได้ คุจพระอาทิตย์กำจัดความมืด ส่องสว่างอยู่ใน
อากาศ ฉะนั้น

๑๖๐

“ธรรมกาย” เป็นกายแห่งการตรัสรู้ธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหลักของพระพุทธศาสนาและของโลก ถ้าเข้าถึงได้เราจะเป็นพุทธศาสนิกชนที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง ทั้งภายนอกและภายใน จะรู้ซึ่งในคุณของพระรัตนตรัยว่าเป็นสภาวะที่พึงที่ระลึกอันสูงสุดของมวลมนุษยชาติ เราจะหายสงสัยในอานุภาพอันไม่มีประมาณของพระรัตนตรัย จะเปลี่ยนจากผู้ไม่รู้มาเป็นผู้รู้แจ้ง ทำให้เข้าใจโลกและชีวิตได้อย่างถูกต้อง สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข สร้างบารมีเพื่อมุ่งไปสู่อายตณนิพพาน ดังนั้นเราจึงควรที่จะปฏิบัติธรรม เพื่อให้เข้าถึงธรรมกายกันทุกๆ คน

*พระบรมศาสดาทรงเปล่งอุทานได้คงไม่พระศรีมหาโพธิ์ว่า

“ยथा หเว ปาตุกวนติ ธมฺมา
อาตาปีโน ฉายโต พุราหมณฺสสุ
วิฐุပ္ยังฺ ติฏฺฐติ มารเสนํ
สุริยว โสภาสยมนตฺลิกขํ

ในกาลใดแล ธรรมทั้งหลาย มาปรากฏแก่พราหมณ์
ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ ในกาลนั้น พราหมณ์ย่อมกำจัดการ
และเสนามารเสียได้ ดุจพระอาทิตย์กำจัดความมืด ส่องสว่าง

๑๖๒

ประเภท คือประเภทที่ ๑ ส่งจิตออกนอกตัว ประเภทที่ ๒ นำจิตเข้ามาไว้ในตัว ผู้ที่ส่งจิตออกนอกตัวจะไม่พบธรรมกาย แม้ผู้นำจิตเข้ามาไว้ในตัว จะเข้าถึงธรรมกายได้ ก็ต้องเอาใจมาหยุดนิ่งที่กลางตัว ดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางอย่างเดียว

ถ้าหากส่งจิตออกนอกตัว อาจจะมีแสงสว่างได้บ้าง และก็มักจะมึนมิติเลื่อนลอยต่างๆ เกิดขึ้นมา เพราะฉะนั้นบูรพาจารย์ในกาลก่อน ท่านจึงสอนไม่ให้ยึดติดในมิติที่เลื่อนลอยเหล่านั้น เพราะยังไม่ใช่วิธีที่จะทำให้เข้าถึงธรรมกาย

นักปฏิบัติธรรมที่ส่งจิตเข้ามาในตัวก็เช่นเดียวกัน ผลของการปฏิบัติจะพบดวงสว่าง อาจจะมีบางครั้งที่พบกายของตัวเอง บางครั้งพบองค์พระ แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรต่อไป ไปต่อไม่ได้ เพราะยังวางใจไม่ถูกที่ ไม่ถูกส่วน

หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านสละชีวิตเป็นเดิมพันทีเดียว ศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง ตั้งแต่ส่งจิตออกนอกตัว นำจิตเข้ามาในตัว แล้วก็ประกอบจิตเข้ามาไว้กลางตัว ซึ่งท่านก็พบว่า การส่งจิตออกนอกตัว แม้กระทั่งในตัวนั้น ยังไม่ทำให้พบธรรมกาย แต่ต้องน้อมนำใจเข้ามาไว้ตรงกลางตัวเท่านั้น จึงจะพบด้วยการหยุดใจไว้ตรงฐานที่ ๗

เมื่อหยุดถูกส่วนจะเห็นเป็นดวงใสๆ อย่างเล็กขนาด

๑๖๓

เท่าดวงดาวในอากาศ อย่างกลางขนาดพระจันทร์วันเพ็ญ
อย่างใหญ่ขนาดพระอาทิตย์ยามเที่ยงวัน หรือยิ่งกว่านั้น เมื่อ
หยุดถูกส่วนหนักเข้า จะเข้าไปพบกายต่างๆ ตั้งแต่กายมนุษย์-
ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม และกายธรรม
เมื่อทราบวิธีเข้าถึงธรรมกายแล้ว ท่านก็มีมหากรุณา ได้นำสิ่งนี้
มาเผยแผ่ต่อชาวโลก เพื่อให้ทุกคนได้เห็นว่า พระรัตนตรัยจริงๆ
นั้นอยู่ในตัวของเราเอง เป็นทั้งที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดของมวล
มนุษยชาติ

ธรรมกายเป็นกายแก้วเรียกว่า “พุทธรัตนะ” ดวงธรรม
ที่ทำให้เป็นธรรมกาย หรือความรู้ที่หลั่งออกมาจากกลางของ
พระธรรมกายเรียกว่า “ธรรมรัตนะ” ธรรมกายละเอียดที่รักษา
ธรรมรัตนะเอาไว้ นั่นเรียกว่า “สังฆรัตนะ” ซึ่งซ่อนอยู่ภายใน

พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ แม้จะแยกกันตามชื่อ
แต่ความจริงนั้น รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหมือนเพชร
ที่มีทั้งเนื้อดี สีดี แล้วก็แววดี รวมเรียกว่าเพชร เนื้อดี ได้แก่
พุทธรัตนะ สีดี ได้แก่ธรรมรัตนะ แววดี ได้แก่สังฆรัตนะ ทั้งสามนี้
รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อยู่ในกลางตัวของเรานี้แหละ

เมื่อหลวงปู่วัดปากน้ำท่านค้นคว้าต่อไป ก็พบว่า ต้องอยู่
กลางตัว หากอยู่กลางตัวแล้วจะสว่างที่สุด ความสว่างกับความ

บริสุทธิ์นั้นมีความสัมพันธ์กัน ยิ่งสว่างเท่าไร ความบริสุทธิ์ก็ยิ่งมีมากขึ้น ความสว่าง ความบริสุทธิ์ และความมั่นคงของจิตก็มีความสัมพันธ์กัน อยู่นอกตัวเหมือนยีนหมิ่นๆ หมิ่นเตียง หมิ่นโตะ วางใจอยู่ในตัวเหมือนเขยิบเข้ามาหน่อย ต่อเมื่ออยู่กลางตัวนั้นแหละ จึงจะเหมือนยีนอยู่จุดกึ่งกลางของโตะ มีความมั่นคง ไม่หวั่นไหว ต่ออะไรเลยทีเดียว

เพราะฉะนั้น ต้องวางใจให้ถูกที่และถูกส่วน จึงจะเข้าถึงธรรมกาย ถ้าไม่ถูกที่ก็เข้าไม่ถึง เมื่อปฏิบัติไม่ได้เข้าไม่ถึง ก็ทำให้เข้าใจผิดคิดว่าธรรมกายคือลัทธิใหม่ คือวิธีการทำสมาธิแบบใหม่ เป็นวิธีที่ ๔๑ ซึ่งที่จริงไม่ใช่อย่างนั้น เป็นความเข้าใจผิดกันไปเอง

ธรรมกายนี้ไม่ใช่ของใหม่ ไม่ใช่ณิกายใหม่ ไม่ใช่วิธีที่ ๔๑ แต่เป็นวิธีปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมกาย ซึ่งรวมอยู่ใน ๔๐ วิธี นั้นแหละ เนื่องจากเราใช้คำไม่ครบถ้วน มักจะใช้คำว่า เป็นวิธีธรรมกาย แต่ถ้าคำเต็มแล้ว เขาใช้คำว่า วิธีปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงธรรมกาย วิธีเข้าถึงธรรมกาย

แล้วธรรมกายที่อยู่ภายในกลางตัวนี้ ก็เป็นวิธีปฏิบัติแบบ สติปัฏฐาน ๔ คือตามเห็นกายในกายเข้าไปเรื่อยๆ ตั้งแต่กายภายในชั้นอยู่ในกายภายนอก แล้วกายภายในชั้นอยู่ในกายภายใน ตามพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา จิตในจิต และ

ธรรมในธรรมของแต่ละกายไปอย่างนี้ เป้าหมายก็เพื่อไปให้ถึงกายที่สุด คือกายธรรมอรหัต ที่มีแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว จะเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่รู้กลายเป็นผู้รู้แจ้ง รู้เห็นไปตามความเป็นจริง ความรู้นี้เกิดจากการเห็นแจ้งเห็นได้ด้วยธรรมจักขุ คือตาธรรมกาย และหยั่งรู้ได้ด้วยญาณของธรรมกาย

เมื่อทราบแล้ว ทำให้ตื่นจากความหลับใหล หลุดจากกิเลสอาสวะ อะไรต่างๆ ที่ครอบงำอยู่ เช่นความโลภทำให้จิตหิว ความโกรธทำให้จิตร้อน ความหลงทำให้จิตมืด หิว ร้อน มืด เหล่านี้ดับไปหมด เมื่อเข้าถึงธรรมกายจะมีความรู้สึกอึดอัด เบิกบานใจ จิตใจจะเย็นสบาย แล้วก็โล่งว่าง ทำให้เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อาจหาญว่าเรงอยู่ในธรรม

เพราะฉะนั้น การเห็นธรรมกายนี้ จึงได้ชื่อว่าเห็นพระพุทธเจ้า ดังที่พระพุทธองค์ทรงยืนยันว่า ธมฺมกាយโ อหํ อิติปิ ตถาคตคือธรรมกาย ธรรมกายคือตถาคต ตถาคตเป็นชื่อพระพุทธเจ้า พระองค์ใช้คำนี้ เพราะใจของพระองค์ปล่อยวางกายภายนอก ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้วเข้าไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกายที่เป็นธรรมชั้นร์ เป็นกายที่มีแต่ความสุขและความบริสุทธิ์ล้วนๆ

เรื่องราวของธรรมกายนี้ เป็นสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้ง แต่ก็
ไม่ยากเกินกว่าที่เราจะเข้าถึงได้ ถ้าหากทุกท่านหมั่นฝึกใจให้
หยุดนิ่ง เป็นประจำสม่ำเสมอ นำใจกลับเข้ามาไว้ที่ศูนย์กลางกาย
ให้ได้ทุกเวลา ลักวันหนึ่ง เราต้องเข้าถึงพระธรรมกายกัน
ทุกคนเลย ธรรมกายเป็นกายแห่งการตรัสรู้ธรรมที่มีอยู่แล้ว
ในกลางกายของมนุษย์ทุกคน แต่มนุษย์ทุกคนอาจเข้าไม่ถึง
พระธรรมกายได้หมด เพราะปฏิบัติไม่ถูกวิธี แต่ถ้าปฏิบัติ
ถูกวิธี จะเข้าถึงธรรมกายกันหมดทั้งโลกอย่างแน่นอน

ผู้ขีดขวาง
การสร้างบารมี

ชนเหล่าใด จักสำรวมจิต
ที่ท่องเที่ยวในที่ไกลๆ เทียวไปดวงเดียว
ไม่มีสรีระ มีถ้ำเป็นที่อาศัย
ชนเหล่านั้น จะพ้นจากเครื่องผูกแห่งมาร

๑๖๕

เวลาแห่งการเจริญสมาธิภาวนา เป็นเวลาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะเราจะได้ประพฤติปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นลัทธิธรรมนำพาชีวิตให้เข้าถึงความสุขหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งมวล เมื่อได้ฟังธรรมและปฏิบัติธรรม ก็จะเข้าใจความเป็นจริงของชีวิตแล้วมุ่งแสวงหาสาระอันแท้จริง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุด เพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“**ทฺรจกมฺ เอกจรี อสรีริํ คฺกุหาสยํ**
เย จิตฺตํ สญฺญเมสฺสนนฺติ โมกฺขนฺนํติ มารพนฺธนา.

ชนเหล่าใด จักสำรวมจิต ที่ท่องเที่ยวในที่ไกลๆ เทียบไปดวงเดียว ไม่มีสรีระ มีถ้าเป็นที่อาศัย ชนเหล่านั้น จะพ้นจากเครื่องผูกแห่งมาร”

การฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง รักษาใจดวงนี้ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ อดมไปด้วยกุศลธรรมให้ได้ตลอดเวลา เป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตของเรา เพราะปกติของใจที่ยังไม่ได้ฝึก มักจะแล่นไปตามอารมณ์ที่ชอบใจ คิดไปในเรื่องคน ลัทธิ สิ่งของ ซึ่งเป็นเรื่องนอกตัว เมื่อใจไม่ได้อยู่ที่ต้นแหล่งของสติของปัญญา จึงทำให้ถูกกิเลสมารคอยบังคับบัญชาเราได้ คำว่ามารหรือพญามาร

หมายถึง ผู้วางความดีนั้น เราจะได้ยินได้ฟังกันอยู่บ่อยๆ

ในพระไตรปิฎกมีบันทึกไว้หลายแห่ง แต่ก็ไม่ได้บอกลักษณะของมารว่า มีรูปร่างหน้าตาอย่างไร เราจะเห็นมารตัวจริงได้ ก็ต่อเมื่อใจหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์แล้วเท่านั้น ซึ่งปกติของมารจะคอยขัดขวางคนทำความดี ให้มีอุปสรรคต่างๆ นานา แต่มารไม่สามารถบังคับผู้มีใจหยุดนิ่งดีแล้วได้ จะบังคับได้ก็เฉพาะผู้ที่มัวสนใจไปในเรื่องไร้สาระ สงสัยออกนอกศูนย์กลางกายเท่านั้น สอดกิเลสอาสวะเข้าไปบังคับบัญชามนุษย์ให้ทำบาปอกุศลบ้าง ให้ประทุษร้ายผู้บริสุทธิ์ด้วยวิธีการต่างๆ บ้าง

*ดังเรื่องที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล ขณะที่พระมหาโมคคัลลานเถระ กำลังเดินจงกรมอยู่กลางแจ้ง ท่านได้ถูกมารเข้าไปสิงอยู่ในท้อง มีความรู้สึกวาท้องของท่านเหมือนมีถั่วหมักหนักเหมือนหินอยู่ภายใน ท่านสงสัยจึงสอดส่องญาณเข้าไปดู ก็เห็นมารเข้าไปอยู่ในท้องของท่าน ท่านจึงกล่าวกับมารว่า “มารผู้ลามก ท่านจงออกมาเดี๋ยวนี้ ท่านอย่าเบียดเบียนเราเลย เพราะการเบียดเบียนนั้นจะเป็นทุกข์แก่ท่านตลอดไป”

ขณะที่กล่าวกับมารนั้น พระมหาโมคคัลลานะทราบวามารกำลังคิดว่า ท่านไม่เห็นมาร ท่านจึงกล่าวซ้ำข้อความเดิม

และกล่าวเสริมว่า “มารผู้ลามก เรารู้จักท่านและรู้ว่าท่านคิดอะไรอยู่ ท่านอย่าเข้าใจว่า เราไม่รู้จักท่านนะ” เมื่อมารได้ยินดังนั้น จึงทราบว่พระมหาโมคคัลลนารู้แล้ว มารจึงออกมาอยู่ที่ข้างประตูพระวิหาร พระโมคคัลลนากล่าวว่า “มารเอ๋ย เราเห็นท่านยืนอยู่ข้างบานประตู ท่านอย่าเข้าใจว่าเราไม่เห็นท่าน เมื่อก่อนเราเคยเป็นมารชื่อทูลี มีน้องสาวชื่อกาลิ ท่านเป็นบุตรน้องสาวของเรา และเป็นหลานชายของเราเอง” เมื่อท่านทักทายมารจบแล้ว ก็ได้เล่าเรื่องในอดีตให้มารฟังว่า

ในสมัยของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า กกุสันธะ พระองค์มีมหาสาวกชื่อวิรุระและลัญชีวะ มีอยู่ครั้งหนึ่ง พระลัญชีวะนั่งเข้าสัญญาเวทียตนิโรธอยู่ใต้โคนไม้ พวกคนเดินทางเห็นท่านนั่งนิ่งก็เข้าใจผิดคิดว่าท่านมรณภาพแล้ว จึงได้ช่วยกันจุดไฟเผาท่านแล้วก็จากไป พอครบกำหนดรุ่งเช้า พระลัญชีวะ ก็ออกจากนิโรธสมาบัติ แล้วเดินบิณฑบาตเข้าไปในหมู่บ้าน ชาวบ้านเห็นท่านเดินมาด้วยผิวพรรณที่เปล่งปลั่งผ่องใส เกิดความอัศจรรย์ใจยิ่งนักที่ไฟไม่อาจทำอันตรายท่านได้ พร้อมกับได้บอกถึงการกระทำของพวกตนเอง อีกทั้งได้ขอมาลาโทษที่ได้ทำพลั้งพลาดล่วงเกินท่าน

ในครั้งนั้น พระมหาโมคคัลลนเคยเป็นมารชื่อทูลี ท่านมีความคิดว่า เราจะดลใจพวกชาวบ้านให้ด่าบριภาษ

เบียดเบียนพวกภิกษุผู้มีศีลมีกัลยาณธรรม เพื่อจะให้ภิกษุสงฆ์
มีจิตหวั่นไหว แล้วตกอยู่ภายใต้อำนาจของท่าน พระภิกษุเมื่อ
ถูกตำราว่า ก็เกิดความหวั่นไหว แล้วตกอยู่ภายใต้อำนาจของท่าน
จึงไม่อาจหาญในการแสดงธรรม ที่จะสั่งสอนมนุษย์ให้เข้าถึง
ธรรมได้ เมื่อชาวบ้านละโลกไปจึงตกนรกกันมากมาย

พระพุทธองค์เมื่อทรงทราบความนั้น จึงประทานโอวาท
ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกชาวบ้านถูกทูลีमार دلใจ ชักชวนให้ด่า
บริภาษเบียดเบียนภิกษุพวกเธอรู้เหตุนี้แล้วจงอย่ามีจิตเศร้าหมอง
ให้พวกเธอเจริญสมาธิภาวนา ตั้งจิตอยู่ในพรหมวิหารธรรม
แผ่ไปทุกทิศทุกทางโดยไม่มีประมาณ เธอก็จะเอาชนะนะมารได้”
พวกภิกษุก็ปฏิบัติตามพุทธโอวาท จนสามารถหลุดจากการบังคับ
บัญชาของทูลีमार ได้

เมื่อทูลีमारบังคับเหล่าภิกษุไม่ได้ จึงเปลี่ยนอุบายใหม่
โดย دلใจชาวบ้านให้มาลัการะ เคารพ นับถือ บูชาภิกษุทั้งหลาย
โดยหวังจะให้ภิกษุติดในลาภลัการะ จิตใจจะได้หวั่นไหว
ทูลีमारจะได้ช่องเข้าบังคับพระภิกษุ ก็ปรากฏว่า ภิกษุผู้ประมาท
ก็หลงติดในลาภลัการะ มีจิตฟุ้งซ่าน ไม่เป็นอันประพฤติธรรม
ไม่อาจหาญในการแสดงธรรมให้มหาชนฟัง แต่คนที่ทำบุญ
ทำลัการะ เคารพ นับถือ บูชาภิกษุสงฆ์ก็ได้บุญบารมี เมื่อละ
โลกไปก็เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์กันมากมาย

๑๓๓

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบความเป็นไปทั้งหมดจึงตรัสเตือนเหล่าภิกษุว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอถูกมารดลใจอีกแล้ว เพราะไม่สำรวมอินทรีย์ ให้พวกเธอจงพิจารณาความไม่งามในร่างกาย ให้เห็นว่าเป็นของปฏิกุลไม่น่ายินดี แล้วเธอจะหลุดพ้นจากบ่วงมาร” เมื่อพระภิกษุนำไปปฏิบัติ ก็ทำให้ไม่ติดในลาภสักการะ จึงไม่ถูกทูลีमारบังคับเอาได้ เมื่อทูลีमारรู้ว่าทำอะไรภิกษุสงฆ์ไม่ได้ ก็เกิดความโกรธกระวนกระวายขึ้นมาอย่างหนัก

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้ากำลังเสด็จบิณฑบาต โดยมีพระวิรุระเป็นปัจฉาสมณะ ทูลีमारก็เข้าไปสิงเด็กคนหนึ่งให้เอาก้อนหินขว้างพระผู้มีพระภาคเจ้า แต่ก้อนหินโดนศีรษะพระวิรุระ จนแตกเลือดไหลเป็นทาง พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงชำเลืองดู ก็รู้ว่าเป็นการกระทำของมาร จึงตรัสว่า “ทูลีमारเจ้าทำเกินไปแล้ว เจ้าไม่รู้ประมาณตัวเองเลย” ขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอยู่นั้น มหาปฐพีแม่น้ำ ๒๔๐,๐๐๐ โยชน์ ไม่อาจรองรับกรรมหนักของทูลีमार ได้แยกออกเป็นช่องให้เปลวไฟอันโชติช่วงจากมหานรกปรากฏขึ้นมา แล้วดูทูลีमारลงไปทันที

ทูลีमारหมกหม้อยู่ในมหานรก ถูกทรมานนานหลายพันปีนรก เมื่อเทียบกับเวลาในโลกมนุษย์ นับเป็นเวลายาวนานทีเดียว และยังคงต้องหมกหม้อยู่ในอุสสทนรกนานถึงหมื่นปีนรก เสวย

ผู้ขัดขวางการสร้างบารมี

๑๗๔

ทุกขเวทนาแสนสาหัส พระมหาโมคคัลลานะท่านได้เล่าเรื่องนี้ให้มารซึ่งเป็นหลานของท่านฟัง เมื่อมารได้ฟังแล้ว ก็เสียใจ ละอายในการกระทำของตนเอง จึงได้อันตรธานหายไป ไม่กล้ามารบกวนท่านอีก

เห็นได้ว่า มารหรือพญามารซึ่งเป็นผู้ขวางการสร้างความดีของเรานั้น จะมีอุปนิสัยมากไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง มีความเห็นผิดคิดว่าพระรัตนตรัยไม่มีคุณ และทำทุกวิถีทางเพื่อให้ร้ายพระรัตนตรัย ประทุษร้ายผู้บริสุทธิ์ที่มีมรรคผล นิพพานเป็นแก่นสาร อยากจะให้มนุษย์ทั้งโลกตกอยู่ภายใต้การบังคับของเขา ให้ทำความชั่วต่างๆ และเมื่อมารบังคับใครไม่ได้ ดั่งใจ ก็จะไม่พอใจแค้นขุ่นเคืองใจ ใช้วิธีที่รุนแรงทำลายให้พินาศย่อยยับ แต่ถึงอย่างไรธรรมะย่อมชนะอธรรมเสมอ ในที่สุดมารก็ต้องพ่ายแพ้ต่อความดี

ดังนั้น เราอย่ายอมให้เขาบังคับ ให้เอาชนะด้วยกำลังใจ ที่บริสุทธิ์เข้มแข็ง มุ่งมั่นทำความดีของเราต่อไปอย่างไม่หวั่นไหว และให้ช่วยกันขยายบ้านกัลยาณมิตรให้มากๆ ชักชวนผู้มีบุญมาร่วมกันทำความดี ทำใจให้ผ่องใสด้วยการหมั่นทำใจให้หยุดนิ่งทุกๆ วัน ให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ แล้วเราจะหลุดพ้นจากการบังคับบัญชาของพญามาร จะมีความเป็นใหญ่ในตัว เป็นอิสระอย่างแท้จริงกันทุกๆ คน

๔๐ วิชา

เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

ผู้ใดแล มีศรัทธาตั้งมั่นเกิดขึ้นแล้วแต่ รากแก้วคือ
อริยมรรค ประดิษฐานมั่นคง อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร
พรหม หรือผู้ใดผู้หนึ่งในโลก ไม่พรากไปได้ ควรเรียกผู้นั้นว่า
เป็นบุตรเกิดแต่พระอุระ เกิดแต่พระโอษฐ์ของพระผู้มีพระภาค
เป็นผู้เกิดแต่พระธรรม เป็นผู้ที่พระธรรมเนรมิตขึ้น เป็นผู้รับ
มรดกพระธรรม ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะคำว่า ธรรมกาย ก็ดี
ว่า พรหมกาย ก็ดี ว่า ธรรมภูต ก็ดี ว่า พรหมภูต ก็ดี เป็น
ชื่อของตถาคต

๑๗๓

ธรรมกาย เป็นแก่นของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของมนุษย์ทุกคนในโลก ผู้ที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม ฝึกใจให้หยุดนิ่งจนได้เข้าถึงพระธรรมกาย ได้พบกับพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะและสังฆรัตนะ ที่ใสสว่างอยู่กลางกาย จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ประสบความสุข ความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิต ถือได้ว่าเป็นชาวพุทธที่แท้จริง ที่ได้บรรลូវัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ เพราะเราเกิดกันมาแต่ละภพแต่ละชาติ ก็เพื่อปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมกาย ธรรมกายนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายระดับชั้น ซ้อนกันอยู่ภายในตัวของเรา จะเข้าถึงได้ต้องทำใจให้หยุดนิ่งอย่างเดียว การฝึกใจให้หยุดนิ่งจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่เราต้องเอาใจใส่

*พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน อัครคัมภีร์สูตร ว่า

“ยสส โข ปนสส วาเสฏฺฐา ตถาคเต สทฺธา นิวิฏฺฐา
มุลชาตา ปติฏฺฐิตา ทฬฺหา อสํหาริยา สมณเณ วา พุราหมณเณ
วา เทเวน วา มาเรน วา พุรฺหมุณา วา เกณจิ วา โลกสฺมี
ตสฺเสตํ กลลํ วาจา ย ภควโตมฺหิ ปฺตฺโต โอรสो มฺหโต ชาโต
ธมฺมโช ธมฺมนิรมฺมิตो ธมฺมทายาโทติ ฯ ตํ กิสฺส เหตุ ฯ ตถาคตสฺส
เหตํ วาเสฏฺฐา อธิวณฺํ ธมฺมกาโย อิติปิ พุรฺหมกาโย อิติปิ
ธมฺมภาโต อิติปิ พุรฺหมภาโต อิติปิ

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๗๘

ดูกรวาเสฏฐะและภารทวาชะ ก็ผู้ใดแล มีศรัทธา ตั้งมั่นเกิดขึ้นแล้วแต่ รากแก้วคืออริยมรรค ประดิษฐานมั่นคง อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือผู้ใดผู้หนึ่งในโลก ไม่พรากไปได้ ควรเรียกผู้นั้นว่า เป็นบุตรเกิดแต่พระอุระ เกิดแต่พระโอษฐ์ของพระผู้มีพระภาค เป็นผู้เกิดแต่พระธรรม เป็นผู้ทีพระธรรมเนรมิตขึ้น เป็นผู้รับมรดกพระธรรม ชื่อนั้น เพราะเหตุไร เพราะคำว่า ธรรมกายก็ดี ว่า พรหมกายก็ดี ว่า ธรรมภูตก็ดี ว่า พรหมภูตก็ดี เป็นชื่อของตถาคต”

ตถาคต คือธรรมกาย การอุบัติขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงหมายถึง การอุบัติขึ้นของพระธรรมกายนั่นเอง ผู้ได้เข้าถึงธรรมกาย ได้ชื่อว่า เป็นสาวกที่เกิดแล้วโดยธรรม เป็นธรรมทายาทผู้สืบอายุพระศาสนา ธรรมกายเป็นกายที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกๆ คน หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พระมงคลเทพมุนี ท่านได้ค้นคว้าวิชาธรรมกาย แล้วก็พบว่า ธรรมกายนั้นแหละคือพระพุทธรูป มีคำยืนยันเป็นหลักฐานในพระไตรปิฎก ทั้งฉบับของเถรวาท มหายาน วัชรยาน ทุกนิกายมีหมด ดังนั้น คำว่า ธรรมกาย จึงเป็นสิ่งที่ควรเชิญชวนให้มาพิสูจน์ เราจะรู้ว่าจริงก็ต่อเมื่อเข้าถึงได้จริง ถ้าไปรู้ไปเห็นแล้วก็หายสงสัย

การปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายนั้น มีอยู่หลายวิธี แต่ที่มีบันทึกไว้ในวิสุทธิมรรคมีอยู่ ๔๐ วิธีด้วยกัน

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๖๕

ทุกวิธีล้วนเป็นไปเพื่อให้เข้าถึงธรรมกายทั้งนั้น ถ้าหากปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักสติปัฏฐาน ๔ ที่พระบรมศาสดาทรงประทานไว้ไม่ว่าจะเริ่มด้วยวิธีไหน แต่สุดท้ายจะเข้าถึงธรรมกายเหมือนกันหมด ๔๐ วิธีนั้นคือ กลืน ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ อัปปมัญญา ๔ อรูป ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา และจตุธาตุววัฏฐาน

เช่นถ้าเริ่มจากกลืน ๑๐ สมมติว่าเรากำหนดกลืนน้ำเป็นอารมณ์ พอใจหยุดถูกส่วน ภาพน้ำนั้นก็หายไป แล้วเกิดเป็นดวงสว่างขึ้นมาแทนที่ หากเราน้อมดวงสว่าง มาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ได้ ก็จะเป็นดวงปฐมมรรค เป็นหนทางเบื้องต้นที่จะเข้าถึงธรรมกายภายใน ส่วนท่านที่จะกำหนดเอากลิ่นอื่นเป็นอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศธาตุ หรืออะไรก็แล้วแต่ พอใจหยุดถูกส่วนจะเห็นเป็นดวงสว่างเหมือนกันหมด

ที่นี่ ถ้าหากเริ่มต้นจากอสุภะ เพ่งพิจารณาซากศพไปจะด้วยวิธีการใดก็ตาม เพ่งเฉยๆ หรือแยกแยะเป็นส่วนๆ หรือจะใช้จินตมยปัญญา ความรู้จากตำรับตำรามาพิจารณา จะให้เห็นเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หรือเป็นปฏิกูลอะไรก็แล้วแต่เมื่อใจหยุดนิ่งสนิทมากเข้า ภาพอสุภะที่รู้สึกว่ามันงาม เน่าเหม็นจะใสเป็นแก้ว แล้วเปลี่ยนเป็นดวงสว่างไปเอง ถ้าน้อมเอาเข้ามาไว้ตรงฐานที่ ๗ ก็เป็นปฐมมรรค ซึ่งเป็นหนทางเบื้องต้นที่จะ

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๘๐

เข้าถึงธรรมกายเช่นกัน

หากเราเริ่มจากกำหนดลมหายใจเข้าออก ที่เรียกว่า อานาปานสติ หมายถึงการใช้สติจับลมหายใจเข้าออกเพียง อย่างเดียว ถ้าเอาสติไปผูกกับลมหายใจได้จริงๆ จะมีความรู้สึก ว่า ลมมันนิ่งเหมือนไม่ได้หายใจ พอลมหยุด ใจก็หยุด พอใจหยุด ดวงธรรมก็เกิดเป็นดวงสว่าง ใสเป็นแก้วทีเดียว อย่างเล็กขนาด ดวงดาวในอากาศ อย่างกลางก็ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ อย่างใหญ่ก็ขนาดพระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน

ถ้าหากลมมาหยุดที่ปากช่องจมูก ก็จะได้ดวงที่ตรงนั้น ถ้าหยุดอยู่ที่กลางทรวงอก ดวงก็อยู่ที่กลางทรวงอก ถ้าอยู่ ลึก ลงไปอีก ที่สุดของลมหายใจ ดวงจะอยู่ที่สุดของลมหายใจ คือ ฐานที่ ๗ ถ้าหยุดดวงอยู่ข้างนอกที่ปากช่องจมูก แล้วตั้งเอาไว้ อยู่อย่างนั้นเฉยๆ เราจะไม่พบธรรมกาย ได้เพียงความสุข ความเบิกบาน มีสติ มีปัญญาอยู่ตรงนั้นอย่างเดียว ต้องไปที่สุด ลมหายใจ คือตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นี่เท่านั้น จึงจะพบ ธรรมกาย

ต่อมา ถ้าเราเริ่มมาจากอนุสติ ๑๐ เช่นเราระลึกนึกถึง คุณของพระรัตนตรัย คุณของพระพุทธเจ้าก่อน พอระลึกนึกถึง คุณของท่านตั้งแต่พุทธประวัติของท่านเรื่อยมาเลย จิตใจเกิด

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๘๑

ความเบิกบานชุ่มชื่น มีความสุขภายใน ปลอ่ยวางอารมณ์ภายนอก
พอปลอ่ยวางอารมณ์ภายนอก ใจก็หยุด พอใจหยุด ความสว่าง
ก็เกิด ถูกส่วนเข้าก็รวมเป็นดวงสว่างเกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกาย
อนุดิอย่างอื่นก็ทำเหมือนกันนี้แหละ เช่นนึกถึงศีลที่สะอาด
บริสุทธิ์ของเรา ศีลนั้นจะกลายเป็นดวงศีลให้เราเห็นกันเลย
ทีเดียว พอหยุดนิ่งทำความละเอียดหนักเข้า จะเข้าไปพบกาย
ต่างๆ เรื่อยไป จนถึงธรรมกายได้เช่นเดียวกัน

ธรรมกายนี้ เป็นของมีอยู่จริงในกลางตัวของเรา เป็น
ของมีอยู่เก่าก่อน ไม่ใช่ของใหม่ ไม่ใช่วิธีการใหม่ และไม่ใช่
นิยายใหม่ แต่เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติธรรมอย่างจริงๆ จังๆ
หลวงปู่วัดปากน้ำท่านได้ผ่านมาหมดทั้ง ๔๐ วิธี เมื่อศึกษาต่อไป
ท่านก็พบว่า “ทางเดินของใจที่จะเข้าถึงธรรมกาย ต้องนำกลับ
มาตั้งไว้ตรงฐานที่ ๗ เท่านั้น ทุกวิธีต้องเดินตามแนวนี้ ผิดจาก
นี้ก็เข้าไม่ถึง” นี่ครูของเราท่านว่าไว้อย่างนี้ แล้วยังสรุปไว้อีกว่า
“หยุดเป็นตัวสำเร็จ” จะปฏิบัติตามแนวไหน ถ้าหยุดใจเป็น หยุดใจ
ไว้ที่ศูนย์กลางกาย สุดท้ายจะเข้าถึงธรรมกายกันได้ทุกๆ คน

ในกัมมัฏฐานทั้ง ๔๐ วิธีนั้น ท่านแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท
คือส่งจิตออกนอกตัว จะได้ดวงสว่างข้างนอกตัว ส่งจิตกลับเข้า
มาข้างในตัว ก็ได้ดวงสว่างภายในตัว และหากส่งจิตเข้าสู่

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๘๒

ศูนย์กลางกาย จะได้ดวงธรรมตรงกลางกาย ซึ่งเป็นดวงปฐมมรรค เป็นต้นทางไปสู่อายตณนิพพาน เมื่อดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางภายในที่เรียกว่า “มัชฌิมา ปฏิปทา” ได้แล้ว คราวนี้ได้ชื่อว่า อุชุปฏิปันโน กันทีเดียว คือเป็นผู้ปฏิบัติตรงต่อหนทางพระนิพพานนั่นเอง

ฉะนั้น ไม่ว่าเราจะปฏิบัติวิธีไหนก็ตาม พอใจหยุดนิ่งเป็นเอกัคคตา มีอารมณ์ดี อารมณ์เดียว อารมณ์สบายแล้ว จะต้องได้ดวงสว่างเหมือนกันหมด ถ้าเห็นแสงสว่างอยู่ข้างนอก ท่านให้กำหนดดวงสว่างมาไว้ที่ปากช่องจมูกซึ่งเป็นฐานที่ ๑ เพราะบางท่านคุ้นกับการกำหนดลมหายใจเข้าออก พอหยุดอยู่ตรงนั้นก็ให้เลื่อนไปฐานที่ ๒ ตรงเพลาตา ตรงหัวตาที่น้ำตาไหล ฐานที่ ๓ อยู่ทีกลางกึ่งศีรษะในระดับเดียวกับหัวตาของเรา

ฐานที่ ๔ อยู่ที่เพดานปาก ช่องปากที่อาหารสำคัญ ฐานที่ ๕ อยู่ทีปากช่องคอเหนือลูกกระเดือก ฐานที่ ๖ อยู่กลางท้องในระดับเดียวกับสะดือ ให้ดวงสว่างเคลื่อนเข้ามาเรื่อยๆ อย่างนี้แล้วค่อยๆ ประคองนำมาตั้งไว้ตรงฐานที่ ๗ เหนือสะดือขึ้นมาสองนิ้วมือ

ฐานที่ ๗ นี้เป็นตำแหน่งเดียว เป็นที่ตั้งเดียว ที่จะทำให้เราเข้าถึงธรรมกาย เมื่อใจหยุดนิ่งถูกส่วนดีแล้ว ดวงสว่างนั้น

๔๐ วิธี เพื่อเข้าถึงพระธรรมกาย

๑๘๓

จะขยายออก แล้วดวงใหม่จะผุดซ้อนขึ้นมาแทนที่ ไสกว่าเดิม สว่างกว่าเดิม เพียงแต่ใจนิ่งๆ อย่างเบาสบาย ไม่มีอาการลุ่ม ไม่แรง ไม่รู้สึกยินดียินร้ายกับประสบการณ์ภายในมากเกินไป ใจเป็นกลางๆ ดวงธรรมภายในก็จะผุดซ้อนขึ้นมา ตามความละเอียดของใจ เห็นเป็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ สดุดกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จะเห็นกายมนุษย์ละเอียด ซ้อนอยู่ภายใน

หยุดนิ่งต่อไปอีก จะพบกายต่างๆ ที่ละเอียดซ้อนกันอยู่ภายใน คือกายทิพย์หยาบ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหมหยาบ กายรูปพรหมละเอียด กายอรูปพรหมหยาบ กายอรูปพรหมละเอียด เมื่อใจหยุดนิ่งแน่นขึ้นไปอีก จะเข้าถึงพระธรรมกาย มีลักษณะเป็นกายแก้ว เกตุดอกบัวตูม ไสเกินใส สวยเกินสวย งามไม่มีที่ติ เป็นกายที่พ้นจากไตรลักษณ์ เป็นธรรมชั้นร์ คือทั้ง ก้อนกายท่าน เป็นธรรมล้วนๆ บริสุทธิ์ล้วนๆ คงที่ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่เข้าถึงแล้ว จึงมีแต่ความสุข เชื่อว่าได้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิตแล้ว เพราะฉะนั้นให้ทุกๆ ท่านตั้งใจ ปฏิบัติกัน พิสูจน์ให้เห็นด้วยตัวของเราเอง แล้วเราจะหายสงสัย จะเกิดความมั่นใจ แล้วอยากศึกษาวิชชาธรรมกายที่ละเอียด ลึกซึ้งยิ่งๆ ขึ้นไปอีก

๑๙

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

ท่านทั้งหลายพึงทำความเพียรเครื่องเพื่อกิเลส
พระศาสดทั้งหลายเป็นแต่เพียงผู้ชี้บอก
เหล่าชนผู้ดำเนินแล้ว มีปกติเพ่งพินิจ
ย่อมหลุดพ้นจากเครื่องผูกแห่งมารได้

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๘๖

มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเพื่อแสวงหาความสุข แต่ทว่าคนส่วนใหญ่ยังขาดกัลยาณมิตรเป็นผู้ชี้บอก ว่าความสุขที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ใด เพราะสิ่งนี้ไม่ได้อยู่นอกตัว ไม่ต้องแสวงหาจากที่ไหน แต่อยู่ในกายยาววา หนาคืบ กว้างศอกของตัวเรานี่เอง วิธีการแสวงหาก็ก็นิ่งถึงสิ่งที่ทำให้ใจเราสบาย นิ่งถึงพระพุทธรูปที่เราเคารพบูชา นิ่งไปพร้อมๆ กับการทำธุรกิจ การงาน กิจวัตรประจำวัน หากเราทำอย่างนี้อย่างสม่ำเสมอทุกๆ วัน จะเป็นการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้ผ่อนคลาย ไม่ช้าเราจะประสบในสิ่งที่พึงปรารถนา คือได้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ ซึ่งเป็น เอกัณตบรมสุข

พระลัมมะลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“ตุมहेติ กิจจํ อาตปปี อกฺขาตาโร ตถาคตา
ปฏฺฐิปนฺนา ปโมกฺขนฺติ ฌายิโน มารพฺพธนา

ท่านทั้งหลายพึงทำความเพียรเครื่องเผากิเลส พระตถาคตทั้งหลายเป็นแต่เพียงผู้ชี้บอก เหล่าชนผู้ดำเนินไปแล้ว มีปกติเพ่งพินิจ ย่อมหลุดพ้นจากเครื่องผูกแห่งมารได้”

พระบรมศาสดาของเรา กว่าพระองค์จะได้ตรัสรู้อนุตตร-
ลัมมะลัมโพธิญาณ ต้องบำเพ็ญบารมียาวนานถึง ๔ อสงไขย

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๘๓

แสนมหากัป ทรงมีขันติธรรมเป็นเลิศ มีความเพียรพยายาม
นำตนให้หลุดพ้นจากทุกข์ตลอดเวลา และสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งก็
คือว่า นอกจากเพียรพยายามเพื่อพระองค์เองแล้ว ยังมีพระทัย
มุ่งมั่นที่จะให้สรรพสัตว์หลุดพ้นตามอีกด้วย จึงทรงสั่งสมบารมี
อย่างยิ่งยวด ทรงยอมสละได้แม้เลือดเนื้อและชีวิตเป็นทาน
เพื่อให้ได้มาซึ่งพระสัพพัญญุตญาณอันประเสริฐ

พอมานในภพชาตินี้ หลังจากที่พระองค์สลัดตนออกจาก
กามสุขัลลิกานุโยค ซึ่งพรั่งพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ ๕ ใน
พระราชวัง ด้วยการเสด็จออกมหาภิเนษกรรมเพื่อแสวงหาทาง
หลุดพ้นแล้ว พระองค์ก็มุ่งมั่นแสวงหาหนทางสายกลางซึ่งเป็น
ทางไปสู่อายตนิพพาน ยาวนานถึง ๖ ปี กว่าจะได้ตรัสรู้ทรงได้
รับความทุกข์ทรมานมาก ซึ่งมนุษย์ปุถุชนคนธรรมดาอยากที่จะ
ทนได้ เพราะทรงบำเพ็ญทุกรกิริยาที่เรียกว่า อัตตกิลมณานุโยค
คือทรมานพระวรกายจนซูบผอม เหลือเพียงหนังหุ้มกระดูก

ในที่สุดพระองค์ก็เปลี่ยนมาปฏิบัติตามหลักมัชฌิมา-
ปฏิปทา คือดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางภายในอย่างเบาสบาย
จนตรัสรู้เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า เป็นโลกวิทูผู้รู้แจ้งโลกทั้งปวง
พระองค์เป็นผู้ฝึกสรรพสัตว์ให้ดำเนินไปสู่ทางพระนิพพานได้
เป็นอย่างดี เพราะทรงรู้วาระจิต ทราบถึงอริยาคัยของเหล่า
เวไนยสัตว์ หากบุคคลใดมีความตั้งใจที่จะฝึกฝนตนเองอย่าง

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๘๘

แท้จริง พระองค์ก็สามารถที่จะแนะนำให้บุคคลนั้น ได้บรรลุธรรมาภิสัมมสมความปรารถนา

*เหมือนอย่างในสมัยพุทธกาล มีหนุ่มรูปงามท่านหนึ่ง เห็นทุกข์เห็นโทษในการเวียนว่ายตายเกิด จึงออกบวชเป็นลูกศิษย์ของพระสารีบุตร พระเถระคิดว่า คนหนุ่มๆ ส่วนมากมักจะเป็นผู้มีราคะกล้า ชอบยินดีในรูปสวยๆ งามๆ ท่านจึงได้ให้อสุภกัมมฐาน คือให้พิจารณาซากศพในป่าช้าบ้าง เพื่อจะได้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความยึดมั่นถือมั่นในสังขารร่างกายใจจะได้นุ่มไปในกายที่ละเอียดประณีตซึ่งซ่อนกันอยู่ภายใน

พระหนุ่มรูปนี้ ได้เข้าไปป่าช้า พิจารณาซากศพทุกวันๆ แต่ใจก็ยังไม่หยุดนิ่ง ท่านใช้ความพยายามอยู่นานถึง ๓ เดือน ก็ยังไม่ได้บรรลุกิจในทางพระพุทธานุสาสนา พระเถระก็ยังคงสอนให้พิจารณาซากอสุภะเหมือนเดิม พระหนุ่มก็เป็นลูกศิษย์ที่ว่าง่าย อุตส่าห์กลับไปป่าช้าพิจารณาซากศพทุกวัน แต่ก็ยังไม่บรรลุธรรม จึงเกิดความท้อแท้ใจว่าตนคงเป็นคนมีบุญน้อย แม้เพียรพยายามเต็มที่แล้วก็ยังไม่เห็นผลอะไร

พระเถระเห็นความตั้งใจดีของลูกศิษย์ มีความเพียร

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๘๕

พยายามฝึกฝนตนเองมาตลอด ไม่ได้มีความเกียจคร้านเลย จึงไม่อยากจะหลุกศิษย์ผิดหวัง ท่านได้พาไปเข้าเฝ้าพระศาสดา พร้อมทั้งทูลขอให้พระองค์ได้ทรงโปรดแนะวิธีที่จะทำให้หลุกศิษย์ได้บรรลุธรรมอันประเสริฐด้วยเถอะ

พระบรมศาสดาทรงทราบว่ ภิกษุหนุ่มรูปนี้เคยเกิดเป็นช่างทองมาตลอด ๕๐๐ ชาติ ใจจึงติดอยู่กับของสวยๆ งามๆ ไม่ชอบสิ่งที่เป็นปฏิกุศล พระองค์จึงทรงเนรมิตดอกปทุมทอง แล้วทรงทำให้เป็นเหมือนหลังหยาดน้ำจากใบและก้าน ทรงรับสั่งว่า “เธอจงถือเอาดอกปทุมนี้ ไปวางไว้ที่กองทรายหลังวัด แล้วนั่งขัดสมาธิอยู่ตรงนั้นแหละ พร้อมกับบริกรรมภาวนาว่ โลหิตกัม โลหิตกัม ซึ่งแปลว่า สีแดง สีแดง”

ภิกษุหนุ่มรับเอาดอกปทุมจากพระหัตถ์ของพระบรมศาสดาด้วยจิตที่เลื่อมใส ท่านเดินไปทำยวัด พูนทรายขึ้นเป็นกอง แล้วเสียบก้านดอกปทุมที่กองทราย จากนั้นก็นั่งขัดสมาธิคู้บัลลังก์ตรงนั้น เริ่มบริกรรมนิมิตเป็นดอกปทุมทอง พร้อมกับภาวนาว่ “โลหิตกัม โลหิตกัม” ในใจท่านมีดอกปทุมสวยงามเป็นอารมณ์ ทำให้ใจเริ่มสงบ หยุดนิ่งเป็นเอกัคคตาจิต นิรณธรรมค่อยๆ หายไป

พระบรมศาสดาทรงทราบว่ภิกษุหนุ่มมีใจหยุดนิ่งดีแล้ว

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๕๐

จึงทรงอธิษฐานให้ดอกปทุมเหี่ยวแห้งไป ดอกปทุมก็เหี่ยวแห้ง มีสีดำ พอภิกษุหนุ่มลืมนามาคู เห็นดอกปทุมเปลี่ยนไป จึงพิจารณาเห็นว่า ดอกปทุมนี้แม้เป็นสังขารไม่มีใจครอง มีความสวยสดงดงาม เมื่อถูกความชรามากกระทบยังเหี่ยวแห้ง หมดความน่าดูน่าชมได้ถึงเพียงนี้ แสดงว่าสังขารมีใจครองก็ต้องถูกความชราครอบงำได้เช่นเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความพึงพอใจในรูปเสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ ก็เป็นสิ่งไม่เที่ยง ลักวันหนึ่งจะต้องก้าวเข้าสู่ความเสื่อมสลาย

จากนั้น พระบรมศาสดาจึงแปลงพระรัศมีออกไป ประหนึ่งว่าเสด็จมาประทับยืนอยู่ที่ตรงหน้าของท่าน แล้วตรัสสอนให้เห็นถึงความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาของสรรพสิ่งในโลกนี้ เพื่อให้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความยึดมั่นถือมั่น ถอนตนเองออกจากหล่มคือกิเลส แล้วยกใจขึ้นสู่หนทางของพระอริยเจ้า ทรงสอนว่า “เธอจงตัดความเยื่อใยในตนเอง เหมือนการถอนดอกบัวขึ้นจากน้ำ จงเจริญทางที่จะนำสันติสุขมาให้เถิด เพราะพระสฤตได้ชี้ทางพระนิพพานไว้ให้แล้ว”

ภิกษุหนุ่มท่านสามารถปล่อยใจตามกระแสเสียงของ พระพุทธรองค์ จิตดื่มด่ำในธรรมะอันบริสุทธิ์ หยุดในหยุด เข้ากลางของกลางเรื่อยไป จนกระทั่งบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ พร้อมๆ

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๕๑

กับที่พระองค์ทรงเทศนาจบลงนั่นเอง

กุศโลบายในการฝึกใจให้หยุดนิ่ง เพื่อให้บรรลุธรรม
ภายในนั้น มีอยู่มากมายหลายวิธี เป็นพันๆ วิธี ในวิสุทธิมรรค
ท่านได้รวบรวมไว้ ๔๐ วิธี ทุกวิธีก็เป็นไปเพื่อการบรรลุธรรมกาย
ทั้งสิ้น เราถนัดแบบวิธีไหน ก็ฝึกไปตามนั้น แต่สุดท้ายเมื่อใจมา
หยุดนิ่งถูกส่วนที่ศูนย์กลางกาย ไม่ว่าจะปฏิบัติตามแบบกลืน ๑๐
อนสุคติ ๑๐ หรือพิจารณาสุกัมมัฏฐานอย่างไรก็แล้วแต่ จาก
เห็นเป็นกลืนเหม็นเน่า เราก็จะเห็นเหมือนกันหมด คือจะเห็น
เป็นความใส ความสว่างปรากฏเกิดขึ้น

เพราะฉะนั้น เราต้องรู้จักตัวเองให้ได้ก่อนว่าชอบวิธีใด
แล้วก็ลงมือปฏิบัติให้เข้าถึง เราเองก็เป็นสาวกของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้า เมื่อตั้งใจปฏิบัติแล้ว ลักวันหนึ่งก็ต้องเข้าถึงได้
เหมือนกัน ทุกท่านมีบุญมากพอที่จะเข้าถึงอยู่แล้ว ตอนนี้เหลือ
อยู่เพียงอย่างเดียวคือ ทำให้ได้อย่างต่อเนื่อง

หลวงพ่อบรรณาให้ทุกๆ ท่าน ได้ช่วยกันเปิดบ้าน-
กัลยาณมิตร คือบ้านแสงสว่างของโลก เมื่อเปิดบ้านกันแล้วก็
ให้ชักชวนทุกคนในครอบครัวมาสวดมนต์ นั่งสมาธิร่วมกัน จะ
ได้ช่วยทำความสว่างไสวให้บังเกิดขึ้นในบ้านของเรา ทำบ้าน
ของเราให้เป็นบ้านแก้วเรือนธรรมให้ได้ จากนั้นก็ช่วยกัน

ฝึกใจให้หยุดนิ่ง

๑๕๒

แม่เมตตา ขยายพลังมวลแห่งความสุข ความปรารถนาดีและความบริสุทธิ์ไปสู่เพื่อนร่วมโลก สันติภาพของโลกเริ่มต้นจากบ้านกัลยาณมิตรนี้เอง เพราะฉะนั้นให้พร้อมใจกันเปิดบ้านกัลยาณมิตร แล้วช่วยกันทำความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นในครอบครัว ด้วยการสวดมนต์ทำวัตรเย็น สรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย และนั่งธรรมะทุกๆ วัน เพื่อฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกคน

๒๐

ตามเห็นกายในกาย

ข้าแต่พระโคตม หม่อมฉันเป็นผู้อันพระองค์ให้เกิดแล้ว
รูปกายของพระองค์นี้ หม่อมฉันทำให้เจริญเติบโต

ส่วนพระธรรมกายอันนำริ้นรมย์ของหม่อมฉัน พระองค์
ทำให้เจริญเติบโตแล้ว

หม่อมฉันให้พระองค์ดูดีมีน้ำนม อันระงับเสียได้ซึ่ง
ความอยากชั่วครู่

เมื่อน้ำนม คือ พระสัทธรรมอันสงบ ระงับความกระหาย
ทุกอย่าง พระองค์ก็ให้หม่อมฉันดูดีมีแล้ว

ตามเห็นภายในกาย

๑๕๕

การปฏิบัติธรรม คือการฝึกใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึง พระรัตนตรัยภายใน ถึงพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ รัตนะทั้งสามนี้เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงของชาวโลกทั้งหลาย เราปฏิบัติธรรมก็มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงรัตนะทั้งสามนี้ ถ้าเข้าถึงเมื่อไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นคนดีที่โลกต้องการ ที่บรรลु วัตถุประสงค์ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ พระรัตนตรัยมีอยู่หลาย ระดับ ซ้อนกันเป็นชั้นๆ เข้าไปภายใน ถ้าเราทำใจให้หยุดได้ก็จะ เข้าถึง แต่ถ้าหยุดไม่ได้ก็เข้าไม่ถึง เพราะ “หยุดเป็นตัวสำเร็จ” เท่านั้น

*ในวาระพระบาลี มีข้อความตอนหนึ่ง ที่พระนางมหา-
ปชาบดีโคตมี กล่าวสรรเสริญพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไว้ว่า

“อหิ์ สุกต เต มาตา	ตุวั อีร ปิตา มม
สทุธมฺมสุขโท นาถ	ตยา ชาตมฺหิ โคตม
ลัวัทุธิโตยั สุกต	รูปกาโย มยา ตว
อานนฺทียอ ธมฺมกาโย	มม ลัวัทุธิโต ตยา
มุทุตฺตํ ตณฺหาสมนั	ชีรํ ตวั ปายิโต มยา
ตยาหิ์ สนฺตมจฺจนตํ	ธมฺมชีรฺมปิ ปายิตา

ตามเห็นภายในกาย

๑๕๖

ข้าแต่พระสุคตเจ้า หม่อมฉันเป็นมารดาของพระองค์

ข้าแต่พระธีรเจ้า พระองค์เป็นบิดาของหม่อมฉัน

ข้าแต่พระโลกนาถเจ้า พระองค์เป็นผู้ประทานความสุข
อันเกิดจากพระสัทธรรมให้แก่หม่อมฉัน ข้าแต่พระโคตม
หม่อมฉันเป็นผู้อันพระองค์ให้เกิดแล้ว รูปร่างของพระองค์นี้
หม่อมฉันทำให้เจริญเติบโต

ส่วนพระธรรมกายอันน่ารื่นรมย์ของหม่อมฉัน
พระองค์ทำให้เจริญเติบโตแล้ว

หม่อมฉันให้พระองค์ดูตม้น้ำนม อันระจับเสียได้
ซึ่งความอยากชั่วคราว

แต่น้ำนม คือ พระสัทธรรมอันสงบ ระจับความ
กระหายทุกอย่าง พระองค์ก็ให้หม่อมฉันดูตม้นแล้ว”

พระอรหันตเถรีท่านได้อุปมาถึงพระคุณที่พระบรมศาสดา
ได้ประทานให้ คือทรงแนะนำให้พระนางปฏิบัติธรรมจนเข้าถึง
ดวงธรรม ภายในกายที่ละเอียดลึกซึ้งเข้าไปตามลำดับ ตั้งแต่ได้
เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม
และกายธรรม กระทั่งเข้าถึงกายธรรมอรหัต เป็นพระอรหันต์
ในพระพุทธศาสนา เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ บุญคุณที่
พระนางเคยเลื่อมดูพระพุทธรองค์ ในสมัยที่เป็นลัทธิตถราชกุมาร

ตามเห็นภายในกาย

๑๕๓

ซึ่งพระนางได้ทรงป้อนข้าว ป้อนน้ำ ให้ดื่มให้นม คอยดูแลให้ได้ รับความสะดวกสบายทุกอย่างนั้น จะมาเปรียบเทียบกับความ เจริญของการได้เข้าถึงธรรมกายนั้นยังไม่ได้เลย

อันที่จริงแล้วภายในกาย เป็นพระดำรัสที่พระพุทธเจ้า ตรัสสอนไว้แล้ว สารุชนทั้งหลายจะต้องตามเห็นเข้าไป ให้รู้ไป ถึงต้นแหล่งของกายที่เป็นอมตะให้ได้ ซึ่งถือว่าเป็นกรณียกิจ ที่สำคัญทีเดียว ภายในกายก็เริ่มตั้งแต่ กายไปเกิดมาเกิด หรือ กายฝัน กายที่เรานอนหลับแล้วฝันไป ออกไปทำหน้าที่ฝัน ตื่นขึ้นมาแล้วเราไม่ทราบว่ายู่ที่ไหน แต่จากการปฏิบัติธรรม แล้วพบว่า อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซ้อนอยู่ภายในตัวของเรา ซ้อนๆ กันอยู่ เนื่องจากว่ากายละเอียดภายในโตเท่ากับกายหยาบ เพราะว่าละเอียดกว่า จึงซ้อนกันอยู่ หากว่าไม่ละเอียดกว่าก็ ซ้อนกันไม่ได้

เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดได้ เราจะมีความรู้สึกแตกต่างจากกายมนุษย์หยาบทีเดียว จากความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เราจะเข้าใจและซาบซึ้งในคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่า กาย ภายนอกนี้เป็นเครื่องอาศัย อาศัยขอยืมมาเพียงชั่วคราวชั่วคราว ไม่ช้าก็จะแตกดับไป มีแต่ความเสื่อมสลายไปในที่สุด เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็เสื่อมไป เหมือนบ้านเรือนที่เราอาศัยอยู่ชั่วคราว

ตามเห็นภายในกาย

๑๕๘

ถ้าเรายังเข้าไม่ถึงกายละเอียดภายใน คำสอนทั้งหลาย ก็ยังคงไม่ซาบซึ่งเข้าไปในใจของเราได้ เราแค่รับทราบแต่ยังไม่ซึ่งเข้าไปในใจ แต่เมื่อเข้าไปถึงแล้วเราจะซาบซึ่งขึ้นมาทันทีเลย เกิดความรู้สึกขึ้นมาว่าเป็นอย่างนั้นจริงๆ กายภายนอกเหมือน เลื้อเหมือนผ้า เหมือนบ้านเหมือนเรือนที่อาศัยชั่วคราว เป็นของยืมมา แล้วก็มีเวลาใช้อย่างจำกัด ระยะเวลาใช้ก็ไม่เท่ากัน เห็นแล้วก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

ความยึดมั่นถือมั่นในกายหยาบมันก็ลดน้อยถอยลงไป เป็นแต่เพียงเครื่องอาศัยว่าจะอาศัยชั่วคราวสำหรับสร้างบารมี ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา จะอาศัยกายนี้เป็นทางผ่านของใจให้เข้าถึงธรรมกาย และพอถึงกายละเอียดเราจะเข้าใจอย่างนั้น แล้วเห็นซ้อนกันเป็นชั้นๆ เป็นลำดับเข้าไปเรื่อยๆ

เพราะฉะนั้น กายเหล่านั้นเป็นทางผ่านของใจ ใจเราก็ผ่านเข้าไปเรื่อยๆ ในกายมนุษย์ละเอียดจะพบว่ามีอีกกายหนึ่ง ซ่อนอยู่ สวยงามกว่า ละเอียดกว่า เรียกว่ากายทิพย์ เป็นกายของสุคติภูมิ ถ้าเราละโลกไปแล้วยังไม่ไปนิพพาน กำลังบุญจะส่งให้เข้าถึงกายทิพย์ ซึ่งเป็นกายมาตรฐานของชาวสวรรค์ อยู่ในกลางตัวของเรานี้แหละ เป็นกายของเราเอง แต่ว่าเราจะเข้ามาถึงกายอันนี้ได้ต้องมีกำลังบุญ ต้องมีhiriโอดตปปะ

ตามเห็นภายในกาย

๑๕๕

มีเทวธรรม มีกำลังบุญที่เกิดจากการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา
จึงจะเข้าสวมกับกายนี้ได้

เมื่อเข้าถึงกายทิพย์แล้ว จะมีภพภูมิหรืออายตนะที่ตรง
กับของกายทิพย์บังเกิดขึ้น และในกลางกายทิพย์ก็ยังมีกายอื่น
ซ้อนกันเข้าไปอีก กายรูปพรหมซ้อนกันอยู่ภายใน เกิดขึ้นจาก
พรหมวิหารธรรม ๔ หรือทำรูปฌาน ๔ ให้เกิดขึ้น ได้ให้ทาน
รักษาศีล ที่มีกำลังแรงกล้า จะเข้าถึงกายรูปพรหมที่ซ้อนกันอยู่
ในกลางนั้นก็มีอีกกายซ้อนอยู่ เป็นกายอรูปพรหมที่ละเอียด
หนักยิ่งขึ้นไปอีก เป็นกายที่เกิดขึ้นจากอรูปฌานสมาบัติ

พอสุดกลางกายอรูปพรหม ในกลางก็มีอีกกายซ้อนอยู่
เป็นกายธรรมโคตรภู เมื่อเข้าถึงแล้วก็จะเปลี่ยนแปลงเรา
เป็นโคตรภูบุคคล ถึงธรรมกายภายในเมื่อไร จะได้ชื่อว่าถึง
ไตรสรณคมน์ ไตร แปลว่า สาม สรณะ แปลว่า ที่พึ่งที่ระลึก
คมนะ แปลว่าเข้าถึง แล่นเข้าไปถึง สามอย่างก็มีพุทธรัตน
ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะ

พุทธรัตนะ รัตนะแปลว่าแก้ว ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ที่ใส
เป็นแก้ว ได้แก่ธรรมกายนั่นเอง ธรรมรัตนะ คำสอนของท่าน
หรือดวงธรรมที่รองรับท่านอยู่ในกลางนั้น สังฆรัตนะ ที่ทรงจำ
รักษาคำสอนเอาไว้ อยู่ในกลางของธรรมรัตนะ ซ้อนกันอยู่เป็น

ตามเห็นภายในกาย

๒๐๐

ชั้นๆ ชื่อต่างกันแต่รวมเป็นอันเดียวกัน

เหมือนเพชร มีเนื้อ มีแวว มีสี ถ้ารวมแล้วก็เรียกว่า เพชร
เนื้อเพชร แววเพชร สีเพชร เนื้อเพชรก็ได้แก่ธรรมกาย
แววกก็ได้แก่ธรรมรัตน์ สีของเพชรก็ได้แก่สังขรัตน์ รวมกัน
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แยกออกจากกันไม่ได้

เข้าถึงกายธรรมนี้ได้ชื่อว่าถึงไตรสรณคมน์มีพระรัตนตรัย
เป็นที่พึ่ง พระพุทธศาสนาเริ่มต้นจากตรงนี้ ตรงที่มีไตรสรณคมน์
เป็นที่พึ่ง มีพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังขรัตนะ สามอย่างนี้แหละ
เป็นสรณะเป็นที่พึ่งที่ระลึกของชาวโลกและสรรพสัตว์ทั้งหลาย
เวลาเราขอถึงไตรสรณคมน์ว่า พุทธัง สรณัง คัจฉามิ ก็หมายเอา
ธรรมกายนี้แหละ ัมมัง สรณัง คัจฉามิ ก็หมายถึงดวงธรรมที่
อยู่ในกลางธรรมกาย หมายถึง ธรรมรัตนะ สังขรัตนะ สรณัง คัจฉามิ
ก็หมายถึงธรรมกายละเอียดที่ซ้อนกันอยู่ในกลางธรรมรัตนะ
สังขรัตนะซ้อนอยู่ภายใน ซ้อนกันอยู่ ๓ อย่าง เข้าถึงอย่างนี้ได้
ชื่อว่าเข้าถึงไตรสรณคมน์ มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เวลาเรามี
ความทุกข์เราก็พึ่งท่านได้ พอใจหยุดอยู่ในกลางธรรมกายความ
ทุกข์ก็ดับไป ความโศกเศร้า เสียใจละลายหายสูญหมด

เวลาเรามีความสุขก็เพิ่มพูนความสุขได้ เต็มเข้าไปจน
กระทั่งเข้าถึงเอกัตถบรมสุข คือสุขอย่างเดียวไม่มีทุกข์เจือเลย

ตามเห็นภายในกาย

๒๐๑

ถึงรัตนะทั้ง ๓ ถึงธรรมกาย แล้วยังมีกายธรรมในกายธรรมที่ใหญ่โตสวยงามหนักขึ้นไปเรื่อยๆ ตั้งแต่กายธรรมพระโสธำบัน กายธรรมพระสกทาคามี กายธรรมพระอนาคามี จนถึงกายธรรมพระอรหัตต์ เป็นพระอรหัตต์ผู้หลุดพ้นแล้วจากกิเลสอาสวะทั้งมวล มีแต่สุขล้วนๆ ที่พระนางมหาปชาบดีโคตมีได้กล่าวไว้เบื้องต้น เป็นความสุขที่จะหาอะไรมาเปรียบเทียบกับไม่ได้เลย เป็นความเจริญเติบโตในอริยวินัยที่เกิดจากการเข้าถึงพระธรรมกาย

เพราะฉะนั้น เมื่อเราทราบถึงความหมายของธรรมกาย อานุภาพของธรรมกายที่จะอำนวยสุขให้กับเราได้อย่างไร ก็ขอให้ลงมือปฏิบัติตามกันให้เต็มที่ อย่าเอาภารกิจประจำวันมาเป็นข้ออ้าง ข้อแม้ และเงื่อนไข ที่จะทำให้เราเกียจคร้านหรือทอดธุระในการปฏิบัติธรรม หมั่นฝึกทำให้ให้หยุด ให้นิ่ง อย่างสบายๆ ที่กลางกาย ทำอย่างนี้ไปเรื่อยๆ ทุกวัน ควบคู่กับภารกิจประจำวันที่เราทำอยู่ และไปช่วยกันสถาปนาบ้านกัลยาณมิตร ชักชวนกันมาทำความดี สวดมนต์ เจริญภาวนาทุกวัน วันนั้นจะเป็นวันที่มีความหมายสำหรับชีวิตของเรา เพราะเป็นวันที่ใจเราตั้งมั่นเพื่อจะให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในให้ได้

๒๑

ธรรมกาย คือหลักของชีวิต

เมื่อใดบัณฑิตย่อมเห็นด้วยปัญญาว่า
สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง เมื่อนั้นเขาย่อมหน่ายในทุกข์
นี่เป็นทางแห่งความหมดจด

ธรรมกาย คือหลักของชีวิต

๒๐๔

ธรรมกายเป็นหลักของชีวิต เป็นเป้าหมายหลักของมวลมนุษยชาติ ที่เราต่างต้องเวียนว่ายตายเกิดมานับภพนับชาติไม่ถ้วนนี้ก็เพื่อต้องการแสวงหาสิ่งที่ทำให้ความสุขแก่เราอย่างแท้จริง เมื่อยังไม่พบธรรมกาย ทำให้ไปติดในความสุขที่เป็นโลกธรรม ติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข จากรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ต่างๆ ที่มากระทบใจ ซึ่งความสุขต่างๆ เหล่านั้น ล้วนไม่จริงยั่งยืน มีแล้วไม่ซำก็พลันสลายไป ไม่ทำให้เราอึดใจ รู้สึกว่าชีวิตนี้ยังพร่องอยู่ แต่เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้วเป็นสุขยิ่งกว่านั้นหลายล้านเท่า เพราะความสุขที่สมบูรณ์รวมประชุมอยู่ในกลางธรรมกายทั้งหมด

*พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ยथा ปญฺญาย ปสฺสติ
อถ นิพฺพินฺนติ ทุกฺเช เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา

เมื่อใดบัณฑิตยอมเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งปวงไม่เที่ยง เมื่อนั้นเขาย่อมหน่ายในทุกข์ นี่เป็นทางแห่งความหมดจด”

การพิจารณาความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาใน

๒๐๕

สังขารทั้งหลายทั้งปวง เป็นสิ่งที่จะต้องทำอยู่บ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่ใช่ทำเฉพาะเวลาที่เรมานั่งปฏิบัติธรรม แม้ว่าเราเลิกนั่งปฏิบัติธรรมแล้ว จะยืนจะเดินจะนอน หรือจะทำภารกิจอะไรก็ตาม จะต้องพิจารณาสิ่งเหล่านี้บ่อยๆ ถ้าเราไม่พิจารณาบ่อยๆ มันจะลืม พอลืมก็หลงเพลิดเพลिनอยู่ในสิ่งเหล่านั้น เมื่อลืมคำสอนของพระบรมศาสดาเสียแล้ว ใจก็ไปหมกมุ่นพัวพันกับสิ่งไร้สาระ ซึ่งจะเป็นเหตุให้เราห่างจากความหมดจดบริสุทธิ์ ห่างจากธรรมกายออกไป ยิ่งห่างธรรมกายอันเป็นต้นแหล่งกำเนิดของความสุขอันเป็นอมตะ ความทุกข์จะยิ่งทับถมเข้ามาสู่กายและใจเรา

อย่างในเวลานี้ก็เช่นเดียวกัน เราจะต้องพิจารณาว่า สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ที่ท่านกล่าวว่า สัพเพ สงขารา ทุกขา คือสังขารร่างกายของเราเป็นทุกข์ตั้งแต่เกิด ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เป็นจุดเล็กๆ เจริญเติบโตด้วยอาหารของมารดา ที่หล่อเลี้ยงเรื่อยมาตามลำดับ ชีวิตมีความยึดอัดคับแคบเช่นไร ก็เหมือนเราเข้าไปอยู่ในห้องแคบๆ มีดๆ ที่มีคนคอยส่งข้าวส่งน้ำให้

ชีวิตเราเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา จนกระทั่งเราเคลื่อนย้ายมาสู่โลกนี้ ลืมตาдуโลกเจริญเติบโตเรื่อยมา เข้าสู่ความเสื่อมสลายไปตามลำดับ ไม่มีคงที่เลยเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่

ธรรมกาย คือหลักของชีวิต

๒๐๖

ทารกจนกระทั่งเป็นเด็กวัยรุ่น วัยหนุ่มวัยสาว วัยกลางคน วัยชรา และในที่สุดก็เคลื่อนย้ายไปสู่เชิงตะกอน ร่างกายของคนอื่นเป็นอย่างไร สังขารร่างกายของเราก็เป็นอย่างนั้นเช่นเดียวกัน

เพราะฉะนั้น เราไม่ควรจะยึดมั่นถือมั่นในร่างกายก้อนนี้ ว่ามันเป็นตัวเรา เป็นของเรา เรา ท่านจึงสอนให้ปล่อยวางต่อไปว่า สัพเพ สงขารา อนตตา ร่างกายนี้ดูเผินๆ คล้ายกับเป็นของเรา แต่ก็ไม่ใช่ว่าตัวตนของเราที่แท้จริง เป็นแต่เพียงเครื่องอาศัย เหมือนบ้านเรือนที่เราอาศัยอยู่ชั่วครั้งชั่วคราว ซึ่งในที่สุดก็ต้องไปสู่จุดสลายเพราะว่าไม่คงที่ ฉะนั้นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างนี้จึงเป็นที่พึ่งที่ระลึกไม่ได้ สิ่งที่จะเป็นสรณะเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุดได้ สิ่งนั้นจะต้องคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง และให้ความสุขกับเราตลอดกาล คือ เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้พิสูจน์แล้ว จึงพบว่าธรรมกายนั้นแหละ เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา เป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกของเรา จะเข้าถึงได้ต้องอาศัย ตัวของเรานี้ฝึกฝนปฏิบัติ พึ่งตัวของเราเองให้ได้ ไม่ใช่ไปสวดอ้อนวอนเพื่อให้เข้าถึงธรรมกาย หรือไปอ้อนวอนจตุรปูชาตามจอมปลวก เจ้าทรง ผีสิง ผู้วิเศษ เหล่านั้น ว่าจะให้เข้าถึงสรณะที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริง อย่างนั้นเข้าถึงไม่ได้ จะต้องอาศัยตัวของเราประพฤติปฏิบัติ แล้วจะเข้าถึงสิ่งที่เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา ที่ให้ความสุขแก่เรา

๒๐๓

อย่างไม่มีขอบเขต ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ยังได้ธรรมกายชัดใส
สว่างบริสุทธิ์เท่าไร ยังมีความสุขเพิ่มขึ้น

แล้วในกลางธรรมกายนั้น มีธรรมกายละเอียดซ้อนกัน
เข้าไปอีก ยิ่งเข้าถึงธรรมกายที่ละเอียดเท่าไร ความสุขก็ทับทวี
เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เราจะมีที่พักที่พึ่งพิง ที่หยุดนิ่ง หยุดอยู่ในกลาง
ตัวแล้วความทุกข์อื่นก็ไม่เข้ามาแทรก ความเครียด ความเบื่อ
กลุ่ม ชิม เช้ง ความวิตกกังวลวุ่นวายอะไรต่างๆ ก็จะหมดไป
เพราะว่าเรานำใจมาหยุดในกลางธรรมกายได้เสียแล้ว ธรรมกาย
จึงเป็นแหล่งกำเนิดของความสุขที่แท้จริง เข้าถึงแล้วมีความสุข
ถ้าใครอยากจะทราบว่าเขามีความสุขอย่างไร ก็ลองเลียนเคียง
ถามผู้ที่เข้าถึงธรรมกาย เขาจะยืนยันเป็นเสียงเดียวกันเลยว่า
เป็นสุขจริงๆ สุขที่ไม่มีอะไรมาเทียบได้เมื่อเข้าถึงธรรมกาย

ธรรมกาย คือกายตรัสรู้ธรรมของพวกเราทุกๆ คน
ลักษณะคล้ายๆ กับพระปฐมมากรเกิดดอกบัวตูม ใสเป็นแก้ว ใส
ยิ่งกว่าเพชร ใสเกินใส สวยเกินสวย งามไม่มีที่ติ สิ่งสถิตอยู่
ที่ศูนย์กลางกายตรงฐานที่ ๗ อยู่ในกลางตัวของเรา ถ้า
ต้องการสุขยิ่งกว่านี้ ต้องการให้เป็นนิจจัง สุขัง อตตยา ยิ่งกว่านี้
ต้องเข้ากลางธรรมกายต่อไปอีก เอาธรรมกายพิจารณาอริยสัจ ๔
คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ในกายมนุษย์เรื่อยไปตามลำดับ
ธรรมกายที่พิจารณา คือมองด้วยตาธรรมกาย เห็นได้ด้วย

ธรรมกาย คือหลักของชีวิต

๒๐๘

ธรรมจักรของธรรมกาย ความรู้ก็เกิดขึ้นด้วยญาณของธรรมกาย
รู้ชัดไปตามความเป็นจริงทั้งหมด

เห็นอย่างนี้แหละที่ท่านเรียกว่า “วิปัสสนา” วิ แปลว่า
วิเศษ แปลว่าแจ่ม แปลว่าต่าง ปัสสนา แปลว่าการเห็น
การเห็นที่วิเศษ ที่แจ่มแจ้งแตกต่างจากการเห็นด้วยตามนุษย์
ด้วยตาของกายทิพย์ ด้วยตาของกายพรหม ด้วยตาของกาย-
อรุปรหม เห็นวิเศษอย่างนี้เรียกว่า วิปัสสนา ที่ว่า “ยथा ปญญา
ปสฺสติ” คือเห็นแจ่มด้วยปัญญาบริสุทธิ์ด้วยญาณของธรรมกาย
เห็นอย่างนี้จึงจะเกิดความเบื่อหน่ายในสังขารร่างกายของเรา

เพราะฉะนั้น วิปัสสนาเริ่มต้นที่ธรรมกาย ไม่ใช่เอา
กายมนุषย์มาพิจารณา เพราะกายมนุषย์ความเห็นยังแคบ เมื่อ
ความเห็นแคบก็ไม่วิเศษ ไม่แจ่ม ไม่ต่าง ต้องเห็นด้วยธรรมจักร
เห็นได้ด้วยธรรมกาย และมีญาณหยั่งรู้ด้วยธรรมกาย เห็นว่า
อะไรไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ก็เห็นไปตามความเป็นจริง
อย่างนั้น และก็ยอมรับ ที่ยอมรับก็เพราะว่ามีเครื่องเปรียบเทียบ
ระหว่างกายต่างๆ กับธรรมกาย วิเศษรู้ธรรมกายไม่ได้เลย

ความเห็นวิเศษอย่างนี้ มีเฉพาะธรรมกายเท่านั้น เมื่อ
เห็นแล้วก็จะละวางจากกายมนุषย์ กายทิพย์ รูปพรหม อรูปพรหม
ซึ่งยังตกอยู่ในไตรลักษณ์ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เมื่อปลด
ปล่อยวางแล้วก็ยึดอยู่ในธรรมกายนั้นไม่ไปไหนเลย ใจจะติดอยู่

ในกลางธรรมกาย เป็นสุขทั้งวันทั้งคืน นั่งเป็นสุข ยืนเป็นสุข เดินเป็นสุข นอนเป็นสุข จะทำอะไรก็เป็นสุขทั้งนั้น เป็นสุขอยู่ในกลางกายธรรม เพราะธรรมกายเป็นต้นแหล่งของความสุขทั้งปวง ยิ่งชัด ยิ่งใส ยิ่งสว่างเท่าไรก็ยิ่งสุขเท่านั้น สุขอยู่ในกลางธรรมกายไปเรื่อยๆ กระทั่งถึงกายธรรมอรหัต ได้เลยเอากันตบรมสุข สุขอย่างยิ่งไม่มีทุกข์เจือปน

พระบรมศาสดาจึงทรงสอนให้พิจารณาปล่อยวางสิ่งที่ไม่เป็นสาระแก่นสารทั้งหมด ก็เพื่อให้มายึดเอาธรรมกายนี้แหละเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึกอันแท้จริง ใครเข้าถึงธรรมกายจึงจะได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จอันสูงสุดในชีวิต เพราะว่าได้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะชีวิตดำเนินมาสู่จุดที่มีความสุขที่สุดแล้ว เพราะฉะนั้นให้หมั่นปฏิบัติธรรมให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ ส่วนท่านที่ปฏิบัติมานานยังเข้าไม่ถึงก็อย่าได้ท้อแท้ใจ ขอให้เพียรพยายามหมั่นหยุดนิ่งเรื่อยไป คนที่สว่างในวันนี้เพราะเขาเองเคยมืดมาก่อนแล้ว วันนี้ยังเข้าไม่ถึง ลักวันหนึ่งเราจะต้องสมปรารถนาขอให้ปลื้มปิติใจเถิดว่าเราปฏิบัติมาถูกทางแล้ว เหลือแต่ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งต่อไปอีก ทำให้ต่อเนื่องเป็นประจำสม่ำเสมอ ลักวันหนึ่งเราจะสมปรารถนา เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกคน

๒๒

ร้ ต น ะ ภ า ย ใน

ชนทั้งหล่ายยอมแสดงธรรมกาย
และไม่อาจทำบ่อเกิดแห่งร้ตนะทั้งสี่นให้กำเริบได้
ใครเห็นแล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า

รัตนะภายใน

๒๑๒

ความปรารถนาของมวลมนุษยชาติ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ล้วนปรารถนาให้โลกบังเกิดสันติสุขที่แท้จริง แต่ทว่าไม่มีใครทราบว่ สันติสุขที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร จนกระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบว่า การที่จะทำให้เกิดสันติสุขที่แท้จริงนั้น มนุษย์ทุกคนจะต้องปฏิบัติให้เข้าถึงสันติสุขภายใน คือเข้าถึงพระธรรมกาย ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดแห่งความสุขที่แท้จริง และเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวของคนๆ คน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันโดยเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ หากได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกวิธีแล้ว จะสามารถเข้าถึงพระธรรมกายได้ด้วยกันหมดทั้งสิ้น

*มีวาระพระบาลีกล่าวไว้ใน อตถสันทัสสกเถราปทาน ว่า

“ธมฺมกายญจ ทิเปนติ

เกวลํ รตนากํ

วิโกเปตุํ น สกฺโกนฺติ

โก ทิสฺวา นปฺปสฺสิตติ

ชนทั้งหลายย่อมแสดงธรรมกาย และไม่อาจทำบ่อกเกิดแห่งรัตนะทั้งสี่ให้กำเริบได้ ใครได้เห็นแล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า”

ธรรมกายเป็นหลักของพระพุทธศาสนา เป็นหลักของโลก

รัตนะภายใน

๒๑๓

เป็นบ่อเกิดแห่งรัตนะอันประเสริฐ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ
สังฆรัตนะ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านได้ปฏิญาณว่าเป็น
พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เพราะว่าได้ตรัสรู้กายธรรมอรหัต
เป็นธรรมกายที่มีความสว่างไสวอยู่ในตัว เป็นกายที่เป็นนิจจัง
เป็นสุขขัง เป็นอิตตา คงความเป็นอมตะ จึงไม่มีอะไรที่จะมา
ทำลายให้เสื่อมสลายไปได้ เมื่อใครได้เข้าถึงและเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกับกายธรรมอย่างนี้แล้ว จะมีความปราบปลื้มปิติยินดี
ทีเดียว

คนส่วนใหญ่มักเข้าใจกันไปว่า พระรัตนตรัยหมายเอา
เฉพาะพระพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดา พระธรรมคือคำสั่งสอนของ
พระพุทธองค์ และพระสงฆ์คือพระสาวกและสมมติสงฆ์ ผู้ตั้งใจ
ฝึกตนเพื่อให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะตามพระองค์ไปด้วย
ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเพียงรัตนะภายนอก ยังมีรัตนะภายในอีก ได้แก่
พุทธรัตนะคือธรรมกายที่เราได้เข้าถึงแล้วธรรมรัตนะ คือดวงธรรม
ที่รักษาพุทธรัตนะไว้ และสังฆรัตนะ คือธรรมกายละเอียด
ที่อยู่ในกลางธรรมรัตนะ ทั้ง ๓ อย่างนี้เป็นพระรัตนตรัยภายใน
ที่พึงที่ระลึกของพวกเราทุกคน

ดังนั้น พระรัตนตรัยที่แท้จริงนั้น ความหมายในระดับลึก
คือธรรมกายนั่นเอง แต่การที่จะเข้าถึงกายธรรมซึ่งเป็นบ่อเกิด
แห่งรัตนะทั้งหลายนั้น จะต้องผ่านกายต่างๆ เข้าไปเป็นลำดับขั้น

รัตนะภายใน

๒๑๔

ตามหลักสติปัฏฐาน ๔ คือตามเห็นกายในกายให้ได้ เสียก่อน
จะได้เปรียบเทียบระหว่างกายที่ตกอยู่ในไตรลักษณ์ กับกาย
ที่พ้นจากไตรลักษณ์ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

กายภายใน กายแรกคือกายมนุษย์ เป็นกายไปเกิดมาเกิด
หรือกายฝัน กายที่เรานอนหลับแล้วฝันไป ออกไปทำหน้าที่ฝัน
พอตื่นขึ้นมาแล้วเราไม่ทราบว่ายู่ที่ไหน แต่จากการปฏิบัติธรรม
พบว่า อยู่ที่คุณ์กลางกายฐานที่ ๗ ซ่อนอยู่ในกายมนุษย์หยาบ
ของเรา เมื่อเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียดได้ เราจะมีความรู้สึก
แตกต่างจากกายมนุษย์หยาบทีเดียว

เราจะเข้าใจและซาบซึ้งในคำสอนของพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้าที่ว่า กายภายนอกนี้เป็นเพียงเครื่องอาศัย อาศัยขอยืม
มาชั่วคราวชั่วคราว ไม่ช้าจะแตกดับไป มีแต่ความเสื่อมสลายไป
ในที่สุด เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็เสื่อมไป เหมือนบ้านเรือนที่เรา
อาศัยอยู่ชั่วคราว ถ้าเรายังเข้าไม่ถึงกายมนุษย์ละเอียดภายใน
คำสอนนั้นก็ยังไม่ใช่ซาบซึ้งเข้าไปในใจของเรา แต่ว่าเมื่อเข้าไปถึงแล้ว
เราจะซาบซึ้งขึ้นมาทันทีเลย เกิดความรู้สึกขึ้นมาว่าเป็นอย่างนั้น
จริงๆ กายภายนอกเหมือนเสื้อผ้า เหมือนบ้านเรือนที่อาศัย
ชั่วคราว เป็นของยืมมาแล้วก็มีเวลาใช้อย่างจำกัด ระยะเวลา
ใช้ก็ไม่เท่ากัน เห็นแล้วก็ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

รัตนะภายใน

๒๑๕

ความยึดมั่นถือมั่นในกายหยาบจะลดน้อยถอยลงไป เป็นแต่เพียงเครื่องอาศัยว่าจะอาศัยชั่วคราวสำหรับสร้างบารมี ให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา จะอาศัยกายนี้เป็นทางผ่านของใจให้เข้าถึงธรรมกาย เพราะฉะนั้นกายภายในเป็นทางผ่านของใจ ใจเราก็ผ่านไปเรื่อย ในกายมนุษย์ละเอียดก็มีอีกกายหนึ่งซ้อนอยู่ สวยงามกว่า ละเอียดกว่า เรียกว่า กายทิพย์ เป็นกายของสุคติภูมิ ถ้าเราละโลกไปแล้วยังไม่ไปนิพพาน กำลังบุญจะส่งให้เข้าถึงกายทิพย์ ซึ่งเป็นกายมาตรฐานของชาวสวรรค์ อยู่ในกลางตัวของเรานี้แหละ เป็นกายของเราเอง แต่ว่าเราจะเข้ามาสวมกายอันนี้ได้ต้องมีกำลังบุญ ต้องมีhiriโอตตปปะ มีเทวธรรม มีกำลังบุญที่เกิดจากการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา จึงจะเข้าสวมกายนี้ได้

ในกลางกายทิพย์ก็ยังมีกายอื่นซ้อนกันเข้าไปอีก คือ กายรูปพรหมซ้อนอยู่ภายใน เกิดขึ้นจากพรหมวิหารธรรม หรือทำรูปฌาน ๔ ให้เกิดขึ้น และในกลางนั้นก็ยังมีอีกกายซ้อนอยู่ คือ กายอรูปพรหมเกิดขึ้นจากอรูปฌานสมาบัติ พอสุดกลางกาย อรูปพรหม ในกลางก็มีอีกกายซ้อนอยู่ เรียกว่ากายธรรมโคตรภู เมื่อเข้าถึงแล้วเปลี่ยนแปลงเราให้เป็นโคตรภูบุคคล

พุทธรัตนะ รัตนะแปลว่าแก้ว ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว ที่ใสเป็นแก้วได้แก่ ธรรมกายนั่นเอง ธรรมรัตนะ คำสอนของท่าน

รัตนะภายใน

๒๑๖

หรือดวงธรรมที่รองรับท่านอยู่ในกลางนั้น สังขารัตนะ ที่ทรงจำรักษาคำสอนเอาไว้อยู่ในกลางของธรรมรัตนะ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ แม้เรียกกันคนละชื่อแต่ว่ารวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนเพชร มีเนื้อ มีแวว มีสี ถ้ารวมแล้วก็เรียกว่า เพชร เนื้อเพชร แววเพชร สีเพชร เนื้อเพชรก็ได้แก่ธรรมกาย แววเพชรได้แก่ธรรมรัตนะ สีของเพชรได้แก่สังขารัตนะ รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแยกออกจากกันไม่ได้ นี่คือรัตนะภายในที่ใครได้เข้าถึงแล้ว จะมีความรู้สึกลึ้มอกปลื้มใจ

เมื่อเข้าถึงธรรมกายที่ชัดใสสว่างอยู่ภายในแล้ว เราจะเข้าใจเลยว่า ภพภูมิที่มารองรับกายธรรมต่างๆ เหล่านี้ ก็คืออายตณนิพพานนั่นเอง เหมือนกายทิพย์มีสวรรค์หรือเทวโลกมารองรับ กายรูปพรหมมีรูปภพมารองรับ กายอรูปพรหมมีอรูปภพมารองรับ ส่วนกายธรรมหรือธรรมกายก็มีภพภูมิมารองรับเหมือนกัน แต่ท่านไม่เรียกว่าโลก ไม่เรียกว่าภพ เพราะเป็นธรรมชาติที่บริสุทธิ์ล้วนๆ ท่านเรียกว่าอายตณนิพพานนั่นเอง

ในอายตณนิพพานไม่มีอะไรกำบัง ไม่มีโบลต์ ไม่มีวิหาร ไม่มีศาลาการเปรียญ ไม่มีหอระฆัง บางท่านเข้าใจผิดว่ามีที่จริงมีแต่ธรรมกายปรากฏอยู่ในธรรมชาติที่สว่างโล่งไปหมด และธรรมกายของพระพุทธเจ้าท่านนั่งสงบนิ่ง เข้านิโรธสมาบัติสงบนิ่งอยู่ในอายตณนิพพาน สว่างด้วยธรรมรังสีของพระพุทธเจ้า

รัตนะภายใน

๒๑๓

ดังนั้น ท่านั่งเข้านิโรธคือท่าปกติของผู้ที่มีใจเป็นปกติ ส่วนอิริยาบถอื่น ยืน เดิน นอน วิ่ง เคลื่อนไหวต่างๆ แสดงว่าเป็นผู้ที่มีภารกิจที่ยังต้องทำอยู่ แต่ว่าผู้ที่หมดกิเลสแล้ว เสร็จกิจแล้ว ไม่มีกิจอย่างอื่นจะต้องทำอีก ภพชาติสิ้นแล้ว ท่านเข้านิโรธสมาบัติทำหยุดในหยุด อยู่ในอิริยาบถของท่านั่งเพียงอย่างเดียว

มีอยู่ตอนหนึ่งในของพระสูตร พระพุทธเจ้าท่านตรัสเอาไว้ว่าอายตณนิพพานนั้นมีอยู่ไม่ใช่โลกนี้ ไม่ใช่โลกหน้า ไม่ใช่ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ หรือดวงดาว ไม่ใช่จักรวาลไหน เป็นธรรมชาติที่สะอาดที่ประณีต ละเอียดอ่อน ไม่มีการยืน ไม่มีการเดิน ไม่มีการนอน ไม่มีการไป ไม่มีการมา ไม่มีการเวียนว่ายตายเกิด เป็นธรรมชาติที่สะอาด บริสุทธิ์ล้วนๆ นั่งเข้านิโรธสมาบัติอย่างเดียว เป็นท่าปกติของผู้มีใจหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์แล้ว เมื่อเราเข้าไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกายแล้ว เราจะเข้าถึงสิ่งเหล่านี้ เพราะฉะนั้นการนั่งสมาธิเจริญภาวนาจึงเป็นสุดยอดของกรณียกิจที่เราต้องทำให้เป็นชีวิตจิตใจ เป็นประดุจลมหายใจที่ขาดไม่ได้ เมื่อเราทราบเช่นนี้แล้ว ควรให้ความสำคัญ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับภารกิจหน้าที่การงานที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะได้ไปรู้ไปเห็นถึงความเป็นไปต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นได้ด้วยตัวของเรากันทุกคน

๒๑

ห น ท ำ ง

สั ธิ ธรรม ก ำ ย

คุณอนาเสฐฐะ คำว่า ธรรมกายก็ดี

คำว่า พรหมกายก็ดี

คำว่า ธรรมภูต ก็ดี

หรือคำว่า พรหมภูตก็ดี เป็นชื่อของพระตถาคต

หนทางสู่ธรรมกาย

๒๒๐

การเข้าถึงพระธรรมกายเป็นเป้าหมายของชีวิตทุกๆ ชีวิต ถ้าทุกคนตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรมกันอย่างจริงจัง เอาชีวิตเป็นเดิมพัน ประกอบความเพียรอย่างกลั่นกล้ำที่เรียกว่า จาตุรงควิริยะ คือเนื้อเลือดจะแห้งเหือดหายไป เหลือแต่หนัง เอ็นกระดูกข้างมัน ถ้าเข้าไม่ถึงธรรมกายเป็นยอมตาย ตั้งใจ อย่างนี้โดยเอาชีวิตเป็นเดิมพันต้องเข้าถึงกันได้ทุกคน เพราะ ธรรมกายมีอยู่ในตัวของทุกๆ คนแล้ว เป็นของมีจริง ดิจจริง เข้าถึงแล้วท่านจะเป็นที่พึ่งที่ระลึกอย่างแท้จริง ช่วยให้เรา ปลอดภัยจากทุกข์ในอบาย จะมีสุคติเป็นที่ไปอย่างเดียว ดังนั้น การปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกาย จึงเป็นเป้าหมาย หลักของมวลมนุษยชาติ

*มีวาระพระบาลีกล่าวไว้ใน อัครคัมภีร์ว่า

“ตถาคตสุส เทตฺ วาเสฏฺฐา อธิวณฺ ฐมฺมกาโย อติปิ
พฺรหมกาโย อติปิ ฐมฺมภุโต อติปิ พฺรหมภุโต อติปิ

ดูก่อนวาเสฏฐะและภารทวาชะ คำว่า ธรรมกายก็ดี คำว่า พรหมกายก็ดี คำว่า ธรรมภูตก็ดี หรือคำว่า พรหมภูตก็ดี เป็นชื่อของพระตถาคต”

หนทางสู่ธรรมกาย

๒๒๑

คำว่า ธรรมกาย มีปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกายของมนุษย์ทุกคนในโลก เป็นกายตรัสรู้ธรรม รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในธรรมะ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ กายอื่นนั้นไม่อาจที่จะแทงทะลุได้หมด เพราะว่ายังเป็นกายที่ติดอยู่ในภพ ข้องอยู่ในภพ เหมือนกบอยู่ในกะลาครอบ ไม่ได้ออกไปนอกภพ กายอื่นที่เรียกว่าชั้นร์ ๕ นั้น คือ กายมนุษย์หยาบ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายพรหม และกายอรุพพรหม ที่ซ้อนกันอยู่ภายใน เป็นกายที่อยู่ในภพทั้งสาม ในกามภพ รูปภพ อรุพภพ จึงไม่อาจจะแทงตลอดในธรรมทั้งปวงได้ กายธรรมนี้จึงเป็นหลักของชีวิต หลักของพระพุทธศาสนา เป็นตัวพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

คำสอนทั้งหลาย หลังไหลออกมาจากธรรมกายของพระผู้มีพระภาคเจ้า ที่พระองค์ได้เข้าถึงธรรมกายแล้ว คำสอนทั้งหลายจึงปรากฏเกิดขึ้น ซึ่งไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เมื่อพระองค์ได้ทรงศึกษาจากครูต่างๆ ตั้งแต่ครูอาฬารดาบสและอุทกดาบส ก็ไม่ได้พบความจริงดังเช่นที่พระองค์พบด้วยธรรมกาย เพราะฉะนั้นความรู้ทั้งหลายจึงหลังไหลออกมาจากพระธรรมกายของพระองค์ เมื่อรู้แล้วเห็นแล้ว ก็เกิดพระมหากรุณาธิคุณอยากจะสั่งสอนสัตว์โลกให้รู้แจ้งเห็นจริงเช่นเดียวกับพระองค์บ้าง จะได้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ จึงทรงแนะนำสั่งสอนสัตว์โลกทั้งหลายให้เข้าถึงธรรมกายด้วยวิธีการปฏิบัติ ที่เราเรียกว่า

หนทางสู่ธรรมกาย

๒๒๒

มัชฌิมาปฏิปทา หนทางสายกลางอันประกอบไปด้วยสัมมาทิฐิ เป็นเบื้องต้น สัมมาสมาธิเป็นเบื้องปลาย ให้ประกอบการดำรงชีวิตในโลกนี้ด้วยสัมมาทิฐิเรื่อยมา จนกระทั่งถึงการทำสัมมาสมาธิ คือฝึกใจให้หยุดนิ่งอยู่ภายในศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อฝึกปฏิบัติถูกส่วนเข้า ไม่ช้าจะพบหนทางที่จะเข้าถึงธรรมกาย ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นที่สุดของลม เมื่อเรากำหนดไป สติจับลมให้หยุดนิ่งได้จนมีอาการเหมือนเราไม่ได้หายใจ พอถึงขั้นตอนนี้บางท่านก็ตกใจ นึกว่าหมดลม แต่ที่จริงลมหยุด มีอาการคล้ายไม่ได้หายใจ เมื่อลมหยุดใจก็หยุด เมื่อใจหยุดดวงธรรมก็เกิดเป็นดวงใสบริสุทธิ์เกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกาย ที่เรียกว่าปฐมมรรคนั่นเอง ถ้าหากดำเนินจิตต่อไปเข้าสู่กลางปฐมมรรคนั้น ไม่ช้าจะพบหนทางสว่างเข้าไปเรื่อยๆ และพบกายในกายเข้าไปตามลำดับ จนกระทั่งเข้าถึงธรรมกาย

แต่ว่าในการปฏิบัติจริงๆ นั้น บางครั้งผู้ปฏิบัติไม่ได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง เมื่อพบดวงสว่างแล้วก็ถูกแนะนำให้วางเฉย ไม่ให้สนใจ หรือบางทีก็ให้ละเลยเสีย แนะนำให้เห็นว่านิมิตเป็นสิ่งที่ไม่ควรยึด เป็นการติดนิมิต แล้วหันมาพิจารณาถึงความไม่เที่ยงที่เกิดขึ้นในสรรพธรรมทั้งหลาย จนกระทั่งมีความรู้สึก ว่าใจสะอาด ปล่อยวาง วางเปล่า จากอารมณ์ทั้งมวล มีความสุขสงบนิ่งอยู่ภายใน ปฏิบัติอย่างนี้บ่อยๆ ใจก็เกิดความคุ้นกับ

หนทางสู่ธรรมกาย

๒๒๓

ความสงบนี้แล้วไม่ไปไหนติดอยู่กับที่ แต่ว่ามีความรู้สึกเป็นสุข อยู่ภายใน คล้ายกับไม่ติดอะไรเลยในโลก ไม่ติดกิเลสอาสวะ สังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูง แล้วก็เหมาเข้าใจผิดว่านั่นคือที่สุดแห่ง กองทุกข์ การปฏิบัติอย่างนี้มีมาก เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการ เข้าถึงธรรมกาย

อันที่จริงนิมิตที่ควรยึดไว้นั้นก็มีอยู่และนิมิตที่ไม่ควรยึดไว้ ก็มี นิมิตใดที่เลื่อนลอยหลุดออกจากศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถือเป็นนิมิตเลื่อนลอยไม่ใช่ของจริงทั้งสิ้น แต่สิ่งที่เป็นจริงนั้น จะเกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกายที่เดียว เราจะทราบได้เมื่อเรามี ประสบการณ์ ๒ ด้าน คือประสบการณ์ที่ใจหลุดจากศูนย์กลาง กายฐานที่ ๗ และประสบการณ์ที่ใจเราหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย เมื่อเรามีประสบการณ์ ๒ ด้าน เราจึงจะแยกออกได้ว่า สิ่งใดที่ เรียกว่าเทียม สิ่งใดที่เรียกว่าแท้ เพราะฉะนั้นการปฏิบัติธรรม จะแนะนำโดยผู้ที่มีความรู้จำอย่างเดียวก็นำไม่ได้ จำตำรับตำรา ท่องได้คล่องปากจำได้ขึ้นใจ แล้วเอามาแนะนำกัน เหมือนคน ตาบอดจูงคนตาดี ซึ่งเป็นไปไม่ได้ จะต้องได้ผู้แนะนำที่รู้แจ้ง เห็นแจ้งแทงตลอดในเส้นทางสายกลางสายนี้

ดังนั้นหนทางที่จะเข้าถึงธรรมกายจึงมีทางเดียวที่เรียกว่า เอกายนมรรค แต่วิธีการเข้าถึงศูนย์กลางกายนั้นมาได้หลายสิบวิธี ดังกล่าวแล้ว เมื่อเราทราบอย่างนี้เราจะได้ปฏิบัติให้ถูกวิธี วางใจ

หนทางสู่ธรรมกาย

๒๒๔

ของเราให้ถูกทีแล้วเราจะสมปรารถนา แต่พวกเราทั้งหลาย นับว่าเป็นผู้มีบุญมากอันประเสริฐเกิดมาแล้วได้รู้ว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นต้นแหล่งแห่งความสุขความบริสุทธิ์ จุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การเข้าถึงธรรมกายภายใน แล้วยังทราบว่าคุณสุขนั้นมันเป็นอย่างไร อยู่ที่ตรงไหน และจะเข้าถึงด้วยวิธีการอย่างไร นับว่าได้มาพบเส้นทางลัดสู่อายตณนิพพาน ธรรมกายเป็นหลักของชีวิตทุกๆ คนในโลกที่เราควรจะได้ใส่ใจ เกิดมาทั้งทีควรจะทำให้ชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

ความสำเร็จของชีวิตที่แท้จริง ดัดลั่นกันที่การเข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะ ที่มีอยู่ในธรรมกายเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงผู้ที่สมบุญในลาภ ยศ สรรเสริญ ซึ่งไม่เคยรู้จักกับความสุขที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร เป็นความสุขที่ไม่จีรัง ไม่ใช่ของแท้จริง ส่วนธรรมกายคือของจริง เป็นตัวตนที่แท้จริง เป็นสิ่งที่เราควรยึดถือไว้ ฉะนั้นเกิดมาภพชาติหนึ่ง เมื่อได้ยินได้ฟังเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมกายแล้ว ก็ควรตั้งใจหมั่นปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้

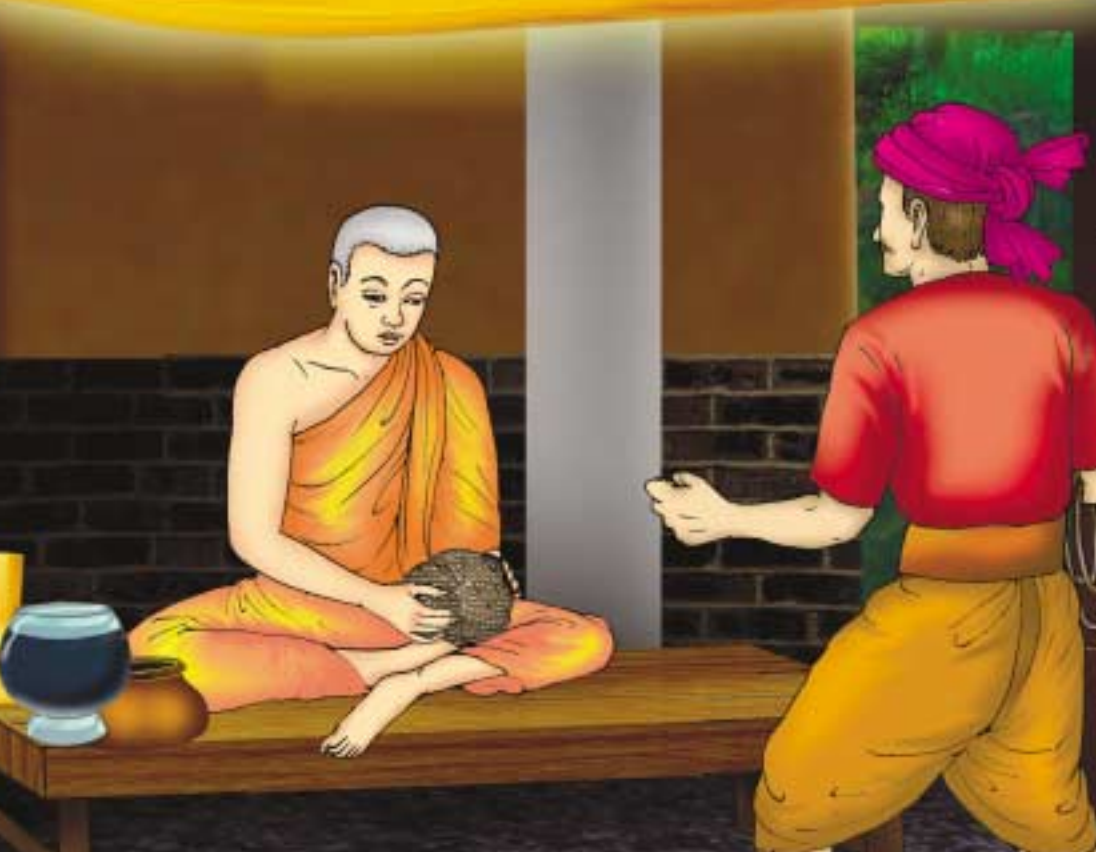

๒๔

พิจารณาปล่อยวาง ในชั้น ๕

ภวนะดินที่นายช่างทำแล้วทุกชนิด
มีความแตกเป็นที่สุด แม้จันใด
ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาแล้ว
ล้วนมีความแตกสลายเป็นที่สุดจันนั้น

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๒๓

ชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งหลาย ล้วนมีพื้นฐานของชีวิตเหมือนกัน คือความทุกข์ เพราะเราต่างก็เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น ตั้งแต่วันแรกเกิดกระทั่งถึงวันที่หลับตาลาโลก ทุกชีวิตล้วนมีความทุกข์เป็นปกติ เหมือนกับโลกที่มีความมืดเป็นพื้นฐาน แต่ที่เรามองเห็นคน สัตว์ สิ่งของอะไรต่างๆ ได้ก็เพราะมีแสงสว่างจากดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์หรือแสงไฟ จึงทำให้โลกเราสว่าง เพราะฉะนั้นเมื่อเราเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต ว่าชีวิตเป็นทุกข์แล้ว เราจะได้เกิดความเบื่อหน่ายในทุกข์ทั้งหลาย และรีบชวนช่วยหาทางหลุดพ้นจากทุกข์ ให้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง การปฏิบัติธรรมเป็นวิธีที่ดีที่สุด สำหรับชีวิตของผู้ที่ปรารถนาความหลุดพ้นเพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ทั้งปวง

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ใน ขุททกนิกาย สุตตนิบาต ว่า

“ยถาปี กุมภการสุส กตา มตติกภาชนา
สพฺเพ เกทปริยนตา เอรํ มจฺจาน ชีวิตํ

ภาษาละตินที่นายช่างทำแล้วทุกชนิด มีความแตกเป็นที่สุด แม้ฉันใด ชีวิตของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาแล้ว ล้วนมีความแตกสลายเป็นที่สุดฉันนั้น”

การพิจารณาปล่อยวางถึงความไม่เที่ยงของสังขาร เป็นสิ่งที่เราควรทำกันเป็นประจำ คือมองให้เห็นว่าร่างกายของเราก็คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับเราก็คือ จะเป็นวัตถุ เป็นสิ่งของ

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๒๘

เป็นบุคคล เป็นสัตว์ หรือเป็นอะไรก็ตาม ในที่สุดเราจะต้องทอดทิ้งจากสิ่งเหล่านั้นไป แม้แต่สังขารของพระพุทธเจ้าที่ท่านมีบุญบารมีมาก มีความงดงามประกอบด้วยลักษณะมหาบุรุษทุกประการ ไม่มีใครเทียบได้ เมื่อถึงคราวเสื่อมหมดอายุขัย ท่านก็ต้องดับขันธปรินิพพาน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบุคคลผู้เลิศที่สุดในโลก ท่านยังเป็นอย่างนั้น พระปัจเจกพระพุทธเจ้า พระอัครสาวกเบื้องซ้ายเบื้องขวา ผู้เลิศทางปัญญา กิตติทางฤทธิ์ กิตติท่านก็เป็นอย่างนั้นเหมือนกัน ถึงคราวหมดอายุขัยก็ต้องทอดทิ้งร่างกายที่เปื่อยเน่านี้

โนนเลยชีวิตของเราจะรอดพ้นไปได้ ชีวิตของพวกเราเหมือนกับเส้นด้าย ซึ่งมันจะขาดไปในวันไหนก็ไม่มีใครทราบ เราเกิดอยู่ในโลกนี้ มีวัตถุประสงค์อยู่อย่างเดียวคือ เราจะทำที่สุดแห่งกองทุกข์ให้หมดสิ้นไป ขจัดต้นเหตุที่มาของความทุกข์ให้เข้าถึงความสุขอันเป็นอมตะข้อนี้คือเป้าหมายชีวิตของพวกเราทุกๆ คนที่เกิดมาในโลกนี้ ส่วนงานอย่างอื่นนั้นเป็นเป้าหมายรองลงมา เรื่องการทำมาหากิน แสวงหาทรัพย์ เป็นเพียงให้ชีวิตดำรงอยู่ได้เท่านั้น เพื่อหล่อเลี้ยงสังขารร่างกาย แต่เป้าหมายจริงๆ แล้วต้องการที่จะขจัดต้นเหตุแห่งทุกข์ทั้งหลายให้หมดสิ้นไป นี่คือนิยามของทุกๆ คน ไม่ว่าจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ลักวันหนึ่งก็ต้องหลุดพ้นกันให้ได้

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๒๕

ตราบใดที่เรายังขจัดสาเหตุแห่งความทุกข์ไม่หมด ก็จะต้องเกิดอยู่ร่ำไป เกิดมาเมื่อไร ก็พบกับความทุกข์เมื่อนั้น ทุกข์ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา คลอดออกจากครรภ์มารดา วนเวียนอยู่ในโลก จนกระทั่งตาย มีความทุกข์อยู่ตลอดเวลา เราลองไปพิจารณาดูเถอะ มีช่วงไหนของชีวิต ที่เรามีความสุขอย่างแท้จริงบ้าง ก็มีอยู่แค่ประเดี๋ยวประด๋าว สุขนิดหน่อย แต่ว่ามีทุกข์มาก บางทีความทุกข์ก็ซ่อนอยู่ในความสุข หวานอมขมกลืน หน้าชื่นอกตรม ถ้าเรามีปัญญา และก็เข้าใจชีวิตเป็นอย่างดี ว่างบางครั้งเราก็มองไม่เห็น ชีวิตของทุกๆ คนก็เป็นอย่างนี้ ร่างกายที่เราอาศัยกันอยู่นี้ จะเป็นเด็ก จะเป็นหนุ่มเป็นสาว จะอยู่ในวัยกลางคน หรือในวัยชรา ลักวันหนึ่งจะต้องทอดทิ้งกันไปหมดทุกๆ คน ไม่มีเว้นเลยแม้แต่คนเดียว

เราควรจะใช้เวลามาพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้ ซึ่งบางท่านตลอดชีวิตที่ผ่านมาไม่เคยนึกถึงความจริงนี้เลย ไม่กล้านึก เพราะหวาดหวั่นในการนึกคิด แต่การนึกคิดอย่างนี้ จะสร้างประโยชน์อันยิ่งใหญ่ เพราะเป็นทางมาแห่งความบริสุทธิ์หมดจด จะเป็นเหตุให้เราเบื่อหน่ายในทุกข์ และคิดที่จะแสวงหาทางพ้นทุกข์ ถ้าเรามาพิจารณาอย่างนี้ทุกวัน วันละเล็กวันละน้อย จะทำให้เราไม่ประมาท จะตั้งใจละความชั่ว สร้างความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส เมื่อมรณภัยมาถึง จะได้ไม่ต้องสะดุ้งหวาดกลัว

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๓๐

เราจะเดินทางไปสู่สัมปรายภพอย่างปลอดภัยและมีชัยชนะ

*เหมือนพระติสสเถระ ที่ท่านหมั่นพิจารณาความไม่เที่ยงของสังขารร่างกาย ก่อนออกบวช ท่านเคยเป็นลูกของมหาเศรษฐี แต่ท่านมีดวงปัญญาเห็นว่าทรัพย์สมบัติภายนอกไม่ได้ช่วยให้ท่านพ้นจากทุกข์ภัยในวัฏสงสารไปได้ จึงขออนุญาตบิดามารดาออกบวช พอบวชได้ไม่กี่พรรษา บิดามารดาของท่านก็เสียชีวิตลง แต่ก่อนตายได้มอบทรัพย์สมบัติที่หามาได้ทั้งหมด ให้กับท่านครึ่งหนึ่ง และก็ให้กับโยมพี่สาวอีกครั้งหนึ่ง

แต่เนื่องจากว่า พี่สาวเป็นคนไม่ได้นับถือพุทธศาสนา ไม่ได้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย อยากได้สมบัติที่พ่อแม่มอบให้ พระน้องชาย เอามาเป็นของตนเอง จึงว่าจ้างโจรไปดักฆ่าท่านที่กุฎิ โจรพอได้รับค่าจ้างเป็นจำนวนเงินมหาศาล ก็พากันไปดักรอที่กุฎิกกลางป่าของท่าน ซึ่งท่านบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ตามลำพังในเวลากลางคืน พอโจรออกมาจากที่ซ่อน แล้วเข้าไปจับมัดแขนมัดขาท่านเอาไว้ ตั้งใจว่าจะนำไปฆ่าไม่ให้ใครรู้ ท่านได้อ้อนวอนพวกโจรว่า “อย่าเพิ่งฆ่าอาตมาตอนนี้เลย ขอให้รอจนถึงรุ่งเช้าก่อนเถอะ อาตมาไม่หนีไปไหนหรอก”

พวกโจรฟังแล้วก็ยังไม่เชื่อกว่าท่านจะหลบหนีไปเสียก่อน

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๓๑

พระเถระจึงเอาหินมาทุบขาของตนเองหักทั้งสองข้าง แล้วบอกกับพวกโจรว่า อาตมาขาหักทั้งสองข้างแล้ว คงหนีไปไหนไม่รอด พวกท่านจะเชื่ออาตมาหรือยัง โจรเห็นความเด็ดเดี่ยวของพระเถระอย่างนั้น ก็รู้สึกทึ่งทีเดียว แต่ก็ต้องฆ่าท่านให้ได้ เพราะรับค่าจ้างมาแล้ว จึงตอบตกลงว่าคินนี้ให้ท่านอยู่ในกุฎิตามลำพัง แต่รุ่งเช้าก็จะมาฆ่าท่านให้ได้

คินนั้น เมื่อพระเถระนั่งอยู่ในห้องตามลำพัง พร้อมกับความเจ็บปวดที่บีบคั้น ท่านพยายามข่มความเจ็บปวดเอาไว้ แล้วทำใจให้หยุดนิ่งเป็นเอกัคคตา ปล่อยใจเข้าไปสู่กลางของกลางภายใน พิจารณาความไม่เที่ยงของสังขาร คิดเพียงแค่ว่าสังขารร่างกายนี้ เป็นทางผ่านของการสร้างชาติ มองเห็นขั้นที่ ๕ ของกายมनुषย์ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่เป็นสาระแก่นสาร ท่านปล่อยวางจริงๆ เพราะความตายมาจ่อแล้ว พอปล่อยจากกายมनुषย์หายไปได้ใจก็ไปติดอยู่ที่กายมनुषย์ละเอียด หลุดจากกายมनुषย์ละเอียดไปติดอยู่ในขั้นของกายทิพย์เหมือนเราทิ้งก้อนกรวดไปเอาพลอย

กายทิพย์มีความละเอียดอ่อน มีความสวยงาม มีความประณีตกว่ากายมनुษย์มาก ไม่ปวด ไม่เมื่อย ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่ไข้ สวยงาม กลิ่นกายก็หอมฟุ้งเป็นกลิ่นทิพย์ ร่างกายก็ได้สัดส่วน เมื่อมองเห็นกายทิพย์ที่อยู่ในตัวของท่าน ก็ตาม

พิจารณาปล่อยวางในขั้นที่ ๕

๒๓๒

พิจารณาเห็นกายในกายเข้าไปเรื่อยๆ พิจารณาเห็นว่า แม้จะ
ไปเป็นเทวดาก็ตาม ก็ยังไม่คงที่ ยังต้องมาเกิดอีกความติดอก
ติดใจในกายทิพย์ของสวรรค์ก็หายไป ท่านปล่อยวางต่อไป
ไม่ยึดมั่นถือมั่น

พอหลุดจากกายทิพย์ ก็ไปติดอยู่ในกายรูปพรหมอีก
เข้ารูปฌานสมาบัติมีความสุขกว่าชาวสวรรค์มากมายหลายเท่านัก
อายุก็ยืนกว่า ไม่เจ็บไม่ป่วยไม่ไข้ เหลืออยู่อย่างเดียว ยังไม่เที่ยง
ต้องจุติอีกเหมือนกัน ก็มองเห็นทะเลรูปรูปร่าง มองด้วยสภาวะ
ของใจที่เป็นกลางๆ ตรวจตราดูทั่วถึงหมดทั้งรูปภพ ไม่มีใคร
ที่ไม่จุติเลย หมดกำลังบุญแล้ว ก็ต้องจุติหมด ยกเว้นรูปพรหมที่
เป็นพระอนาคามี ท่านมีความเพียรต่อก็ไปนิพพานได้ แต่นอกนั้น
จุติหมด มองเห็นแล้วก็เบื่อหน่าย คลายความยึดมั่นถือมั่น จิตก็
หลุดพ้น แล้วก็เห็นว่าจิตของท่าน หลุดพ้นจากการยึดอันนี้แล้ว
ทิ้งไปเลยไม่อาลัยอาวรณ์

พอตัดขาดไปเหมือนตาลยอดด้วน ไปเจออีกกายหนึ่ง
ที่ประณีตกว่ารูปพรหม ท่านเรียกว่า อรูปพรหม สว่างงามกว่า
มีความเป็นใหญ่ บริวารพวกพ้อง สุขุขอยู่ในอรูปฌานสมาบัติ
ที่ละเอียดประณีต มีอารมณ์คล้ายๆ กับพระนิพพาน สุขจริงๆ
กระทั่งอรูปพรหมลืมหื้มคิดว่าเราไม่ต้องจุติอีกแล้ว ลืมหื้มไปเลย
กิเลสในตระกูลโมหะมันเข้าไปครอบงำไว้ ทำให้ปัญญาแม้จะ

พิจารณาปล่อยวางในชั้นที่ ๕

๒๓๓

กว้างกว่าใครในภพสาม แต่ก็ยังแคบอยู่ เป็นความกว้างที่ยังมีขอบเขต พอหมดกำลังของอรุปรมาณสมบัติ ก็ต้องจุติ

เมื่อหยุดนิ่งหนักขึ้นไปอีก ท่านก็สามารถเข้าถึงธรรมกาย แล้วพบว่า สิ่งที่เป็นขันธวิมุตติ หลุดพ้นจากชั้นที่ ๕ นั้น มีอยู่และอยู่นอกเหนือจากภพทั้ง ๓ จึงไม่ตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ เพราะกายธรรมเป็นกายที่มีลักษณะเป็นนิจจัง เทียงแท้ เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปน เป็นตัวตนที่แท้จริง ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของกิเลสอาสวะอีกต่อไป คตินั้นพระเถระสามารถปล่อยใจหยุดในหยุดเข้าไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเข้าถึงกายธรรมอรหัตต์ เป็นพระอรหันต์ผู้หมดจดจากกิเลสแล้ว ปล่อยวางในชั้นที่ ๕ ทั้งหลาย ได้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต ไม่ต้องกลับมาเวียนตายเวียนเกิดอีกต่อไป

พวกเราทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน ต้องเตรียมตัวไว้ให้พร้อม ไม่ต้องให้มัจจุราชมาขึ้นตรงหน้าแล้วจึงค่อยทำความดี ต้องฝึกกันตั้งแต่เดี๋ยวนี้ ฝึกใจให้หยุดนิ่ง ไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรในโลก ให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างต้องไปสู่จุดเสื่อมสลายหมด เราจะได้ไม่หวาดหวั่นต่อมรณภัยในวาระสุดท้ายของชีวิต เพราะฉะนั้น ตั้งแต่วันนี้ไป ให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งกันให้ดี เอาให้เข้าถึงพระธรรมกายให้ได้ในปัจจุบันนี้ เราจะได้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงกันทุกๆ คน

๒๕

อุปสรรคของ
การเจริญภาวนา

เครื่องกั้วลในการบำเพ็ญภาวนามี ๑๐ อย่าง
คือ กั้วลด้วยอาวาส ตระกูล ลาก กั้วลเพราะหมู่คณะ
การทำงาน การเดินทาง ญาติพี่น้อง
กั้วลด้วยเรื่องความเจ็บป่วยไข้
การศึกษาเล่าเรียน และอิทธิฤทธิ์

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๓๖

การเดินทางในสังสารวัฏ ถือว่าเป็นการเดินทางที่ยาวไกลที่สุด เพราะยากที่ใครๆ จะหาเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุดได้ ไม่รู้ว่าจะมาถึงกลางทางแล้ว หรือว่าใกล้จะถึงจุดหมายปลายทางแล้วหรือยัง ไม่มีใครทราบ ท่านถึงใช้คำว่า เวียนวน เพราะไม่รู้ว่าจะไปสิ้นสุดกันตรงไหน ต้องเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด วนเวียนกันอยู่อย่างนี้นับภพนับชาติไม่ถ้วน ที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะชีวิตยังไม่พบที่พึ่ง ที่ยึด ที่เกาะอย่างแท้จริง ไม่มีหลักของชีวิต จึงต้องหลงวนอยู่ในห้วงทะเลทุกข์ มองหาฝั่งแห่งความสุขไม่เจอ แต่ถ้าหากใครได้เข้าถึงพระธรรมกาย มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ชีวิตจะพบกับความสุขความปลอดภัย แล้วไม่ต้องมาเสียเวลากับเรื่องไร้สาระ แต่จะมุ่งตรงไปสู่เป้าหมาย ปลายทางของชีวิต คืออายุตณนิพพาน

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้สมาธิไม่ก้าวหน้าไว้ว่า

“อวาโส จ กุลฺ ลาโภ	คฺโณ กมฺมญฺจ ปญฺจํ
อทุธานํ ญาติ อาพาโธ	คนฺโถ อิทฺธิเต เต ทส

เครื่องกั่วงวลในการบำเพ็ญภาวนามี ๑๐ อย่าง คือ กั่วงวลด้วยอวาโส ตระกูล ลาก กั่วงวลเพราะหมู่คณะ การทำงาน การเดินทาง ญาติพี่น้อง กั่วงวลด้วยเรื่องความเจ็บป่วยไข้ การศึกษาเล่าเรียน และอิทธิฤทธิ์”

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๓๓

การเจริญสมาธิภาวนาเพื่อให้เกิดมรรคผลนิพพานนั้น ใจจะต้องปลอดจากการกิจเครื่องกังวลใจทุกอย่าง ทั้งเรื่องที่อยู่นอกตัวและที่เกี่ยวเนื่องกับตัวของเรา ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การกิจการงาน การศึกษาเล่าเรียน การทำมาหากินอะไรต่างๆ เรื่องครอบครัวญาติพี่น้อง คน สัตว์ สิ่งของ เราต้องรู้จัก ปล่อยวางเรื่องราวเหล่านั้น และไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะจนเกินไป แม้แต่สนทนาปราศรัยจนไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง จะมีภารกิจ การงานอันใดก็ต้องรู้จักปลดปล่อยวางไว้ชั่วคราวเสียก่อน หลังจากเลิกนั่งจึงค่อยไปคิดไปทำต่อ และต้องรู้จักรักษาสุขภาพ ร่างกายให้แข็งแรง เพราะสรีรยนต์นี้เป็นสมบัติอันล้ำค่า และเป็นอุปกรณ์อย่างสำคัญในการสร้างบารมี ประพฤติธรรมให้เข้า ถึงธรรมกาย

เมื่อรู้จักปลดปล่อยวางจากเรื่องราวภายนอกต่างๆ เหล่านี้ได้แล้ว ใจจึงจะเป็นอุเบกขาธรรม คือเป็นกลางๆ ไม่ยินดี ยินร้ายในสิ่งเหล่านั้น แล้วจะได้น้อมกลับมาตั้งไว้ตรง ตำแหน่งที่ตั้งของใจ คือที่ศูนย์กลางฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นต้นทาง ที่จะนำเราไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น ไร้เครื่องพันธนาการร้อยรัด ทั้งมวล เป็นอิสระที่มีสุขได้ด้วยตัวเอง

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ทรงเป็นต้นแบบของ ชาวโลก ที่พวกเราพุทธบริษัทควรดำเนินรอยตาม พระองค์ทรง

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๓๘

มองเห็นสมบัติภายนอกที่ได้ครอบครอง ว่าเป็นเครื่องพัณณาการของชีวิต ทำให้จิตเป็นห่วงเป็นกังวล จึงตัดสินพระทัยอย่างเด็ดเดี่ยว ไม่อภยอวารณในทรัพย์สมบัติหรือสิ่งนอกตัวทั้งหมด พระองค์ตัดใจจากสิ่งเหล่านั้น ชนิดตัดใจเหมือนตายจาก เพราะสิ่งเหล่านี้เมื่อมีแล้วกลับทำให้ใจไม่เป็นอิสระ เหมือนเป็นเครื่องผูกหย่อนๆ แต่ว่าแก้ไม่ยอมหลุด เมื่อคิดได้อย่างนั้นก็ทรงสละมหาสมบัติออกประพาศิทธกรรม มุ่งแสวงหาความจริงของชีวิต

เมื่อได้ตรัสรู้ลัทธิปัญญุตญาณแล้วทรงทราบว่า การที่สรรพสัตว์ทั้งหลายจะพ้นจากความทุกข์ได้นั้น จะต้องไม่มีความกังวลใจใดๆ ทั้งสิ้น ความวิตกกังวลทำให้เกิดทุกข์ เมื่อใจยังไม่ปลอดจากความกังวลภายนอก ก็โน้มกลับเข้าไปแสวงหาความสงบภายในได้ยาก เพราะฉะนั้นก่อนอื่นก็ต้องสละเรื่องราวภายนอกตัว ให้ใจว่างเปล่าจากทุกสิ่ง ถึงจะนั่งหลับตาได้อย่างมีความสุข

*เหมือนในสมัยพุทธกาล มีพราหมณ์คนหนึ่งชื่อ พหุลลิก-พราหมณ์ เทียวตามหาโคที่หายไปในปี ตามหาอยู่เป็นเวลาแรมเดือนก็ยังไม่เจอ พราหมณ์จึงมีความเศร้าโศกเสียใจมาก

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๓๕

เพราะโคตัวนี้เป็นโคที่ฉลาดใช้งานได้อย่างคล่องแคล่วกว่าตัวอื่นๆ พราหมณ์เที่ยวตามหาจนกระทั่งมาพบกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งประทับนั่งอยู่ใต้ร่มไม้ พอได้เห็นพระฉัพพรรณรังสีที่เปล่งออกจากพระวรกาย จึงเกิดความเลื่อมใส เห็นแล้วรู้สึกมีความสุขขึ้นนอกชื่นใจ เข้าไปเฝ้าโดยหวังว่าพระองค์จะช่วยปลดเปลื้องทุกข์ของตนได้

พราหมณ์ได้เล่าปัญหาให้พระพุทธรองค์ฟังว่า มีความกังวลใจหลายอย่าง โคก็หายไปหลายวัน เมื่อหว่านงาในไร่ ฝนก็ตกหนักมาในวันนั้น ทำให้เมล็ดงาจมลงไปดินหมด เวลาออกไปทำงานในป่าก็มีมดแมลงเข้ามาอยู่ที่ห้องนอน พอกลับมาถึงบ้านตั้งใจจะพักผ่อนให้สบาย แต่ก็ถูกพวกมดแมลงรุมกัดตามเนื้อตามตัว พักผ่อนได้ไม่เต็มที่ ตกกลางคืนพวกหนูก็พากันมาวิ่งเล่นกันบนเพดานบ้านไม่ได้หลับทั้งคืน กว่าจะหลับได้ก็จวนจะใกล้สว่างแล้ว พอตื่นมายามเช้าพวกเจ้าหนี้ยี่มาตามทวงหนี้คืน ทำให้มีความทุกข์ใจมาก นอกจากนี้ ลูกสาวหลายคนก็เป็นหม้าย หาเลี้ยงตัวเองก็ลำบาก ทำให้รู้สึกเป็นทุกข์ใจ เพราะสงสารลูกๆ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า เรื่องที่พราหมณ์เล่ามานั้น ไม่มีในตถาคตเลย เพราะตถาคตเป็นผู้ไม่มีความกังวล มีความสุข

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๔๐

เป็นปกติ เนื่องจากชีวิตนักบวชเป็นชีวิตที่อิสระปลอดจากความกังวลทั้งหมด ใจจึงเป็นอิสระมีสุขล้วนๆ พรหมณ์ได้ฟังเช่นนั้นบังเกิดความเลื่อมใส ประรณายากเป็นเช่นนั้นบ้าง จึงขอบรรพชา พระลัมมาลัมพุทเจ้าทรงเห็นอุปนิสัยแห่งการได้บรรลุมรรคผลนิพพานจึงอนุญาตให้บวช แล้วพากลับไปวัดพระเชตุวัน

ในวันรุ่งขึ้น พรหมณ์ซึ่งเป็นพระใหม่ได้เป็นปัจฉาสมณะตามเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเข้าไปบิณฑบาตในพระราชวังเช้าวันนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลเสด็จลงจากปราสาทเพื่อถวายภัตตาหาร พระบรมศาสดาทรงปรารภให้พระราชาฟังว่า อยากให้มหาบพิตรช่วยปลดกังวลอย่างหนึ่งให้ด้วย พระราชากราบทูลว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงละสิริราชสมบัติของพระเจ้าจักรพรรดิ ทรงผนวชบรรลุความเป็นผู้เลิศในจักรวาลแล้วพระองค์ยังมีปิลิโพธิ์เครื่องกังวลอะไรอีกหรือ พระเจ้าข้า”

เมื่อพระราชาทราบว่ อันที่จริงพระบรมศาสดามีพระประสงค์จะเปลื้องความกังวลให้พระบวชใหม่รูปนี้ จึงถามพระใหม่ว่า มีความกังวลเรื่องอะไร เมื่อรับทราบแล้ว ก็ตรัสเรียกราชบุรุษมารับสั่งว่า ให้ไปจ่ายเงินเจ้าหนี้ของท่านจนหมด ต่อมาเมื่อทรงทราบว่า พระใหม่มีกังวลเรื่องลูกสาวที่ยังไม่มีใคร

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๔๑

รับเลี้ยงดู พระราชาก็ทรงส่งคนไปรับธิดาของท่าน มาเป็นลูกสาวของพระองค์หมดทุกคน ให้มีความเป็นอยู่อย่างสะดวกสบาย

พระราชาทรงถามอีกว่า “ยังมีปิลิปิธินีอีกไหม” พระโอรสถวายพระพรว่า “ไม่มี มหาบพิตร” พระราชาได้ถวายเครื่อง-
อัฐฐบริวารให้พระท่านได้ใช้ และคอยอำนวยความสะดวกทุกอย่าง ท่านจะได้ไม่มีความกังวลในการแสวงหาปัจจัยสี่จะได้ปฏิบัติธรรม
ได้เต็มที่ เมื่อพระโอรสรับนี้ปลดความกังวลทุกอย่างแล้ว
ใจก็ปลอดโปร่งโล่งเบาสบาย ตั้งใจทำสมาธิเจริญภาวนา
ก่อนออกพรรษาท่านก็สามารถทำใจหยุดนิ่ง แล้วได้บรรลุธรรม
เป็นพระอรหันต์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะเครื่องพันธนาการ
ร้อยรัดทุกอย่างได้

เราจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติธรรมถ้าจะให้ได้ผลดีนั้น
ต้องไม่มีเครื่องกังวลใจใดๆ แม้เราจะมีภารกิจอันใดก็ตาม
แต่เมื่อถึงเวลานั่งธรรมะ เวลาทำใจหยุดใจนิ่งแล้ว ต้องรู้จัก
ปลดปล่อยวางเอาไว้ชั่วขณะ ให้รู้จักตัดใจเหมือนตายจาก
อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเอาจริงเอาจังกับเรื่องนอกตัวที่ไม่เป็นสาระ
แก่นสาร เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไม่ซำก็ต้องจากเราไป ถ้าเรา
ไม่จากสิ่งนั้นไปก่อน สิ่งเหล่านั้นก็จะจากเราไป แต่พระรัตนตรัย

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๔๒

ภายในตัวนี้เท่านั้นที่จะอยู่กับเราตลอดไป เป็นที่พึ่งที่ระลึก
ที่สำคัญที่สุดในชีวิตของเรา

ตอนนี้สิ่งที่เป็นการกิจเครื่องกังวลใจของพวกเราคือการ
การสร้างมหารธรรมกายเจดีย์ให้เสร็จสมบูรณ์ ทั้งประดิษฐาน
องค์พระธรรมกายประจำตัวภายใน และการสร้างรัตนบัลลังก์
รอบมหารธรรมกายเจดีย์ ไว้รองรับผู้มีบุญบารมีที่มาจากทั่ว
ทุกมุมโลกให้มาปฏิบัติธรรมร่วมกัน อันที่จริงก็ไม่ได้เป็น
เครื่องกังวลอะไรมากมายหรอก เพราะว่างานสร้างบารมี สร้าง
มหาทานบารมี เป็นบุญใหญ่ที่พวกเราทำกันอยู่แล้ว แต่ว่า
อยากจะเร่งสร้างทำให้เสร็จเร็วที่สุด จะได้สงวนเวลาไว้สำหรับ
ทำงานที่แท้จริง คือขจัดกิเลสอาสวะภายใน ทำวิชา และ
เผยแผ่วิชชาธรรมกายไปทั่วโลก

เรามีเวลาอยู่ในโลกนี้อย่างจำกัด จะต้องใช้เวลาทุก
อนุวินาทีให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อจะได้ช่วยกันดับไฟ
แห่งความทุกข์คือความโลภ ความโกรธ ความหลงของมนุษย์
ให้กลายมาเป็นสันติสุขที่แท้จริงแผ่ขยายออกไปทั่วโลก ชาวโลก
จะได้หันมาแสวงหาความสุขภายใน มาแสวงหาพระรัตนตรัย
ในตัวกัน โดยผ่านมหารธรรมกายเจดีย์ เจดีย์แห่งพระรัตนตรัย
ดังนั้นอยากให้ทุกๆ ท่าน ได้ทุ่มเทชีวิตจิตใจนั่งธรรมะอย่างเต็มที่

อุปสรรคของการเจริญภาวนา

๒๔๓

จะได้เอาเวลาที่เหลืออยู่อย่างจำกัดนี้ ไปทำงานที่แท้จริง ไปศึกษาวิชาธรรมกาย ไปขจัดต้นเหตุแห่งความทุกข์ทั้งหลาย เพื่อให้ตัวเราและชาวโลกหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ไปสู่อายต-
นิพพาน เพราะฉะนั้นให้ช่วยกันตามผู้มีบุญมาทำสิ่งที่ดีมี
ประโยชน์ต่อโลกนี้ ให้สำเร็จเป็นอัศจรรย์กันทุกๆ คน

๒๒

มาร ๕ ฝูง

ประทีปที่ส่องแสง ถ้ามีแสงน้อย ย่อมดับไปด้วยลมได้
เหมือนเถาวัลย์ที่เหี่ยวแห้งไป จันใด ท่านก็จึงเป็นผู้ไม่ถือนั้น
แล้วกำจัดมาร ผู้มีโคตรเสมอด้วยพระอินทร์ จันนั้นเกิด เมื่อ
ท่านกำจัดมารได้อย่างนี้แล้ว เป็นผู้ปราศจากความกำหนด
พอใจในเวทนาทั้งหลาย จะเป็นผู้มีความเห็น รอคอยเวลา
นิพพานในอรรถาพนี้ทีเดียว

มาร ๕ ผูก

๒๔๖

งานหลักของการเกิดมาเป็นมนุษย์ คือการสั่งสมบุญบารมี ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ พ้นจากความเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามารที่คอยบังคับ บัญชาให้เราต้องคิดผิด พุติผิด และทำผิด หลงวนเวียนอยู่ในสังสารวัฏอันยาวไกล ตราบใดที่เรายังเอาชนะกิเลสในตัวไม่ได้ ก็ยังเชื่อว่าตกอยู่ในความประมาท ยังตกอยู่ภายใต้การครอบงำของหมู่มารทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิเลสมาร ชันธมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร และเทวปุตตมาร การที่เราฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจักษ์มาเสมอ ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำตนให้หลุดพ้นจากมารร้ายต่างๆ เหล่านี้ แล้วมุ่งไปสู่เป้าหมายอันสูงสุดของชีวิต คืออายตตนิพพานอันเป็นแดนเกษมจากโยคะ

พระกาดิยานเถระกล่าวธรรมภาษิตไว้ใน ขุททกนิกายวิมานวัตถุ ว่า

“ประทีปที่ส่องแสง ถ้ามีแสงน้อย ย่อมดับไปด้วยลมได้ เหมือนเกวฬย์ที่เหี่ยวแห้งไป ฉนใด ท่านก็จงเป็นผู้ไม่ถือมั่น แล้วกำจัดการ ผู้มีโคตรเสมอด้วยพระอินทร์ ฉนนั้นเกิดเมื่อท่านกำจัดการได้อย่างนี้แล้ว เป็นผู้ปราศจากความกำหนัดพอใจในเวทนาทั้งหลาย จะเป็นผู้มีความเย็น รอคอย

มาร ๕ ผูก

๒๔๓

เวลานิพพานในอัตภาพนี้ทีเดียว”

มาร คือผู้ขวางความดี ขัดขวางหนทางของการสร้างบารมี คอยล้างผลาญทำลายความดีของมนุษย์ แล้วชักนำให้คนกระทำในสิ่งที่เป็นบาปอกุศล พอกพูนอาสวกิเลสให้หนาแน่นยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็ขวางกั้นไว้ไม่ให้ทำความดีได้เต็มที่ ทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานในสังสารวัฏได้ยากในศาสนาต่างๆ มีการเรียกชื่อและให้ทศนะเกี่ยวกับเรื่องมารไว้มากมาย ในทางพระพุทธศาสนา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำแนกมารไว้ว่ามีอยู่ ๕ ประเภทด้วยกันคือ

ขันธมาร มารคือเบญจขันธ์ ขันธ์ ๕ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ได้ชื่อว่าเป็นมารร้ายทีเดียว เพราะบางครั้งก็ทำความลำบากให้กับเรา เช่น เมื่อตัวร้อนเป็นไข้ ปวดหลัง ปวดท้อง ปวดฟัน และโรคต่างๆ สารพัด แทนที่เราจะได้ใช้เวลาที่มีอยู่นี้ไปกับการสั่งสมความดีให้เต็มที่ ก็ต้องเสียเวลาไปกับการเยียวยารักษาบริหารขันธ์

กิเลสมาร มารคือกิเลสที่ฝังติดแน่นอยู่ในใจของเรา มานับภพนับชาติไม่ถ้วน อาสวกิเลสเหล่านี้ได้ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อใจตกอยู่ในอำนาจของกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลงนี้แล้ว สิ่งใดที่ไม่เคยคิดก็พลอยคิด เรื่องอะไรที่

มาร ๕ ผุ่่ง

๒๔๘

ไม่ดีซึ่งเราไม่เคยพูด ไม่เคยทำ ก็หลงไปทำ ก็เลยทำให้เกิดกรรม เมื่อเกิดกรรมก็มีวิบากมารองรับ ชีวิตจึงต้องเวียนวนอย่างไม่รู้ จักจบสิ้น ก็เลยเหล่านี้ผูกยึดลั้ตัวไว้ในภพสาม ทำให้ไม่สามารถ ไปสู่อายตณนิพพานอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของเราได้

อภิสังขารมาร อภิสังขาร คือกรรมฝ่ายวิบากอกุศล เป็น อปุญญาภิสังขารที่ปรุงแต่งผลบาปอันแผ่รื้อน ซึ่งเราอาจจะ เคยทำกรรมไม่ดีไว้ในอดีต แล้วตามมาส่งผลในภพชาติปัจจุบัน คอยเป็นมารขัดขวางเราไม่ให้ประสบความสำเร็จในชีวิตบ้าง ได้รับความไม่สบายกายไม่สบายใจบ้าง

มัจจุมาร มารคือความตาย การมีชีวิตที่ยืนยาวและ ได้สร้างบารมีนั้น นับว่าเป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐทีเดียว แต่ถ้า เกิดมาไม่กี่ปีก็ถูกพญามัจจุราชพรากเอาชีวิตไป ต้องละจากโลก นี้ไปเสียแล้ว ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสที่จะทำความดีอย่างอื่นอีก มากมาย ฉะนั้นการที่ความตายมาคร่ำชีวิตเราไปก่อนที่จะสร้าง บารมีได้เต็มเปี่ยม ยังไม่ทันทำกิเลสอาสวะให้เบาบางเลย ก็ต้อง ตายเสียก่อนแล้ว ตรงนี้แหละท่านเรียกว่าเป็นมาร

เทวปุตตมาร ท่านหมายถึงเอาตั้งแต่บุคคลที่อยู่ใกล้ตัวที่คอย ขัดขวางไม่ให้เราทำความดี บางครั้งอาจเป็นสามี ภรรยาของ เราเอง หรือเพื่อนฝูงเรา ที่มาขัดขวางการให้ทาน ไม่อยากให้

มาร ๕ ผูก

๒๔๕

รักษาศิล หรือขณะนั่งสมาธิก็มารบกวนทำเสียงดัง ทำให้ไม่มีสมาธิในการนั่งธรรมะต่อไป หรือบางครั้งเราอาจจะเป็นเทพบุตรมารต่อคนอื่นก็มี คือเราเผลอไปรบกวนหรือขัดขวางคนกำลังปฏิบัติเข้าโดยไม่ได้ตั้งใจ

มารทั้ง ๕ ประการนี้ ปรากฏให้เราเห็นเป็นประจำในชีวิตประจำวัน เพียงแต่เราอาจไม่ทันสังเกต หรือมีความซาซिनกับอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ไปเสียแล้ว ดังนั้นจึงต้องนำมาชื่อนำมาแสดงให้ได้ทราบว่า ที่เรียกว่ามาร มิใช่มีเฉพาะกิเลสเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังมีทั้งขันธมาร อภิสัขารมาร มัจจุมาร และเทวบุตรมาร โดยเฉพาะมารที่เคยมารบกวนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่บ่อยๆ นั้น มาให้เห็นเป็นตัวเป็นตนกันเลยทีเดียว

เหมือนครั้งสมัยก่อนที่พระพุทธองค์จะตรัสรู้ธรรม พวกหมู่มารก็ยกพลกันมามีดฟ้ามั่วดิน จะมาแย่งรัตนบัลลังก์ของท่านมาข่มขู่ขัดขวางการตรัสรู้ธรรมของพระองค์ แม้แต่เหล่าเทวดา พรหม อรูปพรหม ต่างก็หวาดหวั่นพรั่นพรึง ต้องหนีไปอยู่กันที่สุตขอบจักรวาลโน่น ส่วนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทรงระลึกถึงกำลังบุญบารมีทั้ง ๓๐ ทัศ ที่ท่านได้สั่งสมมาดีแล้ว ให้มาช่วยปราบมาร ทำให้หมู่เสนามารต้องล่าถอยกลับไป

หลังจากที่พระองค์ตรัสรู้แล้ว คราวนี้ พญามารตัวจริง

มาร ๕ ผู่

๒๕๐

มาเอง มาถึงแล้วก็กราบทูลให้ปรินิพพานกันเลยทีเดียว เพราะเขาไม่อยากจะพระองค์ทรงพระชนมายุอยู่นาน กลัวว่าจะสอนสรรพสัตว์ให้หมดกิเลสตามพระองค์ไปหมด จากที่เคยข่มขู่ให้หวาดกลัวก่อนตรัสรู้ธรรม ก็ใช้เล่ห์เหลี่ยมด้วยการอ้อนวอนว่า “ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงปรินิพพานเถิดบัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว เนื่องจากพระองค์ได้สมปรารถนาแล้ว”

*นี่ขนาดยังไม่ทันจะได้สั่งสอนเวไนยสัตว์เลย จะบังคับให้พระองค์นิพพานเสียแล้ว พระบรมศาสดาตรัสตอบไปว่า “ดูก่อนมารผู้มีบาป ภิกษุผู้เป็นสาวกของเรา จักเป็นผู้ฉลาดได้รับคำแนะนำ เป็นผู้แก่กล้า เป็นพหูสูต ผู้ทรงธรรม ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เรียนธรรมะแล้ว จักบอก แสดง บัญญัติ แต่งตั้งเปิดเผย จำแนก กระทำให้เข้าใจง่าย ยังไม่ได้เพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น ภิกษุผู้เป็นสาวกของเรา อุบาสก อุบาสิกาผู้เป็นสาวกของเราจักยังไม่ฉลาด ไม่เป็นพหูสูตและทรงธรรมเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น ดูก่อนมารผู้มีบาปพรหมจรรย์นี้ของเราจักยังไม่บริบูรณ์กว้างขวางแพร่หลายรู้กันโดยมาก เป็นปิกแผ่นตราบเท่าที่เทวดาและมนุษย์ประกาศ

มาร ๕ ผูก

๒๕๑

ได้ดีแล้วเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น”

เราจะเห็นว่า พระบรมศาสดาของเรา ทรงมีพระมหากรุณาอันกว้างใหญ่ไม่มีประมาณ ทรงหวังความสุขอย่างแท้จริง แก่สรรพสัตว์ทุกหมู่เหล่า ไม่เข้านิพพานไปเสียเอกัณตบรมสุขตามลำพัง แต่พญามารก็ไม่ยอม คอยตามขัดขวางการเผยแผ่พระลัทธิธรรมของพระพุทธองค์ทุกรูปแบบ

ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาแผ่ขยายออกไป ตั้งมั่นดีแล้ว พญามารก็ตามมาขอร้องให้ปรินิพพานอีก ได้กล่าวคำเดิมๆ อีกนั่นแหละว่า “ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงปรินิพพานในบัดนี้เถิด บัดนี้เป็นเวลาปรินิพพานของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว เพราะพระพุทธองค์ได้ตรัสว่า ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาผู้เป็นสาวกจักยังไม่ฉลาด พรหมจรรย์ของเราจักไม่บริบูรณ์ กว้างขวางแพร่หลายเพียงใด เราจักยังไม่ปรินิพพานเพียงนั้น แต่บัดนี้พรหมจรรย์ของพระผู้มีพระภาคเจ้าบริบูรณ์แล้ว กว้างขวางแพร่หลายรู้กันโดยมากแล้ว ขอให้ปรินิพพานได้แล้ว”

เมื่อมารกล่าวอย่างนี้แล้ว พระพุทธองค์จึงต้องรับปากว่า “รออีกหน่อยเถอะ ล่วงจากนี้ไป ๓ เดือน ตถาคตจักปรินิพพาน ขอท่านจงเป็นผู้มีความขวนขวายน้อย อย่าได้มารบกวนเราอีกต่อไปเลย” เราจะเห็นว่า พญามารเขามีฤทธิ์มากทีเดียว ขนาด

มาร ๕ ผุ่่ง

๒๕๒

พระบรมศาสดา ยังถูกพญามารคอยตามขัดขวางอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้นทุกๆ ท่านอย่าได้ประมาท ตราบใดที่กิเลสอ
าสวะภายในของเรายังไม่หมด ก็ต้องถูกมารทั้ง ๕ ผุ่่งตาม
รั้งความเหมือนกัน มารนี่เขามีอานุภาพมากนะ ผู้ที่จะถูกเขา
บ้งคับบัญชาได้ง่าย คือผู้ที่ไม่ค่อยฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ปล่อยใจ
ให้เลื่อนลอย ปล่อยชีวิตให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ ส่งใจไป
ในเรื่องนอกตัว มัวไปยินดีในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์
ต่างๆ ทำให้ประมาทในการรักษาใจให้หยุดนิ่ง ให้สะอาดบริสุทธิ์

แต่มีอยู่ที่ๆ หนึ่งที่เราจะไม่ถูกพญามารเข้าไปบ้งคับ
บัญชาได้เลย คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ที่ตรงนี้เป็นหลุมหลบ
ภัยที่ดีที่สุด เราจะปลอดภัยจากมารทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นกิเลสมาร
ชั้นธมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร หรือเทพบุตรตมารก็ตาม

ดังนั้นทุกๆ ท่านอย่าได้ประมาทในวัยและชีวิตกัน
ให้ใช้เวลาที่ผ่านมาไปให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการน้อมนำใจ
ให้มาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย ให้ได้เป็นประจำทุกๆ วันอย่าง
สม่ำเสมอ ทำให้ได้ตลอดเวลา เราจะได้พบที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด
คือ พระรัตนตรัย ซึ่งเปรียบเสมือนเกราะแก้วคุ้มกันภัยชั้นเลิศ
พระรัตนตรัยนี้ท่านสิงสถิตอยู่ภายในตัวของเราทุกๆ คน

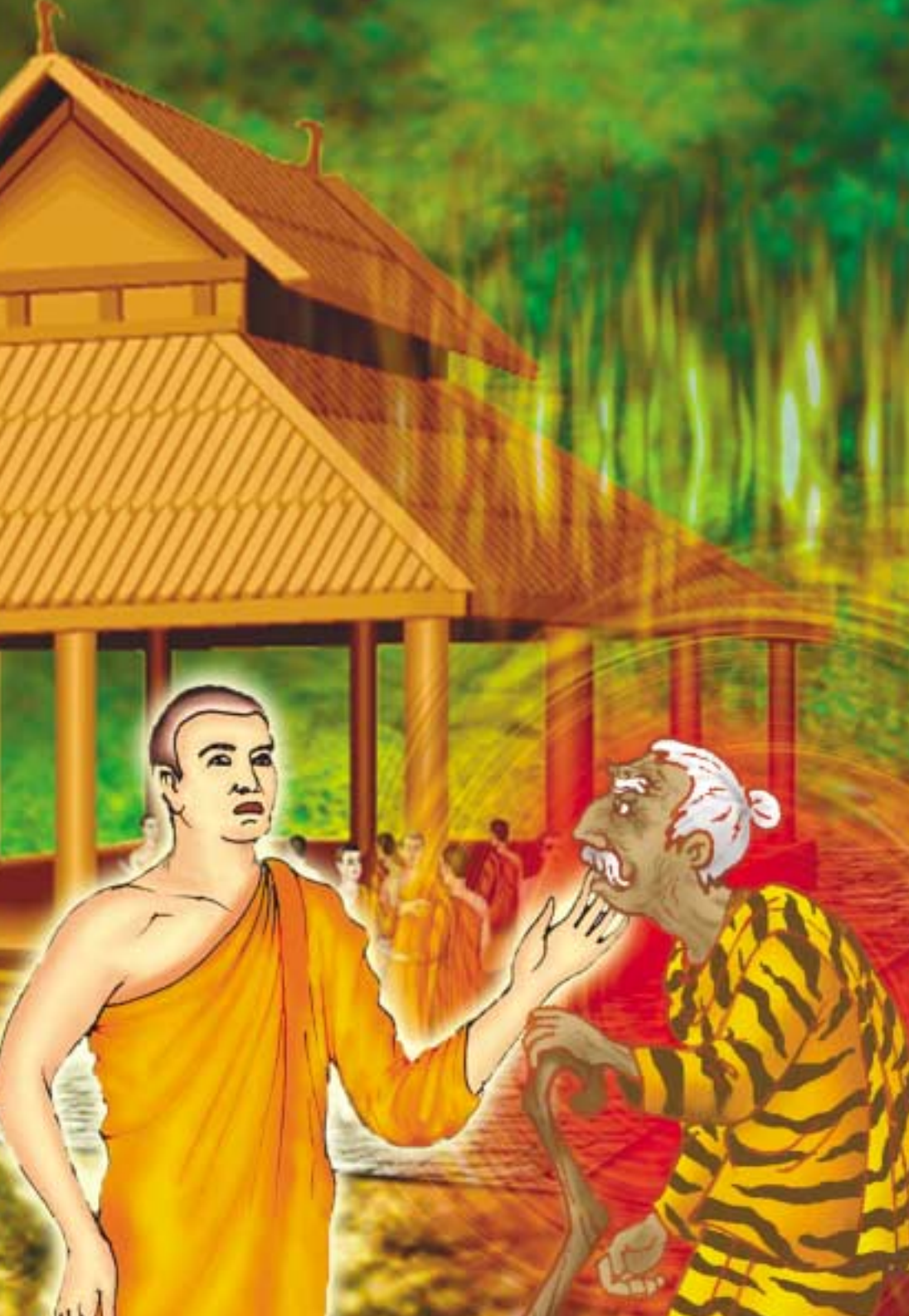
๒๑

มา ร

ผู้ ขัด ข ว า ง ค น ดี

รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ์ทั้งสิ้น
นี้เป็นโลกามิสอันแรงกล้า โลกหมกมุ่นอยู่ในอารมณ์เหล่านี้
ส่วนสาวกของพระพุทธเจ้า มีสติก้าวล่วงโลกามิสนั้น และ
ก้าวล่วงบ่วงมารแล้ว รุ่งเรืองอยู่ดุษฎีพระอาทิตย์ ฉะนั้น

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๕๕

การฝึกฝนใจให้สะอาดบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ
พ้นจากการเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามาร เป็นกรณียกิจที่สำคัญ
ของการเกิดมาเป็นมนุษย์ ถ้าไม่รู้จักหมั่นฝึกใจให้หยุดนิ่ง เราจะ
ต้องถูกกิเลสครอบงำอยู่รำไป มารได้ช่องในการทำ ความชั่วให้
เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง มัวไปยึดติดอยู่ในรูป รส กลิ่น
เสียง สัมผัส ธรรมารมณณ์ที่มากระทบใจ แล้วละเลยการแสวงหา
แก่นสารที่แท้จริงของชีวิต ชีวิตจึงต้องเวียนวนอยู่ในห้วงแห่ง
ทะเลทุกข์ โอกาสที่จะได้สัมผัสรสแห่งธรรมซึ่งเป็นวิมุตติรส
จึงลดน้อยถอยลงไปทุกที เพราะฉะนั้นการให้โอกาสอันสำคัญ
กับตัวเอง ในการทำสมาธิเจริญภาวนา เพื่อกลั่นกาย วาจา ใจ
ของเราให้บริสุทธิ์ จึงเป็นทางลัดที่สุดที่จะทำให้เราหลุดพ้นจาก
การบังคับบัญชาของพญามาร

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน อายตนสูตร ว่า

รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณณ์ทั้งสิ้น
นี้เป็นโลกามิสอันแรงกล้า โลกหมกมุ่นอยู่ในอารมณ์เหล่านี้
ส่วนสาวกของพระพุทธเจ้า มีสติก้าวล่วงโลกามิสนั้น และ
ก้าวล่วงบ่วงมารแล้ว รุ่งเรืองอยู่จุดพระอาทิตย์ ฉะนั้น”

ผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นสาวกของพระลัมมาสัมพุทธเจ้า จะต้อง
ก้าวล่วงพ้นจากบ่วงมาร ไม่ไปติดอยู่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๕๖

หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านกล่าวไว้ว่า เบญจกามคุณ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสหรือธรรมารมณ์ที่มากกระทบใจต่างๆ เหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นของมนุษย์หรือของทิพย์ก็ตาม เป็นบ่วงล่อของพญามารทั้งนั้น ถ้าเรามัวไปยึดมันถือมัน มันแหละเข้าทางของเขาแล้ว ที่มนุษย์เรายังมีกิเลสอาสวะอยู่ก็เพราะถูกเขาบังคับบัญชาเอาไว้ เอาโลกามิสซึ่งเป็นเหยื่อล่อมาทำให้เราหมกมุ่นหลงใหล เอากิเลสเข้ามาใส่ ทำให้ไม่เป็นตัวของตัวเอง เขาบังคับให้เกิด ให้แก่ ให้เจ็บ ให้ตาย ทุกข์ทรมานอยู่ตลอดเวลา เมื่อเรายังไปไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ จึงยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่รำไป การจะหลุดจากตรงนี้ได้ ใจต้องหยุด แล้วก็หยุดในหยุดเข้าไปเรื่อยๆ ทำได้อย่างนี้มารกลัวนัก แม้จะมาขัดขวางการสร้างบารมีของเรา แต่ถ้าใจเราหยุดนิ่งเสียแล้ว สิ่งต่างๆ ภายนอกก็ไม่มีผลต่อจิตใจของเรา

*สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จเข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้านของพราหมณ์ ซึ่งเป็นผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก แต่ว่าวันนั้นพราหมณ์ถูกมารเข้าสิงใจไม่ให้ใส่บาตรพระพุทธรองค์ และไม่มีชาวบ้านคนไหนเลยใส่บาตรพระพุทธรองค์ เมื่อไม่ได้อาหารพระองค์จึงถือบาตรเปล่า

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๕๓

เสด็จกลับวัด

ในระหว่างทาง มารผู้มีบาปเข้าไปหาพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วกล่าวกับพระพุทธร้องว่า “สมณะ ท่านได้บิณฑบาตบ้างไหม” พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “แนะมารผู้ใจบาป ท่านได้กระทำให้เรา ไม่ได้บิณฑบาตมิใช่หรือ” มารจึงกราบทูลว่า “ถ้าอย่างนั้น ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าจงเสด็จเข้าไปเพื่อบิณฑบาตครั้งที่สองอีกเถิด พระเจ้าข้า ข้าพระองค์จักกระทำให้พระผู้มีพระภาคเจ้าได้รับบิณฑบาต”

พระบรมศาสดาตรัสว่า “ดูก่อนมารผู้ใจบาป ท่านมาขัดขวางตถาคต ได้ประสบสิ่งที่มีประโยชน์แล้ว ท่านเข้าใจว่า บาปย่อมไม่ให้ผลแก่ตัวเองจะนั้นหรือ ดูก่อนมาร แม้เราตถาคตไม่ได้รับบาตร แต่ตถาคตเป็นผู้ไม่มีความกังวล ย่อมดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข ตถาคตจักเป็นผู้มีปิตุเป็นรักษา ดุจอาภัสสรพรหม”

มารเมื่อไม่สามารถขัดขวางพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ ก็รู้สึกเสียใจ จึงได้อันตรธานหายไปต่อหน้าพระพักตร์ แต่ถึงกระนั้น มารผู้ใจบาปก็ไม่ยอมแพ้ คอยหาโอกาสมารบกวนพระพุทธร้องอยู่เรื่อยไป เมื่อคิดว่าหากมารบกวนพระบรมศาสดาไม่ได้ ก็มารบกวนสาวกของพระองค์แทนก็แล้วกัน มีอยู่คืนหนึ่ง มารผู้ใจบาปได้เข้าไปหาหมู่ภิกษุสงฆ์ แล้วร้องเสียงดังน่ากลัว ทำฟ้าแลบ

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๕๘

ฟ้าร้องเหมือนภูเขากำลังถล่ม แผ่นดินจะทรุดพังทลายลงมา

ภิกษุรูปหนึ่ง ตกอกตกใจเพราะไม่เคยได้ยินเสียงดังอย่างนี้มาก่อน จึงถามเพื่อนสหธรรมิกว่า แผ่นดินนี้เห็นท่าจะถล่มทลายลงมาแล้ว เพราะเสียงฟ้าร้องฟ้าลั่นไม่ยอมหยุดเสียที พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสบอกว่า “ดูก่อนภิกษุ แผ่นดินนี้ไม่ถล่มลงมาหรอก แต่เสียงดังลั่นประหนึ่งแผ่นดินจะทรุดนี้ เป็นฝีมือของมารผู้ใบบาปทำเพื่อหวังจะให้พวกเธอตกใจกลัว ไม่ให้มีสมาธิในการบำเพ็ญสมณธรรม”

ต่อมา มารผู้ใบบาปได้เนรมิตรร่างเป็นพราหมณ์แก่ ห่มหนังเสือ หายใจเสียงดังครี๊ดคราดๆ เดินถือไม้เท้าเข้าไปหาหมู่ภิกษุสงฆ์ ผู้กำลังปรารภความเพียร เมื่อไปถึงก็ได้กล่าวกับภิกษุเหล่านั้นว่า “ท่านบรรพชิตทั้งหลาย พวกท่านแต่ละรูปล้วนเป็นคนหนุ่มกระชุ่มกระชวย มีผมดำ ประกอบด้วยความหนุ่มแน่น ยังอยู่ในปฐมวัยไม่ควรเบื่อหน่ายในกามารมณ์ทั้งหลาย ขอท่านจงบริโภคมกามอันเป็นของมนุษย์เถิด อย่ายินดีในสิ่งที่มองไม่เห็นได้ด้วยตา หนีจากสุขอันสมบูรณ์ไปแสวงหาสุขอันไม่จีรังยั่งยืนเลย”

พวกภิกษุก็ตอบว่า “ดูก่อนพราหมณ์ พวกเราใช้ว่าจะไม่ได้ความสุขที่ถาวรแล้ววิ่งไปหาความสุขชั่วคราว แต่พวกเรา

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๕๕

ละทิ้งความสุขชั่วคราวเพื่อมุ่งไปสู่ความสุขอันเป็นอมตะ ซึ่งสามารถเห็นได้ในปัจจุบันต่างหากเล่า ดูก่อนพราหมณ์ เพราะว่ากามทั้งหลายเป็นของชั่วคราว มีทุกข์มาก มีความคับแค้นมาก โทษในกามทั้งหลายมีมาก ธรรมนี้มีผลที่จะเห็นได้ด้วยตัวเอง ไม่จำกัดด้วยกาล เป็นของควรเรียกกันมาดู ควรน้อมเข้ามาไว้ในตน เป็นของอันวิญญูชนทั้งหลายพึงรู้ได้เฉพาะตน” มารเมื่อเห็นว่าพวกภิกษุไม่ยอมเชื่อฟังตัวเอง จึงได้อันตรธานหายไป

เราจะเห็นว่า มารซึ่งเป็นผู้ขัดขวางความดีนั้น มีตัวมีตนอยู่จริงๆ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่นามธรรมอย่างที่คุณธรรมดาสามัญคิดกันเท่านั้น ว่าเป็นอาสวกิเลสที่เป็นความโลภ ความโกรธ ความหลง จับต้องไม่ได้ แต่ธรรมฝ่ายดำหรืออกุศลธรรม ซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับธรรมฝ่ายขาวนั้น ที่จริงมีตัวมีตน เราจะรู้ได้ต้องเข้าถึงวิชชาธรรมกาย จะเห็นเขา และการกระทำของเขา ที่คอยขัดขวางการทำความดีของเรา ไม่ให้เราหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ เขาจะส่งกิเลสอาสวะเข้ามาในจิตใจ โดยเฉพาะผู้ที่เอาใจออกห่างจากศูนย์กลางกาย ก็จะมีช่องให้กิเลสเข้ามาแทรกได้ง่าย แล้วมารก็จ้องหาโอกาสตลอดเวลา เขาทำงานกันไม่ได้หยุดเลย อย่างในสมัยพุทธกาล เมื่อเห็นว่ารบกวพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ ก็ไปรบกวนพระภิกษุแทน เมื่อทำไม่สำเร็จก็เข้าไปขัดขวางทางฝ่ายภิกษุณีนั่ง

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๖๐

*มีอยู่วันหนึ่ง ภิกษุณีชื่อ จาลา นุ่งห่มสบงจีวร แล้วถือบาตรเพื่อเข้าไปบิณฑบาตในกรุงสาวัตถี เมื่อได้รับอาหารมาฉันแล้ว ท่านก็เข้าไปป้อนธวัณเพื่อนั่งสมาธิใต้โคนไม้ ในขณะนั้นมารผู้มีใจบาป ก็คิดว่าจะทำให้จาลาภิกษุณีบังเกิดความกลัวจนพองสยองเกล้า จะได้เลิกนั่งสมาธิ จึงเข้าไปหาจาลาภิกษุณีถึงที่นั่งพักกล่าวว่า “ดูก่อนภิกษุณี ท่านไม่ชอบใจอะไรหนอ”

จาลาภิกษุณีตอบว่า “ท่านผู้มีอายุ เราไม่ชอบความเกิดเลย” มารถามต่อว่า “ทำไมถึงไม่ชอบความเกิด ผู้เกิดมาแล้วย่อมบริโภคคาม ใครหนอให้ท่านยึดถืออย่างนี้ อย่าเลยภิกษุณี ท่านจงชอบความเกิดเถิด จะได้แสวงหาความสุขเรื่อยไป”

จาลาภิกษุณีก็กล่าวว่า “ผู้เกิดมาก็ต้องตาย ผู้ที่เกิดมาย่อมพบเห็นทุกข์ คือ การจองจำ การฆ่า การพลัดพรากจากบุคคลผู้เป็นที่รัก หรืออยู่กับผู้ไม่เป็นที่รัก เพราะฉะนั้นเราจึงไม่ชอบความเกิด” มารผู้มีใจบาปก็กล่าวว่า “ท่านจงตั้งใจไว้ในพวกเทพชั้นดาวดึงส์ ชั้นยามา ชั้นดุสิต ชั้นนิมมานรดี และชั้นปรนิมมิตวสวัตตีเถิด ท่านจักได้เสวยความสุขความยินดียิ่งๆ ขึ้นไป” ภิกษุณีตอบว่า “พวกเทวดาเหล่านั้น ก็ยังผูกพัน

มาร ผู้ขัดขวางคนดี

๒๖๑

อยู่ด้วยเครื่องผูกคือกาม จำต้องกลับมาสู่อำนาจของมารอีก โลกทั้งหมดเราร้อน โลกทั้งหมดคุกรุ่นด้วยควัน โลกทั้งหมดลุกโพล่งด้วยไฟ โลกทั้งหมดลั่นสะเทือน แต่ใจของเรายินดีแน่วแน่ในพระนิพพาน” เมื่อมารได้ฟังคำพูดของภิกษุณีนี้อย่างนั้น ก็เสียใจ เพราะรู้ว่าภิกษุณีรูปนี้ รู้จักเราเสียแล้วจึงได้อันตรธานหายไป

เราจะเห็นว่า มารคอยแต่จะชักชวนคนที่ทำดีให้ทำในสิ่งที่ไม่ดี และมักจะรบกวนผู้ที่มีมรรคผลนิพพานเป็นแก่นสาร เพราะสுகุศลธรรมซึ่งเป็นธรรมฝ่ายขาวนั้น เป้าหมายสูงสุดก็คือให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพานอันเป็นเอกันตบรมสุข เพราะฉะนั้นฝ่ายอกุศลธรรมซึ่งเป็นธรรมฝ่ายดำ เขาจะคอยขัดขวางการสร้างบารมีของเราตลอดเวลา ไม่ให้ไปถึงจุดหมายคือที่สุดของตัวเอง และต่างก็มุ่งไปให้สุดสายธาดุสายธรรมของตัวเอง รบกันอยู่อย่างนี้ ยังไม่มีใครแพ้ใครชนะ เพราะฉะนั้นพวกเราเองอย่าได้ประมาทกัน ตราบใดที่เรายังไม่หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ ชีวิตเรากียังไม่เป็นอิสระและก็ยังไม่ปลอดภัย ยังต้องถูกเขาบังคับบัญชาอยู่เรื่อยไป ดังนั้นให้หมั่นฝึกฝนใจของเราให้หยุดนิ่ง เอาใจกลับมาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นทางไปสู่อายตณนิพพาน แล้วเราจะสมปรารถนาได้เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกคน

๒๘

อิ ท ธิ บ า ท ส์ ชี ท ำ ง สู้ นั พ พ ำ น

ขอท่านจงตื่นขึ้นเถิด อย่าให้มัจจุราชผู้เป็นพวกพ้อง
ของคนประมาท ชนะท่านผู้เกียจคร้านด้วยอุบายอันโง่เลย
กำลังคลื่นแห่งมหาสมุทร ย่อมครอบงำบุรุษผู้ไม่อาจข้าม
มหาสมุทรนั้นได้ แม้จันใด ชาติและชรา ย่อมครอบงำท่าน
ผู้ถูกความเกียจคร้านครอบงำแล้ว จันนั้น ขอท่านจงทำเกาะ
คืออรหัตตผลแก่ตนเถิด เพราะที่พึงอย่างอื่นในโลกนี้และ
โลกหน้า ย่อมไม่มีแก่ท่าน

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ไม่ว่าจะเป็นคน ลัตว์ สิ่งของ แม้กระทั่งตัวของเราเอง ล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา บังคับบัญชาไม่ได้ จึงไม่ควรไปยึดมั่นถือมั่นในสิ่งต่างๆ เหล่านั้น ควรมุ่งไปแสวงหาสิ่งที่เป็นสาระที่แท้จริงของชีวิต แสวงหาสิ่งที่จะมาเป็นที่พักพิงที่ระลึกที่แท้จริง ที่คงความเป็นอมตะ เที่ยงแท้ ไม่แปรผัน คือมีลักษณะเป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมีแต่สุขล้วนๆ เป็นตัวของตัวเองได้ ก็เลอสาวะ เข้ามาครอบงำบังคับบัญชาไม่ได้ และการที่จะเข้าไปถึงสิ่งที่เป็นอมตะนี้ได้ ท่านให้เข้าไปทางสายกลางที่มีอยู่ภายในตัว ด้วยวิธีการทำให้ใจให้หยุดให้นิ่ง ดังนั้นการเจริญสมาธิภาวนา จึงเป็นหนทางลัดที่จะทำให้เราได้ที่พักพิงที่ระลึกที่แท้จริงภายใน

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ใน ขุททกนิกาย เถรคาถา ว่า

“ขอท่านจงตื่นขึ้นเถิด อย่าให้มัจจุราชผู้เป็นพวกพ้องของคนประมาท ชนะท่านผู้เกียจคร้านด้วยอุบายอันโง่เลย กำลังคลื่นแห่งมหาสมุทร ย่อมครอบงำบุรุษผู้ไม่อาจข้ามมหาสมุทรนั้นได้ แม้ฉันใด ชาติและชรา ย่อมครอบงำท่านผู้ถูกความเกียจคร้านครอบงำแล้ว ฉะนั้นนั้น ขอท่านจงทำเกาะคืออรหัตตผลแก่ตนเถิด เพราะที่พักอย่างอื่นในโลกนี้และโลกหน้า ย่อมไม่มีแก่ท่าน”

การฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ ซึ่งจะต้องทำไปควบคู่กับการทำธุรกิจการงานหรือการศึกษาเล่าเรียน พระบรมโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลาย เกิดกิเลสที่ชาติก็มุ่งชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์เรื่อยมา เป้าหมายก็เพื่อให้หลุดพ้นจากอสังกิเลสทั้งปวง เพราะท่านรู้ว่าตราบใดที่ยังมีกิเลสมาห่อหุ้มเอาไว้ ก็ต้องเวียนวนกันอยู่อย่างนี้เรื่อยไป แล้วท่านก็มีใจใหญ่ คือนอกจากจะเพียรพยายามเพื่อช่วยเหลือตนเองให้หลุดพ้นแล้วยังมีมหากรุณาที่จะช่วยเหลือหมู่สัตว์ให้พ้นทุกข์ตามไปด้วย เมื่อบุญบารมีเต็มเปี่ยม ได้ตรัสรู้พระสัมมาสัมโพธิญาณแล้วก็ทรงแนะนำเหล่าเวไนยสัตว์โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก

ตลอดพระชนมายุของพระพุทธองค์ ทรงสอนแต่เรื่องที่จะทำให้หลุดพ้นอย่างเดียว ใครประมาทก็ทรงเตือนสติให้มีความเพียร ให้ตื่นจากความหลับไหล ลูกขึ้นต่อสู้กับกิเลสที่คอยบังคับให้คิดในสิ่งที่เป็นอกุศล ใครที่ยังข้ามไม่ถึงฝั่งนิพพานก็ทรงประทับประคองสนับสนุน ทรงหลังธรรมรสอันยอดเยี่ยมให้กำลังใจเหมือนปลาที่ขาดน้ำ ได้รับสายฝนเย็นฉ่ำที่หลังไหลมาจากท้องฟ้า การฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง จึงเป็นเรื่องที่หลวงพ่อดังต้องพยายามปลุกฝังบ่อยๆ แม้จะใช้เวลาสอนกันมายาวนานหลายสิบปี ก็สอนอยู่กับเรื่องเดิมๆ เหล่านั้น เพื่อปลุกฝังเพื่อให้เราได้รู้จักเรื่องราวแผนผังของชีวิต รู้จักวิธีการทำใจให้หยุด

ให้หนึ่งซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็เพื่อให้เข้าไปถึงจุดที่เราจะารู้แจ้งเห็นแจ้ง ด้วยตัวของเราเอง เกิดธรรมจักร เกิดญาณทัสสนะ เกิดปัญญา เกิดวิชา แล้วเกิดแสงสว่าง สิ่งเหล่านี้ยากให้เกิดขึ้นด้วยตัวของเราเองกันทุกๆ คน

*เหมือนอย่างหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ครูผู้ค้นพบ วิชาธรรมกาย กว่าท่านจะได้รู้เรื่องราวของชีวิต เป้าหมายของชีวิต ก็ต้องทุ่มเทศึกษาเล่าเรียน ทั้งด้านปริยัติ ปฏิบัติ จนเกิดผลเป็นปฏิเวธ คือได้เข้าถึงพระธรรมกาย หลวงปู่วัดปากน้ำของเรา ท่านบวชอย่างมีเป้าหมาย บวชเพื่อแสวงหาทางพ้นทุกข์ เมื่อบวชแล้วพอออกจากโบสถ์ รุ่งขึ้นก็มุ่งปฏิบัติกันเลย ไม่เคยขาดการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งแม้แต่วันเดียว ท่านมุ่งมั่นถึงเพียงนั้นทีเดียว ถึงได้มาเป็นบรมครูของพวกเรา เพราะท่านเป็นผู้เตือนตนเองได้ คิดอยู่ตลอดเวลาว่า ทำอย่างไรใจจะหยุด ทำอย่างไรจะได้บรรลุธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุแล้ว

หลวงปู่วัดปากน้ำ ท่านเป็นผู้ที่รักการปฏิบัติธรรมมาก ในระหว่างที่ศึกษาธรรมะภาคปริยัติ ก็ยังคงปฏิบัติธรรมทุกวัน มิได้ขาด วันไหนมีเวลาว่างท่านมักไปศึกษาวิปัสสนาธุระจาก

*ประวัติพระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

อริยสงฆ์ศึกษา

๒๖๓

พระอาจารย์ในสำนักต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ท่านศึกษากับท่านเจ้าคุณพระมงคลทิพมูณี วัดจักรวรรดิบางพระครุฑมานวิโรจน์ วัดเชตุพนบ้าง ถ้ามีเวลามากก็ไปต่างจังหวัด ไปกราบนมัสการขอศึกษารัศมี กับพระอาจารย์ปลื้ม วัดเขาใหญ่ กาญจนบุรี หรือไม่ก็ไปเรียนกับพระอาจารย์สิงห์ วัดละครท่า ผังธนบุรี

ในสมัยที่เรียนกับพระอาจารย์สิงห์ ท่านมีประสบการณ์ที่ดีมากๆ สามารถฝึกใจให้หยุดนิ่ง จนได้ดวงสว่างขนาดพอองไขว้แดงของโกฏิที่อยู่ที่ศูนย์กลางกายพระอาจารย์สิงห์จึงมอบหมายให้ท่านเป็นอาจารย์ช่วยสอนศิษย์คนอื่นๆ แต่ท่านเห็นว่าตัวเองยังมีความรู้ไม่พอ ยังไม่รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมะของพระพุทธองค์แล้วจะไปสอนคนอื่นให้รู้แจ้งได้อย่างไร ตัวเองยังเอาไม่รอดแล้วจะช่วยคนอื่นให้แจ่มแจ้งในพระสัทธรรมคำสอนนั้น คงเป็นไปได้ยาก ท่านจึงตอบปฏิเสธและขอกราบลา เพื่อไปแสวงหาครูบาอาจารย์ที่สามารถสอนธรรมะภายในที่ละเอียดลึกซึ้งขึ้นไปเรื่อยๆ บางครั้งท่านก็ออกเดินธุดงค์ตามป่าเขาลำเนาไพร ได้พบปะและสนทนาธรรมกับพระธุดงค์ในป่า

กระทั่งวิชาเล่นแร่แปรธาตุ เรียนวิชาโหราศาสตร์ และวิชาต่างๆ ที่นิยมกันในสมัยนั้น หลวงพ่อท่านศึกษาและ

อธิปไตยของชาติ

๒๖๘

ประสบความสำเร็จในวิชาเหล่านั้นด้วย บัณฑิตเป็นควาญธนูให้
มีฤทธิ์มีเดช ท่านก็ทำได้ เมื่อเรียนจบท่านก็เลิกเพราะเห็นว่า
ไม่ใช่ทางพ้นทุกข์ ไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า แต่ก็ไม่ได้ตำหนิ
ความรู้ของครูอาจารย์ท่านเหล่านั้นที่ได้ศึกษามา บางวันมี
พระอาคันตุกะ ซึ่งได้ยินชื่อเสียงของท่าน อุตส่าห์เดินทางมา
จากต่างจังหวัดเพื่อมาขอเรียนวิชากับท่าน ท่านก็ลองแสดงวิชา
ให้ดูแต่ไม่ยอมสอนให้ เพราะไม่ใช่วิชามรรคผล หลวงพ่อท่าน
สอนแต่เรื่องหยุดในหยุดอย่างเดียว

โดยเฉพาะหลังจากที่ท่านเข้าถึงพระธรรมกายที่
วัดโบสถ์บน บางคูเวียงแล้ว ท่านก็มุ่งหยุดในหยุดเข้าไปเรื่อยๆ
ที่สุดแห่งธรรมอยู่ตรงไหน ท่านจะไปให้สุดตรงนั้น เป็นทั้งครู
เป็นทั้งนักเรียนในคนๆ เดียวกัน คือศึกษาวิชาธรรมกายไปด้วย
แนะนำพร่ำสอนศิษยานุศิษย์ควบคู่ไปด้วย ได้ไปรู้เรื่องราวของ
ตัวเอง เมื่อเข้าใจเรื่องราวของชีวิตแล้ว ก็มุ่งหยุดอย่างเดียว
ท่านถึงไม่ยอมไปแรมราตรีที่ไหนเลย มุ่งศึกษาวิชาธรรมกาย
ทำวิชากับหมู่คณะเพื่อปราบมาร ไปดับที่ต้นเหตุแห่งทุกข์
ทั้งหลาย เมื่อศึกษาค้นคว้ากันเข้าไปเรื่อยๆ ก็ยิ่งรู้แจ้งเห็นแจ้ง
เพิ่มมากขึ้น เพราะวิชาธรรมกายเป็นศูนย์รวมของศาสตร์ทั้งปวง

พวกเราทั้งหลายเป็นลูกศิษย์ของท่าน เมื่อรู้แล้วเข้าใจ
แล้วควรที่จะดำเนินตามปฏิปทาของท่าน เรื่องราวของชีวิตเป็น

สิ่งที่ต้องเรียนรู้ ไม่รู้ไม่ได้ ถ้าหากไม่รู้ ชีวิตก็ไม่ปลอดภัย เมื่อคิดอย่างนี้บ่อยๆ จะได้เกิดฉันทะ มีความพอใจและกระหายที่จะรู้ เกิดความปรารถนาอยากจะรู้จักตัวของตัวเองอย่างแท้จริง อยากจะเรียนรู้คำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากศึกษาวิชาธรรมกาย

และต่อจากนั้นไป วิริยะความเพียรมันก็จะไปเอง คือจะมีความขยันขึ้นมาเอง ความขยันที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ สมครใจ ที่ไม่มีข้อแม้ข้ออ้างหรือเงื่อนไขว่า ต้องให้ว่างก่อน ต้องให้พร้อมก่อน ต้องให้รวยเสียก่อน ต้องให้ลูกจบเสียก่อน ต้องให้หมดหนี้เสียก่อน อะไรอย่างนี้เป็นต้น เราจะเกิดความขยัน เกิดความเพียรขึ้นมาเอง ไม่คิดถึงอุปสรรค คิดแต่เพียงว่าจะทำอะไรถึงจะได้รู้แจ้งเห็นจริง เหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ทิ้งราชสมบัติทุกอย่าง แล้วก็มุ่งแสวงหาหนทางพ้นทุกข์ ด้วยความสมครใจ

เพราะฉะนั้น ท่านจึงทำความเพียรกันอย่างเอกอุทีเดียว เนื้อเลือดจะแห้งเหือดหายไป เหลือแต่กระดูกหนังช่างมัน ไม่ได้ตายเถอะ หรือเหมือนอย่างหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านก็เกิดความรู้สึกกระหายอยากจะรู้เห็นธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าพระพุทธองค์ตรัสรู้ธรรมอย่างไร เมื่อรู้แล้วเห็นแล้ว จะเป็นนายแก้ต่างให้กับพระพุทธศาสนาได้ดีที่สุด

เมื่อเกิดความรู้สึกฉันทะอย่างนี้ วิริยะจึงตามมา หลังจากนั้น จิตตะก็ต่อเนื่อง ทนอย่กันมาเลย คือจะนึกคิดกันอย่างนี้ ทั้งวันทั้งคืน ทั้งหลับทั้งตื่น หลับก็ฝันว่าตัวเองปฏิบัติธรรม ตื่นมาก็จดจ่อ ตรีกทั้งวันทั้งคืนทีเดียว ตรีกที่กลางกาย ตรีกตลอดเวลาเลย พอตรีกไปแล้ว ทำด้วยวิธีการอย่างนี้แล้ว ทำไมถึงไม่ได้ผล หรือวันนี้ได้ผล ทำไมมันไม่ด้อย่างเมื่อวานนี้ ก็เกิดวิมิงสา เกิดความสังเกตขึ้นมาว่า เราจะมาปรับปรุงวิธีการอย่างไรถึงจะถูกต้อง ที่จะให้ใจนั้น มันถูกส่วน ถูกส่วนแล้วจะได้เข้าถึงธรรมกาย

เมื่อเข้าถึงพระธรรมกาย เตียวเราก็จะรู้เรื่องราวทั้งหมด ด้วยตัวของเราเอง ความสงสัยที่มีอยู่ก็จะหมดไป เราจะปีติซาบซึ้งทีเดียว ฉะนั้นเมื่อเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็ให้มันประกอบความเพียร ให้เอาชนะความเกียจคร้านในตัวให้ได้ แล้วก็ทำใจของเราให้หยุดนิ่งอยู่ภายใน แล้วเราจะได้เข้าถึงพระธรรมกาย กันทุกๆ คน

๒๙

รู้จักกายที่แท้จริง
ข อง ตัว เอง

สัตว์อเนกาคะยอมแล้ว ถูกกองอวิชชาหุ้มห่อแล้ว

จักไม่เห็นธรรมอันละเอียด ลึกซึ้ง

ยากที่จะเห็น ละเอียดยิ่ง

อันจะยังสัตว์ให้ถึงธรรมที่ทวนกระแสคือนิพพาน

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๗๓

สิ่งที่เป็นความปรารถนาของทุกๆ คนในการดำรงชีวิต คืออยากพบเจอแต่สิ่งที่ดีๆ มีลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ความทะยานอยากทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนขวนขวาย แสวงแสวงหา ในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าจะเพิ่มเติมส่วนที่บกพร่องของชีวิตให้เต็ม เปี่ยมบริบูรณ์ จึงแสวงหากันรำไป ทั้งๆ ที่ตนเองก็ยังไม่ทราบ หนทางแห่งความสุขที่แท้จริงว่าอยู่ที่ตรงไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร เมื่อไม่ทราบ ทำให้ชีวิตต้องวนเวียนอยู่กับเรื่องการทำมาหากิน แสวงหากามคุณ เกียรติยศ ชื่อเสียง เงินทอง พระบรมศาสดา ท่านทรงค้นพบว่า วิธีการจะทำให้เข้าถึงความสุขที่แท้จริงได้นั้น จะต้องเริ่มต้นจากใจที่หยุดนิ่งเพราะสุขอื่นนอกจากใจหยุดนิ่งไม่มี ใจที่สงบหยุดนิ่งจะเป็นต้นทางแห่งความสุขและความสำเร็จ ที่แท้จริง

*พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ทิมนิกาย มหาวรรค ว่า

“ปฏิโสดาคามี นิปฺณ	คมภีรํ ทุทฺทสํ อนุ
ราครตฺตา น ทกฺขณฺติ	ตโมกฺขณฺเณ อาวุตา

สัตว์อันราคะย่อมแล้ว ถูกกองอวิชชาหุ้มห่อแล้ว
จักไม่เห็นธรรมอันละเอียด ลึกซึ้ง ยากที่จะเห็น ละเอียดยัง
อันจะยังสัตว์ให้ถึงธรรมที่ทวนกระแสคือนิพพาน”

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๓๔

สรรพสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ เมื่อยังไม่หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏครั้งแล้วครั้งเล่า เพราะอวิชชาคือความไม่รู้ห่อหุ้มเอาไว้ ไม่รู้จักทุกข์ เห็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่ได้นำมาพิจารณาให้ถ่องแท้จริงๆ จังๆ ว่าทำอะไรถึงจะไม่ต้องเกิดอีก และก็ไม่รู้ว่าต้นเหตุแห่งทุกข์อยู่ที่ตรงไหน ทำอะไรถึงจะดับทุกข์เหล่านั้นได้ และหนทางที่จะนำไปสู่การดับทุกข์เป็นอย่างไรก็ไม่เคยรู้จัก ความไม่รู้นั่นเองเป็นภัยใหญ่หลวงของชีวิต เพราะจะทำให้หลงไปยึดติดในคน สัตว์ สิ่งของ สังขารร่างกาย ทั้งที่เป็นของตัวเองและของคนอื่น แล้วเผลอไปทำบาปอกุศล จนเป็นเหตุให้พลัดตกไปในอบายภูมิ ทำให้เวียนวนกันอยู่อย่างนี้เรื่อยไป

เนื่องจากเราไม่เคยศึกษาเรื่องของตัวของเราเอง ว่ากายที่สมบูรณ์ที่สุดที่ควรยึดถือเอาไว้ เป็นอย่างไร อยู่ตรงไหน จะเข้าถึงได้อย่างไร เหล่านี้เราไม่ทราบกัน เพราะว่าวันหนึ่งคืนหนึ่งใจของเราวนเวียนอยู่กับที่สิ่งภายนอก ถูกราคะความกำหนัด ยินดี ครอบงำให้สนใจเรื่องของคนอื่น สนใจดูการกระทำของคนอื่น สนใจในสิ่งทีนอกตัวของเรามากเกินไป

เพราะฉะนั้น กายที่อยู่ภายในตัวของเราจึงไม่รู้จัก ไม่รู้จักหนทางที่จะพัฒนาใจให้ละเอียด ให้ประณีต ให้สูงขึ้น

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๓๕

เพราะเราสนใจในเรื่องนอกตัว เพราะฉะนั้นเราควรมาศึกษา
เรื่องของกายภายในตัวของเรา ถ้าเรารู้จักเรื่องในตัวของเราแล้ว
เราจะได้สำรวจมรรวังจิตไม่ให้ท่องเที่ยวไปในทิโลก ถ้าสำรวจ
มรรวังได้ เราจะพ้นจากบ่วงของพญามาร

เมื่อต้องการศึกษาเรื่องภายในของตัวเอง จะต้องรู้จักว่า
ภายในตัวของเรามีกายต่างๆ ซ้อนกันอยู่เป็นชั้นๆ ไปตามลำดับ
ของความละเอียด ความบริสุทธิ์ของใจ ใจของคนตามปกตินั้น
ซัดส่ายไปมา วนอยู่ในบ่วงของมาร วนอยู่ในความยินดีในรูป
เสียง กลิ่น รส สัมผัส อะไรต่างๆ เหล่านี้ ที่วนไปวนมาเพราะ
ว่ามารเขาเข้าไปบังคับเอาไว้ ดึงใจของเราให้หลุดออกมาจาก
ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ จากธรรมะ จากความดี แล้วก็เอาไป
แช่หมักดองไว้ในกามาสวะ ภวาสวะ ทิฏฐาสวะ อวิชชาสวะ
ในกาม ในภพ ในความเห็นผิดอะไรต่างๆ เหล่านั้นทั้งหมด

เขาครอบงำเอาไว้ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง
ความกำหนัดยินดี ความทะยานอยาก เขาเอาเราไปแช่อยู่
อย่างนั้น จนเรารู้สึกคุ้นเคยชิน ใจเราจะวนเวียนอยู่ในรูป เสียง
กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ วนอยู่อย่างนี้แหละ ในที่สุดเราก็
จะสูญเสียคุณงามความดีที่มีอยู่ในใจของเราไป ความชั่วจะเข้า
มาแทนที่ ความคิด คำพูด และการกระทำ ก็เป็นของอกุศล-
ธรรมไปหมด นี่เขาถึงได้เรียกว่าคน คือวนอยู่ในบ่วงของมาร

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๓๖

ถ้าหากเราฝึกใจของเราให้หยุดให้นิ่ง พอใจหยุดถูกส่วน ก็จะพ้นจากภาวะของความเป็นคน จิตจะหลุดพ้นเข้าถึงความเป็นมนุษย์ เป็นผู้มีใจสูง คือเข้าไปถึงกายมนุษย์ละเอียดที่อยู่ภายในตัวของเรา มีใจสูงกว่าเดิม ใจสูงเพราะว่ามีศีล ๕ ประจำใจ จะมีปัญญากว้างขวางรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักคุณโทษ ประโยชน์และไม่ใช่ประโยชน์ รู้จักประโยชน์ ๓ อย่าง จะรู้จักการทำชีวิตให้มีประโยชน์ในปัจจุบัน รู้จักประโยชน์ในอนาคต ตลอดจนกระทั่ง จะรู้จักประโยชน์อย่างยิ่งคือ พระนิพพาน จะรู้จักเมื่อเข้าถึงความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในกายของเรา

เรารู้จักกายมนุษย์ละเอียดหรือกายผ้นกันดี เวลานอนหลับก็เห็นตัวของเราเองปรากฏอยู่ในความฝัน หน้าตาเหมือนตัวของเรานี้แหละ นั่นแหละกายมนุษย์ละเอียด ถ้าเราเข้าถึงในขณะที่ตั้งนอยู่ ใจเราจะสูงขึ้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายมนุษย์ละเอียด มนุษยธรรมก็จะเกิดขึ้น มีศีล ๕ ครบถ้วนบริบูรณ์ ถ้าเข้าถึงกายที่ละเอียดกว่านั้นลงไปอีก ที่อยู่ภายในกายของกายมนุษย์ละเอียด คือเข้าถึงกายทิพย์ จิตของเราจะยิ่งสูงขึ้น บริสุทธิ์ขึ้น

พอเข้าถึงกายทิพย์ เทวธรรมปรากฏขึ้นมาในใจของเรา เป็นผู้มีหิริ มีโอตตปปะ มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป จะไม่ทำบาปทั้งที่ลับและที่แจ้ง พระพุทธเจ้าท่านเรียกว่า มนุสสเทโว เข้าถึงความเป็นเทวดาตั้งแต่ยังเป็นมนุษย์ คือเข้าไปถึงกายทิพย์

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๓๓

นั่นเอง ไม่อยากจะทำบาปแล้ว เพราะเกรงกลัวบาปจะส่งผลให้มีความทุกข์ทรมาน เหมือนยาพิษแม้เพียงเล็กน้อย มันก็เป็นอันตรายต่อชีวิตของเราได้

เมื่อไรเราเข้าถึงได้ เราจะรู้จักว่ากายทิพย์หน้าตาเป็นอย่างไรเอง คนที่ใจมีหิริโอตตปัสสยงาม กายทิพย์จะสวละเอียดประณีตทีเดียว นอกจากนี้ภายในกายทิพย์ยังมีกายที่ละเอียดประณีตเข้าไปอีก อยู่ภายในกายทิพย์ที่อยู่ในตัวของเรากล้าหยุดนิ่งได้สนิทมากขึ้น จะเข้าถึงกายรูปพรหม เป็นกายที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพรหมวิหารธรรม จิตใจสมบูรณ์ไปด้วยสมบัติเข้าถึงรูปฌาน ๔ เต็มเปี่ยมไปด้วยเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา มีความเต็มเปี่ยมบริบูรณ์ยิ่งขึ้น

กายรูปพรหมนี้ เมื่อเข้าถึงแล้วจะมีภพอันวิเศษมารองรับ คือภพของพรหมโลก เพราะว่าเต็มเปี่ยมไปด้วยพรหมวิหารธรรมหมวดหมู่แห่งธรรมสี่ประการเต็มเปี่ยมหมด กายพรหมอันนี้แหละคือกายของผู้มีความบริสุทธิ์ มีความผ่องใสที่อยู่ในตัวของเร ใครเข้าถึงเมื่อไร ก็เป็นพรหมได้ในชีวิตปัจจุบัน เข้าถึงพรหมกายเป็นพรหมกาย ตัวเราก็เป็นพรหมได้ตั้งแต่เป็นมนุษย์ ถ้าใจเกาะอยู่ในกายรูปพรหมนี้ตลอด ติดแน่น ไม่หวั่นไหว เมื่อละโลกแล้วอายตนะของพรหมโลกก็ดูดกายพรหมของเราเข้าไปเสวยสุขอยู่ที่นั่น มีสุขด้วยฌานสมบัติ เสวยสุขเป็นกัปปๆ เป็นอสงไขยกันเลยทีเดียว

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๓๘

ในกลางกายของรูปพรหมยังมีอีกกายหนึ่ง ที่ละเอียดกว่า ประณีตกว่า เรียกว่ากายอรูปพรหม เป็นกายที่สมบูรณ์ไปด้วย สมบัติ ๘ รูปฌาน ๔ กับอรูปฌาน ๔ สมบูรณ์หมด สมบัติ ๘ เป็นทิวสุทธธรรมสุขวิหารี ธรรมเป็นเครื่องอยู่เป็นสุขของผู้ที่เข้าถึง ปราศจากนิวรณ์ วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคคตา มีความละเอียด อ่อน จนไม่ทราบว่าจะเอามาเปรียบกับอะไรในโลก จึงใช้คำว่า เนวสัญญานาสัญญายตนะ มีความละเอียดอ่อนของดวงจิตที่ยิ่งใหญ่ไพศาล ใจของอรูปพรหมกับจักรวาลเหมือนจะกลมกลืน กันเป็นอันหนึ่งอันเดียว ละโลกไปแล้วก็ไปสู่อรูปภพ เป็นภพ ที่เสวยความสุขได้ดีที่สุดในภพทั้ง ๓ นี้ ความสุขอะไรในภพ ทั้ง ๓ นี้ จะเกินไปกว่าความสุขของอรูปภพนั้นไม่มี

แต่กายต่างๆ เหล่านี้ แม้จะมีความสุขความละเอียด ประณีตเพียงไร ก็ยังไม่พ้นจากไตรลักษณ์ เพราะยังถูกครอบงำ ด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง แม้ความสุขจะขยายกว้าง แค่นั้นก็ตาม ก็ยังไม่เที่ยง ซึ่งถ้าเทียบกับความสุขที่เข้าถึง ธรรมกายโคตรภูซึ่งเป็นกายที่หลุดพ้นจากภพสามแล้ว ความสุขของอรูปภพเปรียบเหมือนกับที่แคบเหมือนอยู่ห้องแคบๆ ส่วน ความสุขที่เข้าถึงธรรมกายโคตรภู ความสุขกว้างขวางกว่า เหมือน ออกมานอกห้อง พ้นจากที่แคบไปสู่ที่กว้างขวาง ธรรมกายโคตรภู นี้อยู่ในกลางกายของกายอรูปพรหม

รู้จักกายที่แท้จริงของตัวเอง

๒๗๕

ลักษณะเป็นพระพุทธรูปปฏิมากร เกตุดอกบัวตูมใสเป็นแก้ว ที่ได้ชื่อว่าโคตรภู เพราะหัวใจหยุดใจนิ่งจนกระทั่งหลุดพ้นจากภพสามไปได้ แต่ว่ายังไม่เป็นพระอรียเจ้า ในกลางของกายธรรมโคตรภู จะเข้าถึงพระอรียบุคคลผู้มีชีวิตอันประเสริฐ ตั้งแต่เข้าถึงกายธรรมพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี จนถึงกายธรรมพระอรหัต ลังโยชน์ต่างๆ ก็หมดสิ้นไป

จิตก็กว้างขวางใหญ่โต มีความสุขมาก ไม่ติดอะไรทั้งสิ้น ในภพทั้งสาม ติดแต่อายตตนิพพานเท่านั้น เป็นพระอรียเจ้า หรือพระอรหันต์ ผู้ห่างไกลแล้วจากกิเลสอาสวะทั้งหลาย กายต่างๆ เหล่านี้ มีอยู่ในตัวของพวกเราทุกๆ คน นี่ให้รู้จักกันเอาไว้ เกิดกันมาภพหนึ่งชาติหนึ่ง ก็เพื่อจะมาฝึกฝนอบรมใจของเรา ให้เข้าถึงอย่างนี้ ความรู้ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้เราได้เข้าถึงกันอย่างนี้ ก็เหลือแต่พวกเราว่าจะทำอะไร จึงจะเข้าถึงกายที่อยู่ภายในต่างๆ เหล่านี้ได้ เพราะถ้าหากเข้าถึงกายธรรมเมื่อไร การที่จะไปรู้ไปเห็นเรื่องราวความลึกลับของชีวิตทั้งหมด จนกระทั่งไปถึงอายตตนิพพานได้ ก็อยู่ในวิสัยที่พวกเราทุกคนจะไปรู้ไปเห็นได้ เพราะฉะนั้นเมื่อเรารู้เราเข้าใจอย่างนี้แล้ว ก็ให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำ จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกๆ คน

๑๐

ที่ ฟั ง อ น อ ม ต ะ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอยู่ในป่าก็ดี อยู่ที่
โคนไม้ก็ดีอยู่ในเรือนว่างก็ดี ฟังระลึกลงถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด
ผู้เจริญที่สุดในโลก ผู้องอาจกว่านรชน เธอทั้งหลายฟังระลึกลง
ถึงพระธรรม อันเป็นเครื่องนำออกจากทุกข์อันพระผู้มี-
พระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว เธอทั้งหลายฟังระลึกลง
พระสงฆ์ผู้เป็นนาบุญอันเยี่ยม ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า เมื่อเธอ
ทั้งหลายระลึกลงถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์อยู่
ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี
จักไม่มีเลย

ที่ ฟัง อัน อมตะ

๒๘๒

จิตใจที่มั่นคง หนักแน่น มีศรัทธาเลื่อมใสไม่คลอนแคลน ในพระรัตนตรัยนั้น เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เพราะจะทำให้จิตใจของเราบริสุทธิ์ผ่องใส เนื่องจากใจของเราเป็นธรรมชาติที่พิเศษ เมื่อคุ้นเคยอยู่กับสิ่งที่สูงส่ง ใจจะถูกยกระดับให้ละเอียดประณีต สูงส่งยิ่งขึ้นไปด้วย ยิ่งถ้าหากหยุดใจไปตรงกลางกายธรรมได้แล้ว จะเข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต เป็นชีวิตที่บริสุทธิ์บริบูรณ์ มีแต่ความปิติเบิกบานอยู่ในกุศลธรรม ดวงบุญก็ยังจะขยายใหญ่โตขึ้นไปเรื่อยๆ ดวงบุญนี้สำคัญมาก เพราะจะคอยดึงดูดแต่สิ่งที่ดีๆ รวมทั้งความสุขและความสำเร็จของชีวิต สิ่งที่เป็นสุดยอดทั้งหลายจะบังเกิดขึ้นกับตัวของเรา ตลอดเส้นทางของการสร้างบารมี ดังนั้นการสร้างบารมี ไม่ควรประมาทในการประพฤติปฏิบัติธรรม จึงเป็นเหมือนขุมทองของชีวิตที่นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ใน รัชคคสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอยู่ในป่าก็ดี อยู่ในโคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างก็ดี พึงระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเถิด ผู้เจริญที่สุดในโลก ผู้องอาจกว่านรชน เธอทั้งหลาย พึงระลึกถึงพระธรรม อันเป็นเครื่องนำออกจากทุกข์อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว เธอทั้งหลายพึงระลึกถึงพระสงฆ์ผู้เป็นนาบุญอันเยี่ยม ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า เมื่อเธอ

ที่ ฟัง อัน อม ตะ

๒๘๓

**ทั้งหลายระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์อยู่
ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้า
ก็ดี จักไม่มีเลย”**

อวิชชา คือความไม่รู้แจ้งได้ปิดบังดวงปัญญาของสรรพ-
สัตว์ทั้งหลาย ทำให้เวียนวนอยู่ในกิเลส กรรม วิบาก ดังนั้น
สัตว์โลกจึงเกิดมาพร้อมกับความไม่รู้ เมื่อไม่รู้ ชีวิตก็ต้องพบเจอ
กับภัยพิบัติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโจรภัย ทุพภิกขภัย อัคคีภัย อุทกภัย
หรือภัยทุกชนิด เมื่อมีภัย ความกลัวจึงบังเกิดขึ้น เมื่อมีความกลัว
จึงต้องเที่ยวแสวงหาที่พึ่งพิง เพื่อเป็นเครื่องป้องกัน และต้านทาน
ต่อความกลัวนั้น

แต่ส่วนมากยังหาที่พึ่งที่แท้จริงกันไม่พบ เพราะที่พึ่ง
เหล่านั้นยังตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
และมีเชื้อตัวตนที่แท้จริง บังคับบัญชาไม่ได้ ไม่อยู่ในอำนาจของเรา
ที่พึ่งบางอย่างก็ยังมีความสะดุ้งกลัวอยู่ในตัว ยังต้องหาที่พึ่งอื่น
ป้องกันตัวกันต่อไปอีก เพราะไม่รู้ว่าที่พึ่งแท้จริงนั้นมีลักษณะ
อย่างไร อยู่ตรงไหน และจะเข้าถึงได้ด้วยวิธีการอย่างไร
จนกระทั่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ทรงได้
เข้าถึงที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงด้วยพระองค์เอง และยังได้สั่งสอน
ให้สัตว์โลกทั้งหลายได้ตรัสรู้ตาม ทำลายอวิชชา ประหารกิเลส
อาสวะได้สิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ ทำให้ความสะดุ้งกลัวที่มีอยู่ในใจ

ที่พึ่งอันอมตะ

๒๘๔

ของสรรพสัตว์ทั้งหลายหมดไป

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสให้พระภิกษุทั้งหลายฟังว่า ครั้งหนึ่งเคยเกิดเหตุการณ์ไม่สงบบนสรวงสวรรค์ คือมีสงครามระหว่างเทวดากับอสูร เป็นสงครามที่ตึงเครียด เพราะเป็นสงครามป้องกันภพภูมิของเหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ ในสมัยก่อนภพดาวดึงส์เป็นที่อยู่ของพวกอสูร พวกอสูรได้อาศัยอยู่มาช้านานทีเดียว แต่หลังจากที่มฆมาณพสร้างบารมีในโลกมนุษย์จนมีบุญบารมีมากพอ ได้ไปบังเกิดในภพดาวดึงส์พร้อมกับทีมสร้างบารมีทั้งหมด ๓๒ คน ไปเจอเหล่าอสูรอยู่บนนั้น แต่พวกอสูรไม่ค่อยประพฤติธรรม ชอบดื่มน้ำสุราทิพย์จนกระทั่งขาดสติ เทพบุตรจึงช่วยกันจับโยนลงจากภพดาวดึงส์ ตกลงไปในมหาสมุทรที่ตั้งอยู่ใต้เขาพระสุเมรุ ตั้งแต่นั้นท้าวลักกะต้องระมัดระวัง เพื่อป้องกันการรุกรานของเหล่าอสูร

*ท้าวเวปจิตติ ซึ่งเป็นหัวหน้าจอมอสูร ยังมีความแค้นคุณรุ่นอยู่ตลอดเวลา คอยหาช่องทางที่จะยึดภพดาวดึงส์กลับคืนมา เมื่อไรก็ตามที่ดอกแฉฝอย ซึ่งเป็นต้นไม้ประจำภพอสูร ออกดอกบานสะพรั่ง เมื่อนั้น เหล่าอสูรทั้งหลายจะระลึกถึงความหลังครั้งเก่าที่เคยพ่ายแพ้ต่อเหล่าเทวดา จะรวบรวม

ที่ ฟัง อัน อม ตะ

๒๘๕

กำลังอสูรทั้งหมดที่เป็นนักรบ เตรียมทำสงครามครั้งใหญ่ประจำปี ฝ่ายเหล่าทวยเทพผู้รักความสงบ ก็เกิดอาการสะดุ้งหวาดหวั่นกับการที่จะไปต่อกรกับเหล่าอสูร

แม้ตัวลัทธิเอง ตอนนั้นพระองค์ยังไม่ได้เข้าถึงที่ฟังที่ระลึกที่แท้จริง ยังถูกความไม่รู้ปิดบังดวงปัญญา จึงตรัสเรียกเทวดาชั้นดาวดึงส์ผู้ที่กำลังจะออกสงครามมา แล้วให้อโวกวาว่า “ดูก่อนท่านทั้งหลาย หากความกลัวก็ดี ความหวาดเสียวก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี จะฟังบังเกิดขึ้นแก่พวกท่านผู้ไปในสงครามแล้ว เมื่อนั้น พวกท่านฟังแลดูยอดธงของเรา เพราะว่าเมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของเราอยู่ ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ก็จักหายไปเอง

ถ้าว่าพวกท่านไม่แลดูยอดธงของเรา ก็ให้แลดูยอดธงของท้าวมหาปชาบดีเทวราชเถิด เพราะว่า เมื่อพวกท่านแลดูยอดธงของท้าวมหาปชาบดีเทวราชอยู่ ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ก็จักหายไป หากว่าพวกท่านไม่แลดูยอดธงของท้าวมหาปชาบดีเทวราช ก็ให้แลดูยอดธงของท้าวมหาวิรุณเทวราช ถ้ายังไม่หายกลัวก็ให้แลดูยอดธงของท้าวมหาอิสานเทวราช เพราะว่า เมื่อพวกท่านแลดูยอดธงซึ่งเป็นหลักชัยแล้ว ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ก็จักหายไปเอง”

ที่ ฟัง อัน อม ตะ

๒๘๖

เมื่อพวกเทวดาแลดูยอดธงของท้าวลักกะ ผู้เป็นจอมแห่งเทวดาก็ดี แลดูยอดธงของท้าวปชาบดี ท้าววรณเทวราช หรือท้าวอีสานเทวราชอยู่ก็ดี ความกลัว ความสะดุ้ง ความขนพองสยองเกล้าที่มีอยู่ ก็หายไปได้บ้าง ไม่หายไปบ้าง ที่เป็นเช่นนั้น เพราะว่าท้าวลักกะผู้เป็นจอมแห่งเทวดายังไม่ปราศจากราคะ ไม่ปราศจากโทสะ ไม่ปราศจากโมหะ จึงยังเป็นผู้มีความกลัว และความหวาดสะดุ้ง ดังนั้นบางครั้งทัพของเทวดาก็พ่ายแพ้สงครามของชาวสวรรค์จึงมีผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะเรื่อยมา

เราจะเห็นว่า ที่ฟังที่ระลึกที่แท้จริงนั้น จะต้องหนักแน่น มั่นคง เหมือนเกาะท่ามกลางทะเลลึก จะต้องทนต่อกระแสคลื่นลมให้ได้ ถ้าเกาะนั้นไม่มั่นคง ก็จะถูกพัดหายไปกับสายน้ำที่เขาวงอยู่ทุกวัน เป็นที่ฟังให้ก็ไม่ได้ ในโลกปัจจุบันนี้ก็เช่นกัน ไม่ว่าจะ เป็นมนุษย์หรือเทวดา ถ้าตนเองไม่เข้าถึงที่ฟังของตัวเสียก่อน ก็ไม่สามารถจะเป็นที่ฟังให้กับคนอื่นได้อย่างสมบูรณ์

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสต่อไปอีกว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี ฟังบังเกิดขึ้นแก่พวกเธอผู้บำเพ็ญเพียร อยู่ในป่าบ้าง อยู่โคนไม้บ้าง อยู่ในเรือนว่างบ้าง เมื่อนั้นพวกเธอฟังตามระลึกถึงเรา เท่านั้น ภิกษุทั้งหลาย เพราะว่าเมื่อพวกเธอตามระลึกถึงเราอยู่

ที่ ฟัง อัน อ ม ตะ

๒๘๓

ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี แทนที่จักมีขึ้น ก็จักหายไปเอง หากพวกเธอไม่ตามระลึกถึงเรา ก็ฟังตามระลึกถึงพระธรรม เพราะว่าเมื่อพวกเธอตามระลึกถึงพระธรรมอยู่ ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี แทนที่จักมีขึ้น ก็จักหายไปเอง

หากพวกเธอไม่ตามระลึกถึงพระธรรม ที่นั้นพวกเธอฟังตามระลึกถึงพระสงฆ์ เพราะว่าเมื่อพวกเธอตามระลึกถึงพระสงฆ์อยู่ ความกลัวก็ดี ความสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี แทนที่จักมีขึ้น ก็จักหายไปเอง ข้อนี้เป็นเพราะเหตุอะไร เพราะว่าพระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ปราศจากราคะ ปราศจากโทสะ ปราศจากโมหะ เป็นผู้ไม่มีความกลัว ไม่หวั่น ไม่สะดุ้ง ไม่หนีไป ใจของเธอจะหนักแน่นมั่นคง ไม่หวาดหวั่น จนกระทั่งเอาชนะศึกภายในจะเข้าถึงจุดแห่งความสมหวังของชีวิต”

แม้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา พระองค์ก็ยังให้เหล่าสาวก มีพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งที่ระลึก เพราะพระรัตนตรัยนั้น เป็นแก่นแท้ของชีวิตของเราทีเดียว เมื่อระลึกถึงท่านได้ จิตใจจะสงบนิ่งใสบริสุทธิ์ ส่วนการที่จะระลึกถึงท่าน จนกระทั่งแล่นเข้าไปถึงตัวจริงของพระรัตนตรัยได้นั้น ก็ต้อง

ที่ ฟัง อัน อมตะ

๒๘๘

หยุดใจลงไปตรงกลางให้ได้ ให้เข้าไปถึงพระรัตนตรัยภายใน ซึ่งก็คือพุทธรัตนะ พระธรรมกายแก้วใสที่อยู่ในศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ของมนุษย์ทุกๆ คน ธรรมรัตนะ ดวงธรรมที่ใสบริสุทธิ์ภายใน และสังฆรัตนะ ธรรมกายละเอียดที่ใสที่ละเอียดหนักเข้าไปอีก จึงจะเป็นการแสวงหาที่ฟังที่ระลึกที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา

เมื่อเราเข้าถึงได้อย่างนี้ ยามใดที่เรามีทุกข์เราก็อ่าน ฟัง ท่านได้ มีสุขแล้วก็จะทวีความสุขให้เพิ่มมากขึ้นไปอีก ถ้าทำได้อย่างนี้ คือได้เข้าถึงและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระรัตนตรัยภายใน จะได้ชื่อว่าเป็นสาวกของพระบรมศาสดา เดินตามรอยของ พระอริยเจ้าทั้งหลาย ชีวิตเราจะมีที่ฟังที่ระลึกที่แท้จริง ติดตาม ตัวไปข้ามภพข้ามชาติ จะปลอดภัยจากภัยทุกชนิด ทั้งภัยในปัจจุบันนี้ ภัยในอบายภูมิ และภัยในสังสารวัฏ เราจะมี ความมองอาภในการสร้างบารมี ไม่หวาดกลัวต่อสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ให้ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระรัตนตรัยให้ได้กันทุกๆ คน

มัชฌิมาปฏิปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย มัชฌิมาปฏิปทาที่เป็นธรรม
ทำให้มีดวงตา ทำให้เกิดญาณ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ
เพื่อความรู้อย่างยิ่ง เพื่อตรัสรู้ เพื่อพระนิพพาน คือ อริยมรรคมี
องค์ ๘ ได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การเจรจาชอบ
การงานชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความพยายามชอบ
ความระลึกรู้ชอบ ความตั้งใจชอบ

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๑

การช่วยเหลือนตนเองและสรรพสัตว์ ให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะไปสู่อายตณนิพพาน ต้องอาศัยกำลังบุญกำลังบารมีที่มาก ทั้งบารมีแบบธรรมดา จนกระทั่งถึงขั้นอุปบารมีและปรমัตถบารมี ต้องสร้างบุญบารมีกันชนิดที่เรียกว่า เป็นบุญนับอสงไขยไม่ถ้วน จึงจะช่วยเหลือนตนเอง และสรรพสัตว์ให้พ้นทุกข์ได้ เหมือนอย่างเราสงสารเพื่อนมนุษย์ อยากช่วยเหลือนเขาไม่ให้เดือดร้อน ถ้ามีทรัพย์สมบัติมากก็ช่วยเหลือได้เต็มที่ ทำให้รอดพ้นจากความอดอยากยากจน ได้รับความสุขความสบายสบายในชีวิต

ดังนั้น ถ้ามีบุญมากจะทำอะไรต่างๆ ก็ง่าย เราจึงต้องสั่งสมบุญให้ได้มากที่สุด และต้องทำกันไปเป็นทีมใหญ่ ทำกันไปจนกว่าบารมีของเราจะเต็มเปี่ยม คือ ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน และไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ที่สุดแห่งธรรมพร้อมๆ กัน

*พระสารีบุตรเถระกล่าวธรรมภาษิตไว้ใน ธรรมทนายาสสูตร ว่า

“กตมา จ สา อาวุโส มชฺฌิมา ปฏิปปทา จกฺขุภรณิ ฃาณภรณิ อุปสมาย อภิญญาย สมโโพธาย นิพฺพานาย ส่วตตติ ฯ

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๒

อยมว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค เสยฺยถิทํ สมมาทิฏฺฐิ
สมมาสงฺกปโป สมมาวาจา สมมากมฺมุนโต สมมาอาชีโว
สมมาวายาโม สมมาสติ สมมาสมาธิ

ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลายมัชฌิมาปฎิปปทาที่เป็นธรรม
ทำให้มีดวงตา ทำให้เกิดญาณ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ
เพื่อความรู้อย่าง เพื่อตรัสรู้ เพื่อพระนิพพาน คือ อริยมรรคมี
องค์ ๘ ได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การเจรจาชอบ
การงานชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความพยายามชอบ
ความระลึกชอบ ความตั้งใจชอบ”

มัชฌิมาปฎิปปทา คือเส้นทางสายกลาง เป็นทางไปของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าทั้งหลาย เป็นวิสุทธิมรรค คือ
หนทางสู่ความบริสุทธิ์ เป็นเอกายนมรรค หนทางเอกสายเดียว
ที่จะทำให้หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะทั้งมวล หลุดพ้นจากการเป็น
บ่าวเป็นทาสของพญามาร ที่เขาคอยบังคับบัญชาเราอยู่ ให้ตรึง
ติดอยู่กับกิเลสอาสวะ ให้หลงใหลเพลิดเพลินในเบญจกามคุณ
ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ต่างๆ

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงค้นพบว่า การจะทำจิตให้บริสุทธิ์
หลุดพ้นได้ ต้องเริ่มจากดำเนินตามมัชฌิมาปฎิปปทานี้เท่านั้น
เพราะพระองค์ทรงทดลองมาหมดทั้ง ๒ วิธีว่า ทำอย่างไรจึงจะ

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๓

หลุดพ้น ทำอย่างไรจึงจะเข้าถึงเอกัณตบรมสุข ที่ไม่มีทุกข์เจือปน ไม่ว่าจะเป็นกามสุขัลลิกานุโยค คือ ทำตนเองให้หมกมุ่นเพลิดเพลิน อยู่ในเบญจกามคุณ แม้ก่อนที่จะเสด็จออกผนวช พระองค์จะพร่ำพร้อมไปด้วยข้าทาสบริวาร มีปราสาท ๓ ถดู ทรงพร่ำพร้อมกว่าใครๆ ในโลกมนุษย์ แต่ใจก็ยังไม่เคยอึดอัดมีความพร่องอยู่ จึงเสด็จออกทรงผนวชเพื่อบำเพ็ญอรรถกถาญาณุโยค คือ ทรมานตัวเองให้ลำบากด้วยหวังว่าจะพ้นทุกข์

วิธีไหนที่ครูบาอาจารย์ในสมัยก่อน เห็นว่าจะทำให้บริสุทธิ์หลุดพ้นได้ ก็ทรงทดลองหมดทุกอย่าง จากที่เคยเสวยโลกียสุขประดุจชาวสวรรค์ ก็เปลี่ยนมาเป็นนักบวชอาศัยอาหารที่คนอื่นถวายมา ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ซึ่งเป็นการทรมานตนที่ทำได้ยากที่สุด เพราะถือว่า หากทำได้สำเร็จ จะได้ตรัสรู้ธรรมอันประเสริฐ แต่เมื่อทดลองทำดูแล้วก็ทรงเห็นว่าไม่ใช่ทางแห่งความหลุดพ้น จึงเลิกวิธีการนั้น แล้วหันกลับมาปฏิบัติทางสายกลาง ไม่ตึงไปและไม่หย่อนไป คือปฏิบัติพอดีๆ ในที่สุด พระองค์สามารถค้นพบทางสายกลางด้วยการดำเนินจิตเข้าสู่กลางภายใน ได้ตรัสรู้กายธรรมอรหัต จึงกล่าวปฏิญญาพระองค์เองว่า เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ เป็นพระอรหันต์ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบ

มัชฌิมาปฏิบัติ เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๔

เมื่อทรงค้นพบเส้นทางสายกลางแล้ว ก็ทรงทำหน้าที่เป็นประทีปเอกของโลก แนะนำเหล่าเวไนยสัตว์ให้ตรัสรู้ตามทรงสอนจากเรื่องหยาบๆ ว่า มัชฌิมา ปฏิบัติ ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา คือ เส้นทางสายกลางที่พระตถาคตได้ตรัสรู้ขึ้น ต้องเริ่มจากสัมมาทิฐิ คือ มีความเห็นที่ถูกต้องเสียก่อน เห็นว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อว่าโลกนี้โลกหน้ามีจริง นรกสวรรค์มีจริง ทานที่ทำแล้วมีผลจริง เป็นต้น ความดำริชอบ คือ สัมมาสังกัปปะ ก็จะตามมา จะคิดแต่เรื่องที่ดีๆ คิดอยากออกจากกาม เพราะเห็นว่าสิ่งที่เป็นความสุขยิ่งกว่ายังมีอยู่และสามารถเข้าถึงได้ สัมมาวาจา ต้องมีวาจาชอบ สัมมากัมมันตะ มีการงานชอบ การงานที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและชาวโลก

สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีพชอบ ไม่ประกอบอาชีพทุจริต แม้เป็นมิชฉาวณิชา ถูกกฎหมายแต่ไม่ถูกธรรม ก็จะไม่ทำเด็ดขาด สัมมาวายามะ มีความเพียรชอบ สัมมาสติ มีสติระลึกรู้ชอบ ไม่เผลอจากศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ และสัมมาสมาธิ มีสมาธิชอบ การทำสมาธิที่ถูกต้องนี้ลึกซึ้งทีเดียว ต้องตั้งให้ถูกฐาน ถูกที่ตั้งของใจ แล้วปฏิบัติให้ถูกส่วน เอาใจหยุดนิ่งตรงฐานที่ตั้งของใจ คือศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือสะดือขึ้นมาสองนิ้วมือ

พระโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลาย ท่านสร้างบารมีด้วยการนั่ง

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๕

สมาธิมาทุกภพทุกชาติ ก็เพื่อค้นหาศูนย์กลางกายที่อยู่ในกลางตัวของท่านนี้แหละ เมื่อพบดวงปฐมมรรค ซึ่งเป็นต้นทางของมรรคมืองค์ ๘ ประชุมรวมกันได้ถูกส่วน ดวงใสสว่างจะบังเกิดขึ้นที่ศูนย์กลางกาย ซึ่งเป็นต้นทางไปสู่อายตณนิพพาน เมื่อหยุดนิ่งถูกส่วน ต่อไปก็เข้าไปพบดวงธรรมภายใน พบกายในกายจนกระทั่งเข้าถึงกายธรรมภายใน เป็นพุทธปรมาภิมุข ไสเกินใส สวยเกินสวย เป็นกายที่เป็น นิจุจํ สขุ อตตะตา เป็นที่พึ่งที่ระลึกที่แท้จริงของตัวเรา และสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นกายที่นำไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งมวล

มีเรื่องเล่ากันเป็นบุคลาธิษฐาน เป็นเรื่องที่เล่าต่อๆ กันมาว่า มียักษ์ตนหนึ่ง ได้ไปถือศีลภาวนาบูชาพระผู้เป็นเจ้า หวังจะได้พร ๔ ประการ คือ ใครฆ่าไม่ตาย จะฆ่าที่ในบ้านหรือนอกบ้านก็ไม่ตาย คนก็ฆ่าไม่ตาย สัตว์ก็ฆ่าไม่ตาย ศาสตราของไม่มีคมฆ่าก็ไม่ตาย อาวุธของมีคมฆ่าก็ไม่ตาย ฆ่ากลางวันก็ไม่ตาย ฆ่ากลางคืนก็ไม่ตาย อยากได้พรสี่อย่างนี้ จึงไปทำความเพียรอยู่หลายหมื่นปี ในที่สุดก็ได้รับพรจากพระผู้เป็นเจ้าว่า ใครฆ่าก็ไม่ตาย พอสมนึกถึงความตาย คิดว่าอย่างไรใครก็ฆ่าตัวไม่ตาย คิดว่าอยู่ที่ไหนก็ไม่มีความตาย ก็เกิดความฮึกเหิม ไปทำความชั่วทำบาปอกุศลมากขึ้นทุกวันๆ เบียดเบียนสมณชีพรามณ์ เทวดาพรหม เบียดเบียนเขาไปหมดเลย

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๖

จนกระทั่งในที่สุด เทวดา พรหม อรูปพรหม ก็ประชุม
พร้อมกันส่งผู้มีฤทธิ์มีเดช มีบารมีแก่ๆ ลงมาในมนุษยโลก เพื่อ
ที่จะปราบยักษ์ตนนี้ พอได้จังหวะเวลา ท่านก็เนรมิตตัวเองเป็น
นรสิงห์ คือตัวเป็นคนศิระเป็นสิงโต ด้วยบารมีของท่านแก่กล้า
มีฤทธิ์เดชมากทีเดียว สามารถต่อสู้กับยักษ์ตนนี้ได้ แต่ก็ยังฆ่า
ไม่ตายสักที จึงจับยักษ์นั้นมายืนไว้ที่ประตูระหว่างทางเข้าออก
แล้วก็ถามยักษ์นั้นว่า เราเป็นคนหรือสัตว์

ยักษ์บอกว่า คนก็ไม่ใช่สัตว์ก็ไม่ใช่ เพราะตัวเป็นคน
ศิระเป็นสัตว์ คือ เป็นสิงโต ท่านก็ขูเล็บให้ดูว่า นี่เป็นศาสตรา
หรืออาวุธ มีคมหรือไม่มีคม ยักษ์ก็บอกว่า ไม่ใช่ทั้งศาสตราไม่ใช่
ทั้งอาวุธ แล้วถามว่า ไอ้ที่ยืนอยู่ตรงนี้นะ นอกบ้านหรือในบ้าน
ยักษ์บอกว่า นอกก็ไม่ใช่ ในก็ไม่ใช่ เพราะอยู่ระหว่างประตู แล้ว
ถามว่า เวลานี้กลางวันหรือกลางคืน ยักษ์ก็บอกว่า เวลานี้จะ
กลางวันก็ไม่ใช่ กลางคืนก็ไม่ใช่ เพราะพระอาทิตย์กำลังจะ
ตกดินอยู่แล้ว ผู้มีฤทธิ์ท่านนั้นก็เลยจัดการปราบยักษ์ได้สำเร็จ
ในระหว่างกลางตรงนั่นเอง

นี่ก็เป็นบุคลาธิษฐานว่า จะประหารสิ่งที่ชั่วร้ายทั้งหลาย
มีที่เดียวเท่านั้นคือที่กลาง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านทรงสอน
มัชฌิมาปฎิปปทา หนทางสายกลาง เป็นทางหลุดทางพ้นไปสู่

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๓

อายตณนิพพาน ใครสำรวจมระวังจิตไว้ในกลางตัว จะพ้นจาก
บ่วงแห่งมาร จะชนะพญามารได้ อาศัยหยุดนิ่งไม่ต้องใช้
ศาสตร์อาอาวุธ หยุดอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นั้นแหละ
พอหยุดถูกส่วนเข้าเท่านั้น ปฐมมรรคจะเกิดเป็นดวงสว่าง
แล้วจะเห็นกายในกายไปตามลำดับ จนกระทั่งเข้าถึงความเป็น
พระอริยเจ้า เข้าถึงอายตณนิพพาน ประหัตประหารกันอยู่ตรง
กลางตรงนี้ทีเดียว

เมื่อเราเข้าใจหลักอย่างนี้แล้ว ต่อจากนี้ไป ให้ตั้งมโน-
ปณิธานไว้ว่า เราจะไม่ประมาท จะเดินตามรอยบาทพระบรม-
ศาสดา พระพุทธรองค์ทำอย่างไร เราก็กทำอย่างนั้น ถึงจะได้ชื่อ
ว่าเป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านชี้ทางแนะนำพร่ำสอน
ว่าให้ใจหยุดอยู่ตรงนี้ จะได้พ้นจากบ่วงแห่งมาร เย จิตต์
สยณเมสฺสนติ โมกฺขนติ มารพนฺธนา ผู้สำรวจมระวังจิต คือเอา
มาหยุดนิ่งตรงนี้ได้ ย่อมพ้นจากบ่วงแห่งมาร วันนี้ใจไม่หยุด
พรุ่งนี้เอาใหม่ ฝึกกันไปทุกวัน ทำให้สม่ำเสมอ ฝึกไปตลอดเวลา
ทุกลมหายใจเข้าออก อย่าหายใจไปเปล่าๆ หายใจเข้าก็ภาวนาไป
หายใจออกก็ภาวนาไป ฝึกให้หยุดให้นิ่งอย่างนี้แหละ ถึงจะ
เรียกว่าเป็นสาวกของพระบรมศาสดา สาวกของผู้ที่มีใจหยุด
ใจนิ่งได้สมบูรณ์แล้ว

มัชฌิมาปฎิปปทา เส้นทางสู่ความหลุดพ้น

๒๕๘

เพราะฉะนั้น เมื่อเราได้รู้จักมัชฌิมาปฎิปปทา หนทางสายกลางที่จะดำเนินไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้นแล้ว นับว่าเป็นผู้มีบุญลาภอันประเสริฐ ก็อย่าได้ประมาทกัน ให้ใช้เวลาที่ผ่านมาไปให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการน้อมนำใจให้มาหยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกาย หยุดนิ่งเข้าไปในกลางดวงธรรมภายใน แล้วก็ตามเห็นกายในกายกันเข้าไปเรื่อยๆ จะได้เข้าไปพบกับผู้รู้แจ้งภายใน คือพระธรรมกาย มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกซึ่งเปรียบเสมือนเกราะแก้วคุ้มกันภัยชั้นเยี่ยม และเป็นที่รวมความสมปรารถนาทุกอย่าง พระรัตนตรัยท่านสิงสถิตอยู่ภายในตัวของเราทุกๆ คนนี้แหละ ดังนั้นให้หมั่นนั่งธรรมะเป็นประจำทุกๆ วัน ทำกันไปจนกว่าเราจะเข้าถึงพระธรรมกายกันทุกๆ คน

๓๒

วิชา ๓

ใน พระ พุ ท ธ ศ า ส น า

การที่เราได้มาอยู่ในสำนักของพระพุทธเจ้าของเรานี้
เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชา ๓ เราได้บรรลุแล้ว คำสอน
ของพระพุทธเจ้า เรากระทำเสร็จแล้ว คุณวิเศษเหล่านี้ คือ
ปฏิบัติสมาธิ ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว
คำสอนของพระพุทธเจ้า เราทำเสร็จแล้ว

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๒

ปฏิสัมพันธ์ ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้า เราทำเสร็จแล้ว”

คุณวิเศษในทางพระพุทธศาสนานั้นมีจริง และทุกคนก็สามารถปฏิบัติให้เข้าถึงได้ ถ้าใจหยุดนิ่ง ซึ่งความรู้ในทางพระพุทธศาสนาท่านเรียกว่า วิชา เป็นความรู้อันบริสุทธิ์ที่เกิดจากใจหยุดนิ่ง ยิ่งรู้ก็ยิ่งบริสุทธิ์ และก็มีความสุขควบคู่ไปด้วย ตั้งแต่วิชา ๓ ที่เป็นความรู้แจ้ง ซึ่งทุกท่านได้ยินกันบ่อยๆ คือ

*วิชาที่ ๑ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ญาณเป็นเหตุให้ระลึกชาติหนหลังได้ เช่น เห็นว่าชาติในอดีตเราเคยเกิดเป็นอะไร เคยไปเกิดเป็นคนเป็นสัตว์หรือสวดยสุขในสุคติโลกสวรรค์ก็รู้หมด การระลึกชาติได้นี้ บางท่านก็ระลึกได้มากบ้างน้อยบ้าง ตามกำลังแห่งญาณที่ตนเองได้บรรลุ

ในพระไตรปิฎกกล่าวไว้ว่า นักบวชนอกศาสนาที่บำเพ็ญภาวนามามาก จะสามารถระลึกชาติได้ ๔๐ กัป พระอสีติมหาสาวกระลึกชาติได้แสนกัป พระอัครสาวกสามารถระลึกชาติได้ ๑ อสงไขยแสนกัป พระปัจเจกพุทธเจ้าระลึกชาติได้ ๒ อสงไขยกับอีกแสนกัป ส่วนพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงระลึกชาติได้ไม่มีกำหนด คือ สามารถระลึกชาติได้ตามใจปรารถนา

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๓

ในวงศัตถศาสตร์ ว่าด้วยเรื่องชาดก พระบรมศาสดา ทรงนำเรื่องในอดีต อันเป็นประวัติศาสตร์ของการสร้างบารมี มาเล่าให้ฟัง ท่านผู้รู้รวบรวมไว้ได้ถึง ๕๐๐ กว่าเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น เสวยพระชาติเป็นฤๅษีบ้าง เป็นพระราชา พระเจ้าจักรพรรดิ บางภพบางชาติพระองค์ก็พลัดหลงไปเกิดเป็นสัตว์เดียรัจฉานก็มี แต่ก็มีหลายชาติที่ได้ไปเสวยสุขเป็นจอมเทพบนสวรรค์ ที่พวกเราเคยได้ยินมา ทั้งหมดนี้ที่พระองค์ไปรู้ไปเห็นได้ ก็เพราะ บรรลุพเพณิवासานุสติญาณนี้เอง

วิชาที่ ๒ คือ จตุปปาตญาณ รู้การจุติและอุบัติของ สรรพสัตว์ทั้งหลาย เมื่อใจหยุดนิ่งเป็นสมาธิ จิตจะโน้มไปเพื่อ ญาณเครื่องรู้การจุติและอุบัติของสัตว์ทั้งหลาย สามารถเล็ง เห็นหมู่สัตว์ผู้กำลังจุติ กำลังอุบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทรามได้หมด ซึ่งเป็นการเห็นที่ล่วงจักขุของมนุษย์

วิชาที่ ๓ คือ อาสวักขยญาณ เป็นญาณเครื่องหลุดพ้น จากกิเลสอาสวะ ขจัดด้วยอรรหัตตมรรค พอหมดกิเลสก็เป็นถึง อรหันต์ ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกต่อไปแล้ว เมื่อกาย ทยาบดำรงอยู่ไม่ได้ ก็ถอดกายธรรมอรรหัตตคุณยุบเข้าไปสู่ อายตณนิพพาน เสวยเอกนัตบรมสุขอย่างเดียว

นอกจากนี้ยังมีวิชา ๘ คือ ๑. วิปัสสนาญาณ ญาณอัน

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๔

นับเข้าในวิปัสสนา ที่สามารถพิจารณาเห็นไตรลักษณ์ความไม่เที่ยงของสังขารร่างกาย ๒. มโนมยิทธิ ฤทธิ์ทางใจ สามารถที่จะปาฏิหาริย์กายจากคนเดียวให้เป็นร้อยเป็นพันคนก็ได้ ๓. อิทธิวิธีแสดงฤทธิ์ได้ เหาะเหินเดินอากาศได้ เดินบนน้ำได้ ใช้อิทธิปาฏิหาริย์ลูบคลำดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวก็ได้ ๔. ทิพพโสต หูทิพย์ ได้ยินเสียงแม้อยู่ในที่ไกลๆ ไกลถึงร้อยโยชน์ พันโยชน์ หากมีความปรารถนาจะได้ยินแล้ว ก็สามารถได้ยินหมด

๕. เจโตปริยญาณ กำหนดรู้ใจคนอื่นได้ เมื่อต้องการจะรู้ว่าคนนี้มีใจสะอาดหรือไม่สะอาด เขามีความคิดอย่างไร จะพูดอย่างไรกับคนนี้เขาจึงจะรู้เรื่อง ก็ต้องรู้ใจเขาก่อน ๖. บุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกชาติของตนเองได้ ๗. ทิพพจักขุ มีตาทิพย์ แม้จะอยู่ในที่มืด หรืออยู่ห่างไกลกันเพียงไร หากปรารถนาจะดูก็เห็นได้ เหมือนจับมาวางอยู่ตรงหน้า ๘. อาสวักขยญาณ รู้วิธีทำอาสวะให้สิ้นไป อาสวะมี ๓ อย่าง คือ กามาสวะ ภวาสวะ อวิชชาสวะ ที่เป็นเหตุให้เกิดในภพหรือในรูปภพ ทำให้ไม่รู้ปฏิจลสมุปบาท ก็ตัดขาดได้หมด

วิชาเหล่านี้ เป็นความรู้แจ้ง รู้พิเศษเหนือสามัญชนธรรมดา พระบรมศาสดานอกจากจะบรรลุวิชาต่างๆ เหล่านี้แล้วยังทรงสมบูรณ์ด้วยจรณะ ๑๕ ซึ่งเป็นความประพฤติที่งดงาม

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๕

ไม่มีใครสามารถตำหนิการกระทำของพระพุทธองค์ได้ เพราะบางท่านแม้บรรลุธรรมแล้ว ก็ยังมีข้อผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ แต่พระพุทธองค์เป็นผู้มีความสมบูรณ์พร้อมทุกอย่าง

นอกจากนี้ยังมีอภิญญา ๖ คือ ความรู้ยิ่ง เป็นผลที่เกิดจากการบำเพ็ญทางจิต ได้บรรลุรูปฌานและอรุฌานสมาบัติตามลำดับ จนได้บรรลุกายธรรมอรหัตต์ สภาพจิตจะบริสุทธิ์ที่สุดจนตรัสรู้ได้ เกิดเป็นความรู้ระดับอภิญญาขึ้นมา จะต้องเป็นจิตที่ละเอียดมากๆ มีความตั้งมั่นไม่หวั่นไหว สงบจากกิเลสและนิวรณ์ต่างๆ พร้อมทั้งจะโน้มไปเพื่อให้เกิดอภิญญา ผลที่ได้ก็เหมือนกับวิชา ๘ นั้นแหละ ไม่ว่าจะเป็นอิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้ ทิพพจักขุ มีตาทิพย์ อาสวกขยญาณ ทำอาสวกิเลสให้หมดสิ้นไปได้

คุณวิเศษที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง ที่หลวงพ่อยกนำมาเล่าให้ฟังในครั้งนี้ คือ ปฏิสัมภิทาญาณ ๔ เป็นญาณที่แตกฉานในด้านต่างๆ ตั้งแต่

อตถปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉาน ในอรรถ คือ เข้าใจความหมายของเนื้อหาหรือถ้อยคำต่างๆ เข้าใจ ถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยอนาคตังสญาณ

ธัมมปฏิสัมภิทา ปัญญาแตกฉานในธรรม หมายถึง

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๖

เข้าใจแจ่มแจ้งในพุทธภาสิตที่พระพุทธองค์ทรงแสดง หรือเมื่อมองเห็นผลแล้ว ก็สามารถสาวไปหาเหตุได้ด้วยยอตีตั้งสัจญาณ

นิรุตติปฏิสัมพันธ์ ปัญหาแตกฉานในภาษาต่างๆ ใครพูดภาษาอะไรก็รู้เรื่อง และโต้ตอบได้โดยไม่ต้องเสียเวลาไปศึกษาหรือท่องจำ

ปฏิภาณปฏิสัมพันธ์ ปัญหาแตกฉานในปฏิภาณ คือ ความเฉลียวฉลาดและมีปฏิภาณไหวพริบ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เมื่อรู้ธรรมะแล้ว ยังสามารถนำมาใช้ได้อย่างพอเหมาะพอสมอีกด้วย อันนี้ก็เป็นคุณวิเศษ เป็นความแตกฉานในทางธรรม

คุณวิเศษต่างๆ เหล่านี้ ล้วนเกิดขึ้นมาจากอานุภาพของใจที่หยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์แล้ว ถ้าหากตั้งใจประพฤติปฏิบัติฝึกฝนกันอย่างจริงจังให้ได้ทุกวัน และทำให้ถูกวิธี ด้วยการนำใจมาหยุดไว้ที่ต้นแหล่งที่จะทำให้เกิดพลานุภาพ คือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ของเรา เราก็สามารถจะทำได้ มีผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่า พลังกายต้องเคลื่อนไหว แต่พลังใจต้องหยุดนิ่ง เพราะใจที่หยุดนิ่งเป็นใจที่มีอานุภาพที่ไม่มีประมาณ

นักวิทยาศาสตร์เขาสามารถผลิตรายานอวกาศไปนอกโลกได้ ไปดวงจันทร์ดวงดาว แต่ใจที่หยุดนิ่งเป็นสมาธิ นุ่มนวลควรแก่การงานแล้ว จะโน้มไปทางไหนก็ได้เหมือนกัน ถ้าหากเข้าถึง

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๓

พระธรรมกายและได้ศึกษาวิชาธรรมกายแล้ว อาศัยธรรมกายไปตรวจดูโลกต่างๆ ทวีปต่างๆ ได้หมด ไม่ว่าจะเป็นอุตตรกุรุทวีป ปุพพิเทหทวีป อมรโคยานทวีป หรือทวีปอื่นๆ ที่ไกลออกไป ไปดูว่าเขามีอายุ มีความเป็นอยู่กันอย่างไร

หากว่าละเอียดยังไปกว่านั้น ก็ไปตรวจดูกายทิพย์ในสุคติโลกสวรรค์ได้ ถ้าละเอียดยามากก็ยิ่งรู้เห็นกว้างขวางมากขึ้นไปเรื่อยๆ ซึ่งเป็นความลึกลับที่นักวิทยาศาสตร์ไม่สามารถที่จะหาอุปกรณ์ใดๆ ในโลกไปสำรวจได้ เพราะมีวิธีการเดียวเท่านั้น คือ อาศัยใจที่หยุดนิ่ง เป็นวิธีการทางพระพุทธศาสนาี่แหละ

หรืออีกวิธีหนึ่งที่จะไปสำรวจได้ คือต้องตายกันเสียก่อน หากบุญในตัวมีมาก จิตผ่องใสก็ไปสวรรค์ ถ้าหากทำบาปอกุศลเอาไว้มาก กระแสบาปก็จะดูดไปลงนรก ไปเป็นเปรต อสุรกาย หรือสัตว์เดียดระจาน

หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านใช้คำว่า “เมื่อเข้าถึงธรรมกายแล้ว อาศัยธรรมกายไปนรกก็ได้ ไปนิพพานก็ได้ นิพพาน ภพสาม โลกันต์ ไปตรวจดูได้หมด นี่อานุภาพของคำว่าหยุด เป็นอย่างนี้แหละ”

เพราะฉะนั้น ให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดให้นิ่งกันเป็นประจำ จะได้เข้าถึงพระธรรมกาย แล้วอาศัยธรรมกายเป็นอุปกรณ์ใน

วิชาในพระพุทธศาสนา

๓๐๘

การศึกษาวิชาธรรมกาย ซึ่งเป็นศาสตร์ในทางพระพุทธศาสนา
ที่แท้จริง เป็นศาสตร์แห่งการรู้แจ้งเห็นแจ้ง และเป็นวิชาที่จะ
นำไปสู่ความบริสุทธิ์ หลุดพ้นจากการเป็นบ่าวเป็นทาสของ
พญามาร จะเป็นเหตุให้เราพ้นทุกข์ไปถึงที่สุดแห่งธรรมได้

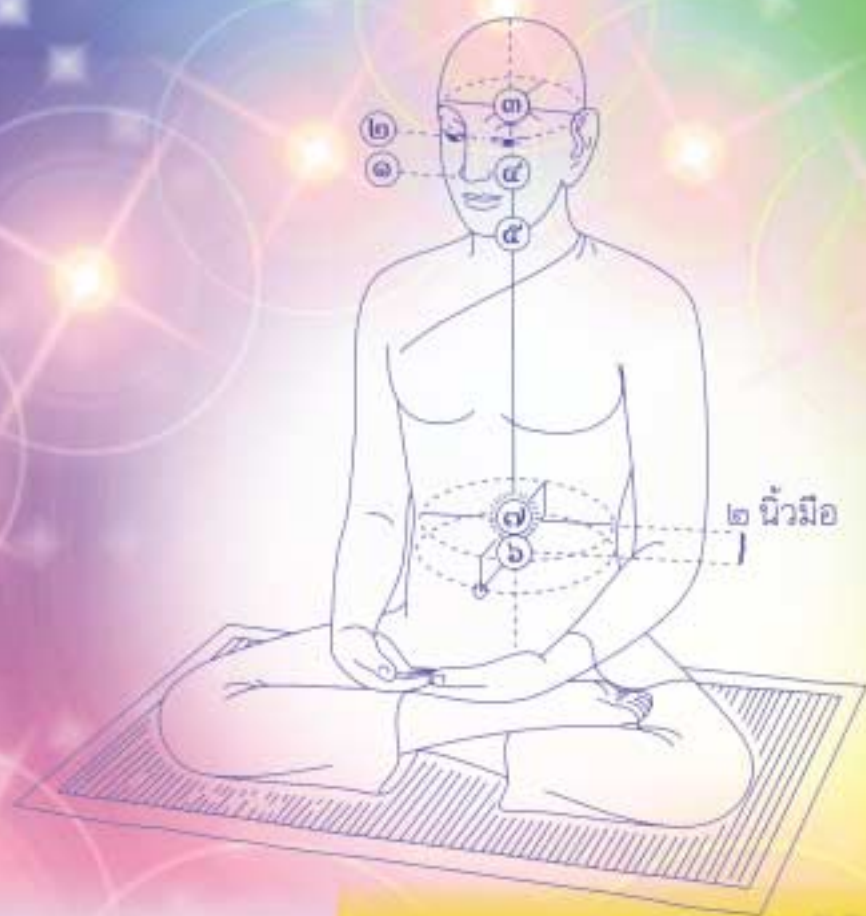
๑๑

ร ัต น ษ า ตี

แ ล ะ พ ร ะ ร ัต น ต ร ัย

ดูก่อนปฬาราทะ มหาสมุทรมีรัตนะมากมายหลายชนิด
รัตนะในมหาสมุทรมัน คือ แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วไพฑูรย์
สังข์ ศิลา แก้วประพาฬ เงิน ทอง ทับทิม มรกต จันใดก็จันนั้น
ดูก่อนปฬาราทะ ธรรมวินัยนี้ก็มีรัตนะมากมายหลายชนิด
เหมือนกัน รัตนะในธรรมวินัย คือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมปธาน ๔
อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘
ข้อที่ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมากมายหลายชนิดนี้ เป็นธรรมที่น่า
อัศจรรย์อันไม่เคยมีมาในธรรมวินัยนี้ ที่ภิกษุทั้งหลาย ได้เห็นแล้ว
จึงอภิมรณันตียิ่งในศาสนานี้

รัตนชาติ และพระรัตนตรัย

๓๑๑

พระรัตนตรัย เป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ทั้งหลาย เป็นหลักของพระพุทธศาสนา ได้เข้าถึงพระรัตนตรัยจะได้ชื่อว่า เป็นผู้เข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา พระบรมศาสดาได้เข้าถึงพระรัตนตรัย และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัต ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า หมดล้นกิเลสอาสวะมีแต่ความบริสุทธิ์ล้วนๆ ท่านจึงเป็นเนื่อบานบุญอันเลิศ ผู้มีจิตเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ผลบุญอันเลิศย่อมบังเกิดขึ้นกับบุคคลนั้น และบุญนั้นยังตามส่งผลข้ามภพข้ามชาติ ไปจนถึงที่สุดแห่งธรรม

การทำสมาธิภาวนาด้วยการเจริญพุทธานุสติ มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ จึงมีอาณิสยสี่ใหญ่ ควรอย่างยิ่งที่พวกเราทั้งหลายจะต้องฝึกฝนใจ ให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงพระรัตนตรัย แล้วบุญใหญ่ก็จะบังเกิดขึ้นกับเรา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ปหาราทสูตร ว่า

“ดูก่อนปหาราทะ มหาสมุทรมีรัตนะมากมายหลายชนิด รัตนะในมหาสมุทรมัน คือ แก้วมุกดา แก้วมณี แก้วไพฑูรย์ สังข์ คีลา แก้วประพาฬ เงิน ทอง ทับทิม มรกต ฉันทิกฉันทันั้น ดูก่อนปหาราทะ ธรรมวินัยนี้ก็มีรัตนะมากมายหลายชนิดเหมือนกัน รัตนะในธรรมวินัย คือ สติปัฏฐาน ๔ สัมมัปปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ อินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ อริยมรรคมีองค์ ๘ ข้อที่ธรรมวินัยนี้มีรัตนะมากมายหลาย

รัตนชาติ และ พระรัตนตรัย

๓๑๒

**ชนิดนี้ เป็นธรรมที่น่าอัศจรรย์อันไม่เคยมีมาในธรรมวินัยนี้
ที่ภิกษุทั้งหลาย ได้เห็นแล้ว จึงอภิมยฺยินดียิ่งในศาสนานี้อยู่”**

รัตนะ แปลว่า แก้ว เป็นวัตถุที่นำมาซึ่งความปลื้มปิติยินดี
แก่ผู้ได้พบเห็น หรือผู้เป็นเจ้าของ หมายถึงสิ่งที่ประเสริฐก็ได้
เพราะบรรดาสิ่งที่มีค่าซึ่งเกิดขึ้นเองในโลก รัตนชาติเป็นเลิศ
ที่สุดในจำนวนของสิ่งมีค่าทั้งหมด รัตนชาติเป็นสิ่งที่หมายปอง
ของมนุษยชาติ แม้นาค ยักษ์ ครุฑ คนธรรพ์ หรือเหล่า
กายทิพย์ทั้งหลายก็ปรารถนา แต่การจะได้มานั้นต้องแล้วแต่
กำลังบุญบารมี เป็นสิ่งที่ครอบครองได้โดยยาก แต่สิ่งใดที่ได้มา
โดยยากนี้ หากได้มาแล้ว ย่อมนำความปลื้มปิติยินดีแก่ผู้เป็น
เจ้าของ ฉะนั้นท่านถึงเรียกว่า รัตนชาติ

ในโลกนี้มีรัตนชาติมากมายซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
เกิดในเกาะแก่งบ้าง ในทะเลหรือมหาสมุทรบ้าง ซึ่งมีอยู่ทั่วไป
ในโลก ในพระไตรปิฎกกล่าวถึงรัตนชาติไว้ ๗ ชนิด คือ เงิน ทอง
เพชร แก้วประพาฬ แก้วมณี แก้วไพฑูรย์ และแก้วมุกดา

ส่วนรัตนชาติอีกอย่างหนึ่ง ที่คนไทยเรียกว่า นพรัตน
หมายถึงรัตนชาติ ๙ ประการ มีเพชร ไพฑูรย์ ไพฑูรย์ เพทาย
โกเมน ทับทิม มรกต บุษราคัม และมุกดา สิ่งเหล่านี้เป็น
สัญลักษณ์ของสิริมงคล ส่วนใหญ่แล้วจะมีผู้รักษาอยู่ เพราะ
ผู้รักษาจะต้องคุ้มครองดูแลไว้ให้ผู้มีบุญได้ใช้ ใครได้เป็นเจ้าของ

๓๑๓

แล้วนับว่าเป็นผู้มีโชคมีลาภ เพราะรัตนชาติเหล่านี้ บางอย่างมี
อานุภาพดึงดูดสมบัติมาได้ ดึงดูดเงินทองลาภยศมาให้เจ้าของ
ได้อย่างอัศจรรย์ ผู้ที่อยู่ในวงการอัญมณีหากได้ปฏิบัติธรรม
และค้าขายด้วยความสุจริตด้วยแล้ว เงินทองจะไหลมาเทมา
ไม่ขาดสาย เป็นมหาเศรษฐีผู้มั่งคั่งในปัจจุบันชาตินี้

เนื่องจากแก้วเป็นสิ่งที่คนทุกยุคทุกสมัยเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ดี
ผู้ได้ครอบครอง ย่อมมีสิริมงคล และนำความสุขความเจริญมาให้
แม้กระทั่งเหล่านาค ยักษ์ ครุฑ คนธรรพ์ หรือเทวดาทั้งหลาย
ก็ยังปรารถนาเป็นเจ้าของรัตนชาติ พวกกายทิพย์เขาไม่ใช้เงิน
เพราะเงินตราเป็นของใช้ได้เฉพาะมนุษย์เท่านั้น

พวกกายทิพย์เขามีรัตนชาติเป็นสมบัติ หากเป็นเทวดา
ผู้มีบุญ จะได้วิมานเงิน ท่านเรียกว่าราชวิมาน บุญมากขึ้นไปอีก
จะได้วิมานทอง เรียกสุวณวิมาน ถ้าบุญมากยิ่งขึ้นอีก
ก็มีวิมานแก้วหรือที่เรียกว่ารัตนวิมาน คือ ทั้งทั้งวิมานจะใสเป็น
แก้ว เป็นรัตนะล้วนๆ เปล่งประกายแวววาว ดึงดูดดวงตาดวงใจ
ของผู้ได้พบเห็น

ส่วนใหญ่แล้วเรามักจะได้ยินเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัย
พุทธกาลว่า มีภูเขาทองผุดขึ้นหลังบ้านของชฎิลเศรษฐี พร้อม
กับจอบเพชรเป็นอุปกรณ์ในการขุดเอามาใช้ ซึ่งใช้อย่างไรก็ไม่
หมด ได้ยินได้ฟังแล้วก็รู้สึกว่าเป็นเรื่องปาฏิหาริย์ที่น่าอัศจรรย์

รัตนชาติ และพระรัตนตรัย

๓๑๔

เพราะบังเกิดขึ้นได้ยาก ในพระไตรปิฎกได้กล่าวเรื่องราวของ
ภูเขาทองเอาไว้มากมาย ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาของผู้มีบุญ
ภูเขารัตนชาติที่กล่าวถึงก็คือ

*ที่บริเวณสระอโนดาตซึ่งอยู่ในป่าหิมพานต์นั้น ล้อม
รอบไปด้วยยอดเขา ๕ ยอด คือ ยอดเขาสุทิสสนะ ยอดเขาจิตตกุฎ
ยอดเขากาหะ ยอดคันธมาทน์ และยอดเขาไกรลาส ในยอดเขา
ทั้ง ๕ นั้น ยอดเขาสุทิสสนะ เป็นภูเขาทอง สูง ๓๐๐ โยชน์
ฐานโค้งกลม มีทรวดทรงคล้ายกรวย ตั้งปิดบังสระอโนดาต
เอาไว้ ยอดเขาจิตตกุฎ เป็นรัตนะล้วนๆ ยอดเขากาหะ เป็น
ยอดเขาที่มีแร่พลวงมากที่สุด ยอดเขาคันธมาทน์ ล้วนเต็มไปด้วย
แก้วไพฑูรย์ ภายในมีสีเหมือนถั่วเขียว ตั้งตระหง่านโชติช่วง
เหมือนถ่านเพลิงที่ลุกโพล่ง หนาแน่นไปด้วยไม้หอมนานาพันธุ์
แล้วยังมีโอสถซึ่งเป็นยารักษาโรคได้สารพัด โดยเฉพาะวันอุโบสถ
ข้างแรม จะเรืองแสงเหมือนถ่านไฟคุอยู่ตลอดเวลา

ยอดเขาไกรลาส เป็นภูเขาเงินล้วนๆ ยอดเขาทั้งหมดนั้น
มีทรวดทรงสูงเสมอกันกับเขาสุทิสสนะ ตั้งปิดบังสระอโนดาตไว้
แม่น้ำทุกสายจะไหลไปลงสระอโนดาต ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์
โคจรไปทางใต้บ้าง ทางเหนือบ้าง ส่องแสงไปที่สระนั้นใน

*มก. เล่ม ๔๔ หน้า ๕๓๖

๓๑๕

ระหว่างภูเขา ไมโครไปตรงๆ สระโหนดาตจึงเป็นสระที่แสงพระอาทิตย์ส่องไม่ถึง แต่สว่างด้วยแสงแห่งรัตนชาติ และมีความใสเย็นเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นสระนั้นจึงได้ชื่อว่าสระโหนดาต มีแผ่นมโนศิลาและหรรดาล ปราศจากเต่าปลา มีน้ำใสแจ้วเหมือนแก้วผลึก มีท่าลงสนาน ซึ่งพระพุทธเจ้า พระอรหันตชีนาสพ และเหล่าผู้มีฤทธิ์ทั้งหลาย ท่านมักจะมาลงสนานกัน แม้แต่เหล่าเทวดา และยักษ์ ก็มาอาบน้ำกันอย่างสนุกสนาน

นอกจากนี้ที่ภูเขาพระสุเมรุซึ่งเป็นแกนกลางของจักรวาลบนยอดเขา เป็นพื้นที่ราบเรียบเต็มไปด้วยรัตนะ ๗ ประการ มีทิวปทั้ง ๔ เรียงรายล้อมเขาพระสุเมรุเอาไว้ ชมพูทวีปอยู่ทางทิศใต้ ที่ไหล่เขาพระสุเมรุมีมรกตส่องแสงมาทางโลกมนุษย์ ทำให้ชมพูทวีปซึ่งก็คือโลกของเราจึงเป็นสีเขียว ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ ท้องทะเล ก็มองดูเป็นสีเขียวไปหมด ท้องฟ้าเป็นสีคราม เพราะแสงจากแก้วมรกตส่องมาถึงชมพูทวีป

ตรงไหล่เขาพระสุเมรุทางทิศตะวันออกมีแร่เงิน ทำให้บุพผิเวททวีปส่วนใหญ่จะเป็นสีเงิน เพราะแสงสว่างที่เกิดจากแร่เงิน อุดตกรูทิวปอยู่ทางทิศเหนือของเขาพระสุเมรุ ตรงไหล่เขาจะมีแร่ทองคำ ทำให้ผืนน้ำ ท้องฟ้า ใบไม้ของอูดตกรูทิวปแลดูเหมือนเป็นสีทองไปทั้งหมด และที่อปรโคยานทวีป

รณนาถาสนา และ พระรัตนตรัย

๓๑๖

ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก จะได้รับแสงสะท้อนจากแก้วพลึกซึ่งอยู่ตรงไหล่เขาพระสุเมรุทำให้แลดูเหมือนเป็นสีน้ำเงิน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัตนชาติที่หลวงพ่อดำกล่าวมา ข้างต้นนั้น จะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและมูลค่ามากมายก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงทรัพย์สินภายนอกที่เอาติดตัวไปไม่ได้ ใช้ได้เฉพาะใน ชาตินี้เท่านั้น ยังเป็นของไม่เที่ยง พระบรมศาสดาทรงให้เราแสวงหาอริยทรัพย์ภายใน ซึ่งเป็นรัตนะที่ยั่งยืนกว่ารัตนชาติ ทั้งหมด มีอยู่แล้วในตัวของเราทั้งหลาย ในบทสวดพระปริตร ได้กล่าวเอาไว้ว่า ยงฺกิลฺลิตฺตํ รตนํ โลเก วิชฺชติ วิวิธํ ปุณฺณํ รตนํ พุทฺธสฺมํ นตฺถิ ซึ่งแปลว่า รัตนะใดๆ ในโลก ทั้งที่อยู่ในสวรรค์ รัตนะนั้นทั้งหมดจะเสมอด้วยพุทธรัตนะ เสมอด้วยธรรมรัตนะ และเสมอด้วยสังฆรัตนะนั้น ไม่มีเลย

พระรัตนตรัย คือ แก้ว ๓ ประการ ได้แก่ พุทธรัตนะ เป็นองค์พระธรรมกายแก้วใสบริสุทธิ์ นั่งขัดสมาธิเกตุดอกบัวตูมสว่างไสวไม่มีประมาณ สิ่งสถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ ของพวกเราทุกคน ธรรมรัตนะ ก็คือ ดวงธรรมที่มีลักษณะกลมใสสว่าง ที่อยู่ในกลางพุทธรัตนะ สังฆรัตนะ คือธรรมกายละเอียดที่มีความละเอียดประณีตหนักยิ่งขึ้นไปอีก ทรงรักษาธรรมรัตนะเอาไว้

๓๑๓

รัตนะทั้ง ๓ นี่เป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าที่สุดมีอาจจะประมาณค่าได้เลย ผู้ที่สามารถฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งจนเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในได้ ความสุขความปลื้มใจที่เคยได้รับการมีรัตนชาตินั้นเทียบไม่ได้แม้เพียงเศษเสี้ยวของความสุขที่เกิดจากการเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน เพราะเป็นเอกัตถบรมสุข สุขอย่างยิ่งที่ไม่มีทุกข์เจือปนเลย

พอเข้าถึงรัตนะภายในได้ ทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ก็ดับไป ทุกข์โรคภัยมลายหายสูญหมด ความโศกเศร้า ซึมเซ็ง เครียด เบื่อกลุ้ม หายไปหมด มีแต่ความสุขล้วนๆ ความสุขจากการได้รัตนชาติมาครอบครอง ยังเป็นสามิสสุข คือสุขที่ยังปนทุกข์ ทุกข์ที่ต้องตามดูแลรักษา ยังมีความเป็นห่วงเป็นกังวล ทั้งห่วงและกัห่วง กลัวโรคภัยมาปล้นบ้าง กังวลสารพัด หาความปลอดภัยจากรัตนชาติเหล่านั้นยังไม่ได้

แต่พระรัตนตรัยอันประเสริฐนี้ ใครๆ ก็ไม่สามารถจะมาปล้นเอาไปได้ เพราะเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับตัว ติดอยู่ในใจของเราไปตลอด จะเป็นที่พักพิงที่ระลึกของเราชั่วนิรันดร์กาล เพราะฉะนั้นให้หมั่นฝึกฝนใจ ให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในกันให้ได้ทุกๆ คน

๑๔

อริยมรรค

หนทางสู่ความหลุดพ้น

ท่านทั้งหลายจงดำเนินตามทางที่สร้างความมัวเมา
บรรเทาความเศร้าโศก ปลื้มองตนให้หลุดพ้นจากสงสาร
ซึ่งเป็นทีสิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง โดยความเคารพเถิด

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๐

การผจญภัยใดๆในโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายนานับการเมื่อเทียบกับความทุกข์ทรมานในสังสารวัฏแล้ว ก็เหมือนกับเอาก้อนกรวดเล็กๆ ไปเปรียบเทียบกับเขาพระสุเมรุ เพราะการเดินทางไกลในสังสารวัฏมีภัยรอบด้าน และต้องพบกับความไม่แน่นอนของชีวิต จะหาผู้ที่เวียนวนอยู่ในสุคติโลกสวรรค์ พอถึงเวลาก็กงมาเกิด เพื่อสร้างความตึบโลกมนุษย์อย่างเดียวนั้น เป็นสิ่งที่หาได้ยากอย่างยิ่ง

ดังนั้น การให้ความปลอดภัยแก่ตัวเอง ในการเวียนว่ายตายเกิดนี้ ต้องรู้จักประคับประคองตนให้ตั้งมั่น อยู่บนเส้นทางแห่งอริยมรรค ซึ่งเป็นหนทางที่พระอริยเจ้าท่านดำเนินไป เราจะได้ไม่หลงทาง ไม่รู้สึกเคว้งคว้างเปล่าเปลี่ยว เพราะเส้นทางนี้เป็นทางที่ปลอดภัยและมีความสุขใจที่สุด วิธีการดำเนินบนเส้นทางนี้ คือ การทำใจของเราให้หยุดนิ่ง ผิกผ่นใจให้ใสสะอาด บริสุทธิ์เป็นประจักษ์มาเสมอ ดำเนินจิตเข้าไปสู่หนทางสายกลางภายใน แล้วเราจะได้พบกับที่พึ่งที่ระลึกภายใน คือ พระรัตนตรัย

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย พุทธวงศ์ ว่า

“มทนิมมทนํ โสกนุทํ

สพพทุกขกฺขยํ มคฺคํ

สํสารปริโมจนํ

สกฺกจฺจํ ปฏิปชฺชถ

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๑

**ท่านทั้งหลายจงดำเนินตามทางที่สร้างความมัวเมา
บรรเทาความเศร้าโศก เปลื้องตนให้หลุดพ้นจากสงสาร ซึ่ง
เป็นที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ทั้งปวง โดยความเคารพเถิด”**

*พระบรมศาสดาของเรา เมื่อทรงค้นพบอริยมรรค ซึ่งเป็นเส้นทางสายกลาง ที่จะนำสรรพสัตว์ไปฝั่งพระนิพพานได้แล้วก็ทรงแนะนำเหล่าเวไนยสัตว์ให้ประพฤติปฏิบัติตาม ด้วยการดำเนินชีวิตบนเส้นทางที่ถูกต้อง เพื่อที่จะได้สิ้นทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ในภพทั้งสาม ถ้าหากดำเนินตามอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ชีวิตเราก็จะปลอดภัย ทั้งภัยในโลกนี้และภัยในสังสารวัฏ จะได้ไม่ตกไปในอบายภูมิเสวยทุกข์ทรมาน ทำให้พลาดโอกาสที่จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ เพื่อสร้างบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป

อริยมรรคที่พระบรมศาสดาทรงค้นพบ แล้วนำมาถ่ายทอดให้แก่พวกเรา พุทธศาสนิกชนทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติกันคือ สัมมาทิฐิ ต้องเป็นผู้มีความเห็นที่ถูกต้อง มีความเชื่อเรื่องบุญเรื่องบาป เชื่อว่าทั้งกรรมดีและกรรมชั่วที่ทำไปแล้ว ไม่สูญหายไปไหน แต่รอเวลาอันสมควรในการส่งผลเท่านั้นเอง เราจะได้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๒

นอกจากนี้ท่านก็สอนให้เราเป็นผู้มีความดำริชอบ คือให้คิดดี คิดเรื่องอะไรละ ชาวโลกส่วนใหญ่เขาคิดเรื่องกิน เรื่องกาમ เรื่องเกียรติยศชื่อเสียง แต่พระพุทธองค์ทรงสอนให้เราคิดเรื่องที่จะออกจากกาม ทั้งที่เป็นกิเลสกามและวัตถุกามที่มาช่วยวนจิตใจของเรา ให้หลุดจากเส้นทางของพระอริยเจ้า ดำริไม่ให้ไปคิดเรื่องของความพยายาพ และก็ไม่คิดที่จะไปเบียดเบียนใคร แต่ให้มีใจประกอบด้วยความเมตตา ปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ตลอดจนสรรพสัตว์ทั้งหลาย

เมื่อจะพูดก็พูดแต่เรื่องที่ดีๆ ให้เป็นสัมมาวาจา ตั้งแต่ไม่พูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด พูดคำหยาบและพูดเพ้อเจ้อที่ทำให้ใจห่างออกจากศูนย์กลางกาย วาจาใดที่เป็นไปเพื่อยกใจผู้ฟังให้สูงขึ้น ให้ปลอดจากนิเวศธรรม ทำให้ใจหยุดใจนิ่ง พูดยกใจให้คนอื่นได้เข้าถึงธรรม ก็ควรพูดวาจานั้น เพราะวาจานั้นถือว่าเป็นยอดแห่งวาจาสุภาสิต ฉะนั้นควรชักชวนสนทนาพูดคุยกัน ในเรื่องที่ทำให้ใจของเราหยุดนิ่ง วาจาของเราจะได้เป็นสิริมงคล

ต่อจากนั้น พระองค์ก็ทรงแนะให้เราทำางานที่ดีๆ เป็นสัมมากัมมันตะ เว้นกายทุจริต ๓ อย่าง คือ เว้นจากการเบียดเบียน การฆ่าสัตว์ทุกชนิด เพราะเมื่อบุคคลรู้ว่าตนเป็นที่รัก

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๓

จึงไม่ควรเบียดเบียนสัตว์อื่น เพราะทุกๆ ชีวิตต่างก็รักตัวกลัวตายด้วยกันทั้งนั้น และให้เว้นจากการลักขโมยของคนอื่น ให้อยู่ดีในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และก็ให้เว้นจากการประพฤติดิฉลุกลั่นของผู้อื่น ซึ่งจะนำความเดือดร้อนมาให้ในภายหลัง

การปฏิบัติตามอริยมรรคประการต่อมา คือ ต้องละ การเลี้ยงชีพที่ผิดกฎหมาย ให้เว้นอาชีพทุจริต ผิดศีลผิดธรรม ผิดขนบธรรมเนียมประเพณี แต่ให้หันมาประกอบสัมมาอาชีพะ ไม่ประกอบมิจฉวนฉินชา ไม่ว่าจะเป็นค้าอาวุธ ค้ามนุษย์ ค้ายาพิษ ค้ายาเสพติด และค้าสัตว์เพื่อนำไปให้เขาฆ่า อาชีพเหล่านี้แม้ดูเหมือนจะทำให้ร่ำรวยขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่วามันไม่คุ้มกับการที่เราต้องไปทนทุกข์ทรมานชดใช้กรรมในอบายภูมิ

โดยเฉพาะงานทางใจหรืออาชีพทางใจนั้น เป็นงานที่สำคัญ งานขจัดอาสวกิเลสให้หลุดล่อนออกจากใจ เราจะได้หลุดพ้นจากทุกข์ภัยในวัฏสงสาร อาชีพการงานต่างๆ ที่เรากำลังทำกันอยู่นั้น ก็เพื่อให้เราได้ทรัพย์สมบัติมาหล่อเลี้ยงตัวเองและครอบครัว จะได้เปลื้องทุกข์ไปได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่พ้นทุกข์ ทุกข์ที่ต้องแก่ ต้องเจ็บ ไม่ช้าก็ต้องบ่ายหน้าไปสู่ความตาย งานทางใจที่เป็นสัณเฑาะก์มันตะ จึงถือเป็นกรณีศึกษาที่เราต้องทำความเข้าใจกับงานทางโลก เราจะได้หลุดพ้นจาก

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๔

ทุกข์อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ต้องเป็นผู้มีความเพียรพยายามชอบ ที่ท่านเรียกว่า สัมมาวายามะ หลวงพ่อเคยย้ำเสมอๆ ว่า สิ่งที่เราไม่ควรล้นโดยมืออยู่สองอย่าง นั่นก็คือการสั่งสมบุญ และก็ความเพียรในการทำความดี เพราะยิ่งทำก็จะเป็นฝั่งที่ติด ติดตัวเราไปข้ามภพข้ามชาติ

ความเพียรที่ต้องทำมีอะไรบ้าง หากเป็นทางโลกก็ให้ขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน งานไม่เสร็จเป็นไม่เลิก มีสติปัญญา มีเรี่ยวแรงแค่ไหนก็ทุ่มเทกันเข้าไปให้เต็มที่ ไม่ต้องขยักๆ เอาไว้ ท่านถึงสอนว่า วายเมเถว ปุริโส ยาว อตถสฺส นิปฺปทา เกิดเป็นคน ควรพยายามร่ำไป จนกว่าจะประสบความสำเร็จ คือให้เราทุ่มเทกันอย่างจริงจังจนคิดเอาชีวิตเป็นเดิมพันกันเลยทีเดียว

ถ้าเป็นทางธรรมก็ให้หมั่นประกอบความเพียรในการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง เพิ่มเติมความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจให้มากยิ่งขึ้น มีสัมมปปธาน ๔ ตั้งแต่พยายามสำรวมระวังบาปไม่ให้เกิดขึ้นมาภายในใจ บาปอกุศลอันใดที่เกิดขึ้นแล้ว ก็ให้พยายามหาทางขจัดให้หมดสิ้นจากใจให้ได้ จากนั้นก็ให้เพิ่มเติมบุญกุศลให้มากขึ้น ให้ธาตุธรรมเห็นจำคิรู้ของเราสะอาดบริสุทธิ์ มีแต่สิ่งที่ดีๆ และก็เพียรพยายามรักษากุศลความดีที่มีอยู่ในตัวไว้

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๕

อย่าให้เสื่อมไป ให้เป็นคุณธรรมประจำใจ ติดตัวเราไปให้ได้ตลอด
ความเพียรใดเป็นไปเพื่อพระนิพพาน ความเพียรนี้เป็นยอดแห่ง
ความเพียร ฉะนั้นแม้ว่าเราจะอยู่ที่บ้าน ที่ทำงานหรือที่ไหนก็
แล้วแต่ ก็อย่าลืมทำความเพียรในการฝึกใจให้หยุดให้หนึ่งกันให้ได้

อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการต่อมา ที่เราควรประพฤติ
ปฏิบัติ คือเป็นผู้มีความระลึกรู้ชอบที่เรียกว่า สัมมาสติ จะทำ
อะไรก็ให้มีสติ ไม่ประมาทเปลอเรือ หลวงปู่วัดปากน้ำท่านใช้
คำว่า สมุชชาโน สติมา ต้องมีสติอยู่เสมอ ไม่เปลอ เอาใจของ
เราที่แวบไปแวบมา ให้กลับมาตั้งไว้ในกลางตัว ถ้าตั้งไว้ตรงนี้ได้
จะทำให้เรามีสติตลอด ไม่ว่าจะเป็นเดิน ยืน นั่งหรือนอน ก็มีสติ
อยู่เสมอ

ถ้าจะให้ดีท่านใช้คำว่า กาเย กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ
เอาสติตามเห็นกายในกาย พิจารณาเวทนาในเวทนา จิตในจิต
และกิเลสในธรรม ตามดูว่า กายแต่ละกาย ที่ซ้อนๆ กันอยู่
ภายในของเรา มีลักษณะเป็นอย่างไร ความรู้สึกของแต่ละกาย
แตกต่างกันอย่างไร เราจะได้รู้จักปลดปล่อยวาง ไม่ยึดมั่นถือ
มั่นในกายมนุษย์หยาบนี้

แต่จะสนใจเข้าไปสู่กายภายในที่ละเอียดประณีตกว่าเดิม
ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๖

จนถึงกายธรรม และกายธรรมในกายธรรม ช้อนๆ กันเข้าไป
ภายในตามลำดับ ถ้าเอาใจมาหยุดที่กลางกายธรรมได้ สติปัญญา
ของเราจะเต็มเปี่ยมบริบูรณ์เป็นมหาสติมหาปัญญา

อริยมรรคประการสุดท้าย คือ สัมมาสมาธิ มีความ
ตั้งใจมั่นชอบ ใจของเราจะตั้งมั่นได้ดีที่สุด เมื่อนำมาหยุดไว้
ที่ศูนย์กลางกาย เพราะศูนย์กลางกายเป็นต้นแหล่ง แห่งความ
สุขและความบริสุทธิ์ หากหยุดใจไว้ตรงนี้ได้ นิเวศธรรมต่างๆ
จะเข้ามาครอบงำจิตใจไม่ได้ จิตเป็นเอกัคคตา มีอารมณ์เป็นหนึ่ง
เป็นสัมมาสมาธิ ถ้าใจยังอยู่นอกตัว หรือแม้อยู่ในตัว ถ้าหากไม่
อยู่ตรงกลาง ก็ยังไม่ถือว่าเป็นสัมมาสมาธิ เพราะไม่สามารถ
ดำเนินจิตเข้าไปในกลาง ตามเส้นทางของมัชฌิมาปฏิปทาได้
เมื่อเข้าไปไม่ได้ ก็เข้าถึงพระนิพพานไม่ได้

เพราะฉะนั้น เมื่อนำใจกลับมาตั้งไว้ตรงกลางนี้ได้ ความ
หลงมัวเมาอะไรที่มีอยู่ ก็มลายหายสูญ สังสารวัฏอันยาวไกล
จะถูกตัดให้สั้นลง ด้วยอานุภาพของใจที่หยุดนิ่งถูกศูนย์ถูกส่วน
ตรงนี้แหละ เพราะทุกข์ทั้งหลายที่มีอยู่ เมื่อมาถึงตรงนี้แล้ว
จะถึงความสิ้นไป หลุดล่อนออกไปเป็นชั้นๆ ถ้าหยุดเข้าไปใน
กลางกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม
กิเลสอาสวะต่างๆ ก็ล่อนไปตามลำดับ

อริยมรรค หนทางสู่ความหลุดพ้น

๓๒๓

ถ้าเอาใจมาหยุดในกลางกายธรรม อาสวกิเลสก็ลดน้อย
ถอยลงไป เมื่อถึงกายธรรมอรหัต สังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูง
หลุดหมด เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย ฉะนั้น พระพุทธองค์
จึงทรงสอนให้เราดำเนินตามอริยมรรค ซึ่งเป็นทางไปของ
พระอริยเจ้า

เมื่อพวกเราทั้งหลายได้ทราบเส้นทางที่จะนำไปสู่ความ
บริสุทธิ์หลุดพ้นอย่างนี้แล้ว ก็อย่าประมาท ให้หมั่นนึกหมั่นคิด
พิจารณาไตร่ตรอง แล้วก็ลงมือปฏิบัติให้ถูกต้องในหนทาง
สายกลางชีวิตเราจะได้ปลอดภัย และจะได้มุ่งตรงต่อเส้นทาง
พระนิพพานกันอย่างเดียว

๑๕

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

พึงทำความเพียรเสียในวันนี้แหละ ใครเล่าจะรู้ว่า
ความตายจะมีในวันพรุ่ง เพราะว่าการผัดเพี้ยน กับมัจจุราช
ผู้มีเสนาใหญ่ ย่อมไม่มีแก่เราทั้งหลาย พระมุนีผู้สงบยอมเรียก
บุคคลผู้มีปกตืออยู่อย่างนี้ มีความเพียร ไม่เกียจคร้านทั้ง
กลางวันและกลางคืน นั่นว่าผู้มีราตรีเดียวเจริญ

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๐

ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นแหล่งแห่งความสำเร็จ แหล่งแห่งความสุขและความบริสุทธิ์ เป็นตำแหน่งที่สำคัญ ไม่ว่าเราจะให้ทาน รักษาศีล หรือเจริญภาวนาก็ตาม ใจของเราก็ต้องเอามาตั้งอยู่ที่ตรงนี้ ถ้าตั้งตรงนี้แล้ว ทานที่เราได้ทำก็ดี ศีลที่เรารักษา หรือภาวนาที่เราทำอยู่เป็นประจำ ก็จะเป็นมหัศจรรย์กันไปเพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน ยิ่งใหญ่ไพศาลกว่าการทำบุญโดยไม่ได้ตั้งใจ

เพราะฉะนั้น คำว่าตั้งใจ เราจะต้องรู้จักว่าอะไรคือใจ และฐานที่ตั้งของใจอยู่ที่ตรงไหน ถ้ารู้จัก ๒ อย่างนี้แล้ว จะประกอบกรณบุญการกุศลอะไรก็ตาม เราจะได้ผลอันยิ่งใหญ่ จะได้ผลเกินควรเกินคาด ทำบุญน้อยก็ได้ผลมาก เพราะว่าศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตรงนี้ เป็นทางที่พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย เสด็จเข้าสู่อายตณนิพพาน อาศัยเส้นทางสายกลางที่อยู่ภายในกายของเรา โดยเริ่มต้นที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗

*พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ภัทเทกรัตตสูตร ว่า

“บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรมุงหวัง

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๑

สิ่งที่ยังไม่มาถึง สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็เป็นอันละไปแล้ว และสิ่งที่ยังไม่มาถึง ก็เป็นอันยังไม่ถึง บุคคลใดเห็นแจ้ง ธรรมปัจจุบัน ไม่งอนแง่นคลอนแคลนในธรรมนั้น บุคคลนั้น พึงเจริญธรรมนั้นเนื่องๆ ให้ปรุโปร่งเถิด พึงทำความเพียร เสียในวันนี้แหละ ใครเล่าจะรู้ว่า ความตายจะมีในวันพรุ่ง เพราะความผัดเพี้ยนกับมัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ ย่อมไม่มี แก่เราทั้งหลาย พระมุนีผู้สงบยอมเรียกบุคคลผู้มีปกติดอยู่ อย่างนี้ มีความเพียร ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืน นั้นว่าผู้มีราตรีเดียวเจริญ”

งานหลักของนักสร้างบารมี ผู้มีที่สุตแห่งธรรมเป็นเป้าหมาย ก็คือการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งนี้แหละ โดยน้อมนำใจที่ ชัดส่ายไปมา ที่เคยส่งออกไปทางประสาททั้ง ๕ ให้น้อมกลับเข้ามาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งตรงนี้เป็นที่เดียวที่จะไปสู่ อายตณนิพพาน จะขจัดกิเลสอาสวะทั้งหลายให้หมดสิ้นไปหรือ ให้พ้นจากทุกข์ไปได้ ก็ต้องอาศัยฐานที่ ๗ ตรงนี้ที่เดียว แล้วให้ หมั่นประกอบความเพียรกันให้เต็มที่ เอาใจของเรามาตรึงมานึก มาคิติดอยู่ที่ตรงนี้ ตลอดวัน ตลอดคืน ตลอดเวลา ไม่ว่าเราจะนั่ง นอน ยืน เดิน หลับหรือตื่น ก็ตามที่ จะต้องเอาใจมาหยุดนิ่งอยู่ ที่ตรงนี้ จึงจะถูกทางไปของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย ได้ชื่อว่าดำเนินตามรอยบาทของพระบรมศาสดา

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๒

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ ท่านเสด็จทางนี้ทางเดียวเท่านั้น ถ้าอยากจะเป็นอย่างพระลัมมาลัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลายก็ต้องทำอย่างท่าน คือ เอาใจมาหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อยู่ที่ตรงนี้

ใจ คือความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ลืออย่างรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เรียกว่าใจ จะต้องมาหยุดอยู่ที่ตรงนี้ ประคับประคองให้หยุดให้หนึ่ง ไม่ให้ซัดส่ายไปที่อื่น ประคองไปเรื่อย ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน จนกระทั่งใจหยุดได้สนิททุกส่วน

พอใจหยุดที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถูกส่วนเข้าเท่านั้น เราจะเข้าถึงดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ ความบริสุทธิ์ เบื้องต้นของมนุษย์ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า ดวงปฐมมรรค เข้าถึง หนทางเบื้องต้นที่จะไปสู่อายตณนิพพาน

ดวงปฐมมรรคนั้น มีลักษณะใส บริสุทธิ์ กลมรอบตัว แคถึงดวงปฐมมรรค เห็นดวงใสแจ่มอย่างนี้ รักษาให้ตลอด จนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิต ปิดประตูบารมีทีเดียว เพราะว่าใจที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ ติดอยู่กับดวงธรรมภายใน ดวงจิตจะผ่องใส สุกตฤมิกี่เป็นที่ไปอย่างเดียว เพราะฉะนั้น เราจะต้องฝึกเอาไว้เรื่อยๆ ให้หยุด ให้หนึ่ง ให้ถูกส่วน

เมื่อเข้าถึงดวงนี้แล้วก็มองต่อไปอีก ปล่อยใจเข้าไปสู่

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๓

ภายในนั้น เอาใจหยุดไปที่จุดกึ่งกลางของดวงปฐุมมรรค มองเข้าไปสู่ภายในเข้าไปเรื่อยๆ พอถูกส่วนดวงปฐุมมรรคก็ขยายส่วนกว้างออกไป จะเข้าถึงดวงศีล เป็นดวงกลมใส บริสุทธิ์ ผุดเกิดขึ้นมาแทนที่ ที่ใสกว่า ที่สว่างกว่า

เมื่อใจหยุดต่อไปอีก เข้ากลางดวงศีล ไม่เข้าดวงศีลนั้นก็ขยายส่วนกว้างออกไป จะเข้าถึงดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ที่ซ้อนๆ กันเข้าไปตามลำดับ

พอเอาใจหยุดเข้าไปในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะต่อไปอีก ดวงวิมุตติญาณทัสสนะนั้นจะขยายส่วนกว้างออกไป จะพบกายหนึ่งเกิดขึ้น หน้าตาเหมือนกับตัวของเรา ท่านหญิงเหมือนกับท่านหญิง ท่านชายก็เหมือนกับท่านชาย คล้ายๆ เรา มองส่องกระจก เห็นเงาตัวเองในกระจกเงานั้น นั่งขัดสมาธิ หันหน้าออกไปทางเดียวกับเรา เรียกว่ากายมนุษย์ละเอียด คือลักษณะเหมือนกายมนุษย์หยาบ แต่ว่าละเอียดกว่าจึงเรียกว่า กายมนุษย์ละเอียด

เมื่อใจหยุดเข้าไปในกลางกายมนุษย์ละเอียด ในทำนองเดียวกันกับที่หยุดในกลางกายมนุษย์หยาบ พอถูกส่วนกายมนุษย์ละเอียดก็ขยายส่วนกว้างออกไปจะเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน อยู่ในกลางกายมนุษย์ละเอียด เห็นในทำนอง

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๔

เดียวกันอย่างนี้แหละ เห็นดวงศีล ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ผุดอยู่ในกลางกายมนุษย์ละเอียด พอสุดดวงวิมุตติญาณทัสสนะจะเข้าถึงกายทิพย์

กายทิพย์ คือ กายของสุคติโลกสวรรค์ มีลักษณะสวยงามมาก งามกว่ากายมนุษย์หยาบ งามกว่ากายมนุษย์ละเอียด มีเครื่องประดับประดาพร้อมทีเดียว อยากจะรู้จักกายของชาวสวรรค์ ให้มองไปที่กายทิพย์ของตัวเอง ที่อยู่ในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะของกายมนุษย์ละเอียด เราจะเห็นกายทิพย์นั่งขัดสมาธิหันหน้าออกไปทางเดียวกับตัวของเรา

พอเอาใจหยุดเข้าไปในกลางนั้นต่อไปอีก ถูกส่วนก็เห็นในทำนองเดียวกัน คือเห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ในกลางของกายทิพย์ พอสุดดวงวิมุตติญาณทัสสนะของกายทิพย์ เข้าถึงอีกกายหนึ่ง คือ กายรูปพรหม เป็นกายที่สวยงาม ละเอียด ประณีตกว่ากายทิพย์ เกิดขึ้นอยู่ในกลางนั้น

กายรูปพรหมเป็นกายประจำรูปภพ คือ ภพของรูปพรหม ที่อยู่ของรูปพรหม ลักษณะสวยงามมาก ประณีตมาก ถ้าเราอยากจะได้รู้จักพรหมตัวจริงว่าลักษณะเป็นอย่างไร ให้ดูกายรูปพรหม ที่อยู่กลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะของกายทิพย์

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๕

เราก็จะรู้จัก จะเห็นได้ชัดเจนทีเดียว

เมื่อดำเนินจิตต่อไปอีกในกลางกายรูปพรหม กายรูปพรหมนั้นจะขยายส่วนกว้างออกไป เห็นในทำนองเดียวกัน คือ เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานอยู่ในกลางกายรูปพรหม เป็นดวงใสแจ่ม อยู่ในกลางนั้น หยุดนิ่งต่อไปอีก จะเห็นดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ พอสุดดวงวิมุตติญาณทัสสนะก็เข้าถึงอีกกายหนึ่ง เรียกว่ากายอรูปพรหม กายอรูปพรหมนั้นเป็นกายประจำอรูปภพ คือ ภพของอรูปพรหม มีลักษณะสวยงามมากกว่ากายรูปพรหม เป็นกายที่สดในภพทั้งสามนี้

กายมนุษย์ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหมนั้น เป็นกายที่อยู่ในภพสามนี้ยังตกอยู่ในไตรลักษณ์ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตายังไม่ใช่กายที่แท้จริง มีการเปลี่ยนแปลงได้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเราจะต้องดำเนินจิตเข้าสู่กายที่เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอตตากัน

เมื่อดำเนินจิตต่อไปอีก เข้าไปในกลางกายอรูปพรหม ก็เห็นดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน ดวงศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติญาณทัสสนะ ซ้อนๆ กันเข้าไปตามลำดับ พอสุดกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนเข้า เห็นอีกกายหนึ่งเกิดขึ้นมาเป็นกายที่ประกอบไปด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๖

ลักษณะสวยงามมาก เกตุดอกบัวตูม นั่งขัดสมาธิ ท้นหน้า
ออกไปทางเดียวกับเรา คล้ายๆ กายของพระพุทธรูปที่เราเห็น
พุทธปฏิมากรที่เราเห็นอยู่นั้น เป็นรูปจำลองมาจากกายธรรม
ที่อยู่ภายในนี้

กายนี้เรียกว่ากายธรรมโคตรภูสวยงามมาก เป็นกาย
พุทธรัตนะ เป็นกายที่แท้จริงของพวกเราทั้งหลาย เป็นกายที่
พ้นจากไตรลักษณ์แล้ว กายธรรมโคตรภูใสบริสุทธิ์ ถ้าอยากรู้จัก
ว่าพุทธรัตนะนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไร เราจะต้องเอาใจหยุด
ให้เข้าถึงกายนี้ เมื่อดำเนินจิตต่อไปอีก จะเห็นกายธรรมในกาย
ธรรมเหล่านี้แหละ ช้อนๆ ไปในทำนองเดียวกัน ตั้งแต่กายธรรม
พระโสดาบัน กายธรรมพระสกิทาคามี กายธรรมพระอนาคามี
กายธรรมอรหัตต์ ช้อนๆ กันอยู่ภายในเป็นชั้นๆ เข้าไป

พระพุทธเจ้า พระอรหันต์ทั้งหลาย ท่านก็ดำเนินจิตของ
ท่านเข้าไปอย่างนี้แหละ เพราะฉะนั้น จะปฏิบัติธรรมอย่างไรก็ตาม
จะต้องปฏิบัติให้ได้อย่างนี้ แล้วก็ต้องเดินตามแนวนี้นี้ เมื่อเราได้
ทราบอย่างนี้แล้ว ก็ให้ใช้ชีวิตของเราให้มีคุณค่า นอกจากจะทำ
มาหากินแล้ว ยังจะต้องปลีกเวลามาปฏิบัติ มาฝึกฝนให้ใจหยุดนิ่ง
ให้เข้าถึงกายธรรมอรหัตต์ให้ได้

แต่ถ้ายังเข้าถึงกายธรรมอรหัตต์ไม่ได้ จะต้องตกเป็นบ่าว

ผู้มีราตรีเดียวเจริญ

๓๓๓

เป็นทาสของพญามารอยู่รำไป พญามารจะบังคับให้เวียนว่าย
ตายเกิดอยู่ในภพทั้งสาม ไม่ว่าจะเกิดเป็นอะไรก็ตาม ล้วนแต่มี
ทุกข์ทั้งสิ้น

เกิดเป็นสัตว์นรกก็ทุกข์แบบสัตว์นรก เกิดเป็นเปรต
อสุรกายหรือสัตว์เดียรัจฉาน ก็ทุกข์อย่างเปรต อสุรกาย และ
สัตว์เดียรัจฉาน เกิดมาเป็นมนุษย์ก็มีความทุกข์แบบมนุษย์
จะเกิดเป็นเทวดา พรหม หรืออรูปพรหมก็มีความทุกข์แต่ว่า
เบาบางไปตามลำดับ เป็นความทุกข์ที่หยาบ ที่ละเอียดต่างกัน

เพราะฉะนั้นกายธรรมอรหัต คือ จุดหมายปลายทาง
ของชีวิตทุกๆ คน ดังนั้น เมื่อทุกท่านทราบอย่างนี้ ก็อย่าได้
ประมาทในชีวิตกัน ให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งตลอดเวลา จนได้
ชื่อว่าเป็นผู้มีราตรีเดียวเจริญกันทุกๆ คน

๓๖

ธรรมาภย

ภยมาตราชูาน

สรีรยนต์นี้

ถูกกรรมปรุงแต่งทำให้เป็นนครแห่งกระดุกทั้งหลาย

ฉาบด้วยเนื้อและโลหิต

เป็นที่ตั้งลงแห่งชรา มรณะ มานะ และมักกะ

๓๔๐

พระธรรมกาย เป็นกายตรัสรู้ธรรมของมนุษย์ทุกๆ คนในโลก พระบรมศาสดาทรงรู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งหลายทั้งปวง เพราะเข้าถึงกายธรรมอรหัตต์นี้เท่านั้น กายนี้เป็นกายที่เต็มเปี่ยมไปด้วยสติด้วยปัญญา และยังมีอานุภาพไม่มีประมาณ คำสอนทั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นร์ ประชุมรวมลงในธรรมกายทั้งสิ้น

ธรรมกายนี้เป็นกายที่ประกอบไปด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ งามกว่ามนุษย์ เทวดา พรหม และอรุปรหม สิ่งสถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ของพวกเราทุกๆ คน สมบูรณ์ทั้งวิชาและจรณะ จะเข้าถึงธรรมกายได้ต้องอาศัยใจที่หยุดนิ่งอย่างเดียวเท่านั้น

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“อภฺยัสสํ นครํ กตํ

มัสสโลหิตเลปนํ

ยตถ ชรา จ มจฺจุ จ

มาโน มกฺโข จ โหติโต

สรียนตํนี้ ถูกกรรมปรุงแต่งทำให้เป็นนครแห่งกระดูกทั้งหลาย ฉาบด้วยเนื้อและโลหิต เป็นที่ตั้งลงแห่งชรา มรณะ มานะ และมักขะ”

สังขารร่างกายที่เราอาศัยอยู่นี้ประกอบกันขึ้นจากธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ก่อตัวกันเป็นรูป มีอากาศธาตุและ

ธรรมกาย กายมาตรฐาน

๓๔๑

วิญญาณธาตุ ทำให้เกิดมีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ปรุณ
ต่างกันขึ้นมา รวมเรียกว่าขันธ ๕ พอเป็นธาตุหยาบที่เห็นด้วย
ตาเนื้อ ก็ประกอบไปด้วยกระดูก ๓๐๐ ท่อน ฉาบด้วยเนื้อและ
เลือด แบ่งละเอียดออกไปเป็นอาการ ๓๒ ก่อเกิดขึ้นมาเป็น
สรีระร่างกาย เมื่อพิจารณาร่างกายตามความเป็นจริงแล้ว จะ
เห็นว่า ตั้งแต่ก่อก่อเกิดขึ้นมาเป็นรูปกาย ก็บ้ายหน้าไปสู่ความแก่
และความตายทั้งสิ้น

พระพุทธองค์จึงสอนไม่ให้ไปยึดมั่นถือมั่น แต่ให้ปลด
ให้ปล่อย ให้อว่าง ทั้งที่เป็นกายของตัวเองและของคนอื่น เพราะ
สักวันหนึ่งก็ถึงกาลเสื่อมสลาย ท่านไม่ให้ยึดมั่นถือมั่น เพียงแต่
ประคับประคองรักษาสรีรยนต์นี้เอาไว้ เพื่อเป็นอุปกรณ์ในการ
สร้างบารมี ฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง เพื่อเข้าไปพบกายภายใน
ที่แท้จริง ซึ่งมีความเที่ยงแท้ถาวร ที่ความแก่ ความเจ็บและ
ความตายเข้าไปไม่ถึง ซึ่งก็คือกายธรรมภายในนั่นเอง

กายภายในแต่ละกายนั้น มีลักษณะสวยงามสดงดงามไป
ตามลำดับ งามกว่ากายมนุษย์หยาบนี้มากมายหลายเท่านัก
เป็นสิ่งที่น่ารู้และน่าศึกษา และจำเป็นต้องรู้ ไม่รู้ไม่ได้ ถ้าไม่รู้
ชีวิตของเราก็คงยังไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะกายธรรม ที่มีลักษณ
มหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ เป็นกายมาตรฐานที่สำคัญที่เรา

ต้องรู้จักและปฏิบัติให้เข้าถึงให้ได้ ชีวิตเราจึงจะปลอดภัย มีที่พึ่ง
ที่ระลึกที่แท้จริง

ถ้าเราจะดูว่าใครสวยหรือใครหล่อ ต้องนำมาเทียบกับ
กายมาตรฐาน ถ้านำมาเทียบกับกายธรรมแล้ว กายต่างๆ เหล่านั้น
ได้ชื่อว่าพิการหมด แค่ว่าดูได้เท่านั้นเอง ถ้าหากเราเข้าถึง
กายธรรม ถึงกายมาตรฐาน เราจะเห็นว่า กายต่างๆ ในภาพทั้ง ๓
ไม่ว่าจะเป็นกายอรุปรพรม กายรูปพรม กายทิพย์ กายมนุษย์-
ละเอียด หรือกายมนุษย์หยาบ ความงดงามจะแตกต่างกันลงไป
เรื่อยๆ เพราะฉะนั้นจะรู้ว่ากายงามหรือไม่งาม สวยหรือไม่สวย
ต้องนำมาเทียบกับกายมาตรฐาน ที่มีอยู่ภายในตัวของเรานี้

*เหมือนอย่างในสมัยพุทธกาล พระนันทะพุทธอนุชา
กำลังจะอาวาทมกกับนางชนบทกัลยาณี แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงเห็นอุปนิสัยแห่งพระอรหัตของท่านว่า ท่านสร้างบารมีมา
เต็มเปี่ยมพร้อมที่จะเข้าถึงธรรมอยู่แล้ว พระพุทธองค์จึงปรารภ
จะโปรดนันทกุมารให้ได้บรรลุธรรม เช้าวันนั้น พระองค์จึงเสด็จ
เข้าไปนิพนธ์บาตรในพระราชวัง แล้วให้นันทกุมารถือบาตรเสด็จ
ตามพระองค์ไป

นันทกุมารกำลังจะเข้าพิธีแต่งงานอยู่แล้ว แต่เพราะ

ธรรมกาย กายมาตรฐาน

๓๔๓

ความเกรงใจในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงถือบาตรเดินตามเสด็จ ไปจนถึงพระวิหารเชตวัน เมื่อพระบรมศาสดาตรัสถามอีกว่า “นันทะ เธอจะบวชหรือ” ด้วยความเกรงใจ นันทกุมารจึงทูลรับว่า “พระเจ้าข้า” พระองค์จึงให้บวช เมื่อบวชแล้ว ในใจก็ยังคงมีแต่นางชนบทกัลยาณี ท่านนึกถึงคำพูดของนางที่บอกว่า ให้รีบกลับมาเร็วๆ และก็นึกถึงความงามของนางที่หาใครเทียบได้ยาก ทำให้ไม่ใช่อันบำเพ็ญสมณธรรม พอคิดถึงนางหนักเข้าๆ ก็อยากจะลาสิกขา จึงตั้งใจว่า จะไปทูลลากับพระบรมศาสดา

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงจับแขนพระนันทะ แล้วพาหะขึ้นไปบนเทวโลก ในระหว่างทาง พระองค์ได้เนรมิตนางลิงจ๋วนตัวหนึ่ง ทางด้าน หูขาด จมูกแหว่ง นั่งจับเจ้าอยู่บนตอไม้ที่ไฟไหม้ แล้วตรัสบอกให้พระนันทะจ่านางลิงจ๋วนเอาไว้ให้ดี จากนั้นก็พาขึ้นไปดูเทพธิดาในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งกำลังพากันมาอุปฐากท้าวลักกะจอมเทพ

บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ท่านได้พบเทพธิดานางฟ้ามากมาย นีขนาดยังไม่ได้กายมาตรฐานเลย แต่ว่าสวยงามมาก ไม่มีข้อ ไม่มีปุ่ม ไม่มีปมเลย ผิวเกลี้ยงเกลา กลมกลิ้งไปหมด มีเครื่องประดับประดา มีรัศมี มีเสียงที่ไพเราะ มีกลิ่นหอม มีอริยาบถที่งดงาม มีความสดชื่นอยู่ตลอดเวลา

ขณะที่พระนันทะกำลังเพลิดเพลินกับการมอเทพธิดา นางฟ้าบนสวรรค์อยู่นั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามท่านว่า “นันทะ ระหว่างนางชนบทกัลยาณีกับนางอัปสร ประมาณ ๕๐๐ เหล่านี้ใครจะมีรูปงามกว่ากัน น่าดูกว่ากัน” พระนันทะกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นางลิงจุ่น หางด้วน ที่นั่งจับเฝ้าอยู่บนตอไม้เป็นเช่นไร นางชนบทกัลยาณีก็เป็นเช่นนั้น เพราะนางไม่สามารถจะเทียบกับนางอัปสรประมาณ ๕๐๐ เหล่านี้เลย แม้เพียงเศษเสี้ยวเดียวก็เทียบไม่ได้ พระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาทรงกล่าวว่า “เอาเถิดนันทะ หากเธอปรารถนานางอัปสร ๕๐๐ เหล่านี้ ก็ให้ตั้งใจบำเพ็ญสมณธรรมเถิด” พอพระนันทะได้ยินเช่นนั้น ท่านก็ตั้งใจใหญ่ จึงรับปากพระพุทธองค์ว่า จะตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์ให้เต็มที่ จากนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าก็นำพระนันทะกลับลงมาที่พระวิหารเชตวันเหมือนเดิม

พวกกิษุพพอทราบข่าว ท่านพระนันทะพระภาคดาของพระผู้มีพระภาคเจ้า ประพฤติพรหมจรรย์เพราะปรารถนานางอัปสร ๕๐๐ จึงพากันล้อเลียนท่าน เมื่อท่านได้ยินเพื่อนสหธรรมิกกล่าวล้อเลียนหนักเข้าๆ ก็เกิดความละอาย แล้วตั้งใจฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง จนจิตเป็นเอกัคคตา คั้นวันนั้น ท่านก็สามารถปฏิบัติธรรมเข้าถึงกายธรรมอรหัต ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

ธรรมกาย กายมาตรฐาน

๓๔๕

เมื่อเข้าถึงกายธรรมอรหัตต์ ซึ่งเป็นกายมาตรฐานที่เป็น
นิจจัง สุขัง อัตตาแล้ว ท่านก็หมดความอาลัย ทั้งในกายทิพย์
ของเหล่าเทพอัปสร และกายของนางชนบทกัลยาณี เพราะ
เมื่อเทียบกันแล้ว กายธรรมนั้นล้ำเลิศประเสริฐกว่ามากมาย
กายกองนัก

เพราะฉะนั้น กายมาตรฐานจริงๆ ก็คือ กายธรรมที่มีอยู่
ในตัวของเรานี่แหละ สวยงามกว่ากายใดๆ ทั้งหมดในภพทั้ง ๓
แล้วเราจะทราบได้อย่างไร ทราบได้เมื่อเราเข้าถึง ปฏิบัติให้เข้า
ถึงกายต่างๆ ไปตามลำดับ ตั้งแต่กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์
กายรูปพรหม กายอรูปพรหม และกายธรรม ถ้าเข้าถึงตลอดหมด
ทุกกายอย่างนี้ จะเห็นความแตกต่างกันได้อย่างชัดเจนทีเดียว

ความงามก็ดี ความรู้แจ้งหรือความฉลาดก็ดี ภูมิธรรมก็ดี
กายมนุษย์หยาบ กายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม
และกายอรูปพรหมเหล่านี้รู้กายธรรมไม่ได้เลย กายธรรมนี้จะ
เป็นผู้รู้ที่แท้จริง รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดหมดเลย อย่างมนุษย์
นั้นกว่าจะรู้อะไรก็ต้องใช้ความคิด การอ่าน การฟังถึงจะรู้ และ
ก็เป็นความรู้ที่ไม่สมบูรณ์ บางทีก็ถูก บางทีก็ผิด

เมื่อเข้าไปถึงกายธรรมแล้ว จะรู้ถูกเห็นถูกที่เรียกว่า
เป็นผู้รู้ เพราะว่าท่านปรารณานิดเดียว กระตึกจิตนิดเดียว

อยากรู้อะไรก็รู้เลย รู้เพราะเห็น เห็นแจ้ง เห็นเพราะสว่าง
ความสว่างบังเกิดขึ้นที่ไหน ความเห็นแจ้งก็บังเกิดขึ้นด้วย
ธรรมจักขุ ความรู้แจ้งด้วยญาณทัสสนะก็เกิดขึ้น รู้ได้รอบตัว
เห็นได้รอบตัว แตกต่างจากการเห็นของกายมนุษย์หยาบ

กายมนุษย์หยาบเห็นได้ที่ละด้าน จะเห็นข้างหน้าก็มอง
ไปข้างหน้า เห็นไปได้อย่างมากก็สุดสายตา และที่ไกลๆ ก็เห็น
ไม่ค่อยชัดเจน

ส่วนกายธรรมนั้นจะใกล้จะไกลแค่ไหน เห็นชัดเจนเท่า
กันหมด นอกจากนั้นยังเห็นไกลไปถึงในอดีตที่ผ่านมาแล้ว
จนกระทั่งไปถึงในอนาคตอีกด้วย ทั้งอดีต ปัจจุบัน อนาคต
รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดหมดเลย นี่แหละคือกายธรรม

เพราะฉะนั้น กายธรรมนี้จึงเป็นกายมาตรฐานที่เป็นสรณะ
ที่พึ่งที่ระลึกของพวกเราทั้งหลาย ให้หมั่นฝึกฝนอบรมใจให้หยุด
นิ่งกันตลอดเวลา อย่าให้ขาดการปฏิบัติธรรม อย่าขี้เกียจ
นั่งธรรมะ ฝึกหยุดฝึกนิ่งกันเข้าไปเรื่อยๆ ให้เข้าถึงดวงธรรม
ภายใน ถึงกายภายใน ถึงพระธรรมกายภายในให้ได้ เราจะได้
ไปเปรียบเทียบกายต่างๆ ด้วยตัวของเราเองว่า เป็นอย่างไร
หลวงพ่อก็ได้นำมาเล่าเอาไว้ไหม

แล้วจะได้ยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า ธรรมกายนี้แหละ

ธรรมกาย กายมาตรฐาน

๓๔๗

สมบูรณ์ที่สุด เป็นกายอันเป็นอมตะ เทียงแท้ไม่แปรผัน เวลาเรามีทุกข์ ท่านก็ช่วยให้เราพ้นทุกข์ ถ้ามีสุขแล้ว ก็เพิ่มพูนความสุขยิ่งๆ ขึ้นไป ใจของเราจะเป็นประดุจภาชนะอันบริสุทธิ์ ที่กว้างใหญ่ไพศาล ที่จะรองรับความรู้อันบริสุทธิ์จากผู้รู้แจ้งภายใน ดังนั้น ให้มันทำใจให้หยุดนิ่ง เพื่อเข้าให้ถึงกายมาตรฐานคือ พระธรรมกายกันทุกๆ คน

๑๑

โพ ช ณ ัง ค์ ๗

ท ำ ง ส ำ ร ะ จ ญ ์ นี พ พ ำ น

โพชฌงค์ ๗ อันบุคคลเจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว
ย่อมยังวิชาและวิมุตติ ให้บริบูรณ์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อม
เจริญสติสัมโพชฌงค์ อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธะ
น้อมไปในจาคะคือการสละ เจริญธัมมวิจยสัมโพชฌงค์...
เจริญวิริยสัมโพชฌงค์... เจริญปีติสัมโพชฌงค์ เจริญ
ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์... เจริญสมาธิสัมโพชฌงค์... เจริญ
อุเบกขาสัมโพชฌงค์ อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธะ
น้อมไปในจาคะ โพชฌงค์ ๗ นี้อันบุคคลเจริญแล้ว กระทำให้
มากแล้ว ย่อมยังวิชาและวิมุตติให้บริบูรณ์ได้

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๐

ความขยันหมั่นเพียรเป็นทางมาแห่งความสำเร็จ เป็น
วิธีบารมีที่นักปราชญ์บัณฑิตทั้งหลาย ต่างก็ประพฤติปฏิบัติ
สืบต่อกันมา โดยเฉพาะความเพียรในการขจัดกิเลสอาสวะออก
จากใจ เป็นภารกิจหลักที่สำคัญของมนุษยชาติที่จะต้องทำ
ยิ่งถ้าหากเพียรพยายามชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์
มากมายเพียงใด เราจะมีโอกาสหลุดพ้นจากการเป็นบ่าวเป็น
ทาสของพญามารได้มากเพียงนั้น ดังนั้นเราจึงต้องทุ่มเทจิตใจใน
การสร้างบารมี และเพียรพยายามเจริญสมาธิภาวนา เพื่อให้
บรรลุมรรคผลนิพพาน

มีวาระพระบาลีกล่าวไว้ใน กุณฑลียสูตร ว่า

“โพชฌงค์ ๗ อันบุคคลเจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว
ย่อมยังวิชาและวิมุตติ ให้บริบูรณ์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อม
เจริญสติสัมโพชฌงค์ อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธะ
น้อมไปในจาคะคือการสละ เจริญธัมมวิจยสัมโพชฌงค์...
เจริญวิริยสัมโพชฌงค์... เจริญปิติสัมโพชฌงค์... เจริญ
ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์... เจริญสมาธิสัมโพชฌงค์... เจริญอุเบกขา
สัมโพชฌงค์ อันอาศัยวิเวก อาศัยวิราคะ อาศัยนิโรธะน้อม
ไปในจาคะ โพชฌงค์ ๗ นี้อันบุคคลเจริญแล้ว กระทำให้มาก
แล้ว ย่อมยังวิชาและวิมุตติให้บริบูรณ์ได้”

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๑

โพชฌงค์ คือ ธรรมะที่เป็นเหตุให้ตรัสรู้ ถ้าหากตั้งใจปฏิบัติตามหลักโพชฌงค์ ๗ ประการนี้อย่างถูกต้องสมบูรณ์จะเป็นเหตุให้ได้บรรลुวิชาในทางพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะเป็นวิชา ๓ วิชา ๘ อภิญญา ๖ จะทำให้หลุดพ้นจากอาสวกิเลสทั้งที่เป็นแบบเจโตวิมุตติ คือหลุดพ้นด้วยอำนาจจิตที่แน่วแน่มั่นหนึ่ง หลุดร่อนจากกิเลสอาสวะที่นอนเนื่องอยู่ในใจจนหมดสิ้น และปัญญาวิมุตติ คือ หลุดพ้นด้วยอำนาจของปัญญาบริสุทธิ์ที่รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในธรรมทั้งหลายทั้งปวง

เพราะฉะนั้น การที่เราประพฤติปฏิบัติธรรมเป็นประจำและปรารถนาอยากเป็นผู้รู้แจ้งแทงตลอดในธรรมะขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยากเป็นผู้เข้าถึงวิชาและวิมุตติ ต้องหมั่นเจริญโพชฌงค์ ทั้ง ๗ ประการนี้ให้ครบถ้วนบริบูรณ์ ด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง พระพุทธองค์ได้ทรงอุปมาไว้ว่า กลอนเรือนยอดทั้งหมดย่อมโน้มไปสู่ยอด โนม้ไปสู่ยอด โอนไปสู่ยอด แม้ฉันใด ภิกษุผู้เจริญโพชฌงค์ ๗ กระทำให้มากซึ่งโพชฌงค์ ๗ ย่อมเป็นผู้โน้มไปสู่นิพพาน โนม้ไปสู่นิพพาน โอนไปสู่นิพพาน ฉะนั้นเหมือนกัน

วิธีการเจริญโพชฌงค์ หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านได้สอนไว้ว่า ตั้งแต่สติสัมโพชฌงค์ เราก็ต้องเป็นคนไม่เพลิดเพลิน เหาสตินี้อยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ตรงศูนย์กลาง

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๒

ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ตั้งสติตรงนั้นทำให้หยุดนิ่ง ไม่หยุดเป็นไมื่อยอมเล็ก ทำให้หยุดไม่เพลอทีเดียว ทำจนกระทั่งใจหยุดได้ จึงจะเป็นตัวสติสัมโพชฌงค์ เมื่อทำใจหยุดตรงนั้น ไม่เพลอสติ ระวังใจหยุดเอาไว้ นิ่ง นอน ยืน เดิน ก็เอาใจมาหยุดไว้ตรงกลางไม่ให้เพลอ สติของเราจะบริบูรณ์เป็นมหาสติ

ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ คือเมื่อสติควบคุมใจให้หยุดนิ่งอยู่ในกลางกายได้นิ่งสนิทแล้ว ไม่ว่าจะดีหรือความชั่ว เล็ดลอดเข้ามา ก็ทำให้หยุดนิ่งเอาไว้ ใจหยุดระวังไว้ไม่ให้เพลอ สิ่งไหนที่ไม่ดี เข้ามาในใจ ก็พิจารณาเห็นว่า สิ่งนั้นเป็นบาปอกุศล ก็เว้นให้ห่างเสีย สิ่งใดเป็นกุศลธรรมก็เลือกลงมือปฏิบัติให้รู้แจ้ง เห็นจริง การสอดส่องธรรมะทั้งฝ่ายดีและไม่ดี ท่านเรียกว่า ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์

วิริยสัมโพชฌงค์ คือเพียรรักษาใจให้หยุดให้นิ่ง ไม่ให้เคลื่อนออกนอกศูนย์กลางกาย ไม่ไปยินดียินร้าย ความยินดียินร้าย เป็นอกิขฌาโทมนัส เมื่อเล็ดลอดเข้าไป ก็ทำให้ใจของเราหยุดนิ่งได้ ไม่สันทิ ทำให้ใจอวกแวก เพราะฉะนั้นต้องมีความเพียรกลั่นกล้า รักษาไว้ให้หยุด จึงจะชื่อว่าวิริยสัมโพชฌงค์

ปีติสัมโพชฌงค์ เมื่อใจหยุดนิ่งถูกศูนย์ถูกส่วนดีแล้ว ส่วนใหญ่ครั้งแรกๆ นักปฏิบัติธรรมมักจะรู้สึกดีอกดีใจ ลิงโลดใจ

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๓

เมื่อเกิดปิติแผ่ซ่านขึ้นมา ทั้งที่เป็นปิติซาบซ่านทำให้ชนลุกชูชัน หรือปิติจนเหมือนจะเหาะจะลอยได้ จนไม่สามารถข่มไว้ได้ เพราะไม่เคยเจอประสบการณ์ภายในอย่างนี้มาก่อน แต่ครั้งต่อไป ถ้าหากข่มปิติเอาไว้ ให้อยู่ในกลางของหยุดในหยุดอย่างเดียว ใจหยุดที่ปิตินั้น โดยไม่เคลื่อนจากศูนย์กลางกายเลย นั่นแหละ ถึงจะเป็นปิติลัมโพชฌงค์

ปัสสัทธิลัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิ แปลว่า สงบระงับ ยิ่งใจหยุดในหยุด นิ่งในนิ่งหนักเข้าไป ไม่มีถอนถอย ก็ยิ่งทำให้ใจสงบ ระงับจากกิเลสอาสวะ ระงับจากความฟุ้งซ่านรำคาญใจที่เกิดจากอารมณ์ภายนอก กิเลสอาสวะเข้ามาปนเป็นไม่ได้ ใจปักแน่น อยู่ในกลาง แล้วหยุดในหยุดกลางของกลางเรื่อยไป ให้นิ่งแน่น เอาไว้

สมาธิลัมโพชฌงค์ เป็นองค์ที่จะทำให้ได้ตรัสรู้มรรคผล นิพพานที่สำคัญอีกประการหนึ่ง สมาธิจะเป็นโพชฌงค์ได้ ก็ต่อเมื่อ รักษาใจให้หยุดให้นิ่งได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อใจหยุดนิ่งอย่างสบายๆ สม่่าเสมอ จนกระทั่งหยุดได้สนิทสมบูรณ์นั่นแหละ ถึงจะเรียกว่า สมาธิลัมโพชฌงค์

อุเบกขาลัมโพชฌงค์ พอทำสมาธิหนักเข้าๆ ใจจะนิ่งเฉย เป็นกลางๆ ไม่ยินดียินร้ายในสุขและทุกข์ และก่อเกิดเป็นพลังใจ

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๔

อยู่ภายในลึกๆ พิจารณาเห็นธรรมต่างๆ เกิดขึ้นด้วยใจที่เป็นกลางๆ นี่ท่านเรียกว่า อุเบกขาสัมโพชฌงค์ อุเบกขาธรรมจะทำให้สมปรารถนา เข้าถึงธรรม และแตกฉานในธรรมะอันละเอียดลึกซึ้งของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

องค์ธรรม ๗ ประการเหล่านี้ รักษาไว้ให้อยู่ในใจ หมั่นตรึกหมั่นตรอง หมั่นพิจารณาบ่อยๆ อย่าให้เลอะเลือนไป ทำจนเป็น ภาวิตา พหุลิกิตา คือทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ทำให้มากขึ้นไปเรื่อยๆ จะได้เป็นไปเพื่อ อภิญญา นิพพานาย เพราะที่เราลงทุนลงแรงทำไปนั้น ก็เพื่อให้ได้อภิญญาความรู้ยิ่ง รู้พร้อม เพื่อให้ได้พระนิพพาน ซึ่งเป็นความสงบระงับจากกิเลสอาสวะทั้งปวง มีแต่สุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย

ท่านยกตัวอย่างผู้ที่ได้ฟังโพชฌงค์ และได้เจริญจนชำนาญเป็นนิสัยแล้ว หากเกิดโรคภัยไข้เจ็บอะไรขึ้นมา ก็อธิษฐานจิตให้โรคนั้นมลายหายสูญไปได้ด้วยอำนาจพระปริตร *เหมือนในสมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้าทรงเห็นในข่ายพระญาณว่า ขณะนี้พระโมคคัลลานะกับพระมหากัสสปะกำลังอาพาธ ได้รับทุกข์เวทนาอย่างหนัก ไม่มียารักษา พระองค์จึงเสด็จเข้าไปเยี่ยมถึงที่พักของพระเถระทั้งสองรูป ทรงได้ถามอาการ

*มก. เล่ม ๓๐ หน้า ๒๒๒

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๕

ป่วย จากนั้นก็ได้แสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ ให้พระมหาเถระได้สดับ ทรงเริ่มตั้งแต่ โพชฌงค์ สติสังขารโต ธมมาน วิชโยฯ ทรงเจริญ พระปริตรเรื่อยไป แล้วก็ตรัสว่า เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา ด้วยอำนาจสัจจวาจานี้ ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ ท่านในกาลทุกเมื่อเทอญ

พระมหาเถระทั้งสองปล่อยใจตามกระแสพระธรรมเทศนา ทำหยุดในหยุด นิ่งในนิ่งเข้าไปเรื่อยๆ เมื่อพระองค์ทรงแสดงโพชฌงค์ทั้ง ๗ จบลง ความทุกข์ทรมานที่เกิดจากโรคภัย ก็หายไปเป็นอัศจรรย์ แม้กระทั่งบางครั้ง พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงพระประจวร พระองค์ทรงรักษาด้วยการให้พระจุณทเถระ สวดโพชฌงค์ปริตรให้ฟัง เมื่อสวดจบ อาการประชวรของ พระพุทธองค์ก็หายไปเป็นอัศจรรย์เหมือนกัน นี่ก็คือการใช้ ธรรมโอสถรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยในสมัยอดีต ซึ่งเป็นวิธีการ ที่ได้ผลดีเยี่ยม เพราะฉะนั้นตั้งแต่โบราณมา ชาวพุทธเรา จึงนิยมอาราธนานิมนต์พระสงฆ์ไปเจริญพระปริตรที่บ้าน เพื่อ ขจัดความชั่วร้ายวิบัติต่างๆ ออกจากบ้าน ให้เหลือไว้แต่สิ่งที่เป็น สิริมงคล

ในสมัยหลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ท่านอาศัยอานุภาพ โพชฌงค์ปริตรและวิชชาธรรมกาย รักษาโรคภัยไข้เจ็บให้หายได้ จนเป็นที่เลื่องลือ เป็นการรักษาโดยไม่ต้องใช้หยูกยา อำนาจ

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสุณิพพาน

๓๕๖

พุทธมณฑลมีความศักดิ์สิทธิ์และทรงอานุภาพอย่างนี้ทีเดียว ขจัดโรคภัยให้มลายหายสูญไปได้ และนอกจากนี้ ถ้าหากตั้งใจเจริญโพชฌงค์เป็นประจำไม่ให้ขาด ผู้เจริญเองจะเป็นผู้มีอานุภาพ มีฤทธิ์มีเดชได้เหมือนกัน เหมือนที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โพชฌงค์ ๗ ประการนี้ อันภิกษุเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมยังวิชชา ๓ ประการให้บริบูรณ์ โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ สติสัมโพชฌงค์ อัมมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมာธิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย โพชฌงค์ ๗ ประการนี้แล อันภิกษุเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมยังวิชชา ๓ ประการให้บริบูรณ์ คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมระลึกถึงชาติในหนหลังได้ คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง ฯลฯ ย่อมระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ย่อมเห็นหมู่สัตว์ทั้งที่กำลังจุติ กำลังอุปบัติ เลว ประณีต มีผิวพรรณดี มีผิวพรรณทราม ได้ดี ตกยาก ด้วยทิพยจักขุอันบริสุทธิ์ล่องจักษุมนุษย์ ฯลฯ ย่อมรู้ชัดซึ่งหมู่สัตว์ ผู้เป็นไปตามกรรม ย่อมทำให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติอันหาอาสวะมิได้ โพชฌงค์ ๗ ประการนี้แล อันภิกษุเจริญแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมยังวิชชา ๓ ประการนี้ให้บริบูรณ์”

โพชฌงค์ ๗ ทางสำเร็จสู่นิพพาน

๓๕๓

ดังนั้นให้หมั่นเจริญโพชฌงค์ตามที่หลวงพ่อดิกล่ามาแล้ว ซึ่งวิธีปฏิบัติต่างๆ ก็คือ ให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำ สม่ำเสมอ ประคองใจให้หยุดนิ่งที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ อยู่ตลอดเวลา โดยมีสติ สบาย สม่ำเสมอ ทำอย่างนี้โพชฌงค์ ๗ ประการของเราจะบริบูรณ์มากขึ้นเรื่อยๆ เพราะธรรมทั้ง ๗ ประการนี้ ประมวลลงในหยุดกับนิ่งนี้แหละ หยุดเป็นตัวสำเร็จ แล้วในไม่ช้าเราจะได้เข้าถึงพระธรรมกายกันทุกๆ คน

๑๔

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตเป็นผู้มีวาจาเป็นหนึ่ง
เราเป็นพระอรหันต์ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ พวกเธอจงเงี่ยโสต
สดับเถิด เราจะสั่งสอนจักแสดงธรรม พวกเธอปฏิบัติตามที่เรา
สั่งสอนแล้ว จะได้บรรลุธรรมอันยอดเยี่ยมตามเรา

ธรรมะจกัปปวัตตนาสูตร (๑)

๓๖๐

ชีวิตของมนุษย์ทั้งหลายที่ยังมีกิเลสอาสวะ ดวงจิตถูก
ห่อหุ้มด้วยอวิชชา บดบังดวงปัญญาไม่รู้แจ้งเห็นจริงในชีวิต
เรื่องราวในสังสารวัฏจึงเป็นความลึกลับที่มีดมน ไม่มีใครรู้เบื้องต้น
ท่ามกลาง และเบื้องปลาย คนเราทุกคนที่เกิดมาแล้ว ต่างก็มี
หน้าที่ คือ ต้องแสวงหาหนทางแห่งความหลุดพ้น มุ่งตรงไปสู่
อายตนิพพาน

ดังนั้น การกำจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นไปจึงเป็น
วัตถุประสงค์ของชีวิต จะกำจัดกิเลสอาสวะได้ ต้องเข้าถึงธรรมกาย
แล้วใช้กายธรรมที่ละเอียดที่สุดบริสุทธิ์ที่สุด จึงจะไปกำจัดต้นเหตุ
ของกิเลสอาสวะได้ แต่กว่าจะเข้าไปถึงจุดนั้น เราจะต้องทำใจของ
เราให้หยุดนิ่งอย่างสมบูรณ์ หยุดในหยุดกันตลอดไปบนเส้นทาง
แห่งอริยมรรค เส้นทางของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

ครั้งหนึ่งท้าวสหัมบดีพรหมได้ทูลอาราธนาให้พระพุทธเจ้า
ทรงแสดงธรรม ว่า

“ขอพระองค์ผู้มีพระปัญญาธิ มีพระจักร์โดยรอบ
ปราศจากความโศกแล้ว จงเสด็จขึ้นสู่ปราสาทอันสำเร็จ
ด้วยธรรม จงพิจารณาชุมชนผู้จมอยู่ในความโศก ถูกชาติ
และชราครอบงำแล้ว อุปมาเหมือนบุคคลผู้อยู่บนยอดเขา
อันล้วนด้วยศิลา จะพึงเห็นชุมชนโดยรอบ ฉะนั้น ข้าแต่

ธรรมะจกัปปวัตตณสูตร (๑)

๓๖๑

**พระองค์ผู้แก่ล้า ล้า ผู้ทรงชนะสงครามแล้ว ขอพระองค์จง
แสดงธรรมเพื่อเกื้อกูลแก่หมู่สัตว์ด้วยเถิด”**

เมื่อครั้งที่พระลัมมัลลพุทธเจ้าทรงบรรลुพระสัมโพธิญาณ ที่พระพุทเจ้าทุกๆ พระองค์ได้ทรงบรรลुกันแล้ว ก็ทรงเข้านิโรธสมาบัติมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ตลอดระยะเวลา ๗ วัน ที่โพธิมณฑล ทรงให้เวลาล่วงไปกับการเข้านิโรธสมาบัติอีกหลายสัปดาห์ พร้อมกับพิจารณาธรรม ที่เป็นเรื่องละเอียดลึกซึ้ง สุขุมลุ่มลึกยิ่งนัก ยากที่สรรพสัตว์จะตรงตามได้ *แต่เมื่อพระองค์ได้รับการอาราธนาจากสหัมบดีพรหมแล้ว ก็ตรวจตราดูโลกธาตุด้วยธรรมจักขุ ทรงเห็นเหล่าเวไนยสัตว์ชนิดที่มีอินทรีย์แก่กล้า เคยสั่งสมบุญบารมีร่วมกับพระองค์มาก่อน พร้อมทั้งจะตรัสรู้ธรรมตามก็มี ส่วนที่ยังมีอินทรีย์อ่อนอยู่ ได้ฟังพระสัทธรรมมาน้อย รอพระพุทเจ้าพระองค์ต่อไปมาโปรดก็มี

ทรงพิจารณาเห็นหมู่สัตว์ว่า ที่เป็นประเภทอุคฆตัตถัญญ คือเพียงฟังธรรมครั้งเดียว ก็สามารถตรัสรู้ธรรมตามได้ทันทีก็มีมากมาย เปรียบเสมือนบัวที่ไหล่พ้นน้ำ พอได้รับแสงอรุโณทัย ก็สามารถเบ่งบานได้ทันที

*มก. เล่ม ๑๘ หน้า ๔๒๑

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๖๒

ทรงพิจารณาเห็นต่อไปว่าหมู่สัตว์ที่เป็นประเภทวิปจิตัญญ คือฟังธรรมที่มีการขยายความเพียงไม่กี่ครั้ง ก็สามารถไตร่ตรองตามธรรมที่พระองค์ทรงแสดง แล้วสามารถเข้าใจให้หยุดนิ่ง เข้าถึงธรรมตามพระองค์ได้ เหมือนดอกบัวที่ปริ่มน้ำ พร้อมที่จะโผล่ขึ้นเบ่งบานในวันรุ่งขึ้น และยังมีหมู่สัตว์อีกมากมายผู้มีบุญวาสนามาก่อน ที่รอคอยฟังพระสัทธรรมจากพระองค์ เป็นประเภทเนยยะ คือผู้ที่พระองค์พอจะแนะนำได้ ต้องฟังธรรมซ้ำแล้วซ้ำอีก หากเข้าใจก็ลายณมิตร ต้องใช้เวลาสักหน่อยจึงจะสามารถตรัสรู้ธรรมตามได้ เหมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ ต้องใช้เวลาหลายวัน จึงจะโผล่พ้นน้ำขึ้นมารับแสงตะวัน

ส่วนประเภทสุดท้าย คือ ปทปรมะ หมู่สัตว์ผู้มีกิเลสหนา ปัญญาหยาบ ได้ยินได้ฟังธรรมมาน้อย ไม่ได้สั่งสมบุญบารมีเอาไว้ แม้จะได้พบพระอริยเจ้า ได้ฟังพระสัทธรรม แต่ก็ไม่มีปัญญาพอที่จะไตร่ตรองตามธรรมที่ละเอียดลึกซึ้งได้ อย่างมากก็เป็นเพียงอุปนิสัยปัจฉยติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติเท่านั้น เหมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ อยู่ในเปือกตมไม่มีโอกาสเบ่งบานรับแสงอรุณ ต้องกลายเป็นอาหารของปลาและเต่าไป

เมื่อพระองค์ทรงพิจารณาเห็นอย่างนั้นแล้ว ก็ตรวจดูต่อไปว่า ควรจะแสดงธรรมแก่ใครก่อน ทรงตรวจดูไปตลอด

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๖๓

หมื่นโลกธาตฺถ กิทรังคนพบว่ อาฬารดาบสกับอุทกดาบส ซึ่งเคยเป็นอาจารย์มาก่อน เป็นผู้มิพระคุณต่อพระองค์ อีกทั้งเป็นผู้มีบุญบารมีที่เป็นอุคฆติตัญญู พร้อมที่จะสามารถรองรับธรรมอันสุขุมลุ่มลึก ที่พระองค์ได้ตรัสรู้ด้วยความยากลำบากนี้ เมื่อตรวจดูอีกทีก็ทรงพบว่า ท่านอาจารย์ทั้งสองได้ละจากโลกนี้ไปแล้ว อาฬารดาบสได้สมาบัติ ๗ ไปเป็นอรุพพรหมในอาภิกขุญญายตนะเมื่อ ๗ วันที่ผ่านมานี้เอง ส่วนอุทกดาบสได้สมาบัติ ๘ พึงจะละโลกไป แล้วไปบังเกิดในเนวสัญญานา-สัญญายตนะเมื่อวานนี้

ท่านอาจารย์ทั้งสองได้ไปสู่ภพภูมิที่มีอายุยืนยาว หหมดโอกาสที่จะได้รับรสพระธรรม เพราะถ้าหากพระองค์ทรงเทศน์ให้ฟังว่า อนิจจา วต สงฺขารา ลังขารทั้งหลายไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่ควรยึดมั่นถือมั่น ควรปล่อยวางในสังขารเหล่านั้นเสีย อาจารย์ทั้งสองจะไม่เชื่อ เพราะหลงเข้าใจผิดคิดว่า อรูปภพนี้เป็นสุขที่สุดแล้ว เที่ยงแท้ที่สุด ควรยึดมั่นถือมั่นเอาไว้ เมื่อไม่เชื่อก็ไม่ตรงตาม จึงเป็นผู้พลาดจากมรรคผลอย่างน่าเสียดาย เพราะถ้าหากยังไม่ทำกาลกิริยาเสียก่อน ท่านอาจารย์ทั้งสองจะได้ฟังธรรมและพร้อมที่จะบรรลुเป็นพระอรหันต์ได้ทันที

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๖๔

พระพุทธองค์ทรงรำลึกถึงปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ที่เคยมีอุปการคุณต่อพระองค์ และเห็นว่ามีอุปนิสัยแห่งการตรัสรู้ธรรมตามพระองค์ได้ ทรงเห็นว่าขณะนี้ทั้ง ๕ ท่าน พักอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน เขตพระนครพาราณสี จึงเสด็จพุทธดำเนินจากต้นมหาโพธิ์ มุ่งสู่กรุงพาราณสี ลี้้นระยะทาง ๑๘ โยชน์

ในระหว่างทาง อุปกาชีวกได้พบพระผู้มีพระภาคเจ้าระหว่างแม่น้ำคยา และต้นโพธิพฤกษ์ ได้เห็นพระวรกายของพระผู้มีพระภาคเจ้าเปล่งปลั่งผ่องใส เห็นพระรัศมีที่แผ่ชานออกจากพระสรีระของพระพุทธองค์ ซึ่งไม่เคยพบเจอที่ไหนมาก่อน ท่านได้ทูลถามว่า “ดูก่อนอาวุโส อินทรีย์ของท่านผ่องใสยิ่งนัก ผิวพรรณของท่านบริสุทธิ์ผุดผ่อง ท่านบวชอุทิศใคร ใครเป็น ศาสดาของท่าน หรือท่านชอบใจธรรมของใคร” พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงเห็นว่า ต่อไปในอนาคต อาชีวกนี้จะได้บรรลุธรรมตามพระองค์ จึงได้แสดงวาทะว่า

“เราเป็นผู้ครอบงำธรรมทั้งปวง รู้แจ้งธรรมทั้งปวง เป็นผู้ที่ดีมหาและทิฐิไม่ฉาบทา ละธรรมเป็นไปในภพสามได้หมด เราเป็นผู้พ้นแล้วเพราะความสิ้นไปแห่งตัณหา เราตรัสรู้ยิ่งเองโดยชอบ แล้วจะพึงอ้างใครเล่าเป็นอาจารย์ อาจารย์ของเราไม่มี บุคคลเสมอเหมือนเราก็คงไม่มี ทั้งในโลกและเทวโลก เพราะเรา

ธรรมจักรกับปวัตตสูตร (๑)

๓๖๕

เป็นพระอรหันต์ในโลก เราเป็นศาสดาที่หาศาสดาอื่นยิ่งกว่ามิได้ เราผู้เดียวเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้เย็นใจ ดับกิเลสได้แล้ว เราจะไปเมืองในแคว้นกาสิ เพื่อประกาศธรรมจักรให้เป็นไป จะย่ำธรรมเภริติกลองอมตรธรรมในโลกอันมีดมน เพื่อให้สรรพสัตว์ได้ดวงตาเห็นธรรม ดูก่อนอุปกะ เราชนะธรรมอันลามกแล้ว เพราะฉะนั้นเราจึงชื่อว่า อนันตชิน เป็นผู้ชนะอันหาที่สุดมิได้”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้แล้วอุปกะชีวก็ทูลว่า “ขอให้ท่านพึงเป็นผู้มีชัยชนะตลอดกาลเถิด” ว่าแล้วก็แสดงอาการลั่นศีรษะคล้ายกับยังกลางแคลงสงสัยอยู่ ลั่นศีรษะและก็แลบลิ้นด้วย แล้วก็เดินจากไป

ส่วนพระพุทธร่องค์ก็เสด็จไปยังป่าอิสิปตนะ ซึ่งเป็นที่อาศัยของปัญจวัคคีย์ ก่อนหน้านั้นปัญจวัคคีย์ได้ทำการตกลงกันว่า หากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาก็จะไม่ยอมลุกขึ้นต้อนรับ เพราะเข้าใจว่าพระพุทธร่องค์ทรงคลายความเพียรที่จะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว แต่เมื่อพระบรมศาสดาเสด็จมาถึง ทุกๆ ท่านต่างก็ลืมลัญญาที่เคยทำกันไว้ แล้วรีบลุกขึ้นต้อนรับ รูปหนึ่งรับบาตรจีวรของพระผู้มีพระภาคเจ้า รูปหนึ่งปูลาดอาสนะ รูปหนึ่งจัดหาน้ำล้างพระบาท รูปหนึ่งจัดตั้งตั่ง

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๖๖

รองพระบาท อีกรูปหนึ่งนำผ้าเช็ดพระบาทเข้าไปถวาย

พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับนั่งบนอาสนะ ที่พระปัญจวัคคีย์จัดถวาย แล้วทรงล้างพระบาท ฝ่ายพระปัญจวัคคีย์เรียกพระผู้มีพระภาคเจ้าโดยระบุพระนาม และใช้คำว่า อาวุโส พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสห้ามพระปัญจวัคคีย์ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธออย่าเรียกตถาคต โดยระบุชื่อ และอย่าใช้คำว่า อาวุโส เพราะเราตถาคตได้เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ พวกเธอจงเจียโลดสดับ เราได้บรรลุอมตธรรมแล้ว เราจะสั่งสอน จะแสดงธรรมแก่พวกเธอ พวกเธอจงปฏิบัติตามที่เราสั่งสอน แล้วไม่ช้าจะทำให้แจ้งคุณอันยอดเยี่ยมได้”

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอย่างนี้แล้ว พระปัญจวัคคีย์ได้ทูลคำนึงถึงสองครั้งว่า “อาวุโสโคดม กัปปนี้ พระองค์คลายความเพียรเสียแล้ว โฉนจักบรรลุอมตธรรมได้เล่า” พอครั้งที่สาม พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ยังทรงยืนย่นเหมือนเดิม แล้วตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอยังจำได้หรือไม่ว่า ถ้อยคำเช่นนี้ เราได้เคยพูดแล้วในปางก่อนแต่กาลนี้” พระปัญจวัคคีย์กราบทูลว่า “คำนี้ไม่เคยฟังเลยพระพุทธเจ้าข้า” พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตเป็นผู้มีวาจาเป็นหนึ่ง เราเป็นพระอรหันต์ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ พวกเธอจงเจียโลดสดับเถิด เราจะ

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๑)

๓๖๓

สั่งสอนจักแสดงธรรม พวกเธอปฏิบัติตามที่เราสั่งสอนแล้ว
จะได้บรรลุธรรมอันยอดเยี่ยมตามเรา”

เมื่อปัญจวัคคีย์ยินยอมเชื่อฟังพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
ก็เจียโลต ตั้งจิตเพื่อฟังพระลัทธิธรรมที่พระพุทธองค์นำมาแสดง
ส่วนพระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมอะไรนั้น ครั้งต่อไปจะนำ
ธรรมะที่พระพุทธองค์ได้แสดงให้พระปัญจวัคคีย์ มาเล่าให้ได้
รับฟังกัน เพราะฉะนั้นให้เตรียมกาย วาจา ใจของเราให้สะอาด
บริสุทธิ์ ให้ใจผ่องใส พยายามประคับประคองรักษาใจให้หยุดนิ่ง
เอาไว้ ใจของเราจะได้เหมาะสม ที่จะเป็นภาชนะรองรับธรรมะ
รองรับบุญกุศลที่จะเกิดขึ้นจากการฟังธรรม เราจะได้ฟัง
ปฐมเทศนาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงเอาไว้ เมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปี
ที่หลวงพ่อก่อนนำมาเล่าให้ฟังพร้อมๆ กัน

๑๑

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
(๒)

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ทางสุดโต่งสองอย่างบรรพชิตไม่ควรเสพ คือ

การทรมานตัวเองให้ลำบาก

และการประคบพัวพันในกาม

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๓๐

การเกิดมาในสังสารวัฏของมนุษย์ทุกๆ คน เปรียบเสมือนการเดินทางไกลที่ทุรกันดาร และเต็มไปด้วยอุปสรรคขวากหนาม คือ กิเลสราคะ โทสะ โมหะ ทำให้เราไม่รู้แจ้งเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ควรเห็น การดำรงอยู่เช่นนั้น ก็เป็นการยากที่จะทำให้เราอยู่อย่างมีความสุข และปลอดภัยจากภัยทุกชนิดในวัฏสงสาร ความไม่ประมาทเป็นเหมือนเกราะแก้วคุ้มครองเรา ให้ดำเนินอยู่บนหนทางแห่งความถูกต้องดีงาม การฝึกฝนอบรมใจจนกระทั่งใสบริสุทธิ์ หยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์ จะทำให้ชีวิตไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างปลอดภัยและมีชัยชนะ

พระลัมมालัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ว่า

“เทเวเม ภิกขเว อนฺตา ปพฺพชิตฺเตน น เสวิตพฺพา โย จายํ อตฺตกิลฺมถานุโยโค กามสฺขลฺลิกานุโยโค

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทางสุดโต่งสองอย่างบรรพชิตไม่ควรเสพ คือ การทรมานตัวเองให้ลำบากและการประกอบพัวพันในกาม”

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร เป็นพระธรรมเทศนาเรื่องแรกที่พระลัมมालัมพุทเธเจ้า หลังจากได้ตรัสรู้อนุตตรลัมมามีโพธิญาณแล้ว ทรงแสดงให้กับพระปัญจวัคคีย์ พร้อมกับพรหมอีก ๑๘ โภควี ให้ได้รับอมฤตธรรมตามพระองค์ไปด้วย และเป็น

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๗๑

ลักขิพยานในการตรัสรู้ธรรมของพระพุทธองค์ เพราะฉะนั้น
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร จึงเป็นพระสูตรที่สำคัญ ที่พวกเราควร
ศึกษาไว้ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว เมื่อศึกษาจนเข้าใจแล้ว จะได้
นำไปปฏิบัติให้ได้บรรลุธรรมที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้

*เนื้อหาสาระในพระสูตรนั้น พระพุทธองค์ตรัสว่า เทวเม
ภิกขเว อนตา ปพฺพชิตน น เสวิตพฺพา ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย
ที่สุดทั้ง ๒ อย่างนี้ อันบรรพชิตไม่ควรเสพ โย จายํ กาเมสุ
กามสุขลลิกานุโยโค การประกอบตนให้พัวพันด้วยกามคุณ
ทั้งหลาย ซึ่งเป็นของต่ำทราม คมโม เป็นเหตุให้ตั้งบ้านเรือน
โปถุชฺชนิโก เป็นของคนมีกิเลสหนา อนริโย ไม่ใช่ของพระอริยเจ้า
อนตฺถสฺสยฺหิตโต ไม่เป็นประโยชน์ นี่คือการที่หนึ่ง

โย จายํ อตฺตกิลฺมณานุโยโค การประกอบความลำบาก
ให้แก่ตน ทุกฺโข กลับเป็นทุกข์แก่ผู้ประกอบด้วย อนริโย ไม่ใช่
ของพระอริยเจ้า อนตฺถสฺสยฺหิตโต ไม่ประกอบด้วยประโยชน์
มีโทษอย่างเดียว

มชฺฌิมา ปฏิปทา ตถาคเตน อภิสมฺพุทฺธา พระตถาคต
ทรงตรัสรู้ยิ่งทางสายกลางได้แล้ว จึงไม่แวะเข้าไปใกล้ที่สุด

ธรรมะจกัปปวัตตนาสูตร (๒)

๓๗๒

ทั้งสองอย่างนั้น เมื่อเข้าถึงทางสายกลาง คือ ดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางเรื่อยไป จกขุกรณี การเห็นเป็นปกติ ญาณกรณี การรู้เป็นปกติ ก็บังเกิดขึ้น จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา อาโลโก คือ แสงสว่างที่ไม่มีประมาณก็บังเกิดขึ้นมาตามลำดับ อุปสมาย เป็นไปพร้อมเพื่อความเข้าไปสงบระงับ อภิญญา เพื่อความรู้ยิ่ง สมโพธาย เพื่อความรู้พร้อม นิพพานาย เพื่อความดับสนิท เป็นไปเพื่อพระนิพพานอย่างเดียว

ข้อปฏิบัติเป็นกลางที่พระตถาคตเจ้าตรัสรู้แล้ว ด้วยปัญญาอันยิ่ง นั่นก็คือ อริโย อฏฺฐังคิโก มคฺโค หนทางที่ประกอบด้วยองค์ ๘ อันประเสริฐ เรียงตั้งแต่ สมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบ สมมาสังกปโป ความดำริชอบ สมมาวาจา กล่าววาจาชอบ สมมากมมนโต ทำการงานชอบ สมมาอาชีโว เลี้ยงชีพชอบ สมมาวายาโม ทำความเพียรชอบ สมมาสติ ระลึกรู้ชอบ สมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ นี่คือหลักที่ให้เราดำเนินไป เพราะในบรรดาทางทั้งหลาย มรรคมีองค์ ๘ เป็นทางที่ประเสริฐที่สุด เพราะฉะนั้นเมื่ออยากเข้าถึงฐานะอันประเสริฐ ก็ต้องดำเนินตามปฏิปทานี้

อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ เป็นหลักเป็นประธานของปฐมเทศนาที่พระองค์ได้ตรัสเอาไว้ แต่ว่าผู้ฟังเป็นประเภท ขิปปาภิญญา ตรัสรู้ได้เร็ว ทรงอธิบายเท่านั้นก็เข้าใจแล้ว ส่วน

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๗๓

นอกจากนั้น ก็ต้องอธิบายกันยาวหน่อย จึงจะเข้าใจได้ถ่องแท้ พระพุทธองค์ทรงรับสั่งกับพระปัญจวัคคีย์ว่าที่ สุดทั้งสองอย่างนั้น ที่บรรพชิตไม่ควรเสพ คือ อย่าเอาใจไปจรดไว้ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสที่ชอบใจ เพราะกามคุณทั้ง ๕ นี้ เป็นตัว กามสุขัลลิกานุโยค ถ้าเอาใจไปจรดกับรูปสวयๆ เสียงเพราะๆ หรือกลิ่นหอมๆ นั้นเข้า ใจก็ยึดติด ยินดี ทำให้เพลิดเพลิน หลงใหล ใจก็ไม่เป็นกลาง ไม่เป็นตัวของตัวเอง เมื่อเป็นอย่างนั้น ท่านจึงได้ยืนยันว่า หิโน เป็นของต่ำทราม ไม่ไปในทางของ นักปราชญ์ คมโม เป็นของชาวบ้าน ถ้าไปสนใจมากเข้า ก็ทำให้ คิดแต่เรื่องสร้างบ้านสร้างเรือน ออกจากกิเลสได้ยาก ถ้าเข้าไป ติดแล้วก็ออกไม่ได้

ส่วนการประกอบตนเองให้ลำบาก ก็เป็นเรื่องไร้ประโยชน์ เป็นทุกข์เปล่าๆ จะบำเพ็ญเพียรเป็นร้อยเป็นพันปีก็ไม่มีประโยชน์อะไร สมัยก่อนโน้น มีนักบวชหลายประเภท ที่อุตส่าห์ออก แสวงหาทางให้ตัวเองหลุดพ้นจากความทุกข์ แต่สติปัญญายังไม่ สมบูรณ์ จึงมีการทรมานด้วยการนอนบนหนามบ้าง นอนตากแดด ย่างไฟ เอาไม้เคาะหน้าแข้งบ้าง ที่ทำไปนั้น ก็เพราะเข้าใจว่า เป็นทางหมดกิเลส เมื่อนอนตากแดด แดดร้อนเข้าจึงไม่มีความ กำหนดยินดี เข้าใจว่ากิเลสดับแล้ว นั้นเป็นความเข้าใจของผู้ไม่รู้ ที่นอนบนหนามก็เพราะคิดว่า เมื่อร่างกายทรมานแล้ว จะได้ไม่

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๗๔

คิดเรื่องงาม ซึ่งแท้จริงแล้ว ความกำหนดยินดีหรือกิเลสต่างๆ ในขณะนั้นดับไปเพียงชั่วคราว พอเลิกนอนบนหมอน กิเลสก็เข้ามาเหมือนเดิม อย่างนี้ท่านเรียกว่า อตตกิลมณานุโยค ทั้งนั้น

ลักษณะของอตตกิลมณานุโยคมีมากมาย ผิดทาง มรรคผลนิพพาน ปฏิบัติไปก็เหนื่อยเปล่า ไม่มีประโยชน์ เมื่อ ทรมาณตนมากเข้า ร่างกายก็ทรุดโทรม เป็นการทำลายตัวเอง เหมือนที่พระพุทธองค์เคยบำเพ็ญทุกรกิริยา ทรมาณพระองค์เอง ให้ลำบาก จนเกือบเอาชีวิตไม่รอด ถึงกระนั้นก็ได้บรรลุคุณวิเศษอะไร

เมื่อพระองค์ทรงละทางสุดโต่งทั้งสองอย่างนั้นแล้ว ก็มุ่ง ดำเนินตามมัชฌิมาปฏิปทา ข้อปฏิบัติอันเป็นกลาง ที่ทรงตรัสรู้ ด้วยพระญาณอันยิ่ง ธรรมที่เรียกว่าข้อปฏิบัติอันเป็นกลางนั้น ต้องเอาใจจดเข้าไปในกลางกายของเรานี้แหละ ซึ่งมีทางเดียว เท่านั้น คือ ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เหนือสะดือขึ้นมาสองนิ้วมือ เมื่อเราเอาใจหยุดนิ่งไปตรงนั้นได้ถูกส่วน มรรคมืองค์ ๘ ประชุมกันถูกส่วน เป็นมรรคสมังคี ก่อเกิดเป็นดวงปฐมมรรค ไสวบริสุทธ์เฝ้าฟองไข่แดงของไก่ พอเอาใจหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวงนั้น ได้ชื่อว่าเป็นมัชฌิมาปฏิปทาอย่างแท้จริง

ที่นี่พอหยุดนิ่งเข้ากลางดวงปฐมมรรค จะไปพบดวงศีล

ธรรมะจกัปปวัตตนสูตร (๒)

๓๗๕

ดวงสมาธิ ดวงปัญญา ดวงวิมุตติ ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ
ดวงศีลนี้ก็คือ สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว ท่าน
เรียกว่าดวงศีล สัมมาวาจาโม สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เป็นดวงสมาธิ
สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो เป็นดวงปัญญา เมื่ออริยมรรคมีองค์
๘ ครบบริบูรณ์ จะทำให้เข้าถึงพระธรรมกาย ถึงพุทธรัตนะ
ธรรมรัตนะ สังขรัตนะ ซึ่งเป็นแก่นของพระพุทธศาสนา

แก่นของศาสนานั้น อยู่ในตัวของเรา มีความละเอียด
ลุ่มลึกกันเข้าไปตามลำดับอย่างนี้ เพราะฉะนั้นพอหยุดได้เป็น
ถูกเป้าหมายของพระพุทธศาสนาทีเดียว เมื่อเราเว้นเสียจากที่สุด
ทั้ง ๒ อย่าง ไม่เสพที่สุดทั้ง ๒ นั้น เดินตามมัชฌิมาปฏิปทา
ไปทางศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัสสนะ ไปเป็นลำดับ
จะเข้าถึงพระธรรมกายได้

พระตถาคตเจ้าทรงรู้แล้วด้วยปัญญายังในธรรมนี้
ตั้งแต่ต้นจนกระทั่งถึงอรหัตตผล เป็นพระลัทธิปัญญพุทธเจ้า
พระองค์จึงทรงนำเรื่องนี้มาแสดงกับพระปัญจวัคคีย์ให้ได้รับฟัง
พอหยุดนิ่งได้ถูกส่วน จักขุกรณี ทำให้เห็นเป็นปกติ เห็นไปตาม
ความเป็นจริงทั้งหมด

ญาณกรณี กระทำความรู้ให้เป็นปกติญาณของพระพุทธ-
องค์ ทรงเห็นเบญจขันธ์ทั้ง ๕ ในมนุษยโลกนี้ ตั้งแต่รูป เวทนา

ธรรมจักษุ ปวัตตนิสูตร (๒)

๓๗๖

สัญญา สังขาร วิญญาณ ของกายมนุษย์ ของกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปรพรหมทั้งหยาบ และละเอียด เห็นเบญจขันธ์ทั้ง ๕ เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เห็นด้วยตา ธรรมกาย ตามมนุษย์ไม่สามารถเห็น ไม่ว่าจะเป็นตาของกายทิพย์ พรหม อรูปพรหมก็เห็นไม่ได้ เพราะยังตกอยู่ในไตรลักษณ์ ยังเป็นชั้นสมณะอยู่

พอถึงกายพระธรรมกายจึงเป็นขั้นวิปัสสนา ท่านก็อาศัย ธรรมจักษุ และญาณทัสสนะของธรรมกายดู เบญจขันธ์ทั้ง ๕ ว่าเป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เห็นจริงๆ เห็นชัดเจนทีเดียว รู้ด้วยญาณของพระตถาคตเจ้า ธรรมกายนั้นแหละ เป็นตัวของ พระตถาคตเจ้า เห็นความทุกข์ตั้งแต่กายมนุษย์ ที่เป็นชาติปิ ทุกขา ชราปิ ทุกขา เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์อย่างไรรู้ทั้งหมด

สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์เรียกว่า สมุทัย มีอะไรบ้าง ตั้งแต่ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา ธรรมกายก็เห็นแจ้งหมด เมื่อ เห็นจึงรู้ เมื่อรู้จึงหาทางที่จะสลัดให้หลุดจากตัณหาเหล่านั้น ด้วยการหยุดใจ เรียกว่า นิโรธ ดังนั้นหยุดจึงเป็นตัวสำเร็จ

เมื่อพระพุทธองค์ทรงแสดงอย่างนี้ ท่านพระอัญญา- โภณทัตตะ ท่านก็พิจารณาเห็นตามว่า “ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมิ สพฺพนฺตํ นิโรธธมฺมํ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา

ธรรมะจกัปปวัตตนาสูตร (๒)

๓๗๓

สิ่งนั้นทั้งปวงก็มีความดับไปเป็นธรรมดา” ท่านได้ตรัสรู้
อริยสัจ ๔ สำเร็จเป็นพระโสดาบันแล้ว ทำให้พระพุทธรองค์ทรง
เปล่งอุทานว่า “อภยาสิ วต โภ โกณทณฺโณ พระอัญญาโกณ-
ทัญญะได้รู้แล้วหนอ” ทัวทั้งหมื่นโลกธาตูก็สะท้อนสะท้อนเลื่อนลั่น
อนุโมทนาสาธุการ ในการเข้าถึงธรรมกายของท่าน นับเป็นการ
บังเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนาที่ครบสมบูรณ์ เพราะถึงพร้อมด้วย
พระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์สาวก

เพราะฉะนั้น เมื่อได้ยินได้ฟังแล้ว ก็ควรหมั่นพิจารณา
ธรรม แล้วนำไปปฏิบัติด้วยการหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ดำเนิน
จิตของเราในหนทางสายกลาง ตรงศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หมั่น
ทำทุกๆ วัน ทำความเพียรให้สม่ำเสมอ ให้ได้บรรลุธรรมกายกัน
ทุกคน

อนัตตลักขณสูตร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตาไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว รูปนี้ไม่พึง
เป็นไปเพื่ออาพาธ

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๐

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมสลาย แม้แต่โลกนี้ ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ลักวันหนึ่งจะต้องแตกสลายไปในที่สุด เพราะไฟบรรลัยกัลป์บ้าง เพราะน้ำท่วมโลกบ้าง หรือบางครั้งก็เป็นเพราะลมพายุบ้าง อายุของมนุษย์จากที่เคยยืนยาวเป็นกัป เป็นแสน เป็นหมื่นปี ก็ค่อยๆ ลดลงมาเรื่อยๆ จนเหลือไม่กี่สิบปี พอเกิดมาแล้วก็มุ่งหน้าไปสู่ความเสื่อมสลาย เหมือนเดินเข้าไปสู่ปากของพญามัจจุราช

เพราะฉะนั้น ให้ถอนความยินดียินร้าย ถอนความอาลัยในโลกทั้งปวง แล้วมุ่งแสวงหาหนทางพระนิพพาน ทางสู่ความหลุดพ้นจากทุกข์ เข้าถึงบรมสุขอันเป็นอมตะ การฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง เป็นพุทธวิธีที่จะทำให้เราหลุดพ้นจากทุกข์ได้อย่างแท้จริง จะเข้าถึงความสุขที่แท้จริง จนกระทั่งไปถึงอายตณนิพพาน อันเป็นเอกนันทบรมสุขที่ทุกคนปรารถนา

มีวาระพระบาลีใน อนัตตลักขณสูตร ว่า

“รูป ภิภขเว อนตตา รูปญจ หิ ภิภขเว อตตา อภวิสสนยิ ภิ รูป อาพาธาย ส่วตเตยย

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตาไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว รูปนี้ไม่พึง

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๑

เป็นไปเพื่ออาหาร”

ปัจจุบันนี้ ได้มีการพยายามค้นคว้า หรือหาหลักฐานในทาง พระพุทธศาสนา เพื่อนำมายืนยันเหตุผลในเรื่องว่า นิพพานเป็น อัตตา หรืออนัตตา มีความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกันในนานาถรรคนะ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตื่นตัวในการศึกษาธรรมะกันเพิ่ม มากขึ้น เพราะหลายๆ ท่านยังมีใจเป็นกลางๆ และรอการพิสูจน์ เพื่อทราบด้วยตัวเอง และที่ยิ่งไปกว่านั้น หลายๆ ท่านได้ลงมือ ปฏิบัติอย่างเอาจริงเอาจัง เพื่อจะพิสูจน์ให้รู้ว่า นิพพานเป็นอัตตา หรืออนัตตา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนา

นิพพานนั้นมีอยู่จริงไหม ก็ต้องขอยืนยันว่า มีอยู่จริงๆ เพราะมีหลักฐานบันทึกอยู่ในพระไตรปิฎก พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลายท่านประพาสธรรม ก็เพื่อให้บรรลุ มรรคผลนิพพาน ดังนั้นนิพพานจึงเป็นเป้าหมายอันสูงสุดของ ทุกๆ คนในโลก มีหลายๆ ท่านเข้าใจไปว่า นิพพานเป็นอนัตตา คือ ไม่มีตัวไม่มีตน ว่างเปล่า แต่ไม่ได้อธิบายรายละเอียดว่า ที่บอกว่าว่างเปล่า นั้น ว่างเปล่า หรือขาดสูญจากอะไร

ที่จริงแล้ว นิพพานถ้าจะบอกว่าว่างเปล่า ก็คือว่างจาก กิเลสอาสวะทั้งหลาย ขาดสูญจากสรรพกิเลสทั้งมวล แต่คง ความเป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอัตตา เป็นตัวเป็นตนที่ทุกคน

อ.ต.ต.ล.ก.ข.ณ.ส.ต.ร.

๓๘๒

สามารถรู้เห็นได้ด้วยตัวเอง พิสูจน์ได้ด้วยใจที่หยุดนิ่งนั่นเอง เพราะพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการปฏิบัติ จะนึกคิด ดันเดาเอาอย่างเดียวนั้นไม่ได้ ต้องลงมือปฏิบัติด้วยตัวเอง จึงจะเข้าถึงแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา

คนในสมัยก่อน โดยเฉพาะในศาสนาพราหมณ์ เขามี การถกเถียงกันมากกว่า ที่สุดแห่งทุกข์ของเขานั้น เป็นอัตตาบ้าง มีลักษณะเป็นอาตมัน หรือปรมาตมันบ้าง แต่บางฝ่ายก็แย้งว่า ไม่ใช่ ทุกอย่างสูญหมด สุดท้ายของชีวิตก็เหลือแต่ความว่างเปล่าทั้งนั้น เมื่อกล่าวถึงพระนิพพานในทางพระพุทธศาสนา พระบรมศาสดาก็ทรงได้รับคำถามเหมือนกันว่า นิพพานเป็น อัตตา หรืออนัตตา

เนื่องจากพระพุทธรองค์ทรงเห็นว่า หากตอบตรงๆ ว่า นิพพานเป็นอัตตา จะถูกมองว่า ทรงเห็นด้วยกับลัทธิพราหมณ์ ที่บอกว่า นิพพานเป็นอัตตา ถ้าจะทรงตอบว่า นิพพานเป็นอนัตตา จะถูกมองไปว่า ทรงเห็นด้วยกับเจ้าลัทธิที่นิยมการขาดสูญ เนื่องจากความเข้าใจกับคำว่านิพพานของแต่ละลัทธิ ก็มีความ เห็นไม่ตรงกันแล้ว เพราะฉะนั้นพระพุทธรองค์จะไม่ทรงชี้ชัดว่า นิพพานเป็นอัตตาหรืออนัตตา จะทำให้เกิดการทะเลาะกันไปเสียเปล่าๆ แต่ทรงให้นัย เหมือนที่ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๓

ให้ปัญจวัคคีย์ได้รับฟังจนหายสงสัย เพราะได้รู้ได้เห็นเองแล้ว

*เนื้อหาระของพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูปเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปนี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว รูปนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในรูปว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด รูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะรูปเป็นอนัตตา ฉะนั้น รูปจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ในรูปว่า รูปของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด รูปของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

เวทนาเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเวทนาจักได้เป็นอัตตาแล้ว เวทนานี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในเวทนาว่า เวทนาของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด เวทนาของเราจะอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะเวทนาเป็นอนัตตา ฉะนั้น เวทนาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ในเวทนาว่า เวทนาของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด เวทนาของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สัญญาเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าสัญญานี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว สัญญานี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึง

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๔

ได้ในสัญญาว่า สัญญาของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด สัญญาของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะสัญญาเป็นอนัตตา ฉะนั้น สัญญาจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ในสัญญาว่า สัญญาของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด สัญญาของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สังขารทั้งหลายเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าสังขารเหล่านี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว สังขารเหล่านี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในสังขารทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด สังขารทั้งหลายของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะสังขารทั้งหลายเป็นอนัตตา ฉะนั้น สังขารทั้งหลายจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลย่อมไม่ได้ในสังขารทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลายของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด สังขารทั้งหลายของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

วิญญาณเป็นอนัตตา ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าวิญญาณนี้จักได้เป็นอัตตาแล้ว วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลพึงได้ในวิญญาณว่า วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด วิญญาณของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เพราะวิญญาณเป็นอนัตตา ฉะนั้น วิญญาณจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ และบุคคลไม่ได้ในวิญญาณว่า วิญญาณของเราจะเป็นอย่างนี้เกิด วิญญาณของเราอย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย”

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๕

พระพุทธองค์ตรัสย้าว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ หรือชั้น ๕ นั้น เป็นอนัตตา และทรงถามปัญจวัคคีย์ว่า รูป นิจุ ภา อนิจจุ ภา “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอสำคัญความนั้นเป็นไฉน รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง” พระปัญจวัคคีย์ทูลว่า “อนิจจุ ภาเนเต ไม่เที่ยง พระพุทธเจ้าข้า” “ก็สิ่งใดไม่เที่ยงสิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุขเล่า” “เป็นทุกข์ พระพุทธเจ้าข้า” “ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ควรหรือจะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา” พระปัญจวัคคีย์ก็กราบทูลว่า “ข้อนั้น ไม่ควรเลย พระพุทธเจ้าข้า” จากนั้นพระบรมศาสดาก็ทรงถามธรรมะในเรื่องของชั้น ๕ ไปตามลำดับ ตั้งแต่ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ว่าเที่ยงหรือไม่เที่ยง ทุกรูปก็ตอบเหมือนกันว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์และก็เป็นอนัตตา ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริง

พระพุทธองค์ตรัสต่อไปว่า ตสฺมาติห ภิกฺขเว ยงฺกิญฺจิ รูปิ อตีตानาคตปจฺจุปฺปนํ “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล รูปอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต ไกลหรือใกล้ ทั้งหมดก็เป็นแต่สักว่ารูป เธอทั้งหลายพึงเห็นรูปนั้นด้วยปัญญาอันชอบตามเป็นจริงอย่างนี้ว่า นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่เป็นเรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๖

เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ภายในหรือภายนอก หยาบหรือละเอียด เลวหรือประณีต ไกลหรือใกล้ ทั้งหมดก็เป็นแต่ลัทธิว่าเป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ เธอทั้งหลายพึงเห็นชั้นทั้งหลายนั้นด้วยปัญญาอันชอบตามเป็นจริงอย่างนี้ว่านั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่เป็นเรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา”

พระปัญจวัคคีย์ได้พิจารณาเห็นไปตามความเป็นจริง ดังที่พระบรมศาสดาตรัสไว้ ทำให้บังเกิดความเบื่อหน่ายในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เมื่อเบื่อหน่ายก็คลายความกำหนัด ความยึดมั่น ถือมั่นในชั้นทั้ง ๕ ตั้งแต่ชั้น ๕ ของกายมนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม แล้วเข้าไปถึงกายธรรม ไปตามลำดับ สุดท้ายก็เข้าถึงกายธรรมอรหัต ซึ่งเป็นธรรมชั้น เป็นนิจจัง เป็นสุขัง เป็นอตตะ เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปนเลย เป็นตัวตนที่แท้จริงภายใน

เมื่อหลุดร่อนจากเบญจขันธ์มาเป็นธรรมชั้น จิตของท่านก็หลุดพ้น เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ก็รู้ว่าหลุดพ้นแล้ว ทำให้ทราบชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นอีกเพื่อความเป็นอย่างนี้ไม่มีอีกแล้ว ที่นี้รู้กันเองว่า นิพพานซึ่งเป็นเป้าหมายอันสูงสุดนั้น เป็นอตตะ

อนัตตลักขณสูตร

๓๘๖

หรืออนัตตา จะได้รู้แจ้งด้วยตัวเองว่า “นิพพานํ ปรมํ สุขํ”
นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง ดังนั้นถ้าอยากรู้จักนิพพานกันจริงๆ ก็
ให้หมั่นนั่งธรรมะเป็นประจำ หมั่นฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนิ่ง
จนกว่าเราจะเข้าถึงพระธรรมกายกันทุกๆ คน

อ ๑ ที่ ต ต ป ร ิ ย ๑ ย สู่ ต ร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ก็อะไรเล่า
ชื่อว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเป็น
ของร้อน รูปทั้งหลายเป็นของร้อน วิญญาณอาศัยจักขุเป็น
ของร้อน สัมผัสอาศัยจักขุเป็นของร้อน ความเสวยอารมณ์
เป็นสุขเป็นทุกข์ หรือมิใช่สุขมิใช่ทุกข์ ที่เกิดขึ้นเพราะจักขุสัมผัส
เป็นปัจจัย แม่นั่นก็เป็นของร้อน

อาทิตตปริยายสูตร

๓๕๐

สรรพสัตว์และสรรพสิ่ง ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไป ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ ล้วนตกอยู่ในสภาพนี้ทั้งนั้น คือ มีความไม่เที่ยงแปรปรวนอยู่ตลอดเวลา เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเสื่อมทุกอนุวินาที มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วก็ต้องตาย แม้แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นเลิศกว่าใครในภพสาม ก็ยังต้องทอดทิ้งพระวรกายของพระองค์ไว้ในโลก แล้วดับขันธปรินิพพานไป

ดังนั้น เราต้องหมั่นนึกคิดถึงความตายอย่างนี้อยู่เสมอ จะได้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต แล้วเร่งชวนช่วยสร้าง ความดีในทุกรูปแบบ สิ่งใดที่ไม่เป็นสาระ จะได้ปลดปล่อยวาง ให้อใจหลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นในคน สัตว์ สิ่งของ ที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา มุ่งแสวงหาสิ่งที่เป็นนิจจัง สุขัง อัตตา คือพระรัตนตรัยภายในตัวของเรานั้นเอง ให้พิจารณาปล่อยวาง อย่างหนึ่ง เพื่อมุ่งเข้าหาอีกอย่างหนึ่ง ที่เป็นสาระแก่นสารที่แท้จริงของชีวิต

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ใน อาทิตตปริยายสูตร ว่า

“สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวง เป็นของร้อน กิณฺณจิ ภิกฺขเว สพฺพํ อาทิตฺตํ ภิกษุทั้งหลาย สิ่งอะไรเล่าเป็นของร้อน

อาทิตตปริยายสูตร

๓๕๑

จกฺขุ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ นัยนฺตาเป็นของร้อน รูปา-
อาทิตฺตา รูปทั้งหลายเป็นของร้อน จกฺขุสมฺผลฺโส อาทิตฺโต
ความสัมผัสถูกต้องทางตาเป็นของร้อน ยมฺปิํ จกฺขุสมฺผลฺส-
ปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺสุขํ วา
ตมฺปิ อาทิตฺตํ ความรู้สึกอารมณ์มีขึ้น เกิดขึ้น เพราะจกฺขุ-
สัมผัสเป็นปัจจัย แม้อันใด เป็นสุขบ้าง ทุกข์บ้าง ไม่สุข
ไม่ทุกข์บ้าง แม้อันนั้นก็เป็นของร้อน เป็นต้น”

อาทิตตปริยายสูตร เป็นอีกพระสูตรหนึ่งที่มีความสำคัญ
ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสอน
บุคคลผู้หลงเชื่อในลัทธิบูชาไฟ เนื่องจากในสมัยก่อนโน้น มีลัทธิ-
พราหมณ์ที่นิยมการบูชาไฟ พอตื่นเช้ามาก็ทำสूरियนมัสการ
บูชาบน้อมพระอาทิตย์บ้าง ไฟบ้าง ที่ทำไปนั้นก็เพราะเข้าใจ
กันว่า ไฟก็ดี ดวงอาทิตย์ก็ดี เป็นสภาวะที่พึ่งที่ระลึก และให้
คุณประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย ถ้าไม่นอบน้อมบูชาเทพเจ้า
เหล่านี้ ท่านอาจจะนำความหายนะมาให้ แต่มนุษย์ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่
ไฟที่ร้ายแรงกว่าไฟบรรลัยกัลป์ หรือไฟใดๆ ในโลก นั่นคือ ไฟราคะ
ไฟโทสะ และไฟโมหะ

เหมือนในสมัยพุทธกาล เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของ
เราได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ได้ทรงแสดงปฐม-
เทศนาชื่อ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ให้เหล่าปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ พง

อาทิตตปริยายสูตร

๓๕๒

จนพระอัญญาโกณฑัญญะได้ดวงตาเห็นธรรม บรรลุลหรรณเป็นพระโสดาบัน พร้อมกับพรหมอีก ๑๔ โภฏี ก็ได้บรรลุลหรรณตามไปด้วย หลังจากนั้นพระพุทธร่องค์ทรงแสดงอนัตตลักขณสูตรจนปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ท่าน ได้บรรลุลหรรณเป็นพระอรหันต์ ต่อมาได้ทรงแสดงอนุปปกัภาพพร้อมทั้งอริยสัจ ๔ ให้กับยสกุลบุตรพร้อมกับเพื่อนๆ อีก ๕๔ คน ได้บรรลุลหรรณเป็นพระอรหันต์ แล้วออกบวชเป็นพระอริยสาวก ทำให้ลัษณัตถนพุทธรกาลมีพระอรหันต์บังเกิดขึ้นในโลก ๖๑ องค์

หลังจากนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าก็เสด็จไปอุรุเวลาเสนานิคม แคว้นมคธ ซึ่งมีพระเจ้าพิมพิสารเป็นผู้ครองเมืองเป็นเมืองที่มีความเจริญมั่งคั่งรุ่งเรืองที่สุดในสมัยนั้น จึงทรงตั้งพระทัยว่า จะปักหลักพระพุทธรศาสนาที่แคว้นมคธนี้ ดังนั้นก่อนอื่นพระพุทธร่องค์จะต้องทรงแก้ไขความเห็นผิดของเจ้าลัทธิผู้มีชื่อเสียงมากในเมืองนี้ให้ได้เสียก่อน ทรงทำปาฏิหาริย์ ๓,๕๐๐ ครั้ง เพื่อปราบขมึลเจ้าลัทธิบูชาไฟ คืออุรุเวลกัสสปะมีบริวาร ๕๐๐ นที่กัสสปะมีบริวาร ๓๐๐ และคยากัสสปะมีบริวาร ๒๐๐ ทำให้ทุกคนหันมานับถือพระพุทธรศาสนา

หลังจากทรงแสดงปาฏิหาริย์หลายครั้ง เพื่อกำจัดขมึลลัษณะของขมึล ๑,๐๐๐ คนแล้ว ก็ได้ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตรให้ฟัง เพราะพวกขมึลเคยบูชาไฟมาก่อน จึงมีความเข้าใจใน

อาทิ ตตปริยายสูตร

๓๕๓

เรื่องไฟดี ทรงมีพระประสงค์จะให้ทุกคนได้รู้ว่า ไฟคือความร้อนที่เกิดขึ้นนั้น เกิดมาจากอะไร พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า

*“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ก็อะไรเล่าชื่อว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุเป็นของร้อน รูปทั้งหลายเป็นของร้อน วิญญาณอาศัยจักขุเป็นของร้อน สัมผัสอาศัยจักขุเป็นของร้อน ความเสวยอารมณ์เป็นสุขเป็นทุกข์ หรือมิใช่สุขมิใช่ทุกข์ ที่เกิดขึ้นเพราะจักขุสัมผัสเป็นปัจจัย แม้ นั่นก็เป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟ คือราคะ คือโทสะ และโมหะ ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย ร้อนเพราะความโศก ความรำพัน ความทุกข์กายทุกข์ใจ ความคับแค้นใจ

โสตเป็นของร้อน เสียงทั้งหลายเป็นของร้อน ฆานะเป็นของร้อน กลิ่นทั้งหลายเป็นของร้อน ชิวหาเป็นของร้อน รสทั้งหลายเป็นของร้อน กายเป็นของร้อน โผฏฐัพพะทั้งหลายเป็นของร้อน มนะ คือใจเป็นของร้อน ธรรมทั้งหลายเป็นของร้อน วิญญาณอาศัยมนะเป็นของร้อน สัมผัสอาศัยมนะเป็นของร้อน ความเสวยอารมณ์เป็นสุขเป็นทุกข์ หรือมิใช่สุขมิใช่ทุกข์ ที่เกิดขึ้นเพราะมโนสัมผัสเป็นปัจจัย แม้ นั่นก็เป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร

อาทิ ตตปรียายสูตร

๓๕๔

ร้อนเพราะไฟคือราคะ เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
ร้อนเพราะความเกิด เพราะความแก่ และความตาย ร้อนเพราะ
ความโศก เพราะความรำพัน เพราะทุกข์กายทุกข์ใจ เพราะ
ความคับแค้นใจ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้ฟังแล้วเห็นอยู่อย่างนี้
ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในจักรขุ ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในรูปทั้งหลาย
ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในวิญญานที่อาศัยจักรขุ ย่อมเบื่อหน่ายแม้ใน
สัมผัสที่อาศัยจักรขุ ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในความเสวยอารมณ์
ที่เป็นสุข เป็นทุกข์ หรือมีใช่ทุกข์มีใช่สุข ที่เกิดขึ้นเพราะจักรขุ-
สัมผัสเป็นปัจจัย”

ชฎิลทั้งหลายเมื่อไตร่ตรองตามพระธรรมเทศนา ก็เห็น
ถูกต้องไปตามความเป็นจริง จึงเบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส
สัมผัสทั้งหลาย เบื่อหน่ายแม้ในกาย ในโณฏฐัพพะและการ
เสวยอารมณ์ทั้งหลาย เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายความกำหนัด
เพราะสิ้นกำหนัด จิตก็หลุดพ้น เมื่อจิตพ้นแล้วก็รู้ว่าพ้นแล้ว
อริยสาวกทราบชัดว่าชาติสิ้นแล้ว พรหมจรรย์ได้อยู่จบแล้ว
กิจที่ควรทำได้ทำเสร็จแล้ว กิจอื่นอีกเพื่อความเป็นอยู่อย่างนี้ ไม่มี
อีกต่อไปแล้ว เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไวยาकरणภาษิตนี้อยู่
จิตของภิกษุทั้ง ๑,๐๐๐ รูป ก็หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย
เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

อาทิ ตต ปริยายสูตร

๓๕๕

เราจะเห็นว่า ผู้มีบุญบารมีแก่อรแล้ว เพียงได้ฟังพระธรรมเทศนาเพียงครั้งเดียว ไม่ต้องมีอรรถาธิบายมากมาย ท่านก็สามารถที่จะตรองตามได้ทัน ได้เข้าถึงความเต็มเปี่ยมของชีวิต เพราะท่านคุ้นกับการบูชาไฟมานาน เนื่องจากปฏิบัติกันมาหลายยุคหลายสมัย เพียงแต่ไม่รู้วิธีการที่ถูกต้องว่าจะขจัดไฟ คือกิเลสในตัวให้หลุดร่อนออกไปได้อย่างไร พอมียอดกัลยาณมิตร คือ พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงแนะนำ ท่านก็พร้อมที่จะสละวิธีการเก่าๆ เหล่านั้น แล้วก็มุ่งปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธองค์ พอปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง ถูกวิธี ให้ดีที่สุด สัมปรารภนา ดับไฟกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง

ไฟกิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในใจของมวลมนุษยชาติมานับภพนับชาติไม่ถ้วน คือ ราคะ โทสะ และโมหะนี้เอง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดชาติ ความเกิด ชรา คือความแก่ มรณะ คือความตาย โสกะ คือความแค้นใจ ปริเทวะ คือความพิโรธรำพัน ทุกขะ คือความไม่สบายกายเป็นสิ่งที่ทนได้ยาก โทมนัส คือความเสียใจ อุปายาส คือความคับแค้นใจ เพราะฉะนั้นร่างกายที่เราาร้อน เพราะไฟภายนอก ยังพอมีวิธีแก้ไขได้ แต่ถ้าใจของเราชุ่มร้อน เพราะไฟคือราคะ โทสะ และโมหะนั้น มีวิธีการแก้อย่างเดียว คือ ต้องหยุดใจ เพื่อใช้ธรรมโอสธเข้าแก้ไข ต้องสาวเข้าไปหาสาเหตุว่า ที่ใจเราชุ่มร้อนนั้นเกิดมาจากกิเลสตัวไหน

อาทิ ตตปรียายสูตร

๓๕๖

เมื่อค้นเข้าไปลึกๆ จะพบว่า รากะ โทสะ และโมหะ เกิดมาจากจักขุบ้าง รูปบ้าง ความรู้เห็นทางตา สัมผัสทางกาย ต้องแก้ไขทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ไม่ให้ยินดียินร้าย ในรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณ ที่มากระทบ ถูกต้องอายตนะทั้ง ๖ นั้น เพียงทำใจให้หยุดให้นิ่งอยู่ในกลางกาย หยุดใจให้ได้เท่านั้นแหละสำเร็จหมด

เมื่อใจหยุดถูกส่วน ถูกต้นแหล่งแห่งความสุข และความบริสุทธิ์แล้ว ก็เบือนหายใน รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และธรรมารมณภายนอก เบือนหายในความรู้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เบือนหายในการสัมผัสทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เบือนหายทั้งหมด เพราะมีสุขที่ยิ่งไปกว่านั้นอีกมากมายนัก โดยเฉพาะสุขที่เกิดจากใจหยุดนิ่ง จะหาสิ่งใดมาเทียบ หรือเสมอเหมือนไม่มี

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “นตถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่น ยิ่งกว่าใจหยุดใจนิ่งไม่มี” เมื่อหยุดใจไปตรงกลางกายฐานที่ ๓ ได้ ความร้อนทั้งหลายที่มีอยู่ก็ดับหมด เหลือแต่ความเย็นกาย เย็นใจ เติบ ยืน นั่ง นอน เป็นสุขทุกทิวาราตรี เป็นสัติภูโต คือ มีใจสงบเยือกเย็นแล้ว

เพราะฉะนั้น อยากดับไฟ คือกิเลส ต้องเริ่มต้นที่ใจหยุดนี้แหละ ดังนั้นให้หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ ฝึกกันไปเรื่อยๆ จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายกันทุกๆ คน

๔๒

กุศโลบายในการ
เข้าถึงพระรัตนตรัย

ชนเหล่าใดเที่ยวจาริกไปยังเจดีย์
มีจิตเลื่อมใสในพระตถาคต
ครั้นทำกาละแล้ว ชนเหล่านั้นทั้งหมด
เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก จักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๓๕

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเข้าถึง และเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กับกายธรรมอรหัต ทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว เป็นผู้
บริสุทธิหลุดพ้นแล้วจากอาสวกิเลสกิจที่จะทำยิ่งกว่านี้ไม่มีอีกแล้ว
ในฐานะที่พวกเราเป็นสาวกของพระพุทธองค์ จะต้องดำเนินรอย
ตามพระองค์ ด้วยการใช้เวลาที่เหลืออยู่อย่างจำกัดนี้
สร้างบารมีทำความดีความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ให้เกิดขึ้น
เพราะเรายังมีกิจที่จะต้องทำให้รู้แจ้งให้ได้ว่า เราเกิดมาจากไหน
มาทำไม อะไรคือเป้าหมายของชีวิต และจะไปสู่เป้าหมายนั้นได้
อย่างไรดังนั้นเราจึงควรหมั่นฝึกฝนอบรมจิตใจของเราให้หยุดให้นิ่ง
จนกระทั่งเข้าถึงผู้รู้แจ้งภายในคือพระธรรมกายให้ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน มหาปรินิพพานสูตร ว่า

“ดูก่อนอานนท์ สังฆะนียสถาน ๔ แห่งเหล่านี้ เป็นที่
ควรเห็นของกุลบุตรผู้มีศรัทธา คือ ๑. สถานที่พระตถาคต
ประสูติ ๒. สถานที่ตรัสรู้ของพระตถาคตเจ้า ๓. สถานที่ยัง
ธรรมจักรอันยิ่งใหญ่ให้เป็นไป และ ๔. สถานที่เสด็จดับขันธ-
ปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ ดูก่อนอานนท์
สังฆะนียสถาน ๔ แห่ง เหล่านี้แล เป็นที่ควรเห็นของกุลบุตร
ผู้มีศรัทธา”

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๐

เป็นที่ทราบกันดีว่า ไม่ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงมีพระชนม์ชีพอยู่หรือดับขันธปรินิพพานแล้วก็ตาม หากบุคคลมีจิตเลื่อมใสเสมอเหมือนกับที่พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่ ผลนั้นไม่แตกต่างกัน เพราะพระพุทธรูปเจ้าทรงมีอานุภาพอันไม่มีประมาณ ดังนั้นก่อนจะเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธรูปองค์จึงตรัสบอกถึงสถานที่ที่ควรเคารพบูชา และเป็นทางมาแห่งมหากุศล ซึ่งในปัจจุบันนี้ มีปรากฏอยู่ที่ประเทศอินเดียและเนปาล เป็นต้น สาธุชนจากต่างประเทศทั่วโลก ผู้เลื่อมใสในพระพุทธรูป ต่างก็เดินทางไปแสวงบุญกัน เพื่อสักการบูชาสังเวชนียสถานทั้ง ๔ แห่ง บ้างก็ไปสวดมนต์นั่งสมาธิ บ้างก็ไปเดินเวียนประทักษิณ เพื่อระลึกนึกถึงพระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณของพระบรมศาสดา

*ในสมัยพุทธกาล พระบรมศาสดาได้เสด็จไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อสงเคราะห์เหล่าเวไนยสัตว์ ชาวกรุงสาวัตถีต่างถือของหอมระเบียบดอกไม้มอบไปวัดพระเชตุวัน เพื่อนอบน้อมพระพุทธรูป แต่เมื่อไม่มีโอกาสได้กราบพระพุทธรูป ก็พากันนำเครื่องสักการะ ไปวางไว้ที่ประตูพระคันธกุฎี

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๑

ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีได้นำเรื่องนั้นไปบอกท่านพระ-
อานนท์ ให้ช่วยไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่า เมื่อพระผู้มีพระ-
ภาคไม่ได้ประทับอยู่ที่พระวิหาร สาธุชนจะบูชาพระองค์ได้
อย่างไรบ้าง พระบรมศาสดาก็ทรงตรัสให้บูชาพระเจดีย์ซึ่งมี
๓ อย่าง คือ พระธาตุเจดีย์ ได้แก่ เจดีย์ที่ใช้บรรจุพระบรม-
สารีริกธาตุบริภคเจดีย์หมายถึง สิ่งของหรือสถานที่ที่พระพุทธเจ้า
ทรงเคยใช้สอยหรือบริโภคนั้น เช่น บาตร จีวร และเครื่องอัฐบริขาร
และอุเทสิกเจดีย์ หมายถึงเจดีย์ที่สร้างอุทิศพระพุทธเจ้า เช่น
พระพุทธรูป รวมถึงต้นพระศรีมหาโพธิ์ด้วย

พระอานนท์ทูลถามว่า “เมื่อพระองค์ทรงเสด็จไปที่อื่น
พุทธบริษัททั้ง ๔ จะสร้างเจดีย์ทั้ง ๓ นี้ เพื่อเป็นการเจริญ
พระพุทธคุณได้ไหม พระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาทรงตอบว่า
สำหรับธาตุเจดีย์ยังไม่อาจทำได้ในตอนี้ เพราะธาตุเจดีย์จะมีได้
ในกาลที่พระพุทธเจ้าดับขันธปรินิพพานแล้ว ส่วนต้นพระศรี-
มหาโพธิ์ ที่พระพุทธองค์อาศัยเป็นที่ตรัสรู้ นับเข้าเป็นอุเทสิก-
เจดีย์ สาธุชนสามารถกราบไหว้ รำลึกถึงพระคุณและอานุภาพ
อันไม่มีประมาณของพระพุทธเจ้าได้

เพราะฉะนั้น ในสมัยพุทธกาลพุทธศาสนิกชน ยังไม่ได้
ทำการปั้นพระพุทธรูปหรือพุทธปฏิมากร เพราะทุกคนยัง

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๒

สามารถจดจำพระพักตร์อันผ่องใสหรือพระสุรเสียงอันไพเราะของพระองค์ในครั้งที่ทรงแสดงธรรมได้อยู่ ทั้งถ้อยคำอาภักดิ์ที่พระองค์แสดงออกมานั้น ยังตราตรึงอยู่ในใจของพุทธบริษัททั้งหลาย จึงยังไม่คิดที่จะทำรูปเหมือนของพระองค์ขึ้นมา แต่หากไม่สามารถกราบพระพุทธรูปได้ด้วยกายเนื้อ ก็จะมีมณฑปพระศรีมหาโพธิ์ซึ่งเป็นโพธิสถานแห่งการตรัสรู้ธรรม ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของพระองค์

เพราะฉะนั้น ท่านพระอานนท์จึงขออนุญาตนำต้นโพธิ์มาปลูกไว้ที่วัดพระเชตะวัน เพื่อเป็นเครื่องรำลึกถึงพระพุทธรูป ครั้นได้รับพุทธานุญาตว่า “ดีแล้วอานนท์ เธอจงปลูกเถิด เมื่อเป็นเช่นนั้น ในวัดพระเชตะวันจักเป็นดังพระตถาคตประทับอยู่เป็นนิത്യ” ท่านไปขอร้องให้พระโมคคัลลานะเหาะไปนำเมล็ดโพธิ์จากโพธิสถานมาให้ เพื่อเอาไว้ปลูกถวายเป็นพุทธบูชา พระโมคคัลลานะเหาะไปยังโพธิสถาน เอาชายจิวรรับเอาผลที่สุกซึ่งหล่นลงจากขั้วแล้ว นำมามอบให้ท่านพระอานนท์

พระอานนท์เฝ้าบอกพระเจ้าปเสนทิโกศลและเจ้าภาพผู้อุปถัมภ์ ให้มาช่วยกันประกอบพิธีปลูกต้นโพธิ์ที่ใกล้ประตูวัดพระเชตะวัน ครั้นพระเจ้าปเสนทิโกศลได้สดับข่าวการปลูกต้นโพธิ์ ก็เสด็จมาเป็นประธานในการปลูกต้นโพธิ์ พร้อมด้วยบริวาร

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๓

ฝ่ายอนาถบิณฑิกเศรษฐี มหาอุบาสิกาวิสาขา และผู้มีศรัทธาอื่นๆ ได้เดินทางมาร่วมปลูกต้นไม้โพธิ์กันอย่างคึกคัก

เมื่อถึงเวลาประกอบพิธี พระราชาทรงมอบหมายให้ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นตัวแทนในการปลูก เศรษฐีได้รวบรวมเปลือกตมที่มีกลิ่นหอม แล้วฝังเมล็ดโพธิ์ไว้ในเปลือกตม พอเมล็ดโพธิ์พ่นมือมหาเศรษฐี เหตุอัศจรรย์ได้บังเกิดขึ้น คือสายตาทุกคู่ของมหาชน ได้เห็นลำต้นโพธิ์ประมาณเท่าองุ่น สูงห้าสิบศอก แตกกิ่งใหญ่หักกิ่ง ยื่นออกไปในทิศทั้งสี่และทิศเบื้องบน กิ่งละห้าสิบศอก และยังเป็นต้นไม้ที่ใหญ่กว่าต้นไม้ทุกชนิดที่มีในวัดพระเชตุวัน

พระราชารับสั่งให้เอาหม้อทองคำและหม้อเงิน ๘๐๐ หม้อ ใส่น้ำหอมจนเต็ม ประดับด้วยดอกบัวเขียว สูงขึ้นมาหนึ่งศอก ตั้งเป็นแถวล้อมรอบต้นมหาโพธิ์ แล้วรับสั่งให้ทำแท่นสำเร็จด้วยรัตนเจ็ด โปรยปรายผลสมทอง สร้างกำแพงล้อมรอบ ทำซุ้มประตูสำเร็จด้วยรัตนะ ๗ จากนั้นมหาชนได้ทยอยกันมาเพื่อสักการบูชาต้นพระศรีมหาโพธิ์กันมากมาย เมื่อพระบรมศาสดาเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว มหาชนนำเอาต้นโพธิ์ไปเพาะปลูกที่บ้านเกิดตัวเอง มีการสืบทอดความเลื่อมใสมาถึงยุคปัจจุบันที่มีการสักการะต้นโพธิ์พุทธชยันตีทั่วโลก ด้วยจิตที่เลื่อมใสใน

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๔

พระผู้มีพระภาคเจ้า เพราะปรารถนพระศรีมหาโพธิ์นั้นด้วยจิตที่เลื่อมใส เมื่อละโลกไปแล้ว ทำให้มีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป กันมากมาย

หลังพุทธปรินิพพานได้ไม่นาน พุทธศาสนิกชนผู้มีจิตเลื่อมใสในพระรัตนตรัย นอกจากจะบูชาต้นโพธิ์แล้ว ก็ได้พร้อมใจกันจัดสร้างพระธาตุเจดีย์หรือพระสถูปเจดีย์ขึ้น เพื่อเป็นการสักการบูชาพระพุทธรองค์ พระสถูปเจดีย์ที่สร้างในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้น ล้วนเป็นไปเพื่อให้บุคคลผู้มีศรัทธาในพระลัมบาลัมพุทเจ้า มาเคารพสักการะกราบไหว้บูชา จะได้เป็นทางมาแห่งมหากุศลอันยิ่งใหญ่ และถือว่าเป็นศูนย์รวมใจของพุทธศาสนิกชนอีกด้วย บ้านเมืองไหนมีพระสถูปเจดีย์ประดิษฐานอยู่ ความสงบร่มเย็นจะบังเกิดขึ้น เพราะพระเจดีย์เป็นสิ่งที่คอยยกใจให้สูงขึ้นจากอภิสวกิเลส เป็นสิ่งเตือนใจไม่ให้คิด พุด ทำอกุศลทั้งหลาย

ความเลื่อมใสในพระพุทธรเจ้านี้ นับเป็นสุดยอดของความเลื่อมใสทั้งมวล เพราะพระพุทธรองค์มีอานุภาพไม่มีประมาณ เมื่อบุคคลเลื่อมใสในวัตถุที่ควรเลื่อมใส ผลนั้นจึงส่งให้ไปสู่สุคติภพ ในยุคปัจจุบัน นอกจากจะมีต้นพระศรีมหาโพธิ์แล้ว เรายังมีพระธาตุเจดีย์ ซึ่งประดิษฐานอยู่ตามพุทธสถานต่างๆ หลายแห่ง

กุศโลบายในการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๐๕

ทั่วโลก รวมถึงเจดีย์ในประเทศไทยของเราก็มีอยู่ทั่วไป เมื่อ
สาธุชนไปกราบไหว้ด้วยจิตที่เลื่อมใส จะได้านิสงส์เหมือนกัน
ดังพุทธพจน์ที่กล่าวว่า “ชนเหล่าใดเที่ยวจาริกไปยังเจดีย์ มีจิต
เลื่อมใสในพระตถาคต ครั้นทำกาละแล้ว ชนเหล่านั้นทั้งหมด
เบื้องหน้าแต่ตายเพราะกายแตก จักเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์”
ดังนั้นยามใดที่เราอยากกราบไหว้พระบรมศาสดา เราจะตริ
ระลึกถึงพระในตู้หรือไปกราบนมัสการพระเจดีย์ก็ได้ พร้อมกับ
สวดสรรเสริญพระพุทธรูป และเจริญพุทธานุสติมีพระพุทธรูปเจ้า
เป็นอารมณ์ นี่ก็เป็นทางมาแห่งบุญใหญ่ของเราทุกคน

ส ร ร เ ส รี ญ พ ร ะ ร ัต น ต ร ีย
ป ล อ ด ภัย หู ก ข า ตี

เราได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ฝึก
พระองค์แล้ว แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ผู้ฝึกตน จึงยังจิตของตน
ให้เลื่อมใส และได้กล่าวชื่นชมพระองค์ผู้นำของโลก

พระศาสดาพระนามว่า ปทุมุตตระ ผู้ทรงแสวงหาคุณใหญ่
ทอดพระเนตรเห็นเราผู้มีจิตเลื่อมใส ประทับยืนท่ามกลางภิกษุ
สงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า พราหมณ์ใด ยังความรำเริง
ให้เกิดขึ้นแล้ว สรรเสริญเรา พราหมณ์นั้นจักรื่นรมย์อยู่ใน
เทวโลกตลอดแสนกัป

สรรเสริญ พระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๐๘

ชีวิตของทุกๆ คนที่เวียนเกิดในสังสารวัฏ ต่างก็เคยผ่านการถือกำเนิดในทุกภพทุกภูมิมาแล้ว ทั้งในระดับสูง ระดับกลาง และระดับล่าง ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช หรือยากจนยาก เพราะชีวิตมีการขึ้นลงไปตามอำนาจแห่งบุญและบาป ที่ได้ก่อขึ้นในภพชาตินั้นๆ ถ้าทำบุญมากจะได้รับผลดี ชีวิตจะประสบแต่ความสุขความเจริญ ถ้าทำบาปอกุศลไว้มาก ก็ต้องไปเสวยวิบากกรรมในอบายภูมิ ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ก็หลีกเลี่ยงกฎแห่งกรรมไม่พ้น

ดังนั้น เราต้องตระหนักถึงคุณค่าของการสร้างบารมี เพื่อเพิ่มพูนความบริสุทธิ์บริบูรณ์ให้แก่ตนเอง โดยหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรม ทำใจหยุดใจนิ่งบ่อยๆ ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก ชีวิตจะสมหวังเต็มด้วยบุญบารมี และความบริสุทธิ์บริบูรณ์

มีวาระแห่งภษิตที่มาใน สาคตเถราปทาน ความว่า

“เราได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ฝึกพระองค์แล้ว แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ผู้ฝึกตน จึงยังจิตของตนให้เลื่อมใส และได้กล่าวชื่นชมพระองค์ผู้นำของโลกว่า ต้นไม้ทุกชนิดงอกงามบนแผ่นดิน ฉันใด ผู้มีความรู้แจ้ง ก็ฉันนั้น ย่อมงอกงามในศาสนาของพระชินเจ้า องค์พระสัมพันธัญญ์ผู้ทรงนำสรรพสัตว์แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรง

สรเรณิย พระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๐๕

ปลดเปลื้องชนเป็นอันมากออกจากทางผิดแล้ว ตรัสบอก
ทางที่ถูก พระองค์ฝึกพระองค์แล้ว แวดล้อมด้วยผู้เพ่งฌาน
ทรงมีความเพียร แวดล้อมด้วยผู้ส่งตนไปแล้ว เป็นผู้สงบระงับ
และผู้คงที่ประดับด้วยบริษัท ย่อมงามด้วยพระญาณอันเกิด
แต่บุญ รัศมีของพระองค์รุ่งเรืองดังพระอาทิตย์อุทัยฉะนั้น
พระศาสดาพระนามว่า ปทุมุตตระ ผู้ทรงแสงทาคุณใหญ่
ทอดพระเนตรเห็นเราผู้มีจิตเลื่อมใส ประทับยืนท่ามกลาง
ภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า พราหมณ์ใด ยังความ
ร่าเริงให้เกิดขึ้นแล้ว สรรเสริญเรา พราหมณ์นั้นจักรื่นรมย์
อยู่ในเทวโลกตลอดแสนกัป”

พระอรหันตลัมพาสัมพุทธเจ้า พระองค์ทรงเป็นเนื่อนาบุญ
อันเลิศ ใครก็ตามที่มีโอกาสได้สั่งสมบุญกับพระองค์ นับเป็น
ความโชคดีอย่างมหาศาล ไม่มีสิ่งใดมาเปรียบเทียบได้ การ
สั่งสมบุญนี้ทำได้หลายรูปแบบ แม้จะเป็นเพียงการกล่าวสรรเสริญ
ด้วยความเลื่อมใสที่ไม่มีประมาณ อาณิสสใหญ่จะบังเกิดขึ้น
เหมือนคำกล่าวของพระอรหันต์รูปหนึ่ง

*พระอรหันตเถระรูปนี้ในอดีตท่านได้บำเพ็ญบุญญานิการ

สรสรเสริญพระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๑๐

ไว้ในพระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ มาพอสมควร แต่ก็เป็นการสร้างบุญ
ในลักษณะต่างๆ ไป ไม่ใช่สร้างบุญอย่างท่วมเททุกลมหายใจ ท่าน
สั่งสมบุญอันเป็นอุปนิสัยแห่งพระนิพพานเรื่อยมา แต่โอกาสที่จะ
ได้พบเพื่อนาบุญในพระพุทธศาสนานั้นหายาก และได้เวียนว่าย
ตายเกิดตามภพภูมิต่างๆ ตามวาระ บางชาติที่เผลอไปทำบาป
อกุศล ชีวิตก็ต้องพลัดตกลงไปในอบายภูมิ จนกระทั่งมาถึงยุค
ที่โลกสว่างไสวที่สุดยุคหนึ่ง ในกาลแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
พระนามว่า ปทุมุตตระ ได้เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ในยุคนั้น แสงแห่ง
พระลัทธิธรรมได้แผ่ขยายไปทั่วพื้นชมพูทวีป

ในยุคนั้นพระเถระได้มาเกิดในตระกูลพราหมณ์ ท่านจัด
ว่า เป็นผู้ที่มีปัญญาฉลาดเฉียบแหลม ด้วยอำนาจแห่งบุญเก่า
พอบรรลุนิติภาวะแล้ว ได้ศึกษาเล่าเรียน จนประสบความสำเร็จ
ในศิลปะทั้งหลาย โดยมีนามปรากฏว่า โสภิตะ ท่านได้เป็นผู้ถึง
ฝั่งแห่งพระเวททั้ง ๓ อันเป็นความรู้ของพวกพราหมณ์ เป็นพหูสูต
และมีชื่อเสียงในยุคนั้นทีเดียว ที่สำคัญคือ ท่านเป็นผู้ชำนาญใน
มหาปริสลักษณ์ศาสตร์ ความรู้ที่ว่าด้วยลักษณะของมหาบุรุษ

เนื่องจากท่านเป็นพราหมณ์ที่มีชื่อเสียง มีลูกศิษย์มาก
อยู่มาวันหนึ่ง ท่านมีธุระบางประการต้องเดินผ่านไปทางอาราม
ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ โดยมีบรรดาลูกศิษย์เป็น
จำนวนมากติดตามไปด้วย เวลานั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็น

สรสรรเสริญ พระรัตนตรัย ปลอดภัยทุกชาติ

๔๑๑

ศาสดาเอกของโลกทรงแวดล้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ได้เสด็จออกจากพระอารามแล้วประทับยืนอยู่พอดี โสภิตพราหมณ์เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ดงามด้วยสิริแห่งมหาปรีสลักษณะ ๓๒ ประการ จึงใคร่ครวญดูด้วยความรู้ที่ตนได้ศึกษามาก็ทราบว่

สมณรูปนี้เป็นผู้มีบุญญาธิการมาก สมบูรณ์ด้วยลักษณะมหาบุรุษ มีรัศมีที่สวดยงามแผ่ช่นออกจากพระวรกาย สมณรูปนี้ หากครองราชย์ก็จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ แต่ถ้าออกบวชเช่นนี้ ต้องเป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน เมื่อพิจารณาด้วยความรู้ทั้งหมดที่ตนเองมีอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ก็ยังเกิดความมั่นใจ ทำให้เกิดมหาปีติและความเลื่อมใส แล้วได้กระทำการชื่นชมด้วยวาจาที่ไพเราะ

ท่านสรสรรเสริญคุณของพระศาสดาด้วยคำเป็นต้นว่า พระลัมมาลัมพุทธเจ้า เป็นผู้ห่างไกลจากกิเลส เป็นผู้จำแนกธรรมแสดงธรรมเพื่อความหลุดพ้น ต้นไม้ทุกชนิดงอกงามบนแผ่นดินฉันใด ผู้มีความรู้แจ้งก็ฉันนั้น ย่อมงอกงามในศาสนาของพระชินเจ้า พระลัพพัญญผู้ทรงนำสรรพสัตว์แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงปลดปล่อยชนเป็นอันมากออกจากทางผิดแล้วตรัสบอกทางที่ถูก พระองค์ฝึกพระองค์แล้ว แวดล้อมด้วยผู้เพ่งฦานทรงมีความเพียร แวดล้อมด้วยผู้ส่งตนไปแล้ว เป็นผู้ส่งบระจับและผู้คงที่ประดับด้วยบริษัท ย่อมงามด้วยพระฦาณ อันเกิด

สรสรรเสริญ พระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๑๒

แต่บุญ รัศมีของพระองค์รุ่งเรืองดังพระอาทิตย์อุทัยฉะนั้น

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสดับคำสรรเสริญของโสภิตะพราหมณ์แล้ว ก็ทรงมองเห็นกระแสธารแห่งบุญที่เกิดขึ้นจากความเลื่อมใส และการกล่าววาจาสรรเสริญพระพุทธรองค์ บุญที่เกิดขึ้นนี้ไม่ใช่เล็กน้อยเลย สามารถปิดประตูบาปและเปิดประตูสวรรค์นิพพานได้ ทรงปรารภนาที่จะให้พราหมณ์เกิดมหาปิติยิ่งๆ ขึ้นไป พระองค์จึงทรงประทานพุทธพยากรณ์ว่า “พราหมณ์ใด ยังความร่าเริงให้เกิดขึ้นแล้วสรรเสริญเรา พราหมณ์นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอดแสนกัป ในอนาคตเธอจักเป็นสาวกนามว่า สาคตะ ในศาสนาของพระสมณโคตมพุทธเจ้า”

พอได้รับคำพยากรณ์จากพระพุทธรองค์ พราหมณ์ผู้มีปัญญาก็ยังเกิดมหาปิติและความเลื่อมใสมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ท่านก็ตั้งใจสั่งสมบุญอย่างเต็มกำลัง ดำรงอยู่ตลอดอายุขัย จุตจากอภัพนั้นแล้ว ก็ไปบังเกิดในเทวโลก เสวยทิพยสมบัติตลอดแสนกัป เสวยมนุษย์สมบัติในมนุษย์โลกอีกหลายครั้ง

จนกระทั่งมาถึงยุคสมัยพุทธกาลของเรา ท่านได้บังเกิดเป็นลูกเศรษฐี มารดาบิดาของท่านตั้งชื่อว่า สาคตะ เพราะท่าน

สรรเสริญ พระรัตนตรัย ปลอดภัยทุกชาติ

๔๑๓

เกิดแล้วยังปีติโสมนัสให้บังเกิดขึ้น เมื่อเติบโตขึ้นบุญเก่าที่ได้สร้างไว้ก็ตามมาส่งผล ทำให้สาครตมามพได้มีโอกาสฟังธรรมในสำนักของพระบรมศาสดาของเรา และบังเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เห็นภัยในวัฏสงสาร จึงตัดสินใจละความสุขสบายทางโลกออกบวช แล้วก็ตั้งใจปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ใช้เวลาไม่นานก็ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์

เมื่อบรรลุพระอรหัตแล้ว ท่านได้ระลึกถึงบุญกรรมของตนเอง และเปล่งวาจาด้วยความปีติโสมนัสว่า “เราบวชแล้วเว้นกรรมอันลามกด้วยกาย ละวจีทุจริต ละมโนทุจริตยังอาชีพรู้การสันทัด บริหารอยู่อย่างนี้ เป็นผู้ฉลาดในไตรปิฎก รู้การสันทัดไปแห่งอาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะเหลืออยู่ คุณวิเศษทั้งหลาย คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราได้ทำเสร็จแล้ว บุญที่เกิดจากการสรรเสริญพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ไม่มีประมาณ บุคคลผู้มีปัญญา ควรสรรเสริญพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้เป็นเนืองนาบุญอันเลิศเกิด”

นี่คือผลแห่งการมีวาจาสุจริต ได้กล่าวสรรเสริญพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ มีอนิสงส์ยิ่งใหญ่ไพศาลทีเดียว เป็นทางมาแห่งบุญทางหนึ่ง ที่ทำให้สามารถ

สรรเสริญพระรัตนตรัยปลอดภัยทุกชาติ

๔๑๔

บรรลุมรรคผลนิพพานได้ การกล่าวสรรเสริญคุณของผู้ที่มี
พระคุณนี้ มีแต่จะอำนวยความสุขความเจริญมาให้ พวกเรา
ทั้งหลายในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน จึงไม่ควรมองข้ามการ
สรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย บุญนี้จะติดตัวเราไปข้ามภพ
ข้ามชาติ ตราบกระทั่งเข้าสู่นิพพาน

ถึง พระรัตนตรัย
อยู่ไกลก็เหมือนใกล้

บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรมุ่งหวัง
สิ่งที่ยังไม่มาถึง สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็พ้นอันละไปแล้ว
และสิ่งที่ยังไม่มาถึง ก็เป็นอันยังไม่ถึง...

ความเพียรควรทำเสียในวันนี้แหละ เพราะใครเล่า
จะพึงรู้ว่าความตายจะมีในวันพรุ่งนี้ การผัดเพี้ยนต่อ
พญามัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่นั้นย่อมไม่มี มุนีผู้สงบระงับ
ย่อมกล่าวสรรเสริญบุคคลผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ มีความเพียร
เพากิเลส ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันและกลางคืน

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ใกล้ก็เหมือนใกล้

๔๑๓

ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เป็นที่ที่ปลอดภัยที่สุดในวัฏสงสาร และเป็นทางมาแห่งบุญกุศลอันไม่มีประมาณ ภัยทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นภัยในชีวิต ภัยในอบาย และภัยที่ชาวโลกทั้งหลายมองว่าน่ากลัวที่สุด คือ มรณภัย ภัยจากความตาย และความทุกข์ทรมานหลังความตาย แต่เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัย ซึ่งสิ่งสถิตอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้ว ภัยทั้งหลายเหล่านั้นจะไม่มีทางทำอันตรายใดๆ ได้เลย และเราจะสามารถยืนหยัดต่อสู้กับภัยเหล่านั้นได้อย่างองอาจกล้าหาญ โดยไม่หวั่นไหวเกรงกลัวแต่อย่างใด

เมื่อเราเข้าถึงพระรัตนตรัย ท่านจะช่วยเราจัดทุกข์โศกโรคภัยได้ และที่สำคัญยังเป็นแหล่งกำเนิดแห่งบุญกุศลอันยิ่งใหญ่อีกด้วย เพราะพระรัตนตรัยเป็นศูนย์รวมของความดีของอานุภาพที่ไม่มีประมาณ เป็นทางไหลผ่านของสายธารแห่งบุญที่เข้าสู่กายมนุษย์ได้อย่างเต็มที่

ฉะนั้น เราควรให้ความสำคัญให้มากกับศูนย์กลางกาย และพระรัตนตรัยในตัว โดยหมั่นเจริญสมาธิภาวนาให้มากๆ แล้วเราจะได้ที่พึงอันเกษม ที่เป็นทางมาแห่งบุญใหญ่อีกด้วย

มีวาระแห่งพุทธพจน์ที่ปรากฏใน ขุททกนิกาย อปทาน ความว่า

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๑๘

“อดีต นานวาคเมยฺย	นปปฏิกังเข อนาคตํ
ยทตฺตมปทินนตํ	อปฺปตฺตมฺจ อนาคตํ
ปจฺจุปปนฺนญฺจ โย ธมฺมํ	ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ
อสํหิรํ อสงฺกุปฺปิ	ตํ วิทูธา มนุพฺรุทเย
อชฺเชว กิจฺจมาตฺตปฺปิ	โก ชญฺญา มรณํ สุเว
น ทิ โน สงฺครนฺเตน	มหาเสเนน มจฺจุณา
เอวํ วิหาริมาดาปี	อโหฺรตฺตมตฺนทิตํ
ตํ เว ภทฺเตกรตฺโตติ	สนฺโต อาจิกฺขเต มุนิ

บุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรมุ่งหวัง
สิ่งที่ยังไม่มาถึง สิ่งใดล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็พ้นอันละไปแล้ว
และสิ่งที่ยังไม่มาถึง ก็เป็นอันยังไม่ถึง

ก็บุคคลใดเห็นแจ้งธรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าในที่นั้นๆ
ไม่อ่อนแอ ไม่คลอนแคลน บุคคลนั้นเมื่อรู้แจ้งธรรมนั้นแล้ว
ควรเจริญธรรมนั้นไว้นิ่งๆ ความเพียรควรทำเสียในวันนี้
แหละ เพราะใครเล่า จะพึงรู้ว่าความตายจะมีในวันพรุ่งนี้
การผิดเพี้ยนต่อพญามัจจุราชผู้มีเสนาใหญ่ นั้นย่อมไม่มี
มุนีผู้สงบระงับ ย่อมกล่าวสรรเสริญบุคคลผู้มีธรรมเป็น
เครื่องอยู่ มีความเพียรเพากิเลส ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวัน
และกลางคืน”

การเจริญสมาธิภาวนาในปัจจุบันนี้ เริ่มเป็นที่นิยม

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๑๕

แพร่หลายกันโดยทั่วไป เราสามารถจะหาสมาธิที่ไหนก็ได้ ที่ทำแล้วใจสงบหยุดนิ่งได้เร็ว เพราะความเพียรปรารภเมื่อใด ผลของความเพียรก็ย่อมปรากฏแก่ผู้นั้น และจะเป็นประโยชน์ อย่างสูงสุดแก่สรรพสัตว์ไม่มีประมาณอีกด้วย ดังเรื่องของพระโลมสกังคิยเถระ ที่ท่านทำความเพียรอย่างแรงกล้าและสม่ำเสมอ ในที่สุดท่านก็ได้เต็มตำราสแห่งพระธรรม ซึ่งเลิศกว่ารสทั้งปวง เรื่องมีอยู่ว่า

*ในกาลแห่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระนามว่า กัสสปะ พระเถระรูปนี้ ท่านได้บังเกิดในตระกูลพราหมณ์ การบังเกิดในภพชาตินี้ท่านมีสหายอยู่คนหนึ่ง ซึ่งมีชื่อว่า จันทนะ หลังจากที่ท่านทั้งสองได้ฟังพระธรรมเทศนาจากพระบรมศาสดาแล้ว ก็มีจิตเลื่อมใส จึงตัดสินใจออกบวช ท่านทั้งสองได้รักษาสมณสัญญาจนตลอดชีวิต เมื่อละจากอัตภาพนั้นไป ได้เสวยทิพยสุขในสุคติโลกสวรรค์ถึงหนึ่งพุทธันดร

ในพุทธรูปบาทกาลนี้ พระโลมสกังคิยเถระได้มาบังเกิดในตระกูลศากยะ ส่วนสหายของท่าน ได้ไปบังเกิดเป็นเทพบุตรอยู่ในภพดาวดึงส์ ท่านได้เห็นอิทธิปาฏิหาริย์ฝนโบกขรพรรษที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงกระทำการข่มมานะของพวกเจ้าศากยะ

*มก. เล่ม ๗๒ หน้า ๓๙๖

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ใกล้ก็เหมือนใกล้

๔๒๐

แสดงพระธรรม คือ เวสสันดรชาดก มีใจเลื่อมใสจึงขอบวชใน
พระพุทธศาสนา มีโอกาสฟังพระธรรมเทศนา คือภัทเทรตสูตร
แล้วปลื้มตัววิเวกอยู่ในป่า ท่านระลึกถึงเทศนาคำสั่งสอน ใน
ภัทเทรตสูตรนั้น โดยส่งญาณไปตามลำดับของพระธรรมเทศนา
ตั้งใจเจริญวิปัสสนา จนในที่สุดก็ได้บรรลुพระอรหัต

ครั้นท่านได้บรรลุพระอรหัตแล้ว ก็ระลึกถึงบุญกรรม
ของตน จึงเกิดความโมหะน้อยใจ ได้ประกาศถึงเรื่องราวที่ตนเคย
ประพฤตินั้นแล้วในกาลก่อน ในภัททกัปนี้ พระพุทธเจ้าพระนาม
ว่ากัสสปะ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพระธรรมมีพระยศใหญ่ ประเสริฐ
กว่านักปราชญ์ ได้เสด็จอุบัติขึ้นแล้ว ครั้นนั้น เราและสหายชื่อว่า
จันทะ ได้บรรพชาในพระพุทธศาสนา บำเพ็ญกิจพระศาสนาไว้
เป็นอันมาก ได้ทำหน้าที่ชี้ทางสว่างให้กับชาวโลกทั้งหลาย

พอจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ก็เข้าถึงสวรรค์ชั้นดุสิต ซึ่ง
เป็นชั้นที่ผู้มีบุญอย่างเช่นพระบรมโพธิสัตว์อาศัยอยู่ สวรรค์ชั้นนี้
จะมีทั้งนิยตโพธิสัตว์ อนิยตโพธิสัตว์ และผู้มีบุญทั่วไปที่มีกำลัง
บุญมากพอที่จะอยู่ในชั้นนี้ แม้ผู้ที่เป็นนักสร้างบารมีทั้งหลาย
ก็จะมาอยู่ชั้นนี้กันเป็นจำนวนมาก อย่างเช่นท่านธัมมิกอุบาลก
 เป็นต้น

เทพบุตรทั้งสองได้เสวยสุขบนสวรรค์อยู่ยาวนาน
ครั้นจุติจากสวรรค์ชั้นดุสิตแล้ว จันทเทพบุตรก็เข้าถึงสวรรค์

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๒๑

ชั้นดาวดึงส์ต่อ ในคราวที่พระกาฬุทายีเถระ เชิญเสด็จพระผู้มีพระภาคเจ้ามาถึงกรุงกบิลพัสดุ์ เพื่อจะทรงอนุเคราะห์เจ้าศากยะทั้งหลาย

สมัยนั้น พวกเจ้าศากยะมีมานะจัด ไม่รู้จักคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคนกระด้างเพราะชาติ ไม่เอื้อเพื่อไม่บอบน้อมพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ทรงทราบความด่าริขของเจ้าศากยะเหล่านั้น จึงได้เสด็จจงดกรมในอากาศไปรยธูลีพระบาทให้ตกลงมา เหมือนเมฆยังฝนให้ตกลงแล้วเหมือนเปลวไฟลูกโพลงมีธำธูลีตกลงมาฉะนั้น ทรงแสดงพระรูปที่ไม่กระสับกระส่าย แล้วทรงหายไปอีก หรือปาฏิหาริย์พระองค์เดียวให้เป็นหลายองค์ก็ได้ แล้วกลับเป็นพระองค์เดียวอีก ทรงแสดงความมืดและแสงสว่าง ทรงทำพระปาฏิหาริย์มากมาย ทรงปราบเหล่าพระญาติให้หมดมานะด้วยพุทธานุภาพ

ขณะนั้นเองมหาเมฆอันตั้งขึ้นในทวีปทั้ง ๔ ได้ยังฝนโบกขรพรรษให้ตกลงแล้ว ได้ตรัสเทศนาเวสสันดรชาดก ว่าด้วยการสร้างมหาทานบารมีครั้งยิ่งใหญ่ ที่พระพุทธรเจ้าทุกๆ พระองค์ทรงกระทำ เหล่าศากยะทุกๆ พระองค์ได้ละมานะทิฐิอันเกิดจากชาติตระกูลได้แล้ว จึงถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะ

ในกาลนั้นพระเจ้าสุทโธทนะได้ตรัสว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้มีปัญญาเสมอด้วยแผ่นดิน มีจักรุโดยรอบ ครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๒๒

ที่หม่อมฉันถวายบังคมพระบาททั้งสองของพระองค์ คือในครั้งที่พระองค์ประสูติ ได้เกิดแผ่นดินไหว หม่อมฉันก็ได้ถวายบังคม และครั้งที่มิพระราชนิธิแรกนาขวัญ เงามั้วหว่าอันเป็นที่ประทับนั่งของพระองค์ไม่เอนเอียงไป หม่อมฉันก็ได้ถวายบังคมพระองค์” ในครั้งนั้น พระโสมสกังคิยเถระมีบุญตาได้เห็นพุทธานุภาพนั้น เกิดอัศจรรย์ใจ จึงได้บรรพชา เป็นคนบวชามารดา จึงได้อาศัยอยู่ในกรุงกบิลพัสดุ์นั่นเอง

พอบวชได้ไม่นาน จันทนเทพบุตรได้เข้ามาถามถึงนัยแห่งผู้มีราตรีเดียวเจริญทั้งโดยย่อและพิสดาร ท่านถูกจันทนเทพบุตรเข้ามาถามแล้วก็เข้าไปเฝ้าพระบรมศาสดาได้สดับภัทเทรตตสูตรแล้ว เป็นผู้สลดใจ ประารณจะไปอยู่ในป่า จึงบอกลามารดาว่า จักอยู่ในป่าแต่ผู้เดียว แต่ถูกมารดาห้ามปรามว่า พระลูกชายเป็นคน ละเอียดอ่อนจะอยู่ได้หรือ ท่านก็ตอบว่า “อาตมาจะทำกิเลสดูหมิ่นค่าให้แหลกละเอียดด้วยใจ พอกพูนวิเวก ขอโยมแม่อย่าได้เป็นห่วงเลย”

ท่านได้เข้าป่าไปหาความสงบ นึกถึงคำสอนของพระพิชิตมาร คือ ภัทเทรตตสูตร ที่มีใจความย่อว่า “ผู้มีปัญญาไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว ไม่ควรมุ่งหวังสิ่งที่ยังมาไม่ถึง สิ่งใดที่ล่วงไปแล้ว สิ่งนั้นก็ละไปแล้ว และสิ่งใดที่ยังมาไม่ถึง สิ่งนั้นก็ยังไม่ถึง..... นั่นแลว่า ผู้มีราตรีเดียวเจริญ” เราเพากิเลส

ถึงพระรัตนตรัยอยู่ไกลก็เหมือนใกล้

๔๒๓

ทั้งหลายแล้ว ด้วยการปฏิบัติตามพุทโธวาทอย่างเคร่งครัด
คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราได้ทำเสร็จแล้ว

เราจะเห็นว่า ผู้ที่อยู่ไกลถึงในป่า ห่างจากพระบรมศาสดา
ก็เหมือนอยู่ใกล้ ก็เพราะว่า ถ้าคนที่อยู่ใกล้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไม่ได้ใส่ใจที่จะนำพระธรรมคำสอนของพระพุทธองค์มาประพฤติ
ปฏิบัติ แต่กลับทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม ผู้คนเหล่านั้นก็ชื่อว่า
อยู่ใกล้ก็เหมือนอยู่ไกล และไม่ใช่อยู่ไกลธรรมดา

ส่วนผู้ที่อยู่ไกลก็เหมือนอยู่ใกล้ นั้น คือ ผู้ที่เคยได้ยิน
ได้ฟังพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไม่นิ่งเฉย
จดจำสิ่งเหล่านั้นมาประพฤติปฏิบัติตาม จนได้เต็มรสพระธรรม
รสแห่งความสุขที่แท้จริง และกำจัดกิเลสให้หมดสิ้นไปได้ในที่สุด
เหมือนพระเถระองค์นี้ ที่ท่านได้ประพฤติปฏิบัติตามโอวาทของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พวกเราก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธ เป็นพุทธศาสนิกชน
เป็นสาวกของพระบรมศาสดา ก็ต้องหมั่นทำตามโอวาทของพระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าให้มากเข้าไว้ โดยเฉพาะการทำทานรักษาศีล
และการเจริญภาวนา พยายามทำให้เต็มที่ให้สม่ำเสมอ แล้วเรา
จะเป็นผู้หนึ่งที่อยู่ใกล้พระพุทธองค์ เมื่อได้เข้าถึงพระรัตนตรัย
ภายใน ก็เหมือนได้นั่งใกล้อยู่เฉพาะพระพักตร์ของพระพุทธองค์
ทีเดียว

พ ร ร ณ น า พุ ท ธ คุ ณ ห นู น สั ง ถึ ง นั พ พ า น

เรากล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้า ว่ามีทั้งส่วน
พระองค์ และที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่น จึงเป็นผู้ประกอบด้วย
ปิติในพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้มีความงดงาม
เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณ ชื่อว่าชมเชยพระผู้นำ ผู้ทรง
ชนะมาร ล่วงเสียซึ่งเดิรถีย์ ครอบงำเดิรถีย์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น
เราจึงเป็นผู้มีความรุ่งเรือง เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณของ
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชื่อว่าทำพระองค์ให้เป็นที่รักของหมู่ชน
เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้น่ารักน่าชื่นชม เหมือนพระจันทร์ใน
คืนวันเพ็ญ ฉะนั้น

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๒๖

ในชีวิตประจำวัน เราต้องมีการสื่อสาร พบพูดคุยกัน เพราะสังคมมนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน บางครั้งในการพูดคุยสนทนา เราจะได้ข้อคิด มุมมองต่างๆ ที่เป็นทางออกที่ดี ข้อคิดบางอย่างเพียงไม่กี่คำอาจพลิกผันชีวิต ที่ตกต่ำให้กลับฟื้นขึ้นมาสู่ความเจริญรุ่งเรืองได้ เพราะวาจาที่ดี สามารถนำพาชีวิตไปสู่ความเจริญ ยิ่งถ้ามีวาจาสุภาสิต รู้จักกลั่นกรองถ้อยคำให้ดีกว่าพูด และพูดในสิ่งที่เป็นความจริง มีประโยชน์ ประกอบด้วยจิตเมตตา วาจาไพเราะและถูกกาลเทศะ ก็ยังประสบความสำเร็จในชีวิตได้โดยไมยาก ซึ่งวาจาที่ดั่งงาม ล้วนออกมาจากใจที่ดั่งงาม ดังนั้นเราควรระวังฝึกลบอบรมใจ ควบคู่ไปกับวาจา ชีวิตเราจะได้เจริญก้าวหน้ากันทุกคน

พระสุคันธเถระท่านได้กล่าวอานิสงส์ของการสรรเสริญ พระพุทธคุณไว้ว่า

“เรากล่าวสรรเสริญคุณของพระพุทธเจ้า ว่ามีทั้งส่วนพระองค์ และที่เป็นประโยชน์แก่คนอื่น จึงเป็นผู้ประกอบด้วยปิติในพระพุทธเจ้า เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้มีความงดงาม เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณ ชื่อว่าชมเชยพระผู้นำ ผู้ทรงชนะมาร ล่วงเสียซึ่งเดียรถีย์ ครอบจำเดียรถีย์ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้มีความรุ่งเรือง เมื่อเรากล่าวสรรเสริญพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชื่อว่าทำพระองค์ให้เป็น

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๒๓

**ที่รักของหมู่ชน เพราะฉะนั้น เราจึงเป็นผู้นำรักษาชินชม
เหมือนพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ ฉะนั้น”**

การยกย่องชื่นชมบุคคลผู้ประเสริฐ บุคคลที่ควรบูชา
เป็นทางมาแห่งมหากุศลใหญ่ กระทั่งสามารถอำนวยผลให้บรรลุ
มรรคผลนิพพานได้ เหมือนดังพระสุคันธเถระที่ท่านได้กล่าว
สรรเสริญพระพุทธเจ้า จึงก่อให้เกิดบุญกุศลส่งเสริมสนับสนุน
ให้ท่านได้บรรลุพระอรหันต์ และในระหว่างที่เวียนว่ายตายเกิด
เพื่อสั่งสมบุญบารมีนั้น ท่านประสบแต่ความสุขความสำเร็จใน
ชีวิต เพราะอาณิสสจากการสรรเสริญพระรัตนตรัย ที่ควร
ยกย่องสรรเสริญ และเคารพนบถนอบมากที่สุดในภพสาม ไม่มี
อะไรจะยิ่งไปกว่าการสรรเสริญพระรัตนตรัย ซึ่งเป็นรัตนอัน
ประเสริฐสูงสุด บริสุทธิ์ที่สุด และเป็นที่พึ่งที่ปลอดภัยที่สุด เป็น
ที่ระลึกที่ให้ความอบอุ่นใจแก่เราได้

การที่พวกเราเกิดมาได้อัตภาพเป็นมนุษย์ มาพบ
พระพุทธศาสนา แม้ไม่มีโอกาสได้พบรูปกายของพระสัมมา-
สัมพุทธเจ้าด้วยตาเนื้อ ไม่ได้ฟังธรรมจากพระโอษฐ์ของ
พระพุทธองค์ แต่เราก็สามารถตามระลึกถึงพระคุณอันไม่มี
ประมาณของพระองค์ได้ โดยผ่านทาง การสวดมนต์สรรเสริญ
พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ รวมไปถึงการเจริญ

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๒๘

สมาธิภาวนา เจริญพุทธานุสติ อาณิสสอันยิ่งใหญ่ไพศาลจะนับ
จะประมาณมิได้ย่อมบังเกิดขึ้นกับตัวเรา

การทำจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธองค์แม้จะยังทรง
พระชนม์ชีพอยู่ หรือดับขันธปรินิพพานไปแล้วก็ตาม ผลบุญ
ก็ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน เหมือนดังเรื่องของพระเถระผู้มีบุญ
ท่านหนึ่ง เรื่องของท่านมีอยู่ว่า *พระสุคันธเถระได้เสวยสุขที่
เกิดจากการเข้านิโรธสมาบัติ จากนั้นท่านได้ระลึกชาติหนหลัง
ไปดูภาพประวัติการสร้างบารมีในอดีต เพื่อจะได้รู้บุพกรรมที่
เป็นสาเหตุให้ท่านได้บรรลุลุธรรมเป็นพระอรหันต์

เมื่อระลึกชาติไปดูก็พบว่า ท่านได้สั่งสมบุญโดยผ่าน
พระพุทธเจ้าพระองค์ก่อนๆ มากมายหลายพระองค์ ครั้นมา
ในสมัยของพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่า กัสสปะ ท่านได้
เกิดเป็นลูกมหาเศรษฐีในเมืองพาราณสี เที่ยวเดินเล่นไปตาม
สถานที่ต่างๆ จนถึงป้ามฤคทายวัน ท่านเห็นพระบรมศาสดา
แสดงพระธรรมเทศนา เรื่องบทอมตธรรม ท่านฟังแล้วบังเกิด
ความศรัทธาเลื่อมใส จึงสละสมบัติทางโลก แล้วออกบวชเป็น
พุทธสาวก ครั้นบวชแล้ว ท่านเฝ้าในการจำเรียนทางด้านคันถธุระ

*มก. เล่ม ๓๗๒ หน้า ๒๐๔

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๒๕

ทำให้เป็นพหูสูต เป็นพระธรรมกถึก แดกฉานธรรมะในภาคปริยัติมาก

ด้วยความที่เป็นพหูสูต และเป็นพระธรรมกถึกนั้น ทำให้ท่านสามารถกล่าวพรรณนาคุณของพระพุทธเจ้าได้อย่างไพเราะ เสนาะโสต ใครได้ยินได้ฟัง ต่างพากันเพิ่มความศรัทธาปสาทะในพระพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งอันที่จริงคุณของพระพุทธเจ้านั้นไม่มีประมาณ กว้างใหญ่เกินกว่าที่จะเอोजักรวาลมาลิดิต แม้พระพุทธเจ้าด้วยตนเอง จะพรรณนาคุณของพระพุทธเจ้าไปจนสิ้นกับหนึ่ง ก็ยังไม่สามารถจะพรรณนาพระคุณได้หมดสิ้น

เราลองมาติดตามการพรรณนาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากันว่า พระสุคันธเถระจะเอาความสามารถที่มีอยู่นั้นมากล่าวสรรเสริญได้อย่างไรบ้าง ท่านมีโอกาสพรรณนาพระคุณของพระศาสดาในท่ามกลางพุทธบริษัทบ่อยๆ ว่า “พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นี้เป็นพระชินาสพ เป็นผู้ตื่นแล้วไม่มีทุกข์ ทรงตัดความสงสัยได้แล้ว ทรงถึงความสิ้นกรรมทุกอย่าง ทรงพ้นกิเลสแล้วในเพราะธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอุปริ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นี้ เป็นผู้เบิกบานแล้ว ทรงแก้แล้วกล้าดุสึหะ พระองค์เป็นผู้ประเสริฐยิ่ง ทรงประกาศธรรมจักรแก่โลก พร้อมทั้งเทวโลก ทรงฝึกพระองค์เองและ

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๓๐

ทรงฝึกผู้อื่น ทรงสงบระงับเอง และทรงทำผู้อื่นให้สงบระงับ เป็นผู้ดับกิเลส เป็นมหาสมณะที่ทรงยังผู้อื่นให้ดับกิเลส เป็นผู้เบาพระทัย และทรงยังมหาชนให้เบาใจ ทรงมีความเพียร มีตบะ มีพระปัญญาอันไม่มีใครเสมอเหมือน

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงประกอบด้วยพระมหากรุณา ทรงมีความชำนาญ เป็นผู้มีชัยชนะ เป็นพระพิชิตมาร ไม่ทรงค่นอง ทรงหมดความท่วงไຍ เป็นผู้ไม่หวั่นไหว ไม่มีความหวาดกลัว เป็นนักปราชญ์บัณฑิต ไม่หลงใหล ไม่มีใครเทียมทัน เป็นมุนีมีปกตินำสุระไป ทรงอาหาญแม้นในพวกรุ ดงโคอุสราษ พระยาक्षสรา และไกรสรสิหราช เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ และโมหะ ปราศจากมลทิน ทรงหักเสียซึ่งข้าศึกคือกิเลส หมดเลี่ยนหนามคือโยคะ ปราศจากความเศร้าโศก ไม่มีใครเสมอเหมือน เป็นผู้ประเสริฐ บริสุทธิสะอาดหมดจด เป็นพราหมณ์ เป็นสมณะ เป็นนาถ เป็นหมอผู้วิเศษ เป็นผู้กำจัดลูกศร เป็นนักรบ เป็นผู้รู้ผู้ตื่นทุกเมื่อ มีใจเบิกบาน ทรงยิ้มแย้มพระโอษฐ์ ทรงทำการฝึกอินทรีย์ ถึงพร้อมด้วยจรณะอันยอดเยี่ยม ทรงเป็นผู้นำ ทรงเป็นผู้ประกาศโลกนี้ และโลกหน้าแก่สรรพสัตว์”

นี่เป็นการกล่าวสรรเสริญพุทธคุณเพียงย่อๆ อันที่จริง พระเถระได้กล่าวไว้ในหลายวาระหลายโอกาส ซึ่งการกล่าวพรรณนาคุณแต่ละครั้งก็ไม่ซ้ำกัน ยกมาเพียงบางส่วนเท่านั้น

พระรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๓๑

ที่นี่เรามาพูดถึงอานิสงส์ที่เกิดจากการพรรณนาพระพุทธรูปของท่านกันบ้างว่า จะส่งผลอันยิ่งใหญ่อย่างไร

จากการมีโอกาสดีกกล่าวสรรเสริญพระพุทธรูปในท่ามกลางพุทธบริษัทเนืองๆ ตลอดชีวิตของท่าน เมื่อจุติจากอัตภาพนั้นแล้ว ก็ได้เสวยสุขในสุคติสวรรค์ชั้นดุสิต ครั้นจุติจากดุสิตแล้วก็มาเกิดในมนุษย์ ท่านมีคุณสมบัติที่พิเศษ คือเป็นผู้มีกลิ่นปากหอม ลมหายใจหอมสดชื่น และกลิ่นกายของท่านก็หอมฟุ้งไปทั่วตลอดเวลา ท่านมีกลิ่นหอมคล้ายกับดอกไม้หลายชนิด เช่น ดอกปทุม ดอกอุบล และดอกจำปา เป็นต้น และอานิสงส์ที่ท่านกล่าววาทจาเป็นปกติ ทำให้ท่านได้รูปกายที่งดงาม ทั้งหมดนี้เป็นผลแห่งการกล่าวสรรเสริญคุณพระพุทธรูปเจ้าคุณของพระรัตนตรัย

ทุกครั้งที่ท่านกล่าวสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย ท่านก็มีมหาปิติทุกครั้ง ชีวิตก็มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง อยู่ที่ไหนก็เป็นที่ยรัก เพราะท่านเป็นผู้น่ารักน่าชมเหมือนพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ และการที่ท่านสรรหาวาทจาชมเชยพระสุตเจ้าอย่างเต็มที่ เต็มกำลังความสามารถ ท่านจึงมีปฏิภาณวิจิตร เหมือนท่านพระวังคิสะ เป็นผู้มียุญาเห็นแจ้งอรรถและธรรมอันละเอียดสุขุมลุ่มลึก กระทั่งได้บรรลุพระอรหัต นี่เป็นผลแห่งการรู้จักใช้วาทจาในทางที่สร้างสรรค์ดีงาม

พรรณนาพุทธคุณหนุนส่งถึงนิพพาน

๔๓๒

อานภาพบุญที่กล่าวมานี้ เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย และรู้จักใช้ปียาจากกล่าวสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย มีอานิสงส์ที่ยิ่งใหญ่มาก จะเป็นเหตุให้เราได้บรรลุผลดังกล่าว จึงสมควรอย่างยิ่งที่เราจะหัดใช้วาจาสุภาสิต มีปียาจากต่อกัน และยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เป็นที่เคารพบูชาที่พึงที่ระลึกอย่างแท้จริง และให้หมั่นฝึกฝนอบรมใจให้บริสุทธิ์หลุดนึ่งไปด้วย เพื่อเราจะได้เข้าไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระรัตนตรัยภายในตัว เราจะได้เป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์ เพราะได้เข้าถึงพระรัตนตรัย เพราะฉะนั้นให้ตั้งใจทำใจหยุดใจนิ่ง ให้เข้าถึงพระรัตนตรัยกันให้ได้ทุกๆ คน

ถึง พระรัตนตรัย ได้ไปสวรรค์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้น พระวิปัสสีพุทธเจ้าผู้
เสด็จหลีกออกเร้นอยู่ในที่ลับ ได้ทรงพระปริวิตกเช่นนี้ว่า โลก
นี้ถึงความยาก ย่อมเกิด แก่ ตาย และเวียนตายเวียนเกิดไม่รู้
จบ ก็บุคคลไม่รู้ชัดถึงอุปายเครื่องพ้นทุกข์ คือ ขราและมรณะ
การพ้นทุกข์ คือขราและมรณะนี้ จักปรากฏแต่เมื่อไร

ถึง พระรัตนตรัย ได้ไปสวรรค์

๔๓๕

การกระทำต่างๆ ไม่ว่าจะดีหรือร้ายล้วนเป็นผลมาจากความคิดทั้งสิ้น การกระทำที่ถูกต้องมาจากความคิดที่ดีเป็นกุศล การกระทำที่ไม่ถูกต้องมาจากความคิดที่ไม่ดี ดังนั้นความคิดจึงเป็นสิ่งที่ควรปรับปรุงก่อนสิ่งอื่น การปฏิบัติธรรมเป็นการพัฒนาความคิดให้สมบูรณ์ขึ้น โดยเฉพาะความคิดที่จะปรารถนาความเพียรนั่งสมาธิให้ต่อเนื่อง จนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกาย เป็นความคิดที่ประเสริฐสุด ต้องอาศัยความต่อเนื่องความสม่ำเสมอ และความเพียรซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิบัติธรรม

เมื่อเราได้ลงมือปฏิบัติธรรม อย่างน้อยที่สุดจะส่งผลให้เกิดความคิดที่เป็นระเบียบ มีพลังแห่งการสร้างสรรค้อย่างไม่รู้หมดสิ้น การนั่งสมาธิทุกๆ วัน จะทำให้ใจเราสงบเยือกเย็น มีความสุขความเบิกบาน เป็นการเพิ่มพลังชีวิตให้กับตัวของเราเอง เมื่อทำใจให้หยุดให้นิ่งมากเข้าจนถูกส่วนแล้ว จะเข้าถึงพระธรรมกายที่ใสสว่าง ซึ่งเป็นที่พึ่งเป็นหลักประกันของชีวิตตลอดไป

มีวาระพระบาลีใน มหาปทานสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ครั้งนั้นพระวิปัสสิพุทธเจ้าผู้เสด็จหลีกออกเร้นอยู่ในที่ลับ ได้ทรงพระปริวิตกเช่นนี้ว่า โลกนี้ถึงความยาก ย่อมเกิด แก่ ตาย และเวียนตายเวียนเกิดไม่รู้จบ กับบุคคลไม่รู้ชัดถึงอุบายเครื่องพ้นทุกข์ คือ ชราและมรณะ

ถึงพระรัตนตรัยได้ไปสวรรค์

๔๓๖

การพันทุกข์ คือชราและมรณะนี้ จักปรากฏแต่เมื่อไร”

พระพุทธเจ้าของเราทุกๆ พระองค์ ในสมัยที่ยังเป็นพระบรมโพธิสัตว์อยู่ ไม่ว่าจะเกิดมาก็ภพก็ชาติก็ตาม ล้วนแต่แสวงหาทางพ้นทุกข์ แสวงหาความบริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ด้วยกันทั้งสิ้น ท่านพยายามที่จะชำระกาย วาจา ใจให้สะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส ปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง ด้วยการให้ทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา บำเพ็ญบารมีทั้ง ๓๐ ทศ ให้เต็มเปี่ยมบริบูรณ์ เพราะท่านมองเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญของชีวิต คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ที่ทำให้กาย วาจา ใจ ธาตุธรรม เห็น จำ คิด รู้ ของท่านไม่บริสุทธิ์ เมื่อไม่บริสุทธิ์ ก็เสวยสุขได้ไม่เต็มที่ จิตที่ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลงอยู่ จึงเป็นจิตที่มีความหิว กระหาย เปรี้ยวร้อน และความมืดมนอยู่ตลอดเวลา มีความพร่องอยู่เป็นนิตย์ มีความกระสับกระส่ายทวนทวน มีความไม่รู้ไม่รู้ว่าชีวิตคืออะไร เป้าหมายและสาระแก่นสารคืออะไร

การแสวงหาสิ่งที่เป็นแก่นสารเป็นสิ่งที่บัณฑิตผู้รู้ทั้งหลาย ล้วนทำเป็นแบบอย่างอันดีงาม เมื่อทำอย่างนี้สม่ำเสมอจนเป็นวัฏนธรรมอันดีงามแล้ว ภาพแห่งความดีจะแผ่ขยายไปสู่จิตใจของชาวโลก สังคมจะมีแต่สันติสุข เพราะทุกคนมีบุญเก่าสั่งสมมาดีแล้ว บุญเก่าจะปกป้องตักเตือนและมีกัลยาณมิตรคอย

ถึง พระรัตนตรัย ได้ไปสวรรค์

๔๓๓

แนะนำ เมื่อเห็นภาพแห่งความดีนั้น ก็ย่อมจะบำเพ็ญกุศลให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ดังเรื่องของหญิงสาวคนหนึ่ง เมื่อเห็นภาพของพระภิกษุแล้วเกิดศรัทธาได้สร้างบุญกุศลไว้ จึงได้รับความสุข ความสมปรารถนา ดังเรื่องในอดีตว่า

*พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ณ กรุงพาราณสี ในเวลาเช้า ภิกษุหลายรูปนุ่งห่มเรียบร้อยแล้ว ถือบาตรและจีวรเข้าไปบิณฑบาตยังกรุงพาราณสี ภิกษุเหล่านี้ ได้เดินเข้าไปใกล้ประตูเรือนของพราหมณ์ผู้หนึ่ง ในเรือนหลังนี้มีธิดาของพราหมณ์ชื่อ เปสการี กำลังนั่งอยู่กับมารดาใกล้กับประตูเรือน ได้เห็นภิกษุเหล่านั้นกำลังเดินผ่านไป จึงถามมารดาว่า “นักบวชเหล่านี้ ยังหนุ่มยังแน่นอยู่ในปฐมวัย มีวรรณะผ่องใส น่าดูน่าชม ชะรอยจะสูญเสียอะไรบางอย่างกระมัง เหตุไรหนอ จึงพากันบวชในวัยนี้ได้”

มารดาพูดกับธิดาว่า “ลูกเอ๋ย มีโอรสเจ้าศากยะออกผนวชจากราชตระกูลศากยวงศ์ และได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นในโลก พระองค์ทรงแสดงธรรมที่ดงามในเบื้องต้น ในท่ามกลาง และในเบื้องปลาย ทรงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง นักบวชเหล่านี้ฟังธรรม

ถึง พระรัตนตรัย ได้ไป สวรรค์

๔๓๘

ของพระองค์แล้ว ก็พากันออกบวชตาม”

สมัยนั้น อุบาสกผู้หนึ่งได้บรรลुरुธรรม และมีความรู้แจ่มแจ้งในคำสอนของพระพุทธองค์ กำลังเดินผ่านไป ได้ยินคำสนทนานั้น จึงเข้าไปหาสตรีทั้งสอง ขณะนั้นพราหมณ์ก็กล่าวกับอุบาสกผู้นั้นว่า “ท่านอุบาสก เดียวนี้กุลบุตรจำนวนมาก สละโภคสมบัติ สละเครื่องญาติ พากันออกบวชในศาสนาของพระศากยเจ้า กุลบุตรเหล่านั้นเห็นอำนาจประโยชน์อะไรหนอ จึงพากันบวช” อุบาสกฟังคำนั้นแล้วก็กล่าวว่า “เพราะท่านเห็นภัยในวัฏสงสาร เห็นโทษในกามทั้งหลาย เห็นอาณิสสในการบรรพชา” แล้วอุบาสกก็ได้พรรณนาคุณของพระรัตนตรัย และได้ประกาศคุณานิสงส์ของศีล ๕ ทั้งปัจจุบัน และในสัมปรายภพ ขยายความตามสมควรแก่กำลังความรู้ของตนโดยพิสดาร

ธิดาของพราหมณ์จึงถามอุบาสกว่า “แม้เราก็สามารถตั้งอยู่ในสภาวะและศีล แล้วบรรลुरुคุณพิเศษที่ท่านกล่าวได้หรือ” อุบาสกสนับสนุนว่า “ธรรมเหล่านี้พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสสอนทั่วไปแก่คนทุกๆ คน ทำไมท่านจะไม่สามารถทำได้เล่า” แล้วได้บอกสภาวะและศีลแก่นาง ธิดาพราหมณ์ก็รับสภาวะ และสมาทานศีล แล้วจึงถามต่อไปอีกว่า “กิจที่ควรทำยิ่งกว่านี้มีอีกไหม” อุบาสกรู้ว่านางคงเป็นผู้มีบุญ และมีอุปนิสัยในทางธรรม จึงบอกกัมมัญฐานคืออาการ ๓๒ ให้นาง และแนะนำสูงขึ้น

ถึงพระรัตนตรัยได้ไปสวรรค์

๔๓๕

ไปจนถึงบอกทางวิปัสสนาอันเป็นไตรลักษณ์ มีความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาในชั้น ๕ แล้วก็จากไป

ธิดาของพราหมณ์สนใจทุกถ้อยคำที่อุบาสกกเล่า มีจิตมั่นคง ใส่ใจปฏิภาณปัญญา เริ่มตั้งวิปัสสนา ไม่นานนักก็ตั้งอยู่ในไสยาปัตติผล สมัยต่อมา เมื่อนางละโลกไปบังเกิดเป็นบริจาริกาของท้าวสักกเทวราช รุ่งเรืองด้วยอิสริยยศอันยิ่งใหญ่ มีรัศมีสว่างไสวมาก และมีนางฟ้าบริวารถึงแสนหนึ่ง ท้าวสักกเทวราชเห็นเทพธิดาแล้วก็เกิดปีติอัศจรรย์ใจ จึงตรัสถามถึงบุพกรรมที่นางทำว่า “วิมานนี้ดูน่ารัก มีรัศมีสว่างรุ่งโรจน์ มีเสาแก้วไพฑูรย์ เนรมิตไว้ดีแล้ว ต้นไม้ทองทั้งหลายปกคลุมโดยรอบ นางอัปสรเหล่านี้จำนวนแสนหนึ่ง เกิดอยู่แล้วในที่นั้นด้วยกุศลกรรมของท่านผู้มียศยิ่งใหญ่สวยงาม รัศมีกายก็เปล่งประกายสว่างไสว ข่มรัศมีของเหล่าเทวดาที่มาก่อนๆ ดวงจันทร์เป็นราชาแห่งดวงดาว รุ่งโรจน์ข่มหมู่ดาว ฉันทิดา ตัวท่านก็รุ่งเรืองอยู่ด้วยยศและอธิปไตย ข่มเทพอัปสรหมู่อื่น ฉันทันนี้ ดูก่อนเทพธิดาผู้มีพัศตร์ชวนพิศ ตัวท่านมาจากไหน จึงมาถึงภพนี้ของเรา พวกเราทุกองค์ไม่อึดไม่เบื่อด้วยการได้ทัศนาท่านเลย เหมือนทวยเทพชั้นไตรทศพร้อมด้วยองค์อินทร์ ไม่อึดด้วยการเห็นองค์พระพรหม ฉะนั้น”

ท้าวสักกจะจอมทวยเทพตรัสถามเทพธิดาอย่างนั้นแล้ว

ถึง พระรัตนตรัย ได้ไปสวรรค์

๔๔๐

เมื่อเทพธิดาจะประกาศความนั้นจึงกล่าวว่า “ข้าแต่ท่านท้าวลักระ
ราชธานีของแคว้นกาลสีมียู่ ชื่อว่าพาราณสี ข้าพระบาทเกิดใน
ราชธานีนั้น มีชื่อว่า เปสการี ข้าพระบาทมีใจเลื่อมใสในพระ-
รัตนตรัย มีความเชื่อมั่นโดยส่วนตัว ไม่สงสัยในพระพุทธเจ้า
พระธรรม และพระสงฆ์ รักษาสิกขาบทไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่างพร้อย
เมื่อบรรลุโสดาปัตติผลแล้ว ก็เป็นผู้แน่นอนในธรรม คือการ
ตรัสรู้ธรรม ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน”

ท้าวลักระเมื่อได้ฟังเช่นนั้นก็ชื่นชมยินดี เมื่อจะทรง
อนุโมทนาในบุญสมบัติและทิพยสมบัติของนาง จึงตรัสว่า
“ดูก่อนเทพธิดา ผู้มีใจเลื่อมใส มีความเชื่อมั่นโดยส่วนตัว
ไม่สงสัยในพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ รักษาสิกขาบท
ไม่บกพร่อง บรรลุผลแล้ว เป็นผู้แน่นอนในเส้นทางธรรม คือ
การตรัสรู้อันประเสริฐ เราขอแสดงความยินดีในสมบัติของเจ้า
และการมาดีของเจ้า” ต่อมาท้าวลักระเทวราชได้ตรัสบอกเรื่อง
นั้นกับพระมหาโมคคัลลานเถระทราบ พระเถระจึงกราบทูลพระ-
ผู้มีพระภาคเจ้า พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทำเรื่องนั้นให้เป็นเหตุ
เพื่อยังประโยชน์แก่หมู่สัตว์ จึงทรงแสดงธรรมแก่บริษัทที่มา
ประชุมกัน เทศนานั้นได้เกิดประโยชน์แก่สัตว์โลก พร้อมทั้ง
เทวโลกจะนับจะประมาณมิได้

เราจะเห็นว่า เทพธิดานั้นได้สมบัติมากมายมหาศาล

ถึง พระรัตนตรัยได้ไปสวรรค์

๔๔๑

รุ่งเรืองด้วยรัศมีแห่งกาย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเมื่อเห็นเหตุการณ์อะไรที่ทำให้ลูกคิด ก็มีปัญญาซักถามผู้รู้ ไม่เพียงแค่งงสงสัย แล้วก็เก็บไว้ในใจเท่านั้น เมื่อได้ผู้รู้แนะนำแล้วก็ทำตามอย่างไม่มีข้อแม้เงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เป็นนักสร้างบารมีที่เป็นแบบอย่างแก่เราได้ พวกเราเป็นนักสร้างบารมี มีพระนิพพานเป็นเป้าหมาย แม้ความตายอาจพรากชีวิตของเราไป แต่มีอาจพรากหัวใจของนักรบกองทัพนรกได้ ซึ่งแม้ตายไป ก็มีว่างเว้นจากการสร้างบารมีขึ้นชื่อนักสร้างบารมีแล้ว ย่อมไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ ทั้งสิ้น เพราะชีวิตของนักสร้างบารมีเป็นชีวิตที่ทรงคุณค่า และมีความหมายอย่างยิ่ง

ใครเกิดมาแม้จะมีอายุยืนถึง ๑๐๐ ปี สมบูรณ์ไปด้วยโภคทรัพย์สมบัติก็ตาม แต่หาไม่มีโอกาสสร้างบารมี ไม่มีโอกาสปฏิบัติธรรมจนเข้าถึงธรรม ชีวิตของบุคคลนั้นก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร แค่มียาวยืน แค่มีสมาบัติใช้เท่านั้น เพราะฉะนั้นอย่าให้อะไรมาเป็นอุปสรรคเป็นข้อแม้ข้ออ้าง หรือเงื่อนไขในการทำความดีนั่งสมาธิเจริญภาวนา เพื่อเข้าไปถึงสภาวะภายในได้ ถ้าหากเรายังไม่ถึงสภาวะภายใน หรือเข้าถึงแล้วยังไม่มั่นคง ชีวิตเราก็คงไม่ปลอดภัย เราจะต้องปรารภความเพียร หมั่นทำใจหยุดใจนิ่งจนเข้าถึงธรรมภายในให้ได้มั่นคง จนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้เมื่อไร เมื่อนั้นเราจะมีความสุขสมปรารถนาอย่างแท้จริง

ผล แห่ง

การ เข้า ถึง พระ รัตน ต รั ย

ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่งถึงพระพุทธเจ้า ว่าเป็นที่พึง
ชนเหล่านั้น จักไม่ไปสู่อบายภูมิ
ละกายมนุษย์แล้ว จักยังหมู่เทวดาให้บริบูรณ์

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๔๔

พระรัตนตรัยเป็นสรณะอันประเสริฐสุด มีพระคุณอย่าง
จะนับจะประมาณมิได้ แม้พระลัทธิลัทธิพุทธเจ้าผู้ทรงมี
พระพุทธานุภาพอันลึกซึ้งกว้างไกลเป็นอนันต์ ทรงแจ้งโลก
และแทงตลอดทั้งนิพพาน ภพสาม โลกกันต์ ก็ยังไม่อาจจะ
พรรณนาพระคุณของพระรัตนตรัยให้หมดสิ้นได้ เพราะพระ-
รัตนตรัยมีคุณเป็นอนันต์ แม้แสนโกฏิจักรวาล อนันต์จักรวาล
ก็เล็กเกินไป

เราจะซาบซึ้งคุณของพระรัตนตรัยก็ต่อเมื่อได้เข้าถึง
และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับรัตนทั้งสาม คือพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ
สังฆรัตนะ ถ้าเข้าถึงอย่างนี้ ถือว่าได้บรรลุจุดประสงค์ของการ
เกิดมาเป็นมนุษย์ มาพบพระพุทธศาสนา เพราะมีพระรัตนตรัย
เป็นหลักชัยของชีวิต

มีวาระพระบาลีที่กล่าวไว้ใน สมยสูตร ว่า

“เยเกจิ พุทฺธํ สรณํ คตา เส

น เต คมิสฺสณฺติ อปายญฺมิ

ปหาย มานุสํ เทหํ

เทวกายํ ปริปุเรสฺสณฺติ

ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่งถึงพระพุทธเจ้า ว่าเป็นที่พึ่ง
ชนเหล่านั้น จักไม่ไปสู่อปายภูมิ ละกายมนุษย์แล้ว จักยังหมู่

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๔๕

เทวดาให้บริบูรณ์*

พระคาถานี้คืออนุสติเตือนใจให้ทราบว่ “อปปมาโณ พุทฺโธ พระพุทธเจ้ามีคุณไม่มีประมาณ” เพียงแค่ทำจิตให้เลื่อมใส หมั่นตรึงระลึกนึกถึงพุทธคุณบ่อยๆ ก็สามารถปิดประตูบาปภูมิได้ ครั้นละโลกไป จะได้ไปเป็นสหายแห่งเทวดา นี่ถ้าหากเพิ่มความเพียรพยายามให้มากขึ้น ด้วยการตั้งใจลงมือปฏิบัติให้ถูกส่วน ให้เข้าถึงพุทธะภายใน ก็สามารถไปสู่อายตนนิพพานได้

ดังนั้น นอกจากเราจะปลูกความเลื่อมใสศรัทธาแล้ว พุทธศาสนิกชนที่ติดต้องลงมือปฏิบัติให้ได้ว่าแจ้ง เห็นแจ้งในธรรม ที่พระพุทธองค์ได้สั่งสอนอีกด้วย

*เหมือนในสมัยของพระลัมมालัมพุทฺธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี มีเด็กน้อยคนหนึ่งเป็นผู้มีบุญมาก ตั้งแต่เล็กเรื่อยมา พ่อแม่จะสอนให้ทำบุญทำกุศลมิได้ขาด และยังหมั่นพาไปวัด ฟังธรรมอยู่เป็นประจำ เด็กน้อยจึงเกิดความเลื่อมใสในพระรัตนตรัย มีความตั้งใจว่า ถ้าหากโตขึ้น จะออกบวชและจะขอบวชไปจนตลอดชีวิต อุทิศตนให้พระพุทธศาสนา แต่เมื่อวันหนึ่ง พ่อและแม่ได้ประสบอุบัติเหตุ ทำให้ตาบอดสนิท ไม่อาจจะเยียวยารักษาได้ ครั้นจะทิ้งพ่อแม่ไปบวชเสียทีเดียวก็ไม่ได้

*มก. เล่ม ๓๑ หน้า ๙๒

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๔๖

เนื่องจากไม่มีใครดูแลท่านทั้งสอง เพราะฉะนั้นจึงต้องคอย
ปรนนิบัติเลี้ยงดูท่านเรื่อยมา

ต่อมาวันหนึ่ง ท่านคิดว่า เราต้องอุปัฏฐากรับใช้พ่อและ
แม่ที่บ้าน ชาตินี้คงไม่มีโอกาสได้บวชแน่ ดังนั้น ชีวิตนี้ควรจะ
ยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ อย่างน้อยจะช่วยให้พ้นจากทุกข์
ในอบายได้ เย็นวันนั้น ท่านจึงได้เข้าไปหาพระนิสสเถระซึ่งเป็น
อัครสาวกของพระวิปัสสิพุทธเจ้า แล้วรับเอาสรณะทั้งสาม คือ
พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ และสังฆรัตนะเป็นที่พึ่ง

ท่านได้น้อมรับเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ เมื่อกลับไปบ้าน
ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใด หรือจะทำการกิจอะไรก็ตาม ก็นึกถึง
แต่พระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ และหมั่นสวดสรรเสริญคุณของ
พระรัตนตรัยอยู่อย่างนั้น เป็นเวลาถึงหนึ่งแสนปี ด้วยผลบุญนั้น
หลังจากละโลกไปแล้ว ได้ไปเกิดบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็น
เทพบุตรผู้มีรัศมีกายสว่างไสว มีนางเทพอัปสรเป็นบริวารมากมาย
ได้เสวยสุขอยู่ในทิพย์วิมานอันโอชะ

บุญนั้นยังส่งผลให้ท่านได้เป็นพระอินทร์ถึง ๘๐ ครั้ง
ตำแหน่งพระอินทร์นี้เป็นของกลางๆ ใครมีบุญมากก็ได้เป็นใหญ่
ในเทวโลก และส่วนใหญ่ที่หลงพอสังเกตุ ก็เห็นจะมีแต่ผู้ที่ทำ
จิตให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ชักชวนมหาชนให้ทำทาน รักษาศีล

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๔๓

เจริญภาวานานี้แหละ เมื่อท่านจุติจากสวรรค์มาเกิดในมนุษยโลก ก็ได้เกิดเป็นพระเจ้าจักรพรรดิปกครองทวีปทั้ง ๔ ถึง ๗๕ ครั้ง เป็นพระเจ้าจักรพรรดิที่พรั่งพร้อมไปด้วยรัตนะ ๗ ประการ คือ ช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนพลแก้ว ขุนคลังแก้ว นางแก้ว จักรแก้ว และแก้วมณี ปกครองชาวโลกทั่วชมพูทวีป ให้ตั้งอยู่ในศีลในธรรม ทำให้โลกได้รับความสงบสุขร่มเย็น

นอกจากนั้น ยังได้เกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดินปกครองประเทศด้วยทศพิธราชธรรมอีกนับชาติไม่ถ้วน ได้เกิดเป็นมหาเศรษฐีอีกหลายชาติ ไม่เคยพลัดไปตกในอบายภูมิเลย ความเต็มเปี่ยมของชีวิตในระดับโลกียะ ก็มีสองอย่าง คือ ไม่เป็น พระราชา หรือจักรพรรดิ ก็เป็นมหาเศรษฐี

แล้วบุญที่เกิดจากความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยนั้น ยังตามส่งผลให้ท่านได้เข้าถึงความเป็นผู้เลิศ ๘ ประการ คือ ได้รับการเคารพบูชายกย่องสรรเสริญไปทั่วสารทิศ จะมีผู้นำเครื่องสักการบูชามามอบให้ท่านอยู่เป็นประจำ บุญนั้นส่งผลให้ท่านเป็นผู้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด รู้แจ้งแทงตลอดในศาสตร์ทั้งปวง ยากที่จะหาใครมีปัญหาเทียบเท่าท่านได้ แล้วยังมีเทวดาคอยปกป้องคุ้มครองรักษาให้ท่านอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากภัยอันตรายในทุกสถาน จะเดินทางไปแห่งหนตำบลใดก็ไม่ต้อง

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๔๘

หวั่นหวาด มีแต่ความสุขสบายในที่ทั้งปวง แม้เหล่าเทวดาทั้งหลายก็ยังประพฤติปฏิบัติธรรมตามท่านอีกด้วย

นอกจากนี้ ท่านยังมีโรคทรัพย์สมบัติบังเกิดขึ้นอย่างไม่ขาดสาย ได้รูปสมบัติทั้งดงาม มีผิวพรรณวรรณะผ่องใส เปล่งปลั่งประดุจทองคำ เป็นที่น่าเคารพเลื่อมใสของผู้ที่ได้พบเห็น มีปฏิภาณไหวพริบเป็นเลิศ มีพวกพ้องบริวารมากมาย เป็นที่รักที่ชบอใจของมหาชน ใครเห็นก็อยากเข้าใกล้ เข้าใกล้แล้วก็มีความสุขสบายใจกลับไป ไม่ว่าจะเกิดไปกี่ภพกี่ชาติท่านยังเป็นผู้มียศใหญ่ มีตำแหน่งหน้าที่สูงกว่าใครๆ เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกๆ คน

มาในชาติสุดท้าย สมัยพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ท่านได้มาเกิดในตระกูลพราหมณ์ผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์สมบัติพวกพ้องบริวารมากมาย เมื่ออายุ ๗ ขวบ ได้ไปที่วัดแห่งหนึ่งพร้อมกับพวกเด็กทั้งหลาย แล้วได้ฟังธรรมจากพระเถระที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย และอานุภาพของพระรัตนตรัย ท่านบังเกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ขอถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ

ในช่วงนั้นบุญเก่าตามมาถึง ทำให้ท่านระลึกถึงสรณะที่เคยรักษาเอาไว้ ตั้งแต่ครั้งเมื่อสมัยของพระวิปัสสิพุทธเจ้า

ผลแห่งการเข้าถึง พระรัตนตรัย

๔๔๕

ทำให้ท่านเกิดมหาปีติ จึงได้นั่งทำสมาธิเจริญภาวนา ทำจิตให้เป็นหนึ่งมีอารมณ์เดียว คือมีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ ในที่สุดก็ได้บรรลุอรหัตตผล เมื่อหมดกิเลสเป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านจึงบอกลาบิดามารดา สละฆราวาสวิสัยออกบวชเป็นบรรพชิต ได้ทูลขอบวชกับพระบรมศาสดา เป็นพระอรหันต์ผู้ทรงอภิญญา ได้บรรลุวิชา ๓ วิชา ๘ อภิญญา ๖ ปฏิสัมภิทาญาณ ๔ วิโมกข์ ๘ และจรรณะ ๑๕ ท่านเป็นผู้ได้บรรลุธรรมแบบสุขาปฏิบัติปฏิบัติปาฏิญญา คือปฏิบัติได้สะดวก ตรัสรู้ได้อย่างรวดเร็ว รู้แจ้งแทงตลอดในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่เยาว์วัย

เมื่อท่านมีลูกศิษย์ ท่านมักจะกล่าวสอนศิษย์อยู่เสมอว่า “ขอให้ท่านทั้งหลาย จงรับเอาไตรสรณคมน์เถิด แล้วจงยังจิตของตนให้เลื่อมใสในพระรัตนตรัย ให้มีพระรัตนตรัยเป็นอารมณ์ ท่านทั้งหลายจะได้พบอมตมหานิพพาน สามารถกระทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ แม้ตัวท่านก็ได้สำเร็จสมปรารถนาทุกอย่าง เพราะอานุภาพแห่งพระรัตนตรัยอันไม่มีประมาณ”

เราจะสังเกตเห็นว่า อานุภาพของพระรัตนตรัยยิ่งใหญ่ ไม่มีประมาณ จะเป็นเหตุให้เราได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ดังนั้นพระรัตนตรัยจึงเป็นสิ่งที่ต้องยึดเอาเป็นสรณะ เป็นที่พึ่งที่ระลึกให้ได้ ตราบใดที่เรายังเข้าไม่ถึงพระรัตนตรัย ต้องทุ่มเท

ผลแห่งการเข้าถึงพระรัตนตรัย

๔๕๐

ชีวิตจิตใจปฏิบัติกันอย่างจริงจัง ฝึกใจให้หยุดนิ่งให้เข้าถึงให้ได้ ถ้าเรามีความเพียร ทำกันอย่างสม่ำเสมอในทุกอิริยาบถ โดยไม่ให้เผลอสติ ถ้าทำอย่างนี้ได้จะเข้าถึงกันทุกๆ คน เพราะฉะนั้น เราควรจะทำจริงเอาจัง ตั้งใจปฏิบัติให้เข้าถึงพระรัตนตรัย ในตัวให้ได้ โดยหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเป็นประจำสม่ำเสมอ จนกว่าจะสมปรารถนา เข้าถึงพระธรรมกายที่ชัดใสสว่างกัน ทุกคน

สัณณ

แห่งความเลื่อมใส

ท่านจงเจริญพุทธานุสติ อันยอดเยี่ยมกว่าภาวนาทั้งหลาย

ท่านเจริญพุทธานุสตินี้แล้ว จักยังใจให้เต็มได้

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๓

พระรัตนตรัย คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ สามอย่างนี้เป็นสิ่งที่ประเสริฐที่สุด เมื่อนึกถึงแล้วจะทำให้ใจบริสุทธิ์ มีความสุข สดชื่น เบิกบาน เป็นสรวงของมวลมนุษยชาติ เพราะการที่เราต้องเกิดในมาแต่ละภพแต่ละชาติ ก็เพื่อแสวงหารัตนะทั้งสามนี้เท่านั้น แต่ถ้าเรามัวไปแสวงหาจากนอกตัว ก็จะไม่มีความพบ เพราะฉะนั้นให้เราได้นึกน้อมใจกลับมาเพื่อแสวงหาสรวง อันเป็นที่พึ่งที่แท้จริง ที่อยู่ภายในตัวของเราทุกคน

ในการเจริญพุทธานุสติ โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ มีพระแก้วใสเป็นตัวแทนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ มีอานิสงส์อันยิ่งใหญ่ ปิดประตูบาปภุมิติเดียว เพราะอานุภาพแห่งการเจริญพุทธานุสติ ระลึกถึงผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว อย่างเป็นชีวิตจิตใจ ในทุกอิริยาบถทั้งยืน เดิน นั่ง นอน จนกระทั่งท่านมาปรากฏอยู่ในกลางใจของเรา และติดอยู่ตลอดเวลา มีอานุภาพที่ไม่มีประมาณ ปิดประตูบาปได้ เพราะใจจะผ่องใส ไม่เศร้าหมอง มีสุดที่เป็นที่ไป หลังจากละโลกไปแล้ว เราจะมีกายใหม่ เป็นกายทิพย์ที่สวยงาม มีรัศมีสว่างไสว มีสมบัติอันเป็นทิพย์ มีวิมานอยู่ในสวรรค์ มีบริวารเกิดขึ้นมากมาย หรือถ้าปรารถนาจะไปบังเกิดในพรหมโลก ก็สามารถไปได้

มีพุทธภาสิตที่ปรากฏใน สุกุติเถรปาทาน ตอนหนึ่งว่า

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๔

**“ท่านจงเจริญพุทธานุสติ อันยอดเยี่ยมกว่าภavana
ทั้งหลาย ท่านเจริญพุทธานุสตินี้แล้ว จักยังใจให้เต็มได้”**

ในอดีต มีพระอรหันต์รูปหนึ่งชื่อ รโหฬัญญิกเถระ ท่านเป็นพระสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ ตั้งแต่ ๗ ขวบ เป็นสุขาปฏิบัติปฏิบัติปาฏิญญา คือ ผู้ที่ปฏิบัติได้สะดวก ตรัสรู้ได้รวดเร็ว แม้มีอายุเพียง ๗ ขวบเท่านั้น ก็ได้บรรลุคุณวิเศษ มีอภิญญา ๖ คือ มีหุทิพย์ ตาทิพย์ ระลึกชาติได้ รู้วาระจิต มีอิทธิฤทธิ์ ทำอาสวะให้สิ้นได้ และถึงพร้อมด้วย ปฏิสัมภิทาญาณ ๔ คือ มีปัญญาแตกฉานในอรรถ ในธรรม ในภาษา และในปฏิภาณไหวพริบ

เป็นธรรมดาของพระอรหันต์ทั้งหลาย เมื่อท่านได้บรรลุอรหัตตผลแล้ว ท่านจะระลึกชาติหนหลัง ที่เรียกว่า บุพเพนิวาสานุสติญาณ ย้อนไปดูประวัติการสร้างบารมีของท่านเอง เมื่อพบเห็นว่าแต่ละภพ แต่ละชาติ ท่านได้ทุ่มเทสร้างบารมีอย่างเต็มที่ ก็จะเกิดความปีติปราโมทย์ใจ

*พระรโหฬัญญิกะ ได้เล่าเรื่องในอดีตชาติของท่านไว้ว่า ทุกชาติที่ผ่านมา ท่านได้บำเพ็ญกุศลไว้มากมาย ได้พบกับ

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๕

พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลายพระองค์ อีกทั้งมีความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่งในพระพุทธองค์ ท่านจะระลึกนึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์อยู่เสมอ มีใจผูกพันกับพระรัตนตรัยตลอดเวลา ได้สั่งสมมหากุศลด้วยการเจริญพุทธานุสติ ทำให้ท่านมีอุปนิสัยแห่งการบรรลุมรรคผลนิพพาน

ในชาติหนึ่ง ท่านได้ไปเกิดในยุคที่ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นที่เรียกว่า “กาลวิบัติ” คือช่วงเวลาที่ยาวจากพระพุทธศาสนา ไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาอุบัติในโลกมนุษย์ในยุคนั้น จึงหมดโอกาสได้รู้จักพระพุทธศาสนา มิได้รับรสแห่งพระสัทธรรม ถ้าใครไปเกิดในยุคนั้น ก็เท่ากับว่าเกิดมาเปล่าประโยชน์ หาแก่นสาระอันแท้จริงในชีวิตไม่ได้

ในสมัยนั้น ท่านได้เกิดในตระกูลของพราหมณ์ ในเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองแห่งหนึ่ง ครั้นเจริญวัยขึ้นก็ได้ศึกษาศิลปวิทยาจนประสบความสำเร็จ แต่เนื่องจากเป็นผู้สั่งสมบุญเก่ามาดี จึงมีดวงปัญญามองเห็นว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้น หาแก่นสาระอะไรไม่ได้ แล้วยังเป็นทางมาแห่งบาปอกุศล ยากที่จะประกอบอาชีพให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ได้

ท่านจึงได้สละเพศฆราวาส ออกบวชเป็นฤาษีอยู่ในป่าหิมพานต์ เมื่อบวชแล้ว ก็เป็นผู้มักน้อยสันโดษ ประพฤติ

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๖

พรหมจรรย์ จนมีผู้ศรัทธาเลื่อมใสมาขอเป็นลูกศิษย์ มีบริวารถึง ๓,๐๐๐ คน ออกบวชตามเป็นฤๅษีอยู่ในสำนักของท่าน ตั้งอาศรมอยู่ใกล้ภูเขาสกะเป็นยอดเขาที่สูงรองมาจากภูเขาคิโหมวันต์ ซึ่งนักพรตในยุคนั้น ถือว่าเป็นภูเขาคิโหมวันต์เป็นลัทธิที่เลื่อมใสที่สุด

ท่านฤๅษีได้สั่งสอนศิษย์เหล่านั้น อยู่มาจนถึง ๓,๐๐๐ ปี แต่ก็ยังไม่มีใครมาถึงสรณะอันแท้จริง ท่านจึงคิดว่า เราเป็นอาจารย์ของศิษย์เหล่านี้ เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในฐานะที่ควรแก่การเคารพกราบไหว้ แต่น่าเสียใจที่เราไม่มีอาจารย์ แม้ที่พึ่งที่แท้จริงของเราที่ไม่มี

คิดดังนี้แล้ว ก็เกิดความละอายใจ จึงได้เรียกประชุมศิษย์ทั้งหมด แล้วกล่าวกับศิษย์ทั้ง ๓,๐๐๐ ว่า “ท่านทั้งหลาย อาศัยเราเป็นอาจารย์ แต่เราไม่อาจแนะนำหนทางหลุดพ้นให้แก่ท่านทั้งหลาย เราไม่ทราบถึงการบรรลุอมตธรรมอันสูงสุด ขอให้ท่านทั้งหลายจงอย่าได้เป็นผู้ประมาท” แล้วท่านก็รู้สึกละอายใจตนเอง ที่ชีวิตไม่มีแก่นสาร แม้ศิษย์ทั้งหลายก็ไม่มีใครรู้ว่า อะไรคือสาระที่แท้จริง ดังนั้นท่านจึงปลื้มใจ โดยหาที่สงบเพื่อปรารภความเพียรอยู่เพียงลำพัง

ในขณะนั่นเอง บุญเก่าส่งตามมาทัน ได้กระตุ้นเตือนจิตสำนึกของท่านให้ระลึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๓

เนื่องจากในอดีตชาติ ท่านเคยเจริญพุทธานุสติเนื่องนิตย์
แม้มาเกิดในยุคที่ไม่มีพระพุทธรูปก็ตาม แต่ท่านก็นึกขึ้นมาได้
แล้วทำจิตของตนให้เลื่อมใสในพระญาณของพระศกพล เกิด
ความปีติ มีใจผ่องใส นึกถึงพระพุทธรูปเจ้าไว้ในใจ โดยทำความรู้สึก
คล้ายกับว่า ได้นั่งอยู่เฉพาะพระพักตร์ของพระบรมศาสดา
ท่านนั่งขัดสมาธิคู้บัลลังก์ อยู่บนอาสนะที่ปูลาดด้วยใบไม้
ทำความเพียรไม่เลิกรา จนกระทั่งสิ้นชีวิตอยู่ในอิริยาบถนั้นเอง

ด้วยอานุภาพแห่งใจที่ผ่องใส ไม่เศร้าหมอง เมื่อละโลก
แล้ว จึงไปบังเกิดในพรหมโลก สมกับที่พระพุทธรูปได้ตรัสว่า

“จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุกฺติ ปาฏิภงฺขา

เมื่อจิตผ่องใสไม่เศร้าหมอง บุคคลพึงหวังสุคติได้”

ด้วยอานิสงส์ที่ท่านได้ระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้า มีพระพุทธรูปเจ้า
เป็นอารมณ์ ในกัปที่ ๓๑ แต่กัปนี้ ไม่เคยรู้จักทุกคติเลย คือ
ไม่เคยตกไปสู่อบายภูมิ ไม่เกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย และ
สัตว์เดียรัจฉาน ในกัปที่ ๒๗ ที่ผ่านมา ท่านได้เกิดเป็นพระเจ้า-
จักรพรรดิผู้สมบูรณ์ด้วยวรรณะ ๗ ประการทีเดียว

ในภพชาติสุดท้าย ในสมัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ของเรา ท่านเกิดในตระกูลสูง ที่มีความพร้อมพร้อมด้วยโภคทรัพย์-
สมบัติ พออายุได้ ๗ ขวบ บุญเก่าก็มาเตือนให้สอนตัวเองได้ว่า

สัญญาแห่งความเลื่อมใส

๔๕๘

สิ่งทั้งหลายในโลกล้วนไม่เป็นสาระ ไม่เป็นแก่นสาร เกิดความ
เบื่อหน่ายในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส จึงได้ออกบวช และใน
ขณะที่พระอุปัชฌาย์เอามิดโกนจรดที่ปลายผม พระรโหฬัญญิก
ก็ได้บรรลุลหรรณเป็นพระอรหันต์ทันที

ดังนั้น การเจริญพุทธานุสติจึงมีอานิสงส์มาก เป็นเหตุ
ให้บรรลุมรรคผลนิพพานตั้งแต่เยาว์วัย ถ้าหากใครระลึกถึง
พระพุทธรเจ้าเอาไว้ในใจอยู่เสมอ ใจจะผ่องใส ปิดประตูบาปภุมิ
ได้ ละโลกก็ไปสู่สุคติ เมื่อถึงคราวต้องมาเกิดในเมืองมนุษย์
จะเกิดในตระกูลที่ดี มีโภคทรัพย์สมบัติเพียบพร้อมบริบูรณ์

ดังนั้น การนึกถึงพระพุทธรเจ้าเป็นอารมณ์ จึงมีอานิสงส์
มาก มีผลอันไพบุลย์ ทำให้เรามีความสุข สดชื่น เบิกบาน
ผ่องใสขึ้นมาทันที เพราะฉะนั้น ให้หมั่นประคัปประคองใจให้
หยุดนิ่งให้ได้ทุกวัน เพื่อใจของเราจะได้สะอาด บริสุทธิ และ
เข้าถึงสันติสุขที่แท้จริงกันทุกๆ คน

๑๙

ต้นแบบแห่งความดี

บุคคลพึงเห็นโทษในการปฏิบัติผิดทาง
ควรศึกษาไตรสิกขา เพื่อละความดำริผิด
ควรศึกษาวิเวก และประพตวิเวกอันเป็นกิจของพระอริยเจ้า
บุคคลผู้ไม่มีความห่วงใยในกามทั้งหลาย
ย่อมข้ามโอฆะที่ข้ามได้โดยยาก

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๑

ปัจจุบันนี้คนส่วนใหญ่ยอมรับว่า การฝึกสมาธิไม่เพียงเป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียดเท่านั้น ยังช่วยบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บได้อีกด้วย อย่างเช่น ช่วยเหลือผู้ป่วยที่เป็นโรคหัวใจได้ ช่วยควบคุมอาการปวดศีรษะของคนที่เป็นโรคไมเกรน ช่วยลดความดันโลหิต ให้อยู่ในระดับที่เป็นปกติได้ ช่วยบรรเทาอาการปวดเรื้อรัง รวมไปถึงสามารถบำบัดรักษาโรคมะเร็งได้อีกด้วย

ในวงการแพทย์รวมถึงนักจิตวิทยา และพ่อค่านักธุรกิจ ในบริษัทใหญ่ๆ ทั่วโลก ได้เห็นข้อดีของการฝึกสมาธิ ที่ส่งผลให้ผู้คนมีชีวิตที่ดีขึ้น บุคลากรมีคุณภาพมากขึ้น ความเครียดและการกระทบกระทั่งลดลง การทำงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ชีวิตประจำวันมีความสุขเพิ่มขึ้นทุกๆ ที่งานก็มากเหมือนเดิมแต่ปัญหากลับลดลง การดำรงชีวิตรวมไปถึงสมาชิกในครอบครัว มีความอบอุ่นขึ้น ได้รับความผาสุกทั้งที่บ้านและที่ทำงาน ทั้งนี้เพราะสมาธิมีส่วนช่วยประสานช่องว่างแห่งความสุขให้เชื่อมต่อกัน ดังนั้นเราจึงควรหันมาใส่ใจในการฝึกสมาธิให้เพิ่มมากขึ้น

มีวาระแห่งพุทธภาษิตที่มาใน ดิสนเมตโดยยสูตร ว่า

“บุคคลพึงเห็นโทษในการปฏิบัติผิดทาง ควรศึกษา ไตรสิกขา เพื่อละความดำริผิด ควรศึกษาวิเวก และ

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๒

ประพจน์วิเวกอันเป็นกิจของพระอริยเจ้า บุคคลผู้ไม่มีความ ห่วงใยในกามทั้งหลาย ย่อมข้ามโอชะที่ข้ามได้โดยยาก”

การปฏิบัติผิตทาง ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงเคย
ผ่านมาแล้ว คือการทรมานร่างกาย และการทำตัวให้พัวพันกับ
เบญจกามคุณทั้งหลาย ทั้งสองอย่างนี้ไม่อาจทำให้พ้นทุกข์ได้
ท่านจึงหันมาปฏิบัติในทางสายกลาง ดำเนินตามหลักไตรสิกขา
คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ประพจน์วิเวกหลักเรือน เพื่อเจริญสมาธิ
ภาวนา จนกระทั่งสามารถล่วงพ้นจากโอชะ ข้ามกิเลสเครื่อง
ร้อยรัดทั้งหลายได้ เครื่องร้อยรัดอย่างหนึ่ง คือกาม เป็น
ปฏิบัติต่อสมาธิ

*พระพุทธองค์ทรงปรารภเรื่องนี้เพราะเหตุมาจากกุลบุตร
ชาวกรุงสาวัตถี ๕๐๐ คน ได้ออกบวชในสำนักพระบรมศาสดา
แต่เนื่องจากยังเป็นผู้ใหม่อยู่ อินทรีย์ยังอ่อน จึงมีกามวิตก คือ
ความตรึกในเรื่องกาม พระบรมศาสดาจึงทรงรับสั่งให้
พระอานนท์เถระ ไปนิมนต์ภิกษุเหล่านั้นมาประชุมพร้อมกัน
แล้วมีพระพุทธดำรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การที่พวกเธอปล่อย
ให้กิเลสครอบงำใจเช่นนี้ ไม่สมควรเลย แม้แต่บัณฑิตในกาลก่อน

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๓

ยังข่มกิเลสไว้ได้ จนได้บรรลุถึงขั้นปัจเจกโพธิญาณ” ครั้นตรัส
ดังนี้แล้ว จึงทรงแสดงเรื่องในอดีตว่า

ในครั้งที่พระตถาคตเสวยพระชาติเป็นช่างปั้นหม้อ ได้
ยังชีพด้วยการปั้นหม้อขายเลี้ยงบุตรและภรรยา ครั้นนั้นได้มี
กษัตริย์พระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่า เนมิราช ในมิลลาราชธานี
เข้าวันหนึ่ง เมื่อทำวเธอเสวยเสร็จแล้ว ก็เสด็จออกประทับที่
ช่องพระกาล ได้แลเห็นเหยี่ยวตัวหนึ่ง คาบชิ้นเนื้อบินขึ้นไป
ในอากาศ ขณะนั้น มีหมู่สกุณชาติทั้งกาและนกตะกุ่ม รุมกัน
แย่งชิ้นเนื้อนั้นไปจากเหยี่ยว เหยี่ยวถูกรุมจิกตีได้รับความเจ็บปวด
จึงต้องปล่อยชิ้นเนื้อไปด้วยความอาลัยอาวรณ์

พระเจ้าเนมิราชทรงเห็นอาการเช่นนี้ จึงทรงดำริว่า
กามคุณทั้งหลายเปรียบเหมือนกับชิ้นเนื้อ ย่อมนำความทุกข์
มาให้แก่ผู้ที่ติดข้องอยู่ ส่วนตัวเรายังมีบิรवारเป็นเครื่องข้อง
มีเบญจกามคุณล้อมรอบ แวดล้อมด้วยหญิงงามหมื่นหกพันนาง
ควรที่เราจะละกามคุณเสีย แล้วแสวงหาสุขที่ประเสริฐยิ่งกว่า
เมื่อทรงดำริอย่างนี้ ก็ทรงพิจารณาไตรลักษณ์ญาณ เจริญวิปัสสนา
ก็ได้สำเร็จปัจเจกโพธิญาณ ณ ที่ตรงนั่นเอง

พระลัมมาลัมพุทเธ้ายังทรงตรัสเล่าเรื่องต่อไปว่า ยังมี
กษัตริย์อีกพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า ทุมมุขะ ในกบิลนคร

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๔

อยู่มาวันหนึ่ง พระองค์เสวยพระกระยาหารในเวลาเช้าแล้ว ก็เสด็จออกประทับในระหว่างท่ามกลางขุนนาง ทรงทอดพระเนตรลอดช่องพระแสง ได้แลเห็นคนเลี้ยงโคเปิดประตูคอก ปล่อยให้โคออกไปเที่ยวหากิน โคตัวผู้เมื่อออกจากคอกแล้ว ได้พากันวิ่งตามนางโคตัวหนึ่ง และได้เกิดขวิดกันขึ้นจนไล่ทะลักล้มตายลง

เมื่อพระเจ้าทুমมุขะได้ทอดพระเนตรเห็น จึงทรงดำริว่า แม้แต่เหล่าสัตว์เดียรัจฉานก็เกิดทุกข์ใหญ่เพราะอาศัยกามเป็นเหตุ เหมือนกับโคตัวผู้ที่ตายนั่นเป็นตัวอย่าง ตัวเราควรจะหาอุบายเครื่องละกิเลสกามเสีย จึงจะเป็นการดี ครั้นดำริอย่างนี้ ก็พิจารณาไตรลักษณ์ญาณ เจริญวิปัสสนา ก็ได้สำเร็จปัจเจกพุทธญาณ เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าในทันที

ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง เมื่อยามเช้าพระปัจเจกพุทธเจ้าเสด็จออกจากเจ็อมเขานันทมูลกะ ได้ชำระพระโอษฐ์ และสรองสนานพระวรกายในสระอนินดาต แล้วเสด็จขึ้นประทับยืนห่มจีวรอยู่บนพื้นมโนศิลา ทรงครองจีวรและถือบาตร หะาะไปลงในที่ใกล้หมู่บ้านตำบลหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้กับประตูเมืองพาราณสี เสด็จดำเนินเข้าไปนิมิตบาตภายในราชธานี

นายช่างหม้อคนที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น เห็นแล้วเกิดศรัทธา จึงถวายภัตตาหารด้วยความเคารพ เมื่อพระปัจเจกพุทธเจ้า

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๕

ฉันเสร็จแล้ว นายช่างหม้อจึงกล่าวว่า “การบรรพชาของท่าน ผู้ประเสริฐดั่งดงามยิ่งนัก อินทรีย์ของท่านก็ผ่องใส ผิวพรรณของท่านก็หาที่เปรียบมิได้ ท่านผู้มีอินทรีย์สงบสำรวมได้เห็น เหตุประการใด จึงได้พากันออกบรรพชา”

พระปัจเจกพุทธเจ้าองค์แรกตรัสว่า “เราได้เห็นนกการุณ กันจิกตีเหยี่ยวตัวหนึ่งซึ่งคาบชิ้นเนื้อบินไป เพราะอาคัยความทุกข์ที่เกิดจากแย่งชิงชิ้นเนื้อนั้นเป็นเหตุ เราจึงได้ออกบรรพชา” พระปัจเจกพุทธเจ้าอีกองค์หนึ่งตรัสว่า “เราได้เห็นโคผู้ตัวหนึ่ง อยู่ในระหว่างฝูงโค ที่มีร่างกายกำยำ มีกำลังมาก ได้ขวิดโคผู้ตัวหนึ่งให้ถึงแก่ความตาย เพราะความรักใคร่ในนางโคเป็นเหตุ เมื่อเราได้เห็นจึงได้ออกบรรพชา”

เมื่อช่างหม้อได้ฟังพระคาถาแห่งพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว ก็เกิดความเบื่อหน่ายในชีวิตการครองเรือนไปหลายวัน ครั้นอยู่มา วันหนึ่ง เมื่อบริโภคอาหารเช้าแล้ว จึงเรียกภรรยามาเล่าเรื่อง ให้ฟังว่า “พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย แต่เดิมท่านทรง สมบูรณ์พร้อมในมนุษย์สมบัติ แต่ท่านได้สละราชสมบัติออก บรรพชา ส่วนตัวเราเป็นเพียงคนใช้แรงงาน หาเลี้ยงชีพด้วยการปั้นหม้อขายเท่านั้น เราไม่ควรจะยินดีด้วยฆราวาสวิสัยเลย ขอเธอจงเลี้ยงดูบุตรและดูบ้านเถิด ฉันจะออกบวช”

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๖

เมื่อภรรยาได้ฟังถ้อยคำของสามีแล้วจึงกล่าวว่า “ถึงข้าพเจ้าก็ไม่ปรารถนาจะอยู่ครองเรือนอีกต่อไป” ครั้นกล่าวอย่างนี้กับสามีแล้ว จึงนั่งลักครู่ แล้วกล่าวต่อไปว่า “เมื่อท่านไม่อยู่ จากนั้นไปก็ไม่มีผู้สั่งสอนข้าพเจ้าอีก เพราะฉะนั้นเมื่อข้าพเจ้าพ้นจากการปกครองของท่านแล้ว จะต้องอยู่คนเดียว เหมือนกับนางนกซึ่งอยู่เหงาหงอยตามลำพัง” เมื่อสามีได้ฟังดังนั้นก็ไม่ว่าอย่างไร ส่วนภรณยานั้นปรารถนาจะบวช จึงคิดจะลวงสามีซึ่งบวชเสียก่อน จึงบอกว่า “ข้าพเจ้าจะไปที่ทำน้ำขอให้ท่านดูบุตรด้วย” ว่าแล้วก็ถือเอาหมอน้ำทำเป็นจะไปตักน้ำ แล้วก็หนีไปบวชอยู่ในสำนักของดาบลิณี

ฝ่ายสามีจำเป็นต้องอยู่เลี้ยงดูลูก จนกระทั่งเติบโตพอที่จะเลี้ยงตัวเองได้แล้ว จึงนำลูกไปฝากไว้กับหมู่ญาติ แล้วก็ออกบวชเป็นฤาษีอยู่ในที่ใกล้เมืองพาราณสี ทั้งสองได้ตั้งใจประพฤติพรหมจรรย์จนได้ฌานสมบัติ พอหมดอายุขัยในภพชาตินั้น ก็ไปสู่สุคติภูมิตามกุศลกรรมที่สั่งสมไว้ดีแล้ว

เราจะสังเกตเห็นว่า การประพฤติพรหมจรรย์ นอกจากจะทำให้เราได้รับความสุขที่ยิ่งกว่าเบญจกามคุณทั้งหลายแล้วยังเป็นเหตุให้ได้บรรลุฌานสมบัติ สามารถรอดพ้นจากทุกข์ไปสู่สุคติภูมิ และได้บรรลุมรรคผลนิพพานในที่สุดอีกด้วย

ต้นแบบแห่งความดี

๔๖๓

การรู้จักจับแง่คิดจากสภาพแวดล้อมใกล้ตัว นับเป็นความชาญฉลาดในการดำรงชีวิต เหมือนดังเรื่องที่หลวงพ่อนำมาเล่าเมื่อสักครู่นี้ ต้องถือว่า “เพียงแค่นี้ ก็เป็นครูเราได้” ในขณะที่เราทำมาหากินอยู่ที่นี่ จะต้องรู้จักช่างสังเกต โดยเฉพาะสังเกตเห็นความไม่เที่ยงของสังขารร่างกาย หลวงพ่อยากให้ทุกท่านตระหนักเสมอว่า สังขารแม้โรยรา แต่บารมีต้องแก้รอบอายุขัยแก่ลง บารมีต้องแก้ตาม เราจะต้องสั่งสมบุญ เพิ่มเติมบุญบารมีให้สมกับอายุขัยที่แก่ลงไปเรื่อยๆ

การเจริญสมาธิภาวนา เป็นทางมาแห่งการเพิ่มเติมบุญบารมี เป็นยาวิเศษที่รักษาโรคทางใจ กระทั่งรักษาชีวิตให้รอดพ้นจากทุกข์ภัยในสังสารวัฏ นำพาไปสู่อายตณนิพพาน ดังนั้นควรที่เราทุกคนจะต้องขยันเจริญสมาธิภาวนากันให้มาก เพื่อความสุขสมหวังในชีวิตของพวกเราทุกๆ คน

เว ส า ร ั ช ช ั ธ ร ร ม ๔

พระพิชิตมารผู้ถึงที่สุดโลก ทรงทำโลกทั้งหลาย ให้อินดี
ด้วยพระรัศมี พระองค์ยังดอกปทุม คือ เวไนยสัตว์ให้บานด้วย
พระคำรัส ทรงสมบรูณ์ด้วยเวสาร์ชธรรม ๔ เป็นอุดมบุรุษ
ละความกลัวและความยินดีได้เด็ดขาด ทรงถึงธรรมอันเกษม
องอาจกล้าหาญ พระผู้เลิศในโลก ทรงปฎิญาณซึ่งฐานะของ
ผู้องอาจและพุทธภูมิทั้งสิ้น ไม่มีใครจะทักท้วงได้ ในฐานะไหน ๆ

วารสารฯ ชชธรรม ๔

๔๓๐

ธรรมกายเป็นกายตรัสรู้ธรรมที่เป็นเป้าหมายชีวิตของ
ทุกๆ คนในโลก การที่จะปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมกายได้ ต้องเริ่ม
จากการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใสอยู่เป็น
ประจำ เมื่อหยุดนิ่งได้ถูกส่วน ในไม่ช้าก็จะเข้าถึงธรรมกายได้
แล้วชีวิตเราจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีความสุข
เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต และเรายัง
สามารถอาศัยธรรมกาย ขจัดกิเลสอาสวะให้หมดสิ้นจากใจ
ไปสู่อายตณนิพพานได้

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน ขุททกนิกาย อปาทาน ว่า

“พระพิชิตมารผู้ถึงที่สุดโลก ทรงทำโลกทั้งหลาย ให้
ยินดีด้วยพระรัศมี พระองค์ยังดอกปทุม คือ เวไนยสัตว์ให้บาน
ด้วยพระคำรัส ทรงสมบุญด้วยวารสารชชธรรม ๔ เป็น
อุดมบุรุษ ละความกลัวและความยินดีได้เด็ดขาด ทรงถึง
ธรรมอันเกษม องอาจกล้าหาญ พระผู้เลิศในโลก ทรงปฏิญาณ
ซึ่งฐานะของผู้อองอาจและพุทธภูมิทั้งสิ้น ไม่มีใครจะหักท้วงได้
ในฐานะไหนๆ เมื่อพระพุทธเจ้าผู้คงที่พระองค์นั้นบันลือสีหนาท
ย่อมไม่มีเทวดา มนุษย์ หรือพรหมบันลือสีหนาทตอบได้
พระพุทธเจ้าผู้แก้แค้นในบริษัท ทรงแสดงธรรมอันประเสริฐ
ช่วยมนุษย์พร้อมทั้งเทวดาให้ข้ามวัฏสงสาร”

เวสารัชชธรรม ๔

๔๗๑

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าของเรา ทรงเป็นผู้เลิศกว่าใครๆ ในภพทั้งสาม ในวันนี้หลวงพ่จะอธิบายคุณธรรมที่สำคัญประการหนึ่ง ที่เรียกว่า เวสารัชชธรรม ซึ่งเป็นคุณธรรมเฉพาะของพระลัมมาลัมพุทเธเจ้าเท่านั้น เพราะเหตุที่พระบรมศาสดาทรงสมบุรณ์ด้วยเวสารัชชธรรม ๔ ประการ พระองค์จึงเป็นผู้องอาจ ไม่ครั่นคร้าม มีความกล้ากล้า อาจหาญในท่ามกลางพุทธบริษัท เป็นที่กราบไหว้ของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย

*เวสารัชชธรรม ๔ ประการนี้ เกิดจากการที่บุตรของสุนัขขัตตลิลฉวีได้กล่าวตู่พระลัมมาลัมพุทเธเจ้า แล้วพระสารีบุตรได้ยืนการตู่ขึ้นว่า ธรรมอันยิ่งของมนุษย์ที่เป็นญาณทัสสนะอันวิเศษ พอแก่ความเป็นอริยะของพระพุทเธเจ้าไม่มี พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงแสดงธรรมที่ประมวลด้วยความตรึก ที่ไตร่ตรองด้วยการคาดคิดเอาเอง แต่ธรรมที่พระองค์ทรงแสดงเพื่อประโยชน์ใด ธรรมนั้นไม่ได้เป็นไป เพื่อความสิ้นทุกข์โดยชอบแก่ผู้ปฏิบัติตาม พระสารีบุตรจึงนำเรื่องนั้นมากราบทูลให้พระพุทเธองค์ทราบ

เวสารัชชธรรม ๔

๔๗๒

พระบรมศาสดาจึงตรัสกับพระสารีบุตรว่า “สารีบุตร ตถาคตประกอบด้วยเวสารัชชธรรม คือธรรมที่ทำให้เกิดความแก่ล้าลง จึงปฏิญาณฐานะของผู้องอาจ บั่นลือสีหนาท ในบริษัท ยังพรหมจักรให้เป็นไป เวสารัชชธรรมของตถาคตนี้มี ๔ ประการ สารีบุตร เราไม่เห็นเหตุนี้ว่า สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลก ที่จกั๊กท้วงเราว่า ท่านไม่ควร ปฏิญาณตน ว่าเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ธรรมเหล่านี้ท่านยังไม่ได้ ตรัสรู้แล้ว ดูก่อนสารีบุตร เมื่อไม่เห็นเหตุนี้ เราก็เป็นผู้ถึงความ ปลอดภัย ถึงความไม่มีภัย ถึงความเป็นผู้แก่ล้าลง”

สรุปย่อๆ ก็หมายถึงว่า พระองค์ทรงปฏิญาณว่า เป็น พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ตรัสรู้แล้วเองโดยชอบจริง บาลีเรียกว่า สัมมาสัมพุทธปฏิญาณ ส่วนพระสาวกก็ไม่เชื่อว่าเป็นสัมมาสัมพุทธะ นักบวชเหล่าอื่นก็ไม่มีใครที่บรรลुพระสัพพัญญุตญาณเหมือน พระองค์ ในโลกนี้ไม่มีใครจะมายิ่งกว่า เสมอเหมือนก็ไม่มี พระองค์ทรงเป็นเยี่ยมที่สุด คือเยี่ยมด้วยโลกุตตรธรรมอันเลิศ แม้ในส่วนที่เป็นโลกียะก็เป็นเยี่ยม

ในสมัยที่พระมหาบุรุษประสูติ หมื่นโลกธาตูก็ห้วนไหว เทวดาในหมื่นโลกธาตุ พากันมาประชุมในมณฑลจักรวาล พิณที่ ชิงสาย กลองที่ชิงหนั่ง ไม่มีใครประโคม ก็ประโคมขึ้นเอง ป้อม

เวสารัชชธรรม ๔

๔๓๓

และที่กักขังเป็นต้น ของพวกมนุษย์ ได้พังเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย คนป่วยก็หาย คนตาบอดโดยกำเนิดก็มองเห็น คนหูหนวกโดยกำเนิดได้ยินเสียง คนพิการเดินไม่ได้ก็เดินได้ คนที่ไม่สติ ก็มีจิตใจตั้งมั่น เรือที่แล่นไปต่างประเทศก็ถึงท่าโดยสะดวก พวกมิเวร ก็ได้มีเมตตาจิตต่อกัน ไฟในอเวจีมหานรกดับชั่วคราว แสงสว่างในโลกกัณตนรกก็เกิดขึ้น ไม้ดอกไม้ผลก็ออกดอกออกผล เหมือนโลกธาตุ ได้มีธงดอกไม้เป็นอันเดียวกัน นี่คืออานุภาพของพระบรมโพธิสัตว์ผู้จะมาตรัสรู้ธรรม

เวสารัชชธรรมข้อที่ ๒ ทรงกล่าวไว้ว่า “สารีบุตร เราไม่เห็นเหตุนี้ว่า สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกที่จักหักทวงเราโดยสธรรมในข้อว่า ท่านปฎิญาณตนว่าเป็นพระชินาสพ อาสวะเหล่านี้ของท่านยังไม่สิ้นไป ดูก่อนสารีบุตร เมื่อไม่เห็นเหตุนี้ เราก็คือผู้ถึงความปลอดภัย ถึงความไม่มีภัย ถึงความเป็นผู้แก่แล้วกล้าอยู่” หมายถึงว่า พระองค์ทรงปฎิญาณ ความเป็นชินาสพอรหันต์จริง ชินาสพหมายถึงผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว ไม่มีกิเลสอาสวะอันใดที่พระองค์จะละไม่ได้อีกต่อไป

ในโลกนี้มีผู้ปฎิญาณว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์มากมาย หวังว่าการปฎิญาณของตัวเองจะเป็นทางมาแห่งลาภสักการะหรือชื่อเสียง เหมือนเจ้าลัทธิทั้ง ๖ ที่ปฎิญาณว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์

เวสารัชชธรรม ๔

๔๗๔

แต่ครั้งเศรษฐีให้เหาะไปเอาบาตรไม้จันทน์ที่ห้อยอยู่บนยอดไม้ ด้วยตัวเอง เจ้าลัทธิเหล่านนั้นก็ทำไม่ได้

นอกจากนี้ยังมีพระพาหิยะ ก่อนที่ท่านจะมาพบพระ-
ลัมมัลลัมพุทฺธเจ้า ก็หลงตัวเองว่า เป็นพระอรหันต์ ได้รับการ
ยกย่องจากพวกชาวบ้าน เพราะไม่นุ่งห่มผ้า แต่ครั้งถูกเตือนสติ
จากมหาพรหมผู้เคยเป็นสหายเก่า ก็เลิกทิฐิขึ้นเสีย รีบมา
เข้าเฝ้าพระพุทธองค์เพื่อฟังธรรม ในที่สุดท่านก็ได้บรรลุธรรม
เป็นพระอรหันต์ เพราะมีพยานยืนยันการตรัสรู้ธรรมเป็น
พระอรหันต์กันมากมายนี้แหละ พระองค์จึงทรงบัญญัติว่า
เป็นพระชีณาสพจริง บาลีเรียกว่า ชีณาสวปฏิญญา

เวสารัชชธรรมข้อที่ ๓ ทรงกล่าวไว้ว่า “สารีบุตร เรา
ไม่เห็นเหตุนี้ว่า สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ
ในโลก ที่จักหักท้วงเราว่า ท่านกล่าวธรรมเหล่าใดว่าทำอันตราย
ธรรมเหล่านั้นไม่อาจทำอันตรายแก่ผู้ช้องเสพได้จริง ดูก่อน
สารีบุตร เมื่อไม่เห็นเหตุนี้ เราก็เป็นผู้ถึงความปลอดภัย
ถึงความไม่มีภัย ถึงความเป็นผู้แก่ล้าวกล้า” หมายความว่า
ถ้าหากใครปฏิบัติตามธรรมที่พระองค์ตรัสสอนเอาไว้ นอกจาก
จะไม่เป็นอันตราย ไม่นำพาไปสู่อบายแล้ว ยังยกใจผู้ปฏิบัติให้ไป
สู่สวรรค์และนิพพาน ส่วนบาปกรรมใดๆ ที่มีโทษ แล้วพระองค์

เวสารัชชธรรม ๔

๔๓๕

ทรงห้าม ถ้าใครขึ้นไปทำก็จะได้รับทุกข์รับโทษจริง จะมีทุกข์หนักในอบาย คำปฏิญญานี้เรียกว่า อันตรายิกธรรมวาตะ

ประการสุดท้าย พระองค์ทรงบัญญัติว่า “สารีบุตร เราไม่เห็นเหตุนี้ว่า สมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใครๆ ในโลกที่จะชักท้วงเราว่า ท่านแสดงธรรมเพื่อประโยชน์อย่างใด ประโยชน์อย่างนั้นไม่เป็นทางสิ้นทุกข์โดยชอบแก่คนผู้ทำตาม” หมายความว่า พระองค์ทรงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์อย่างใด ประโยชน์อย่างนั้น เป็นทางนำผู้ทำตามให้ถึงความสิ้นทุกข์โดยชอบจริงไม่ใช่ยิ่งเพิ่มทุกข์แก่ผู้ปฏิบัติ แต่ยังปฏิบัติตามหลักพุทธวิธี ผู้ที่มีทุกข์มากก็ทุกข์น้อย มีทุกข์น้อยก็หมดทุกข์ สุขน้อยก็สุขมาก ที่สุขมากอยู่แล้ว ก็สุขยิ่งๆ ขึ้นไป ใครมีกิเลสมาก ครั้นนำธรรมะของพระองค์ไปปฏิบัติ กิเลสอาสวะก็เบาบางลง หรือแม้ไม่ได้บรรลุธรรมอะไรในภพชาตินี้ การได้ฟังธรรมหรือได้ปฏิบัติตามที่พระองค์ทรงสอนนั้น ก็จะเป็นอุปนิสัยปัจจัยติดตัวไปข้ามภพข้ามชาติ คำสอนของบรมศาสดานั้น เป็นไปเพื่อความหลุดพ้นจากทุกข์อย่างแท้จริง ทรงยืนยันชัดเจนจึงเรียกว่า นิยานิก-ธรรมเทศนา

คุณธรรมทั้ง ๔ ประการ ที่หลวงพ่อดำนำมาอธิบายนี้เป็นสิ่งที่บังเกิดขึ้นได้ยากกับบุคคลทั่วไปในโลก เพราะต้องอาศัย

เวสารัชชธรรม ๔

๔๓๖

การสร้างบารมี ชนิดเอาชีวิตเป็นเดิมพันมาหลายภพหลายชาติ และก็ต้องปรารถนาพุทธภูมิเท่านั้น เพราะฉะนั้นให้ทุกท่านได้ภาคภูมิใจที่เราได้เกิดมาเป็นมนุษย์ มาพบพระพุทธศาสนา ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นสัมมาสัมพุทธะ เป็นพระอรหันต์ขีณาสพ พระพุทธวจนะก็เป็นนิยยานิกรรมที่จะนำเราให้หลุดพ้นจากทุกข์พบสุขแท้จริง ฉะนั้นให้หมั่นปฏิบัติธรรม เพราะทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเข้าถึงธรรม ดังนั้นให้ขยันทำใจให้หยุดนิ่ง จะได้เป็นพยานยืนยันการตรัสรู้ธรรมของพระพุทธเจ้ากันทุกคน

นักสร้างบารมี
พันธุ์อาชาไนย

บุรุษอาชาไนยหาได้ยากในโลก เพราะว่า บุรุษอาชาไนยนั้น
ย่อมไม่เกิดในสถานที่ทั่วไป บุรุษอาชาไนยนั้น เป็นนักปราชญ์
หากเกิดในตระกูลใด ตระกูลนั้น ย่อมถึงความสุข

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๓๕

พระบรมโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลาย ได้สร้างบารมีอย่างเอา
ชีวิตเป็นเดิมพัน ไม่เคยย่อท้อ ตลอดเวลาสี่สองไชยกับอีก
แสนมหากัป ที่ท่านได้ฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อจะยกตนและสรรพสัตว์
ให้ข้ามพ้นจากห้วงทุกข์แห่งสังสารวัฏ แล้วในที่สุดท่านก็สมหวัง
ได้ตรัสรู้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นที่พึ่งของมนุษย์
และเทวาทั้งหลาย

พวกเราทั้งหลายขณะนี้ กำลังอยู่ระหว่างการสร้างบารมี
ยังต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย แต่นั่นเป็นเพียง
เครื่องทดสอบกำลังใจของนักสร้างบารมี ที่จะแปรเปลี่ยนเป็น
บุญบารมีแก่เรา

การเจริญสมาธิภาวนาหมั่นทำใจให้ใสๆ อยู่เสมอ เป็นสิ่ง
สำคัญที่จะช่วยประคับประคอง ให้เส้นทางแห่งการสร้างบารมี
ของเราไปได้ตลอดรอดฝั่ง ทำให้ชีวิตปลอดภัย และมีชัยชนะ ไป
ทุกภพทุกชาติ จนกว่าจะถึงที่สุดแห่งธรรม

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ทุลโล ปุริสาชฌโย	น โส สพุพตถ ชายติ
ยตถ โส ชายติ ธีโร	ตํ กุลํ สุขเมตติ

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๘๐

**บุรุษอาชาไนยหาได้ยากในโลก เพราะว่าเป็นบุรุษอาชาไนย
ย่อมไม่เกิดในสถานที่ทั่วไป บุรุษอาชาไนยนั้น เป็นนักปราชญ์
หากเกิดในตระกูลใด ตระกูลนั้น ย่อมถึงความสุข”**

คำว่า อาชาไนย หมายถึงผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมตน
มาอย่างดีแล้ว มีเชี่ยวชาญรอบรู้ มีสติปัญญาแจ่มใส เข้าใจชีวิต
และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างฉับพลัน ถ้าถือกำเนิด
เป็นสัตว์เดียรัจฉาน ก็ไม่ต้องถูกเขี่ยย่นตี สามารถรับรู้คำสั่งได้
อย่างรวดเร็ว ถ้าอยู่ในป่าใหญ่จะเป็นจำฝูง เป็นผู้นำของสัตว์
ทั้งหลายผู้เป็นบริวาร เป็นสัตว์ประเสริฐ ที่พร้อมต่อการทำงาน
ตลอดเวลา

ถ้าหากได้ถือกำเนิดเป็นมนุษย์ ท่านเรียกว่าบุรุษอาชาไนย
เป็นบุคคลที่กำเนิดขึ้นมา เพื่อสร้างสันติสุขให้บังเกิดขึ้นแก่โลก
เหมือนดังพระบรมโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลาย ท่านเป็นบุคคลที่หาได้ยาก
ในโลก เมื่อเกิดในตระกูลใด ก็นำพาความเจริญรุ่งเรืองมา
สู่ตระกูลนั้น แล้วยังรวมไปถึงหมู่บ้าน ประเทศชาติ และคน
ทั้งโลกอีกด้วย โดยเฉพาะเมื่อได้ตรัสรู้แล้ว ก็นำความสว่างไสว
มาสู่จิตใจของมนุษย์ และเทวทั้งหลาย ให้ได้เข้าถึงสันติสุข
ภายใน ได้บรรลุธรรมาภิสมัยกันนับไม่ถ้วน พระโพธิสัตว์จึงได้
ชื่อว่า เป็นยอดของบุคคลอาชาไนยทั้งหลาย

*เมื่อกล่าวถึงบุรุษอาชาไนยแล้ว มีอุปมาระหว่างม้าอาชาไนยกับบุรุษอาชาไนย ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า ตุก่อนภิกษุทั้งหลาย ม้าอาชาไนยตัวเจริญ ๔ จำพวก มีปรากฏอยู่ในโลก ๔ อย่าง คือ ม้าอาชาไนย พอเห็นเงาปฏักเข้า ก็สลด ถึงความสังเวช สอนตัวเองว่า วันนี้นายสารถิผู้ฝึกม้า จักให้เราทำเหตุอะไรหนอ เราจักตอบแทนบุญคุณนายสารถิ ให้เต็มกำลังความสามารถ ว่าแล้วก็รีบวิ่งออกมาหานายสารถิ เตรียมพร้อมที่จะรับฟังคำสั่ง พร้อมจะไฉนทะยานออกไปทำภารกิจทันที

ม้าอาชาไนยประเภทที่ ๒ เห็นเงาปฏักแล้ว ก็ยังไม่สลดสังเวช ยืนนิ่งๆ ตามปกติเหมือนไม่รับรู้คำสั่ง แต่เมื่อถูกปฏักแทงที่ขมขนจึงสลด ถึงความสังเวชว่า วันนี้นายสารถิผู้ฝึกม้า จักให้เราทำเหตุอะไรหนอ เราจักตอบแทนบุญคุณนายของเรา

ม้าอาชาไนยประเภทที่ ๓ เห็นเงาปฏักแล้ว ถูกแทงด้วยปฏักที่ขมขน ก็ยังไม่สลดสังเวช แต่เมื่อถูกปฏักแทงถูกผิวหนังจึงค่อยนึกขึ้นได้ พร้อมทั้งจะทำตามที่นายสารถิบอกทุกอย่าง

ม้าอาชาไนยประเภทที่ ๔ คือ เมื่อได้เห็นเงาปฏักก็ไม่สลดสังเวช แม้ถูกปฏักแทงที่ขมขนก็ไม่สะทกสะท้าน แม้ถูกแทงถึง

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๘๒

ผิวหนังก็ยังไม่สะดุ้ง แต่เมื่อถูกแทงถึงกระดูก จึงยอมให้นายสารถี
ได้ฝึกได้ใช้งาน

บุรุษอาชาไนยในโลกนี้ ก็มีอยู่ ๔ จำพวก เหมือนม้า-
อาชาไนย คือ บุรุษอาชาไนยประเภทที่ ๑ เป็นผู้มีบุญ
มีปัญญามาก พอได้ฟังว่า ในบ้านหรือในตำบลโน้น มีหญิงหรือ
ชายถึงความทุกข์ หรือทำกาลกิริยา ก็เกิดความสลดสังเวชใจว่า
สังขารร่างกายไม่เที่ยงหนอ จึงเริ่มตั้งความเพียร เพื่อจะหลุดพ้น
จากการเกิดการตายให้ได้ ครั้นได้ฟังคำสอนจากพระบรมศาสดา
แล้ว ก็บรรลุธรรมอันเกษมจากโยคะ หลุดพ้นจากความทุกข์
ทรมานในสังสารวัฏได้

บุรุษอาชาไนยประเภทที่ ๒ แม้ได้ฟังว่า ชายหรือหญิง
ในบ้านหลังโน้น ได้ประสบความทุกข์ทรมานแสนสาหัส เพราะ
เจ็บไข้ได้ป่วย และตายลงในที่สุด ก็ไม่รู้สึกลดสังเวชใจอะไร
เพราะถือว่าเป็นเรื่องไกลตัว ต่อมาได้เห็นหญิงหรือชายผู้ถึง
ความทุกข์ปางตาย และกลั้มตายลงในที่สุด จึงเกิดความสลด
สังเวชใจ แล้วเริ่มตั้งความเพียรอย่างเด็ดเดี่ยว มุ่งมั่นที่จะทำ
พระนิพพานให้แจ้ง ในที่สุดก็สมปรารถนา ได้บรรลุธรรมมาภิสมัย

บุรุษอาชาไนยประเภทที่ ๓ คือ ไม่ได้ฟังว่าในหมู่บ้าน
หรือตำบลโน้น มีหญิงหรือชายถึงความทุกข์ หรือทำกาลกิริยา

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๘๓

สิ้นชีวิตลง และก็ไม่ได้เห็นชายหญิงที่ประสบความทุกข์เห็นปานนั้น แต่หมู่ญาติหรือบุคคลอันเป็นที่รักได้ประสบความทุกข์ หรือได้ตายจากไป เขาจึงลี้ภัยในความพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก และเห็นความไม่เที่ยงของสังขารร่างกาย รู้ว่าความตายนี้จะต้องบังเกิดขึ้นกับตัว ไม่วันใดก็วันหนึ่งอย่างแน่นอน จึงตั้งใจเจริญสมาธิภาวนา เพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง

บุรุษอาชาไนยประเภทที่ ๔ คือ ทั้งไม่ได้ยินด้วยหู ไม่ได้เห็นด้วยตา และเหตุการณ์อันน่าเศร้าสลดก็ไม่บังเกิดขึ้นกับหมู่ญาติ แต่ตนเองประสบกับความทุกข์เวทนาทางกาย ได้เจอกับโรคภัยต่างๆ ที่มากลุ่มรุมร่างกาย แทบจะเอาชีวิตไม่รอด จึงเริ่มได้คิดถึงความไม่เที่ยงของสังขาร แล้วก็ตั้งสติ ทำให้หยุดนิ่งเพื่อเข้าถึงธรรมภายใน จะได้เป็นผู้มีสุคติสวรรค์ และนิพพานเป็นที่ไป

บุคคลทั้ง ๔ ประเภทนี้ พระลัมมะลัมพุทฺธเจ้าทรงเรียกว่าบุรุษอาชาไนย คำว่าบุรุษในที่นี้ มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นชายอย่างเดียว แต่หมายเอาใครก็ได้ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วมีใจรักในการฝึกหัดขัดเกลาตัวเอง จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ เป็นหญิงหรือชาย ก็สามารถเป็นบุรุษอาชาไนยได้เหมือนกัน

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๘๔

เพราะฉะนั้น ทุกคนสามารถที่จะฝึกฝนตนเอง เพื่อก้าวขึ้นสู่ความเป็นบุรุษอาชาไนยได้ทุกคน เพราะพวกเราเป็นนักสร้างบารมี ผู้ที่ได้โอกาสมาสร้างบุญบารมีกันอย่างยิ่งยวด หลายท่านได้ประพาสดินเปรียบประดุจดังบุรุษอาชาไนยประเภทที่ ๑ ผู้สามารถตกเตือนตนเองได้ ไม่ต้องรอให้ใครต้องมาชี้แนะ มาว่ากล่าว พอได้มารู้ความเป็นจริงของชีวิตว่า เราเกิดมาสร้างบารมีแล้ว ก็ทุ่มเทชีวิตจิตใจ สร้างบารมีกันอย่างเต็มที่ โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก สามารถสั่งสอนตนเองได้ ไม่ประมาท และยังสามารถเป็นผู้นำบุญยอดกัลยาณมิตร ช่วยแนะนำสั่งสอนชาวโลกอีกด้วย

สำหรับบางท่านแม้ว่า อาจจะยังอยู่ในประเภทที่ ๒ ที่ ๓ หรือที่ ๔ ก็ตาม แต่ว่าทุกคนก็มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเอง จนกระทั่งสามารถเป็นบุรุษอาชาไนย ที่พร้อมจะสร้างบารมีดังเช่นพระบรมโพธิสัตว์ ผู้มีกำลังใจไม่สิ้นสุด สร้างบารมีกันไปทุกภพทุกชาติ เป็นยอดนักสร้างบารมี เป็นพันธุ์ตะวัน เป็นอภาลิโก ไม่จำกัดด้วยกาลเวลา หรือไร้กาลเวลา ที่ภพชาติไม่อาจมาขวางกั้นการสร้างบารมีของเราได้ แล้วที่การจะเป็นนักสร้างบารมีพันธุ์ตะวัน ผู้ไม่เคยเบื่อหน่ายในการส่องแสง ไม่เคยว่างเว้นจากการสร้างบารมีอย่างนี้ได้ ก็ต้องหมั่นสอนตนเอง และเตือนตนเองบ่อยๆ

นักสร้างบารมีพันธุ์อาชาไนย

๔๘๕

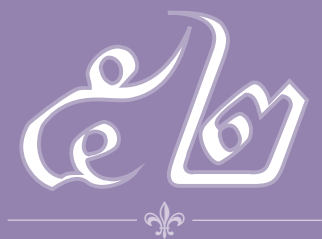
เราจะรู้ว่าเป็นนักสร้างบารมีพันธุ์ตะวัน พันธุ์อาชาไนยหรือไม่ สังเกตดูง่ายๆ คือ ในขณะที่คนอื่นกำลังหลับใหลอยู่ด้วยความไม่รู้ กำลังหลงเพลิดเพลินไปกับเรื่องโลกๆ ที่ไร้สาระ แต่เราเป็นผู้ตื่นตัวในการสร้างบารมีอยู่เสมอ โดยไม่เห็นแก่ความสนุกสนานเพลิดเพลินในโลกนี้ ซึ่งเขาก็ให้เวลาให้โอกาสเรามาเกิดเป็นมนุษย์ เพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น ไม่ถึง ๑๐๐ ปีก็จำต้องจากโลกนี้ไปแล้ว

เมื่อชาวโลกเริ่มต้นจากความหลับใหล ได้ลงมือสร้างบารมีตามอย่างพวกเรา เพราะได้อาศัยเราเป็นต้นบุญต้นแบบ เป็นยอดกัลยาณมิตร เราจะได้ชื่อว่า บรูชอาชาไนยผู้ยังโลกให้สว่างไสว

ดังนั้น ให้มุ่งมั่นสร้างบารมีให้เต็มที่เต็มกำลัง และหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกายภายในกันได้ทุกๆ คน

คนดี ที่โลกต้องการ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ
เป็นบัณฑิต ฉลาด เป็นสัตบุรุษ ครองตนอันไม่ขาดจากแก่นสาร
ไม่ถูกประหารจากคุณธรรม เป็นผู้ไม่มีโทษ ผู้รู้ไม่ติเตียน และ
ได้บุญมากด้วยธรรม ๓ ประการคืออะไรบ้าง คือ กายสุจริต
วจีสุจริต มโนสุจริต บุคคลประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล
เป็นบัณฑิต

คนดีที่โลกต้องการ

๔๘๘

การเจริญสมาธิภาวนาเป็นวิธีที่ดีที่สุด ที่จะนำใจเราให้เข้าถึงความสุขที่แท้จริง และเข้าถึงพระรัตนตรัยภายใน ซึ่งเป็นสรณะอันเกษม วันเวลาที่มีย่อมมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเรา เราจึงควรใช้เวลาของชีวิตให้มีคุณค่าสูงสุด ด้วยการเจริญภาวนา ทุกๆ วัน ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาด บริสุทธิ์ ผ่องใส เหมาะสมที่จะเป็นภาชนะรองรับพระรัตนตรัย และบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ เพื่อให้ชีวิตของเราประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

มนุษย์ทุกคนในโลกต่างปรารถนาจะเป็นคนดี และอยากอยู่ใกล้คนดี พ่อแม่อยากได้ลูกที่เป็นคนดี เป็นอภิชาตบุตร ครูอาจารย์อยากมีลูกศิษย์ดี หัวหน้าอยากได้ลูกน้องดี ลูกน้องก็อยากได้หัวหน้าที่ดี ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประชาชนก็อยากจะได้คนดีเข้ามาบริหารประเทศ พยายามเรียกร้องแสวงหาคนดีที่ตัวเองคิดว่าเหมาะสม เช่น ต้องมีภูมิปัญญา ปฏิภาณไหวพริบดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โดยหวังว่าบุคคลนั้นๆ จะเป็นคนดีในอุดมคติ ที่สามารถนำพาประเทศชาติให้พ้นภาวะวิกฤติไปได้ ต่างก็ปรารถนากันอย่างนี้

*พระลัทธิลัทธิพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขตสูตร ว่า

คนดีที่โลกต้องการ

๔๘๕

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๓ ประการ เป็นบัณฑิต ฉลาด เป็นสัตนุรุษ ครองตนอันไม่ขาดจากแก่นสาร ไม่ถูกประหารจากคุณธรรม เป็นผู้ไม่มีโทษ ผู้รู้ไม่ติเตียน และได้บุญมากด้วยธรรม ๓ ประการคืออะไรบ้าง คือ กายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต บุคคลประกอบด้วยธรรม ๓ ประการนี้แล เป็นบัณฑิต”

คำว่า “คนดี” เป็นสิ่งที่ใครๆ ก็ต้องการทั้งนั้น พระลัมบาลัมพุทเจ้าทรงให้หลักคนดีเอาไว้ว่า “ผู้ที่มีความกตัญญูจึงจะเป็นคนดี” หรือ “ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ ปัญญา จึงจะเป็นคนดี ผู้ที่ประกอบด้วยปัญญา บริสุทธิ์ กรุณา จึงจะเป็นคนดี” บางทีก็กล่าวว่า “สภาใดถ้าไม่มีผู้มีธรรม หรือประพฤติธรรม ที่นั้นไม่เรียกว่า สภา” ก็หมายความว่า ต้องมีคนดี มีศีลมีธรรม ไปประชุมกัน เพื่อปรึกษาหารือ ที่จะทำประโยชน์สุขให้เกิดขึ้น แก่มวลมนุษยชาติ อย่างนี้จึงจะเรียกว่าสภา แต่ถ้าหากว่าคนไม่ดี ไม่มีศีลธรรม จะไปประชุมกันที่ไหนก็ตาม ที่นั้นก็ไม่ใช่เรียกว่า สภา

การที่เราจะดูว่าใครเป็นคนดี มีศีลธรรม ต้องดูกันนานๆ ดั่งนั้นจึงเป็นการยากที่เราจะเลือกคนดีที่สมบูรณ์เข้าสภา โดยอาศัยเวลาช่วงสั้นๆ บางครั้งก็เป็นการเสี่ยงเหมือนกัน เหมือนการแทงสลากกินแบ่ง แต่เมื่อเราจะเสี่ยงแล้วก็ต้องเสี่ยงอย่าง

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๐

มีหลัก โดยยึดเอาบุญของเราเป็นหลัก

ถ้าเราเป็นผู้มีบุญ ล้างสมบุญไว้มาก ถ้าประเทศชาติมีบุญ
ทุกๆ คนในประเทศชาติได้ล้างสมบุญเอาไว้ กระแสแห่งบุญนั้น
จะดลบันดาลให้เราพบปะแต่คนดี พบคนดีที่แท้จริง แต่ก็ดีแบบ
ทางโลก จะให้บริสุทธิ์เหมือนสังข์ขัด คือบริสุทธิ์บริบูรณ์ มีเงาใส
กระจ่างอย่างนั้นคงยาก แต่ว่ามีดีมากไม่ดื่นน้อย ขึ้นอยู่กับกำลัง
บุญของเรา

มีวิธีเลือกคนดีอีกวิธีหนึ่งที่ไม่ต้องเสี่ยง คือ เข้าไปพบ
คนดีที่มีความดีเป็นขั้นๆ คนดีมีถึง ๑๔ ขั้นเข้าไปทีละขั้น อยู่ใน
กลางกายของเรา ตั้งแต่คนดีในระดับกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์
กายรูปพรหม กายอรูปพรหม กายธรรมโคตรภู กายธรรม-
พระโสดาบัน กายธรรมพระสกทาคามี กายธรรมพระอนาคามี
กายธรรมพระอรหัต มีความดีเป็นขั้นๆ เข้าไป

คบคนดีที่อยู่ในตัวของเราอย่างนี้ไม่เสี่ยง เพราะเป็นคนดี
ที่พัฒนาความดีขึ้นไปตามลำดับ ละสังโยชน์ เครื่องผูก ขจัดโลภะ
โทสะ โมหะ กิเลส ๓ ตระกูลนี้ให้บรรเทาเบาบางไปเรื่อยๆ
จนกระทั่งถึงคนดีที่แท้จริง คือกายธรรมพระอรหัต หน้าตัก
๒๐ วา สูง ๒๐ วา อยู่ในกลางกายของเรานี้เอง นี่เป็นคนดี
ที่แท้จริง ที่เป็นเป้าหมายชีวิตของพวกเราทุกๆ คน

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๑

การที่จะเข้าไปถึงกายธรรมอรหัต ซึ่งเป็นสุดยอดแห่งคนดีนั้น จะต้องเอาใจหยุดไปที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการไปสู่อายตตนิพพาน ทำใจหยุดนิ่งให้ถูกส่วนหยุดพอดีๆ อย่าให้ตึงเกินไป แล้วก็อย่าให้หย่อนเกินไป

ตึงเกินไปเป็นอย่างไร เมื่อเราเอาใจของเรามานึกคิดอยู่ที่ตรงฐานที่ ๗ นี้ ถ้าเราตั้งใจมากเกินไป เกิดอาการเกร็ง หรือตึงบริเวณศีรษะ ตึงทั้งเนื้อทั้งตัวเลย อย่างนี้เรียกว่าตึงเกินไป

หย่อนเกินไปเป็นอย่างไร คือ เอาใจไปคิดเรื่องอื่นปล่อยใจให้เลื่อนลอยไปในเรื่องคน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ต่างๆ อย่างนั้นเรียกว่าหย่อนเกินไป

พอดีเป็นอย่างไร เมื่อเอาใจของเรามาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้ว เรามีความรู้สึกว่า เรามีความพึงพอใจที่จะเอาใจมาหยุด มาตรึก มานึก มาคิดอยู่ที่ตรงนี้ แม้ว่าจะยังไม่เห็นอะไรก็ตาม ใจไม่ซัดส่าย มีความพึงพอใจกับอารมณ์ชนิดนี้อยู่ไปนานแค่ไหนก็ตามเราก็กพอใจ รักษาอารมณ์ที่หยุดนิ่งเฉยๆ อย่างนี้ให้ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ อย่างสบายๆ

หยุด นิ่ง เฉยๆ อย่างสบายๆ อารมณ์ตอนนี้เป็นกลางๆ คือ จะว่าสุขก็ยังไม่สุข จะว่าเป็นความทุกข์ก็ยังไม่ทุกข์ มันอยู่ระดับเฉยๆ เป็นกลางๆ รักษาไปเรื่อยๆ รักษาอารมณ์นี้ไปเรื่อยๆ

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๒

ใจจะค่อยๆ ละเอียดยไปเรื่อยๆ ละเอียดยไปจนกระทั่งถึงจุดๆ หนึ่ง ใจหยุดนิ่งอย่างแท้จริง จะเกิดความรู้สึกว่าโล่ง โปร่ง เบา แล้วก็สบาย รู้สึกตัวเรากลวงๆ โปร่งๆ โล่งๆ เบาสบาย ใจจะขยาย ความรู้สึกของร่างกายของเราจะขยาย

เราจะมีความรู้สึกว่าบรรยากาศ ลิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา ขยายตามไปหมดเลย แล้วก็เคลื่อนเข้าไปสู่ภายใน จะพบจุดสว่าง เล็กๆ เล็กเท่ากับปลายเข็ม หรือเหมือนดวงดาวในอากาศ หรือ บางทีโตใหญ่กว่านั้น ขนาดพระจันทร์ในคืนวันเพ็ญ หรือขนาด พระอาทิตย์ตอนเที่ยงวัน นั่นแหละคือจุดเริ่มต้น ที่จะเข้าไปถึง คนที่มีความดีอันสูงสุด จุดเริ่มต้นนี้เรียกว่า ปฐมมรรค หนทาง เบื้องต้น หรือดวงธรรมเบื้องต้น ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน เป็นดวงใสๆ ปรากฏเกิดขึ้นเองเมื่อใจหยุดนิ่งได้ถูกส่วน

และเมื่อเราหยุดนิ่งต่อไปอีก หยุดในหยุดไปเรื่อยๆ ไม่ช้า ดวงธรรมนี้จะขยายส่วนกว้างออกไป แล้วจะพบดวงธรรมดวงถัดไป เรียกว่า ดวงศีล ซ่อนอยู่ข้างใน ดวงที่ ๓ เรียกว่า ดวงสมาธิ ดวงที่ ๔ เรียกว่า ดวงปัญญา ดวงที่ ๕ เรียกว่า ดวงวิมุตติ ดวง ที่ ๖ เรียกว่า ดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ซ่อนกันอยู่ภายใน ซ่อนๆ กันเข้าไปภายใน พอสุดดวงวิมุตติญาณทัสสนะ จะเข้าถึง กายมนุษย์ละเอียด นี่เป็นคนที่ดีกว่ากายมนุษย์หยาบ ซ่อนอยู่ภายใน รูปร่างเหมือนตัวเราที่เป็นเจ้าของนี้แหละ แต่นำดูกว่า สวยงามกว่า

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๓

เมื่อเอาใจของเราหยุดไปในกลางนั้นต่อไปอีก ถูกส่วนเข้า
กายมนุษย์ละเอียดขยายส่วนกว้างออก จะเข้าถึงดวงธรรมอีก
ชุดหนึ่ง ๖ ดวงเหมือนกัน ซ้อนอยู่ภายใน ซ้อนเป็นชุดๆ ทีเดียว
ดวงธรรมเหล่านี้จะเป็นเครื่องกลั่นกาย วาจา ใจของเราให้สะอาด
ให้บริสุทธิ์ เมื่อบริสุทธิ์ถึงที่สุดก็เข้าถึงกายทิพย์ นี่เป็นคนดี
ขั้นถัดไปอีกแล้ว สวยงามกว่ากายมนุษย์ละเอียด โตใหญ่กว่า
สวยงามหนักยิ่งขึ้น มีเครื่องประดับพร้อม

เมื่อเอาใจหยุดเข้าไปในกลางกายทิพย์ ถูกส่วนแล้ว
กายทิพย์ขยายถูกส่วน นี่ถูกส่วนเอง พอเราหยุดเฉยๆ มันขยาย
ไปเอง ขยายกว้าง ก็เข้าถึงดวงธรรมอีกชุดหนึ่ง ๖ ดวงเหมือนกัน
ซ้อนอยู่ภายใน คำว่า เข้าถึง ก็หมายถึงว่า ดวงธรรมนี้มีอยู่แล้ว
ไม่ใช่เราไปทำให้มี เป็นเครื่องกลั่นใจให้บริสุทธิ์ เมื่อใจบริสุทธิ์
ถึงที่สุดของดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เข้าถึงกายรูปพรหม
สวยงามหนักยิ่งขึ้น เป็นคนดีที่ถัดขึ้นไปอีก ที่สวยงามกว่าเดิม
บริสุทธิ์กว่าเดิมเข้าไปอีก หยุดในกลางกายรูปพรหม พอถูกส่วน
กายรูปพรหมขยายกว้างออกไป เข้าถึงดวงธรรมอีกชุดหนึ่ง ๖ ดวง

ในที่สุดก็เข้าถึงกายอรูปรวม เมื่อเข้าถึงกายอรูปรวม
กาย วาจา ใจ ก็สะอาด บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปอีก กายอรูปรวม
นี้แหละ เป็นคนดีกว่ากายรูปพรหมเข้าไปอีก มีความบริสุทธิ์ยิ่งขึ้น
กายสวยงามหนักขึ้นไป ใหญ่โตขึ้น เมื่อเอาใจหยุดเข้าไปใน

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๔

กลางกายอรุปรพรมถูกส่วน กายอรุปรพรมขยายส่วนกว้างออกไป ก็จะเข้าถึงดวงธรรมอีกชุดหนึ่ง ๖ ดวง ซึ่งเป็นเครื่องกลั่นกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์

พอบริสุทธิ์ถึงที่สุด ก็เข้าถึงกายธรรมโคตรภู หลุดพ้นจากภาวะความเป็นปุถุชน อยู่กึ่งกลางเขตแดนของพระอริยเจ้า คือพ้นจากภาวะปุถุชน แต่ยังไม่เป็นพระอริยเจ้า เข้าไปชนเขตแดนของพระอริยเจ้า กายธรรมนี้หน้าตักหย่อนกว่า ๕ วา นิดหน่อย สวยงามมาก ประกอบไปด้วยลักษณะมหาบุรุษครบถ้วนทุกประการ งามไม่มีที่ติ ลักษณะคล้ายกับพระพุทธรูปปฏิมากรแก้วใส เกตุดอกบัวตูม นั่งขัดสมาธิ นี่เป็นคนที่มีความบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปอีก

เมื่อใจเราหยุดเข้าไปในกลางกายธรรมโคตรภูถูกส่วนเข้า กายธรรมนี้ขยายส่วนกว้างออกไปอีก ถูกส่วนแล้วก็ตกศูนย์เข้าถึงกายธรรมพระโสดาบัน หน้าตัก ๕ วา สูง ๕ วา แต่รูปร่างก็เหมือนกับกายธรรมโคตรภู ต่างแต่ใสกว่า สว่างกว่า บริสุทธิ์กว่า เพราะใสกว่า สว่างกว่า จึงบริสุทธิ์กว่ากายธรรมโคตรภู นี่ก็เป็นคนดีถัดขึ้นไปอีก เป็นอย่างนี้แหละ เป็นขั้นๆ เข้าไปอย่างนี้ถึงกายธรรมพระสกทาคามี กายธรรมพระอนาคามี จนกระทั่งถึงกายธรรมพระอรหัต

คนดีที่โลกต้องการ

๔๕๕

กายธรรมเหล่านี้เป็นคนดี มีความบริสุทธิ์เพิ่มขึ้นไปตามลำดับ โส บริสุทธิ์ เกตุดอกบัวตูมเหมือนกัน เป็นพิมพ์เดียวกันหมด ต่างกันแต่ขนาดและความใสบริสุทธิ์ ถ้าหากบริสุทธิ์มากก็ใสมาก บริสุทธิ์น้อยก็ใสน้อย แต่รูปร่างเป็นกายธรรมเหมือนกันหมด ตั้งแต่กายธรรมโคตรภู พระโสดาบ้น สกทาคามี อนาคามี อรหัต โสบริสุทธิ์ งามไม่มีที่ติ

เป้าหมายของเราคือกายธรรมอรหัตซึ่งเป็นที่สุดของเป้าหมายในการเกิดมาเป็นมนุษย์ เมื่อถึงกายธรรมอรหัตแล้วนั้นแหละ เราจึงจะรู้ว่าคนดีที่โลกต้องการที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างนี้ จะรู้อย่างนี้ได้ ต้องทำใจหยุด หยุดนิ่งในกลางกายเรา เพราะฉะนั้น คนดีที่มีความดีเป็นขั้นๆ เข้าไปภายใน จึงจะเป็นคนดีที่น่าไว้วางใจ คบแล้วปลอดภัยที่สุด มีอยู่ภายในกลางกายของเรานี้แหละ เลือกเอาเลย เราจะเลือกคนดีในระดับไหน ตั้งแต่กายมนุษย์-ละเอียด จนกระทั่งถึงกายธรรม

เพราะฉะนั้น คนดีที่ดีที่สุด คือคนที่ใจหยุดนิ่งได้อย่าง สมบูรณ์แล้ว

ผลแห่งการชวนคน
มารู้จักพระรัตนตรัย

หากว่าบุคคลจะพึงทำบุญไซ้
ควรทำบุญนั้นบ่อยๆ
ควรทำความพอใจในบุญนั้น
เพราะการสั่งสมบุญนำสุขมาให้

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๔๕๘

การสร้างบารมีเป็นงานอันยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ และของพวกเราทุกๆ คน ที่จะต้องทำกันไป จนกว่าจะบรรลุจุดหมายปลายทาง คือที่สุดแห่งธรรม ในระหว่างทางอาจจะมีปัญหาอุปสรรคต่างๆ เกิดขึ้นบ้าง แต่สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องพิสูจน์ กำลังใจ บางปัญหาเราแก้ไขได้ บางปัญหาก็รอคอยการแก้ไข ปัญหาทุกๆ ปัญหาไม่ว่าให้แก้ ไม่ได้มีไว้ให้ลุ่ม ถ้าใจสงบก็จะพบทางออก เพราะใจที่สงบจะเกิดปัญญารู้แจ้ง เป็นปัญญาความรอบรู้อันบริสุทธิ์ที่จะทำให้ตัวเรา และสรรพสัตว์ทั้งหลายหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะไปสู่อายตนิพพาน การหมั่นฝึกฝนใจให้สงบหยุดนิ่งอยู่ภายใน จะทำให้เราเกิดปัญญาที่จะพิชิตปัญหา เราจะเข้าใจและรู้ไปถึงต้นแหล่งที่มาของปัญหา พร้อมกับรู้วิธีการที่จะแก้ไข ดังนั้นการเจริญภาวนาจึงเป็นกรณียกิจสำคัญที่เราจะขาดไม่ได้

พระลัมมะสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“ปัญญญเจ ปุริโส กยิรา กยิราเถนํ ปนปปนํ
ตมฺหิ ฉนฺทํ กยิราถ สุโข ปุญญสฺส อจฺจโย

หากว่าบุคคลจะพึงทำบุญไซ้ ควรทำบุญนั้นบ่อยๆ
ควรทำความพอใจในบุญนั้น เพราะการสั่งสมบุญนำสุขมาให้”

คำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นนิยานิกรธรรม สามารถ

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๔๕๕

นำพาผู้ปฏิบัติให้หลุดพ้นจากความทุกข์ เข้าถึงเอกนันทบรมสุขอย่างแท้จริงได้ หากเราปรารถนาความสุขและความสำเร็จก็ต้องประกอบเหตุแห่งความสำเร็จ ซึ่งเริ่มต้นจากการสั่งสมบุญนั่นเอง บุญเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข และความสำเร็จในชีวิต เมื่อบุญก่อตัวขึ้น จะเป็นดวงใสสว่างติดแน่นอยู่ที่ศูนย์กลางกายของเรา จะคอยประคับประคอง และสนับสนุนให้เราสมปรารถนาในสิ่งที่ตั้งใจไว้ สิ่งนี้พิสูจน์ได้ด้วยใจที่หยุดนิ่งในตำแหน่งที่ถูกต้องคือที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เมื่อถึงคราวบุญส่งผล จะทำให้เราสมบูรณ์พร้อมไปด้วยรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ คุณสมบัติ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุขทุกอย่าง เราจะประสบความสำเร็จในชีวิต กระทั่งได้บรรลุมรรคผลนิพพาน

เพราะฉะนั้น ท่านถึงสอนว่าเมื่อจะทำบุญ ควรทำให้เต็มที่เต็มกำลังสุดความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นบุญที่เกิดจากการทำทาน รักษาศีล เจริญสมาธิภาวนา หรือบุญอะไรก็ตาม แต่ต้องฝึกตั้งผังแห่งความสำเร็จ เป็นคนที่ทำอะไรแล้วทำจริง ไม่ใช่ทำๆ ไปแล้วหยุด มีอารมณ์เมื่อไรค่อยมาทำ หรือนึกไม่อยากจะทำก็ไม่ทำ ถ้าคิดอย่างนี้แสดงว่าบารมียังอ่อนอยู่ต้องทำบ่อยๆ ทำให้ต่อเนื่อง คิดอยู่เสมอว่า ทำอย่างไรบุญในตัวของเราจะเพิ่มพูนมากขึ้น จะได้กลั่นเป็นดวงบุญ จากดวงบุญเป็นดวงบารมี เป็นรัศมี เป็นกำลัง เป็นฤทธิ์ ลิทธิอำนาจเฉียบขาด นึกคิดสิ่งใดก็ให้สำเร็จ

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๕๐๐

เป็นอัครรรย ถ้าคิดได้อย่างนี้ เรียกว่ามีหัวใจของพระบรมโพธิสัตว์
แม้เทวดาก็อนุโมทนาสาธุการ ต้องคิดบ่อยๆ ทำบ่อยๆ ทำไป
จนกว่าบุญบารมีในตัวของเราจะเต็มเปี่ยม

ปัจจุบันนี้มีหลายท่านกำลังสวมหัวใจของพระบรมโพธิสัตว์
ทำหน้าที่เป็นยอดนักสร้างบารมีผู้มีจิตใจสูงส่ง ทำหน้าที่ยอด
กัลยาณมิตร ชักชวนคนให้มาฟังธรรม ทำทาน รักษาศีล และ
เจริญภาวนา โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

การทำหน้าที่ยอดกัลยาณมิตรนี้ จึงเป็นหน้าที่อันทรง
เกียรติและจะเป็นเกียรติประวัติชีวิตอันงดงาม เมื่อใดที่เรา
สามารถทำใจหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์ แล้วย้อนกลับไปดู
ประวัติศาสตร์อันงดงามของตัวเองได้ ความปessimistic จะบังเกิดขึ้น
จะปิติและภาคภูมิใจในตัวเองที่เดียวว่าเราได้ทำสิ่งที่ทำได้ยาก
แต่ก็ทำได้สำเร็จมาแล้ว

*เหมือนในสมัยพุทธกาล สันตติมหาอำมาตย์ได้ฟังธรรม
เพียงบทเดียว ก็สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์พร้อมทั้ง
ปฏิสัมภิทา ๔ ตั้งแต่เป็นคฤหัสถ์ ท่านระลึกชาติไปดูว่าได้ทำ
ความดีอะไรไว้ ถึงบรรลุธรรมได้อย่างง่ายๆ ชนิด สุขปฏิบัติ

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๕๐๑

ชีพาภิญญา ปฏิบัติสะดวกและตรัสรู้ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อระลึกชาติไปก็ทราบว่า ในสมัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่า วิปัสสี ท่านบังเกิดในตระกูลสัมมาทิฐิ ในพันธุมดินคร เมื่อทราบว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก จึงอยากจะให้มหาชนได้รู้จักสั่งสมบุญข้ามภพข้ามชาติ อยากให้เขามาฟังธรรมจะได้มีพระรัตนตรัยภายในเป็นที่พึ่ง

คิดแล้วก็ออกจากบ้านด้วยเท้าเปล่า ไม่มีใครชักชวนหรือบังคับ แต่ที่เข้าไปเพราะเห็นว่าเป็นบุญสำหรับตัวเอง และเป็นประโยชน์ใหญ่ต่อเพื่อนร่วมโลก จึงได้เที่ยวชักชวนมหาชนทั้งที่รู้จักและไม่รู้จัก ให้ทำบุญกุศลกัน ท่านได้ป่าวประกาศว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกแล้ว ขอพวกท่านได้มาทำบุญกุศลกันเถิด จงสมาทานอุโบสถศีล ถวายทาน และหาโอกาสไปฟังธรรมกันเถิด รัตนะอย่างอื่นที่จะประเสริฐเหมือนกับพุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ ไม่มีอีกแล้ว ขอท่านทั้งหลายได้ไปสักการบูชาพระรัตนตรัยกันเถิด

พระเจ้าพันธุมะ ผู้เป็นพระพุทธรูปิดา เมื่อสดับเสียงของเด็กหนุ่มคนนั้น ก็รับสั่งให้เรียกมาเข้าเฝ้า ตรัสถามว่า “พ่อหนุ่ม เธอเที่ยวทำอะไรหรือ” เมื่อทรงทราบว่า เด็กหนุ่มนี้กำลังเดินเที่ยวประกาศคุณของพระรัตนตรัย ชักชวนมหาชนให้สั่งสมบุญกุศลก็ทรงอนุโมทนาบุญด้วย พระองค์ทรงเห็นว่า การไปทำ

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๕๐๒

หน้าที่ทรงเกียรติอย่างนี้ เดินไปด้วยเท้าเปล่าคงลำบากมาก
จึงพระราชทานม้าที่ฝึกอย่างดีเป็นยานพาหนะ

เมื่อเด็กหนุ่มได้รับพระราชทานม้าเป็นรางวัลอันทรงเกียรติ
ก็เกิดกำลังใจ ออกทำหน้าที่ทุกวันมิได้ขาด ทั้งยังทำหน้าที่
กัลยาณมิตรแผ่กว้างออกไปได้ไกลกว่าเดิมอีก พระราชาทราบว่
หนุ่มน้อยนี้ยังคงทำหน้าที่กัลยาณมิตรด้วยความเบิกบานเหมือนเดิม
จึงรับสั่งให้มาเข้าเฝ้าอีกครั้งที่ ๒ ทรงรับสั่งว่า “ม้ายังไม่
เหมาะสมสำหรับผู้มีใจสูงส่งอย่างเธอ” แล้วก็พระราชทานรถที่
เทียมด้วยม้าสินธพ ๔ ตัว เป็นพาหนะคู่ใจ จะได้ทำหน้าที่
กัลยาณมิตรได้อย่างสะดวกสบาย

ผลแห่งการทำหน้าที่ชักชวนคนให้ทำความดีในครั้งนั้น
ทำให้มีมหาชนทั้งใกล้และไกลได้พบเส้นทางสายกลาง ได้รู้จัก
ทำทาน รักษาศีล และเจริญภาวนา เมื่อได้รับฟังธรรมจาก
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บรรลุธรรมกันเป็นจำนวนมากมายทีเดียว
ส่วนหนุ่มน้อยท่านนี้ ได้รับพระราชทานทรัพย์สินสมบัติและ
เครื่องประดับเป็นอันมาก และพระราชทานช้าง ๑ เชือก เป็น
พาหนะใช้ในการสร้างบารมี

ท่านได้ประดับเสื้อผ้าอาภรณ์ทุกอย่าง นั่งบนคอช้าง
ทำการป่าวร้องให้มหาชนได้เห็นคุณค่าของพระรัตนตรัยอยู่นาน

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๕๐๓

ถึงแปดหมื่นปี เมื่อละโลกไปแล้ว ทำให้ได้ไปสู่สุคติสวรรค์มีวิมานใหญ่โตมโหฬาร รัศมีกายสว่างไสว และที่พิเศษ คือมีกลิ่นจันทน์พุ่งออกจากกายของท่าน กลิ่นอุบลพุ่งออกจากปาก มีกลิ่นปากหอมทุกภพทุกชาติ เพราะผลบุญที่ได้ทำหน้าที่บอกข่าวอันเป็นสิริมงคล เพื่อให้ทุกคนมาฟังธรรม และเข้าถึงพระรัตนตรัยภายในตัว ภพชาตินี้ทำให้ท่านได้บรรลุธรรมหมดกิเลสตรัสรู้เป็นพระอรหันต์ รู้แจ้งเห็นแจ้งแทงตลอดในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างง่ายดาย

นี่ก็เป็นตัวอย่างของนักสร้างบารมีในสมัยก่อน ที่ได้อุทิศตนเพื่องานพระศาสนา เป็นประดุจทหารกล้ากองทัพธรรม ยำธรรมเกริให้สรรพสัตว์ได้ตื่นจากความหลับไหล และพบแสงสว่างแห่งธรรม ท่านทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เราได้ศึกษาเป็นแนวทางกันแล้ว เพราะฉะนั้นพวกเราทุกคนก็ควรจะดำเนินตามปฏิปทาของท่าน เพื่อบุญบารมีของเราเอง และเพื่อสันติสุขอันแท้จริงของมวลมนุษยชาติ

บุญควรสั่งสมกันบ่อยๆ เพราะจะเป็นเหตุให้เราประสบความสำเร็จและความสำเร็จในชีวิต และยังเป็นพลปัจจัยให้เราไปถึงที่สุดแห่งธรรมได้โดยไมยาก เมื่อตัดสินใจเป็นนักรบกองทัพธรรมแล้ว ให้ทุ่มเทกันให้เต็มที่ สร้างบารมีให้ชนิดเป็นบุญบันเทิงกัน ทั้งมนุษย์และเทวดาจะได้อนุโมทนาสาธุการ

ผลแห่งการชวนคนมารู้จักพระรัตนตรัย

๕๐๔

เพราะฉะนั้นให้ไปชักชวนกันเข้าวัดฟังธรรม เพื่อให้เขา
ได้มารู้จักพระรัตนตรัย และหมั่นทำความบริสุทธิ์ ด้วยการฝึกใจ
ของเราให้หยุดนิ่ง ให้ได้ทุกๆ วัน การที่เราชักชวนคนให้มารู้จัก
และยึดเอาพระรัตนตรัย จะปลอดภัยข้ามชาติ เราจะได้เข้าถึง
ความสุขภายใน เข้าถึงพระธรรมกาย มีพระรัตนตรัยภายในเป็นที่พึ่ง

พ ร ะ อ ร ี ย เ จ้ า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรมอื่นแม้อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุ
ให้หมู่สัตว์ถูกธรรมนั้นหุ้มห่อ แล้วท่องเที่ยวไปสิ้นกาลนาน
เหมือนหมู่สัตว์ผู้ถูกโมหะหุ้มห่อแล้ว ไม่มีเลย ส่วนพระอริย-
สาวกเหล่าใด ละโมหะแล้ว ทำลายกองแห่งความมืดได้แล้ว
พระอริยสาวกลเหล่านั้นย่อมไม่ท่องเที่ยวไปอีก เพราะอวิชชา
อันเป็นต้นเหตุแห่งสงสาร ย่อมไม่มีแก่พระอริยสาวกเหล่านั้น

พระอริยเจ้า

๕๐๖

การดำเนินชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยในสังสารวัฏ จะต้องรู้เท่าทันอัสวกิเลส รู้ว่าสิ่งใดเป็นบุญสิ่งใดเป็นบาปอกุศล แล้วดำรงตนให้อยู่ในเส้นทางแห่งบุญ เส้นทางแห่งความดี ความไม่รู้เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชีวิต เพราะถ้าไม่รู้สิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้พลาดพลั้งไปทำบาปอกุศล ทำให้ชีวิตมัวหมอง เมื่อไม่รู้ก็ต้องแสวงหาผู้รู้ เข้าไปสอบถามในสิ่งที่สงสัย และที่สำคัญคือต้องหมั่นเข้าไปหาผู้รู้ภายในคือพระธรรมกายด้วยวิธีการหยุดใจที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ เพื่อแสวงหาความรู้แจ้งที่เกิดจากปัญญาอันบริสุทธิ์ แล้วเราจะเข้าถึงผู้รู้แจ้งภายใน และจะได้รับคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ ปัญหาต่างๆ ที่สงสัยก็จะหมดไป

*พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน โมหสูตร ว่า

“นตถญโฆ เอกธมโมปิ	เยเนวํ นิวุตา ปชา
สัสนนติ อโหระตตํ	ยถา โมเหเน อวภูฏา
เย จ โมหํ ปหนุตวาน	ตโมกขนฺธํ ปทาลยฺ
น เต ปุน สัสนนติ	เหตุ เตสํ น วิชชติ

ธรรมอื่นแม้อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุให้หมู่สัตว์ถูกรรณนั้นหุ้มท้อ แล้วท่องเที่ยวไปสิ้นกาลนาน เหมือนหมู่สัตว์ผู้ถูก

พระอริยเจ้า

๕๐๘

โมหะหุ้มท้อแล้ว ไม่มีเลย ส่วนพระอริยสาวกเหล่าใด ละ
โมหะแล้ว ทำลายกองแห่งความมืดได้แล้ว พระอริยสาวก
เหล่านั้นย่อมไม่ท่องเที่ยวไปอีก เพราะอวิชชาอันเป็นต้นเหตุ
แห่งสงสาร ย่อมไม่มีแก่พระอริยสาวกเหล่านั้น”

โลกนี้ถูกอวิชชา คือความไม่รู้แจ้งเห็นจริง ในชีวิตห่อหุ้ม
เอาไว้ เหมือนเวลาที่เรารเดินเข้าไปในห้องมืดๆ ไม่มีแสงสว่าง
จากภายนอก หรือมีก็เป็นเพียงแสงที่สลัวๆ เลือนๆ ลางๆ ทำให้
มองไม่เห็นวัตถุต่างๆ ที่อยู่ภายใน ความมืด คืออวิชชาได้ห่อหุ้ม
จิตใจของมนุษย์ไว้ ปิดบัง เห็น จำ คิด รู้ เอาไว้หมด แล้วเอา
ความโลภ ความโกรธ ความหลงเข้ามาใส่ ให้หลงไหล เพลิดเพลิน
เดินตามทางของพญามาร ที่คอยส่งกิเลสเข้ามาบังคับ เอิบอาบ
ซึมซาบ ปนเป็น สวมซ้อน ร้อยไล่ ทำให้ต้องเวียนวนอยู่ใน
สังสารวัฏเรื่อยไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย มีภพชาติมาขวางกั้น
ความทรงจำของเรา ทำให้ไม่รู้ว่า เราเกิดมาจากไหน เกิดมาทำไม
ตายแล้วจะไปไหน ไม่รู้จุดหมายปลายทางของชีวิต เหมือนเวลา
ที่เราเดินหลงทางอยู่ในป่าใหญ่ ไม่เห็นเดือนเห็นตะวัน หา
ทางออกไม่เจออย่างนั้น แต่ความหลงในชีวิตเป็นอันตราย และ
เป็นภัยร้ายแรงกว่าการเดินหลงป่าหรือหลงทางมากมายนัก
เพราะเป็นเหตุให้ต้องทนทุกข์ทรมานในสังสารวัฏอีกยาวนาน

พระอริยเจ้า

๕๐๕

โมหะคือความหลงได้ห่อหุ้มสัตว์โลกไว้ จึงเป็นสิ่งที่เราจะต้องสลัดให้หลุด เหมือนออกจากที่มืดไปสู่ที่แจ้ง ไปสู่แสงสว่างแห่งธรรมให้ได้

ส่วนพระอริยสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ท่านละโมหะได้แล้ว ทำลายขันธ์แห่งความมืดได้แล้ว จึงไม่ต้องท่องเที่ยวไปอีก อวิชชาอันเป็นต้นเหตุแห่งสงสาร ก็ถูกท่านตัดขาด ตัดภพตัดชาติ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดกันอีกต่อไป พระอริยเจ้าก็คือผู้เข้าถึงกายธรรม ตั้งแต่กายธรรมพระโสดาบันเป็นต้นไป ได้เป็นโสดาบันบุคคล หมายถึงผู้ถึงกระแสพระนิพพานแล้ว ตัดขาดจากสังโยชน์เบื้องต่ำ ๓ ประการ คือ ลักกายทิฏฐิ ความเห็นเป็นเหตุให้ถือตัวถือตน วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัยในพระรัตนตรัย สลัลพตปรามาส การถือมั่นในศีลพรตที่เป็นความเชื่อผิดๆ ก็หลุดหมด มาเกิดอีกอย่างมากมายไม่เกิน ๗ ชาติ ก็จะได้บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์

พระอริยเจ้าที่มีคุณธรรมสูงขึ้นไปอีก คือ พระสกทาคามี หมายถึงพระอริยเจ้าผู้มาสู่โลกนี้อีกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ก็จะเข้าสู่นิพพาน ท่านขจัดสังโยชน์เบื้องต่ำ ๓ อย่างได้หมด มีศีลบริสุทธิบริบูรณ์ รากะ โทสะ โมหะ ก็เบาบางลงมาก หากเป็นพระอนาคามี คือผู้ที่ไม่ต้องมาสู่โลกนี้อีกแล้ว สามารถกำจัดกามราคะนุสัย ปฏิฆานุสัยได้หมดสิ้น เมื่อละโลกไปแล้ว ก็ไปเสวยสุขในพรหมโลกชั้นสุทธาวาส ตามกำลังความแก้ถอนของ

พระอริยเจ้า

๕๑๐

อินทรีจากนั้นก็บำเพ็ญเพียรต่อไปเพื่อให้ได้เข้าถึงอายตณนิพพาน

สำหรับพระอรหันต์นั้น คือผู้สมบูรณ์ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา
กำจัดสังโยชน์เบื้องสูงได้ คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ
และอวิชชา คือความไม่รู้ในอริยสัจ ๔ ท่านรู้แจ้งแทงตลอดหมด
สังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูงหลุดหมด ลั่นเชื้อไม่เหลือเศษ ห่างไกล
จากอาสวกิเลสทั้งมวล เป็นสอุปาทิเสสนิพพาน คือดับกิเลส แต่
เบญจขันธ์ของท่านยังอยู่ เมื่อละโลกไปแล้วก็เข้าสู่อายตณนิพพาน
ซึ่งเป็นอุปาทิเสสนิพพาน ดับขันธ์หมด ไม่ต้องเวียนว่าย
ตายเกิดกันอีกต่อไป

พวกเราทั้งหลายมีเป้าหมายที่จะหลุดจะพ้นเหมือนอย่าง
พระอริยเจ้าผู้รู้ทั้งหลายเหล่านั้น แล้วการที่จะหลุดจะพ้น จะเข้า
สู่ทางของพระอริยเจ้าได้นั้น ใจต้องหยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย
ฐานที่ ๗ ให้ได้ เพราะตรงนี้เป็นที่เดียวที่จะเป็นต้นทางไปสู่
อายตณนิพพาน ถ้าใครเอาใจมาหยุดนิ่งอยู่ตรงฐานที่ ๗ ตรงนี้
ชีวิตจิตใจของคนนั้นจะเปลี่ยนไปในทางที่เจริญขึ้น จะประสบ
ความสุขความสำเร็จในชีวิต

เพราะฉะนั้น ศูนย์กลางกายนี้สำคัญที่สุด จะเปลี่ยนแปลง
ชีวิตสัตว์โลกทั้งหลายให้เจริญขึ้น ให้วิวัฒนาการต่อไป จน
กระทั่งถึงอายตณนิพพาน หลุดพ้นจากการถูกครอบงำด้วยกิเลส

พระอริยเจ้า

๕๑๑

อาสวะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโลภะ โทสะ โมหะ หรืออวิชชา ที่นอน
เนื่องอยู่ในจิตใจมาเป็นเวลายาวนาน จะถูกขจัดให้หลุดร่อนออก
ไปหมด ด้วยใจที่หยุดนิ่งอย่างเดียว

ถ้าหยุดใจได้สนิท จะยกฐานะจากความเป็นคน มาเป็น
มนุษย์ ผู้มีใจสูง คำว่า คน แปลว่าผู้ที่ยังวนอยู่ในบ่วงแห่งมาร
ทำให้ไม่รู้อะไรไปตามความเป็นจริง มารเอากิเลสเอาอาสวะ
มาใส่ในใจ แล้วคน ใหวนติดอยู่ในบ่วงของมาร คือติดอยู่ใน
รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ ผู้รู้ท่านจะเอาใจหยุดนิ่งไว้
แต่เดิมท่านก็เป็นผู้ไม่รู้เหมือนอย่างพวกเรานี้แหละ พอใจหยุดได้
ก็เรียกว่า บุคคล หมายถึงผู้พ้นจากอาจณ จากของเน่า จาก
บ่วงของมารได้ในระดับหนึ่งแล้ว พอเอาใจหยุดได้ถูกส่วนก็
เปลี่ยนแปลง เป็นโคตรภูบุคคล เป็นผู้มีความเห็นแจ้ง จน
กระทั่งครอบงำทำลายบ่วงของมารได้มากยิ่งขึ้น ถึงธรรมกาย-
โคตรภูก็เป็นโคตรภูบุคคล

พอถึงธรรมกายโคตรภูบุคคล ก็พ้นจากความเป็นมนุษย์
พ้นจากความเป็นทิพย์ พรหม อรูปพรหม ผู้รู้ท่านหยุดอย่างนี้
ไปเรื่อยๆ ไปตามลำดับ กระทั่งชำระให้บริสุทธิ์ไปเรื่อยๆ ไม่ช้าก็
เข้าถึงความเป็นพระอริยบุคคล คือผู้เจริญแล้ว หลุดร่อนจาก
กิเลสอาสวะต่างๆ มีความเจริญเต็มที่ เป็นพระโสดาบัน พระ-
สกทาคามี พระอนาคามี พอท่านหยุดอยู่อย่างนั้น จนกระทั่งจิต

พระอริยเจ้า

๕๑๒

สะอาดบริสุทธิ์ ตัดสังโยชนเบื้องต่ำ เบื้องสูงได้ กิเลสหลุดหมด
เข้าถึงความเป็นพระอรหันต์ เข้าถึงความบริสุทธิ์บริบูรณ์

หนทางแห่งความบริสุทธิ์ที่จะไปสู่ความเป็นพระอริยเจ้านี้
เป็นหนทางแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ ถ้าหากว่าเอาใจมา
หยุดนิ่งอยู่ที่ฐานที่ ๗ ตรงนี้แล้ว ไม่ว่าจะนั่ง จะนอน จะยืน
จะเดิน ก็ให้หยุดอยู่ตรงนี้ไว้ เราจะเปลี่ยนจากความเป็นคน
เป็นมนุษย์ มาเป็นโคตรภูบุคคล เป็นอริยบุคคล เป็นอริยเจ้า
เข้าไปอย่างนี้ หยุดไปตามลำดับ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมกาย
เราคือธรรมกาย ธรรมกายคือเรา ถ้าเป็นอย่างนี้ได้แล้ว จะเห็น
พระนิพพาน

เพราะฉะนั้น พระนิพพานไม่ใช่เห็นกันง่ายๆ แล้วการที่
เข้าไปถึงพระพุทธรเจ้าได้ ใจต้องสะอาดบริสุทธิ์จริงๆ เห็นกาย
ในกายเข้าไปตามลำดับจนกระทั่งเข้าถึงธรรมกายอรหัตต์ ดังนั้น
ถึงธรรมกายเมื่อไร ก็จะได้เห็นพระพุทธรเจ้าเมื่อนั้น เห็นท่านได้
ชัดเจนทีเดียว กายท่านใสเป็นแก้ว ใสเป็นเพชร มีรัศมีสว่างไสว
ยิ่งกว่าดวงอาทิตย์ยามเที่ยงวัน เป็นธรรมอันละเอียด เห็นแล้ว
ก็ชุ่มชื่นใจ เบิกบานใจ มีธรรมปิติเกิดขึ้น

เพราะฉะนั้น เราต้องทำความเข้าใจในจุดประสงค์
ของการมาเกิดให้ดีกว่า เราจะมาสั่งสมบุญบารมี เพื่อไปสู่นิพพาน

พระอริยเจ้า

๕๑๓

มาชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์เพิ่มมากขึ้นไปเรื่อยๆ จึงไม่ควรประมาทในการดำเนินชีวิต มีคำโบราณที่ท่านสอนเอาไว้ว่า “น้ำขึ้นให้รีบตัก” โบราณท่านให้ดูธรรมชาติใกล้เคียงว่า เวลान้ำลง ไปตักแล้วมีแต่โคลนตม ตักก็ไม่ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ถ้าตักตอนที่น้ำขึ้น เราจะได้น้ำที่ใสสะอาด จะเอามาอาบ มาดื่ม เอามาใช้อะไรต่างๆ จะได้เต็มที่ น้ำขึ้นให้รีบตักมีความหมายอย่างนี้ ถ้าหมายเอาทางโลกก็คือ ในขณะที่เรากำลังกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ต้องตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากินในทางสุจริต

ในทางธรรมในขณะที่เรายังอยู่ในวัยหนุ่มวัยสาว หูตายังดี อวัยวะต่างๆ ยังแข็งแรง เป็นสิ่งที่พอเหมาะ ที่เราจะรีบตักตวง ล้างสมบุญบาปมาให้เต็มที่ ไม่ใช่เอาหูที่ยังดีอยู่ไปฟังในสิ่งที่ไร้สาระ แต่ควรที่จะเอามาฟังธรรมะ ที่เป็นเครื่องชำระจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ ให้ผ่องใส ถ้าเราจะเอาหูที่ใช้การไม่ได้แล้วไปตักตวงบุญ ซึ่งก็อยู่ในช่วงวัยชรา คือช่วงที่น้ำลงแล้ว จะฟังธรรมก็ไม่ถนัด จะมองพระผู้เป็นเพื่อนาบุญก็มองไม่ค่อยชัด จะทำอะไรก็ซุกซลักไปหมด ทำให้หนทางพระนิพพานต้องห่างไกลออกไปอีก

ถ้าเรายังหนุ่มยังสาว กำลังวังชายังแข็งแรงอยู่ เราได้ใช้สิ่งนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างบาปมี อย่างนี้จึงจะถูกหลักธรรมของคนโบราณที่ว่า “น้ำขึ้นให้รีบตัก” คือตักตวงบุญบาปมาให้ได้เต็มที่ แล้วเราจะจากโลกนี้ไปอย่างผู้มีชัยชนะ แม้ยัง

พระอริยเจ้า

๕๑๔

ไม่หลุดพ้นจากกิเลสอาสวะ ไปสู่อายตตนิพพานไม่ได้ เราจะได้
พักกลางทาง คือมีสุคติโลกสวรรค์เป็นที่ไป พอถึงเวลาก็ตกลงมา
สร้างบารมีกันต่อ

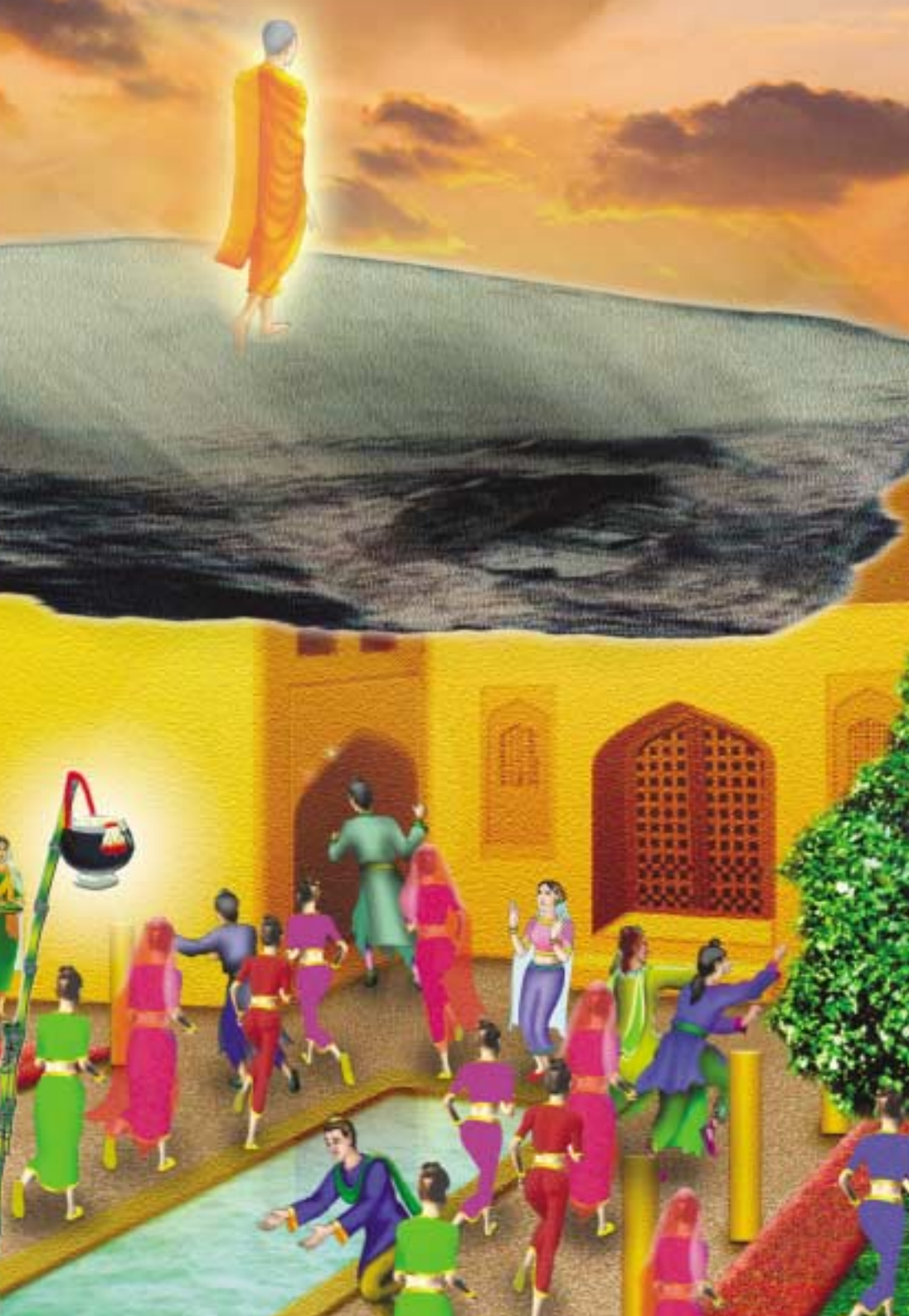
เพราะฉะนั้น ให้ทุกท่านใช้วันเวลาที่ผ่านไปให้เกิด
ประโยชน์มากที่สุด ด้วยการฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งให้ได้ทุกๆ วัน
จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกาย มีพระรัตนตรัยภายในเป็นที่พึ่ง
ที่ระลึกกันทุกๆ คน

พ ร ะ อ ร หั น ต์ มั จ ร ิง

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระพุทธเจ้า
ปฏิบัติดีแล้ว มีใจมั่นคง ไม่หวั่นไหว ปราศจากความอาลัยทั้งปวง
พระอริยบุคคลเหล่านั้น บรรลุพระอรหันต์แล้ว เข้าถึงพระนิพพาน
เสวยสุขอยู่ รัตนะนี้เป็นรัตนอันประณีตในพระอริยสงฆ์
ด้วยดีจวบจนนี้ ขอความสวัสดิจึงมีแก่ท่านทั้งหลาย

พระอรหันต์มีจริง

๕๑๖

มนุษย์ทุกชาติทุกศาสนา ล้วนปรารถนาให้โลกมีสันติสุขที่แท้จริง แต่ไม่มีใครรู้ว่าจะทำอย่างไร จนกระทั่งพระพุทธองค์ได้ทรงค้นพบว่า วิธีการที่จะทำให้โลกเกิดสันติสุขที่แท้จริงนั้น จะต้องให้ทุกคนในโลกเข้าถึงสันติสุขภายในก่อน คือเข้าถึงพระธรรมกายที่มีอยู่แล้วในตัวของทุกๆ คน ไม่ว่าจะเป็นชาติไหน ภาษาใด จะมีความเชื่ออย่างไร ล้วนมีธรรมกายอยู่ในตัวทั้งสิ้น ธรรมกายเป็นแหล่งกำเนิดของความสุข เป็นแหล่งของสติ แหล่งของปัญญา เมื่อเข้าถึงแล้ว มนุษย์จะมีความคิด คำพูด และการกระทำที่ดี จะมีความเมตตา กรุณา รู้จักแบ่งปัน และให้อภัยกัน หากเป็นเช่นนี้สันติสุขที่แท้จริง ย่อมบังเกิดขึ้นในโลกอย่างแน่นอน

พระลัมมะสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน รัตนสูตร ว่า

“พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว มีใจมั่นคง ไม่หวั่นไหว ปราศจากความอาลัยทั้งปวง พระอริยบุคคลเหล่านั้น บรรลุพระอรหันต์แล้ว เข้าถึงพระนิพพาน เสวยสุขอยู่ รัตนะนี้เป็นรัตนะอันประณีต ในพระอริยสงฆ์ ด้วยสัจวาจานี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งหลาย”

พระอรหันต์ คือพระอริยบุคคลผู้มีใจหยุดนิ่งได้อย่าง

พระอรหันต์มีจริง

๕๑๘

สมบุรณ์ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกายธรรมอรหัตตลอดเวลา
ใจของท่านมั่นคง มุ่งตรงต่อพระนิพพานอย่างเดียว จึงเป็นผู้
ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งปวง และห่างไกลจากกิเลสอาสวะ
ทั้งหลาย ทั้งสังโยชน์เบื้องต่ำเบื้องสูง อวิชชา ตัณหา อุปาทาน
ก็หลุดออกไปทั้งหมด จึงเสวยสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เข้ามาอยู่ในใจ
ของท่านเลย ท่านจึงเป็นผู้มีความสุขและความบริสุทธิ์ตลอดเวลา

ดังนั้น ผู้ได้ทำบุญกับพระอรหันต์ จึงถือว่าได้ทำบุญกับ
ทักษิณบุคคล คือทำบุญเนื่องบุญอันเลิศ แม้มีไทยธรรมเพียง
เล็กน้อย แต่ถ้าทำด้วยจิตเลื่อมใส ผลบุญย่อมเกิดขึ้นมากมาย
เกินกว่าที่ใครจะคิดคำนวณได้ พระพุทธองค์จึงตรัสไว้ว่า
“นาทั้งหลายมีหญ้าเป็นโทษ หมูสัตว์นี้ก็มีราคะ โทสะ โมหะ
เป็นโทษ ฉะนั้น ทานที่ให้ในท่านผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
จึงมีผลมาก มีอานิสงส์ไพศาล”

เนื่องจากพระอรหันต์เป็นบุคคลที่หาได้ยากในโลก
เพราะกว่าที่จะปฏิบัติให้บริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสอาสวะ ต้อง
สร้างบุญบารมีมากมาย และอาศัยความเพียรอย่างยิ่งยวด ซึ่ง
นักบวชทั้งในและนอกพระพุทธศาสนา ต่างปฏิบัติเพื่อมุ่งหวัง
ให้ตนเองได้เป็นพระอรหันต์ และอาจมีวิธีปฏิบัติที่แตกต่างกัน
ออกไปตามสติกำลังของตน ผู้ที่เป็นทนายทนายิกา เมื่อปรารภจะ

พระอรหันต์มีจริง

๕๑๕

ทำบุญ ก็อยากทำบุญกับพระอรหันต์ผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ หรืออย่างน้อยก็ได้ทำบุญกับผู้ที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติชอบ เหมือนอย่างเศรษฐีคนหนึ่ง อยากรู้ว่าพระอรหันต์ในโลกนี้มีอยู่จริงหรือไม่ จึงแสวงหาพระอรหันต์ด้วยวิธีที่น่าสนใจมาก

*เศรษฐีชาวกรุงราชคฤห์คนหนึ่ง พาบริวารไปเล่นน้ำในแม่น้ำคงคา ก่อนเล่นได้ให้คนชั่งตาข่ายรอบๆ บริเวณ เพื่อรักษาความปลอดภัย ในขณะที่เล่นน้ำอยู่นั้น ได้มีไม้จันทน์แดงขนาดเท่าหม้อ ลอยมาตามน้ำแล้วมาติดที่ตาข่าย เศรษฐีเห็นไม้จันทน์แดงที่มีสีเหมือนครั่งสดจึงเก็บขึ้นมา

เศรษฐียังไม่มีความศรัทธาในลัทธิใด กำลังแสวงหาผู้รู้และคิดว่า ในโลกนี้มีคนบางพวกอ้างว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ แต่เรายังไม่เคยเห็นพระอรหันต์เลยท่านจึงให้ช่างกลึงไม้จันทน์แดงเพื่อทำเป็นบาตร แล้วให้บริวารนำไปแขวนไว้บนยอดไม้ไผ่ ที่นำมาต่อกันสูงถึง ๖๐ ศอก จากนั้นก็ประกาศว่า “ถ้าหากพระอรหันต์มีอยู่จริง ขอจงเหาะมาเอาบาตรนี้ไปเถิด ผู้ใดสามารถเอาบาตรไปได้ เราพร้อมทั้งบุตรและภรรยา จะขอถึงผู้นั้นเป็นสรณะเป็นที่พึ่งตลอดไป”

*มก. เล่ม ๔๒ หน้า ๒๘๗

พระอรหันต์มีจริง

๕๒๐

เจ้าลัทธิตั้ง ๖ ซึ่งเป็นนักบวชนอกศาสนา มักอ้างตัวว่าเป็นพระอรหันต์ ทั้งๆ ที่ตัวยังมีกิเลสอยู่ อยากจะได้บาตรไม้จันทร์แดงนั้น จึงมาขอท่านเศรษฐีว่า “บาตรนั้น สมควรแก่พระอรหันต์อย่างพวกเรา ท่านจงให้บาตรนั้นแก่พวกเราเถิด” เศรษฐีบอกว่า “ถ้าพวกท่านอยากได้ ก็จงเหาะขึ้นไปเอาเองเถิด” นิครนถนาฎบุตรอยากได้บาตรนั้นมาก จึงส่งลูกศิษย์ไปบอกท่านเศรษฐี โดยให้พูดว่า “บาตรนั้น สมควรกับอาจารย์ของเรา ท่านอย่าให้อาจารย์เหาะมาเอาเพราะของแพงเล็กน้อยเลย” แต่เศรษฐีก็ยังยืนยันว่า “ผู้ที่เหาะมาเอาบาตรไม้นี้ได้เท่านั้น จึงจะได้ไปเป็นกรรมสิทธิ์”

นิครนถนาฎบุตรไม่ละความพยายาม จึงได้วางแผนกับลูกศิษย์ว่า “เมื่อเรายกมือยกเท้าทำท่าจะเหาะ ให้พวกเจ้าจงสร้างทำเป็นเข้ามาห้ามเรา ถ้าเศรษฐีเห็นอาการอย่างนั้น ก็จะต้องให้บาตรแก่เราแน่นอน”

เมื่อวางแผนกันเรียบร้อยแล้ว นิครนถนาฎบุตรก็ได้ประกาศว่า จะเหาะขึ้นไปเอาบาตรด้วยตนเอง แล้วยกมือยกเท้าขึ้น ทำท่าเหมือนจะเหาะขึ้นไปในอากาศ ลูกศิษย์เห็นดังนั้น ก็อ้อนวอนว่า “อาจารย์ ท่านอย่าทำอย่างนั้นเลย ท่านอุตส่าห์ปกปิดคุณวิเศษเอาไว้ ไม่แสดงตนให้ใครรู้ว่าเป็นพระอรหันต์

พระอรหันต์มีจริง

๕๒๑

แล้วท่านจะแสดงให้เห็นหาชนเห็น เพียงเพราะบาตรไม้นี้ทำไม” แล้วช่วยกันจับมือจับแขนของนิครนถ์ไว้ นิครนถ์จึงบอกเศรษฐีว่า “มหาเศรษฐี ศิษย์ของเราไม่ให้เราเหาะ ท่านจงให้บาตรแก่เราเถิด” แต่เศรษฐียืนยันไม่ยอมให้เช่นเดิม

แม้พวกเดียรฉัตรเจ้าลัทธิต่างๆ พยายามอย่างนี้ถึง ๖ วัน ก็ยังไม่ได้บาตรนั้นไป ในวันที่ ๗ ขณะที่พระมหาโมคคัลลานะกับพระปิณโฑลภารทวชะกำลังเดินบิณฑบาตได้ยินเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น พระมหาโมคคัลลานะจึงปรารภกับพระปิณโฑลว่า “พวกเขากล่าวว่าย่ำยพระพุทธศาสนา ไม่รู้ถึงอำนาจของพระรัตนตรัย ตัวท่านก็มีฤทธิ์มาก มีอำนาจมาก ท่านจงเหาะไปเอาบาตรนั้นมาเถิด”

พระปิณโฑลจะจึงแสดงอำนาจ ด้วยการเอาปลายเท้า คีบหินขนาดมัทรีมา เหาะขึ้นไปในอากาศเหมือนปยุ่นๆ แล้วเวียนประทักษิณเหนือกรุงราชคฤห์ ด้วยความองอาจสง่างามเหมือนพญาหงส์ พวกชาวเมืองเห็นอำนาจเช่นนั้น ต่างก็ให้สาธุการดั่งล้น บางพวกไม่เคยเห็นปาฏิหาริย์ พวกนั้นกล่าวว่า แผ่นหินขนาดมัทรีมา จะตกลงมาทับ จึงวิ่งหนีไปหลบซ่อนตามที่ต่างๆ ด้วยความกลัว

พระเถระได้เอาปลายเท้าเหยียบหินทิ้งไปอยู่ที่เดิม แล้วเหาะมาหน้าบ้านเศรษฐี เศรษฐีเห็นแล้วเกิดปีติขลุกลั่น

พระอรหันต์มีจริง

๕๒๒

รีบกำลงกราบพร้อมกับเชื่อเชิญท่านให้ลงมาจากอากาศ พระเถระก็เหาะลงจากอากาศมายืนอยู่บนพื้นดิน เศรษฐีจึงให้นำบาตรไม้จันทน์แดงลงมาบรรจุภัตตาหารที่ประณีตจนเต็มบาตร แล้วได้ถวายทานแด่พระเถระ ตั้งแต่นั้นมา ท่านเศรษฐีเชื่อว่า พระอรหันต์มีจริง มีฤทธิ์ มีอานุภาพจริง ท่านจึงยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ขอลี้พระพุทธรเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง และหันมานับถือพระพุทธศาสนา อีกทั้งบำเพ็ญบุญแต่ในบวรพระพุทธศาสนาเท่านั้น

เพราะฉะนั้น ผู้หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์มีจริง ผู้บรรลุธรรมกายก็มีมากมาย ถ้าใครจะแสวงหาพระอรหันต์ พระอริยบุคคล หรือผู้ที่เข้าถึงธรรมกาย ก็ต้องแสวงหาในพระพุทธศาสนาเท่านั้น เพราะอริยมรรคมีองค์ ๘ หนทางปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความเป็นพระอริยเจ้า หรือมัชฌิมาปฏิปทา หนทางสายกลางที่จะนำไปสู่ความบริสุทธิ์หลุดพ้น ก็มีอยู่ในพระพุทธศาสนา ผู้จะปฏิบัติให้บรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ จะต้องเดินตามแนวทางนี้ ผิดจากนี้ไปก็ไม่ได้

เมื่อปฏิบัติตามหนทางสายกลาง โดยเริ่มต้นที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้ว จึงจะเข้าถึงความสงบ จะพบความสว่างภายใน และเข้าถึงกายในกายไปตามลำดับ จนกระทั่งถึงพระธรรมกาย

พระอรหันต์มีจริง

๕๒๓

เข้าถึงความเป็นสรวง เป็นพระแท้ที่มีอานุภาพ

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “อากาเสว ปทํ นตฺถิ สมฺโณ นตฺถิ พหิโร สมณะภายนอกไม่มี เหมือนรอยเท้า ไม่มีในอากาศ” คือสมณะนอกพระพุทธศาสนาไม่มี สมณะหรือพระแท้ต้องอยู่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น และการจะให้เข้าถึงสมณะภายในที่แท้จริง ก็ต้องอาศัยการทำใจให้หยุดนิ่งในหนทางสายกลางอย่างเดียว เพราะฉะนั้น การฝึกใจให้หยุดนิ่งจึงเป็นกรณียกิจที่สำคัญ ที่ทุกๆ ท่านต้องเอาใจใส่ ให้มันปฏิบัติธรรม ฝึกใจให้หยุดนิ่งสม่ำเสมอกันทุกๆ วัน

ค ว า ม วิ เ ศ ษ ส ุ ด ข อ ง พ ร ะ พุ ท ธ ศ า ส น า

ภิกษุผู้ตั้งอยู่ในศีล ดำรงในอินทรีย์ทั้งหลาย รู้จัก
ประมาณในโภชนะ หมั่นประกอบความเพียร ภิกษุผู้มีปกติ
พากเพียรอยู่อย่างนี้ ไม่เห็นแก่นอน ไม่เกียจคร้าน ทั้งกลางวัน
และกลางคืน เจริญกุศลธรรมเพื่อบรรลุดุคฺคอันเกษมจากโยคะ
ผู้ยินดีในความไม่ประมาท มีปกติเห็นภัยในความประมาท
เป็นผู้ไม่ควรเพื่อความเสื่อม ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติใกล้พระนิพพาน
ที่เดียว

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๒๖

ทุกวันนี้มนุษย์ตกเป็นบ่าวเป็นทาสของกิเลสอาสวะ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน มีเกิด มีแก่ มีเจ็บ ตาย และมีการสูญเสียเกิดขึ้นมากมาย แม้กระทั่งภัยสงครามที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ ล้วนเกิดมาจากกิเลส ๓ ตระกูลใหญ่ คือ โลภะ โทสะ โมหะ ที่เข้าไปบงคับบัญชา ในจิตใจของมนุษย์ บงคับให้คิดให้พูดให้ทำลายล้างกันเอง มวลมนุษยชาติซึ่งเป็นเครือญาติกันจึงห้าพันกันเอง รบราฆ่าฟันกันเอง ไม่ได้รบกับศัตรูที่แท้จริง แต่ผู้รู้ ผู้มีธรรมจักขุ มีทัศนะ ท่านรู้ว่าคศัตรูที่แท้จริงนั้นไม่ใช่มนุษย์ แต่คือพญามาร ซึ่งเป็นศัตรูที่ร้ายกาจ เป็นคู่ต่อสู้ที่อันตรายที่สุด จะเอาชนะได้ต้องอาศัยใจหยุดใจนิ่งอย่างเดียว ใจหยุดจึงจะหลุดพ้นจากอาสวกิเลส และจากการเป็นบ่าวเป็นทาสของพญามาร

*มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน อปริหานิสูตร ว่า

“สีเล ปติฏฺฐิโต ภิกขุ	อินุทริเยสุ จ สํวโต
โกชนมฺหิ จ มตฺตณฺณ	ชาคริยํ อนุยฺยุชติ
เอวํ วิหฺรมาตาปี	อโหฺรตฺตมตฺนฺหิโต
ภาวํ กุสลํ ธมฺมํ	โยคกฺขเมสฺส ปตฺติยา

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๒๓

อปปมาทโรโต ภิกขุ
อภัพโพ ปริหานาย

ปมาเท ภยทสฺสี วา
นิพฺพานสฺเสว สฺนติเก

ภิกษุผู้ตั้งอยู่ในศีล สำรวมในอินทรีย์ทั้งหลาย รู้จักประมาณในโภชนะ หมั่นประกอบความเพียร ภิกษุผู้มีปกติพากเพียรอยู่อย่างนี้ ไม่เห็นแก่นอน ไม่เกียจคร้าน ทั้งกลางวันและกลางคืน เจริญกุศลธรรมเพื่อบรรลुकุณอันเกษมจากโยคะ ผู้ยินดีในความไม่ประมาท มีปกติเห็นภัยในความประมาท เป็นผู้ไม่ควรเพื่อความเสื่อม ย่อมเป็นผู้ปฏิบัติใกล้พระนิพพานทีเดียว”

การจะบรรลुकุศลสูงสุดของชีวิต คือพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ คือกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลาย จำเป็นต้องดำเนินตามปฏิปทาที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และผู้รู้ในกาลก่อนได้ทำไว้เป็นแบบอย่าง ท่านสอนไว้ว่า ภิกษุ หรือผู้เห็นภัยในสังสารวัฏ จำเป็นต้องชำระศีลของตนให้สะอาดบริสุทธิ์ อย่าให้ต่างพร้อย อย่าให้ขาด หรือทะลุ เพราะศีลที่บริสุทธิ์เป็นพื้นฐานที่จะทำให้การเจริญสมาธิภาวนาก้าวหน้าขึ้นไป ถ้าหากรักษาศีลซึ่งเป็นส่วนหยาบ คือรักษากาย และวาจาให้บริสุทธิ์ไม่ได้ การชำระใจซึ่งมีความละเอียดอ่อนยิ่งไปกว่านั้น ก็ทำได้ยาก นั่นหมายถึงว่าศีลไม่บริสุทธิ์จะเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงธรรมนั่นเอง

ความพิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๒๘

นอกจากนั้นต้องเป็นผู้สำรวมอินทรีย์ทั้ง ๖ คือสำรวมตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้หลงไหลเพลิดเพลिनไปกับอายตนะภายนอกที่มากระทบ ไม่ว่าจะเป็นรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และธรรมารมณ์อันน่าใคร่ น่าพอใจ เมื่อใจไม่ไปยึดติดกับวัตถุสิ่งของภายนอก จะน้อยกลับเข้ามาหยุดนิ่ง อยู่ภายในได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการสำรวมอินทรีย์ทั้ง ๖ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้เข้าถึงฝั่งแห่งใจหยุดนิ่งได้เร็วขึ้น และผู้รู้ท่านได้สอนต่อไปอีกว่า ให้รู้จักประมาณในการบริโภค หากบริโภคประมาทมากเกินไป หนังก้องตึงหนังตาก็หย่อน ซึ่งจะส่งผลให้ย่อหย่อนต่อการทำความเพียร เพราะความเพียรจะเป็นเหตุให้เข้าถึงธรรมะ ฉะนั้นต้องไม่เห็นแก่่นอน ไม่เห็นแก่การกิน ไม่เกียจคร้าน ทั้งกลางวันกลางคืน และต้องหมั่นทำความเพียรอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

ผู้ที่ปฏิบัติได้เช่นนี้ แม้จะยังไม่ได้บรรลุพระนิพพาน ย่อมได้ชื่อว่ากำลังดำเนินตามปฏิปทาของพระอริยเจ้าทั้งหลาย อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เป็นผู้ไม่ประมาท เป็นผู้ก้าวเข้าสู่หนทางพระนิพพาน เมื่อบุญบารมีเต็มเปี่ยม ถึงเวลาก็จะเข้าถึงธรรมะภายในได้อย่างแน่นอน หลักปฏิบัติพื้นฐานเพื่อการเข้าถึงพระนิพพานเป็นอย่างนี้ นอกจากนี้ พระพุทธองค์ทรงยืนยันการปฏิบัติตามหลัก เพื่อให้เข้าถึง

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๒๕

พระนิพพานไว้ว่า

เมื่ออินทรีย์สังวรมีอยู่ ศีลของภิกษุผู้มีอินทรีย์สังวร สมบูรณ์ ย่อมมีอุปนิสัยสมบูรณ์ เมื่อนั้นลัทธิสมาธิก็จะ สมบูรณ์ขึ้น เมื่อลัทธิสมาธิมีอยู่ ยถาภูตญาณทัตสนะของภิกษุ นั้นก็จะสมบูรณ์ เมื่อมียถาภูตญาณทัตสนะ นิพพิทา วิราคะของ ภิกษุนั้นย่อมถึงความเต็มเปี่ยม เมื่อภิกษุมีนิพพิทาและวิราคะ วิมุตติญาณทัตสนะก็ย่อมสมบูรณ์ เปรียบเหมือนต้นไม้ที่มีกิ่ง และใบสมบูรณ์ แม้สะเก็ดของต้นไม้นั้นก็ถึงความบริบูรณ์ เมื่อ เปลือกถึงความบริบูรณ์ กระพี้ก็ถึงความบริบูรณ์ แม้แก่นก็ถึง ความบริบูรณ์ไปตามลำดับ

สำหรับผู้ที่เริ่มศึกษาเรื่องของพระนิพพานอาจจะสงสัยว่า พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งนั้นเป็นอย่างไร รสแห่งการเข้าถึง พระนิพพานเป็นอย่างไร จะอุปมาอุปไมยได้หรือไม่ว่า สุขจาก พระนิพพานมีมากกว่าสุขที่ยังตกอยู่ในภพสามอย่างไรบ้าง แล้ว ทำไมพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงชักชวนให้ภิกษุเป็นผู้ยินดีใน พระนิพพาน ไม่ให้เปย์ยินดีในเบญจกามคุณ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ และของทิพย์

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันก่อนว่า นิพพานนั้น เป็นชื่อของความดับทุกข์ดับกิเลส ท่านกล่าวไว้ ๒ ประเภท

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๓๐

คือ “สอุปาทิเสสนิพพาน” เป็นนิพพานที่สามารถเข้าถึงได้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ อยู่ในตัวของเรานี่เอง โดยมีจุดเชื่อมโยงกันที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าหยุดใจได้ถูกส่วน มีความละเอียด ความบริสุทธิ์ถึงที่สุด ก็จะเข้าถึงได้ เป็นนิพพานของพระอรหันต์ที่ขจัดกิเลสอาสวะได้หมดสิ้นแล้ว แต่ว่ายังมีชีวิตอยู่ ส่วน “อนุปาทิเสสนิพพาน” เป็นเหตุว่างอยู่นอกภพสามออกไป ผู้ที่หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ เมื่อขันธห้าดับ คือ กายเนื้อแตกทำลายไป เหลือแต่ธรรมขันธ หรือธรรมกาย จะดึงดูดไปสู่อายตณนิพพาน นิพพานเข้าถึงได้ในสองลักษณะเช่นนี้

ครั้งพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้อนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงรู้ชัดว่า รสแห่งธรรมมีรสเดียว คือวิมุตติรส เป็นรสแห่งความหลุดพ้น ที่เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เจือปน ที่ทรงชี้ชวนให้ยินดีในพระนิพพานอย่างเดียว ก็เพราะพระองค์ได้ทรงสัมผัสรสแห่งความสุขที่ยังตกอยู่ในไตรลักษณ์มาหมดแล้ว ทรงรู้ว่าไม่มีสุขใด ที่เป็นสุขล้วนๆ เพราะยังเจือด้วยกิเลส จึงไม่เที่ยง มีทุกข์เจือปน และบังคับบัญชาไม่ได้ ฉะนั้น การจะเปรียบเทียบระหว่างความสุขที่ยังตกอยู่ในไตรลักษณ์กับความสุขที่ได้เข้าถึงสภาวะของพระนิพพานนั้น เทียบกันไม่ได้เลย

ลำพังเพียงได้เข้าถึงธรรมกายพระโสดาบัน เป็นพระโสดาบันบุคคล พระพุทธองค์ยังตรัสไว้ว่า “โสดาปัตติผล ประเสริฐ

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๓๑

กว่าความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิในแผ่นดิน ประเสริฐกว่าสுகติ
โลกสวรรค์ และความเป็นใหญ่ในโลกทั้งปวง” ดังนั้นความสุข
ของผู้เข้าถึงธรรมจึงเทียบไม่ได้กับความสุขในโลก หรือในสวรรค์
ความประเสริฐของชีวิตวัดกันที่ความสูงส่งของจิตใจ จิตใจที่
สูงส่งหมายถึงใจที่ถูกยกระดับให้สูงขึ้นเหนือโลก เหนือวัฏฏะ
เป็นผู้เข้าถึงแก่นแท้ของชีวิต คือผู้ได้บรรลุธรรมกาย ยิ่งได้
บรรลุธรรมกายอรหัตต์ เป็นพระอรหันต์ได้เมื่อไร จะเสวย
เอกนันทบรมสุข เป็นสุขอย่างเดียวเท่านั้น

เราจะซาบซึ้งถึงความสุขที่เกิดจากการเข้าถึงพระนิพพาน
ว่าเป็นอย่างไร ต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจึงจะเข้าใจ และซาบซึ้ง
เพราะพระลัทธิธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นั้นเป็นเอหิภิกขุ
คือเชิญชวนให้มาพิสูจน์ด้วยตัวเอง ผู้รู้ทั้งหลาย ท่านได้อุปมา
ไว้ว่า

หิ้งห้อยที่มีแสงน้อยริบหรี่ มิอาจจะเอามาเปรียบกับ
ดวงจันทร์ที่ส่องรัศมีสว่างไปทั่ว หยาดน้ำที่ติดอยู่ปลายเส้นผม
มิอาจจะเอามาเปรียบกับน้ำในมหาสมุทร ธุลีฝุ่นละอองที่
ลอยลอยอยู่ในอากาศ มิอาจจะเอามาเปรียบกับผืนปฐพี
ธรรมชาติเหล่านี้ไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้อันใด ความสุข
ทั้งหลายในโลกและจักรวาล ก็ไม่อาจเอามาเปรียบกับสุขใน
พระนิพพานได้อันนั้น เพราะว่าพระนิพพานเป็นเยี่ยม เป็น

ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา

๕๓๒

นิพพานสมบัติอันประเสริฐ ไม่ควรแก่การเทียบด้วยสมบัติอันใด เป็นอมตสมบัติที่ยิ่งกว่าสมบัติที่มีอยู่ในมนุษย์โลก เทวโลกหรือ พรหมโลกทั้งหมด

โดยเฉพาะปฏิบัติที่จะทำให้ถึงพระนิพพานอันประเสริฐนั้น มีอยู่แต่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น ความวิเศษสุดของพระพุทธศาสนา อยู่ตรงที่มีปฏิบัติไปสู่พระนิพพาน มีเป้าหมายเพื่อทำพระนิพพานให้แจ้ง ฉะนั้นการที่พวกเราเกิดมาในชาตินี้ มาพบคำสอนในพระพุทธศาสนาและวิชาธรรมกาย ซึ่งยังมีสอนกันอยู่นับว่าเป็นผู้มีโชคดียิ่งอย่างมหาศาล ซึ่งควรต้องรักษาไว้ และใช้โอกาสอันดีนี้ให้เกิดคุณค่าสูงสุด ด้วยการหมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง ให้เข้าถึงพระธรรมกายภายในตัว เราจะได้ทำพระนิพพานให้แจ้ง ชีวิตการสร้างบารมีของเราจะปลอดภัย และมีชัยชนะไปทุกภพทุกชาติ ตราบกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรมกันทุกคน

พ ร ะ อ ร หั น ดั รุ ใ ดั ย าก

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระโคตม เป็น
ผู้ประกอบดีแล้ว ด้วยกิริยาทางกาย และวาจาอันบริสุทธิ์ มีใจ
มั่นคง เป็นผู้ไม่มีความห่วงใยในกายและชีวิต พระอริยบุคคล
เหล่านั้น บรรลุอรหัตตผลที่ควรบรรลุ หยั่งลงสู่อมตนิพพาน
ดับกิเลสได้ เสดวยผลแห่งความดับเย็นอยู่

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๓๕

ร่างกายของมนุษย์เป็นอุปกรณ์สำคัญ ที่สามารถสร้าง
ความดีได้อย่างเต็มที่ และเป็นฐานสำหรับรองรับคุณธรรม
ความดีทั้งหลาย เป็นที่ฝึกฝนอบรมจิตใจ ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์
จนสามารถเข้าถึงพระธรรมกาย และสามารถกำจัดกิเลสอาสวะ
ที่หมักดองอยู่ในจิตใจให้หมดสิ้นไปได้ การที่จะเข้าถึงธรรม
อันประเสริฐ คือพระธรรมกายที่มีอยู่ภายในตัวของเราได้นั้น
ต้องรู้จักปลดปล่อยวางภารกิจเครื่องกังวลใจ โดยการหยุดใจไว้
ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นฐานที่ตั้งถาวรของใจ ให้หมั่น
ประกอบความเพียรไม่เกียจคร้าน และประพฤติปฏิบัติธรรมอย่าง
สม่ำเสมอ ไม่ช้าจะสามารถทำใจหยุด ใจนิ่งได้ แล้วความสุขอัน
เกิดจาก ใจหยุด ใจนิ่ง จะพรั่งพรูออกมาเป็นรางวัล สำหรับผู้มี
ความเพียร

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน รัตนสูตร ว่า

“เย สุปฺปยุตฺตา มนสา ทพฺเพน

นิกุคามิโน โคตมสาสนมฺหิ

เต ปตฺติปตฺตา อมตํ วิคฺยห

ลทฺธา มุธา นิพฺพุติ ภูณฺฆมานา

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาของพระโคตม เป็น
ผู้ประกอบดีแล้ว ด้วยกิริยาทางกาย และวาจาอันบริสุทธิ์ มี

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๓๖

**ใจมันคง เป็นผู้ไม่มีความห่วงใยในกายและชีวิต พระอริยบุคคล
เหล่านั้น บรรลุอรหัตตผลที่ควรบรรลุ หยั่งลงสู่อมตนิพพาน
ดับกิเลสได้ เสวยผลแห่งความดับเย็นอยู่”**

พระอรหันต์คือพระอริยบุคคลขั้นสูงสุดในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ที่มีใจหยุดนิ่งได้อย่างสมบูรณ์ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกาย-ธรรมอรหัตตตลอดเวลา ใจท่านมันคงอยู่ในกลางพระนิพพาน จึงเป็นผู้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรมทั้งหลาย และห่างไกลจากกิเลส อาสวะทั้งปวง ทั้งสังโยชน์เบื้องต่ำ เบื้องสูง อาสวะ โยคะ โอฆะ อนุสัยกิเลสหลุดร่อนออกจากใจของท่านไปหมด ท่านจึงเสวยเอกนิมิตบรมสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์เข้ามาอยู่ในใจของท่าน

การจะสังเกตว่าใครเป็นพระอรหันต์ ผู้ห่างไกลจากกิเลส เป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก เพราะตามปกติแล้ว ปุถุชนทั่วไป จะไม่สามารถหยั่งรู้จิตใจของพระอริยเจ้าได้ พระโสดาบันไม่สามารถรู้วาระจิตของพระสกิทาคามี พระสกิทาคามีไม่รู้วาระจิตของพระอนาคามี และพระอนาคามีไม่สามารถรู้วาระจิตของพระอรหันต์ เพราะฉะนั้นปุถุชนทั่วไปจึงไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้ว่า สมณพราหมณ์ท่านใดได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์บ้าง เพราะเป็นเรื่องของผู้รู้แจ้งเท่านั้น

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๓๓

*สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่บุพพาราม ปราสาทของนางวิสาขาไมคารมารดา ครั้งนั้นเป็นเวลาเย็น พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จออกจากที่หลีกเร้น ประทับนั่งอยู่ภายนอก ชุ่มประตู่ของวิหาร พระเจ้าปเสนทิโกศลเสด็จไปเข้าเฝ้า เพื่อฟังธรรมและสนทนารธรรมกับพระพุทธรองค์ ขณะนั้นเองมีชฎิล ๗ คน นิครนถ์ ๗ คน อเจลิก ๗ คน เอกสาฎก ๗ คน และปริพาชก ๗ คน ทุกคนมีขนรักแร้ และเล็บงอกยาว หาบบริวารเดินผ่านไปโน้นบริเวณนั้น

พระเจ้าปเสนทิโกศลทอดพระเนตรเห็นนักบวชเหล่านั้น จึงทรงลุกจากอาสนะ และกระทำผ้าห่มเฉวียงบ่า คูกเขาลงบน แผ่นดิน ประนมอัญชลีไปทางบุคคลเหล่านั้น แล้วทรงประกาศ พระนาม ๓ ครั้งว่า “ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ข้าพเจ้าคือพระเจ้าปเสนทิโกศล” เมื่อนักบวชเหล่านั้นเดินลับตาไปได้ไม่นาน พระเจ้าปเสนทิโกศลก็เสด็จไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นักบวชเหล่านั้น มีวัตรปฏิบัติที่ทำได้ยากในโลก แต่ว่ามีคนใดคนหนึ่งบ้างไหม ที่จะได้รับบรรลุเป็นพระอรหันต์ หรือได้บรรลอรหันต์แล้ว”

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๓๘

ตามปกติ พระผู้มีพระภาคทรงเป็นลัทธิปัญญารู้แจ้งโลก
ทั้งปวง ใครเป็นพระอรหันต์ พระองค์ทรงรู้ทรงเห็นได้ตามที่
บุคคลนั้นได้บรรลุ ใครยังเป็นโสมมบุรุษ ข้างในยังรกชัฏด้วยกิเลส
พระองค์ก็ทรงรู้เห็นหมด เพียงแต่ทรงดูกาลเวลาที่เหมาะสม
ว่าสมควรจะนำมาตรัสเตือนเมื่อไร เพราะฉะนั้นเรามาดูว่า
พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์ว่านักบวชคนใด เป็นพระอรหันต์

พระพุทธองค์ตรัสว่า “ดูก่อนมหาบพิตร มหาบพิตรเป็น
คฤหัสถ์ บริโศกคาม ทรงครองขมราวาสอันคับคั่งด้วยพระโอรส
และพระมเหสีอยู่ ทรงใช้สอยผ้าແคว้นกาลสี ทรงตัดทรงดอกไม้
ของหอม และเครื่องประเทืองผิว ทรงยินดีในเงินและทองอยู่
จึงยากที่จะทรงรู้ได้ว่า บุคคลเหล่านี้ใครเป็นพระอรหันต์ หรือว่า
บุคคลเหล่านี้บรรลอรหัตตมรรค เป็นผู้ควรแก่การเคารพสักการะ-
บูชาหรือไม่

ดูก่อนมหาบพิตร ศีล ฟังรู้ได้ด้วยการอยู่ร่วมกัน และศีล
นั้นแล ฟังรู้ได้โดยกาลนาน ไม่ใช่โดยกาลสั้นๆ เมื่อพิจารณา
โดยแยบคายก็จะรู้ได้ ไม่พิจารณาโดยแยบคายก็ไม่รู้ ผู้มีปัญญา
ฟังรู้ได้ ผู้มีปัญญาน้อยไม่ฟังรู้ ความเป็นผู้สะอาด รู้ได้ด้วยการ
ปราศรัย และความเป็นผู้สะอาดนั้นแล ฟังรู้ได้โดยกาลนาน
ไม่ใช่โดยกาลสั้น พิจารณาโดยแยบคายจึงรู้ได้ ไม่พิจารณาโดย

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๓๕

แบบคาก็ไม่รู้ ผู้มีปัญญาพึงรู้ได้ ผู้มีปัญญาทรมไม่พึงรู้

กำลังใจรู้ได้ในเวลาที่มีอันตราย และกำลังใจนั้นแล รู้ได้
โดยกาลนาน ไม่ใช่โดยกาลสั้น พิจารณาโดยแบบคาก็จึงรู้ได้
ไม่พิจารณาโดยแบบคาก็ไม่รู้ ผู้มีปัญญาพึงรู้ได้ ผู้มีปัญญา
ทรมไม่พึงรู้ ปัญญารู้ได้ด้วยกลการสนทนา ปัญญานั้นแลจึงรู้ได้
โดยกาลนาน ไม่ใช่โดยกาลสั้น พิจารณาโดยแบบคาก็จึงรู้ได้
ไม่พิจารณาโดยแบบคาก็ไม่รู้ ผู้มีปัญญาพึงรู้ได้ ผู้มีปัญญา
ทรมไม่พึงรู้

ดูก่อนมหาบพิตร คนติเกิดมาดี ไม่ควรไว้วางใจเพราะ
ผิวพรรณและรูปร่าง ไม่ควรไว้วางใจ เพราะเห็นกันเพียงชั่วครู่
เพราะว่านักบวชผู้ไม่สำรวมทั้งหลาย ย่อมเที่ยวไปยังโลกนี้
ด้วยเครื่องบริขารของเหล่านักบวชผู้สำรวมดีแล้ว ประดุจ
กุนทลดิน และมาสกโลหะหุ้มด้วยทองคำปลอมไว้ คนทั้งหลาย
ไม่บริสุทธิ์ในภายใน งามแต่ภายนอกอย่างเดียว แวดล้อมด้วย
บริวารท่องเที่ยวอยู่ในโลกมีมากมาย นักบวชนอกศาสนาเหล่านั้น
ไม่มีใครเลยเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้รักชู้ด้วยกิเลสทั้งนั้น”

พระเจ้าปเสนทิโกศลได้ฟังพระพุทธพยากรณ์แล้ว เกิด
ความกระจำแจ้งในพระทัย กราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
นำอัศจรรย์เหลือเกิน เพราะธรรมดาผู้เป็นคฤหัสถ์บริโภคคาม

พระอรหันต์รู้ได้ ยาก

๕๔๐

ยากที่จะรู้เรื่องนี้ ผู้มีปัญญาจึงจะรู้ได้ ผู้มีปัญญาน้อยหาไม่รู้ไม่
วาทะนี้จึงเป็นอันตรัสดีแล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ นักบวช
เหล่านั้นเป็นคนของข้าพระองค์ เป็นจารบุรุษ เป็นคนสืบข่าวลับ
เที่ยวสอดแนมไปตามชนบทต่างๆ แล้วพากันกลับมา ข้าแต่-
พระองค์ผู้เจริญ บัดนี้คนเหล่านั้น ชำระล้างละอองธุลินั้นแล้ว
อาบดี ประเทืองผิวดี โกนผมและหนวดแล้ว นุ่งห่มผ้าขาว
เอิบอิมเปรียบพร้อมด้วยเบญจกามคุณ บำเรอข้าพระองค์อยู่
พระองค์ทรงพยากรณ์ดีแล้วหนอ”

เราจะเห็นว่า ในโลกแห่งความเป็นจริง เราจะดูคนกัน
โดยเปลือกนอกไม่ได้ เพราะแม้จะมีผู้กล่าวว่า มีพระอรหันต์
ผู้หมดจดจากกิเลสหลายท่านในปัจจุบันนี้ แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะรู้จัก
ได้ง่ายๆ นอกจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ยากเหลือเกินที่จะ
ชี้ชัดว่าใครเป็นพระอรหันต์

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแนะนำไว้ว่า ถ้าจะแสวงหา
พระอรหันต์ ต้องแสวงหาในพระพุทธานุภาพเท่านั้น เพราะ
อริยมรรคมีองค์ ๘ คือ หนทางปฏิบัติเพื่อเข้าถึงความเป็น
พระอริยเจ้า หรือมัชฌิมาปฏิปทา หนทางสายกลางที่จะนำไปสู่
ความบริสุทธิ์หลุดพ้นนั้น มีอยู่ในพระพุทธานุภาพเท่านั้น ผู้จะ
ปฏิบัติให้บรรลุเป็นพระอรหันต์ได้ จะต้องเดินตามแนวนี้ ผิดจาก

พระอรหันต์รู้ได้ยาก

๕๔๑

แนวนี้อีกไม่ได้ เมื่อปฏิบัติตามหนทางสายกลาง โดยเริ่มต้นที่
ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ แล้ว จึงจะเข้าถึงความสงบ พบความ
สว่างภายใน และเข้าถึงภายในกายไปตามลำดับ จนกระทั่งถึง
กายธรรมอรหัตต์ เป็นพระอรหันต์ผู้หมดจดจากกิเลสอาสวะ
อย่างแท้จริง

ดังนั้น พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “อากาเสว ปทํ นตฺถ
สมโณ นตฺถิ พาหิโร สมณะในภายนอกไม่มี เหมือนรอยเท้าไม่มี
ในอากาศ” คือสมณะนอกพระพุทธศาสนาไม่มี สมณะหรือพระแท้
ต้องอยู่ในพระพุทธศาสนาเท่านั้น และการจะให้เข้าถึงสมณะ
ภายในที่แท้จริงนั้น ต้องอาศัยการทำใจให้หยุดนิ่ง ในหนทาง
สายกลางเพียงทางเดียว เพราะฉะนั้นการฝึกใจให้หยุดนิ่ง
จึงเป็นกรณียกิจที่สำคัญ ที่ทุกๆ ท่านจะต้องเอาใจใส่ ให้หมั่น
ปฏิบัติธรรม ฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งกันอย่างสม่ำเสมอทุกๆ วัน

เบื่องต้น เบื่องปลาย ไม่ปรากฏ

ดูก่อนภิกษุ เราตลาคตจะยกอุปมาให้เธอฟัง สมมติว่า มีภูเขาศิลาลูกใหญ่ยาว ๑ โยชน์ กว้าง ๑ โยชน์ สูง ๑ โยชน์ ไม่มีช่อง ไม่มีโพรง เป็นแท่งทึบ มีบุรุษผู้หนึ่งนำเอาผ้าขาวบาง มาจากแคว้นกาสี แล้วเอาผ้านั้นลูบภูเข ๑๐๐ ปีต่อครั้งหนึ่ง การที่ภูเขาศิลาใหญ่แท่งนั้นจะถึงความสิ้นไป เพราะความพยายามของบุรุษนั้น ยังเร็วกว่าระยะเวลาหนึ่งกับ

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอท่องเที่ยวไปมาอยู่ในวัฏสงสาร มิใช่ ๑ กับ มิใช่ ๑,๐๐๐ กับ มิใช่ ๑๐๐,๐๐๐ กับ เป็นเพราะว่า วัฏสงสารนี้กำหนดที่สุดและเบื่องต้นมิได้

เบื้องต้นเบื้องต้นไม่ปรากฏ

๕๕๕

ความใสบริสุทธิ์ของใจนำมาซึ่งความสุขอย่างแท้จริง
จิตใจของเราจำเป็นต้องชำระล้างให้สะอาดบริสุทธิ์ด้วยการ
เจริญสมาธิภาวนาอยู่เสมอ เราจะได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
แม้โลกนี้จะร้อนรุ่มไปด้วยไฟกิเลสที่คุกรุ่นอยู่ในใจของมนุษย์
แต่ถ้าหากเรารู้จักฝึกฝนใจให้หยุดนิ่ง หมั่นขัดเกลาจิตใจ
ให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใสอยู่เสมอ เราก็จะเป็นผู้มีความสุข
ท่ามกลางหมู่ชนผู้มีความสุข พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรง
สั่งสอนให้พุทธบริษัท เจริญภาวนาอยู่ในหนทางสายกลาง
ให้เราเห็นความสำคัญของการฝึกฝนใจว่า ใจที่ผ่องใสย่อมเป็น
เหตุนำสุขมาให้ เป็นทางมาแห่งมหากุศล เป็นเครื่องนำสัตว์โลก
ทั้งหลายไปสู่สุคติโลกสวรรค์และนำทุกชีวิตไปสู่เป้าหมายอันสูงสุด
คือการบรรลุมรรคผลนิพพาน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ดิณกัฏฐสูตร อนมตคค-
ลัญยุต ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สังสารวัฏนี้ กำหนดที่สุด
เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีอวิชชาเป็นที่
กางกั้น มีตัณหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่
ที่สุดเบื้องต้น ย่อมไม่ปรากฏ เหมือนอย่างว่า บุรุษตัดทอน
หญ้า ไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ ในชมพูทวีปนี้ แล้วจึงรวมกันไว้

เบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่ปรากฏ

๕๔๕

ครั้นแล้วพึงกระทำให้เป็นมดๆ ละ ๔ นิ้ววางไว้ แล้วสมมติว่า บุคคลนี้เป็นมารดาของเรา บุคคลนี้เป็นมารดาของมารดาของเราโดยลำดับ มารดาของมารดาของบุรุษนั้น ไม่พึงสิ้นสุด ส่วนว่า หญ้า ไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ในชมพูทวีปนี้พึงถึงการสิ้นไป ชื่อนั้นเพราะเหตุไร เพราะว่า สงสารนี้กำหนดที่สุด เบื้องต้น เบื้องปลายไม่ได้ เมื่อเหล่าสัตว์ผู้มีวิชชาทางกัน มีตัณหา เป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปมาอยู่ ที่สุดและเบื้องต้น ย่อมไม่ปรากฏ พวกเธอได้เสวยทุกข์ ความพินาศ ได้เพิ่มพูน ปลูกที่เป็นป่าช้ามาตลอดกาลนาน ด้วยเหตุเพียงเท่านั้น พอตีเดียวที่เธอจะเบือนหน้าในสังขารทั้งปวง เพื่อจะได้คลาย กำหนดและหลุดพ้นจากทุกข์”

วิฏสงสารนี้ มีความยาวนานจนไม่สามารถที่จะนับเวลา ได้ว่า มีประมาณเท่าใด เพราะค้นหาเบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่พบ สัตว์ทั้งหลายซึ่งเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวิฏสงสาร เหมือนเต่าอยู่ในมหาสมุทร ต้องดำผุดดำว่ายอยู่อย่างนั้น เสวยสุขบ้างทุกข์บ้าง พวกเราทั้งหลายก็ได้ชื่อว่ากำลังเวียนว่ายอยู่ในวิฏสงสาร เหมือนกัน เพราะว่ามีเคสสถานบ้านเรือนอยู่ในมนุษยโลก ซึ่งเป็นหนึ่งในภพภูมิที่เป็นส่วนย่อยแห่งวิฏสงสาร

เพราะฉะนั้น ให้รู้ตัวเอาไว้ว่า ชีวิตในสังสารวัฏของเรา ยังไม่ปลอดภัย ชีวิตนี้เต็มไปด้วยภัยอันตรายรอบด้าน จะเป็นผู้มี

เบื้องต้นเบื้องต้นไม่ปรากฏ

๕๕๖

ความสุขล้วนๆ ตลอดเส้นทางอันยาวไกล หาได้ยากยิ่งนัก แม้พระพุทธรองค์เมื่อทรงระลึกอดีตชาติ ในสมัยที่ทรงสร้างบารมีอยู่ นั้น ก็ทรงเห็นว่าเคยตกไปในอบายภูมิ ไปเป็นเปรต เป็นสัตว์เดียรัจฉานมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ชีวิตในสังสารวัฏไม่ได้เวียนวนอยู่เฉพาะสุคติภูมิหรือมนุสสภูมิเท่านั้น ทรงเคยเกิดในทุกภพทุกภูมิมาแล้ว ดังนั้นพระองค์จึงทรงสอนให้เราพิจารณาเห็นว่า ทุกๆ ชาติ ปุณฺณปุณฺ การเกิดบ่อยๆ เป็นทุกข์ ทรงสอนเพื่อให้เกิดความเบื่อหน่าย คลายความพอใจในภพทั้งปวงให้ยินดีในหนทางพระนิพพาน

*ในสมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ท่ามกลางที่ประชุมพระภิกษุสงฆ์ในพระเชตวันมหาวิหาร ได้ตรัสเรื่องสังสารวัฏเอาไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย สังสารนี้กำหนดที่สุดและเบื้องต้นมิได้ เมื่อสัตว์ทั้งหลายถูกอวิชชาเป็นที่กำกั้น ถูกตัณหาผูกพันเข้าไว้ ก็ย่อมจะท่องเที่ยวไปๆ มาๆ อยู่ โดยที่สุดและเบื้องต้นย่อมไม่ปรากฏเลย สมมติว่า มีบุรุษคนหนึ่งพยายามปั้นดินให้เป็นก้อน ก้อนเท่าเม็ดกระเบาแล้ววางไว้ จากนั้นก็สมมติว่าก้อนนี้เป็นบิดาของเรา ก้อนนี้เป็นบิดาของบิดาของเรา ทำการสมมติเรื่อยไปตามลำดับ บิดาของบิดาของบุรุษนั้นย่อมไม่เป็น

*ภูมิวิลาสินี (พระพรหมโมลี)

เบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่ปรากฏ

๕๔๓

อันสิ้นสุดลงไปได้ แต่ว่ามหาปฐพีนี้ ย่อมถึงความหมดสิ้นไปก่อน
ข้อนี้เป็นเพราะว่า วัฏสงสารนี้ กำหนดที่สุดและเบื้องต้นมิได้
ในเมื่อเหล่าสัตว์ถูกอวิชชาเป็นเครื่องกางกั้น ถูกตัณหาผูกพัน
เข้าไว้ ก็ย่อมจะต้องท่องเที่ยวไปๆ มาๆ อยู่โดยที่สุดและเบื้องต้น
ย่อมไม่ปรากฏเลย”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามภิกษุว่า “น้ำตาที่หลังไหล
ออกจากตาของพวกเธอ ผู้ท่องเที่ยวไปมาอยู่ ร้องให้คร่ำครวญอยู่
เพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจโดย
กาลนานนี้ กับน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ สิ่งไหนจะมากกว่ากัน”
ภิกษุทูลตอบว่า “น้ำตามากกว่าน้ำในมหาสมุทร” พระพุทธองค์
จึงตรัสต่อไปว่า “ถูกแล้วภิกษุทั้งหลาย พวกเธอได้ประสบ
มรณกรรมของมารดาตลอดกาลนาน น้ำตาที่หลังไหลออก
จากตาของพวกเธอ ผู้ประสบมรณกรรมของมารดา และร้องให้
คร่ำครวญ เพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจาก
สิ่งที่พอใจอยู่นั้น มีประมาณมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอได้ประสบมรณกรรมของบิดา
มาตลอดกาลนาน พวกเธอได้ประสบมรณกรรมของน้องสาว
บุตรธิดา ความเสื่อมแห่งญาติ ความเสื่อมแห่งโศกะ ความเสื่อม
แห่งโคตร และได้ประสบกับความเสื่อมเพราะโรคมารตลอด

เบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่ปรากฏ

๕๔๘

กาลนาน น้ำตาที่หลังไหลออกจากตาของพวกเธอ ผู้ประสบกับความเลื่อมเพราะโรคเป็นต้น และร้องไห้คร่ำครวญเพราะประสบสิ่งที่ไม่พอใจ เพราะพลัดพรากจากสิ่งที่พอใจอยู่นั้น มีประมาณมากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ ส่วนน้ำในมหาสมุทรทั้ง ๔ นั้น มีประมาณน้อยกว่าน้ำตาของพวกเธอ”

นี่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าวัฏสงสารนี้ มีความยาวนานจนไม่สามารถที่จะกำหนดลงไปได้ว่า มีการเริ่มต้นมาตั้งแต่เมื่อใด และจะสิ้นสุดลงเมื่อใด ไม่สามารถที่จะนับเป็นวัน เป็นเดือน เป็นปี หรือแม้ในที่สุดจะนับเป็นมหากัปก็ไม่ได้ เมื่อกล่าวถึงคำว่า กัปหรือมหากัปนี้ บางท่านอาจจะสงสัยมานานแล้วว่า เป็นเวลาเท่าใดกันแน่ เพราะในตอนที่ว่าด้วยอายุของสัตว์นรกก็ดี หรือในตอนที่ว่าด้วยอายุของพรหมก็ดี ได้กล่าวถึงคำนี้ไว้เหมือนกัน แต่ยังไม่ได้อธิบายในรายละเอียด ฉะนั้นหลวงพ่ोजึงขอถือโอกาสอธิบายคำว่า กัป และมหากัป เพิ่มเติมเล็กน้อย

สมัยหนึ่ง ภิกษุได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กัปหนึ่งนั้นเป็นเวลายาวนานเพียงใดหนอ พระเจ้าข้า” พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ดูก่อนภิกษุ กัปหนึ่งนั้นเป็นเวลายาวนานนักหนา จะนับเป็นว่าเท่านี้ปี เท่านี้ร้อยปี เท่านี้พันปี เท่านี้แสนปีไม่ได้เลย” ภิกษุรูปหนึ่งทูลถามต่อไปว่า

เบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่ปรากฏ

๕๔๕

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าเช่นนั้น กับหนึ่งมีประมาณเท่าใด พระเจ้าข้า” พระบรมศาสดาตรัสตอบว่า “ดูก่อนภิกษุ เราตถาคตจะยกอุปมาให้เธอฟัง สมมติว่า มีภูเขาศิลาลูกใหญ่นาน ๑ โยชน์ กว้าง ๑ โยชน์ สูง ๑ โยชน์ ไม่มีช่อง ไม่มีโพรง เป็นแท่งทึบ มีบุรุษผู้หนึ่งนำเอาผ้าขาวบางมาจากแคว้นกาลสีแล้วเอาผ้านั้นลูบภูเขา ๑๐๐ ปีต่อครั้งหนึ่ง การที่ภูเขาศิลาลูกใหญ่นั้นจะถึงความสิ้นไป เพราะความพยายามของบุรุษนั้นยังเร็วกว่าระยะเวลาหนึ่งกับ

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอท่องเที่ยวไปมาอยู่ในวัฏสงสาร มีไซ้ ๑ กับ มีไซ้ ๑,๐๐๐ กับ มีไซ้ ๑๐๐,๐๐๐ กับ เป็นเพราะว่า วัฏสงสารนี้กำหนดที่สุดและเบื้องต้นมิได้ เราตถาคตจะยกอุปมาให้เธอฟัง สมมติว่า มีพระนครที่ทำด้วยเหล็ก มีความยาว ๑ โยชน์ กว้าง ๑ โยชน์ สูง ๑ โยชน์ ซึ่งเป็นพระนครที่เต็มไปด้วยเม리트พันธุ์ผักกาด มีเม리트พันธุ์ผักกาดรวมกันเป็นกลุ่มก้อน ต่อมา มีชายคนหนึ่งหยิบเอาเม리트พันธุ์ผักกาดออกจากพระนครหนึ่งเม리트ในทุกๆ ๑๐๐ ปี ค่อยๆ หยิบออกจนกว่าจะหมด เม리트พันธุ์ผักกาดกองใหญ่นั้น จะพึงถึงความหมดสิ้นไปเร็วกว่าคำว่าหนึ่งกับ แต่เวลาเรียกหนึ่งกับนั้นยังไม่ถึงความหมดสิ้นไปเลย”

เบื้องต้นเบื้องต้นปลายไม่ปรากฏ

๕๕๐

นี่เป็นความยาวนานของสังสารวัฏและความยาวของกัป
ที่หลวงพ่อดำยขึ้นมากล่าวเป็นอุปมาเอาไว้อย่าง เพราะใน
พระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าทรงอุปมาไว้มากมาย ที่ทรงยกขึ้น
มาตรัสนั้น พระองค์มีพุทธประสงค์เพียงอย่างเดียว คือให้ภิกษุ
และพุทธบริษัททั้ง ๔ ได้เห็นทุกข์เห็นโทษในสังสารวัฏ จะได้
ไม่ประมาท ตั้งใจสร้างบารมี และขยันหมั่นเพียรในการประพฤติ
ปฏิบัติธรรม เพื่อมุ่งสู่พระนิพพาน

แม้ว่าเราทั้งหลาย จะยังไม่ถึงนิพพาน เพราะเรามี
เป้าหมายที่สำคัญอยู่ คือที่สุดแห่งธรรม ยิ่งต้องไม่ประมาท
ต้องหมั่นสั่งสมบุญกันอยู่เป็นนิตย์ ให้กาย วาจา ใจของเรา
เป็นทางมาแห่งบุญกุศลล้วนๆ เราจะได้เวียนวนสร้างบารมีอยู่ใน
วัฏฏะอย่างปลอดภัย และจะอยู่ในสุคติภูมิอย่างเดียว ดังนั้น
ให้หมั่นนั่งธรรมะให้เข้าถึงพระธรรมกายกันได้ จะได้มั่นใจใน
การผจญภัยในสังสารวัฏไปทุกภพทุกชาติ ตราบกระทั่งถึง
ที่สุดแห่งธรรมกันทุกคน

๕๙

โ ส พ ิ ส ญ า ณ

นรชนผู้มีปัญญา ต้งมั่นแล้วในศีล
อบรมจิตและปัญญา ให้เจริญอยู่
เป็นผู้มีความเพียร มีปัญญารักษาตนรอด
ภิกษุ นั้นพึงทางขัณฑ์

โสฬสญาณ

๕๕๓

ความสุขและความบริสุทธิ์เกิดขึ้นจากการทำทานรักษาศีล และเจริญภาวนา แต่มีวิธีลัดคือ ใจของเราต้องหยุดนิ่งอยู่ภายในศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ซึ่งเป็นฐานที่ตั้งถาวรของใจ ตรงนี้เป็นต้นแหล่งแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย หากสามารถวางใจของเราให้ได้ตลอดเวลา กระแสบุญและความบริสุทธิ์จะหล่อเลี้ยงใจของเราตลอดเวลา และเมื่อความบริสุทธิ์กลั่นตัวกันมากเข้า ความสุขที่แท้จริงก็จะบังเกิดขึ้นตามมา ความสุขที่เกิดจากใจหยุดนิ่งนี้ เป็นสิ่งเดียวที่จะนำไปสู่ความรู้แจ้งเห็นจริงภายใน และเป็นพลวปัจจัยที่จะส่งผลให้เราได้บรรลुरुทธมาภิสมัย คือได้เข้าถึงพระรัตนตรัยภายในกันทุกคน

พระลัมมาลัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน ชฎาสสูตร ว่า

“สีเล ปติฏฺฐาย นโร สปญฺโณ จิตฺตํ ปญฺญมฺจ ภาวย
อาตปปี นิปโก ภิกขุ โส อิมํ วิชฺฌเย ชฎี

นรชนผู้มีปัญญา ตั้งมั่นแล้วในศีล อบรมจิตและปัญญา ให้เจริญอยู่ เป็นผู้มีความเพียร มีปัญญารักษาดนรอด ภิกษุ นั้นพึงทางชฎีนี้”

การจะทางชฎีคือค้นหาได้ ต้องอาศัยศีลที่บริสุทธิ์ ห่มนอบรมจิตให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องใส อีกทั้งต้องใช้สติปัญญา พิจารณาข้อบกพร่อง และต้องมีความเพียรพยายามไม่หยุดยั้ง

โสฬสญาณ

๕๕๕

ทำใจหยุดในหยุดเรื่อยไป จนกว่าจะบรรลุมรรคผลนิพพาน การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีโอกาสบรรลุถึงโลกุตตรภูมินี้ มิใช่ว่าอยู่ๆ และจะทีกักเอาว่า ได้บรรลุขั้นนั้นขั้นนี้แล้ว โดยไม่ต้องอาศัยการปฏิบัติอะไรเลย ไม่ใช่อย่างนั้น ที่แท้ต้องเป็นผู้ปฏิบัติสัมมาสมาธิ เป็นผู้อบรมอินทรีย์ และต้องเป็นผู้มีบุญได้เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา มีใจประกอบไปด้วยศรัทธา เห็นภัยในวัฏสงสาร จึงมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน มีอุตสาหะ วิริยะในการปฏิบัติธรรมบำเพ็ญภาวนา ที่สำคัญคือต้องปฏิบัติตามแนวจริยมรรคในทางพุทธศาสนาเท่านั้น จึงจะได้เข้าถึงพระนิพพาน เพราะถ้ายังเป็นสมาธินอกตัว ก็ยังต้องวนอยู่ในวัฏฏะ จะสลัดให้หลุดจากวัฏฏะก็ต้องดำเนินจิตเข้าสู่กลางของกลางภายในอย่างเดียว

*เมื่อนักปฏิบัติธรรมได้บำเพ็ญกัมมัฏฐานเป็นสัมมาปฏิบัติ ครั้นอินทรีย์ทั้ง ๕ คือ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา แก่กล้า ถูกส่วน สภาวญาณก็จะเกิดขึ้น และก้าวหน้าขึ้น ตามลำดับของวิปัสสนาญาณทั้ง ๑๖ ที่เรียกว่า โสฬสญาณ นี่เป็นการกล่าวตามหลักปริยัติของพระวิปัสสนาจารย์ทั่วไปก่อน

*โลกุตตรภูมิ, ภูมิวิลาสินี (พระพรหมโมลี)

โสตศึกษา

๕๕๕

นามรูปปริเฉทญาณ เป็นญาณที่ทำให้เกิดมีปริชา กำหนดรู้นามรูปได้ พุดง่าย ๆ ก็คือ ให้รู้จักตนเอง ว่ารูปนามนี้เป็นของตัวเรา แต่ไม่ใช่ตัวของเรา ปัจจัยปริคคหญาณ เป็นญาณที่กำหนดรู้เหตุ รู้ผลของรูปนาม รู้ว่ารูปนามทั้ง ๒ นี้ ต่างก็เป็นปัจจัยคือเป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน ลัมมสนญาณ เป็นญาณที่ทำให้เห็นรูปนามเป็นไปตามอำนาจของไตรลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา เมื่อบรรลุถึงญาณนี้แล้ว ไตรลักษณ์จะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน

อุทฺทปฺพญาณ เป็นญาณที่รู้เห็นความเกิดดับของรูปนามทั้งหมด ภังคญาณ เป็นญาณที่ทำให้เกิดมีปริชาหยั่งรู้เห็นรูปนามแตกดับไป และเสื่อมสลายหายไปเรื่อยๆ เมื่อได้บรรลุถึงญาณนี้แล้ว รูปนามจักแสดงอาการแตกสลายไปให้ปรากฏชัดเจน ภยญาณ สามารถเข้าใจถึงรูปนามว่าเป็นภัย คือเป็นสิ่งที่น่าเกรงกลัว ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องไปยึดมั่นถือมั่น เมื่อบรรลุญาณนี้แล้ว รูปนามจะแสดงสภาวะที่น่ากลัวให้เห็นอย่างแจ่มชัด

อาทีนวญาณ ญาณหยั่งรู้รูปนามเป็นอาทีนวโทษ คือรู้ว่า ตราบใดที่ยังยึดติดในรูปนามขั้น ๕ ตราบนั้นก็ย่อมเป็นทางมาของโทษภัยอีกมากมาย นิพพิทาญาณ เป็นญาณที่ทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในรูปนาม การที่จะเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย

โศฬัสญาณ

๕๕๖

ในสังสารวัฏ ไม่ปรารถนาที่จะไปเกิดในภพภูมิใดๆ ทั้งสิ้น จะมา
รู้สึกเบื่อหน่ายเอาอย่างจริงจังในตอนที่ยังบรรลุถึงนิพพิทาญาณ

มูญจิตุกัมมตาญาณ เป็นญาณที่ใครจะหลุดพ้นไปจาก
รูปนาม ใครจะออกจากวัฏสงสารเป็นที่สุด โลกหรือภูมิต่างๆ
แม้จะตวิเศษสักเพียงไหนก็ไม่อยากอยู่ทั้งนั้น อยากถึงพระนิพพาน
อย่างเดียว ในใจจึงมีแต่พระนิพพานเป็นอารมณ์ ปฏิสังขยาญาณ
สามารถพิจารณากำหนดไตรลักษณ์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อพิจารณา
เข้าสู่พระนิพพาน ทั้งนี้เพราะการจะไปถึงพระนิพพานได้นั้น
จะต้องพิจารณาเห็นไตรลักษณ์อย่างละเอียดลออเสียก่อน

สังขารูปกขาญาณ เป็นวิปัสสนาญาณขั้นสำคัญที่จะ
ทำให้เกิดมีปรีชากำหนดวางเฉยในรูปนาม ไม่มีความยินดียินร้าย
ในสังขารและอารมณ์ทั้งหมด ผู้ได้บรรลุถึงญาณนี้ จิตจะถึง
สภาวะที่เรียกว่ามีความสงบเป็นอย่างยิ่ง สมภาวิญาณถึงขั้นสูงสุด
เพราะว่าสังขารูปกขาญาณเป็นยอดแห่งโลกียญาณ เพราะฉะนั้น
ถ้าหากว่าสมาบัติไม่เพียงพอ ไม่สามารถที่จะบรรลุมรรคผล
นิพพานได้ ผู้ปฏิบัติก็จะติดขัดอยู่เพียงแค่นี้ สภาวญาณไม่
ก้าวหน้าขึ้น แต่ถ้าหากมีบุญบารมีเคยสร้างสมอบรมไว้ สามารถ
ที่จะได้บรรลุมรรคผลในชาตินี้ และอินทริยทั้ง ๕ ถึงภาวะ
แก่กล้าเต็มที ก็จะทำให้ก้าวขึ้นสู่วิปัสสนาญาณเบื้องสูงต่อไป

โสฬสญาณ

๕๕๓

อนุโลมญาณ เป็นญาณที่จะก้าวขึ้นสู่โลกุตตรภูมิขั้นต้น และมีสภาวะแห่งอริยมรรคญาณ โคตรภูญาณ เป็นญาณที่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะก้าวเข้าสู่โลกุตตรภูมิ หรือเป็นญาณที่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะก้าวเข้าสู่ประตูพระนิพพาน มองเห็นอายตตนิพพาน ได้ชัดเจน โดยประหารโคตรปฏุชนให้ขาดได้ ในขณะที่เข้าถึง โคตรภูญาณนี้ ธรรมกายโคตรภูจะปรากฏชัดใสแจ่มอยู่ในกลางกายของผู้ที่เข้าถึง หากไม่ประมาท หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งอยู่ในกลางพระธรรมกายภายใน สภาวะธรรมก็จะเลื่อนลำดับขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ

มรรคญาณ หมายถึงได้บรรลุโลกุตตรภูมิขั้นต้น อริยมรรคบังเกิดขึ้นแล้ว แต่เป็นอริยมรรคหรือมรรคญาณขั้นที่หนึ่งเรียกว่า โสดาปัตติมรรค พอโสดาปัตติมรรคเกิดขึ้น ก็ประหารอนุสัยกิเลสที่หมักตองอยู่ในใจในเบื้องต้นได้ ผลญาณ เป็นญาณที่เสวยผลอันประเสริฐของโลกุตตรภูมิขั้นต้น เมื่อเข้าถึงก็ซาบซึ่งในรสของอมตมหานิพพาน เป็นสุขที่เกิดจากการได้บรรลุโสดาปัตติผล เป็นต้นไป จนกระทั่งได้บรรลุถึงอรหัตตผล นับเป็นการเสวยสุขหรือเสวยผล ที่เกิดจากการบำเพ็ญวิปัสสนาที่ตนปรารถนามายาวนาน

ญาณสุดท้ายคือ ปัจจเวกขณญาณ เป็นวิปัสสนาญาณ

โสฬสญาณ

๕๕๘

สุดท้าย บังเกิดขึ้นเพื่ออำนวยการให้ผู้บำเพ็ญวิปัสสนากัมมัฏฐานพิจารณาว่า ตนละกิเลสอะไรได้บ้าง หรือหมายถึง การพิจารณาตรวจตราดูอนุสัยที่อิงแอบอาศัยอยู่ในขันธสันดาน ว่าหลุดออกจากใจได้หมดสิ้นหรือไม่เหลือเศษแล้วหรือยัง เช่น โสดาปัตติมรรคสามารถฆ่าอนุสัยกิเลส ๓ ตัว คือ อกุศลอนุสัย วิจิกิจฉาอนุสัย และสีลัพพตปรามาส ถ้าได้บรรลุสกทาคามีมรรค จะทำให้กามราคานุสัย และปฏิฆานุสัยเบาบางลง

เมื่อได้บรรลุอนาคามีมรรค มรรคญาณนั้นจะกำจัดกามราคานุสัย และปฏิฆานุสัยได้อย่างเด็ดขาด เป็นพระอนาคามีบุคคลผู้เสวยสุขซึ่งเกิดจากนิโรธสมาบัติ ไม่ต้องอาศัยความสุขที่เกิดจากเบญจกามคุณอีกต่อไป และเมื่อได้บรรลุอรหัตตมรรค อรหัตตมรรคญาณจะขจัดสรรพกิเลสทั้งหลาย ซึ่งหมักดองอยู่ในขันธสันดานให้หมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิง ทั้งอนุสัยกิเลสในรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา ก็จะหลุดไปจากใจ เป็นพระอรหันต์ผู้ห่างไกลจากกิเลสอาสวะทั้งปวง

นี่คือหลักของโสฬสญาณย่อๆ ที่พระวิปัสสนาจารย์ได้กล่าวเอาไว้ บางท่านอาจยังไม่ค่อยเข้าใจก็ไม่ต้องไปกังวล เพราะนั่นเป็นเพียงหลักทฤษฎี ส่วนภาคปฏิบัติให้ยึดหลักหยุดกับนิ่งเป็นหลัก ถ้าใจของเราหยุดนิ่งอยู่ที่กลางกายได้อย่างสนิท

โสฬสญาณ

๕๕๕

แสดงว่าเราได้เดินมาถูกทางพระนิพพานกันแล้ว หยุดนึ่งไม่มี
อะไรซับซ้อน มีแต่ชัดเจนแจ่มใส เพราะฉะนั้นเหนือสิ่งอื่นใด
ที่เราต้องรีบทำกัน คือทำใจให้หยุดนึ่งที่ศูนย์กลางกายให้ได้
แล้วทางไปสู่นิพพานจะไม่ไกลเกินเอื้อม เพราะทางนั้นอยู่ในตัว
ของเรานี้เอง ดังนั้นให้ฝึกฝนอบรมใจให้หยุดนึ่ง เพื่อให้เข้าถึง
พระธรรมกายให้ได้กันทุกคน

๖๐

หิ ลุ ด พั น จ าก
สั ง ส าร วั ณ

ท่านพิจารณาเห็นธาตุทั้งหลายว่าเป็นทุกข์แล้ว
อย่าเกิดอีก
ท่านสำรอกความพอใจในภพแล้ว
จักเป็นผู้สงบระงับเที่ยวไปเกิด

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๒

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ เป็นเพียงเครื่องอาศัยสำหรับ
ไว้สร้างบารมี ไม่ใช่มีไว้สำหรับให้ยึดมั่นถือมั่น เพราะเราเกิดมา
ในโลกนี้ ก็เพียงอาศัยสิ่งเหล่านี้สร้างบารมีเท่านั้น อย่าไปคิดว่า
มันเป็นจริงเป็นจังอะไร สมบัติทั้งหลายเป็นของกลางของโลก
ที่จะช่วยให้เราสร้างบารมีได้สะดวกสบาย เราจะได้มุ่งแสวงหาสิ่ง
ที่เป็นสาระของชีวิต ที่เป็นความจริงของพระอริยเจ้า ที่เรียกว่า
อริยสัจ มีใจมุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน ชีวิตเราจะได้เข้าถึง
ความสุขที่แท้จริง

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน สุนนาคเฐริกเถา ว่า

“ธาตุโย ทุกขโต ทิสฺวา มา ชาติ ปุนราคมิ
ภเว ฉนฺทํ วิราเชตฺวา อุปสนฺตา จริสฺสลิ

ท่านพิจารณาเห็นธาตุทั้งหลายว่าเป็นทุกข์แล้ว อย่า
เกิดอีก ท่านสำรอกความพอใจในภพแล้ว จักเป็นผู้สงบระงับ
เที่ยวไปเกิด”

ธาตุ แปลว่า ธรรมชาติที่ทรงตัวเอาไว้ หมายถึงสิ่งที่ยรวม
กันเข้าเป็นรูปร่าง ประกอบด้วยธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ
เมื่อธาตุต่างๆ รวมกันเข้าเองโดยธรรมชาติหรือมนุษย์ปรุงแต่งขึ้น
ก็เรียกว่าสังขาร สังขารที่มีวิญญาณเข้าครอบครอง ท่านสมมติ
เรียกว่าคน ลัตว์ เป็นต้น สังขารที่ไม่มีธาตุรู้ ไม่มีวิญญาณครอง

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๓

เช่น ภูเขา ต้นไม้เป็นต้น เมื่อแยกธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ออกจากกัน ก็หมดสภาพที่เป็นสังขารที่เรามัวยึดมั่นถือมั่นว่าเป็นเรา เป็นของๆ เรา

พระพุทธองค์ทรงสอนให้พิจารณาธาตุต่างๆ เหล่านี้ว่าเป็นทางมาแห่งทุกข์ทั้งหลาย ให้ปลด ให้ปล่อย ให้วางจากสังขารเหล่านี้ เมื่อพิจารณาเห็นสักแต่ว่าเป็นธาตุได้แล้ว จะได้ถอนลัดตุบ์ลัทธิ ความยึดถือว่าสัตว์ ถอนลัดตลัญญา ความสำคัญว่าสัตว์หรือสิ่งของลงเสียได้ เมื่อกำหนดเห็นอย่างนี้เป็นประจำ จิตก็ตั้งมั่น วิจิกิจฉานิเวรณก็สงบระงับไป เป็นจิตที่นุ่มนวลควรแก่การทำงาน คือสามารถละความยึดมั่นถือมั่นในขันธและธาตุ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาทั้งหลาย แล้วยกใจขึ้นสู่ไตรลักษณ์ได้โดยไมยาก

นอกจากนี้พระพุทธองค์ทรงอุปมาให้ภิกษุพิจารณาเห็นกายนี้ ตั้งอยู่โดยความเป็นธาตุ ๔ คือ ธาตุดิน น้ำ ไฟ ลม ว่ามีอยู่ในกายนี้ ทรงอุปมาเหมือนคนฆ่าโค เมื่อฆ่าโคเสร็จแล้วก็แบ่งออกเป็นส่วนๆ วางขาย เมื่อมีคนมาซื้อก็ไม่ได้บอกว่าขอซื้อโคหน่อย แต่ซื้อเนื้อ ซื้อตับ ซื้อเลือดของโคตัวนั้นไปเป็นอาหาร เมื่อธาตุ ๔ แยกสลายก็ไม่มีส่วนใดที่เรียกว่าร่างกายอีกต่อไป

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๔

*มีเรื่องที่ถูกกล่าวไว้ หลังจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว เป็นระยะเวลาร่วมร้อยปี วันหนึ่งในยามค่ำคืน ณ กัลลคมหาวิหาร ได้มีภิกษุณีจำนวนมาก พากันเดินเข้าเดินออกพลุกพล่าน ซึ่งผิดปกติจากวันธรรมดาทั่วไป เพราะว่าเธอเหล่านั้นได้ข่าวว่าภิกษุณีสาวรูปหนึ่งนามว่าสุมณาเถรี ซึ่งเป็นพระอรหันต์ กำลังจะดับขันธเข้าสู่พระนิพพานในวันนั้น จึงพากันมานมัสการเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อภิกษุณีทั้งหลายประชุมพร้อมกันแล้ว จึงได้อาราธนาให้ท่านเล่าอดีตชีวิตประวัติของท่าน เพื่อเป็นทีฏฐานุคติในการทำความดีให้ยิ่งๆ ขึ้นไป เมื่อได้รับอาราธนา พระเถรีจึงเล่าประวัติของตัวท่านเองให้ที่ประชุมได้ฟัง ซึ่งมีเนื้อความดังที่หลวงพ่อกำลังจะเล่าให้ฟังดังนี้

เข้าสู่เรื่องของวันหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จเข้าไปในกรุงราชคฤห์พร้อมกับพระภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ เพื่อทรงบิณฑบาตโปรดสัตว์ตามพุทธประเพณี ทรงทอดพระเนตรเห็นลูกสุกรน้อยตัวหนึ่ง จึงทรงแยมพระโอษฐ์ พระอานนท์เถระทูลถามถึงเหตุแห่งการแยมพระโอษฐ์ พระองค์จึงทรงชี้ไปยังลูกสุกรน้อยแล้วตรัสว่า “ดูก่อนอานนท์ เธอจงดูลูกสุกรน้อยตัวนี้เถิด ในอดีตชาติตั้งแต่ครั้งศาสนาของพระกกุสันธพุทธเจ้า ลูกสุกรนี้ได้เกิดเป็นแม่ไก่

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๕

อาศัยอยู่ที่ศาลาวัดแห่งหนึ่ง ได้มีโอกาสฟังเสียงธรรมที่ภิกษุผู้ปรารภความเพียรรูปหนึ่ง นั่งส่ายายอยู่เป็นประจำทุกคำคืบ แม้ฟังไม่เข้าใจ แต่ก็ชอบฟัง เมื่อฟังแล้วก็มีจิตเลื่อมใส เป็นอุปนิสัยติดตามตัวไปในภพชาติเบื้องหน้า

ภายหลังถูกนกเหยี่ยวจับกินเป็นอาหารเมื่อละจากอัตภาพของสัตว์เดียรัจฉานนั้นแล้ว ได้ไปบังเกิดอยู่ในราชตระกูล เป็นพระราชธิดาทรงพระนามว่า อุพพรี แม้จะบังเกิดเป็นราชธิดาผู้เพียบพร้อมไปด้วยเบญจกามคุณ แต่ด้วยอาณิสสที่ชอบฟังเสียงการส่ายายธรรม และอุปนิสัยแห่งเนกขัมมปฏิบัติที่ติดตัวมาข้ามภพข้ามชาติ จึงทำให้บุญกุศลที่ได้สั่งสมมาตักเตือนให้พระนางเกิดความเบื่อหน่ายในฆราวาสวิสัย ได้บวชออกเป็นปริพาชิกานอกพุทธศาสนา เมื่อบวชแล้วก็ได้นำเพณเพียรภาวนาจนได้เข้าถึงปฐมฌาน

ครั้นละจากอัตภาพนั้นแล้ว ได้ไปบังเกิดเป็นพรหมอยู่ในพรหมโลก มีความสุขอยู่ในการเข้าฌานสมาบัติอยู่ในพรหมวิมานเป็นเวลายาวนานเป็นพุทธันดร แต่พรหมโลกนั้นยังคงอยู่ในภพทั้งสาม ก็ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏ ดังนั้นเมื่อจุติจากพรหมโลกก็ลงมาบังเกิดในตระกูลเศรษฐี เป็นธิดาของเศรษฐีท่านหนึ่ง แต่ในภพชาตินั้นนางเป็นผู้ประมาทในชีวิต

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๖

จึงไม่ได้สั่งสมบุญกุศลเพิ่มเติม เมื่อเป็นเช่นนี้บาปอกุศลก็ได้ช่อง เมื่อจะละสังขารในอภัพนั้น จิตใจของนางจึงเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส เมื่อจิตเศร้าหมองไม่ผ่องใส ทุกตักก็เป็นทีไป คือเมื่อนางละจากอภัพนั้นแล้ว ก็ต้องมาบังเกิดเป็นลูกสุกรที่กำลังปรากฏอยู่ ณ เบื้องหน้าของพระบรมศาสดา呢เอง

พระพุทธองค์ทรงยกลูกสุกรน้อยขึ้นเป็นอุทาหรณ์ เพื่อทรงสอนเหล่าภิกษุทั้งหลายให้หมั่นทำความเพียร อย่าได้ประมาทในชีวิต เพราะถ้าเรายังต้องเวียนว่ายอยู่ในสังสารวัฏนี้ ชีวิตของเราจะต้องขึ้นๆ ลงๆ อย่างนี้ มีความไม่แน่นอน ต้องเกิดอีก นับภพนับชาติไม่ถ้วน บางชาติก็เกิดอยู่ในสุคติภูมิ บางชาติก็พลัดไปเกิดอยู่ในทุคติภูมิก็มี

เมื่อเธอพ้นจากอภัพที่เกิดเป็นสุกรแล้ว ก็ยังต้องเวียนตายเวียนเกิดกันอีกหลายภพหลายชาติ นับว่ายังดี ที่ไม่ได้ตกไปในมหานรก เพราะบุญเก่ายังค้างจุนไว้ หลังจากชาตินั้นได้ไปบังเกิดเป็นพระราชธิดาในแคว้นสุวรรณภูมิ ต่อมาก็ไปบังเกิดเป็นราชธิดาของพระเจ้ากรุงพาราณสี ชาติถัดมาเกิดเป็นลูกสาวของพ่อค้าวานิช ที่หมู่บ้านท่าเรือสุปปารกะ ได้สั่งสมบุญในระดับหนึ่งจนได้ไปบังเกิดในสวรรค์ เมื่อหมดบุญก็ลงมาเกิดเป็นธิดาของอิสรชนผู้มีอำนาจมาก

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๓

จนกระทั่งในภพชาติสุดท้ายนี้ ได้มาบังเกิดเป็นลูกสาวของกุฎุมพีชื่อ สุมณา ครั้นเจริญเติบโตขึ้น ได้แต่งงานกับมหาอำมาตย์ชื่อ อติมพระ เมื่อพระอรตูละระพร้อมกับภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เที่ยวเดินบิณฑบาตผ่านมาที่บ้านของเธอ แม้ว่าจะเห็นพระเดินผ่านหน้าบ้าน แต่เธอก็ได้มีจิตเลื่อมใส ได้แต่ยืนมองดูเฉยๆ พระอรตูลอหันธ์ได้สอดส่องญาณทัสนะ ระลึกชาติตรวดูบุพกรรมของเธอว่าในอดีตชาติได้เกิดเป็นอะไรมาบ้าง ท่านได้เห็นลำดับภพชาติที่เธอได้เกิดมา เกิดความสงสาร จึงได้เปล่งอุทานว่า “โอ้อำตจรรยจริงหนอ ลูกสุกรตัวน้อยที่น่าสงสารในภพชาติก่อน บัดนี้ได้มาบังเกิดเป็นถึงภรรยาของมหาอำมาตย์”

นางได้ฟังดังนั้น เกิดความสงสัย จึงได้ถามพระเถระด้วยมหากรุณาของพระเถระ ท่านจึงได้เล่าความเป็นมาของนางให้ฟัง เมื่อรู้ดังนั้นนางเกิดความสลดสังเวชใจเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ขอบรรพชาออกบวชเป็นภิกษุณี ต่อมานางได้ฟังสติปัญญาสูตรก็บรรลุโสดาบัน พระเถรีได้บำเพ็ญเพียรอย่างต่อเนื่องไม่ลดละ ภายหลังได้สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ พร้อมกันนั้นพระเถรีได้กล่าวโอวาทก่อนที่จะปรินิพพานว่า “อปปมาเทน สมปาเทถ ขอท่านทั้งหลายจงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด” เมื่อพระเถรีได้เล่าอดีตชีวิตประวัติของตนจบลง ก็ดับขันธเข้าสู่นิพพาน ณ บัดนั้นเอง

หลุดพ้นจากสังสารวัฏ

๕๖๘

เราจะเห็นว่า การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารเป็น
สิ่งที่น่ากลัว เป็นสิ่งไม่เที่ยงแท้แน่นอนและไม่ปลอดภัยเลย
ทุกชีวิตต้องท่องเที่ยวไปเกิดในสุคติบ้าง ทุกคติบ้าง สุขบ้าง
ทุกข์บ้าง สลับกันไปอยู่เช่นนี้ ดังนั้นการที่จะพ้นจากภัยใน
วัฏสงสาร จะต้องไปให้ถึงฝั่งพระนิพพานอันเป็นเอกัตถบรมสุข
และการจะไปสู่จุดหมายได้นั้น จะต้องไม่ประมาทในการสั่งสมบุญ
ทั้งทาน ศีล ภาวนา โดยเฉพาะภาวนาจะต้องหมั่นปฏิบัติจนเข้า
ถึงพระธรรมกายให้ได้ เมื่อเข้าถึงแล้ว เราจะได้ศึกษาวิชา-
ธรรมกายเพื่อรู้วัฏฏะ ทั้งเราและสรรพสัตว์จะได้ปลอดภัย
จากภัยในสังสารวัฏ และเป็นทางลัดไปสู่ที่สุดแห่งธรรม

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

๕๓๐

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

สมณศักดิ์ พ.ศ.๒๕๓๕ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นสามัญ ที่ พระสุธรรมยานเถร

พ.ศ.๒๕๓๙ ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะ
ชั้นราช ที่ พระราชภาวนาวิสุทธิ
(ฝ่ายวิปัสสนาธุระ)

นามและฉายา ไชยบุญ ธมฺมชโย (สุทธิผล)

ชาติกาล วันเสาร์ที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๗

ชาติภูมิ อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

บรรพชาอุปสมบท วันพุธที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒
ณ พัทธสีมาวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
โดยมี สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า
(ช่วง วรปุณฺโณ ป.ธ.๙) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในขณะดำรง
สมณศักดิ์ที่พระเทพวรเวที เป็นพระอุปัชฌาย์

วิทยฐานะ เสรฐสมุทราจารย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
บางเขน กรุงเทพฯ
นักธรรมโท สำนักเรียนวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตำแหน่ง อธิบดีสงฆ์วัดพระธรรมกาย
ประธานมูลนิธิธรรมกาย
เจ้าสำนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธรรมกาย

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

๕๗๑

ผลงานโดยสังเขป

๑. จัดพิธีมุทิตาสักการะพระภิกษุสามเณรเปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งจัดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ เพื่อยกย่องผู้ที่สอบได้เปรียญธรรมชั้นสูงสุดของการคณะสงฆ์ไทย

๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการอบรมให้ความรู้แก่พระนักบริหาร และพระกัลยาณมิตรอย่างมีระบบ

๓. จัดส่งเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิธรรมกายเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก และองค์การสหประชาชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ทั่วโลก

๔. สร้างวัดในทวีปอเมริกา ทวีปยุโรป ทวีปออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย รวมทั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมกว่า ๑๐๐ แห่ง ทั่วโลก เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และส่งเสริมการปฏิบัติธรรมแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๕. นำเสนอให้มีวันสมาธิโลก และจัดวันสมาธิโลก ร่วมกับองค์การยูวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก โดยกำหนดให้วันที่ ๖ สิงหาคม ของทุกปีเป็นวันที่ชาวโลกทั้งหลายจะได้ทำใจให้เป็นสมาธิร่วมกัน

๖. จัดตั้งโครงการสร้างเสริมคุณธรรมกว่า ๑๐๐ โครงการ แก่เยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ เช่น โครงการบรรพชา-อุปสมบทหมู่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ภาคฤดูร้อน ภาคเข้าพรรษา เป็นประจำตลอดปี โครงการอบรมธรรมทายาทหญิง โครงการสมาธิแก้ว เป็นต้น

ประวัติย่อ พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย)

๕๗๒

๗. จัดตั้งโครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ ซึ่งจัดให้มีการสอนสมาธิภาวนานอกสถานที่ ครั้งละ ๑ สัปดาห์ ตลอดทั้งปี

๘. จัดตั้งโครงการบ้านกัลยาณมิตร โดยส่งพระอาจารย์ออกบรรยายธรรมในสถานศึกษาและสถาบันต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเป็นประจำ

๙. ริเริ่ม ปลุกฝัง และสร้างค่านิยมในการแต่งชุดขาวเข้าวัดปฏิบัติธรรมในวันอาทิตย์ รณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนเข้าร่วมปฏิบัติธรรมโดยมีคำขวัญว่า “ไปวัดทุกวันอาทิตย์ เพื่อสร้างชีวิตให้มีคุณค่า”

๑๐. ริเริ่มโครงการตอบปัญหาธรรมะ ทางก้าวหน้า เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๒๕ มีผู้เข้าสอบเพียง ๓๐๐ คน จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๔๖ มียอดผู้เข้าสอบมากถึง ๔,๐๖๗,๓๗๒ คน

๑๑. เป็นผู้สนับสนุนการศึกษาภาษาบาลี จนมีภิกษุสามเณรสอบได้มากที่สุดของประเทศติดต่อกันหลายปี และสร้างประวัติศาสตร์การศึกษาที่มีนักเรียนสอบได้มากถึง ๒๑๓ รูป

๑๒. เป็นผู้ริเริ่มโครงการ “เทเหล้า-เผาบุหรี่” อย่างเห็นเป็นรูปธรรม และจัดทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จนปรากฏว่ามีการเลิกดื่ม เลิกขาย และเลิกผลิตกันมากมายทั่วโลก

๑๓. เทศน์ สอนธรรมะ และการเจริญสมาธิภาวนาทุกวันแก่ประชาชนทั่วไป ณ สภาธรรมกายสากล วัดพระธรรมกาย จ.ปทุมธานี

๑๔. ให้ทุนการศึกษาแก่พระภิกษุ-สามเณร นักเรียน นิสิต นักศึกษา ปีละกว่า ๒,๐๐๐ ทุน ทุกปี

พ จ น ำ นุ ก ร ม

สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๗๔

กลืน	ตามศัพท์แปลว่า ไม้สะดึง คือไม้สำหรับทำจีวร, ในทางพระวินัย ใช้เป็นชื่อเรียก สังฆกรรมอย่างหนึ่ง ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตแก่สงฆ์ ผู้จำพรรษาแล้ว
กตัญญูตา	ความเป็นคนกตัญญู, ความเป็นผู้รู้คุณ
กตัตตากรรม	กรรมลักว่าทำ คือ ไม่ได้ตั้งใจจะเป็นอย่างนั้นโดยตรง ทำไปโดยไม่ตั้งใจชัดเจน
กลืน	วัตถุอันจุใจ คือ จุใจให้เข้าไปผูกอยู่ ใช้สำหรับเพ่ง เพื่อจุจิตให้เป็นสมาธิ
กหาปณะ	ชื่อมาตราเงินในสมัยโบราณ ๑ กหาปณะ เท่ากับ ๒๐ มาสก หรือ ๔ บาท
กัป	กาลกำหนด, ระยะเวลายาวนานเหลือเกิน
กัมมัญฐาน	ที่ตั้งแห่งการงาน, อารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งการงานของใจ กัมมัญฐาน ๔๐ คือ กลืน ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสสติ ๑๐ พรหมวิหาร ๔ อาทาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุวัตถาน ๑ อรูป ๔
กามคุณ	ส่วนที่ปรารถนาใคร่มี ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ที่น่าใคร่น่าพอใจ
กามฉันท	ความพอใจรักใคร่ในอารมณ์ที่ชอบใจมีรูปเป็นต้น, ความพอใจในกามคุณทั้ง ๕
กามตัณหา	ความทะยานอยากในกาม,
กามภพ	ที่เกิดของผู้ที่ยังข้องอยู่ในกาม, ได้แก่ อบายภูมิ มนุษยโลก และเทวโลก

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๕

- กามราคะ** ความกำหนดด้วยกิเลสกาม, ความรักใคร่กาม
- กามสุขัลลิกานุโยค** การประกอบตนให้พัวพันหมกมุ่นอยู่ในกามสุข เป็นที่สุดอย่างหนึ่ง ในบรรดาที่สุดสอง คือ กามสุขัลลิกานุโยค ๑ อัตตกิลมณานุโยค ๑
- กามารมณ** อารมณ์ที่น่าใคร่ น่าปรารถนา หมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ได้แก่กามคุณ ๕ นั้นเอง
- กามาวจร** ซึ่งท่องเที่ยวไปในกามภพ, ซึ่งเกี่ยวข้องอยู่ในกาม
- กามาสวะ** อาสวะคือกาม, กิเลสต้องอยู่ในสันดานที่ทำให้เกิดความใคร่
- กามเมสุมิจฉาจาร** ความประพฤติดีกในกามทั้งหลาย, ความผิดประเวณี
- กายสุจจริต** ประพฤติชอบทางกาย มี ๓ อย่าง คือ เว้นจากฆ่าสัตว์ เว้นจากลักทรัพย์ เว้นจากประพฤติดีกในกาม
- กาลทาน** ทานที่ให้ตามกาล ไม่ใช่ให้ได้ตลอดเวลา เช่น การถวายผ้ากฐิน การถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น ซึ่งทายกจะถวายได้ตามกำหนดเวลาที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตเท่านั้น
- กาสาวพัสดุ์** ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาด, ผ้าเหลืองสำหรับพระ
- กิเลสกาม** กิเลสเป็นเหตุใคร่, กิเลสที่ทำให้อยาก
- กิเลสमार** มาร คือ กิเลสที่เข้าครอบงำจิตใจขัดขวางไม่ให้ทำความดี
- กฏิ** กระโจมหรือที่พัก ซึ่งเป็นที่อยู่ของนักบวช เช่น พระภิกษุ
- กุศลกรรม** กรรมดี, กรรมที่เป็นกุศล, การกระทำที่ดี คือ เกิดจากกุศล

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๗๖

กุศลกรรมบถ	ทางแห่งกรรมดี, ทางทำดี, ทางแห่งกรรมที่เป็นกุศล, กรรมดี อันเป็นทางนำไปสู่สุคติมี ๑๐ อย่าง
กุศลธรรม	ธรรมที่เป็นกุศล, ธรรมฝ่ายกุศล, ธรรมที่ดี, ธรรมฝ่ายดี
ขันติ	ความอดทน
ชั้นธมาร	ชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นมาร เพราะเป็นสภาพอันปัจจัยปรุงแต่งขึ้น เป็นที่ตั้งแห่งทุกข์
ชิปปาภิญญา	รู้ฉับพลัน
ชีณาสพ	ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว, ผู้หมดกิเลส, พระอรหันต์
เชพะ	น้ำลาย
ครุกรรม	กรรมหนักทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ในฝ่ายกุศล ได้แก่ ฌานสมาบัติ ในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม
คฤหบดี	ผู้เป็นใหญ่ในเรือน, พ่อเจ้าเรือน, ผู้มั่งคั่ง
คัณถุระ	ธุระ คือ การเรียนพระคัมภีร์, การศึกษาพระปริยัติธรรม
คาวุต	ชื่อมาตราวัดระยะทางเท่ากับ ๘๐ อุลกะ หรือ ๑๐๐ เส้น (๔ คาวุต เป็น ๑ โยชน์)
จตุตถฌาน	ฌานที่ ๔ มีองค์ ๒ ละสุขเสียได้ มีแต่อุเบกขากับเอกัคคตา
จตุปัจจัย	สิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ๔ อย่าง คือ จีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานเภสัช
จระณะ	เครื่องดำเนิน, ปฏิปทา คือข้อปฏิบัติอันเป็นทางบรรลุวิชามี ๑๕ คือ สีสัมปทา ความถึงพร้อมด้วยศีล อปัณณกปฏิปทา ๓ ลัทธธรรม ๗ และฌาน ๔

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๖๓

- จันทาล** ลูกต่างวรรณะ เช่น บิดาเป็นศุทร มารดาเป็นพราหมณ์ มีลูกออกมา เรียกว่า จันทาล
- จีวร** ผ้าที่ใช้นุ่งห่มของพระในพระพุทธศาสนาผืนใดผืนหนึ่งก็ได้ ในจำนวน ๓ ผืน ที่เรียกว่า ไตรจีวร คือ ผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตราสงค์ และผ้าอันตรวาสก
- จติ** เคลื่อนจากภพหนึ่งในสัฏพจน์, ตาย ส่วนมากใช้กับเทวดา
- จุฬามณีเจดีย์** พระเจดีย์ที่บรรจุพระจุฬามณีของพระพุทธเจ้าในดาวดึงส์ เทวโลก
- ฉัพพรรณรังสี** รัศมี ๖ ประการ ซึ่งเปล่งออกจากพระวรกายของ พระพุทธเจ้า คือ ๑.เขียวเหมือนดอกอัญชัน ๒.เหลืองเหมือน หอตาลทอง ๓.แดงเหมือนตะวันอ่อน ๔.ขาวเหมือนแผ่นเงิน ๕.สีหงสบาทเหมือนดอกหงอนไก่ ๖.ประภัสสรเลื่อมพราย เหมือนแก้วผลึก
- ชฎิล** นักบวชประเภทหนึ่ง เกล้าผมมุ่นเป็นมวยสูงชัน มักถือลัทธิ บูชาไฟ
- ชนกกรรม** กรรมที่นำไปเกิด, กรรมที่เป็นกุศลหรืออกุศลก็ตามที่เป็น ตัวแต่งสัตว์ให้เกิด คือ ชักนำให้ถือปฏิสนธิในภพใหม่
- ชมพูทวีป** ชื่อประเทศอินเดียครั้งโบราณ
- ชาคริยานุโยค** การประกอบความเพียรเครื่องตั้งอยู่ คือ เพียรพยายาม ปฏิบัติธรรม ไม่เห็นแก่นอน ตื่นตัวอยู่เป็นนิตย์
- ฌาน** การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปนาสมาธิ
- ญาณ** ความรู้, วิชาหยั่งรู้, วิชากำหนดรู้

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๗๘

- ดาวดึงส์** สวรรค์ชั้นที่ ๒ แห่งสวรรค์ ๖ ชั้น มีจอมเทพผู้ปกครอง คือ พระอินทร์
- ดุสิต** สวรรค์ชั้นที่ ๔ มีท้าวลันดุสิตเทวราชปกครอง เป็นชั้นที่สถิตของพระโพธิสัตว์
- เดียรฉาย** นักบวชภายนอกพระพุทธศาสนา
- ตถาคต** พระนามอย่างหนึ่งของพระพุทธเจ้า เป็นคำที่พระพุทธเจ้าตรัสถึงพระองค์เอง
- ตบะ** ความเพียรเครื่องเผาผลาญกิเลส, การบำเพ็ญเพียรเพื่อกำจัดกิเลส
- ไตรลักษณ์** ลักษณะ ๓ คือความไม่เที่ยง, ความเป็นทุกข์, เป็นอนัตตา
- ไตรสิกขา** สิกขา ๓, ข้อปฏิบัติที่ต้องศึกษา ๓ อย่าง คือ ศึกษาเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา
- อุปารหบุคคล** บุคคลผู้ควรแก่สละ คือ บุคคลที่ควรนำกระดุกบรรจุสละไว้บูชา มี ๔ คือ ๑.พระพุทธเจ้า ๒.พระปัจเจกพุทธเจ้า ๓.พระอรหันตสาวก ๔.พระเจ้าจักรพรรดิ
- ทักษิณาวฏ** เวียนประทักษิณ คือ เวียนขวาเหมือนเข็มนาฬิกา
- ทักษิณียบุคคล** บุคคลผู้ควรรับทักษิณา ได้แก่ พระสงฆ์, สมณะ
- ทักษิณทก** น้ำที่หกลงในเวลาทำทาน เป็นเครื่องหมายของการให้
- ทสสนานุตตริยะ** การเห็นที่ยอดเยี่ยม
- ทิพพจักขุ** ตาทิพย์, ญาณพิเศษของผู้ได้อภิญญาทั้งหลาย
- ทศปาโมกข์** อาจารย์ผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๓๕

ทุกรกิจริยา	การทำความเพียรอันยากที่ใครๆ จะทำได้
ทุศีล	มีศีลชั่ว คือ ประพฤติไม่ดี มักละเมิดศีล
เทพธิดา	นางฟ้า, หญิงชาวสวรรค์
เทพบุตร	เทวดาผู้ชาย, ชาวสวรรค์เพศชาย
เทวดา	หมู่เทพ, ชาวสวรรค์ เป็นคำเรียกชาวสวรรค์ทั้งเพศชายและเพศหญิง
เทวธรรม	ธรรมที่ทำให้เป็นเทวดา มี ๒ อย่าง คือ หิริ และโอตตตัปปะ
เทวโลก	โลกของเทวดา ได้แก่ สวรรค์กามาพจร ๖ ชั้น คือ ๑.จตุมหาราชิกา ๒.ดาวดึงส์ ๓.ยามา ๔.ดุสิต ๕.นิมมานรดี ๖.ปรนิมมิตวสวัตดี
เทโวโรหณะ	การที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากเทวโลกหลังออกพรรษา
ธมกรก	กระบอกกรองน้ำของพระสงฆ์
ธรรมกถึก	ผู้กล่าวสอนธรรม, ผู้แสดงธรรม, นักเทศน์
ธรรมาภิสมัย	การตรัสรู้ธรรม, การสำเร็จมรรคผล
ธรรมาสน์	ที่สำหรับนั่งแสดงธรรม
ธุดงค์	องค์คุณเครื่องกำจัดกิเลส, ชื่อข้อปฏิบัติประเภทวัตร ที่ผู้ สมัครใจจะพึงสมาทานประพฤติได้ เป็นอุบายขัดเกลากิเลส
นมัสการ	การไหว้, การเคารพ, นอบน้อม
นิคหกรรม	กรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุที่ควรปราบเพื่อให้เข็ดหลาบ
นิพพาน	การดับกิเลสสิ้นเชื้อไม่เหลือเศษ, การดับขันธห้าของ พระอรหันต์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๐

นิมนต์	เชิญ หมายถึงเชิญพระ เชิญนักบวช
นินยานิกะ	ธรรมเป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากกองทุกข์
นिरยบาล	ผู้คุมนรก, ผู้ลงโทษสัตว์นรก
นिरามิสสุข	สุขไม่เจืออาภิส, สุขไม่ต้องอาศัยเครื่องหล่อหรือกามคุณ
นิโรธ	ความดับทุกข์ คือ ดับตัณหาได้สิ้นเชิง, ภาวะปลอดทุกข์
นิโรธสมบัติ	การเข้านิโรธ คือ ดับสัญญาความจำได้หมายรู้ และเวทนา การสละอารมณ์ เรียกเต็มว่าเข้าสัญญาเวทียตนิโรธ
บรมศาสดา	ศาสดาที่ยอดเยี่ยม, พระผู้เป็นครูที่สูงที่สุดคือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บัณฑิต	กะเทย, คนไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง
บารมี	คุณความดีที่บำเพ็ญอย่างยิ่งยวด เพื่อบรรลุจุดหมายอัน สูงสุดยิ่ง มี ๑๐ คือ ทาน, ศีล, เนกขัมมะ, ปัญญา, วิริยะ, ขันติ, สัจจะ, อธิษฐาน, เมตตา, อุเบกขา
บุญนิธิ	ขุมทรัพย์คือบุญ
บุพกรรม	กรรมที่เคยทำไว้ในอดีต
บุพพาราม	วัดที่นางวิสาขาสร้างถวายพระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์ที่กรุง สาวัตถี พระพุทธเจ้าประทับที่วัดนี้ รวมทั้งสิ้น ๖ พรรษา
บุพเพสันนิวาส	การเคยอยู่ร่วมกันในกาลก่อน
เบญจกามคุณ	สิ่งที่น่าปรารถนานำใคร่ ๕ อย่าง คือ รูป เสียง กลิ่น รส และโผฏฐัพพะ
ปฏิบัติ	ผู้รับทาน, ผู้รับของถวาย

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๑

ปฏิจจนุปบาท สภาพอาศัยกันจึงเกิดมีขึ้น, การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะ
อาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา

ปฏิเวธ เข้าใจตลอด, แทะตลอด, ตรัสรู้, รู้ทะลุปรุโปร่ง

ปฏิสัมภิทา ความแตกฉาน, ปัญญาแตกฉานมี ๔ คือ ๑.แตกฉานในอรรถ
๒.แตกฉานในธรรม ๓.แตกฉานในนิรุตติ คือภาษา
๔.แตกฉานในปฏิภาณ

ปรทาริกกรรม การประพดิล่วงเมียดคนอื่น, การเป็นฐัมเมียเขา

ปรมัตถบารมี บารมียอดเยี่ยม, บารมีระดับสูงสุด สูงกว่าอุปบารมี เช่น
การสละชีวิต เป็นทานปรมัตถบารมี เป็นต้น

ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน

ประเคน ส่งของถวายพระให้ถึงมือ

ประทักษิณ การเวียนขวา คือ เวียนอย่างเข็มนาฬิกา เป็นอาการแสดง
ความเคารพ

ปริพาชก นักบวชผู้ชายนอกพระพุทธศาสนาพวกหนึ่งในชมพูทวีป
ชอบลัฏฐจริในที่ต่างๆ ลำแดงทรศนะทางลัทธิของตน

ปฤษฏางค์ อวัยวะเบื้องหลัง, ส่วนหลัง, ข้างหลัง

ปลิโพธ เครื่องผูกพันหรือห่วงวนเหนี่ยวเป็นเหตุให้ใจพะวักพะวง

ปัญจขันธ์ ขันธ์ ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ

ปาฏิหาริย์ เรื่องที่น่าอัศจรรย์, การกระทำที่ทำให้บังเกิดผลเป็นอัศจรรย์

บุถุชน คนที่หนาแน่นไปด้วยกิเลส, คนที่ยังมีกิเลสมาก หมายถึง
คนธรรมดา ทั่วๆ ไป

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๒

พยาบาทวิตก ความตรึกในทางคิดร้ายต่อผู้อื่น

พรหม ผู้ประเสริฐ, เทพในพรหมโลกเป็นผู้ไม่เกี่ยวข้องกับดัวกาม มี ๒ พวก คือ รูปพรหมมี ๑๖ ชั้น อรูปพรหมมี ๔ ชั้น

พรหมจรรย์ การบวชซึ่งละเว้นเมถุน, การครองชีวิตที่ปราศจากเมถุน

พระพุทธเจ้า พระผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ แล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม, ศาสดาเอกของโลก

พุทธบริษัท ผู้นับถือพระพุทธศาสนามี ๔ จำพวก คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

พุทธุปบาทกาล กาลเป็นที่อุบัติของพระพุทธเจ้า, เวลาที่มีพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลก

โพธิสัตว์ ท่านผู้ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ซึ่งกำลังบำเพ็ญบารมี ๓๐ ทัศ

มนสิการ การทำในใจ, ใส่ใจ, พิจารณา

มนุษยธรรม ธรรมที่ทุกคนให้เป็นมนุษย์ ได้แก่ ศีล ๕ และคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา เป็นต้น

มหาปริจาค การสละอย่างใหญ่ของพระโพธิสัตว์มี ๕ อย่าง คือ สละทรัพย์ สละอวัยวะ สละชีวิต บริจาคลูก บริจาคภรรยา

มหาภิเนษกรรมณี การเสด็จออกบวชของพระพุทธเจ้า

มิจจาทิฏฐิ ความเห็นที่ผิดจากคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว มารดาบิดาไม่มีคุณ เป็นต้น

มิจจาวณิชชา การค้าขายไม่ชอบธรรม, การค้าขายที่ผิดศีลธรรม ๕ อย่าง คือ ๑.ค้าอาวุธ ๒.ค้ามนุษย์ ๓.ค้าสัตว์สำหรับนำไปฆ่าเป็น

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๓

อาหาร ๔.ค้ำของเมา ๕.ค้ายาพิษ

ยัญ การเซ่น การบูชา การบวงสรวงชนิดหนึ่งของพราหมณ์ เช่น
ฆ่าสัตว์บูชาเทพเจ้า

โยชน์ ชื่อมาตราวัดระยะทาง เท่ากับ ๔ คาวุต หรือ ๔๐๐ เส้น
หรือ ๑๖ กิโลเมตร

โยนิโสมนสิการ การทำในใจโดยแยบคาย, พิจารณาไตร่ตรองด้วยสติ
ปัญญาที่รอบคอบ

รัตนตรัย แก้ว ๓ ดวง, สิ่งมีค่าและเคารพบูชาสูงสุดของพุทธศาสนิกชน
๓ อย่าง คือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์

รูปพรหม พรหมในชั้นรูปภพ, พรหมที่เกิดด้วยกำลังรูปฌาน มี ๑๖ ชั้น

โลกธรรม ธรรมที่มีประจำโลก มี ๘ อย่าง คือ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ
เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข ทุกข์

โลกุตตรธรรม ธรรมอันมิใช่วิสัยของโลก, ธรรมเหนือโลก (นิพพาน)

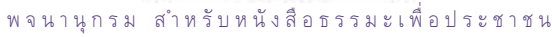
วัจกุฎี ล้อม, ที่ถ้ำยอจจาระสำหรับภิกษุ สามเณร

วิทยาธร ผู้มีฤทธิ์ที่สำเร็จด้วยวิทยาคม อยู่ในป่าหิมพานต์

วิปฏิสาร ความเดือดร้อน, ความร้อนใจที่เกิดจากการทำความผิดหรือ
ทำบาป

วิปัสสนา ความเห็นแจ้ง คือเห็นตรงต่อความเป็นจริงของสภาวะธรรม
ด้วยธรรมจักษุ

วิภวตัณหา ความอยากในวิภพ คือความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น
อยากไม่เป็นนั้น ไม่เป็นนี้

วิมุติ ความพ้นจากกิเลส

วิโมกข์ ความหลุดพ้นจากกิเลส

ศาสนา ผู้สั่งสอน, เป็นพระนามอย่างหนึ่งที่ใช้เรียกพระพุทธเจ้า;
ปัจจุบัน ใช้เรียกผู้ตั้งศาสนาโดยทั่วไป,

เคล็ดจักร จักรขาว, รัมขาว, พระกลดขาวซึ่งนับว่าเป็นของสูงของ
กษัตริย์

สมณโคดม คำที่คนทั่วไปหรือคนภายนอกพระพุทธศาสนา นิยมใช้เรียกพระพุทธเจ้า

สังคหวัตถุ เรื่องสงเคราะห์กัน,
คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นไว้ได้

สังขทาน การถวายเป็นสังฆมัย คือ ถวายเป็นกลางๆ ไม่จำเพาะเจาะจง
ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง

สังสารวัฏ การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพสาม

สัมภเวสี ผู้แสวงหาภพที่เกิด

ล้มมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ คือ เว้นจากเลี้ยงชีวิตโดยทางที่ผิด

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๕

สามิสสุข	สุขเจืออามิส, สุขที่ต้องอาศัยเหยื่อล่อ ได้แก่สุขที่เกิดจาก กามคุณ
โสดาบัน	ผู้ถึงกระแสพระนิพพาน, พระอริยบุคคลผู้ได้บรรลุโสดาปัตติผล
โสดาปัตติผล	ผลคือการถึงกระแสนิพพาน, ผลที่ได้รับจากการละสักกาย- ทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ด้วยโสดาปัตติมรรค ทำให้ ได้เป็นพระโสดาบัน
อคติ	ฐานะอันไม่พึงถึง, ทางแห่งความประพฤติที่ผิด, ความ ลำเอียงมี ๔ คือ ๑.ลำเอียงเพราะรัก ๒.ลำเอียงเพราะชัง ๓.ลำเอียงเพราะเขลา ๔.ลำเอียงเพราะกลัว
อนาคตังสญาณ	ญาณหยั่งรู้ส่วนอนาคต, ปรียากำหนดรู้คาดผลข้างหน้า อัน สืบเนื่องจากเหตุในปัจจุบันหรือในอนาคตก่อนเวลานั้น
อนาคามิผล	ผลที่ได้รับจากการละสังโยชน์ คือ กามราคะ และปฏิฆะด้วย อนาคามิมรรค อันทำให้เป็นพระอนาคามี
อนโมทนา	ความยินดีด้วย, การพลอยยินดี, การแสดงความเห็นชอบ
อบายภูมิ	ภูมิที่ปราศจากความเจริญ มี ๔ อย่าง คือ นรก เปรต อสุรกาย และเดียรัจฉาน
อบายมุข	ช่องทางของความเสื่อม, เหตุเครื่องฉิบหาย
อรหัตต์	ผู้สำเร็จธรรมวิเศษสูงสุดในพระพุทธศาสนา, พระอริยบุคคล ชั้นสูงสุด
อรุปฌาน	ฌานที่มีอรุปธรรมเป็นอารมณ์

พจนานุกรม สำหรับหนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

๕๘๖

- อวิชชา** ความหลงอันเป็นเหตุไม่รู้จริง มี ๔ คือ ความไม่รู้ริยสัจ ๔
ไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีตทั้งอนาคต
ไม่รู้ปัจจุสมุปบาท
- อาชีวก** นักบวชชีเปลือยพวกหนึ่งในครั้งพุทธกาล
- อำมิสบูชา** การบูชาด้วยอำมิส คือด้วยวัตถุสิ่งของ เช่น อาหาร ดอกไม้

วิธีฝึกสมาธิ

เบื้องต้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๘๘

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

สมาธิ คือ ความสงบ สบาย และความรู้สึกเป็นสุขอย่างยิ่ง ที่มนุษย์สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่พระพุทธศาสนา กำหนดเอาไว้เป็นข้อควรปฏิบัติ เพื่อการดำรงชีวิตทุกวันอย่างเป็นสุข ไม่ประมาท เต็มไปด้วยสติสัมปชัญญะและปัญญา อันเป็นเรื่องไม่เหลือวิสัยทุกคนสามารถปฏิบัติได้ง่ายๆดังวิธีปฏิบัติที่**พระเดชพระคุณ พระมงคลเทพมุนี** (สด จนฺทสโร) หลวงปู่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ได้เมตตาสั่งสอนไว้ดังนี้

๑. กราบบูชาพระรัตนตรัย เป็นการเตรียมตัวเตรียมใจให้ นุ่มนวลไว้เป็นเบื้องต้น แล้วสมาทานศีลห้าหรือศีลแปด เพื่อย้ำความ มั่นคงในคุณธรรมของตนเอง

๒. คุณเข้าหรือนั่งพับเพียบสบายๆ ระลึกถึงความดี ที่ได้ กระทำแล้วในวันนี้ ในอดีต และที่ตั้งใจจะทำต่อไปในอนาคต จน รวากับว่าร่างกายทั้งหมดประกอบขึ้นด้วยธาตุแห่งคุณงามความดีล้วนๆ

๓. นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย นิ้วชี้ ของมือข้างขวาจรดนิ้วหัวแม่มือข้างซ้าย นั่งให้อยู่ในท่าที่พอดี ไม่ฝืน ร่างกายมากจนเกินไป ไม่ถึงกับเกร็ง แต่อย่าให้หลังโค้งงอ หลังดา พอสบายคล้ายกับกำลังพักผ่อน ไม่บีบกล้ามเนื้อตาหรือขมวดคิ้ว แล้วตั้งใจมั่น วางอารมณ์สบาย สร้างความรู้สึกให้พร้อมทั้งกายและ ใจว่ากำลังจะเข้าไป สู่ภาวะแห่งความสงบสบายอย่างยิ่ง

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๘๕

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หึงข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๕๐

ภาพแสดงที่ตั้งจิตทั้ง ๗ ฐาน

ฐานที่ ๑ ปากช่องจมูก หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๒ เพลาตา หูข้างซ้าย
ชายข้างขวา

ฐานที่ ๓ จอมประสาท

ฐานที่ ๔ ช่องเพดาน

ฐานที่ ๕ ปากช่องลำคอ

ฐานที่ ๖ ศูนย์กลางกายที่ตั้งจิตถาวร

ฐานที่ ๗ ศูนย์กลางกายระดับสะดือ

วิธีฝึกสมาธิเบื่องต้น

๕๕๑

๔. **นิกกำหนดนิมิต** เป็น “ดวงแก้วกลมใส” ขนาดเท่าแก้วตา-ดำ ไสบริสุทธิ ปราศจากรอยตำหนิใดๆ ขาวใส เย็นตาเย็นใจ ดังประกายของดวงดาว ดวงแก้วกลม ใส่นี้เรียกว่า **บริกรรมนิมิต** นึกสบายๆ นึกเหมือนดวงแก้วนั้นมานิ่งสนิทอยู่ ณ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ นึกไปภาวนาไปอย่างนุ่มนวลเป็นพุทธานุสติว่า “**สัมมา อะระหัง**” หรือค่อยๆ น้อมนึกดวงแก้วกลมใสให้ค่อยๆ เคลื่อนเข้าสู่ศูนย์กลางกายตามแนวฐาน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ฐานที่ ๑ เป็นต้นไป น้อมนึกอย่างสบายๆ ใจเย็นๆ ไปพร้อมๆ กับคำภาวนา

อนึ่ง เมื่อนิมิตดวงแก้วกลมใสปรากฏแล้ว ณ กลางกาย ให้วางอารมณ์สบายๆ กับนิมิตนั้น จนเหมือนกับว่าดวงนิมิตเป็นส่วนหนึ่งของอารมณ์ หากดวงนิมิตนั้นอันตรธานหายไป ก็ไม่ต้องนึกเสียดายให้วางอารมณ์สบาย แล้วนึกนิมิตนั้นขึ้นมาใหม่แทนดวงเก่า หรือเมื่อนิมิตนั้นไปปรากฏที่อื่น ที่มีใช้ศูนย์กลางกาย ให้ค่อยๆ น้อมนิมิตเข้ามาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีการบังคับ และเมื่อนิมิตมาหยุดสนิท ณ ศูนย์กลางกาย ให้วางสติลงไปยังจุดศูนย์กลางของดวงนิมิต ด้วยความรู้สึกคล้ายมีดวงดาวดวงเล็กๆ อีกดวงหนึ่ง ซ่อนอยู่ตรงกลางดวงนิมิตดวงเดิม แล้วสนใจเอาใจใส่แต่ดวงเล็กๆ ตรงกลางนั้นไปเรื่อยๆ ใจจะปรับจนหยุดได้ถูกส่วน เกิดการตกศูนย์และเกิดดวงสว่างขึ้นมาแทนที่ ดวงนี้เรียกว่า “**ดวงธรรม**” หรือ “**ดวงปฐมมรรค**” อันเป็นประตูเบื้องต้นที่จะเปิดไปสู่หนทางแห่งมรรคผลนิพพาน

๕๕๒

การระลึกรู้ถึงนิมิตสามารถทำได้ในทุกแห่งทุกที่ทุกอิริยาบถ ไม่ว่าจะนั่ง นอน ยืน เดิน หรือขณะทำภารกิจใดๆ

ข้อแนะนำ คือ **ต้องทำให้สม่ำเสมอเป็นประจำ ทำเรื่อยๆ ทำอย่างสบายๆ** ไม่เร่ง ไม่บังคับ ทำได้แค่ไหน ให้พอใจแค่นั้น ซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดความอยากจนเกินไป จนถึงกับทำให้ใจต้องสูญเสียความเป็นกลาง และเมื่อการฝึกสมาธิบังเกิดผลจนได้ “ดวงปฐมมรรค” ที่ใสเกินใส สวยเกินสวย ติดสนิทมั่นคงอยู่ที่ศูนย์กลางกายแล้ว ให้หมั่นตรึงระลึกนึกถึงอยู่เสมอ

อย่างนี้แล้วผลแห่งสมาธิจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่บนเส้นทางแห่งความสุข ความสำเร็จและความไม่ประมาทได้ตลอดไป ทั้งยังจะทำให้สมาธิละเอียดลุ่มลึกไปตามลำดับอีกด้วย

ข้อควรระวัง

๑. อย่าใช้กำลัง คือไม่ใช่กำลังใดๆ ทั้งสิ้น เช่น ไม่บีบกล้ามเนื้อตาเพื่อจะให้เห็นนิมิตเร็วๆ ไม่เกร็งแขน ไม่เกร็งกล้ามเนื้อหน้าท้อง ไม่เกร็งตัว ฯลฯ เพราะการใช้กำลังตรงส่วนไหนของร่างกายก็ตาม จะทำให้จิตเคลื่อนจากศูนย์กลางกายไปสู่จุดนั้น

วิธีฝึกสมาธิเบื้องต้น

๕๕๓

๒. อย่าอยากเห็น คือทำให้เป็นกลาง ประคองสติมิให้เผลอจากกิจกรรมภาวนาและกรรมนิมิต ส่วนจะเห็นนิมิตเมื่อใดนั้น อย่ากังวล ถ้าถึงเวลาแล้วย่อมเห็นเอง การบังเกิดของดวงนิมิตนั้นอุปมาเสมือนการขึ้นและตกของดวงอาทิตย์ เราไม่อาจจะเร่งเวลาได้

๓. อย่ากังวลถึงการกำหนดลมหายใจเข้าออก เพราะการฝึกสมาธิเพื่อให้เข้าถึงพระธรรมกายภายใน อาศัยการนึกถึง “**อาโลกสิณ**” คือกลืนความสว่างเป็นบาทเบื้องต้น เมื่อฝึกสมาธิจนเข้าถึงดวงปฐมมรรคแล้ว ฝึกสมาธิต่อไป ผ่านกายมนุษย์ละเอียด กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม จนกระทั่งเข้าถึงพระธรรมกายแล้วจึงเจริญวิปัสสนาในภายหลัง ดังนั้นจึงไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดลมหายใจเข้าออกแต่ประการใด

๔. เมื่อเลิกจากนั่งสมาธิแล้ว ให้ตั้งใจไว้ที่ศูนย์กลางกายที่เดียว ไม่ว่าจะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตาม เช่น ยืนก็ดี เดินก็ดี นอนก็ดี หรือนั่งก็ดี อย่าย้ายฐานที่ตั้งจิตไปไว้ที่อื่นเป็นอันขาด ให้ตั้งใจบริกรรมภาวนา พร้อมกับนึกถึงกรรมนิมิตเป็นดวงแก้วใสควบคู่กันตลอดไป

๕. นิมิตต่างๆ ที่เกิดขึ้น จะต้องน้อมไปตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกายทั้งหมด ถ้านิมิตเกิดขึ้นแล้วหายไปก็ไม่ต้องตามหา ให้ภาวนาประคองใจต่อไปตามปกติ ในที่สุดเมื่อจิตสงบ นิมิตย่อมปรากฏขึ้นใหม่อีก

๕๕๔

การฝึกสมาธิเบื้องต้นเท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดความสุขได้พอสมควร เมื่อชักซ้อมปฏิบัติอยู่เสมอๆ ไม่ทอดทิ้งจนได้ดวงปฐมมรรคแล้ว ก็ให้หมั่นประกอบรักษาดวงปฐมมรรคนั้นไว้ตลอดชีวิต ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ย่อมเป็นหลักประกันได้ว่า ได้ที่พึ่งของชีวิตที่ถูกต้องดีงามที่จะส่งผลให้เป็นผู้มีความสุขความเจริญทั้งในภพชาตินี้และภพชาติหน้า เด็กเคารพผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เมตตาเด็กทุกคนมีความรักใคร่ สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

หากสามารถแนะนำต่อๆ กันไป ขยายไปยังเหล่ามนุษยชาติอย่างไม่ว่าจำกัดเชื้อชาติ ศาสนา และเผ่าพันธุ์ สันติสุขอันไพบูรณ์ที่ทุกคนฝันใฝ่ก็ย่อมบังเกิดขึ้นอย่างแน่นอน

รายนามเจ้าภาพ

หนังสือธรรมะเพื่อประชาชน

รายนามเจ้าภาพ

๕๕๖

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์พิเศษ

พระภิกษุสงฆ์ (หลวงพ่อดำรงธรรม)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมฮ่องกง

กลุ่มปฏิบัติธรรมบ้านเรือนแก้ว

ครอบครัวมณีไพโรจน์

ครอบครัวห่อวง วณิชชากรวรากล

คุณจรรยา-นพ.พรชัย-คุณชวลิต ตีระกิจสุนทร

คุณจิรวัดน์-คุณสุนทร-คุณเมณฑกา ศรีสันตนา

คุณบุญชัย เบญจรงค์กุล และครอบครัว

คุณเพทาย-คุณวารี มณีไพโรจน์ และครอบครัว

คุณเพ็ญพิมพ์-คุณอัญญา-คุณอานนท์ อัครโกศล

คุณมานพ-คุณกรรณิกา-ด.ญ.มัทธนา-ด.ช.ฉัตรธรรม คำมาก

คุณแม่เพียงใจ หาญพาณิชย์

คุณวิรงรอง รัตนฉายา

คุณสุขเกษม-คุณไมตรีจิตร์ สุพรรณานนท์

คุณอนันต์ อัครโกศล

คุณอาชวิน-คุณอลิสา-คุณอาชนัน อัครโกศล

ดร.ประกอบ-คุณวรรณ จิรกิตติ

รายนามเจ้าภาพ

๕๕๓

รายนามเจ้าภาพกิตติมศักดิ์

พระครูสังฆรักษ์พิพัฒน์ จิตสุโข
พระครูปลัดภูเบศ ฌานาภินโย
พระครูสมุห์สุวิทย์ สุวิชะโก
พระครูปลัดวันชัย สิลวณโณ
พระมหาชาติชาย ตกกุสโร
พระมหาสมบุญ สมมาบุญโย
พระมหา ดร.สมชาย จานวฑฺฒโน
พระรังสฤษฎ์ อิทธิจินตโก
พระปลัดสุธรรม สุธมโม
พระมหาวิชา อธิวิโช
พระสมชาย สุนโธ
พระวิษณุ ปญญาทีโป
พระมหามนตรี จริตมนโต
พระอารักษ์ ญาณารุกโย
พระมหาฉัตรชัย ฉตตยชโย
พระมหาชัยฟ้า ธญญกุลโ

พระกล้านรงค์ ญาณวีโรและครอบครัวโดนดแก้ว
พระกำธร ติพุทธโร
พระเกษตร ญาณวิโช
พระจรศักดิ์ ปุณฺณโกโรและภควัฒน์-ณัฏฐา สมประเสริฐสุข
พระคมสัน ธมฺมาสนโนและครอบครัว
พระเจต อธิมุตโต
พระชัยยง อตถชโย
พระณรงค์ ทนตจิตโตและศูนย์ปฏิบัติธรรมฮ่องกง
พระณฤทธ์ คุณิทธิโก
พระณัฐกฤษ ญญาจกิตติ
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและครอบครัวบุญศิริวัฒนกุล
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและครอบครัวธีรวิคิน
พระถวัลย์ศักดิ์ ยติสกุโกและชมรมบ้านกัลยาณมิตรภูเก็
พระทวีศักดิ์ ธมฺมสรโร พร้อมกลุ่มทวิบุญและบุญทวี
พระธีรพัฒน์ กุลธโรและครอบครัวเกิดพิทักษ์

พระนวกะปิพุทธศักราช ๒๕๔๖
พระบุญญ ชีรบุญโยและกลุ่มอภิธรรมแก้ว
พระบุญส่ง ปุณฺณพล
พระประเมษฐ์ ปรมสจฺโจและครอบครัวสัจจะกานต์
พระประเสริฐกิจ สุมเโธและญาติมิตร
พระปลัดสุธรรม สุธมโม-คุณสุภา-คุณธรรมบุญ ติรวณิช
พระพิชิต จิตชโย และครอบครัวชุมพลไพศาล
พระพิพัฒพร กิตติสุโก-คุณพ่อหยิ่งไฟ แซ่เงี้ยว
พระไพฑูรย์ ธมฺมวิโร
พระภิกษุรุ่น ๑๓ บุชาธรรมโดยคุณวชิร พัฒนพนิชธำรงค์
พระภิกษุรุ่น ๑๔ ปีพ.ศ. ๒๕๔๑
พระภิกษุรุ่น ๑๕ ปีพ.ศ. ๒๕๔๒
พระภิกษุรุ่น ๑๖ ปฐมสมโภช
พระภิกษุรุ่น ๑๗ สำเร็จวิชา
พระภิกษุอยู่ญญ มนุญโย

รายนามเจ้าภาพ

๕๕๘

พระมหาจตุรงค์ จตตโม
 พระมหาเฉลิมศักดิ์ สิทธิชัย/วัดคงคสถานปราจีนบุรี
 พระมหาธรรมบุญ ธมฺมปคฺโต
 พระมหาบุญชู อริยธมฺโม
 พระมหาวิรัตน์ มณีกนฺโต
 พระมหาสวณ สุริยวิโสและวัดพุทธเจ้าสวรโก
 พระมหาอริยะ อริยชัย
 พระพุฒิ์ สุวฑฺฒโกและคณะญาติมิตร
 พระสถาวร กิจจวฑฺฒโกและคณะญาติมิตร
 พระสมคิด ณฺทิสโรและคณะญาติมิตร
 พระสมนึก ฉานวโรและคณะญาติมิตร
 พระสมบุญณ จิตตทนฺโตและครอบครัวจิตรนิมิตร
 พระสมุห์อานวยศักดิ์ มุนิสโกและสำนักงานองค์ประธาน
 พระสาธิต สมาจารโและครอบครัววันดีวานิช
 พระสิทธิโชค สิทธิภคฺโคและครอบครัว
 พระสุรัตน์ อัครตโน-กลุ่มผู้รักบุญรักธรรมะ
 พระสุทธิชัย-คุณสุทธิพงศ์-เกษราภรณ์และครอบครัวยัถยิตติภรณ์
 พระอดิคุณ จิตวโร พร้อมคณะญาติมิตร
 พระอธิวัฒน์ กตวฑฺฒโน
 พระอนันต์ ตโมโนโและครอบครัวพิศาลไพโรจน์
 พระอวยุทธ ธมฺมวิโร พร้อมทีมแก้วพุทธานภาพ
 พระอรธมพ เปมสิโและคณะญาติมิตร
 พระอาจารย์-สามเณรนวกะ
 พระอาจารย์-ผู้นำบุญ-เจ้าหน้าที่ภาคกลาง
 พระอาจารย์ภาคนครหลวง ๑
 พระอารักษ์ สุวฑฺฒโกและศูนย์ฝึกอบรมพระธรรมทายาท
 พระอุดม ยติสโร
 กองรักษารบยาภาค
 กลุ่มการบินไทย
 กลุ่มกำแพงแก้ว(ตลาดไท) ภาคนครหลวง ๕
 กลุ่มบุญสวาระ(อุปาลิกาถวิล วัดรางมูล)
 กลุ่มสหพันธ์มหาปริยญ
 กลุ่มสายธรรมล้านนา เชียงใหม่
 คณะกัลยาณมิตรวัดภาวนา ต.สี
 คณะพระภิกษุ-เจ้าหน้าที่-กัลยาณมิตร วัดภาวนาวอชิงตัน
 คณะพระมหา รุน ๒๒ เมษายน ปี ๒๕๖๓

ครอบครัวชาวเผือกและคณะญาติมิตร
 ครอบครัวคู่ขวัญ
 ครอบครัวคหสารพลิน
 ครอบครัวงามเขวง
 ครอบครัวฉัตรภัทรพล
 ครอบครัวไวโนะ
 ครอบครัวเดชะปทุมวัน
 ครอบครัวเดชะพิสิษฐ์
 ครอบครัวอรรจรวงการ-ครอบครัววงศ์จรุงเรือง
 ครอบครัววิศิษฐาโชติ-คุณตั้งลิ้ม แซ่คู
 ครอบครัวฟักมณี-พ่อทักดวงแก้ว
 ครอบครัวภัทรพล
 ครอบครัวภัทรวรกุลวงศ์
 ครอบครัวจุริชนะลักษณ์
 ครอบครัวฤทธิพัฒน์พงษ์
 ครอบครัวลัสมิศิริโพทอง-ครอบครัวหวั่งชลาบวร
 ครอบครัวลิพัฒน์มะพันธ์
 ครอบครัวลีลาสมานชัย
 ครอบครัวโลหารขุน
 ครอบครัวแสงทองพินิจ
 ครอบครัวอรุณพัฒน์ชัย-ครอบครัวฟูรังษีโรจน์
 ครอบครัวอีสานกุลเดช
 คุณเสาวนีย์ สัมภัตติกุลและครอบครัว
 คุณกนกกร มาสิงและครอบครัว
 คุณกฤษ-คุณขวัญฤดี-คุณณลินี-คุณธิตินันท์ ศรีอนันตนนท์
 คุณกัลยาวัน-คุณเพชรตะวัน-คุณเพ็ญศศิธร สมทรง สุทธิประเสริฐ
 คุณก่องเกียรติ-คุณประทุม เกษรศิริ
 คุณกั้งวาล สิชัยสิทธิ์และครอบครัว
 คุณกัณหา อรรณพเพ็ชร
 คุณกัลยา ปัญญาสกุลวงศ์
 คุณกาญจนา งามสันติกุลและครอบครัว
 คุณกาญจนา ชนสยองและกลุ่มประกายธรรม
 คุณกั้งแก้ว โตศิริพัฒนาและครอบครัว
 คุณกัญชัย เอื้อเกษมและครอบครัว
 คุณกิงฉวี ตั้งสัจจานุรักษ์และครอบครัว
 คุณกิตติวัฒน์-คุณอนาภรณ์-คุณกตพล พรสุขสว่าง

รายนามเจ้าภาพ

๕๕๕

คุณกิมเฮียง แซ่ตั้ง-ครอบครัววรมนกุล	คุณชนินทร์-คุณเกษรี ปิตวรรณและครอบครัว
คุณเกรียงไกร-คุณลิดา เจียรไพโรจน์และบุตรธิดา	คุณชรินทิพย์ ปัญญาสกุลวงศ์
คุณเกษมศักดิ์-คุณวิภาพร กัมพลพาณิชย์วงศ์และครอบครัว	คุณชลอ-คุณอนัญญา-คุณอัญพร รัศมีและครอบครัว
คุณเกษมสุข-คุณฉวีวรรณ อีสริยคุณธรรมและครอบครัว	คุณชลารัตน์ สรรเพศดา
คุณเกสร-คุณกิงค่า ชนะนิกรและครอบครัว	คุณชัชฎา-ด.ช.เรียว Yoshimoto-ครอบครัวเนียลเซ็น
คุณเกทม่อง แซ่ตั้ง	คุณชัชวาล-คุณปิ่นมณี พันธักทัตและครอบครัว
คุณเกษชาติ-คุณมณฑาทิพย์-คุณเปี่ยมสุข ชำนาญรบ	คุณชัยธวัช-คุณอภิสร่า สุริยากุลพานิชและครอบครัว
คุณเขมทัต จันทรรคและครอบครัว	คุณชัยประสิทธิ์-คุณวรลักษณ์ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา
คุณแข่งแข จิระขุติโรจน์	คุณชัยวัฒน์-คุณสุวรณิ ทองเจริญชัยและครอบครัว
คุณคำอ้อ แซ่ลี-คุณยาโล อื้อลัมพันธิกิจ	คุณชาญ-คุณพรชดา อิสสระ-คุณนิดา สุนทรสวัสดิ์
คุณไผ่เชิด-คุณมาลีรัตน์ รุ่งโรจน์ชัยและครอบครัว	คุณชาญชัย-คุณอรุณี อังคศิริลาวันย์
คุณงามดา พจนกรโกศล	คุณชิษุ-คุณจรรยา แซ่นิมและครอบครัว
คุณจงตั้ง แซ่ลือ	คุณเชิงชาย-คุณสุพัตรา ฐาภิปัญโญและครอบครัว
คุณจักรพงษ์ พันทุสมิต	คุณเชื้อ-คุณสมชาย วงศ์สมุทรและครอบครัว
คุณจันทน์ มหัทธินศิริบุญกุล	คุณไชยศชัย วลิตวรางค์กูร
คุณจันทร์จรัส ธรรมวันนวะสุ	คุณไชยา-คุณยุพิน ตั้งทรัพย์วัฒนาและครอบครัว
คุณจันทิรา-คุณคริสเตียน แอลิช	คุณเชียงหมู่ แซ่อยู่-คุณใช้ฟุ้ง แซ่ด่านและครอบครัว
คุณจ่านงค์-คุณนงลักษณ์-คุณณัฐชัย พัดเยี่ยม	คุณเชียวแซมพอง-คุณทองคำ แซ่เจีย
คุณจิตตภาณี-คุณสุภัททา ลัมศิริเศรษฐกุลและครอบครัว	คุณณญา ศุขจรัส-คุณสุขุม โดการัญยเศรษฐและครอบครัว
คุณจิตราวี-คุณจิตราวดี โรหิตธรรมพร	คุณณรงค์-คุณวรรณ-คุณวรรณงค์ อุดมผล
คุณจิตลัดดา ลัมสกุล พร้อมบุตร-ธิดา	คุณดรุณี ศิริวรเวียง-คุณปราโมทย์-คุณมนตรจักษ์ นันทชนก
คุณจิตลิลิ ธนภัทร	คุณดรุณี-คุณณฤมล-คุณปัทมา-คุณอัญชลี สุวิศิษฐ์พงศ์
คุณจิรวัดน์-คุณชื่นสุข-คุณโสรัจจะ ภูเพียงใจ	คุณดวงรัตน์ วัฒนพงศ์ชาติและครอบครัว
คุณจิราภรณ์ ต้นคุณากรและครอบครัว	คุณดารณี-คุณศุภเวทย์ วั่งกานต์และครอบครัว
คุณจิราภรณ์-คุณอัญชิสรา สว่างอำโพพงษ์	คุณดารา-คุณยุพาพรรณ-คุณเกศวดี จุฬาทอง
คุณจิราภา บุญบุตร	คุณถวิล-คุณอุดม-คุณสายทอง แพรดำและครอบครัว
คุณจุฑารัตน์ เรืองหทัยธรรมและกลุ่มอุดมลาภ	คุณแถว พุ่มพฤกษ์
คุณเจ็ญนุ แซ่เจีย	คุณทนต์-คุณจันทราทิพย์ มานะไชยรักษ์
คุณเจริญ-คุณอรพินท์-คุณกมล เถลิงนาวาติ	คุณทวีลาภ ศรีโกมล
คุณไจสมาน อัมรี	คุณทวีศักดิ์-คุณสังต์-คุณกึ่งเพชร พรหมภักดี
คุณฉวีวรรณ กลิ่นจ้อย	คุณทัศนีย์ ปัญญาสกุลวงศ์
คุณอัฐกมล แซ่ตั้ง-คุณปภัสรัฐ จุทอง-บ.บ้านกัลยาณมิตร จก.	คุณทัศนีย์ ลัมตระกูล-คุณสาธิต เตชะพูลผล
คุณฉัตรชัย กุลศิโรรัตน์	คุณเทพ-คุณคุณรินทร์และครอบครัวสมุทวิญญู
คุณฉัตรฤดี เจียรไพโรจน์	คุณธงชัย-คุณจุฬารณีย์ สุนทรวีวงศ์และครอบครัว
คุณเฉลิมชาติ-คุณทัทยา ทาสุนธร	คุณธงชัย-คุณมัยจุ-คุณหนึ่งนุช สิริวัชรและครอบครัว
คุณชนินทร์ จารุจันทร์	คุณธงชัย-คุณสมมิตร-คุณปรกรณ์-คุณมธุรส คันธวณะ คุณอนกฤต วอนอนุพงษ์

รายนามเจ้าภาพ

๖๐๐

คุณธนพร โชติศิริคุณวัฒน์
คุณธนาวัฒน์-คุณเสาวนิตย์ สุวัคคานนท์และครอบครัว
คุณธวัช-สุนัย สุริยะไชยากร
คุณธาริณี จิวากานนท์และครอบครัว
คุณธีรพล ผดุงฤกษ์และครอบครัว/ญาติมิตร
คุณธีรวัฒน์-คุณวรณัฐ พัทธระกูลและครอบครัว
คุณธีระ-คุณวิภาวี-ด.ช.ภัทรภณ หนูแก้ว
คุณนงนุช พูนสุวรรณ
คุณนงนุช ทวีสินและครอบครัว
คุณนฤมล-คุณวิฑูร อธิธิวงศ์ศุภกิจ
คุณน้าชัย รุ่งรัตน์-คุณพัฒนา-คุณศิริพร เจตนมงคลรัตน์
คุณนิตร-คุณนงค์ชัย รือณีย์และครอบครัว
คุณเนตรชนก-พันโทกล้านรงค์ ไพรีพ่ายฤทธิ์เดช
คุณบรรจบ-คุณลัดดา-คุณสุวรรณี เตชาพิสุทธิ
คุณบัณฑิต-คุณวัชร ธรรมา
คุณมายัน-คุณกุลยิต จันทร์ศรีชวาลา
คุณบุญชัย ชัยกิตติศิลป์
คุณบุญขึ้น-คุณหทัยรัตน์ วิทยาเบญจางค์และครอบครัว
คุณบุญดวง-คุณวณีย์และครอบครัวอุครานันท์
คุณบุญเรือน ต้มทอง
คุณบุญโรจน์-คุณจินดา เสรีวัฒนวุฒิและครอบครัว
คุณบุญชัย อภินันทน์
คุณบุญลือ-คุณสุพรรณ ลิ้มสกุล พร้อมลูกหลาน
คุณบุญส่ง ชัยกิตติศิลป์
คุณบุษบา สามิบัติ
คุณประกอบ-คุณจุริสา สายรัตน์
คุณประชา เทคพานิช-คุณอรุณรัตน์ ไชยรังษี
คุณประณต งามนิรัตน์และครอบครัว
คุณประทุม เล็กมณี
คุณประไพ มุตตามระ
คุณประยงค์ ชัยกิตติศิลป์
คุณประยงค์-คุณคำทอง โนนริบูรณ์
คุณประวี-คุณพรทิพย์ พันธุนนท์และครอบครัว
คุณประสงค์ รักสินเจริญศักดิ์
คุณประสิทธิ์-คุณนภารัตน์ วิชราวุฒิชัยและครอบครัว
คุณประสิทธิ์ชัย-คุณศิริพร พงษ์สุวรรณศิริ

คุณปรางค์ทิพย์ สะกะโยริและคณะญาติมิตร
คุณปัทมา วิวิธธนกุล
คุณปิยธรรม มาลีง
คุณเปรมใจ ลิ้มสุวัฒน์
คุณไพฑ-คุณศิริเพ็ญ-คุณเอกพล เมธารมณ
คุณพงศ์พิชญ์ ยูวะนิยม
คุณพงษ์เดช-คุณกาญจนา ประชาอ่ำรง
คุณพงษ์เทพ ธนีสกุลและครอบครัว
คุณพรชัย ศุภวิทักพัฒนาและครอบครัว
คุณพรทิพย์-คุณพรรณทิพย์ พิริยะโยธินและครอบครัว
คุณพรเพ็ญ-คุณนิตยา โตศิริพัฒนา
คุณพรรณประภา-Nicholas-Serena-Aaron-Ari
คุณพรรณราย วณิชยางกูรานนท์
คุณพรรณิ-คุณชาตรี-คุณแก้วมณี วณิชยางกูรานนท์
คุณพรรณิ-คุณวรรณภา ครอบครัวพุทธเจริญลากและทวิสุข
คุณพรรณิ-คุณสมสุข นิโครสทเกียรติ
คุณพรหมินทร์-คุณเพ็ญศิริ สุขจิวัฒน์
คุณพวง-คุณธเรญ โชคอนันต์ตระกูล
คุณพวงเพ็ญ ทิสยากรและครอบครัว
คุณพ่อเกียรติ-คุณแม่วิภา-คุณสุภาภรณ์ ชัยสถาวรวงศ์
คุณพ่อชั้นต่อม-คุณแม่ไป๋-คุณสมพงษ์ ลิ้มบุญกุลและครอบครัว
คุณพ่อโบ-คุณลออ ศิริวงษ์-คุณอิทธินันท์ กิตติประยูร
คุณพ่อสุวัฒน์-คุณแมร์ตินา-คุณรัชนิยา ตั้งจรรยาวิชย์
คุณพ่อหิน แซ่จิว
คุณพัฒนะ-คุณพัฒนา อินทพฤกษ์พร้อมครอบครัว
คุณพันธิภา ขุมเพชร
คุณพิชญ์สินี วรณวัชรินทร์, คุณโชคศรี สิทธิไกรพงศ์
คุณพิเชฐ รัตนยงค์
คุณพิพัฒน์ พรพิทยากุลและครอบครัว
คุณพิมชนก สายสมรและครอบครัว
คุณพิศวง กระบวนรัตน์และครอบครัว
คุณพิษณุ บำรุงมิตรและครอบครัว
คุณพินิธี-คุณวรมพร เพ่งศรี
คุณพีระ-คุณสุมาลี นามมนตรีและครอบครัว
คุณพูนศรี อึ้งตระกูล
คุณเพ็ญพรรณ อุทัยสินธุเจริญ

รายนามเจ้าภาพ

๖๐๕

- คุณเพ็ญนิล ศิริเกษม-คุณนฤพร-คุณสุภัชชา มหาแดง
คุณไพเราะ นนटा(ตึบยานนท์)
คุณไพศาล-คุณกรองทอง แซ่ล่อ
คุณไพศาล-คุณวรรณิ์ สุชาติกุลวิทย์และบุตรธิดา
คุณไพสิฐ-คุณไฉยั เจียรสกุลธรรมและครอบครัว
คุณภรณ์ ชัยกิตติศิลป์
คุณภัทรพร รัตนันทนาทิต
คุณภัทรฤติ-คุณภัทราภา ผดุงพัฒน์
คุณภาณุวัฒน์-คุณประภาภรณ์-คุณนริศ
คุณมงคล-คุณเจริญสุข อัครโรจนกุลชัยและครอบครัว
คุณมงคลชัย-คุณสำราญ คุปตะกุล
คุณมงคล-คุณทองพัน กันล่อม-ค.ญ.จารุวรรณ คงเสื่อ(น้ำหวาน)
คุณณรัตน์ เอมเปรมศิลป์
คุณณรงค์ชัย-คุณนันทนา-คุณวราภรณ์-คุณวรวิมล ยอดพิณี
คุณนง-คุณวรรณพร ไตรเนตรและครอบครัว
คุณมณฑนา เขียวผิวพันธุ์และครอบครัว
คุณมาณี ฐาภิปัญญวานิชและครอบครัว
คุณมาร์ค จอร์จ
คุณมารศรี อุสาทะ
คุณมาสัวรรณ ลิไทขวลิต
คุณมโยโดย เวชศิริและครอบครัว
คุณแม่กัมดิน แซ่กู่
คุณแม่เชิด พุทธาพิทักษ์กุล
คุณแม่ช้วนเนย์-คุณสุนทร แซ่เบ้และครอบครัวอัครพงษ์ไพบุลย์
คุณแม่ประเมิน อินทร์
คุณแม่พญา แซ่จุง(จตุพร)โดยครอบครัวจตุพรและแซ่ตัน
คุณแม่สิเทียมอิม แซ่ลิและครอบครัววิจิตต์ศิลป์
คุณแม่วิเชียร-คุณรัตน-คุณเบญจา ตันกิม
คุณยรรยง-คุณสมฤทัย เกลิงนวดา
คุณยุทธพล-คุณทิพากร ปอพานิชกรณและครอบครัว
คุณยุวดี วิวัฒน์ประทีปและครอบครัว
คุณเยาวเรศ อีชาวะ
คุณรณย์ฤดี เวสสุนทรเทพ
คุณรัง พุ่มพฤกษ์
คุณรัชต์ พิบุรณ์และครอบครัว
คุณรัตนา (มหาเกตุ) ปริญญาดรและครอบครัว
คุณรัตนา สันตพัฒน์
คุณรัตนา-คุณพนม บ่อทองและครอบครัว
คุณรณิ-คุณพนิดา-คุณสุวิวัฒนา บุญนาคและลูกหลาน
คุณรุ่งทรัพย์ ลัมชูปฏิภาน์
คุณรุจิ ทรัพย์อดุลชัยและครอบครัว
คุณเรณู ชันธนา
คุณฤทัย-David-Edward Frost
คุณละเอียด รัศมีธนาภรณ์
คุณลัดดา ปันพาทานนท์และครอบครัว
คุณลัดดา อุ่นจิตติกุล
คุณลัดดา-คุณณัฐธ และครอบครัววิทยานุกาพินยง
คุณลาวัลย์ ธนาสว่างกุลและคณะญาติ
คุณลำใย-ขาว แสนวงศ์-คุณประหยัด วงษ์พิรา
คุณเลิศชัย โลประวัติและครอบครัว
คุณเลิศชัย-คุณสุวรรณา วงศ์วัฒน์
คุณวรรณุช เลหาวัฒน์
คุณวรรณภา โยชิโอะและครอบครัว(ทองเที่ยง)
คุณวรรณภา-John Warren-พลโทสำราญ กานต์ประภา
คุณวรรณิ์ จิระชุติโรจน์
คุณวรรณิ์ ลวชัยโยธินและครอบครัว
คุณวรรณ-คุณพิรุณ วรสุบินพร้อมครอบครัว
คุณวรเศรษฐ์-คุณเพ็ญสินี สุวรรณทวีโชติและครอบครัว
คุณวัฒนาพร ภัทรวนากุลและครอบครัว
คุณวันทนา บุญสูงและครอบครัว
คุณวัลลภ-คุณสุนัย เคียงศิริ
คุณวานิช-คุณสุวรรณา วานิชสัมพันธ์และบุตรธิดา
คุณวารินทร์ จิตรอารีย์
คุณวาริ-คุณมานะ เปี่ยมฉวีวงศ์
คุณวาสนา-คุณสายสมร เรืองรักษ์ลิขิต
คุณวิชัย-คุณสุรีย์ เจริญพิทยานูวัฒน์
คุณวิฑูรย์-คุณทิชา เลิศยังยศ
คุณวิทยา-คุณวรรณภา-ด.ช.ธนภัทร ทองիրัญ
คุณวิทยา-คุณสุพัตรา ลิวสุวรรณพร้อมบุตร-ธิดา
คุณวิธาน-คุณวิวรรณ เกลียรธรรมณและครอบครัว
คุณวิบูลย์-คุณสมนัตต์ ดำเนวัฒน์พรและครอบครัว
คุณวิโรจน์-คุณสมลาลี รตนศิริโรและบุตรธิดา

รายนามเจ้าภาพ

๖๐๒

คุณวิโรจน์-นางนุช-มารีสา ลี
คุณวิลาสินี ชัยธัมมปกรณ
คุณวิวัฒน์ อมรกิจวินิชและครอบครัว
คุณวิวัฒน์-คุณกัลยา อัครวานิชและครอบครัว
คุณวิสมัย เกตุทัต
คุณวีรดี ลิ้มศิริเศรษฐกุล
คุณวีระชัย-คุณกรรณิกา พนารมย์และครอบครัว
คุณวีระพล หล่อวิมจกล-คุณสุมาลี ตันรัตนสกุลและบุตรสาว
คุณวีระพล-คุณอุไร อุณวิไลและครอบครัว
คุณวีระศักดิ์-คุณอารีรัตน์ ศิริคุรุรัตน์และบุตรธิดา
คุณเวียงแก้ว-คุณสุจินดา บริหารและครอบครัว
คุณศจี เบนงลาภ
คุณศรีบงอร-คุณณัฐฐานานต์-คุณณัฐพงษ์ ศรีวรเวียง
คุณศรีรัตน์ แมคเลนแนนและครอบครัว
คุณศศิธร เจริญวิเศษศิลป์-คุณพิทักษ์-คุณนิพัทธ ไกรนาค
คุณศันสนีย์ กาญจนสุวรรณและครอบครัว
คุณศิริพรรณ มนต์รัฐศิริและบุตร-ธิดา
คุณศิริพันธุ์ วานกุล
คุณศิริวดี แสงวงศ์
คุณศุภชัย ศรีศุภอักษร
คุณศุภเดช-คุณพรเทพ ภัทรทานต์กุลพร้อมครอบครัว
คุณศุภลักษณ์ อุตมโชคสกุลและไคว่เตียงเอี่ยม
คุณศุภวิทย์ ชะนะ-คุณแม่่งน้อย พันธุ์มีเชาน์
คุณสงเคราะห์-คุณอัญชลี-คุณกัณตภณ-คุณชวิน ชัยวัฒน์
คุณสงวน-คุณภัทรา-คุณเยาวณี-คุณเยาวนิจ ศรีสถาพร
คุณสงวนศักดิ์-คุณศุภวิทย์ชนะ-คุณสุรณี ทองเหลืองและครอบครัว
คุณสมร จินาวรรกุล
คุณสมเกียรติ-คุณโชคชัย วลีตวรจศักดิ์-คุณอริยา แซ่หาน
คุณสมจิตร ตั้งสถิตยางกูร
คุณสมใจ ไชยสระแก้วและครอบครัว
คุณสมชัย-คุณผกามาศ-คุณศิวรักษ์ ธเนศบวร
คุณสมชาติ กิจพงษ์ศรีและครอบครัว
คุณสมชาย อนุเคน-คุณประพิศ กัญญาภูมิ
คุณสมชาย-คุณสุดา-คุณตะวัน ศิริคุรุรัตน์
คุณสมถวิล บุณนาค
คุณสมบัติ-คุณอนงค์นาฏ ลิ้มสุวัฒนาพงษ์และครอบครัว

คุณสมพงษ์ อัจฉริยะอนุชนและครอบครัว
คุณสมพร ต่อตระกูล
คุณสมฤทธิ-คุณรัตนากรณ์ ชูณห์ศรี
คุณสมลักษณ์-คุณสติเวณ คลีเม้นท์และครอบครัว
คุณสมศักดิ์-คุณเฉลิมศรี หัสเดชะและครอบครัว
คุณสมศักดิ์-คุณสุพร วงศ์ศิริกุล
คุณสมาน-คุณทินกร-คุณทองจันทร์-คุณวันเพ็ญและครอบครัว
คุณสมุทร-คุณสริน ศิริบุรี
คุณสรวาณี วิวิธธนกุล
คุณส่วน อิ่มแก้วและครอบครัว
คุณสะไกร-พญ.ลักขณา สามเสนและครอบครัว
คุณสะอาด-คุณธีรเดช ไชยวรรณ
คุณสันติ-คุณพิมพ์ใจ ทิสยากร
คุณสายคำ-คุณอาร์ท บริหารและครอบครัว
คุณสาโรช-คุณสุกัญญา สกุลวัฒน์และครอบครัว
คุณสุกัญญา ชลออำนาจและครอบครัว
คุณสุกัญญา ติระวัฒน์
คุณสุจิตร์ ลิ้มวานิชย์
คุณสุจิตรา ทองหล่อ
คุณสุจินดา-คุณเอมอร ศรีลังจากุล
คุณสุจินตนา-คุณรุ่งโรจน์ ชูชัยศรีและครอบครัว
คุณสุชาติ บุญใจและครอบครัว
คุณสุชาติ-คุณธนดี-คุณธนาธิป อุซซุพันธ์
คุณสุชาติ-คุณอังสนา-คุณคุณัฐนิชา กิตติชาติวรกุล
คุณสุทัศน์-คุณเบญจวรรณ นันชัย
คุณสุเทพ-คุณกมลใจ พิธีจรูญรุ่งเรือง
คุณสุนันท์ เยสุวรรณ
คุณสุนันท์ วรรณรัชชาติและครอบครัว
คุณสุนันทา กังวาลกุลกิจ
คุณสุนีย์ แซ่จิ๋ว
คุณสุนีย์ ว่องประเสริฐ วิลด์
คุณสุนีย์-คุณสุยอัน-คุณสุเพียงพิสด์ แซ่ตัน
คุณสุพจน์-คุณอนงค์ ถาวรคุณากรและครอบครัว
คุณสุพัฒน์-คุณวรรณทนา เทวสิทธิ์ชัยและครอบครัว
คุณสุมิตร-คุณศิริพร-คุณพรสิทธิ์ คำนวนิช
คุณสุรศักดิ์-คุณเพ็ญจันทร์ อัครโสภณ

รายนามเจ้าภาพ

๖๐๓

คุณสุรสิทธิ์-คุณปณทริก-คุณกานต์ประภา อิทธิกุล
คุณสุวัฒน์-คุณอรทัย แสงสุระธรรมและครอบครัว
คุณสุรางค์ บุญตาม
คุณสุวรรณี ทองเจริญชัย
คุณสุวัฒน์-คุณรวีนิธาน ว่องไวพนาณิจและครอบครัว
คุณสุวัฒน์-คุณรัตนา-คุณรัชชัย ตั้งจรรยาณชัย
คุณสุวัฒน์-คุณอารีรัตน์-คุณวันสุข ศิริคุรุรัตน์
คุณสุวิทย์-คุณสันต์จุฑา-คุณวรพัทธ์-คุณสิริญา วิชชาวุธ
คุณเสนาะ ทวีเดชสุริยาและคุณเทพฤทธิ บุญอาจินต์
คุณเสริมพงษ์-คุณอังคณา คุณาธิคมพร้อมบุตรธิดา
คุณเสริมศักดิ์-คุณพัชร-คุณธิดาพัชร จันเต็ม
คุณเสาวณีย์ เรื่องเวชรชัย
คุณเสาวณีย์ สัมภักดีกุลและครอบครัว
คุณเสาวภา ณ ตะกั่วทุ่ง
คุณเลียว-อำนาจ อภิรัตน์พิมลชัย
คุณแสง อารยศักดิ์กุลและครอบครัว
คุณโสมนต์ พันธจักรนิธิและครอบครัว
คุณหยกฟ้า มโนสุตประสิทธิ์
คุณออาจ-คุณวารี ลวชัยโยธินและครอบครัว
คุณอนุศักดิ์-คุณสุวรรณี-ดช.อรรถพร-ดญ.วรารักษ์ โชคมีศิลป์
คุณอภิชน จินเสวก
คุณอภิญา ดันวิจิตร
คุณอภิสร่า ชัยกิตติศิลป์
คุณอมร-คุณนาคยา อังศธรธรรมรัตน์และครอบครัว
คุณอมร-คุณสุภาดา วานิชสัมพันธ์พร้อมครอบครัว
คุณอมร-คุณละออง บรรจงศิริ
คุณอรัญญา ดำรงวุฒิการณและครอบครัว
คุณอรพินท์ จิระขุติโรจน์
คุณอร่าม-คุณประมุล อนุชปรีดาและบุตรธิดา
คุณอร่ามศรี ฉัตรแก้วมรกตและครอบครัว
คุณอรุณี-คุณชัชชญา-คุณวรัญญา-คุณถวัลย์ ตั้งลิदानนท์
คุณอังคณา ศิริวรรณวัฒน์และครอบครัว
คุณอัญชลินทร์ ปัญญาสกุลวงค์
คุณอัญชลี สาครินทร์และร้านเพื่อนนักเรียน
คุณอัฐมา สวาทยานนท์
คุณอัฑฒ์ ดันวิจิตร

คุณอัมพร Gibbs
คุณอารักษ์-คุณจารุณี-เทอรี สุวรรณฤทธิ์
คุณอาภรณ์ อินทรพัฒน์(สมโลก)
คุณอำพร หล่อสัญญาลักษณ์
คุณอินทรา แดงจำรูญและครอบครัว
คุณอิษฏ์นันท์ ศิริโรจน์และครอบครัว
คุณอุดร-คุณวิมลวรรณ ต้นติสุนทรและครอบครัว
คุณอุทัย แซ่ไคว่ และครอบครัว-ครอบครัวอนันต์ศิริประภา
คุณอุบลพงศ์ ธนศสฤทัยกุล
คุณอุษา สกฤไทย
คุณเยี่ยมแข็ง แซ่แพ
โครงการปฏิบัติธรรมพิเศษ
โครงการมหาวิทยาลัยพุทธศาสนารามวรวิหารธนบุรี
โครงการเศรษฐกิจและกิจการอุตสาหกรรม
เจ้าหน้าที่, อาสาสมัครและชมรมผู้สนับสนุนอาสาสมัคร
ชมรมคหบดีสัมพันธ์และกองกิจกรรมพิเศษ
ชมรมปล่อยปลา-บุษยามหาธรรมกายเจดีย์
ชมรมพระโขนงสัมพันธ์และกลุ่มบุญญรังสี
ชมรมพุทธศาสตร์ทิพย์
ชมรมพุทธศาสตร์สากล
ด.ญ.กัญจนพร-ด.ช.จิตติภัทท์ ทองประเสริฐ
ด.ญ.ภัทราภา ชัยกิตติศิลป์
ดร.สมศักดิ์ จงวัฒน์ผลและครอบครัว
ดร.พรรษา ปุณณะพโยคย์
ดร.เอิร์ล เอฟ.-พยอม เบนซ์ คุณอาคม ติประชา
ตระกูลตันบุญฤทธิ์-ตระกูลกาญจนาเสถียรและกล้า ออสเตอร์เลีย
ทพ.ไพโรจน์-คุณจารุณี ต้นติเวชวุฒิกุลและครอบครัวธรรมปริดา
น.พ.ชัยนันท์-คุณพรเพ็ญและครอบครัวบุญศิริวัฒนกุล
น.พ.ถนอมพล เครือเถาว์และคุณเดือนเพ็ญ หมื่นคิด
น.พ.ทวีทัศน์-คุณวนิดา ตั้งพิพาการ
น.พ.บุญยธินันท์-คุณสร้อยเพ็ญ โอทกานนท์และครอบครัว
น.พ.ภาณุเมศ-พญ.สุนัย-ด.ช.กัลยาณัน ศรีสว่าง
น.พ.รุ่งโรจน์-คุณดวงใจ-ด.ช.พุทธานุภาพ แซ่เอ็ง
น.พ.วาทีต-คุณจตุพร วัฒนศัพท์และครอบครัว
น.พ.สุนทร-พญ.ลัดดาวัลย์ ฮ้อเผ่าพันธ์
นสพ.ธานีพร ชีวะผลาบุญและบริษัทในเครือเวทโปรดักส์

รายนามเจ้าภาพ

๖๐๔

น.อ.(พิเศษ)พ.ญ.สุพัตรา-คุณสันติภรณ์-คุณพัชพารชา ลิทธิธราชา	ศูนย์ปฏิบัติธรรมลึงคโปร์
น.อ.(พิเศษ)สันต์-สุขศรี ชาติษฐ	ศูนย์ปฏิบัติธรรมโอซาก้า
น.พ.อุทัย ชัยกิตติศิลป์	ศูนย์ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชน
นอ.อิทธิศักดิ์ นาคะวิสุทธิ	สามเณรนวกะ ๓ ปี ๒๕๔๖
บจ. ดี.ไอ.ซี เอ็นเตอร์ไพรส์และคณะญาติมิตร	หัวหน้าชั้น-นักเรียนอนุบาลฝันในฝันวิทยา
บจ.คริสตอล ซอฟท์แวร์ แพ็คเกจ	อ.พิศมัย แสงหิรัญและครอบครัว
บจ.เจคเชียร์ เทคโนโลยี	อ.วริยา ลาคเรศ
บจ.ซอเฟท์เฮาส์	อากลิ้มเกียง แซ่เจี๋ยและครอบครัวเจริญอนันตสิน
บจ.โดเชะกิ โดยนายเซนจิ-จันโทนี คอนโด	อาจารย์ศรีพัฑ-รศ.ธดาวดี-พันเอกหญิงปามทรา มีนะกนิษฐ
บจ.บางไผ่เอทส์ตลาดไท(กวิ-สุกัญญา เวชยันต์วิวัฒน์)	อุบาสิการามารณ โพธิบุญ
บจ.เมณฑกะ และคณะกัลยาพญาไท-ราชเทวี	Doney Vongseng
บจ.สตางค์ เคมีคอล	Eric-Diane Bouatay
บจ.แสงมิตรโลห์	Fergus-วันเพ็ญ Statom
บจ.อโต้ไฟล์ท(ระบบบัญชีสำเร็จรูป)	Henry & Sunee Law ครอบครัวและญาติมิตร
บจ.อีชีวิน ในเครือคริสตอลซอฟท์แวร์กรุ๊ป	Jim-Khim Weir
บุคลากรรุ่น ๑๖ ไม่ตกกันดาร มีนิพพานเป็นที่ไป	Judy Pon-คุณอำนวย ชนานุกุล
บุคลากรรุ่นที่ ๑๗ เรือนทองหัวเพชรสำเร็จทุกอย่าง	Kingkham Sananikone
บุคลากรรุ่นใหม่รุ่น ๑๔ กายแก้วศรจรรย์อนันตกาล	Madam Chewing Ciao and family
ผศ.ดร.สมสุตา ผู้พัฒน	Mah Ngok San & Lee Sow Ying
ผู้นำบุญภาคนครหลวง ๑	Mr.Takaakii-Jindarat Sasagawa
ผู้ประสานงานภาคนครหลวง ๑	Ng Sek Chai & Ang Bee Bee
พ.อ.(พิเศษ)ไพเกียรติ แสนยานุสิน	Orapin Munizich And Family
พญ.กาญจนา ชัยกิตติศิลป์	Paul-Linda Pridanonda
พญ.นริลักษณ์ พิทักษ์ดำรงวงศ์	Phrapayunsak Aggawinate
พญ.อุดมลักษณ์ มงคลและครอบครัว	Phrapratchaya Sotthiyothin
พล.ต.วีรวัฒน์-คุณเสาวคนธ์ ต้นสุทัช	Prasong Mccray
ภาคจักรวาลและกองประสานงานศูนย์สาขาดังประเทศ	Smittithi P.Napachoti
มณฑุฑูตลูกพระราชพันธุ์ตะวัน	Souchinda Borihanh and Family
รศ.น.พ.พิรพันธุ์-คุณธัญพร เจริญชาศรีและครอบครัว	Tan Chin Hiang
ลูก้าและทีมงานภาคชุมทอง ๒๔ เค ๔ (บริษัทเอ.ไอ.เอ จำกัด)	Thavysack & Sangath Phomphakdy & Family
วัดภาวนาจารย์เจี๋ย(แอตแลนด์)	The Middle Way (Young Star Team)-ศูนย์ปฏิบัติธรรมนานาชาติ
ศิษย์เก่า-ศิษย์ปัจจุบันชมรมพุทธศาสน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	Wee Ah Moi
ศูนย์กัลยาณมิตร จังหวัดตรัง	Yee Wee Har SuSan and Family
ศูนย์กัลยาณมิตรนครปฐม	M T K D ¹⁶ (AOR_YUI_POM_NAT)
ศูนย์กัลยาณมิตรหาดใหญ่	SAM - MO GROUP [®]
ศูนย์ปฏิบัติธรรมโตเกียว	~ SUKO Ū PICKU ~

คณะผู้จัดทำ

ธรรมะเพื่อประชาชน ฉบับพระรัตนตรัย

ISBN

974-92096-7-2

ประธานที่ปรึกษา

พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อรัญมชโย)

ที่ปรึกษา

พระมหา ดร.สมชาย จานุกุลโต

พระมหาฉัตรชัย ฉคตถุชโย

พระสมุห์อำนวยศักดิ์ มุนิสกุลโก

บรรณาธิการบริหาร

พระสมบัติ รุกขิตจิตโต

กองบรรณาธิการ

พระบดีนทร์ สิริธโร, พระมหาเสถียร สุวณฺณจิตโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาธรรมบุญ ธรรมปตฺโต (ป.ธ. ๙)

พระมหาสุธรรม สุรตโน (ป.ธ. ๙)

พระมหาสามารถ ธรรมตถุรสี (ป.ธ. ๙)

พระมหากมล จิตภาโณ (ป.ธ. ๙)

พระมหาลักษณะ กิตติภาโณ (ป.ธ. ๙)

พระมหาบุญช่วย ปุณฺณสุโข (ป.ธ. ๘)

พระมหากมลชัย กมโล (ป.ธ. ๕)

พระมหาเวช วิชชุโคโน (ป.ธ. ๓)

พระมหาประภาส ปภาโส (ป.ธ. ๕)

พระมหาจตุรงค์ จตตมโล (ป.ธ. ๔)

พระสมศักดิ์ จันทสิโล, พระวิชิต ผาสุกวาโส

พระตรีเทพ ชินจุโร, พระกล้าณรงค์ ญาณวิโร

พระไพฑูรย์ วิฑูโร, พระสมบุญญ จิตตทนฺโต

พระสถาพร คุณวิโร, พระธรรณิศ จารุวิโส
พระทศพร กิตติวิโร, พระสังเขียร สุลโวโร
สามเณรสุนัน ฝุยผง, สามเณรศราวุฒิ ขอสุข
สามเณรประสิทธิ์ ทิมาใจ, สามเณรพรภิรมย์ เกษสุภะ
ผศ.สุชีพ พะพูนนัม, ผศ.สุภาศิริ พะพูนนัม
ดร.สุชาติ หงษา, รัตนาภรณ์ ชุณหะวัณ
มรกต มณีไพโรจน์, นพ.ประภาส อุครานันท์
สุกัญญา ชลอำนาจ, สุริดา จินดากิจกุล
วรรณภา ภัทรนุรักษ์, อำไพ เกื้อทองคำ
กนกวรรณ ขางนอก, วาสนา อินทร์สวัสดิ์
ละม่อม พรหมโณภาส, สุจิตรา พูนพิพัฒน์
มณฑา วิริยางกูร, วนิดา สุริยากุลพานิช
อุษา จันพะกา, ดนยา คูหากนก, กรรณิการ์ อยู่ศรี
ปราณี ชัยผดุง, รัตเกล้า ลีวเฉลิมวงศ์
พรทิพา พรหมแสงใส, พรรณี โอษฐ์นภาพร
อรรวรรณ ลักษณะธนากุล, ดวงดาว ไตรังชัย
ชูเดช อนุรักษ์, อนุสิทธิ์ กล่อนศรี,
ก้องพุทธศิลป์, สมบัติ-น้องนุช ตั้งสถิตยางกูร
วุฒิชัย ตันเวทิตยานนท์, ภูษิต พุดสงคราม
ศิริวรรณ อยู่พิพัฒน์, ปรีชา อนุวัคมีวงศ์
ทิพวรรณ เวชศิลป์, อาสาสมัครกองสือธรรมะ
ภัทรา ศรีวิสุธา
ลือพงศ์ ลีลพจน์, ชาญชัย พรหมตา, วัลลภ นิลถนอม
ชัยชนะ กิตติโสภากพันธ์, จิรนนท์ วีระชัยพิเชษฐกุล
ภัทรา ศรีวิสุธา, นาถนดา นิโรจน์, พีระ แสงงาม
มูลนิธิธรรมกาย
๒๒ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๗ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม
บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

ฝ่ายภาพประกอบ

ออกแบบปก

ฝ่ายจัดรูปเล่ม

ลิขสิทธิ

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พิมพ์ที่